Biographisch woordenboek der Nederlanden. Deel 4

A.J. van der Aa

bron
A.J. van der Aa, *Biographisch woordenboek der Nederlanden. Deel 4*. J.J. van Brederode, Haarlem 1858

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/aa__001biog05_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren i.s.m. huygens ing

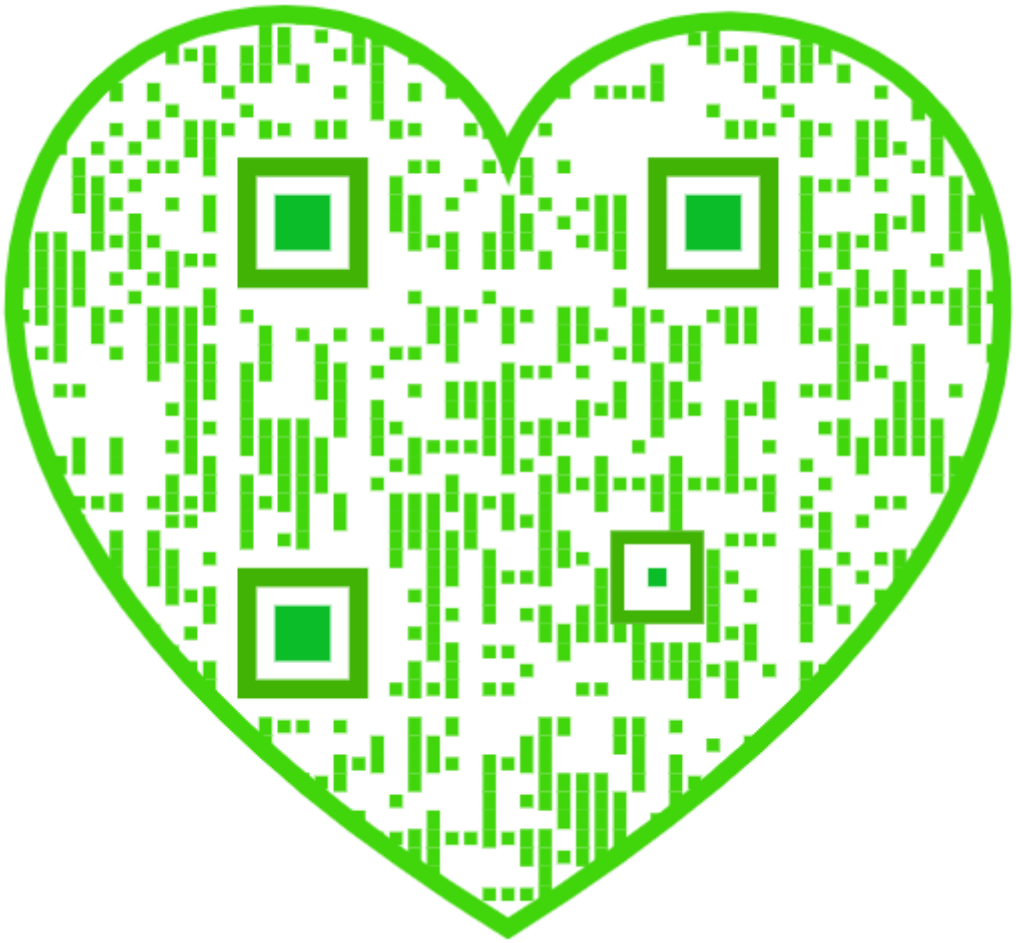

Biographisch woordenboek der Nederlanden.

D.

[Bruno Daalberg]

DAALBERG (BRUNO), verdichte naam onder welken de baron Mr. P. de Wacker van Zon, eenige romans heeft in het licht gezonden. Zie Zon (Mr. P. de Wacker van).

[Jan van Daalen]

DAALEN (JAN VAN), was de vervaardiger van drie kluchtspelen, die in zijnen tijd nog al opgang schijnen gemaakt te hebben, aangezien zij allen meer dan eenen druk beleefd hebben. Zij waren getiteld:

D'aardige Colicoquelle. Amst. 1654, 4°., idem, 1669, 8°.

De Jaloersche Jonker, Amst. 1654, 4°. idem, 1657, 4°. 's Gravenh. 1737, 8°.

De Kale Edelman, Amst. 1657, 4°. 1679, 8°. 's Gravenh. 1737, 8°.

Zie Witsen Geijsbeek, *Woordenb. der Ned. Dicht.*, D. II. bl. 108; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Nederl. Letterk. te Leid.*, D. I. bl. 79.

[August van Daalen]

DAALEN (AUGUST VAN), mogelijk een bloedverwant van den voorgaande, werd geboren omstreeks 1670 en deed zich als beoefenaar der dichtkunst kennen door:

De stervende vorst, *en van God gezalfde koning van Engeland* enz. *Wilelm de Derde*, enz. *in rijm gestelt*. Amst. 1702, 4°.

De Ingewanden van den groten ontruster en bederver van Europa! en Verbreeker van veele geswoorene Verbonden, *klaarlijk ten toon gesteld. En daar tegen over de onsterfelijke Roem van Wilhelm de III* enz. Amst. 1703, 4°.

Zions Nagt, *en dag*, *dat is de worsteling van Gods Kerk met haar woedende Vijanden*, enz. Amst. 1703, 4°.

De goede naam van Jacob Sluijs verdedigd, *tegen al die zijn persoon hebben gezogt*, *en nog zoeken*, *verdagt te maken*. Amst. 1704, 4°.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.*, D. II. bl. 32; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Nederl. Letterk. te Leiden*, D. II. bl. 531.

[Aegidius Daalmans]

DAALMANS (AEGIDIUS), was voor zijn tijd een verdienstelijk geneeskundige, zoo als blijkt uit het volgende door hem in het licht gezonden werk:

De nieuw hervormde geneeskonst, *benevens aanmerkingen van siektens op Cylon*, *Batavia*, *Coromandel*, 3de druk, Amst. 1694, 8°. 4de druk ald. 1703, 8°.

Zie A r r e n b e r g , *Naamreg. van Ned. Boek.;* M. N i j h o f f , *Cat. van Boek.*, St. II. bl. 29.

[Hopman Daam]

DAAM, (Hopman), naam, onder welken de kapitein der Watergeuzen A d a m of D a a m v a n H a r e n meestal bij de geschiedschrijvers voorkomt. Zie H a r e n (A d a m v a n).

[Adam Daamen]

DAAMEN (ADAM), ook D a m e n of D a e m e n , werd omsteeks het midden der zeventiende eeuw te Amsterdam uit gegoede ouders geboren. Ter bevordering zijner studie, waarvan hij in zijne geboortestad de grondslagen gelegd had, werd hij naar de hoogeschool te Keulen gezonden. Dáár met lof zijne letteroefeningen volbragt hebbende, werd hij priester, licentiaat in de beide regten en domheer te Keulen. Na eerst tot priester en deken van de kerk te Emmerik verheven te zijn, werd hij in 1707 volgens besluit van Paus C l e m e n s XI tot algemeen pausselijk vikaris der Nederlanden aangesteld, en op het einde van hetzelfde jaar tot bisschop van Adrianopel gewijd. Hij vertrok daarop te scheep naar Emmerik, waar hij onder het gelui der klokken en het zingen van het *te Deum* plegtig werd ingehaald. Vervolgens in Holland gekomen, werd hij overal met gejuich en gelukwenschingen ontvangen en aanvaardde hij zijne bediening; dan daar hij verzuimd had de Staten van zijne aanstelling kennis te geven en verlof tot de uitoefening van zijn ambt te verzoeken, werd hem den 26sten April 1709 bij openlijke afkondiging, de uitoefening daarvan verboden, met bedreiging van zwaarder straf in geval van overtreding.

D a a m e n , zijnen misslag te laat inziende, trachtte dien wel te verbeteren door onderwerping, waartoe hij bij de gecommitteerde raden verscheidene redenen ter zijner verontschuldiging inbragt, doch al zijne pogingen waren vruchteloos, en de Staten gelastten zelfs aan de roomsche geestelijken hier te lande, zich van alle gemeenschap in kerkelijke zaken met D a a m e n te onthouden. Twee geestelijken, die tegen dit verbod zondigden, werden het land uitgebannen; welk lot ook D a a m e n trof, waarop hij bij den paus zijn ontslag verzocht, hetwelk hem geweigerd werd. Dus bij het hof van Rome, zoo min als bij de Staten, eenigen troost vindende, vertrok hij naar Keulen, deed afstand van zijne waardigheid, den 11^{den} Maart 1711, stichtte de abdij Leeurik aan den Rijn en, ofschoon buiten bediening zijnde, genoot hij een ruim inkomen en leefde in groote gastvrijheid, welke hij inzonderheid ten aanzien van zijne landgenooten uitoefende. Hij overleed te Keulen den 3^{den} of 30sten December 1717, alwaar hij in de Domkerk begraven is.

Zie H o o g s t r a t e n , *Woordenb.*, D. IV. bl. 3; (v a n H e u s s e n e n v a n R h i j n), *Kerk. Hist. en Oudh. van Amst.*, D. II. bl. 276;

Hoyinck van Papendrecht, *Hist. der Utrechtsche Kerke*, bl. 76-81; Kok, *Vaderl. Woordenb.*

[Johannes Daams]

DAAMS (JOHANNES), geboren te Haarlem den 2^{den} October 1736, legde zich zoowel daar als te Leiden op de heelkunde toe, waarin hij bijzonder ervaren werd, zoodat hij, na het afleggen van een loffelijk examen, den post van heelmeester in zijne geboortestad vele jaren met roem bekleedde; terwijl hij tevens tot stadsheelmeester en der doopsgezinde armen werd aangesteld. Ook maakte hij zich verdienstelijk door het uitgeven van de volgende werken.

J.G. Bernstein Nieuw heelkundig Woordenboek, *uit het Hoogduitsch vertaald*. Amst. 1792, 3 deelen 8°.

Waarnemîng wegens een zeldzaam en langdurig toeval, *gevolgd na eene aderlating op den arm*.

Waarneming wegens eene bijzondere sluiting van den pisweg in een kind van het mannelijk geslacht.

Beide waarnemingen zijn opgenomen in het 2de deel der *Verhandelingen van het Genootschap ter bevordering der Heelkunde te Amsterdam*.

Ook vervaardigde hij een volledig register op D. van Gesscher, *Hedendaagsche oefenende Heelkunde*. Amst. 1787, 3 deelen, met pl. 4°.

Daams overleed den 24sten Junij 1799.

Zie de Koning, *Tafereel der Stad Haarlem*, D. IV. bl. 83, 84; de Jong, *Naaml. van Boek.*, bl. 44.

[Johannes Daane]

DAANE (JOHANNES), woonde te Amsterdam en was gedurende eenige jaren tooneelspeler aan de stadsschouwburg aldaar. Hij overleed er in 1836 en sloeg somwijlen de hand aan de Nederduitsche lier, zoo als blijkt uit een bundeltje *Gedichten van J.D....*, hetwelk zijn vriend van Hattink, ten voordeele van Daane's achtergebleven talrijk gezin uitgaf. Ook heeft hij vele kinderboekjes, zonder naam geschreven, waarvan bijzondere vermelding verdient:

Heldendaden en edele karaktertrekken der Hollanders, *sints den afval van België in* 1830, met pl. nieuwe uitgave, Delft, (1832), 8°.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.*, D. II. bl. 32; *Catal. van de Biblioth. der Maatsch. van Nederl. Letterk. te Leiden*, D. II. bl. 88.

[Abraham Daatselaer]

DAATSELAER (ABRAHAM), of Daetselaer, koopman in garen en lint te Gorinchem, was gehuwd aan Johanna van Erp, eene zuster van Thomas Erpenius, hoogleeraar der Oostersche talen te Leiden en boezemvriend van Hugo de Groot. Deze Daatselaer, of liever zijne huisvrouw, was het middel, waardoor de Groot, na dat hij uit zijnen kerker te Loevestein ontsnapt was, in veiligheid geraakte. Want de kist waarin hij besloten was, door de bezorging van de Groot's

getrouwe dienstmaagd Elsje van Houwening, na eenen gelukkigen overtogt, aan het huis van Daatselaer gebragt zijnde, werd dien terstond geopend, en aan de Groot, door bestel van Daatselaer's vrouw, in korten tijd een metselaars kleed bezorgd. Hiermede vermomd, trad hij vergezeld van Jan Lambertszoon, meester metselaar, met eenen maatstok in de hand, over eene volle markt, alzoo het juist kermis was, naar het veer. Overgevaren zijnde, werd de Groot te voet naar Waalwijk gebragt, daar hij met het vallen van den avond aankwam en verder naar Antwerpen vlugtte.

Daatselaer wilde dit voorval vereeuwigen; bij gelegenheid, dat hij in 1627 zijne woning deed verfraaijen, was hij aan de groote gebeurtenis indachtig, welke ook zijnen naam aan het nageslacht zou overbrengen; diensvolgens deed hij de verlossing van den grooten man op een glasraam afbeelden, doch de beteekende zaak lag verborgen in de zinnebeeldige voorstelling. Dit glasraam is later uit het huis van Daatselaer naar het burgerweeshuis te Gorinchem overgebragt.

Zie van Loon, *Nederl. Historiepenn.*, D. II. bl. 134; Wagenaar, *Vaderl. Hist.*, D. X. bl. 415, 416; van Wijn, *Bijv. en Aanm. op Wagenaar*, D. X. achteraan bl. 1-12, alwaar eene beschrijving en afbeelding der geschilderde glazon gevonden wordt; Kok, *Vaderl. Woordenb.*, D. XI. bl. 7, die hem verkeerdelijk Adriaan noemt; Collot d'Escury, *Hollands Roem*, D. I. bl. 71, 72, *Aanteek.*, bl. 178, 180-183; (Boonzaijer en Merkus,) *Geschiedk. Aanteek. betrekk. Loevestein*; bl. 81, 82, 100, mede met eene afbeelding der geschilderde glazen.

[Quirijn Dabenis]

DABENIS (QUIRIJN), zoon van Johan Dabenis en van Catharina Maria Muilman, werd den 13^{den} October 1722 geboren, en na de mindere rangen doorloopen te hebben, zeilde hij als Kapitein op de *Triton* van 24 stukken, onder het eskader van den Schout bij Nacht Willem, Baron van Wassenaar, in 1755 naar de Middellandsche zee, en keerde van daar in 1756 terug. In 1775 kommandeerde hij de *Princes Royaal* van 54 stukken, en werd met dit schip, en Kapiten Bisdom, gezonden naar Marokko, tot onderhandelingen over den vrede. Toen die evenwel niet gelukten, ontving hij bevel, alle oorlogschepen van den Staat, ten getale van acht, tot zich te trekken en daarmede de koopvaarders te beschermen, de Marokkaansche havens en kusten bezet te houden en hunne schepen te nemen. In het beschermen der koopvaarders was hij zoo gelukkig, dat er meer dan honderd veilig naar het vaderland zeilden. Nog eens ging hij in 1777 naar de Middellandsche zee op de *Princes Louise* van 56 stukken, en vervolgens kort daarop naar West-Indië, onder den Schout bij Nacht Lodewijk, Graaf van Bijlandt. In het vaderland teruggekeerd, werd hij den 29sten Junij 1779 tot Schout bij Nacht ter admiraliteit van Amsterdam bevorderd, in welke hoedanigheid hij behoorde onder de leden van den krijgs-

raad, aan welke het onderzoek en oordeel was opgedragen, omtrent het gedrag van genoemden graaf van Bijlandt, en zijne ontmoeting met den commodore Fielding. Dabenis huwde in 1750 Maria van Strijen en overleed zonder kinderen na te laten. Meerdere bijzonderheden zijn ons van hem niet bekend.

Zie de Jonge, *Geschied. van het Ned. Zeewez.*, D. V. bl. 301, 381, 382, 398, 406, 457; uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Uriel Da Costa]

DA COSTA (URIEL), Zie COSTA (URIEL DA).

[Dadelbeek]

DADELBEEK, was een verdienstelijk teekenaar, wiens voornaam en levensbijzonderheden onbekend zijn, doch van wien teekeningen voorkomen in den *Catalogus van Gerrit Braamcamp* te Amsterdam in 1711.

Zie Kramm, *Levens en Werk. der Kunstsch.*

[Adam Daemen]

DAEMEN (ADAM). Zie DAAMEN (ADAM).

[Herman Willem Daendels]

DAENDELS (HERMAN WILLEM), zoon van Borchard Johan Daendels en van Josiene Christine Tulleken, werd geboren den 21sten October 1762 te Hattem, waar zijn vader burgemeester was. Hij legde zich aan de hoogeschool te Harderwijk op de regtsgeleerdheid toe en werd aldaar in 1781 tot doctor in de beide regten bevorderd, waarna hij zich in zijne geboortestad als advokaat vestigde, en na het overlijden zijns vaders in 1785 door de burgerij tot schepen werd voorgesteld, welk verzoek echter door den stadhouder Willem V niet toegestaan werd. Daendels nam nu meer dan ooit deel aan de toenmalige onlusten, omhelsde met ongemeenen drift de partij der patriotten, en was een der hoofdbeleiders bij de verdediging zijner geboortestad, toen de stadhouder, op aanzoek der Staten van Gelderland, troepen derwaarts zond. Na de omwenteling van 1787 door het hof van Gelderland gevonnisd, om, als schulidg aan misdaad van gekwetste majesteit en oproer, ter gewone strafplaats met het zwaard over het hoofd te worden gestraft, en voorts op straffe des doods uit Gelderland te worden gebannen, welk vonnis echter door de Staten in eene altoos durende uitbanning veranderd werd, ontweek hij het vaderland en begaf zich naar Frankrijk, waar hij zich eerst te St. Wijnoxbergen en daarna te Duinkerken aan den koophandel wijdde; maar meer genegen voor de krijgsdienst, begaf hij zich in 1793 bij het vreemden legioen, waarbij mede een aantal uitgewekene Nederlanders dienden.

Reeds dadelijk trok hij onder Dumouriez naar het vaderland, om er een revolutionair bestuur op te rigten, en was reeds aan den Moerdijk genaderd toen, door de dapperheid van van Boetselaar en van van Kinsbergen, en door de aanrukkende Oostenrijkers en Pruissen, hij zich genoodzaakt zag terug te trekken.

Daarna streed hij in West-Vlaanderen, telkens tegen zijne landgenooten, die hem te Meenen bijna gevangen namen.

Door zijne dapperheid verwierf hij zich den rang van brigadegeneraal en woonde onder P i c h e g r u de tweede, beter gelukte poging bij, om aan Nederland de Fransche vrijheid te schenken. Den 26sten April 1794 droeg hij bij tot het innemen van Kortrijk en den 10^{den}, 11^{den} en 12^{den} Mei tot de overwinningen der Franschen bij Doornik, Kortrijk en Ingelmunster. In den daaropvolgenden herfst was hij het met eenige andere uitgewekenen voornamelijk, die de pogingen van den heer v a n B r e u g e l, om aan het vaderland den vrede te verschaffen, te leur stelden en de welgezinde Fransche afgevaardigden met kracht tegenwerkten, door de Jacobijnsche factie in de conventie te Parijs tot de voortzetting des oorlogs te bewegen. In September hielp hij de Engelschen, die 's Hertogenbosch dekten, van Boxtel verdrijven, drong vervolgens met zijne brigade, die de voorhoede van het Fransche leger uitmaakte, tot Rosmalen door, vermeesterde de Ortenschans en belegerde de sterkte Crevecoeur, die zich na drie dagen overgaf. Kort hierna werd hij wegens zijne briefwisseling in Gelderland, zijne beruchte oproeping aan de Nederlanders, het ligten van een zoogenaamd Bataafsch leger en het uitschrijven van oorlogslasten in de Meijerij van 's Hertogenbosch, op bevel van den representant van het Fransche volk, met zijnen staf gearresteerd, als zijnde hij daardoor zijnen magt te buiten gegaan; doch korten tijd daarna werd hij weder ontslagen.

De onverwachte hevige vorst van den opvolgenden winter, kwam D a e n d e l s uitmuntend te stade, en hij maakte daarvan gebruik om nog in December 1794 Zalt-Bommel in te nemen. Eene poging om den Tielerwaard te bemagtigen liep echter niet zoo gelukkig af, want na met omtrent 6000 Engelschen en Hessen op het ijs te hebben gevochten, zag hij zich genoodzaakt naar den Bommelerwaard terug te keeren. Den 12^{den} Januarij 1795 nam hij, na een beleg van zeven dagen, Heusden in, ging den 20sten Junij van dat jaar als luitenant generaal in dienst der Bataafsche republiek over, en werd den hoogsten in rang bij het leger geplaatst.

In 1796 had D a e n d e l s het bevel over de afdeeling, geplaatst bij het leger van B e u r n o n v i l l e, dat M o r e a u te hulp zou komen, en in het jaar 1797 voerde hij het opperbevel over de troepen, die bestemd waren voor den togt naar Ierland, welke echter, zoo als bekend is, niet heeft plaats gehad. Een ontwerp van zoodanigen togt deelde hij een jaar te voren reeds mede aan het lid van het uitvoerend bewind in Frankrijk, den beroemden C a r n o t, en uit eene briefwisseling met dien staatsman blijkt, dat hij, D a e n d e l s, onder anderen, er zeer op had aangedrongen, die onderneming te doen uitvoeren. Het mislukken van zijn geliefkoosd plan, en de daarop gevolgde schijnbare rustige toestand van Europa, kwamen geenszins overeen met zijne vurige, nooit rustende geaardheid, en hij bewees

het dan ook, geenszins geneigd te zijn zich als een stil burger of als een gehoorzaam soldaat door burgers of boeren, bij algemeene stemmen gekozen, te laten regeren. Hij toonde zich gunstig gestemd voor de veranderingen, die de daarstelling van het uitvoerend bewind van den 22sten Januarij 1798 ten gevolge hadden, waardoor eene nieuwe constitutie werd zamengesteld, over welke men matrozen en soldaten liet stemmen, doch stemde geenszins overeen met de nieuwe bewindslieden, in wien hij het ten hoogste afkeurde, dat zij de maatregelen van hervorming overdreven, en in zijn oog achtenswaardige ambtenaren afzetten. Hierop gaf het uitvoerend bewind bevel hem in hechtenis te nemen, doch bij tijds gewaarschuwd, had hij het geluk het gevaar nog te ontkomen. Hij begaf zich hierop met verlof en voorzien van een paspoort van den Franschen Generaal J o u b e r t naar Parijs, wist de Fransche vijfmannen, bij wie hij wel bekend was, te winnen, en op bevel van dezen, dreef de Generaal J o u b e r t , met D a e n d e l s , de vijf Directeurs uiteen of nam hen gevangen, en vernietigde alzoo in zekeren zin zijn eigen werk, ofschoon de revolutionaire staatsregeling bleef bestaan.

Als krijgsbevelhebber had D a e n d e l s daarop spoedig gelegenheid zich te doen kennen, en wel bij de landing der Engelschen in Noord-Holland in 1799. Zijne verrigtingen om die landing te beletten, hetgeen hij als zeer gemakkelijk beschouwde, en zijne verdere handelingen gedurende den tijd dat hij het bevel voerde, vóór dat de Generaal B r u n e het opperbevel had aanvaard, zijn door velen gegispt en door slechts enkelen verdedigd. Thans zal daaromtrent wel geen twijfel meer bestaan, en mag men aannemen, dat D a e n d e l s in die dagen niet heeft voldaan aan de verwachtingen, welke men van hem had. De uitslag daarvan was voor het land noodlottig. Op zijn bevel werd de Helder in allerijl verlaten, van welk besluit hij geen kennis gaf aan den bevelhebber der vloot S t o r y , en dat gevolgd werd door de overgaaf der vloot zelve. Hij trok met zijn leger naar eene stelling van groot gewigt, den polder van Zijp terug, en verliet deze weder zonder dat daarvoor reden was, en waardoor groote voordeelen aan de Engelschen werden geschonken. Hij trok hierop meer achterwaarts, in eene nog veel sterker stelling dan de vorige, vóór den Schermerpolder, en zou deze ook weder hebben verlaten, ware dit hem niet door B r u n e belet. Had D a e n d e l s in die dagen evenveel beleid en kennis van het land, dat hij zou verdedigen, gehad, als moed, welke hij daarbij betoonde, dan zou hij als bevelhebber van het leger gunstiger beoordeeld hebben kunnen worden, dan thans geschiedt.

Na de aankomst van den Franschen Generaal B r u n e , werd aan D a e n d e l s het bevel over den regtervleugel van het Gallo-Bataafsche leger opgedragen, en in den slag van den 10^{den}

September, deed hij eenen aanval op St. Maarten, die aanvankelijk gelukte, doch door omstandigheden buiten hem, slaagde hij hierin verre zoo gelukkig niet, als hij zich in den vroegen morgen, bij de aanvaarding des gevechts, mogt voorstellen. In den slag bij Bergen, welke den 19den September geleverd werd, had zijne divisie hare stelling te Oudkarspel, waar zij met veel verwoedheid door de Engelschen werd aangevallen. Zij bleef echter stand houden tot twee uren na den middag, toen zij door eenen onberaden uitval genoodzaakt werd hare stelling te verlaten, met verlies van vele manschappen en eenige stukken kanon. Weldra zijne troepen weder vereenigd hebbende, deed D a e n d e l s op stelligen last, het dorp Broek op Langendijk aanvallen. Nadat deze onderneming gelukt was, hernam hij ook weder zijne vorige positie bij Oudkarspel en had daarenboven het geluk, om, behalve de door hem achtergelatene stukken, zich ook nog meester te maken van twee vijandelijke kanonnen, van een aantal krijgsgevangenen, onder welken vele officieren, en van een geheel veldhospitaal.

Na den slag bij Castricum, den 9den October, brak D a e n d e l s van Purmerend op en dreef de Engelschen uit Hoorn en Medemblik, bij welke bewegingen, die met schermutselingen gepaard gingen, hij veel beleid aan den dag legde. Ook sloeg hij den vijand bij Opmeer, en dwong hem Winkel te ontruimen: waarmede de krijgsverrigtingen van dat jaar een einde namen.

Na den vrede van Amiens, legde D a e n d e l s , misnoegd zoo het schijnt, zijnen post neder, van welken hij door het staatsbewind den 23sten December 1802 ontheven werd. Hij trachtte zich toen in zijn ambteloos leven eenige werkzaamheid te verschaffen, door een begin te maken met het ontginnen van de heidenvelden in de Veluwe, waar hij met zijnen gewonen ijver, ofschoon vruchteloos, werkzaam was. Dit leven was ook te eentoonig voor zijne vurige krijgsmansziel; en hij, die het stadhouderschap en het huis van Oranje voor eene ondragelijke slavernij gehouden en uitgemaakt had, hij bood in 1806 eenen uitheemschen vorst zijne diensten aan. Als divisie-Generaal aangesteld, bezette hij, in den Pruissischen oorlog, Oost-Friesland, vestigde in October zijn hoofdkwartier te Embden, en werd vervolgens tot Gouverneur-Generaal van Munster aangesteld. Koning L o d e w i j k , die hem hoogachtte, stelde hem den 21sten December 1806 tot Kolonel-Generaal der Hollandsche kavallerie aan, gaf hem in Februarij 1807 den titel van Maarschalk van Holland, benoemde hem tot ridder Grootkruis der orde van de Unie, en zond hem met een schier onbepaald gezag, als Gouverneur-Generaal naar Neêrlands Indië, waar hij den 1sten Januarij 1808, te Anjer, aan land ging. Hier moest hij al de verouderde en ingeslopen misbruiken afschaffen en een vast bestuur invoeren.

Het oordeel over het bewind van D a e n d e l s op Java is

zeer uiteenloopend. Het valt echter niet te ontkennen, dat zijne benoeming van veel nut voor onze Oost-Indische bezittingen geweest is. Hij toch moge niet altijd de juiste middelen gekozen hebben, om tot zijn doel te geraken, aan zijn bestuur heeft men evenwel veel goeds te danken, waarvan men nu nog de vruchten plukt. Altijd regt op zijn doel afgaande, vroeg hij niet hoeveel verwoesting daarmede gepaard zoude gaan, of hoevele menschenlevens het kosten zou.

Behalve de verbeteringen in het krijgs- en finantiewezen, de krijgstucht, het inwendig bestuur en meer andere zaken, bragt hij een werk tot stand, waarvoor men hem, al had hij niets anders verrigt, grooten dank schuldig is; het aanleggen namelijk van den 810 palen of 270 uren langen weg, welke, langs de Noordkust van Java aangelegd, van Anjer, aan straat Soenda tot Soemberwaroe loopt, en waardoor men slechts zoo vele dagen, als vroeger weken noodig heeft, om van Java's oosthoek naar Batavia te komen; ook liet hij Java op onderscheidene punten versterken en baaijen tot havens maken, zoo als de Meeuwenbaai, die ongetwijfeld zeer veel nut hebben aangebragt, maar die aan duizende menschen het leven hebben gekost. Hij bragt het rijk Bantam aan Nederland en wist de afhankelijkheid des sultans van Djokjokarta nog te vermeerderen, wien hij daarenboven nog eenig grondgebied deed afstaan; maar beide door middelen die den toets der regtvaardigheid niet kunnen doorstaan. Toen, door den oorlog in Europa, het embargo in Noord-Amerika en de Engelsche blokkade, de handel op Java volkomen stil stond, hield hij op dit eiland de rust staande, ofschoon door willekeurige maatregelen en inbreuken op de vrijheid der eigendommen. D a e n d e l s was bovenmate gestreng, ja somtijds niet van wreedheid vrij te pleiten. Hij beroemde zich, een overschot van ten minste vijf millioen guldens uit Java aan het moederland te hebben verzekerd, en daarenboven de hatelijke aristocratie van het oude Compagniebewind te hebben vernietigd. Waren zijne handelingen minder despotiek geweest, dan voorzeker zou D a e n d e l s de dankbaarheid van alle weldenkenden, voor het goede dat hij op Java gesticht heeft, te allen tijde wegdragen.

In 1811, na een driejarig zeer werkzaam bestuur, riep N a p o l e o n , die intusschen ons vaderland bij Frankrijk had ingelijfd, vermoedelijk vreezende dat D a e n d e l s , die alles met eenen ijzeren wil hervormde, zich wel eens onafhankelijk verklaren en tot Koning van Java kon opwerpen, hem terug, en deed hem door den Generaal J a n s s e n s vervangen. Hij benoemde hem tot groot officier van het legioen van eer, keurde zijne handelingen in Indië, die met de zijnen zoo zeer overeenkwamen, volkomen goed, en droeg hem in den veldtogt naar Rusland het bevel op over de 26sten divisie, behoorende tot het legerkorps van den Maarschalk V i c t o r .

Aan het hoofd van deze divisie hielp hij den 28sten November 1813 de bruggen over de Berezina beschermen, en aan de meer dan driedubbele magt, waarmede de Russische veldheer Wittgenstein den Maarschalk Victor aanviel, het hoofd bieden. Later, na den terugtogt uit Moskow, werd hij bevelhebber van het sterke Modlin in Polen, hetwelk eerlang door de Russen, onder den Generaal Paskewitsch, werd belegerd. Daendels verweerde zich mannelijk, hield de vesting tot het uiterste, en gaf haar niet over, dan toen alle middelen van verdediging uitgeput, en de Franschen inmiddels binnen hunne eigene grenzen waren terug gedrongen. Nu keerde hij naar het vaderland terug en bood den Souvereinen Vorst der Vereenigde Nederlanden zijne dienst aan. Zelfs bood hij in 1815, bij de wederkomst van Napoleon, aan, als vrijwilliger tegen dezen te dienen. Men was evenwel niet terstond gereed om van deze dienstaanbieding gebruik te maken, hetwelk uithoofde van 's mans naauwe betrekking op de toenmaals in Frankrijk weder heerschende beginselen der omwenteling, en op Napoleon zelven, niet onnatuurlijk was. Eindelijk werd hem, na de ten onderbrenging van Frankrijk, het algemeen bestuur over de Nederlandsche bezittingen op de kust van Guinea opgedragen. Hij vertrok derwaarts in 1815. In deze zoo verwaarloosde bezitting van den staat, was zijn bestuur aanvankelijk zeer heilzaam. Hij schafte den slavenhandel af, bevredigde de inlandsche volken, die men vroeger tegen elkander in het harnas gejaagd had, om toevoer van slaven te winnen, en maakte alles gereed voor de koffij-, suiker-, indigo-, cacao- en rijstkultuur. Misschien zou het hem moeijelijk gevallen zijn, al die ontwerpen te verwezenlijken, doch aan zijnen werkzamen geest en vindingrijk vernuft, zou het zeker gelukt zijn eenigen tot stand te brengen, waardoor dit vruchtbare gedeelte van Afrika niet langer een lastpost voor den staat gebleven, maar misschien eene winstgevende kolonie zou geworden zijn; doch zijn kort daarop gevolgden dood, (zelfs zijn sterk gestel was tegen het hoogst ongezonde klimaat niet bestand) deed die geheele schepping, het gewrocht van één man, weder in het niet verzinken. Hij stierf den 2den Mei 1818, juist toen hij het nuttigst scheen te zullen worden en veel van de vroegere dwalingen zijns levens, door de bevordering en vestiging van menschengeluk in een oord van ellende, stond goed te maken.

Daendels is gehuwd geweest met A.E.R. van Vlierden, bij wie hij, onder andere kinderen, verwekte een zoon, Constant Jacques genaamd, die den 19den November 1847 op Java overleed. Zijne afbeelding, naar de schilderij van Charles Howard Hodges, gegraveerd door Reinier Vinkeles, komt voor in de *Vaderlandsche Historie ten vervolge op* Wagenaar, D. XXIX, bl. 10, en werd voorts op verschillende wijzen uitgegeven.

Van zijne hand zien het licht:

Daendels, *Generaal-Majoor bij de Fransche Armee*, *aan zijne Geldersche en Overijsselsche landgenooten*, 'sHertogenb. 1794, 4°.

Rapport des operations de la division du Lieutenant-Général Daendels, *depuis le* 22 *Aout*, *jusqu'à la capitulation de l'Armée Anglaise et Russe*, *le* 18 *Octobre* 1799, La Haye 1808.

Memorie over den Staat der Nederlandsche Oost-Indische bezittingen, *in de jaren* 1808-1811. Met Bijlagen, 'sHage, 1814, 4 deelen, fol.

Zie *Vaderl. Hist. ten verv. op* Wagenaar, D. X. bl. 275, D. XXI. bl. 216, D. XXV. bl. 355, 394, 449, D. XXVII. bl. 79, 194, 196, 197, 200, 242-247, 281-284, 326, 376-383, D. XXVIII. bl. 125-127, 138, 186, D. XXIX. bl. 10-12, D. XXX. bl. 207, 251, 257, D. XXXII. bl. 260, 285, D. XXXIV. bl. 405, D. XXXVI. bl. 119, 122, D. XXXIX, bl. 116, D. XL. bl. 4-7, 11, 15-24, 40, 41, 45, 80, 112, 133, 137, D. XLI. bl. 142, 175-180, 190, 196-198, 203, 209-214, 241, 245, 246, 255, 260, 261, 340, 343, 345, D. XLIII. bl. 20, 82, D. XLIV. bl. 150, 245, 264, D. XLV. bl. 330; Vonk, *Inval der Engelsch. en Russ. in N. Holl.*, D. I. bl. 15, 41-43, 65-67, 102, 155-157, 161, 183, 184, 217, D. II. bl. 94, 99-102, 115; C. van der Aa, *Geschied. van den Oorlog* 1793-1802, D. I. bl. 243, D. II. bl. 190-194, 287-292, 293-297, 347-349, 354-356, 393-395, 401, 402, 417, 418, D. III. bl. 25, 26, D. VI. bl. 237-239, 295, 296, 299-304, 386-394, 415-417, 480, D. VII. bl. 366-368, noot, 426-436, 444-452, 457-461, D. VIII. bl. 12-22, 35, 42, 49-51, 92-100, 103, 105, 106, 130-132, 143, 144, 191-198, 258, 259, 264, 274-278, 281, 282, 300, 301, 312, 313, 322-329, 390-413; van Breugel, *Mémoire sur les Negotiations entre la France et la Hollande*, p. 9, 27-33; Pijman, *Bijdrag. tot de gebeurten. in de Republ.*, bl. 32-36; Lodewijk Bonaparte, *Geschiedk. Gedenkst.*, D. I. bl. 215, 221; van Kampen, *Vaderl. Karakterk.*, D. II. bl. 739-750; Kraijonhoff, *Geschiedk. beschouw. van den Oorlog in* 1799, bl. 40, 54, 55, 59-89, 101-127, 133-155, 171, 185, 190, 207-226, 301, Bijl. 15-19, 52, 56, 72-79, 110-113, 120-123, 125 met een facsimilé van zijne handteekening; *Nieuwe Militaire Spectator*, Jaargang 7 en 8, onderscheidene afleveringen; *de Militaire Spectator*, Nov. 1854 en Febr. 1855; Bosscha, *Neêrl. Heldend. te Land*, D. III. bl. 13, 162, 166, 167, 171-182, 190-193, 207, 227, 357, 415, 419; Bijv. en Verb. 37, 38; Teenstra, *Nederl. Overz. Bezitt.* bl. 98, 204, 281, 328, 743, 754, 908; Muller, *Cat. van Portrett.*, bl. 68, 312; *de Navorscher*. D. IV. bl. 159, D. V. bl. 24, 25, *Bijbl.* bl. LXII.; *Biograph. Univ.*, T. VI. p. 4; M. Nijhoff, *Catal. van Boek.*, St. III. bl. 53; *Tijdschr. voor Ind. taal-*, *land- en volkenk. door het Batav. Gen. van Kunst en Wetensch.*, D. IV en V; de Jonge, *Geschied van het Ned. Zeewez.*, D. VI. St. II. bl. 128, 340, 391.

[Abraham Daetselaer]

DAETSELAER (ABRAHAM). Zie DAATSELAER (ABRAHAM).

[Dagobert I]

DAGOBERT I, uithoofde zijner krijgsverrigtingen bijgenaamd *de groote*, was een zoon van Clotharius II, Koning der Franken en van zijne eerste gemalin Holdetrude, of volgens anderen van zijne tweede vrouw Bertrude; werd geboren omstreeks het jaar 600, en nog bij het leven van zijnen vader in

622, met het bewind van Austrasië begiftigd, terwijl hem twee oud Frankische Hofmeijers, A r n o l f en P e p i j n , tot raadslieden werden toegevoegd. Vier jaren later geraakte hij met zijnen vader in geschil over eenige provincien, die eertijds tot Austrasië behoorden, doch welk geschil door twaalf der voornaamste edelen ten voordeele van D a g o b e r t werd uitgesproken.

De Saksers, zich in 627 met de Friezen en andere naburige volken vereenigd hebbende, bragten een aanzienlijk leger op de been, en rukten onder hunnen Koning of Hertog B e r t h o l d tegen D a g o b e r t op, die met een magtig heir den Rijn was overgetrokken, Dapper streden de bondgenooten. D a g o b e r t kreeg eene houw op het hoofd, waardoor hem een gedeelte van zijne lange haarlokken weggenomen werd. Hij liet die door zijnen wapendrager bijeen rapen, en aan zijnen vader brengen, om te kennen te geven, in hoe groot een gevaar hij geweest was, en hoezeer hij zijns vaders hulp behoefde.

C l o t h a r i u s kwam hem te hulp en versloeg met eigen hand der Saksen opperhoofd. D a g o b e r t en de zijnen vielen zoo dapper op de Saksers aan, dat dezen ten eenenmale geslagen werden[1]. Men schijnt het beleg en de overmeestering van het slot Wiltenburg bij Utrecht, waarvan onze oude kronijken gewagen, ook tot dezen oorlog te moeten brengen. Terwijl de Franken nog meester van Utrecht waren, deed D a g o b e r t te Utrecht, dat toen nog geheel of voor het grootste gedeelte ongeloovig was, eene christelijke kerk of kapel oprigten, die aan den heiligen Apostel T h o m a s werd toegewijd. De stichting daarvan moet ongeveer 629 of 630 hebben plaats gehad. Hij stelde voorts de Utrechtsche kerk onder het bisdom van Keulen, onder voorwaarde, dat de bisschop de ongeloovige Friezen, die in en om Utrecht woonden, in eigen persoon, tot het omhelzen van de christelijke godsdienst zou trachten te bewegen; doch het geestelijk opperhoofd schijnt dit slecht nagekomen te zijn. D a g o b e r t herstelde voorts de sterkte Wiltenburg, wier slotvoogd den tol heeft van de goederen, welke uit zee den Rijn opgevoerd werden. Ook blijkt uit echte gedenkschriften van D a g o b e r t 's regering, dat de haven van Wijk, waarschijnlijk Wijk bij Duurstede, toen reeds sterk door overzeesche koopvaardijschepen bezocht werd, en dat D a g o b e r t Hertogen, Graven en andere staatsdienaren ter wederzijde van den Rijn, en dus waarschijnlijk ook in een gedeelte dezer landen, aangesteld had.

Toen C l o t h a r i u s II in 628 overleed, was de broeder van D a g o b e r t , C h a r i b e r t , te Metz. Volgens de gewoonte der Franken, moesten toen de landen in gelijke deelen tusschen de beide broeders verdeeld worden; doch D a g o b e r t , reeds sedert

(1) Over de gevolgen van dezen krijg zie men het artikel van C l o t h a r i u s II, D. III. bl. 492-494.

vier jaren Koning van Austrasië, bediende zich van de afwezigheid zijns broeders, en liet zich tot Koning van Neustrië en Bourgondie uitroepen, en trok daarop met een talrijk leger in beide landen. De bisschoppen, graven en steden erkenden D a g o b e r t voor Koning der drie rijken; doch om zijn broeder niet ten eenenmale te ontblooten, gaf hij hem het land tusschen de Charente en het Pyreneesche gebergte.

De Saksers waren bedwongen, maar niet uitgeroeid geworden. Toen D a g o b e r t in het alleen bezit van het rijk was gekomen, ontsloeg hij hen van de jaarlijksche schatting van vijf honderd koeijen, hun door C l o t h a r i u s I opgelegd, mits zij de grenzen tegen de Wenden of Winiden, eenen Slavischen volksstam, zouden verdedigen, waaraan zij echter slecht voldeden, en toen nu dezen in 631 en 632 in Thuringen vielen, trok D a g o b e r t hen te gemoet, doch werd, aangezien de Austrasiers zich zeer slecht gedroegen, geslagen. Hij hielp vervolgens S i s m u n d i s, om S u i n t i l a, Koning der West-Gothen, van den troon te stooten.

In 636, zich door het overlijden van zijn broeder C h a r i b e r t en van diens zoontje C h i l p e r i k, in het bezit gesteld ziende van geheel Frankrijk en van onderscheidene aangewonnen landen, deed hij een keer naar Bourgondië, alwaar zijn vader niet geweest was, sedert hij bezit van dit rijk genomen had. Hij strafte de buitensporigheden en knevelarijen, aldaar door de grooten gepleegd, en maakte zich door zijne spraakzaamheid, heuschheid en goedaardigheid bijzonder bemind. Hij had toen het toppunt van zijne grootheid bereikt, was in waarheid een grootmoedig, voorzigtig en voortreffelijk vorst, en een voorbeeld van wijsheid en deugd, van onthouding en regtvaardigheid.

Het verdere levenslot van hem ligt buiten ons plan. Wij hadden hem alleen te vermelden als den man, die de eerste zaden van het christendom in deze landen uitstrooide, en die als zoodanig regt had aan de vergetelheid ontrukt te worden; ofschoon hij zich, vooral op het laatst van zijn leven, aan misdaden schuldig maakte, die hem in het licht van dat christendom, dat hij met zoo veel ijver verbreidde, zeer ontsierden. Hij werd een echtbreker en een wellusteling, een wreedaard en een ontvreemder der goederen van zijne onderdanen. Maar genoeg; de dood maakte in het begin van 638 een einde aan zijne euveldaden, en St. Denis, waar hij stierf, ontving zijn stoffelijk overschot.

D a g o b e r t was gehuwd eerst met G o m a t r a d, van wie hij zich scheiden liet; daarna met N a n t h i l d e, die hij verstiet; eindelijk in 630 met R a g n e t r u d; doch daar N a n t h i l d e hem in 634 een zoon C l o v i s (later C l o v i s II, zie D. III. bl. 497) schonk, zoo moet R a g n e t r u d, òf voor dien tijd gestorven, òf van hem gescheiden zijn, en hij zich met zijne vorige gemalin weder verzoend hebben.

Zie Henschenius, *Historical dissertation on the three Dagoberts*, (1653 4°.); Schotanus, *Friesche Geschied.*, bl. 57; Hoogstraten, *Woordenb.*, D. IV. bl. 5; (van Heussen en van Rhijn), *Kerk. Hist. en Oudh.*, D. I. bl. 8; van Loon, *Aloude Holl. Hist.*, D. I. bl. 276-278, 284-287; Wagenaar, *Vaderl. Hist.*, D. I. bl. 346-349; Sjoerds *Beschrijv. van Friesl.*, D. I. bl. 380-382; dezelfde, *Friesche Jaarb.*, D. I. bl. 340-345; *Charterboek van Friesl.*, D. I. voorrede bl. 36; Bilderdijk, *Geschied. des Vaderl.*, D. I. bl. 69 Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.*, D. I. bl. 307, 308, 318.

[Wilhelm Dahmen]

DAHMEN (WILHELM). De familie Dahmen staat in de kunstwereld van Nederland gunstig aangeschreven. Zij behoort onder die familiën te worden gerangschikt, welke sedert onheugelijke jaren zich aan de toonkunst toewijdden, door hare kunstverrigtingen meestal uitmuntten en eene voorname plaats in de muzijkale wereld bekleedden.

Wilhelm Dahmen werd in het jaar 1731 te Doesburg geboren. Na zich reeds vroeg met de muzijk bezig gehouden en onderwijs daarin ontvangen te hebben, vestigde hij zich als muzijkonderwijzer eerst te Sneek en later te Harlingen. Op de eerste plaats trad hij in het huwelijk met Elisabeth von Gerritsheim en verwekte bij haar zes zonen, met name: Hermanus, Jacob, Pieter, Johannes Arnoldus, Arnoldus en Wilhelm, welke allen later als verdienstelijke toonkunstenaren zijn bekend geworden en hier volgen. Bij zijne vele bezigheden was hij tevens aangesteld als trompetter op het statenjagt, welken post hij zeer stipt heeft waargenomen. Hij overleed den 11^{den} November 1780.

Zie *Caecilia*, *Alg. Muzyk. Tijdsch.* 1845, bl. 139.

[Hermanus Dahmen]

DAHMEN (HERMANUS), oudste zoon van Wilhelm Dahmen, werd den 26sten September 1755 te Sneek geboren. Zijn vader bestuurde zijne muzijkale vorming, onderwees hem op den hoorn en later op de viool. Door vlijtige studiën bereikte hij als uitvoerend kunstenaar eene aanzienlijke hoogte. Eerst vestigde hij zich als muzijkonderwijzer te Harlingen, en dewijl de werkkring daar voor hem te klein was, begaf hij zich naar Amsterdam, waar hij in het orkest van den Hollandschen schouwburg en op de concerten als hoornist werkzaam was, en ook het jaren lang bestaan hebbende zondags-concert hielp oprigten.

Hij trad aldaar in 1786 in het huwelijk met Alida van Eck. De zonen uit dit huwelijk zijn: W.H. Dahmen, muzijkdirecteur te Nijmegen, die later volgt; J. Dahmen, muzijkdirecteur aan den Helder, thans te Amsterdam; J.C. Dahmen, vroeger fluitist te Rotterdam en aldaar overleden, die mede volgt; H.J. Dahmen, eerste violist te Utrecht en J.A. Dahmen hoornist en hoofdonderwijzer aan de koninklijke muzijkschool te 's Hage.

In het jaar 1787 vestigde hij zich met der woon te Dublin en vervolgens te Londen, liet zich daar ook als solo-hoornist

hooren en keerde in het jaar 1790 naar Amsterdam terug, vertrok in 1791 naar Steinfurt, bekwam daar een engagement als hoornist aan de kapel van den vorst, tot het jaar 1798, en begaf zich toen, om de revolutie, weder naar Amsterdam; maar verwisselde weldra die stad met Rotterdam, en was daar tot aan zijnen dood, die in 1830 plaats had, als een bekwaam, algemeen geacht en bemind kunstenaar werkzaam, tellende onder zijne talrijke leerlingen de heeren A. B o n n , B. T o u r s en H u t s c h e n r u i j t e r .

Als komponist heeft hij zich bekend gemaakt door eene kompositie voor twee violen, en door nog andere werken, welke echter in manuscript zijn gebleven.

Zie *Caecilia*, *Alg. Muzijkaal Tijdsch.* 1845, bl. 139.

[Jacob Dahmen]

DAHMEN (JACOB), tweede zoon van W i l h e l m D a h m e n , werd te Groningen geboren tusschen 1755 en 1758, voor de muzijk opgeleid en daarin in den beginne door zijn vader onderwezen. De violoncel koos hij tot zijn instrument, betoonde zich een ijverig leerling met veel aanleg en oefende de muzijk als kunstenaar het eerst te Harlingen, daarna te Amsterdam, later te Rotterdam uit, en vertrok ten laatste naar Engeland, om zich daar als muzijkonderwijzer te vestigen.

Na vele jaren aldaar in die betrekking werkzaam te zijn geweest, stierf hij en liet eenige kinderen na, die niet de loopbaan van toonkunstenaar hebben betreden.

Zie *Caecilia*, *Algem. Muzijkaal Tijdsch.* 1845, bl. 140.

[Pieter Dahmen]

DAHMEN (PIETER), was de derde zoon van W i l h e l m D a h m e n , werd te Deventer geboren en begon vroegtijdig de viool te beoefenen, waarop hij van zijn vader onderwijs genoot. De vorderingen van den zoon overtroffen de verwachtingen zijns vaders. Ook in de Harmonie slaagde hij naar wensch, en zette zich als muzijkonderwijzer in zijne geboorteplaats neder, vervolgens te Leeuwarden, alwaar hij eenige jaren in diezelfde betrekking bleef en op vele concerten speelde. Later leidde hij een zwervend leven en vertrok onder anderen naar Amsterdam en Utrecht, waar hij als solo-violist algemeen werd toegejuicht. Als komponist was hij mede verdienstelijk en gaf in Engeland eenige viool-trio's en quartetten uit. Hij is te Sneek overleden.

Zie *Caecilia*, *Algem. Muzikaal Tijdschrift*, 1845, bl. 140.

[Johannes Arnoldus Dahmen]

DAHMEN (JOHANNES ARNOLDUS), door F e t i s verkeerdelijk J e a n A n d r é genaamd, vierde zoon van W i l h e l m D a h m e n , s te 's Gravenhage omstreeks het jaar 1760 geboren en werd door zijnen vader tot musicus opgeleid. Hij was een knap viioloncellist en ook violist, en leefde te Londen in 1794. Men kent van hem verscheidene kompositiën, duetten en sonaten voor violoncel, gedrukt te Londen, te Parijs en te Offenbach; 3 quartetten voor 2 violen, alt en bas op. 3, Offenbach 1798,

en 3 Trio's voor 2 violen en bas, te Parijs bij Erard. Hij is te Londen overleden; de juiste tijd daarvan is ons niet bekend.

Zie *Caecilia*, *Algem. Muzijkaal Tijdsch.* 1845, bl. 161; F e t i s , *Biograph. Univ. des Music.*, pag. 235.

[Arnoldus Dahmen]

DAHMEN (ARNOLDUS), vijfde zoon van W i l h e l m D a h m e n en stamvader van de Amsterdamsche kunstenaars van dien naam. Hij was een uitmuntend fluitspeler en werd den 2den Mei 1767 te Harlingen geboren. Weldra toonde hij eenen ongemeenen aanleg en neiging voor de muzijk, zoodat zijn vader hem, nog zeer jong zijnde, op de fluit onderrigtte, op welk instrument hij spoedig zulke vorderingen maakte, dat hij in het orkest zoude hebben kunnen medespelen. Hij vertrok naar Amsterdam en zette zijne hoogere studiën onder den destijds beroemden fluitist Z o r g e onvermoeid voort, die zich dan ook weldra voor zijne moeite en zorg dubbel beloond zag, doordien zijn leerling met reuzenschreden voorwaarts ging.

De kindsche jaren nog niet geheel ontwassen, was hij in zijn vak reeds zeer bedreven en besloot hij om zich geheel aan de toonkunst toe te wijden. De bijzondere vriendschap van vele voortreffelijke kunstenaren genietende, maakte hij steeds belangrijke vorderingen als obligatist, en erkende volgaarne welke verpligting hij had aan de voorlichting en geleerde mededeelingen van die groote mannen, welke door hem altijd in eere en achting zijn gehouden. Hoe meer D a h m e n in de kennis zijner geliefkoosde kunst vorderde, hoe meer de zucht naar uitgebreider onderzoek in hem aanwakkerde, en daarom begon hij zich ook in de theorie te oefenen. Hij vestigde zich vooreerst te Amsterdam, en hield zich daar vele jaren onledig met les geven. Zijne manier van onderwijs was uitstekend, en daardoor vormde hij voortreffelijke leerlingen, waaronder de teregt alom beroemde Nederlandsche fluitist L. D r o u e t , dien hij van zijne kindsche jaren af gevormd heeft. Hij is gehuwd geweest met J a c o b a L a n s e n , die hem vier zonen en twee dochters schonk, waarvan de drie eersten, J o h a n n e s A r n o l d u s , P i e t e r W i l h e l m en H u b e r t u s zich als bekwame toonkunstenaars hebben doen kennen, en waarvan de eerste en de laatste hier mede volgen. D a h m e n volhardde steeds in zijnen nuttigen arbeid en verwierf als man eenen nog meer gevestigden roem, dan als jongeling. Nu ook bemerkte men spoedig uit zijne wijze van voordragt, welk onderscheid er bestond tusschen den ouden leertrant in deze kunst, en den nieuwen, welken D a h m e n te Amsterdam invoerde. Men bewonderde niet alleen zijne heldere en grondige kennis, maar ook zijne gemakkelijke manier, om iets voor anderen begrijpelijk te maken. Hij spaarde geene zorg om aan uitgebreidheid eenvoudigheid, aan moeite geduld en aan inspanning duidelijkheid te paren. Met een woord, D a h m e n 's leerwijze kreeg naam, men leerde die op prijs stellen, en vele jonge lieden der aanzienlijkste familiën,

schaarden zich om den geroemden meester, ten einde van zijne geprezene leer nut te trekken.

Bij zijne veelvuldige bezigheden, was hij in het jaar 1806 direkteur van het muzijkkorps der schutterij te Amsterdam, en tevens een der ondernemers van het zondagsche concert *Eruditio Musica*, hetwelk door te weinig deelneming is te niet gegaan. Vroeger was hij op vele concerten als eerste fluitist geëngageerd en trad in velen daarvan, zoo als in *Felix Meritis*, in het concert boven de *Manége*, *Harmonica*, enz. als solist op, en verwierf dan uitbundige maar wel verdiende toejuichingen. Jaarlijks gaf hij een benefiet-concert, en op dat van zijn vijftigste jaar droeg hij met zijne drie zonen een kwartet voor vier fluiten voor, hetwelk de algemeene goedkeuring mogt wegdragen.

Onder de vele fluitspelers in ons vaderland, bekleedde D a h m e n eene aanzienlijke plaats, terwijl de meeste goede hoedanigheden van een voortreffelijken fluitist zich in hem vereenigden. Eene fraaije houding, schoone en gevoelvolle toon, vlugheid, stoutheid, zekerheid en eenvoudigheid waren de deugden van dezen kunstenaar, welke dan ook door alle kenners hoog werden bewonderd en toegejuicht. D a h m e n leed in vergevorderde jaren veel aan podagra, en echter was hij te werkzaam van aard om iets te verzuimen, veel minder een werkeloos leven te leiden, zoodat hij dus, hoe sukkelend ook, nog met jeugdigen ijver voortging en met lust en inspanning zijn werk verrigtte, totdat hij in het 62ste jaar zijns levens, door een hevigen aanval van podagra aangetast werd en aan de gevolgen daarvan, na op eene zeer nuttige en roemvolle wijze de baan zijns levens afgeloopen te hebben, op den 17^{den} December 1829 overleed.

D a h m e n leefde zeer geregeld en was aangenaam in den omgang. Zijne nagelatene weduwe en vijf kinderen betreurden in hem een uitmuntend man en vader, en de kunst verloor in hem een bekwaam en hoogst ijverig beoefenaar. Op den 8sten Januarij van het jaar 1830, vierde men een lijkfeest ter zijner eere in de maatschappij *Felix Meritis*. De muzijk daarvoor werd door den heer J.G. B e r t e l m a n vervaardigd en de solo's werden door den tenorzanger d e C h a v o n n e s V r u g t en den jongen heer G.H. B r o e k h u i j z e n gezongen.

Zie *Caecilia*, *Alg. Muzijkaal Tijdsch*. 1845, bl. 161.

[Wilhelm Dahmen]

DAHMEN (WILHELM), zesde zoon van W i l h e l m D a h m e n , tusschen de jaren 1767 en 1773 te Harlingen geboren, genoot, even als zijne broeders, aanvankelijk het onderwijs in de muzijk van zijnen vader. Door eigen vinding en studie volmaakte hij zich, begaf zich naar Amsterdam en vestigde zich te Rotterdam, hetgeen van korten duur was, want spoedig bezocht hij Engeland, werd als hoornist te Londen geplaatst, begaf zich later in militaire dienst, maakte den veldtogt in Spanje tegen

N a p o l e o n mede, en moet in hoogen rang op het veld van eer gesneuveld zijn.

Zie *Caecilia*, *Algem. Muzijkaal Tijdsch*. 1845, bl. 162.

[Willem Hendrik Dahmen]

DAHMEN (WILLEM HENDRIK), oudste zoon van H e r m a n u s D a h m e n, aanschouwde den 27sten Maart 1797 te Amsterdam het eerste levenslicht. In Rotterdam, waar zijne ouders in 1800 woonden, bragt hij zijne kindsche jaren door, en ontving reeds als knaap lessen op de viool van zijnen vader, wiens hoofdinstrument de hoorn was, en wel met zooveel vrucht, dat hij op zijn negende en tiende jaar op concerten solo speelde, met zijn vader het land doorreisde en zich overal met veel bijval hooren liet. Zijn talent ontwikkelde zich spoedig en gelukkig, zoodat hij als violist op 17jarigen leeftijd hoog stond aangeschreven, in 1814 of 1815 eene plaats als solo-violist, aan het ballet van wijlen den beroemden W. B i n g l e i j bekleedde en hem in het jaar 1818 den post van stads-soloviolist en muzijkdirekteur te Nijmegen werd aangeboden. Hier stond hij tot aan zijnen dood aan het hoofd der stads-concerten die hij dirigeerde en vooral door zijn schoon, gekuischt spel opluisterde. Dit spel, toen nog in volle kracht, kenmerkte zich door fraaijen toon, sierlijkheid, netheid, smaak, het gemakkelijk overwinnen van groote moeijelijkheden, goede stokvoering en door eene zeer aangename, bevallige voordragt. Deze was, vooral in de werken van L a f o n t, R o d e en M a y s e d e r voortreffelijk. Door zijn talent, zijn zacht, innemend karakter en door zijne welopgevoede manieren, verschafte hij zich spoedig den toegang tot de fatsoenlijkste kringen en elk kunstminnend huisgezin. Zeer vele jaren was hij de lieveling van het Nijmeegsche publiek, als kunstenaar en mensch bemind en hooggeschat. Het lijdt geen twijfel of D a h m e n was een geruimen tijd een der grootste violisten in Nederland; hij trad niet alleen in de meeste concerten van zijn vaderland met grooten bijval op, maar werd zelfs ook, zijne bekwaamheid als violist ten loon, in het jaar 1833 met den titel van solo-violist van Z.M. den koning der Nederlanden vereerd. Hij had de kunst innig lief; het kwartetspel was zijn grootste lust, waarin hij zich dan ook, vooral in de Spohrsche kwartetten, een uitmuntend violist betoonde. Ook bezocht hij dikwijls het buitenland, en nam meermalen werkdadig deel aan de Rijnsche muzijkfeesten, het laatst in 1845, waar hem meermalen eene eereplaats aan de eerste lessenaar werd aangeboden. Later had hij echter met vele wederwaardigheden te kampen. Zoo verloor hij in het jaar 1830, door het breken van zijn regterarm, veel van zijne kracht en vaardigheid van spel, en leed hij daarenboven in de laatste jaren zijns levens van tijd tot tijd aan ziekten, die zijne ligchaams- en zielskrachten ondermijnden, hem in de uitoefening zijner betrekking veelvuldig verhinderden en daarom ook bijge-

volg van belangrijk nadeeligen invloed op zijne tijdelijke belangen moesten zijn.

Intusschen bleef hij zijne beroepsbezigheden zoo goed mogelijk waarnemen, en beproefde hij nog veel, zelfs boven zijne krachten; daarvan getuige zijn laatste, den 3den December 1847, gegeven concert, waarop hij een concert-allegro van Krommer, eene Introductie en Rondo van David en eene Concertante van Hampeln met eenige zijner élèves voordroeg.

Weinige dagen daarna werd hij echter, uit zijne overspanning tot het gewone leven teruggekeerd, door eene zenuwberoerte overvallen en overleed hij dientengevolge den 15den December op 50jarigen ouderdom, nalatende eene weduwe en vier kinderen, waarvan twee uit zijn eerste huwelijk met mejufvrouw Nobel.

Zie *Caecilia*, *Alg. Muzijkaal Tijdsch.* 1848, bl. 13.

[Johannes Cornelis Dahmen]

DAHMEN (JOHANNES CORNELIS), derde zoon van Hermanus Dahmen, werd den 9den Januarij 1801 te Rotterdam geboren. Gelijk bij zijne broeders, bespeurde de vader, ook bij hem, vroegtijdig eenen goeden muzijkalen aanleg, welken hij in de eerste kindsche jaren beproefde te ontwikkelen, eerst door hem in het vioolspel en op zijn achtste jaar, in het fluitspel te onderwijzen, waarin hij zulke snelle vorderingen maakte, dat hij als jongeling reeds bewijzen gaf, aanmerkelijke bekwaamheid daarin te bezitten. Later legde hij zich ook op de violoncel en voornamelijk op de guitaar toe. Hij bezat als fluitist een zeer schoonen, hoewel niet sterken toon, en eene vaardigheid, waardoor hij onder de eerste fluitisten van ons vaderland mag genoemd worden. In het jaar 1822 begaf hij zich in den echt met mejufvrouw van der Looi Houthof, welke hem drie zonen en twee dochters schonk. Hij overleed den 16den Februarij 1842, aan eene zich snel ontwikkelende longteering. Hij was honorair lid van de maatschappij tot bevordering der toonkunst, en algemeen geacht, zoowel door zijne menigvuldige leerlingen als door al zijne stadgenooten, om zijne getrouwe maatschappelijke pligtsvervulling, fatsoenlijke en geregelde levenswijze en goed karakter. Als komponist heeft hij zich niet bijzonder onderscheiden. Behalve eenige kleine stukjes tot oefening, heeft hij slechts eene serenade voor fluit en guitaar bij Plattner te Rotterdam doen drukken.

Zie *Nederlandsch Muzijkaal Tijdsch.* 1842, bl. 44.

[Johannes Arnoldus Dahmen]

DAHMEN (JOHANNES ARNOLDUS), oudste zoon van den voortreffelijken fluitspeler Arnoldus Dahmen, geboren te Amsterdam, den 3den Januarij 1805, legde in zijne kindschheid reeds een grooten aanleg voor de muzijk en voor de fluit aan den dag, en daarin was zijn vader zijn leermeester. Bij afwezigheid van zijnen vader, zat hij uren achtereen op de fluit te spelen, en zocht dan ook uit zich zelven de toonen van ge-

hoorde melodiën op. Zijn vader, meermalen hierdoor verrast en ten hoogste verheugd over zijn bijzonder goed gehoor en aanleg, wijdde zich nu geheel aan de muzijkale vorming zijns zoons. Zijn talent bleef niet lang onbekend. Pas negen jaar oud, had hij reeds de eer, zich den 14^{den} Julij 1814 als solist in het concert van *Felix Meritis* voor A l e x a n d e r I keizer aller Russen en zijne vorstelijke familie te laten hooren, door met zijnen vader eene concertante voor twee fluiten voor te dragen, waarmede hij den meesten bijval inoogstte. Nog de kinderjaren niet geheel ontwassen, was hij in zijn vak reeds zeer bedreven, terwijl hij als onervaren jongeling het geluk had onder de zijnen te blijven en door den raad en het dagelijksche toevoorzigt van zijne nabestaanden boven vele anderen behoed en beveiligd te zijn voor al zulke afleidingen, die den jongen kunstenaar van het goede aftrekken en hem zijne bestemming wel eens doen missen. Even als zijn vader, vestigde hij zich als muzijkonderwijzer, kreeg veel lessen, werd in het orkest van den stadsschouwburg aangesteld, waar hij gedurende veertien jaren als eerste fluitist waardiglijk uitblonk. Zijne jaarlijksche benefiet-concerten, die zeer bezocht waren, verbriedden zijnen eervollen naam, en ook op vele andere bijzondere concerten verwierf hij welverdiende hulde. Als komponist heeft hij zich bekend gemaakt door eenige duetten voor twee fluiten, waarvan echter slechts een in druk is verschenen. D a h m e n leidde reeds vroeg een ziekelijk leven; hij was podagrist in den hoogsten graad. Zijn gestel werd door telkens zich herhalende aanvallen dier kwaal ondermijnd. Daardoor werd hij verdrietig en afgetrokken, hetgeen nog toenam, toen hij in het laatste jaar zijns levens, zoodanig door de jicht werd aangetast, dat hij naauwelijks eene fluit in de hand konde nemen, en zich zoodoende alleen moest bezig houden met les geven aan eenige jongelingen. In dien toestand eindigde hij zijn werkzaam leven in den nog jeugdigen leeftijd van 29 jaren en werd op het Leidsche kerkhof begraven.

Zie *Caecilia*, *Algem. Muzijkaal Tijdsch*. 1845, bl. 218.

[Hubertus Dahmen]

DAHMEN (HUBERTUS), derde zoon van A r n o l d u s D a h m e n bovengenoemd, werd in het jaar 1812 te Amsterdam geboren. Gelijk voor zijne twee andere broeders was zijn vader zijn leermeester op de fluit en in de gronden der muzijk. Intusschen vond de verder strevende jougeling geene genoegzame voldoening in een zoo beperkt instrument als de fluit, en daarom begon hij zich op de viool en violoncel toe te leggen. Het laatste kwam het meest met zijn inborst overeen en werd dan ook zijn hoofdinstrument. Onder de leiding van den heer C h r . v a n B r u s s e l, maakte hij daarop spoedig zulke vorderingen, dat hij in de orkesten der schouwburgen kon medewerken en als soloviooloncellist optreden. Van zijnen ijver moge de omstandigheid getuigen, dat hij gedurende eenige jaren als fluitist aan

den stads-, en als violoncellist aan den Franschen schouwburg geëngageerd was. Met de gronden der compositie had hij zich vroegtijdig, meestal door eigen studie, vertrouwd gemaakt, en ondanks zijne veelvuldige bezigheden, wist hij nog tijd te sparen voor de kompositie van een aantal, waaronder zelfs uitgebreide, muzijkstukken.

Van de vijfentwintig zijner beste werken noemen wij de volgende ons bekende: *Symphonie voor vol orkest*, opgedragen aan het muzijkgezelschap *Blaas- en Strijklust*: eene Opera *Azalaïs*, waarvan het Fransche tekstboekje, vervaardigd door den voormaligen tooneelzanger M a r g a i l l a n , is verloren geraakt; een *Declamatorium* F r a n s N a e r e b o u t , door den Heer S. R o n d e a u ; Vier *Concert-ouvertures;* acht concertstukken voor de klarinet; een dito voor de fagot; idem voor hoorn en onderscheidene anderen voor de violoncel en voor de viool en violoncel; terwijl ook verscheidene stukken door hem aan de *maatschappij tot bevordering der toonkunst* zijn ingezonden, van welke toen ter tijd met veel lof is melding gemaakt, een sopraan-aria met obligaathoorn en orkest, door hem aan de verdienstelijke zangeres mejufvrouw d e B o e r opgedragen Gelijk de hoofdtrekken van zijn karakter, bedaardheid, ernst en vastheid waren, zoo ook onderscheiden zijne werken zich door deze eigenschappen.

In zijne orkestwerken merkt men eenen natuurlijken, vloeijenden stijl, en wel geene pikante, maar toch onderhoudende gedachten en eene zorgvuldige instrumenteering op. Zijn declamatorium bevat schoone en voortreffelijke schilderingen. In zijne zangstukken heerscht gevoel en uitdrukking, terwijl zijne obligaatstukken eene zeer naauwkeurige kennis der instrumenten verraden, waarvoor zij geschreven zijn. Tot welk eene hoogte hij het reeds op zijn lievelingsinstrument, de violoncel, gebragt had, daarvan getuigden de toejuichingen, die hem telkens bij zijn optreden te beurt vielen. Zijn toon was rein, schoon en vast, zijne vaardigheid buitengemeen, zijne voordragt mannelijk en krachtig. Verdient hij als toonkunstenaar lof, niet minder verdient hij als mensch, zoon en burger geprezen te worden. Hij was onberispelijk van zeden, bescheiden en bedaard. Na het overlijden zijns vaders, had zijn oudste broeder, de vermaarde fluitist, de zorg van het talrijk huisgezin op zich genomen, en toen deze kort daarna zelf ten grave daalde, nam H u b e r t u s deze edelmoedige taak met de meeste bereidwilligheid op zich, daar een andere broeder, mede fluitist, voor eene eigene huishouding zorgen moest. Deze jeugdige en brave kunstenaar, H u b e r t u s D a h m e n , werd den 21sten December 1837, door eene kwaadaardige ziekte, aan zijne teeder beminnende bloedverwanten en vrienden en aan de kunstwereld ontrukt. Welk een groot belang de bewoners van Amsterdam in hem stelden, blijkt uit de menigvuldige pogingen die aange-

wend zijn om een fonds te verzamelen tot ondersteuning van zijne diep bedroefde moeder, met een vijftal nog onverzorgde kinderen. Ook de leden van het orkest van den stadsschouwburg, waartoe hij behoorde, wilden gaarne blijken geven van hulde aan de nagedachtenis van hun verdienstelijk en door allen bemind medelid, en beraamden ten dien einde een concert, waartoe H.H. commissarissen van den schouwburg dit gebouw met de meeste bereidwilligheid afstonden. Behalve de voornoemde leden, boden ook eenige liefhebbers en kunstenaars, onder anderen de heer d e C h a v o n n e s V r u g t, en verscheidene leden van het zangpersoneel van dien schouwburg, hunne medewerking voor dit concert aan, hetgeen dan ook met eenen allezins voldoenden uitslag bekroond werd.

Zie J. v a n L e n n e p, *Hij is niet meer*! *Herrinnering aan de nagedachtenis van wijlen Hubertus Dahmen*, *met muzijk van F.N. Stoetz*, 1838, 4°.; *Caecilia*, *Muzijkaal Tijdsch*. 1845, bl. 178.

[Nicolaas Daine]

DAINE (NICOLAAS), geboren te Andennes in België, den 13den October 1780, of volgens anderen in 1782, was de zoon van H e n d r i k J o s e p h D a i n e en T h e r è s e L a l o y. Na eerst te Brussel in eenen porceleinfabriek werkzaam te zijn geweest, trad hij in 1796 als tamboer in Fransche dienst, werd achtereenvolgens tot tamboermajoor, korporaal, sergeant en adjudant-onderofficier bevorderd, en nam deel aan de veldtogten in de Nederlanden en langs den Rijn. Hij ging in 1807 in Poolsche dienst over, werd eerst Luitenant bij het tweede regiment Poolsche infanterie, daarna Kapitein, en den 27sten Mei Bataljonschef. Als zoodanig onderscheidde hij zich door zijn dapper gedrag bij Rachine, Zamose, Sandomir en Mickow. Hij werd den 21sten Junij 1813 Kolonel, en na de overgave van Dantzig in 1814 gevankelijk naar Rusland gevoerd. Na den val van N a p o l e o n ontslagen, keerde hij in zijn vaderland weder en werd door Koning W i l l e m I den 25sten Maart 1815 in zijnen rang van Kolonel hersteld, en den 24sten November 1816 tot Brigade-Generaal bevorderd. Hij werd vervolgens provinciaal Kommandant van Gelderland in 1816, in 1821 van Noord Holland, en in 1826 van de provincie Limburg.

Na het uitbreken van den Belgischen opstand, werd aan D a i n e, door den Generaal-Majoor D i b b e t s, Opperbevelhebber van de vesting Maastricht, opgedragen, een konvooi met levensmiddelen en gemunt geld naar de citadel van Luik te vergezellen. Zich niet houdende aan de gegevene orders, mislukte die zending met verlies van geld en levensmiddelen. Men heeft hem beschuldigd van moedwillig dit konvooi in handen der Luikenaars te hebben doen vallen, doch de onpartijdigheid vordert dit tegen te spreken en er bij te voegen, dat D a i n e, ook na zijne latere desertie, steeds volgehouden heeft, daarbij ter goeder trouw te zijn te werk gegaan. Zijn rapport over die zaak door D i b b e t s naar 's Hage gezonden, verwekte

evenwel daar het vermoeden van pligtverzuim, en werd aan hem bij koninklijk besluit van den 11den October bevel gezonden zich naar Utrecht te begeven, ter beschikking van het Departement van oorlog. Vreezende voor het Hoog Militair Geregtshof te regt gesteld te worden, en ten doel aan opruijingen en verleidelijke aanzoeken, vergat hij de weldaden hem door zijnen vorst geschonken en werd hij een eerloos deserteur, en als zoodanig bij koninklijk besluit van den 14den November uit de kaders van het Nederlandsche leger afgevoerd, terwijl hij den 31sten October te voren, door het voorloopig Belgische bestuur in zijnen rang bevestigd was. Den 9den November 1830 had hij Roermond bezet, en den volgenden dag nam hij Venlo in. In den Tiendaagschen veldtogt stond hij aan het hoofd van het Belgische leger van de Maas; doch naauwelijks werd hij door onze troepen aangevallen of hij vlugtte, onder het geleide der *Kozakken van de Maas*, zoo als zijne lansiers genoemd werden, in galop naar Tongeren, om zijn behoud te gaan zoeken te Luik, waar achtereenvolgens het overschot van zijn leger, ongeveer 4000 man, in de grootste wanorde binnenkwam.

D a i n e , onmiddelijk daarop buiten dienst gesteld, ontving in November 1832 het bevel over het vierde legerkorps; doch verkreeg in 1834 andermaal zijn ontslag. Den 31sten December 1838 tot bevelhebber der forten van Venlo aangesteld, en in Junij 1839 tot Kommandant over de vierde divisie infanterie, werd hij den 31sten December 1841 voor de derde maal op non-activiteit gesteld. Zoodanig was zijne toestand, toen de zamenzwering van v a n d e r M e e r e n en v a n d e r S m i s s e n ruchtbaar werd.

Het is tot nog toe niet bewezen, welk deel D a i n e daaraan gehad heeft, en slechts als getuige heeft hij bij het onderzoek van die zaak gediend; maar het was toch ten gevolge van die gebeurtenis, dat hem bij koninklijk besluit van den 14den Junij 1842 de stad Charleroi tot verblijfplaats werd aangewezen, waar hij den 18den October 1843 overleed, zonder immer pensioen te hebben kunnen bekomen. D a i n e werd meermalen gewond en was ridder van verschillende orden, hoewel hij de bewijzen daarvan niet allen vertoonen kon.

Zie *Biographie Universelle*, T. VI. p. 9, 10; B o s s c h a , *Neêrl. Held. te Land*, D, III. bl. 631, 632, 630, 658, 665, 687, 708, 740; v a n W i j k , *Algem. Wetensch. Woordenb.*

[Jean Augustin Daiwalle]

DAIWALLE (JEAN AUGUSTIN), werd in 1786 te Keulen geboren. Zijne ouders, kort na zijne geboorte zich in Holland gevestigd hebbende, werd hij tot de kunst opgeleid, voornamelijk onder de leiding van den Heer A. d e L e l i e . Hij verwierf bij de Maatschappij *Felix Meritis* zilveren eereprijzen voor de best geteekende Academiebeelden. Als portretschilder verwierf hij zich een grooten naam, en dat men zijne verdien-

sten waardeerde, blijkt uit zijne benoeming tot Directeur voor het onderwijs bij de Academie van beeldende kunsten te Amsterdam in 1820 gevestigd. In 1826 legde hij dien post neder, voornemens zijnde, om, met de beste vooruitzigten, zich naar Brazilië te begeven. Dit plan liet hij bij nader overleg weder varen, en rigtte een paar jaren later eene steendrukkerij te Amsterdam op, uit welke verscheidene fraaije prenten, studiën en portretten in het licht gezonden werden. Hij woonde in den laatsten tijd van zijn leven te Rotterdam, waar hij zich met het schilderen van portretten bezig hield, zich geheel aan de studie der klassieke teekenkunst toewijdde, en den 12^{den} April 1850 overleed. Zijne dochter is gehuwd met den beroemden landschapschilder B.C. K o e k k o e k , en zijn zoon, A l e x a n d e r J o s e p h , die zich na 1840 te Kleef vestigde, is een verdienstelijk landschapschilder, die de kunst bij zijnen behuwdbroeder beoefend heeft.

Zie I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Gerardus Dalantus]

DALANTUS (GERARDUS), geboren te Heusden, was aldaar geneesheer en overleed er waarschijnlijk in 1577. Hij was een Latijnsch dichter, en heeft uitgegeven een Latijnsch Treurspel D i d o genaamd, dat ons verder niet bekend is.

Zie v a n O u d e n h o v e n , *beschrijv. van Heusden*, (uitgave 1743) bl. 187.

[François de la Dale]

DALE (FRANÇOIS DE LA), was opperkommies van wege de Staten en den Prins, op den tweeden mislukten togt naar China, door het Noorden in 1595; meerdere bijzonderheden van hem zijn ons niet bekend.

Zie B o r , *Nederl. Oorl.*, B. XXXII. bl. 23 (16).

[Antonius van Dale]

DALE (ANTONIUS VAN), werd den 8sten November 1638 te Haarlem uit deftige doopsgezinde ouders geboren. Daar hij volgens de gewoonte dier tijden, om jonge lieden uit den fatsoenlijken burgerstand, welke ook hunne bestemming in de maatschappij stond te worden, gedurende eenigen tijd in de oude talen te doen onderwijzen, naar de Latijnsche scholen van zijne geboorteplaats gezonden werd, toonde hij hier al aanstonds eenen lust en eene vatbaarheid voor het aanleeren der oude talen, welke zijne leermeesters verbaasden, en hem weldra boven al zijne medeleerlingen deed uitmunten. Doch niettegenstaande dezen gunstigen aanleg en verklaarde neiging van v a n D a l e tot beoefening der wetenschappen, lag het niet in het plan zijner ouders, om deze neiging op te volgen, daar zij hem tot den koophandel wenschten op te leiden, aan welk verlangen hij zich, als een gehoorzamen zoon, onderwierp.

Na den dood zijner ouders, den ouderdom van dertig jaren bereikt hebbende, zeide hij den handel vaarwel, en begaf zich geheel aan de beoefening der wetenschappen. De geneeskunst was het waaraan hij de voorkeur gaf, en aan welker uitoefe-

ning hij vervolgens, na den graad van Doctor in dit vak te hebben verworven, met ijver en naauwgezetheid in zijne geboortestad een goed deel van zijn leven besteedde. Intusschen bekleedde hij ook het leeraarsambt bij eene der Doopsgezinde gemeenten te Haarlem, doch deed eerlang afstand van dien post, vermits hij zich daartoe minder geschikt rekende. Ook gaf hij zijne hoorders weinig genoegen, daar hij de gewoonte had zijne predikatiën met veel Grieksche en Romeinsche geleerdheid te doorvlechten. Hij was een ongemeen werkzaam mensch, van groote geleerdheid en doordringend vernuft. Aan een zacht en goedhartig gemoed, paarde hij een vast en hecht karakter. In de verkeering was hij opgeruimd en vrolijk, en wist in den vriendschappelijken kring honderd aardigheden en koddige gevallen te vertellen, zonder tot lafheid te vervallen. Zijne openhartigheid en vrijmoedigheid wikkelden hem wel eens in onaangenaamheden, en een geslagen vijand van bijgeloof en huichelarij zijnde, dreef hij daarmede openlijk den spot en bestreed ze in zijne werken. Hij was een ervaren geneesheer en voor de behoeftigen een liefderijk verzorger. Door dat alles verwierf hij zich eene Europesche vermaardheid, en wordt teregt het licht zijner eeuw genoemd. Hij overleed te Haarlem op den 18^{den} of 28sten November 1708, en gaf de volgende werken in het licht.

De oudheid van 't alleen spreken in de gemeente verdedigd, *of onderzoek over het prediken en publiek onderwijzen in de eerste Christenkerk: en wat verlof en vrijheid daarin buiten de gestelde leeraren voor elk broeder der gemeente*, *die maar wilde*, *geweest zij*, Amst. 1670, 4°.

Historie van het predikambt, Haarl. 1674, 4°.

De Oraculis Ethnicorum dissertationes duae, etc. Amst. 1683, 8°. *cum fig*. Van welk werk de Fransche geleerde, B e r n a r d l e B o u g e r d e F o n t e n e l l e, gebruik maakte, om er zijne *Histoire des Oracles* uit zamen te stellen. Bekend is de hevig gevoerde twist, welke over dit werk en over dat van v a n D e l e in de geleerde wereld plaats greep, ten gevolge waarvan v a n D a l e nog nader in het licht gaf:

Lettre de Mr. van Dale, *à un de ses amis*, *au sujet du livre des Oracles des Païens*, *composé par l'Autheur des Dialogues des mort*.

Later gaf hij een tweede vermeerderde druk van zijn werk uit, onder den titel:

De oraculis Veterum Ethnicorum dissertationes duae, - *editio secunda*, *plurimum adaucta*, *cui de novo accedunt Dissertatiunculae de Statua Simoni Mago erecla; de actis Pilati; de consecrationibus Ethnicis*, Amst. 1700, 4°.

Verhandeling over de oude Orakelen der Heidenen, Amst. 1687, 8°. Dit werk is door sommigen eene vertaling genoemd van het voorgaande, evenwel ten onregte; wel bevat het

de voornaamste daadzaken van het eerstgenoemde, doch de behandeling, leerwijze en orde daarin zijn met het vorige zeer verschillend. Een tweede druk er van verscheen met platen, Amst. 1718, 8°.

Aanmerkingen over een tractaatje van den Heer Verrijn omtrent den waterdoop, *met eenige aanmerkingen over den kinderdoop*, Haarl. 1688.

Dissertationes de origine et progresu Idololatriae et superstitionum, *de vera ac falsa Prophetia*, *ut et de Divinationibus Idololatricis Judaeorum*, Amst. 1696, 4°. Dit werk werd door van Dale geschreven met het doel, om het bijgeloof, waarvan hij den oorsprong bij de Chaldeërs zoekt, te bestrijden en uit te roeijen. Aan het einde van dit boekdeel vindt men nog een zestal brieven tusschen hem en St. Morin, hoogleeraar in de Oostersche talen aan het Athenaeum illustre te Amsterdam, over verschillende godgeleerde onderwerpen gewisseld.

Dissertationes novem antiquitatibus et marmoribus cum Romanis, *tum potissimum Graecis illustrandis inservientes*, Amst. 1702, 4°.

Verhandeling over den oorspronk en duuring van den waterdoop, *kinderdoop en wederdoop*, Haarlem, 1704, 8°. Hierbij was gevoegd een herdruk van zijne vroeger uitgegevenen '*Historie van het predikambt*, en eene *Verhandeling wegens het wapenvoeren der eerste Christenen*.

Dissertatio super Aristea de LXX *interpretibus cui ipsius praetensi Aristeae textus subjungitur. Additur Historia Baptismorum et dissertatio super Sanchoniathone*, Amst. 1705, 4°.

Al zijne Latijnsche werken zijn naderhand in vier deelen in 4°. herdrukt.

Zie Le Clerc, *Bibliotheque Choisie*, T. XVIII. p. 309; Hoog-Straten, *Woordenb.*, D. IV. bl. 9; Schijn, *Geschied. der Mennosnieten*, bl. 97, 98, 121, 193; van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St. I; Saxe, *Onom. Lit.*, T. V. p. 312; de Feller, *Diction. Hist.* in voce van Dale; Kok, *Woordenb.*, D. XI. bl. 11 en 12; Arrenberg, *Naamreg. van Nederd. Boek.*; de Chalmot, *Biograph. Woordenb.*; Koning, *Tafereel der Stad Haarlem*, D. IV. bl. 31-39; Collot d'Escury, *Holl. Roem*, D. II. *Aant.* bl. 72; Bouman, *Geschied. der Geld. Hoogesch*. D. II. bl. 45; *Vrucht. van de Rederijkkam. de Wijngaardranken te Haarl.*, D. III. bl. 1-16; Blaupot ten Cate, *Geschied. der Doopsgez. in Holl.*, D. I. bl. 271, 279, 297; Glasius, *Godgel. Nederl.*, D. I. bl. 329-331; *Kronijk van het Hist. Gen.*, D. XI. bl. 157-158.

[Lambertus van Dale]

DALE (LAMBERTUS VAN) of A VALLE, werd geboren te 'sHertogenbosch, was een bekwaam Roomsch Katholijk godgeleerde, die Pastoor of plebaan geweest is te Tongeren, alwaar hij omstreeks het jaar 1555 overleed. Hij liet in handschrift na:

Verhandeling over de gronden der Godgeleerdheid.

Zie (A. van Gils), *Kathol. Meijer. Memorieb.*, bl. 180.

[Nicolaas van Dale]

DALE (NICOLAAS VAN), werd geboren te Utrecht en was

afkomstig uit een edel Italiaansch geslacht, hetwelk zich in Brabant had nedergezet, doch door de vervolgingen van Alva, genoodzaakt was gedeeltelijk naar Saxen en gedeeltelijk naar de Nederlanden te vlugten. Er zijn van dezen geleerde, over wiens dood een Lipsius bedroefd was, weinig bijzonderheden bekend. Hij was Hoogleeraar in de regten aan de Leidsche hoogeschool en overleed aldaar den 9^{den} Januarij 1581. Hij schreef in het album van Janus Dousa.

Zie (van Heussen en van Rijn), *Hist. van het Utrechtsche Bisdom*, D. I. bl. 563; Burman, *Traj. erud.*, p. 85-87; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*

[Jan van den Dale]

DALE (JAN VAN DEN), bloeide in de vijftiende eeuw, en was een vermaard rederijker, die bij de Brusselsche kamer *het Boek*, den door Filips *de Schoone* bij haar uitgeloofden eerprijs, bestaande in eenen gouden ring met een kostbaren diamant, won. Er zijn van hem geene schriften bekend.

Zie de Vries, *Proeve eener Geschied. der Ned. Dichtk.*, D. I. bl. 23; Witsen Geijsbeck, *Woordenb. van Ned. Dicht.*, D. II. bl. 108.

[Adriaan van Dalem]

DALEM (ADRIAAN VAN), was opperkoopman en van 1684 tot 1685 gezaghebber op Macasser.

Zie *de Navorscher*, D. VII. bl. 24.

[Leonard van Dalem]

DALEM (LEONARD VAN), geboren in het laatste gedeelte der vijftiende eeuw, werd waarschijnlijk te Dalem, in de provincie Limburg, geboren, waarvan hij zijnen naam ontleende. Na zich op de eerste gronden der letteren toegelegd te hebben, werd hij Dominikaner Monnik te Zwolle, en voleindigde zijne godgeleerde studien te Leuven. Hij was van 1553 tot 1561 algemeen prediker en Vikaris van zijne orde in Friesland, en tot in 1568 prior te Zwolle, waar hij, zijn ontslag bekomen hebbende, kort daarop overleed. Hij schreef:

Enchiridion locorum communium contra Lutheranos, *aliosque sui aevi haereticos*, 2 vol. 12°.

Zie de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*

[Pieter Manteau van Dalem]

DALEM (PIETER MANTEAU VAN), schreef:

De Bijbel of de voornaamste stukken des Oude en Nieuwe Testaments, *berymt en op Psalmen gebragt met de gebeden*, Middelb. 1686, 8°.

Geestelijke Gezangen, 8°.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St. III.

[Cornelis Dalen]

DALEN (CORNELIS), geneesheer te Rotterdam, die aldaar op den 10^{den} December 1840 zijne 50jarige praktijk vierde, bij welke gelegenheid hij tot ridder van den Nederlandschen Leeuw werd benoemd. Hij overleed te Rotterdam den 24sten October 1852, in den ouderdom van 86 jaren. Meerdere bijzonderheden van zijn leven zijn ons niet bekend.

Dalen was een der voornaamste geneesheeren van Rotterdam en voorzitter van de stedelijke commissie van geneeskundig toevoorzigt, in welke betrekking hij ook lid was der commissie van bestuur over de clinische school aldaar. Hij was een grondig kenner en beoefenaar der plantenkunde en directeur van den Stads Hortus Botanicus, welke inrigting hem zeer veel verschuldigd is. Zijne veelsoortige kundigheden en goed beleid deden hem ook als directeur van het Bataafsch genootschap der proefondervindelijke wijsbegeerte hoogschatten. Maar zijne ijverige medewerking en ondersteuning bepaalde zich niet tot de vakken van studie, aan welke hij zich van jongs af had toegewijd, noch tot die, welke daarmede in onmiddelijk verband stonden; ook de schoone kunsten vonden in hem een krachtig voorstander en bevorderaar; getuige zijne kunstverzameling en wat hij voor het schilderkundig genootschap daar ter plaatste in verschillende opzigten verrigt heeft, gelijk hij ook in der tijd onder-voorzitter van de aldaar gevestigde maatschappij tot bevordering van beeldende kunsten geweest is. Zijne verzameling *Coleoptera* werd in 1853 aan het koninklijk zoölogisch genootschap *Natura Artis Magistra* te Amsterdam voor tweeduizend gulden verkocht, en zijne *Lepidoptera* voor twaalfhonderd gulden aan den heer L. van Eyndhoven.

's Mans stoffelijk overschot werd den 28sten October 1852 op de stedelijke begraafplaats nabij Krooswijk ter aarde besteld, bij welke gelegenheid Dr. D.F. van der Pant hulde deed aan zijne groote verdiensten.

Zie *Rotterdamsche Courant*, October 1852; *Algem. Konst- en Letterb.* 1852, D. II. bl. 289, 1853, D. II. bl. 18.

[A. van Dalen]

DALEN (A. VAN), schreef:

Recueil der bysondere Resolutien, *en der Notabelste besoignes in den krijgsraad deser landen*, *voorgevallen sedert den* 3den *Maart* 1597 *tot* 1669, 's Hage, 8°.

[Jacob van Dalen]

DALEN (JACOB VAN). Zie CORNELISZ (JACOB).

[Cornelis van Dalen]

DALEN (CORNELIS VAN), bijgenaamd *de Jonge*, ter onderscheiding van zijnen vader, die Cornelis van Dalen *de Oude* genoemd werd, en tot de Belgische schilders behoort.

Cornelis van Dalen werd volgens den een te Haarlem, en volgens den ander te Antwerpen in 1640 geboren. Hij was een verdienstelijk plaatsnijder, die in smaak, vernuft en zindelijkheid uitmuntte. Hij heeft naar Rubens, G. Flink en anderen portretten vervaardigd. De grootste plaat, door hem vervaardigd en waaraan hij zeker al zijn talent heeft betoond, is het portret van Johan Maurits van Nassau, gezegd *de Amerikaan*. Behalve dat, komen er in den *beredeneerden Catalogus van Portretten* door Frederik Muller, een aantal portretten, door hem in vereeniging met zijnen vader vervaardigd, voor, die hen als verdienstelijke mannen in hun vak kenmerken; ook als teekenaar muntte hij uit. Zijn werk

komt veelal met dat van Kornelis Visscher en Abraham Bloemaart overeen. Een aantal werken van hem zijn door den Heer Kramm, in zijn hieronder aangehaald werk, opgenoemd.

Zie Basan, *Diclion. des Graveurs*, T. III; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.* Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunslsch.*

[E. van Dalen]

DALEN (E. VAN), was een schilder te Gorkum, in 1709 op 61jarigen leeftijd overleden. In welk genre hij gewerkt heeft is niet bekend.

Zie Muller, *Cat. van Portrett.*, bl. 68.

[Martinus van Dalen]

DALEN (MARTINUS VAN), schreef verzen voor de werken zijner tijdgenooten, onder anderen voor Leijdeckers, *Kerkelijke Geschiedenis*.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Nederd. Dicht.*, D. II. bl. 33.

[Livinus van Dalen]

DALEN (LIVINUS VAN), rector van de Zwolsche en Doesburgsche scholen in de vijftiende eeuw, werd in Zeeland geboren en overleed te Deventer. Hij maakte zich als dichter bekend en was een vroom man.

Zie Kist en Royaards, *Arch. voor Kerk. Geschied.*, D. VI. bl. 287.

[Dirk Dalens]

DALENS (DIRK), geboren te Amsterdam in 1659. Zijn vader, Willem genaamd, was een niet onverdienstelijk landschapschilder en teekenaar, die echter door zijn zoon, die van hem het eerste onderwijs ontving, verre overtroffen werd. Deze overleed in 1688 in de bloei des levens, toen 'zegt Immerzeel' zijn gerijpt talent hem gulden vruchten liet inzamelen. In het Museum Boymans te Rotterdam is eene schilderij van hem. Een ander landschapschilder, evenzoo genaamd, doch die vroeger geleefd heeft, wordt bij Kramm vermeld.

Zie de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; *Cat. van Schild. in het Museum Boymans te Rott.*, bl. 12.

[Dirk Dalens]

DALENS (DIRK), de zoon van den voorgaande, werd te Amsterdam, den 3^{den} Februarij 1688, weinige dagen na den dood zijns vaders, geboren. Aanvankelijk oefende hij zich in de kunst bij Theodoor van Pee, doch de stijl van dezen hem niet behagende, vormde hij zich met goeden uitslag naar de werken zijns vaders, en werd een bekwaam schilder van landschappen met beelden, beesten

en vervallen gebouwen, vooral van groote stukken tot behangsels, toen de oeconomie de gedrukte papieren behangsels nog niet in zwang had gebragt. Hij overleed in 1753.

Zie de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.;* Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Jacobus Dalenus]

DALENUS (JACOBUS), was rector te Franeker, omstreeks 1547 tot nog in 1566. Men meent, dat hij ook medicinae doctor en burgemeester van Franeker geweest is. Hij was een man, die blijkens zijne Latijnsche verzen en denkbeelden daarin vervat, wel waardig was aan het hoofd eener geleerde instelling te staan.

Zie *de Vrije Fries*, D. VII. (Nieuwe Recks, D. I.) bl. 87-89.

[Diderious ten Dall]

DALL (DIDERIOUS TEN), proponent zijnde, werd hij in 1747 predikant te Noorden, alwaar hij in den ouderdom van 33 jaren den 13^{den} Augustus 1752 overleed. Hij vervaardigde in 1751 voor zich zelven een grafschrift, hetwelk hij op zijnen kamer hangen deed. Hij schreef:

Rouwklagt, *uitgeboezemt over den ontijdigen dood van den Hoog Geboore Vorst en Heere W.C.H. Friso*, *uit* 2 *Sam.* I. *vs.* 19, 20 en 21^{a}, *uitgesproken den* 24 *October* 1751, *te Noorden*, Delft 1751, 4°.

Nederland, *onder 's Allerhoogstens zeegen*, *door de verheffinge van Zijne Doorl. Hoogheid den Heere W.C.H. Friso*, *in benauwtheid der Tijden aan hetzelve*, *als eenen zeegen geschonken*, *uyt veel gevaer verlost*, *maar door den ontijdigen dood van dien Dierbaeren Vorst in diepen Rouw gedompelt*, *tot Rouwklagen opgewekt*, Delft 1752, 4°.

Zie *Boekz. der gel. Wereld*, 1746. *b.* bl. 717, 1747 *a.* bl. 340, 1752 *b.* bl. 251, 364, 511, 512; v a n A b k o u d o , *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St. V.

[Bernardus ten Dam]

DAM (BERNARDUS TEN), zoon van G e r a r d u s J o h a n n e s t e n D a m , praeceptor aan de Latijnsche school te Oldenzaal. Geboren in het jaar 1688, werd hij in 1712 predikant te Klein Ammers, in 1714 aan de Kethel, in 1721 te Oostzaan, in 1726 te Vlaardingen, en in 1734 te Rotterdam, waar hij in 1755 emeritus werd, en den 26sten Februarij 1759 overleed. Proeven zijner kanselwelsprekendheid zijn te vinden in zijne uitgegevene:

Lijkpredieatie op Justus van Dam, 4°.

Intree-Reeden te Rotterdam, *uit Nehemia* II. vs. 20, Rott. 1734, 4°.

Lijkpredicatie uyt Genesis V. vs. 24, *op de doodt van Ds. J. Muntendam*, Rott. 1738, 8°.

Als eene proeve van prediktrant in die dagen, wordt een uittreksel uit die preek medegedeeld in *de Kanset-ontluistertng in de Nederlandsche Hervormde Kerk*, bl. 103-105.

Zie v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St. III; B r a n s , *Kerkel. Regist. van Zuid-Holl.*, bl. 40; v a n H a r d e r w i j k , *Naaml. en Levensbijz. der Pred. te Rott.*, bl. 77.

[Anthony van Dam]

DAM (ANTHONY VAN), werd geboren te Middelburg in het jaar 1681 of 1682, en was een bekwaam schilder van schepen, zeegezigten en zeeslagen, alsmede van sieraad- en lofwer-

ken. Hij teekende de Domburgsche oudheden naar het origineel, en bragt ze daarna in het koper, zoo als ze in van Loon's *Aloude Hollandsche Historie* geplaatst zijn. In het jaar 1740 gaf hij de door hem bijeenvergaderde *wapenkaart der burgemeesteren van Middelburg*, *van* 1498 *tot* 1740 *ingesloten*, in druk uit, met eene opdragt aan de toenmalige regerende burgemeesters, waarvoor hij tot erkentenis met een zilveren theeketel beschonken werd. Behalve deze kaart heeft hij eenige geslachttafels met bijgevoegde wapenen van eenige vorstelijke huizen opgemaakt, onder anderen die van Nassau, van 1670 tot 1741, waarvan het ons onbekend is of dezelven uitgegeven zijn. Hij overleed te Middelburg den 21sten Februarij 1741.

Zie de la Rue, *Geletterd Zeel.*, 2de druk, bl. 282, 283.

[Daniel van Dam]

DAM (DANIEL VAN), was de zoon van Tido Daniël van Dam, laatstelijk predikant te Bafloo en Rasquert, werd geboren te Witmarsum in Friesland in 1594, alwaar zijn vader destijds predikant was, en studeerde aan de Franeker hoogeschool. Hij verkreeg daar den 20sten Augustus 1621, den graad van meester in de fraaije kunsten, na alvorens tot doctor in de regten bevorderd te zijn. Hij schijnt zich daarop in de godgeleerdheid geoefend te hebben, althans hij werd in December 1625 proponent, en in dat jaar beroepen tot predikant te Witmarsum; drie jaren later vertrok hij als zoodanig naar Nieuwland, alwaar hij het Evangelie verkondigde tot in het jaar 1631, toen hem op den 1sten Julij de waardigheid van hoogleeraar in de redeneerkunde te Franeker werd aangeboden. Hij nam er in Augustus daaraanvolgende bezit van en vervulde die betrekking tot 1639, toen hij den 18^{den} Februarij van dat jaar tot onder-regent van het Staten-Kollegie te Leiden werd aangesteld. Twee jaren later werd hij aldaar Hoogleeraar in de wijsbegeerte, waarvan hij echter geen lang genot had, daar hij reeds den 12^{den} Junij 1641, weinige dagen na zijne aanstelling, overleed. Hij liet een zoon na, Tido genaamd, die in 1651 predikant te Heukelom was, en in 1689 als predikant te Strijen overleed.

Daniël van Dam schreef in het album van Rommert van Ockema, en gaf in het licht:

Discursuum Logicorum disputationes viginti, Fran. 1634-1635, 8°.

Zie Soormans, *Acad. Regist.*, bl. 123; dezelfde, *Kerk. Regist. der Pred. van Zuid-Holl.*, bl. 20, 93, Vriemoet. *Athen. Frisiac*, p. 257-259; Paquot, *Memoir.*, T. VIII. p. 72, 73; Siegenbeek, *Geschied. der Leidsche Hoogesch*, *Toev. en Bijl.*, bl. 287, 288; van Rappard, *overzigt eener verz. Alba Amicorum*, in *Nieuwe Reeks van werk. van de Maatsch. van Nederl. Letterk. te Leiden*, D. VII. St. II. bl. 120.

[Floris van Dam]

DAM (FLORIS VAN), was met zijne zuster Ida, de stichter

van het naar hem genoemde Hofje te 'sGravenhage. Hun beider afbeelding, door Henricus Gradin in 1548, hij op 39 en zij op 40jarigen ouderdom, geschilderd, versiert de regentenkamer aldaar.

Zie Timareten, *verz. van Gedenkst. in Nederl.*, D. II. bl. 293.

[Gijsbert van Dam]

DAM (GIJSBERT VAN), schreef:

Des lands hooggaande zonden en oordeelen, *beschouwt en toegepast op het spreekwoord*: *waaren der geen zonden*, *daar waaren geen plagen. Voorgestelt tot boedt en bekeering van Nederlands Inwoonders*, Nieuwkoop, 8°.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St. IV.

[Hendrik van Dam]

DAM (HENDRIK VAN), woonde te Middelharnis en schreef:

Korte beschrijvinge van het Eylandt Westvoorn, *ende de Geschiedenissen van de stadt Goederede*, Rott. 1680, 8°.

Korte beschrijvinge van alle de plaatsen en polders, *die ingebroken zijn door de schrickelycke watervloedt*, *geschiedt op Maandagh*, *den* 26 *Januarij des Jaars* 1682 enz., Rott. 1682, 8°.

Het tweede deel Historisch Verhaal van alle de schrickelijke hooge Watervloeden, *Tempeesten*, enz. *Ons lieve Vaderlandt en andere Koninghrycken*, *Republycken en Landschappen toegebraght* enz., Rott. 1682, 8°.

Het derde en laatste deel van de Hemelsgesichten. Teekenen en Comeeten, *tsedert den algemeenen Sond'-vloedt*, *tot en met den jare* 1680, Rott. 1682, 8°.

Al deze werkjes bevatten in den tekst, zoo van anderen als van den schrijver zelven, gedichten, welko laatsten ons van de poëzij van van Dam geen gunstig denkbeeld geven.

Zie genoemde werkjes, waarvan wij de titels naar de voorhanden zijnde exemplaren afschreven.

[Jan van Dam]

DAM (JAN VAN), rekenmeester ter rekenkamer van Holland en leenman des Spaanschen Konings, behoorde tot hen, 'die in 1567 voor commissarissen van den Hove zijn gedagvaard tot aflegging van den gerequireerden Eed van trouwe aan den Koning.' Hij compareerde en leidde dien eed af.

Zie d'Yvoy van Mydrecht en Beeldsnijder, *Verb. en Smeekschr. der Nederl. Edel.*, bl. 65; in welk werkje het facsimile van zijne handteekening, op de plaat onder No. 64, mede gevonden wordt.

[Jan Albertszoon van Dam]

DAM (JAN ALBERTSZOON VAN), kleinzoon van den beroemden Dirk Rembrandszoon van Nierop. Hij was een ervaren rekenmeester, en werd op aanbeveling van Nicolaas Witsen, tot onderwijzer van Peter *de Groote*, in de wisen stuurmanskunst aangesteld. Hij vestigde zich later te Hoorn, waar

genoemde vorst twintig jaren later zijnen voormaligen leermeester bezogt. Hij, en niet J a n v a n d e n D a m , de uitvinder van de *Sphaera perfecta*, is de schrijver der volgende werkjes:

Hoornsche Schatkamer ofte Konst der Zeevaart. Amst. 1720, 8°.

Nieuwe Hoornsche Schatkamer of Konst der Zeevaart, Amst. 1727, 8°.

Wiskonstige rekening, *om de breedte van den Aardkloot te vinden*, Amst. 4°.

Als dichter deed hij zich kennen door een vers voor *de Hoornse beknopte Bosschieterij van P. Hellingwerf*, Amst. 1742, 8°. medegedeeld door A b b i n g , *geschiedenis der stad Hoorn of vervolg op Velius*, bl. 161-163.

Zie A r r e n b e r g , *Naamreg. van Ned. Boek.*, S c h e l t e m a , *Rusl. en de Nederl.*, D. II. bl. 195, 196; C o l l o t d'E s c u r y , *Holl. Roem*, D. III. bl. 29, *Aanteek.* bl. 145, 146.

[Johan van Dam]

DAM (JOHAN VAN), werd omstreeks het jaar 1624 te Utrecht geboren. Omtrent zijne afkomst en lotgevallen vóór zijne komst in Oost-Indië, is ons niets bekend. Wij ontmoeten hem daar in 1656 als sergeant majoor en in 1660 met J o a n T r u y t m a n als bevelhebber of generaal der vloot, die uitgezonden was om de Macassaren te tuchtigen. De vloot kwam den 11^{den} Junij van genoemd jaar voor Macasser, vernielde na een hevig gevecht vijf rijk geladene Portugesche schepen, die aldaar lagen, terwijl er een veroverd werd, waarna op den 12^{den} Junij de Macassaren in hunne eigene hoofdstad bestookt, het kasteel Panakoke veroverd, en zij tot vrede gedwongen werden.

Voor dit stout bestaan werd v a n D a m in 1661 tot landvoogd van Banda aangesteld, hetwelk hij tot 1664 bleef, vertrekkende in Februarij als landvoogd naar Amboina, om aldaar de zaken te regelen. Hier geraakte hij in kennis met de weduwe van den landvoogd S i m o n C o s , E l i s a b e t h A b b e m a genaamd, met wie hij, eene teedere betrekking aanknoopte. Hij liet haar naar Batavia gaan, met onderlinge afspraak, haar te zullen volgen, wanneer hij zijnen tijd had uitgediend, en hij beval haar aan de zorg van zijnen vriend, den toenmaligen reeds bejaarden Gouverneur-Generaal van Neêrlands Indie, J o h a n M a a t s u i k e r . Deze, die een zeer ruim geweten had, ontzag zich niet de vriendschap te schenden, en de aan hem toevertrouwde bruid ten huwelijk te nemen, hetwelk zeer spoedig v a n D a m ter ooren kwam. Zeer verstoord vertrok laatstgenoemde in Julij 1665 naar Batavia, waar hij aan zijnen trouweloozen vriend en bruid hun slecht gedrag verweet. M a a t s u i k e r ontzag zich niet den diep gegriefden man te bespotten. Zijne verdere lotgevallen zijn ons onbekend; hij was een lang en schraal man, lastig van humeur, en werd in de wandeling *Jan met den langen broek* of *lange Jan* genaamd. Hij was in 1664 benoemd tot buitengewoon raad van Indië.

Zie V a l e n t i j n , *Oud- en Nieuw Oost-Indië*, D. I. St. II. bl. 199, 200, D. II. St. II. bl. 215, 216, 220, 221, D. III. St. II. bl. 91, 147, D. IV. St. I. bl. 302; W. S c h o u t e n , *Oost-Indische*

Voyugie bl. 76-96; van Kampen, *Geschied. der Nederl. buiten Europa*, D. II. bl. 131-133; dezelfde, *Vaderl. Karakterk.*, D. II. bl. 316, 325.

[Johannes van Dam]

DAM (JOHANNES VAN), was eerst praeceptor te Gorinchem, vervolgens in 1716 der derde klasse te Dordrecht, in 1720 conrector te Delft, en sedert 1731 te Dordrecht. Hij aanvaardde die betrekking den 13^{den} Junij van dat jaar met eene: *Oratio de Geographiae cum aliis disciplinis ae scientiis cognatione*, die werd uitgegeven. In 1734 beriepen hem curatoren der Alkmaarsche school tot haren rector, doch die der Dordsche beloofden hem de survivance van het rectoraat en hij bleef. Den 11^{den} Maart 1740 hield hij zijne: *Oratio inauguralis de artibus et linguis in scholis tractandis*. Hij werd voor een geleerd man gehouden en moet buitengemeen bedreven in de aardrijkskunde geweest zijn. Hij overleed in 1761.

Zie *Boekz. der gel. Wercld*, 1730 *b.* bl. 482, 1739 *b.* bl. 204, 1740 *a.* bl. 433; Vrolikhert, *Vliss. Kerkk.*, bl. 368; Schotel, *de Illustr. school te Dordr.*, bl. 146, 147.

[Mr. Nicolaes van Dam]

DAM (Mr. NICOLAES VAN), werd bij de oprigting der Leidsche hoogeschool in 1575, tot Hoogleeraar in de wijsbegeerte en bijzonder in de Rhetorica aangesteld, in welke betrekking hij werkzaam was tot het jaar 1579, toen hij op den 28sten Februarij, ten gevolge van zijn sterk aanhouden, loffelijk ontslagen werd. Hij werd in 1583 predikant te Groote Lind, doch woonde wegens gebrek aan eene goede woning aldaar te Dordrecht; ten gevolge daarvan werd hij tevens rector der school te Dordrecht, doch vertrok reeds in 1585 naar den Briel, van waar hij van 1606 tot 1607 bij leening te 's Hage werkzaam was, eindelijk weder bij leening naar Goedereede vertrok, en aldaar in 1615 emeritus werd. Hij overleed in 1616 en wordt genoemd *een man van groote eruditie*, *capaciteit en discipline*. Hij was de vriend van een aantal geleerden van zijnen tijd, en bij velen hoog gezien. Hij was gehuwd met Elisabeth, Jan Hubrechts dochter. De volgende was waarschijnlijk hun zoon.

Zie Soermans, *Kerk. Reg. van Zuid-Holl.*, bl. 31, 109, 123, 128; Siegenbeek, *Geschied. der Leidsche Hoogesch.*, D. I. bl. 29, *Toev. en Bijl.* bl. 55, 56; Schotel, *Kerk. Dordr.*, D. I. bl. 256; dezelfde, *de Illustr. School te Dordr.*, bl. 22; *de Navorscher*, D. VI. bl. 289.

[Dirk van Dam]

DAM (DIRK VAN) of THEODORUS DAMMIUS, waarschijnlijk een zoon van den voorgaande, werd geboren in 1591 en gedoopt den 3^{den} November. Samuel Naeranus bezong reeds zijnen lof toen hij twintig jaren oud was. Hij wordt een geleerd man genoemd en is geneesheer te Brielle geweest. Het blijkt niet dat hij is gehuwd geweest, noch wanneer hij is overleden. Zijne zuster Magdalena huwde met Theophilus Ryckwaert, die insgelijks predikant in den Briel geweest is.

Zie van Alkemade en van der Schelling, *Beschrijv. van den Briel*, D. I. bl. 102, 289; Schotel, *Kerk. Dordr.*, D. I. bl. 256, 531; *de Navorscher*, D. VI. bl. 289.

[P. van Dam]

DAM (P. VAN), die zich kennen deed als rijmelaar, door een vers op het afsterven van den dichter Lucas Schermer in 1711.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Nederd. Dicht.*, D. II. bl. 33.

[Philip Gebhart van Dam]

DAM (PHILIP GEBHART VAN), werd den 2^{den} Junij 1802 te Utrecht geboren. In zijne jeugd gaf hij blijken van muzijkalen aanleg, koos de klarinet tot zijn instrument, ontving het eerste onderwijs in het jaar 1815 van den muzijkmeester Tiers, en maakte zoodanige vorderingen, dat hij gedurende den winter van 1818 op 1819, zich reeds als solist in de stads concerten liet hooren, en sedert dien tijd de plaats van eersten klarinettist in het orkest vervulde. In laatstgenoemd jaar trad hij als stafmuzijkant in dienst, bij het opgerigte muzijkkorps der 5de afdeeling infanterie, in welke betrekking hij gedurende een tijdvak van zes jaren, onder den verdienstelijken kapelmeester Warstadt met ijver werkzaam was, en zijn klarinetspel aanmerkelijk beschaafde en volmaakte. Hij onderscheidde zich in dien tijd ook zeer als onderwijzer in het klarinet-, fluit- en pianospel, als ook in den zang. Later was hij kapelmeester van de Utrechtsche schutterij, welken post hij tot aan zijnen dood waarnam, en maakte in 1830 den Tiendaagschen veldtogt mede, tot dat hij in 1834 teruggekeerd, zijne werkzaamheden hervatte; bij welke gelegenheid hem, door de officieren van het bataillon mobiele stedelijke schutterij, een fraai gewerkten snuifdoos werd vereerd, met toepasselijk inschrift, voor het door hem tot stand gebragte korps hoornblazers bij dat bataillon, gedurende de dienst te velde. Den 20sten Augustus 1835 ging hij een eerste huwelijk aan met Mejufvrouw A. van Leeuwen, en na haren dood, een tweede met hare zuster, Mejufvrouw N. van Leeuwen, den 19^{den} December 1838. In het jaar 1836 ontving hij het honorair diploma bij de afdeeling Utrecht, der Maatschappij tot bevordering der toonkunst. Hij overleed den 27sten September 1841 en schreef:

Woordenlijst van in de hedendaagsche muzijk gebezigde uitdrukkingen enz., Utrecht, 1835, 16°. 2de verm. en verb. druk, aldaar 1849, 16°.

Zie *Nederl. Muzijkaal Tijdschr. Jaargang* III. (1841) bl. 183; (Brinkman), *Alphab. Naaml. van Boek.*

[Mr. Willem van Dam]

DAM (Mr. WILLEM VAN), werd geboren te Amersfoort in het laatst der zestiende eeuw, en was de zoon van Peter van Dam, gedurende vele jaren lid der regering aldaar. Om welke redenen hij zich na de gebeurtenissen van 1618 eenigen tijd buiten het land hield, is ons niet bekend. Mogelijk

was het om zijne Remonstrantsche gevoelens, dat hij met vele anderen vertrok en een der voornaamste stichters van Frederikstad aan den Eider werd. Spoedig keerde hij terug, werd in 1626 Schepen en in 1629 Burgemeester van zijne geboorteplaats. Bij de belegering der stad in dat jaar, door het Spaansch Keizerlijk leger onder M o n t e c u c u l i , spreidde hij veel moed ten toon, doch ondanks het opzetten van goed en bloed, moest de stad spoedig bezwijken. Hij werd naar het vijandelijk leger gezonden en sloot aldaar de capitulatie. Nadat de vijand de stad had geplunderd, vertrok hij, en toen werden door den Raad van State verscheidene personen in hechtenis genomen, in regten vervolgd en met ballingschap en geldboeten gestraft. Onder dezen bevond zich v a n D a m . Niet alleen dat hij eenig leed ondervond van het gemeen te Amsterdam, maar hij werd te Utrecht in hechtenis genomen en voor den Raad van State teregt gesteld.

Door dezen werd hij bij vonnis onbekwaam tot eenig ambt verklaard, en gedurende zijn geheele leven uit den staat gebannen. Dadelijk daarop beriep hij zich van dit vonnis aan de Staten-Generaal, en verkreeg van de Staten van Utrecht de vrijheid, om, hangende het regtsgeding, zich vrij en ongehinderd in dat gewest te mogen ophouden. Later werd bij vonnis van de Staten-Generaal, de uitspraak van den Raad van State vernietigd, en hij in zijnen vorigen staat, bekwaamheid en vrijheid hersteld.

Hij bleef vervolgens in eer en waardigheid, was weder in 1634 Schepen en in 1635 Burgemeester van Amersfoort, bekleedde beide waardigheden nog meermalen bij afwisseling, en was in 1648 een der buitengewone afgevaardigden ter vergadering der Staten-Generaal, om over de punten van den vrede te handelen. Men benoemde hem tot Raad in den Hove van Utrecht, doch hij bedankte. Onafgebroken bleef hij lid van het collegie der gedeputeerden, welke betrekking hij in 1671 nederlegde. Bij den inval der Franschen had hij zich naar Leiden begeven, alwaar hij op den 10^{den} April, of volgens anderen op den 6^{den} Junij 1673 overleed. Hij was eerst gehuwd aan E l i s a b e t h P o e y t v a n O v e r r y n e , bij wie hij een zoon, P i e t e r , verwekte, die volgt; daarna met J o h a n n a H o g e r b e e t s , dochter van den beroemden Pensionaris. Hij schreef in zijne gevangenis een verhaal aangaande het innemen van Amersfoort in 1629, om te toonen dat hij valschelijk beschuldigd werd. Dit verhaal is door Dr. N.P. V i s s c h e r , medegedeeld in de *Berigten van het historisch Genootschap gevestigd te Utrecht*, D. II. bl. 147.

Zie A i t z e m a , *Saken van Staat en Oorl.*; D. I. bl. 865, 868 887, 888; M a t t h a e u s , *Rerum. Amerf. Script.*, p. 115-142; *Gedenkschr. van Alex. van de Capellen tot Aartsbergen*, D. I. bl. 535; v a n B e m m e l , *Beschrijv. van de stad Amersfoort*,

B. II. bl. 631-659; Scheltema, *Staalk. Nederl.*, D. I. bl. 276-278.

[Mr. Pieter van Dam]

DAM (Mr. PIETER VAN), geboren te Amersfoort in 1621 en te Amsterdam in 1706 overleden, waar hij in de Oude kerk begraven werd. Hij was de zoon van den voorgaande en van Elisabeth Poeyt van Overryne, werd in 1650 van wege Utrecht benoemd tot bewindhebber der Oost-Indische Compagnie ter kamer van Amsterdam; sedert den 18^{den} September 1652 diende hij als Raad en Advokaat de geheele compagnie gedurende 54 jaren, en was met lof en trouw in die gewigtige betrekking werkzaam.

Ingevolge eene door de compagnie genomene resolutie binnen Amsterdam den 9^{den} Julij 1693, vervaardigde hij eene geschiedenis van de opkomst, zamenstelling en bloei der O.I. Compagnie, loopende van 1595 tot 1700, waarvoor hij eene vereering ontving van achtduizend gulden. De uitgave van dit uit echte bronnen geput werk, hetwelk in zeven folio deelen in handschrift berust op het ministerie van kolonien te 's Hage, heeft nimmer plaats gehad. Eene poging daartoe door den luitenant ter zee M.H. Jansen, in 1850 aangewend, had, tot schade voor de geschiedenis van Neerlandsch-Indië, bij gebrek aan genoegzame deelneming geen gevolg. Zijn zoon Willem werd hem als tweede advokaat toegevoegd, bij resolutie van de vergadering van zeventienen den 13^{den} Mei 1676. Deze deed daarvan afstand in 1685 bij zijne benoeming tot bewindhebber ter kamer van Amsterdam.

Zie uitvoerig over het gemelde handschrift, *Kronyk van het Hist. Genootsch.*, D. IX. bl. 217, 497-509; Kobus en de Revecourt, *Biogr. Woordenb.*; O.I. Archief te Amst.

[Wouter van Dam]

DAM (WOUTER VAN), geboren te Dordrecht in 1726, was een leerling van Aart Schouman en een verdienstelijk teekenaar van vogelen en dieren, ook somtijds van figuren. Hij stierf te Dordrecht in 1786.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Jan van den Dam]

DAM (JAN VAN DEN), was een handwerksman van geringe afkomst, wiens geboorte en sterfjaar onbekend zijn, en die het door nadenken en vlijtige zelfoefening, zonder eenig onderwijs, zoo ver bragt, dat hij te Amsterdam openbare lessen in de wis- en natuurkunde kon geven. In 1738 had hij een werktuig uitgedacht, dat hij later aanmerkelijk verbeterde, door hem *Sphaera perfecta* genaamd, hetwelk de beweging der hemelsche ligchamen en van onze aarde, zeer naauwkeurig, door middel van een raderwerk in het voetstuk, voorstelt. Er bestaat van dat werktuig meer dan een exemplaar; onder anderen een bij den Heer J. van Wessem te Amsterdam, en een op de instrumentenkamer van *Felix Meritis* aldaar; ook nog an-

dere werktuigen van vernuftige uitvinding zijn door hem vervaardigd. Hij gaf in druk uit:

Korte verklaaring van een nieuw geinventeerd en gemaakt Planetarium, *genaamd Sphaera Perfecta*, *vertoond in een kunstplaat*, Amst. 8°.

Redevoering over eenige voorwerpen, *nuttigheden en middelen der Natuurkunde*, *uitgesproken den* 11 *van Herfstmaand* 1743. Amst. 1743, 4°.

Redenvoering over de volmaaktheid en derzelver beginselen, *uitgesproken den* 15den *van Herfstmaand* 1745, *bij den aanvang zijner verhandelingen over eenige grondtwetenschappen*, Amst. 1754, 4°.

De eerste beginselen der Sterre- en Aardrijkskunde, *op een duidelijke wijze voorgestelt*, *door het gebruik van Globen en Caarten*, *als ook door het oplossen van eenige aangenaame werkstukken*, *tot gebruik der leerlingen*, *beschreven door Isaac Watts*, *uit het Engelsch vertaald en met eenige bijvoegselen en veranderingen ten nutte der Nederlanderen*, Amst. 1749, 8°.

Zie *Boekz. der gel. Wereld*, 1744 *b.* bl. 430-440; *Vaderl. Hist. ten onmidd. verv. op* Wagenaar, D. XXII. bl. 173, 174; van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St. IV; Arrenberg, *Naamreg. van Ned. Boek.; de Navorscher*, D. II. bl. 76, 77.

[Claes Cornelisz van Damast]

DAMAST (CLAES CORNELISZ VAN), was een bekwaam Utrechts beeldhouwer, die omstreeks het midden der zeventiende eeuw bloeide. In de rekeningen van genoemde stad, van 1636 tot 1657, komen verscheidene posten voor, die van zijn werk aldaar aan verschillende gebouwen melding maken. J. van Damast, mede een beeldhouwer te Utrecht, doch die een weinig later leefde, was waarschijnlijk een zoon van hem.

Zie Dodt van Flensburg, *Archief voor Kerk. en Wereldl. Geschied. van Utr.*, D. III. Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Joannes Nicolaas Damen]

DAMEN (JOANNES NICOLAAS) werd in 1763 geboren, was eerst predikant bij de Luthersche gemeente te Gouda, van 1789 tot 1795 te Middelburg, van 1795 tot 1803 te Alkmaar, en van 1803 tot aan zijn dood in 1822, te 's Gravenhage. Van hem zien het licht twee leerredenen getiteld:

Leerrede over Psalm 122 *vs.* 1-4 *ter gedachtenisse van den opbouw en de inwijding der Luthersche kerk te Middelburg*, 1792.

Rechtmatige treurigheid eener Christengemeente over den dood van haren waardigen leeraar, *betoogd in eene lijkreden over* 4 *Mozes* 20 *vs.* 29, *gehouden op Ds. H. Volkertz*. 1796, 8°.

Zie Schultz Jacobi en Domela Nieuwenhuis, *Bijdr. tot de Geschied. der Evang. Luth. Kerk*, St. V. bl. 115; Domela Nieuwenhuis, *Geschied. der Evang. Luth. Gem.* te 's Hage, bl. 71.

[Adam Damen]

DAMEN (ADAM). Zie DAAMEN (ADAM).

[Christiaan Hendrik Damen]

DAMEN (CHRISTIAAN HENDRIK), werd in 1785 te Leiden

tot hoogleeraar in de wiskunde, de krijgs- en burgerlijke bouwkunde en de waterweegkunde benoemd, en hield, ter aanvaarding van dien post, den 5den November van dat jaar eene redevoering: *de officio Mathematici in tradendis disciplinae suae fundamentis*. Daarna ook tot hoogleeraar in de natuurkunde benoemd, sprak hij op den 29sten September 1787: *de experimentorum in Physicis pretio rite constituendo*. Hij was een der leermeesters van den erfprins van Oranje, later koning Willem I en hij overleed op den 3den April 1793, den roem van een groot natuurkundige nalatende; ook schreef hij:

Dissertatio Physica et Mathematica de montium altitudine Barometro mentienda. Hag. Com. 1783, 8o.

Natuur- en wiskundige beschouwing van den lugtbol, tot eene betere kennis en beoordeeling dier berugte ontdekking. Utrecht, 1784, 8o.

Zie Arrenberg, *Naamreg. van Ned. Boek.*; Siegenbeek, *Geschied. der Leidsche Hoogesch.*, D. I. bl. 325, 327, *Toev. en Bijl.*, bl. 230; van Kampen, *Geschied. der Ned. Lett.*, D. II. bl. 615, D. III. bl. 261.

[H. Damen]

DAMEN (H.) schreef:

Heelkundige waarnemingen aangaande de gevallen, bekend onder den naam van Tumores Cystici. 's Hage, 1780, 8o.

Zie Arrenberg, *Naamreg. van Ned. Boek.*

[Jan Damers]

DAMERS (JAN) ridder, gesproten uit een aanzienlijk geslacht in Holland. Hij was een der zamenverbondene edelen tegen graaf Floris V.

Zie Kok, *Vaderl. Woordenb.*, D. XI. bl. 27.

[Johannes Dames]

DAMES (JOHANNES) of Damers, wordt opgegeven onder de verdienstelijke leerlingen van den glasschilder Dirk Crabeth.

Zie Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Lukas Dames]

DAMES (LUKAS), of DAMISSEN, een ervaren schilder, die een kleinzoon was van den beroemden Lukas van Leijden, en die te Leiden in 1533 werd geboren en daar of te Utrecht in 1604 op 71jarigen leeftijd stierf, hij was welligt een broeder van den voorgaande.

Zie van Mander, *Lev. der Schild.* D. I. bl. 85; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Joost Damhouder]

DAMHOUDER (JOOST), geboren te Brugge den 25sten November of den 7den December 1507, studeerde te Leuven in regtsgeleerdheid, werd te Orleans tot doctor in de beide regten bevorderd en bij zijne terugkomst tot pensionaris der stad Brugge aangesteld. Keizer K a r e l V gebruikte hem tot verscheidene gezantschappen, verhief hem in den adelstand en stelde hem in 1551 tot commissaris der vorstelijke geldmiddelen aan, in welk ambt hij door F i l i p s II bevestigd, en door hem in 1559 tot raadsheer gekozen werd. In zijnen hoogen

ouderdom legde hij zich nog op de godgeleerdheid toe, ofschoon de regtsgeleerdheid zijne lievelingsstudie was. Hij behield tot aan zijnen dood zijne waardigheden, en overleed te Antwerpen den 11^{den} Februarij 1581. Hij was gehuwd met L o u i z e v a n C h a n t r a i n e s, eene adelijke jonkvrouw uit Artois, die hem twee kinderen schonk, een zoon L o d e w i j k genaamd, die later raadsheer van Vlaanderen geweest is, en eene dochter, gehuwd met den raadsheer B r a c k e l e, van Oudenaarden. Zij overleed in 1575, en hunne lijken zijn naar Brugge gevoerd en in de Mariakerk, die D a m h o u d e r met verscheidene inkomsten had begiftigd, onder eenen prachtigen zerk met een Latijnsch opschrift, begraven. Zijne nagedachtenis wordt op eenen gedenkpenning bewaard, die aan de eene zijde zijn borstbeeld vertoont en aan de andere zijde zijn wapenschild, zijnde een dambord benevens de spreuk: *Sonder vallen staet Damhoudere*, die zoowel op zijn naam als op zijn wapen zinspeelt. Hij gebruikte ook nog tot zinspreuk: *Den dam gehouden is 't land behouden*. Zijne afbeelding wordt op verschillende wijzen in prent gevonden; die door B u y s geschilderd en door V i n k e l e s gegraveerd is de beste. De werken door D a m h o u d e r in het licht gegeven zijn:

Patrocinium Pupillorum, *Minorum et Prodigorum*. Brug. 1544, fol. meermalen, ook in het Fransch, herdrukt.

Enchiridium rerum Criminalium, Antv. 1544, 4°. meermalen herdrukt, ook in het Fransch, Hoog- en Nederduitsch uitgegeven.

Subhastationum Exegesis compendiosa. Lov. 1558, 4°. mede in de Fransche taal uitgegeven.

Oratio panegyrica in laudem Hispaniarum Negotiatorum. Lov. 1558, 4°.

Praxis rerum criminalium, *iconibus materiae subjectae convenientibus*, Antv. 1562, 4°. meermalen herdrukt, ook in het Nederduitsch overgezet onder den titel van:

Praktijcke van civile en criminele zaken, *uit het Latijn door K. van Nispen*. Rott. 1649, 4°. aldaar, 1659 en 1660, 4°.

Paraeneses Christianae, *seu loci communes ad religionem et pietatem christianam pertinentes*, *ex Utroque Testamento*. Antv. 1571, 8°. Venet. 1572, 8°.

Similia et Paria Juris utriusque, *cum notis N. Tuldenii*, Antv. 1601, 8°.

De magnificentia politiae civitatis Brugorum, naderhand vermeerderd uitgegeven onder den titel: *Chronicon Generale Comitum Flandriae et Brabantiae Ducum*, *una cum vita omnium Forestariorum cura N. Ingelbrecht*. Amst. 1688, 4°. De eerste uitgave werd in het Nederduitsch vertaald en uitgegeven onder de titel van: *Grootdadigheyt der Regering van Brugge*. Amst. 1648, 4°. De tweede onder dien van: *Chronyk van Vlaanderen* enz. Brugge 1699, 4°.

Al zijne regtsgeleerde werken zijn onder den titel van:
Jodoci Damhouderi, *Opera Omnia*, te Antwerpen in 1646 in twee folio deelen herdrukt.

Zie Sweertius, *Athen. Belg.*, p. 492; van Loon, *beschrijv. der Nederl Historiepenn*, D. I. bl. 41, 42; van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I, St. I, IV; Arrenberg, *Naamreg. van Ned. Boek.*; Kok, *Vaderl. Woordenb.*; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*, beide met zijn portret; B(odel) N(ijenhuis), *opgave van Stedenbeschr. in Vriend des Vaderl.*, D. IV. St. IV. bl. 281; de Kempenare, *Vlaemsche Kron.*, bl. 93, 149; Muller, *Cat. van Regtsgel. Werk.*, bl. 35, 36; van der Chys, *de Munten van Brab. en Limb.*, bl. 415, 420, 424, 427, 430; dezelfde, *de Munten der Heeren en Steden van Overijssel*, bl. 374.

[Matthias Damius]

DAMIUS (MATTHIAS), of ook wel HANS DAMIUS genaamd, werd geboren in den Palts, vestigde zich als geneesheer te Haarlem en verwierf zich aldaar groote achting. In 1615 beriep de Remonstrantschgezinde regering dier stad, op eigen gezag volgens de kerkorde van 1591, Dionysius Sprankhuyzen tot predikant, welk beroep de leeraars Adriaan Jacobsz Tetrode en Daniel de Souter, benevens zeven ouderlingen, niet voor wettig wilden erkennen; en toen nu de regering in hunne plaats een nieuwen kerkeraad aanstelde scheidden zij zich met het meerendeel der gemeente af en gaven twee jaren later het *Requeste der dolerende Kercke te Haerlem* uit. Dit geschrift beantwoordde de regeringsgezinde predikant Isaak Junius in zijn *Nootwendich Vertoog*, waarop Damius als woordvoerder voor Tetrode optrad met een hevig schotschrift, getiteld: *Nootwendigh Tegenvertooch*, *waerin d'onnooselheyt van den vromen ouden Kerckenraadt verdedicht wert*. Amst 1617. Wegens dit geschrift werd hij den 30sten December 1617 uit Haarlem gebannen, nadat hij tegen de *Justificatie* van Sprankhuyzen had uitgegeven: *Grondich Bericht waerin betoont wert*, *dat Sprankhusius door syn ghenaemde Justificatie niet min als ontschuldight wordt* enz. Amst. 1617.

In het jaar 1618 keerde Damius in de stad terug, toen de regering in contraremonstrantschen zin veranderd was, en werd hij, als een ijverig voorvechter dier partij, tot vroedschap ferkozen. In 1619 werd hij met twee anderen gecommitteerd, om de afgedane zaken bij de Noord-Hollandsche Synode ten aanzien der Remonstranten ten uitvoer te brengen, doch toen deze heeren met de kerkelijke gedeputeerden en de afgevaardigden uit de klassis van Alkmaar, ter laatstgemelde plaats bijeen waren, geraakte het volk, die de Remonstranten waren toegedaan, op de been. Damius en de verdere leden ontkwamen evenwel het dreigende gevaar, en het oproer werd door de regering gestild. Als ijverig voorstander der Contra-Remonstranten, deed hij zich kennen door de volgende geschriften:

Anti-Barlaeum, 4°.

Animadversiones Apologeticae in Grotii pictatem, 4°.

Den Polityck Gereformeerde Religieus ofte Harminiaenschen Contraremonstrant enz. 's Hage 1628, welk geschrift tegen *Uytenbogaert's Nieuwe Heylighe Lique* geschreven werd.

Antidotum ofte hertsterkinge tegen het schadelijk recept van Johannes Wtenbogaert, 4°.

Mijsterien des nieuwen Harminiaanschen Vredevaens, 4°.

Zie B o r , *Nederl. Oorl.*, B. XXVIII. bl. 557 (21); B r a n d t , *Hist. der Reform.*, D. III. bl. 357, 358; A m p z i n g , *beschrijo. van Haarl.*, bl. 133; J ö c h e r , *Gelehrt. Lex.*, T. II. p. 16; M u l l e r , *Bibl. van Pamphl.*, N°. 1277, 1281 en 2247.

[Lukas Damissen]

DAMISSEN (LUKAS). Zie DAMES (LUKAS).

[Adriaan Damman]

DAMMAN (ADRIAAN) of DAMMANT, Heer van Beijstervelde. Zijn geslacht was afkomstig uit Gent en heeft zich in verscheidene takken verspreid, waarvan een den naam voerde van D a m m a n *van of uit Beijsterveld*, en het zijn de leden van dezen tak, die in ons land naam hebben gemaakt, ofschoon het ons niet gelukt is hunne onderlinge verwantschap te bepalen.

De berigten omtrent A d r i a a n D a m m a n zijn zeer verward, en moeijelijk is het dezelven tot een goed geheel te brengen. Wij zullen trachten, door gebruik te maken van hetgeen latere mededeelingen omtrent hem melden, eene zoo veel mogelijk getrouwe levensschets zamen te stellen.

Geboren te Limberg in Vlaanderen, verkreeg hij aan de een of andere hoogeschool den graad van meester in de regten, en werd hij te Gent tot een der zoogenaamde 18 mannen aangesteld. Nadat, vóór het jaar 1580, de magistraat dier stad eene doorluchte school ten dienste der Hervormden in het klooster der predikheeren had opgerigt, werd D a m m a n tot regent en hoogleeraar in de Latijnsche taal daarvan aangesteld, en wijdde hij die nieuwe inrigting den 26sten Junij 1530 in, met eene Latijnsche redevoering tot lof van den magistraat, die aldaar met den hoogbaljuw en vele anderen tegenwoordig was, terwijl hij op den 9^{den} Julij daaraanvolgende, zijne lessen begon met: ‘het uitleggen van de oratie van C i c e r o voor M a r c e l l u s , vermanende de scholieren dat zij, om dezelve te beter te verstaan, zouden lezen het leven van C i c e r o , beschreven door P l u t a r c h u s , en opdat zij te gemakkelijker de kunst van welsprekendheid leeren zouden, zoo raadde hij hen aan, dat zij lezen zouden de Rhetorica van P h i l i p p u s M e l a n c h t o n , of hetgene dies rakende P e t r u s M o s e l l a n u s geschreven had; maar na den middag legde hij uit de Olyntische oratie van D e m o s t h e n u s .’

De hervormde leer toegedaan, moet D a m m a n , na het overgaan van Gent aan de Spanjaarden in 1584, die stad en zijne betrekking hebben verlaten, en zich naar Leiden hebben begeven, waar hij op verzoek en nadrukkelijken brief van aanbeveling, van zijnen voormaligen leerling Graaf W i l l e m L o -

dewijk van Nassau, Stadhouder van Friesland, bij besluit van den 31sten Mei 1586 tot buitengewoon Hoogleeraar in de wijsbegeerte, met name in de zedekunde werd aangesteld. Hij had echter blijkens hetzelfde besluit, dien post reeds op den 28sten December des vorigen jaars, niet zonder behoorlijke magtiging, aanvaard, en bekleedde dien, tot genoegen zijner lastgevers en ten nutte der hoogeschool, tot den 19den Julij 1588, toen hij op zijn verzoek een vereerend afscheid verkreeg. In dat afscheid wordt gezegd, dat hij voornemens was naar Duitschland te verreizen.

Welke betrekking hij toen bekleed heeft is onbekend, doch in 1594 werd hij aangesteld tot Agent of gewoon Ambassadeur der Staten-Generaal bij Jakobus VI, Koning van Schotland. In Januarij van genoemd jaar trok hij derwaarts, doch op zee door de Duinkerkers gevangen genomen, werd hij binnen Duinkerken gebragt en aldaar gedurende drie weken gevangen gehouden. Aan zijn voorgeven dat hij de onderwijzer was van de zonen des Konings van Schotland, had hij eindelijk zijne bevrijding te danken, waarop hij zich naar zijne bestemming begaf en al dadelijk zijn wedervaren in een schrijven aan Oldenbarnevelt deed kennen. Hij ging voort de Staten met die zaken bekend te maken, wier kennis hij vermeende dat voor hen van aanbelang was, en bleef tot aan zijn overlijden in Schotland, waar hij op verzoek van George Buchanan verscheidene zonen van adelijke afkomst onderwees. Na den dood van zijne Nederlandsche huisvrouw, huwde hij in Schotland eene dame uit de koninklijke familie der Stuart's gesproten, en bij zijne eerste echtgenoot had hij meer dan eenen zoon; zijnde de oudste, Theophilus genaamd, gehuwd geweest met eene dochter van den Heer van Swieten, en als Kapitein in Staatsche dienst gesneuveld bij de verdediging van Hulst in 1596.

Adriaan Damman was een verdienstelijk Latijnsch dichter, en volgens het oordeel van Baudartius, wiens vriend hij was en in wiens album hij schreef, een groot geschiedkenner en ijverig onderzoeker der oudheden. Zijne Latijnsche gedichten zijn door Jacobus Sluperius uitgegeven. Vele derzelven zijn uit het Grieksch in het Latijn overgezet, terwijl ook eenigen bij gelegenheid van gebeurtenissen in Schotland vervaardigd zijn. Ook ziet nog van hem het licht:

Carmen gratulatorium Francisco, *Andium Duci*, *ad capiendum Flandriae comitatum accersito*, Antv. 1582, 4o.

Zie Joh. Lomejeri, *Dierum genialium decas secunda*, (Zutph. 1696) p. 24; Meursius, *Athen. Bat.*, p. 128, 129; Bor, *Nederl. Oorl.*, B. XXXI. bl. 780 (3), 781 (3), 824 (37), B. XXXII. bl. 7. (3), B. XXXIII. 216 (42); Brandt, *Hist. der Reform.*, D. I. bl. 803-805; W. te Water, *Kort Verh. der Herv. Kerk te Gent*, bl. 135-137; J.W. te Water, *Ref. van Zeel.*, bl. 199; Siegenbeek, *Geschied. der Leidsche Hoogesch. Toev. en Bijl.*, bl. 69; de

K e m p e n a r e , *Vlaemsche Kronijk*, bl. 260, 263; P e e r l k a m p , *de poëtis Latin. Nederl.*, p. 133-135; *Kron. van het hist. Genootsch.*, D. V. bl. 227; K i s t en R o y a a r d s , *Nederl. Arch. voor Kerk. Geschied.*, D. IV. bl. 190; A r e n d , *Algem. geschied. des Vaderl.*, D. III. St. II. bl. 9; d e J o n g h e , *Gentsche Geschiedeniss*. D. II. bl. 220.

[Cornelis Damman]

DAMMAN (CORNELIS), was in 1596 predikant te Hekelingen in het Hulster-Ambagt, werd van daar in 1600 beroepen naar Outdorp, vervolgens naar Oostvoorn in 1619, alwaar hij in 1627 overleed. Hij was een ijverig Contra-Remonstrant, doch vreedzaam van aard zijnde, wist hij zijne gemeente te Ouddorp gedurende de godsdienstige geschillen in vrede te bewaren, en zijn naam zou alzoo niet genoemd geworden zijn, ware hij niet ten jare 1618 gewikkeld in de hevige beroerten te Goedereede, aldaar ontstaan door het beroep van den Remonstrantschgezinden A d r i a a n R o m a n u s . Deze, die alles in het werk stelde om de Contra-Remonstranten te verbitteren, was de oorzaak dat laatstgenoemden niet langer bij hem ter kerke wilden gaan, maar des Zondags naar het nabijgelegene Outdorp vertrokken, en D a m m a n verzochten om ook te Goedereede te komen preêken. Deze voldeed aan dat verzoek, en kwam den 19^{den} Januarij 1618 de dienst waarnemen. Naauwelijks was dezelve aangevangen of de Remonstranten liepen te zamen, en onder het geroep van ‘moord, moord, sla dood!’ trok het gepeupel naar de kerk. Aanvankelijk gestild door den invloed van den Burgemeester K a s t e l i j n en den baljuw J o h a n d e L e e u w , vergenoegde men zich met het gevangen nemen van twee Diakenen, maar toen de gemeente op straat kwam, werden de Contra-Remonstranten aangevallen en met steenen teruggedreven. D a m m a n werd uit de kerk getrokken en met den dood gedreigd. De een zette hem een hooivork in de lendenen, en een ander een ponjaard op de borst. De moordenaars werden echter door anderen teruggehouden, ofschoon de ponjaard reeds door zijne kleederen was gedrongen. Hij werd gevankelijk weggevoerd en binnen kort op accoord ontslagen. D a m m a n bleef buiten verdere moeijelijkheden, die te Goedereede tot in het laatst van Maart aanhielden, en die niet dan met het ontslag van A d r i a a n R o m a n u s eindigden.

Zie T r i g l a n d , *Kerk. Hist.*, bl. 1082; B r a n d t , *Hist. de van form.*, D. II bl. 698, 699; H. v a n D a m , *Korte Beschrijv. van Goederede*, bl. 111.

[Sebastiaan Damman]

DAMMAN (SEBASTIAAN), werd in 1604 beroepen tot predikant te Zutphen, en was in 1618 en 1619 onder de Geldersche afgevaardigden tot de nationale synode te Dordrecht. Hij werd reeds in de tweede zitting met F e s t u s H o m m i u s tot baren scriba verkozen, en was, ofschoon men wil dat hij vroeger meer de aanhangers van A r m i n i u s genegen was, nu een

ijverig Contra-Remonstrant, die dit door zijne handelingen op de synode en door menig scherp geschrift getoond heeft te zijn. Hij nam een werkzaam deel aan de handelingen der kerkvergadering, en door zijne bekwaamheden werd hij door deze waardig gekeurd met anderen, tot het overzien van de nieuwe vertaling des Nieuwen Verbonds en der Apokryphe boeken. De titels van 's mans schriften zijn ons niet bekend, evenmin de tijd van zijn overlijden. Alleen kennen wij van hem:

Van de Eenicheyt, *die de Remonstranten houden*, *met de Gereformeerde kercken en andere*, *aengaende het stuck der leere begrepen in de vyf arliculen*. Zutph. 1616.

Hij vervaardigde ook een vers voor *de Gedenckweerdigste Geschiedenissen* van zijnen vriend B a u d a r t i u s , die hem, bij zijne beroeping in Zutphen, ‘een treffelijk geleerd jonkman noemt, die goede gaven in het prediken had en vroom van leven was.’ Zijne zinspreuk was: *Pietas ad omnia utilis est.* (*Godsvrucht is tot alles nuttig.*)

Zie J o h . L o m e j e r i , *Dierum Genialium*, *Decas Secunda* (Zutph. 1696) p. 24-27; B a u d a r t i u s , *Gedenkw. Geschied.*, B. VIII. bl. 21; B r a n d t , *Hist. der Ref.*, D. III. bl. 27, 53, 233, 601, 653, 660, 796; K i s t en R o y a a r d s , *Arch. voor Kerk. geschied*, D. III. bl. 659, D, IV. bl. 144, D. V. bl. 150; dezelfden, *Ned. Arch. voor Kerk. geschied.*, D. III. bl. 220, D. IV. bl. 61; *Kron. van het Hist. Genootsch.*, D. V. bl. 241; M u l l e r , *Bibl. van Pamphlett*, N°. 1219.

[Cornelis van Damme]

DAMME (CORNELIS VAN), vervaardigde een *nieu Liedeken* enz., te vinden in het *Geuse Lietboek*, Amst. 1671, bl. 10. (verso.)

Zie H e r i n g a , *Bijdrage tot de Lijst der Ned. Dicht.* in de *Algem. Konst- en Letterb.* 1848, D. I. bl. 89.

[Mr. Dan. van Damme]

DAMME (Mr. DAN. VAN), schreef:

Het ijsselijk vonnis van den laatsten dag, *den vloekwaarde stervelingen onder het oog gebragt* enz., *in digtmaat geschetst*, Leiden, 1753, 4°. en vertaalde:

Mos. Lowman, *uitbreiding en aanmerkingen over de openbaaringe van Joannes*, uit het Engelsch, Leiden, 1746, 4°.

Verhandeling over de burgerlijke of Volksregeeringe der Israëliten, uit het Engelsch van denzelfden, Leiden, 1746, 8°.

Zie v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St. IV. bl. 97, St. V.

[Dominique Joseph van Damme]

DAMME (DOMINIQUE JOSEPH VAN), of zooals de Fransche schijvers hem verkeerdelijk spellen, VAN DAMME, Graaf van Uneburg, geboren te Cassel, in Fransch Vlaanderen, den 5^{den} November 1771, trad bij het begin der Fransche omwenteling in dienst, werd in 1793 tot Brigade-Generaal bevorderd, en onderscheidde zich in de revolutie-oorlog bij verschillende gelegenheden, zoodat hij den 5^{den} Februarij 1799 tot Divisie-Generaal benoemd werd. Hij woonde den

veldtogt in Noord-Holland, onder B r u n e , bij, nam deel aan den slag hij Bergen en aan dien bij Castricum, tegen het Engelsch-Russische leger, en werd tot loon zijner dapperheid, door den eersten consul, in 1803 met een paar pistolen vereerd, en het volgende jaar tot officier van het legioen van eer aangesteld. In 1805 bij het groote leger overgeplaatst, had hij het bevel over de tweede divisie van het legerkorps onder den maarschalk S o u l t , overmeesterde den 4^{den} October de brug bij Donauwerth, drong den 9^{den} Augsburg binnen, woonde de onderscheidene daarop gevolgde gevechten bij, nam 3000 man krijgsgevangen, en werd, na den slag bij Austerlitz, tot grootkruis van het legioen van eer benoemd. In den veldtogt van 1809, wist hij zich wederom, aan het hoofd der Wurtembergers, met roem te overladen. Een geschil met den koning van Westphalen, J e r o m e B o n a p a r t e , deed hem in 1812 in ongenade vallen, en hij ontving bevel om zich naar Cassel te begeven. Op het laatst van 1813 weder in dienst gesteld, werd hij, na in onderscheidene gevechten met atwisselend geluk gestreden te hebben, den 30sten Augustus des volgenden jaars, bij Kulm, door de Russen en Pruissen omsingeld en gevangen genomen. Na den vrede van 1814 in Frankrijk teruggekeerd, ontving hij den 10^{den} October bevel, om Parijs te verlaten, welke maatregel men toeschreef aan de herinnering der wreedheid, waarmede v a n D a m m e in het begin der omwenteling tegen de emigranten gewoed had. Na de terugkomst van N a p o l e o n werd hij tot pair van Frankrijk benoemd, en ontving het bevel over de tweede divisie van het leger en later dat over het derde legerkorps onder den Generaal G r o u c h y , aan welks hoofd hij aanvankelijk groote voordeelen behaalde, maar zag zich, nadat de slag bij Waterloo verloren was, genoodzaakt terug te trekken. Na het verdrag van St. Cloud, kreeg hij bevel om zich te Vierzon te vestigen. Volgens koninklijk bevel, van den 17^{den} Januarij 1816, Frankrijk moetende verlaten, begaf hij zich cerst naar Gent, maar geen vergunning kunnende bekomen, om aldaar te verblijven, vertrok hij naar Noord-Amerika. Na een verblijf van twee jaren van daar teruggekeerd, hield hij zich sedert 1824, met toelating van het Nederlandsche gouvernement, op een zijner landgoederen in de omstreken van Gent op. Hij overleed in zijne geboorteplaats den 15^{den} Julij 1830. Om zijne ijverige medewerking in den strijd tegen de Engelschen en Russen in Noord-Holland, waaromtrent men uitvoeriger de hier aangehaalde bronnen kan raadplegen, en wegens den invloed welken hij gedurende zijn verblijf hier te lande op het krijgswezen van de Bataafsche republiek heeft uitgeoefend, mogten wij hem hier niet voorbijgaan, en gepast kwam ons alzoo de opname voor, van een artikel over hem, door onzen voorganger, in zijn aan te halen werk, medegedeeld bij gelegenheid der vermelding van des generaals *insolente conduite*.

Zie V o n k , *Geschied. der landing van het Eng.-Russ. leger in Noord-Holl.*, D. I. bl. 182, 183, D. II. bl. 28; K r a i j e n h o f f , *Geschiedk. Beschouw. van den oorl. in* 1799; bl. 114, 116, 122, 123, 182, 183, 184, 187, 189, 198, bijl. 78, 79; B o s s c h a , *Neerl. Heldend. te Land*, D. III. bl. 189, 198, 225, 385, 535; v a n d e r A a , *Nieuwe Herinn. uit het gebied der Geschied. betrekkelijk de Nederl.*, bl. 301, 302; *Biograph. Univ.*, T. XX. p. 43, 44.

[Hendrik van Damme]

DAMME (HENDRIK VAN), is de opsteller van een blijspel, getiteld:

De Onverliefde Minnaar. Leid. 1728, 8°, hetwelk echter zonder zijn naam, maar onder den zinspreuk: *Majora Quaeramus (Dat wij trachten naar grooter!)* uitkwam. Hij voerde ook tot zinspreuk: *Heyd vaste Dammen*.

Zie *Cat. der Bibl. van de Maatsch. van Nederl. Letterk. te Leiden*, D. I. *b.* bl. 79.

[Isaacus van Damme]

DAMME (ISAACUS VAN), gaf te Leiden in 1617 in 4o. eene voor dien tijd vrij vloeijende vertaling in het licht, van den *Amphitryon van Plautus*.

Zie W i t s e n G e i j s b e e k , *Woordenb. der Ned. Dicht.*, D. II. bl. 108; *Cat. der Bibl. van de Maatsch. van Nederl. Letterk. te Leiden*, D. I. bl. 195.

[Pieter van Damme]

DAMME (PIETER VAN), werd geboren te Gent in 1728 en overleed te Amsterdam in 1806. Hij was boekhandelaar te Amsterdam, directeur van het Zeeuwsch genootschap der wetenschappen te Vlissingen, lid van de koninklijke maatschappij te Göttingen enz. Hij maakte zich zoowel binnen- als buitenslands beroemd, door zijne rijke verzameling van boeken, penningen, munten en door zijne veelomvattende kennis. Hij gaf van de laatste een bewijs door zijne bij *Teyler's tweede genootschap* in 1784 met goud bekroonde verhandeling op de vraag:

Welke is de eerste oorsprong der wapenschilden van familiën, *vorsten*, *landen*, *en wanneer zijn dezelve allereerst gebragt op de Europeesche munten*. (Niet in de werken van dat genootschap opgenomen,

Voorts is van hem uitgegeven:

Bericht van eene talrijke verzamelinge van Grieksche, *Romeinsche en andere Penningen enz.* geplaatst in de *werken van het Zeeuwsch genootschap der wetenschappen*, D. IV. (1775), bl. 419-452.

Aanhangsel tot de eerste Afdeelinge van 't Bericht der talrijke Verzamelinge van oude penningen. In dezelfde werken D. V. (1776) bl. 603-608.

Recueil de médailles de rois Grecs de notre Cabinet. Amst. 1793, fol.

Aan de bijeenbrenging van zijne verzameling penningen had v a n D a m m e eene halve eeuw besteed; hij schonk dezelve bij uitersten wil aan de maatschappij *tot nut van 't algemeen*, die haar den 21sten Maart 1806 in het openbaar deed verkoopen. De catalogus, uit 340 bladzijden in groot octavo bestaande,

werd zamengesteld door den heer W.H. van Westreenen. De catalogus der boeken besloeg 230 bladzijden; beide worden wegens de aanteekeningen en ophelderingen, bij een groot aantal artikelen geplaatst, bij de liefhebbers bewaard.

De afbeelding van van Damme, naar Pothoven door Bogerts, ziet het licht.

Zie Saxe, *Onom. Lit.*, T. VIII. p. 446; *Konst- en Letterb.*, 1806, D. I. bl. 98; de Jong, *Alphab. lijst van Boek.*; bl. 665, 666; Nieuwenhuis, *Woordenb. van Kunst. en Wetensch.*, *Aanh.*, D. II. bl. 249-250; v. d. Chijs, *Verh. over de Verd. der Nederl. in de beoef. der Algem. Munl- en Penningk*. bl. 19; Muller, *Cat. van Portrett.*, bl. 68.

[Nicolaas en Theodorus Dammius]

DAMMIUS (NICOLAAS en THEODORUS). Zie DAM (Mr. NICOLAAS en DIRK VAN).

[Dominicus Damsté]

DAMSTÉ (DOMINICUS), kapitein, maakte zich verdienstelijk door met zijn schip, de *Onbekende*, in 1710 vier vijandelijke kapers te nemen.

Zie de Jonge, *Geschied. van het Zeewez.*, D. IV. St. II. bl. 481.

[Lambertus Danaeus]

DANAEUS (LAMBERTUS), eigenlijk Lambert Daneau geheeten, werd omstreeks het jaar 1530 te Orleans geboren; zich tot het beoefenen der regtsgeleerdheid bepaald hebbende, legde hij zich vier jaren lang, in zijne geboorteplaats onder de leiding van Anne du Bourg op die wetenschap toe; doch toen zijn leermeester, intusschen raadsheer geworden zijnde, in 1559 den marteldood voor het geloof te Parijs onderging, begaf Danaeus zich kort daarop naar Genève, beoefende daar de godgeleerdheid en werd, na de voleindiging zijner studien tot predikant en hoogleeraar aldaar beroepen. Hij werd in 1580 op eene vereerende wijze naar de Leidsche hoogeschool, ter bekleeding van het hoogleeraarambt, geroepen; aanvaardde zijne betrekking op den 17^{den} Maart van het volgende jaar; doch leidde die waardigheid reeds in 1582 neder, ter zake van de godsdienstgeschillen, die reeds in 1579 tusschen Caspar Coolhaes en zijne ambtgenooten ontstaan waren, en waarin hij, streng calvinist zijnde, zich met nadruk had doen gelden en zelfs aangeboden had, in tegenwoordigheid van den prins van Oranje en de staten, de ketterij in Coolhaes geschriften en preêken aan te wijzen. Hij was te Leiden ook tevens predikant der Waalsche gemeente, even als te Gent, waar hij, tot hoogleeraar aan de doorluchte school beroepen, op verzoek van de regering den 20sten Mei 1582 met zijn onderwijs in de godgeleerdheid een aanvang maakte. Hier verbleef hij tot 1583, toen hij den 7^{den} Mei van dat jaar zijn afscheid nam, zeggende, dat hij voor zijne eigene zaken naar Frankrijk wilde terugkeeren; doch ook te Gent waren het de gevoerde oneenigheden, die hem een einde aan zijn verblijf deden maken.

Hij keerde dan nu naar Frankrijk terug, en werd weldra

aangesteld tot hoogleeraar aan de universiteit van het koningrijk Navarre te Orthez, welke instelling in 1591 naar Lescar werd verplaatst. Daar deze laatste stad geheel katholiek was, schijnt het dat ontevredenheid met die verplaatsing, als ook met de afzwering van H e n d r i k IV, hem bewogen heeft in 1594 een beroep als predikant naar Castres in Languedoc aan te nemen, waar hij in 1596 overleed. Zijne afbeelding ziet op onderscheidene wijzen het licht.

D a n a e u s was een zeer geleerd man en zijne talrijke geschriften, 51 in getal, leveren daarvan het voldingend bewijs. Daar hij evenwel, noch door geboorte, noch door langdurig verblijf hier te lande, als landgenoot kan worden aangemerkt, en wij hem alleen om zijn kortstondig verblijf te Leiden als hoogleeraar hebben moeten vermelden, gaan wij die geschriften schier stilzwijgend voorbij, doch willen alleen op de voornaamste derzelven wijzen. Daartoe behooren:

De Veneficis olim sortilegis, *nunc sortiariis dictis Dialogis*. Genev. 1573. In dit werk handelt hij breedvoerig over de betrekking, waarin de booze geest tot toovenaars en waarzeggers zou bestaan.

Ethices Christianae libri tres, *in quibus de veris actionum humanarum principiis agitur*, Genev. 1577. In dit werk behandelt D a n a e u s het eerst onder de Hervormden de christelijke zedeleer op eene wel schoolsche, doch voortreffelijke wijze, zonder het verband tusschen geloofs- en zedeleer uit het oog te verliezen.

Geographiae poeticae ex vetustissimis quibusque latinis poëtis collectae libri quatuor, Genev. 1580, 8°.

In de Nederduitsche taal zijn van hem uitgegeven.

Het leven van Paulus, Amst. 1682, 8°.

Antwoorde Lamberti Danaei, - *op drie voorghestelde vragen nopens het ampt der overheijt in de regeeringhe der Kercken* enz. *Mitsgaders een cort en claer bewijs*, *dat de verkiesinghe en de afsettinghe der Dienaren des Goddelijken Woorts* enz. *niet en staet bij de Borgherlijke Magistraet maar bij de Kercke* enz. *door Arnoldus Cornelii*. Delft, 1613.

Over de eerlijke kleedinge der Christenen, 8°.

Al zijne Godgeleerde werken zijn te Genève in 1583 bij elkaâr uitgegeven en aldaar in 1654 herdrukt, beiden in folio.

Zie M e u r s i u s , *Ath. Batav.* p. 127-129, met zijn portret; T r i g l a n d , *Kerkel. Geschied.*, bl. 180; N i c e r o n , *Mémoires*, T. XXVII. p. 21-36, waar al zijne werken worden opgesomd; t e W a t e r , *Hist. der Herv. Kerk te Gent*, bl. 133-135 en *Aanhangs.* bl. 30, 31; S a x e , *Onom. Lit.*, T. III. p. 456; v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek*, D. I. St. I, III; K o k , *Woordenb.*, D. XI. bl. 41; Y p e y , *Geschied. van de Christ. Kerk in de achttiende eeuw*, D. VIII. bl. 296-298, D. X. bl. 636; S i e g e n b e e k , *Geschied. der Leids. Hoogesch.*, D. I. bl. 35-37, D. II. *Toev. en Bijl.* bl. 62, 63; K i s t en R o y a a r d s ,

Arch. voor Kerk. Geschied., D. IX. bl. 522; dezelfden, *Nederl. Arch. voor Kerk. Geschied.*, D. IV. bl. 190, 192-194; de Kempenare, *Vlaemsche Kron.*, bl. 297, 300, 316; Glasius, *Godgel. Nederl.*, D. I. bl. 334-336; Groen van Prinsterer, *Arch. de la maison d'Orange-Nassau*, T. VIII. p. 114; Muller, *Cat. van Portrett.*, bl. 68; dezelfde, *Bibl. van Pamphl.*, N°. 1096; *Bullet. de la soeiété de l'hist. des Prot. Franc.*, T. III. p. 287, 288.

[Jasper Danckaerts]

DANCKAERTS (JASPER), was in de zeventiende eeuw kuiper bij de Oost-Indische Compagnie te Middelburg, en maakte zich als schrijver van eenige geschriften bekend, die, bij zijne erfgenamen bewaard, echter nimmer zijn uitgegeven, doch waarvan er een door den Hoogleeraar Vitringa, die het handschrift ter inzage van den schrijver had, gunstig beoordeeld werd. Welk van zijne werken dit geweest is blijkt evenwel niet. De titels der door hem zamengestelde boeken zijn:

Triumph des Heiligen Hebreuschen Bibels over den tijt- en tijt-rekeningh, enz., *door Jasper Danckaerts*, *Liefhebber der Wiskunst*, *der Heylige Sinnebeelden*, *History- en Godsgeleerdheid*.

Openingh van de Openbaringh Joannes, *met het slot en den sleutel daartoe*.

Er is van hem in druk op een plano blad:

Korte tijdrekeningh van 't begin des werelds tot de dood des Heeren Jesu, enz. Middelburg, (z.j.)

De tijd van zijn sterven is niet bekend. Hij leefde nog in 1699.

Zie de la Rue, *Gelett. Zeeland*, tweede druk, bl. 203-206.

[Sylvester Jacob von Danckelman]

DANCKELMAN (SYLVESTER JACOB VON), afkomstig uit een aanzienlijk Westfaalsch geslacht, dat gedurende eene lange reeks van jaren te Rheine en Lingen belangrijke overheidsposten bekleedde, was de derde zoon van Sylvester von Danckelman, raad en gezant van den keurvorst van Brandenburg bij de algemeene staten, en van Beatrix Derenthal. Hij zag in 1639 te Lingen het levenslicht, van welk graafschap zijn vader toen landrigter was, en werd, na eene geletterde opvoeding genoten te hebben, met drie zijner broeders naar Groningen gezonden, om zich aldaar op de regtsgeleerdheid toe te leggen.

Daar eene hevige besmettelijke ziekte de broeders verbood, Leiden te bezoeken, begaven zij zich twee jaren later naar Utrecht, van waar zij na verloop van ruim een jaar, in 1658 in Duitschland wederkeerden en aldaar de plegtige krooning van keizer Leopold bijwoonden. Daarop deden zij eene reis door Zwitserland en Frankrijk, waar zij te Bourges de regtsgeleerde lessen bijwoonden en te Parijs zich de kennis der Fransche taal eigen maakten.

In 1661 werd Danckelman op den jeugdigen leeftijd van twee en twintig jaren tot hoogleeraar in de regten aan het gymnasium te Steinfort benoemd, van waar hij weldra in dezelfde betrekking naar Heidelberg vertrok. Zijne bekwaamheid wijd

en zijd bekend wordende, beriepen de curatoren der Friesche hoogeschool hem in September 1670 tot den regtsgeleerden stoel in Franeker, welk ambt hij den 2^{den} November van dat jaar met eene redevoering aanvaardde. Behalve zijne collegies gaf Danckelman te Franeker eenige *Disputationes* uit, en geleidde in 1673, op het verzoek der prinses weduwe, Albertina Agnes, de opvoeding van den jeugdigen stadhouder Hendrik Casimir, van welken taak hij zich zoo goed kweet, dat de gedeputeerde staten van Friesland hem, bij zijn vertrek naar Duitschland, met eene ruime som gelds vereerden.

Frederik Willem toch, de groote keurvorst van Brandenburg, de groote bekwaamheid van Danckelman willende benuttigen, evenzeer als die van zijne zes broeders, benoemde hem in 1674 tot zijn raadsheer en assessor in het rijkskamer gerigt te Spiers. Gedurende het eerste jaar van die bediening, bleef hij ook zijnen leerstoel te Franeker behouden, maar daar deze belangrijke regtbank te zeer zijne medewerking vorderde, verliet hij den 16^{den} Junij 1675 voor goed Friesland, en zijne kundige regtspraak blonk te Spiers zoozeer uit, dat de voorzitter van het rijkskamer gerigt, de keurvorst van Trier, hem aan keizer Leopold aanbeval, zoodat deze hem tot lid van den rijkshofraad te Weenen benoemde, voor welke betrekking Danckelman echter bedankte. Weldra door den keurvorst aan het Brandenburgsche hof ontboden, werd hij lid van den oppersten kerkeraad te Berlijn, en in 1689 en 1690 als eerste gezant naar de rijksdagen van Regensburg en Augsburg afgevaardigd, op welke laatste hij, bij de verkiezing van Jozef I tot roomschkoning, den keurvorst van Brandenburg vertegenwoordigde. Later tot President van het consistorie te Berlijn benoemd, waakte hij met veel ijver voor de belangen van den staat en de kerk.

Het juiste tijdstip van zijn overlijden is ons niet bekend, evenmin of hij nog eenige schriften heeft uitgegeven, behalve de boven door ons genoemde academische, waarvan ons de titels ook evenzeer onbekend gebleven zijn.

Zie Vriemoet, *Athen. Frisiac.* pag. 516-523.

[Cornelis Danokers]

DANOKERS (CORNELIS), een scheepskapitein uit een aanzienlijk geslacht, te Veere te huis behoorende, gesproten; muntte ten jare 1697 uit in het bestrijden der Duinkerksche kapers. In den loop des zomers joeg hij dezen meermalen op den vlugt, hernam zeven prijzen en veroverde, na scherpe gevechten, twee kapers. Hij stierf in Februarij 1697 aan de gevolgen eener wonde, bij het vervolgen van eenen Franschen kaper in de Spaansche zee bekomen, door het in brand raken van de geweerkist, staande op het halve dek, waardoor hij en nog tien anderen gekwetst werden.

Zie de Jonge, *Geschied van het Ned. Zeewez.*, D. IV. St. II. bl. 37, 39.

[Bartholomeus Danckerts]

DANCKERTS (BARTHOLOMEUS), een man die zich te Goes, gedurende de beroerten in 1655, over het aanstellen der regering aldaar ontstaan, berucht heeft gemaakt. Voorstander zijnde van het huis van Oranje, was hij in 1655 tot Burgemeester en Baljuw van die stad benoemd, ofschoon niet zonder dat daardoor bewegingen waren ontstaan, die echter door de gemagtigden gestild waren. Toen er evenwel in 1656 andermaal geschillen ontstonden over het verkiezen van twee rentmeesters, werd D a n c k e r t s door de burgerij genoodzaakt zijn ambt neder te leggen. Zijn aanhang vruchteloos moeite gedaan hebbende om hem te herstellen, besloot D a n c k e r t s zelf daartoe eene poging te wagen.

Vroeger uit Goes geweken zijnde, kwam hij in Mei 1658 met eenigen van zijn aanhang en een aantal soldaten de stad, door de Oostpoort, binnen, maakte zich meester van het stadhuis, en zette zich op zijne oude plaats, zeggende, aldaar te willen leven of sterven. Daar echter niemand der burgers hem toeviel, en de schutterij ter bescherming van de toenmalige regering in de wapenen kwam, moest hij het stadhuis en de stad welhaast wederom verlaten. Sedert werd hij in eene boete van 500 ponden Vlaamsch geslagen, en uit Goes- en Zuid-Beveland gebannen.

Zie W a g e n a a r , *Vaderl. Hist.* D. XII. bl. 399.

[Casparus Danckerts]

DANCKERTS (CASPARUS), was een leerling van J o a n n e s N a e r a n u s , Remonstrantsch predikant te Oudewetering, die aldaar in 1669 met goedvinden van Curatoren van het Remonstrantsch Seminarium te Amsterdam, eene school oprigtte om jongelieden zoo ver in de gronden der wetenschappen te onderwijzen, dat zij later de lessen aan genoemd Seminarium met vrucht zouden kunnen bijwonen. D a n c k e r t s werd daarna met goedvinden van Curatoren tot Conrector aldaar aangesteld. In 1673 schijnt hij nog in die betrekking geweest te zijn, want in dat jaar verzocht N a e r a n u s , of hij D a n c k e r t s ook voor zich van tijd tot tijd mogt laten prediken, hetwelk werd toegestaan. Hij werd den 10^{den} Maart 1677 proponent der Broederschap, en in 1681 tot predikant te Kampen beroepen, vertrok van daar in 1684 naar Zwammerdam en Boskoop, doch werd in 1696 van de bediening van laatstgenoemde plaats, wegens zwakheid en ouderdom, ontslagen. Hij werd in 1716 Emeritus en overleed te Rotterdam in 1719. Hij was de schoonzoon van genoemde N a e r a n u s , en schreef eene *Historia Ecclesiastica*, die door den Hoogleeraar v a n C a t t e n b u r g h in 1737 aan Curatoren van het Seminarium werd overgegeven, doch die, voor zoo ver ons bekend is, nimmer is uitgegeven.

Zie T i d e m a n , *de Remonstr. Broedersch.*, bl. 22, 23, 118, 129, 162, 309, 368.

[Cornelis Danckerts]

DANCKERTS (CORNELIS), *de Oude*, die tevens ambtshalve

als bouw- en rooimeester der stad Amsterdam, den toenaam van de Rij, naar het gebruik van de roê of rij, welke hij als maatstaf steeds met zich voerde, heeft verkregen, en die ook op zijnen zoon, die volgt, is overgegaan, doch niet als geslachtnaam moet beschouwd worden. Omtrent de door hem, als bouwmeester der hoofdstad, daargestelde werken, is niets bekend. Hij is waarschijnlijk in 1595 overleden.

Zie Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Cornelis Danckerts]

DANCKERTS (CORNELIS) *de Jonge*, zoon van den voorgaande, werd geboren te Amsterdam in 1561, en voerde mede den toenaam van de Ry. Aanzienlijke bouwwerken zijn door hem ontworpen en tot stand gebragt. Daaronder muntten meer bijzonder uit de zoodanigen, die in het water moesten gelegd worden. Hij was de eerste die het middel vond om steenen bruggen over rivieren te leggen, zonder dat de scheepvaart er door belemmerd werd, en gaf daarvan een eersten blijk in de door hem gelegde Amstelbrug, die eene lengte van twee honderd voeten heeft.

Onder de door hem daargestelde werken, behooren de reeds gesloopte Haarlemmerpoort en Beurs te Amsterdam; verder de in 1603 gebouwde Zuiderkerk en de in 1620 voltooide Wester- en Norderkerken. Hieruit blijkt, welk een vermaard bouwmeester en beeldhouwer hij geweest is. Maar ook als plaatsnijder heeft hij groote verdiensten, getuigen hiervan zijne portretten, landschappen en geschiedtafereelen. Hij dreef daarenboven handel in prenten en landkaarten, en verrijkte onze letterkunde met de volgende werken:

Architectura moderna, *ofte bouwinghe van onsen tijd*, *gedaan bij H. de Keyser* enz., Amst. 1631, fol. m. pl. Herdrukt aldaar 1651.

Architectura van verscheide Nieuwe posten ofte deuren van huysen, Amst. 1766, fol. m. pl.

Historie ofte waerachtig verhael van den gantschen toestant van oorlooge, *soo die ghevoert is in Duitschlandt*, *door den grootmachtigsten en onoverwinnelicksten Koningh Gustavus Adolphus*, *Coninck der Sweeden* enz., Amst. 1642, met pl. en portr. fol.

Verhandeling van de vijf orderen der bouwkunst bij de ouden; vermeerderd met een 2de deel *van de konst om wel te bouwen*.

Architecture van kappen en trappen, Amst. fol.

Ook vertaalde hij de beschrijving van Zwitserland, door M. Merian, Amst. 1644, fol. m. pl. Hij overleed te Amsterdam of te Antwerpen in 1634, en zijne afbeelding ziet het licht. Zijn zoon volgt.

Zie Ferwerda, *Naaml. van Ned. Boek.*, bl. 21; van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St. I, III; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; Immerzeel, *Leven en Werk. der Kunstsch.*; op

Danckerts en nog eens verkeerdelijk op de Ry, met zijn portret; *Biogr. Univ.*, T. VI. p. 29; *Cat. der Bibl. van de Maatsch. der Ned. Lett. te Leid.* Bijv. 1853-1857, bl. 211; (van der Monde), *Tijdschr. voor Geschied. Oudh. en Statist. van Utr.*, D. II, bl. 306, 308; Muller, *Cat. van Portrett.*, bl. 69.

[Pieter Danckerts]

DANCKERTS (PIETER), zoon van den voorgaande, insgelijks bijgenaamd de Ry; hij werd te Amsterdam in 1605 geboren, volgde zijn vader in diens handel van prenten op, en muntte inzonderheid uit in het schilderen van portretten. Zijn roem was zoo groot, dat Wladislaus IV, Koning van Polen, hem tot hofschilder benoemde, en hij schilderde als zoodanig vele portretten, die uitmuntend zijn. Hij stierf te Stokholm in 1659, en zijne afbeelding ziet het licht. Zijne beide zonen volgen.

Zie de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch. op* de Ry; *Biograph. Univ.*, T. VI. p. 29; Muller, *Cat. van Portrett.*, bl. 69.

[Johannes Danckerts]

DANCKERTS (JOHANNES), zoon van den voorgaande en niet van Justus Danckerts, die volgt, daar zulks door door zijnen bloeitijd bepaald wordt tegengesproken. Wij ontveinzen echter niet, dat de bron, waarnaar wij hem een zoon van Pieter Danckerts noemen, alleen bestaat in de mededeeling van de *Biographie universelle*, ofschoon dan ook die mededeeling niets onwaarschijnlijks heeft. Hij was waarschijnlijk te 's Hage geboren, vestigde zich met zijn broeder, die volgt, te Amsterdam, doch vertrok eerlang naar Engeland, waar hij, zoowel de graveer- als de schilderkunst uitoefende. Even als zijn broeder etste hij naar Titiaan en schilderde historiele stukken. Hij overleed waarschijnlijk te Amsterdam, en woonde daar nog in 1660.

Zie *Biograph. Univ.*, T. VI. p. 29; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Hendrik Danckerts]

DANCKERTS (HENDRIK), broeder van den voorgaande; op hem is mede toepasselijk wat wij in den aanvang van het vorige artikel gemeld hebben. Hij werd waarschijnlijk in 1630 te 's Gravenhage geboren, en wijdde zich eerst aan de graveer- en daarna aan de schilderkunst, tot voortzetting waarvan hij een tijd lang in Italië vertoefde; later vertrok hij naar Engeland, en schilderde op last van Koning Karel II de koninklijke paleizen en de Engelsche zeehavens. Hij teekende aldaar ook voor Wenceslaus Hollar, onder anderen de prenten die in den Engelschen *Juvenalis* voorkomen. Later keerde hij naar Amsterdam terug, alwaar hij overleed, doch onbekend wanneer. Als graveur had hij mede groote verdiensten. Eenige zijner voornaamste graveerwerken worden door den Heer Kramm opgenoemd, daaronder behoort:

Monumenta antiqua, *Inscriptiones Deae Nehalenniae*, Hag. Com. 1647. fol.

Zie F e r w e r d a , *Suppl. Cat. Univ. Libr. in fol.* p. 300; d e C h a l m o t , *Biogr. Woordenb.*; *Biograph. Univ.*, T. VI. p. 29; I m m e r z e e l , *Lev. en Werk der Kunstsch.* op D a n c k e r s , K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Danker Danckerts]

DANCKERTS (DANKER), was, volgens I m m e r z e e l , een zoon van C o r n e l i s D a n k e r t s , *de Jonge*, en werd geboren te Antwerpen in 1600. In hoeverre dit berigt juist is, willen wij niet beslissen. Hij was een vermaard plaatsnijder, die verscheidene kunstig uitgevoerde prenten naar W o u w e r m a n en B e r c h e m vervaardigd heeft. Hij was ook kunst- en boekhandelaar, woonde te Amsterdam in de Kalverstraat in *de dankbaarheid* en leefde nog in 1664.

Zie A.D. S(c h i n k e l), *Iets over Gerard Schaep en zijne verdienst. omtr. de penningk.*, bl. 12 noot; I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Ghislain of Ghiselinus Danckerts]

DANCKERTS (GHISLAIN of GHISELINUS), een beroemd kontrapuntist uit de zestiende eeuw, werd op Tholen in Zeeland geboren, en was zanger aan de pausselijke kapel te Rome, onder P a u l u s III, M a r c e l l u s II, P a u l u s IV en P i u s IV; hij heeft in 1559 te Venetië in het licht gegeven:

Il primo e secondo libro de madrigali a 4, 5 *e* 6 *voci*,

In de verzameling van S a l b l i n g e r , Augsburg 1554, vindt men ook motetten van hem, benevens een achtstemmig motet, *Lactimini in Domino*, in *Commer's Collectio operum musicorum Batavorum saeculi* XVI, 9de Bundel.

In 1551 werd hij met B a r t h o l o m e u s E s c o b e d o gekozen, door N i c o l a s V i z e n t i n o en V i n c e n z o L u s i t a n o , om als scheidsregter op te treden, in den tusschen hen ontstanen strijd hij besliste ten gunste van den laatste.

Zie F.J. F e t i s , *Biograph. Universelle des musiciens*, T. III. p.

[Jan Dankerts]

DANKERTS (JAN), vroeger notaris te 's Gravenhage, later te Amsterdam, was reeds eenmaal wegens het schrijven van een schotschrift veroordeeld, doch op voorspraak van U y t e n b o g a e r t losgelaten. In 1618 verscheen van hem een nieuw schotschrift tegen O l d e n b a r n e v e l t , waarin hij God tot getuige aanriep, dat al wat hij zou mededeelen de zuivere waarheid was; hij noemde de Arminianen eerlooze ketters en verscheurende wolven, den advokaat een lafaard met een kalen kruin, groot-pensionaris van den paus en den verfoeijelijksten verrader dien de aarde droeg enz.

Op verzoek van O l d e n b a r n e v e l t , stelden de staten van Holland een gestreng onderzoek in. D a n c k e r t s werd te Amsterdam in hechtenis genomen; doch de stad beriep zich op hare privilegien en weigerde den notaris ten verhoore naar 's Gravenhage te zenden. Ook de gewone verhooren te Amsterdam wist men te beletten, en zoo men D a n c k e r t s al gevangen hield, het geschiedde meer, zoo als het schijnt, om hem

te beschermen dan te doen straffen. Later werd hij op vrije voeten gesteld niet alleen, maar bovendien voor zijne laaghartigheid beloond. Aan zijne verklaringen werd evenwel later geen gehoor gegeven.

Zie W a g e n a a r , *Vaderl. Hist.*, D. X. bl. 201-203; W i e r s b i t z k y , *de Tachtigj. Oorl.*, D. VI. bl. 89.

[Justus Danckerts]

DANCKERTS (JUSTUS), was mede een verdienstelijk graveur, die te Amsterdam woonde en aldaar den kunsthandel uitoefende. Hij graveerde verscheidene kunstige prenten, naar B e r c h e m en W o u w e r m a n en was ook kaartgraveur. Volgens den heer K r a m m was hij waarschijnlijk de zoon van C o r n e l i s D a n c k e r t s d e J o n g e . Wij zouden evenwel liever zeggen, dat hij waarschijnlijk een zoon was van D a n k e r D a n c k e r t s ; immers hij bloeide in 1686 en woonde in hetzelfde huis als waarin D a n k e r D a n c k e r t s eenige jaren vóór hem gewoond heeft.

Zie I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der Kunstsch.;* K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Symon Jacobsz Danckerts]

DANCKERTS (SYMON JACOBSZ.), gewezen opperkoopman, vervaardigde in 1651 gebeden in de Maleische taal.

Archief der O.I. Comp te Amsterdam.

[Dandelot]

DANDELOT. Zie ANDELOT (PIERRE D'.)

[Lambert Daneau]

DANEAU (LAMBERT). Zie DANEAUS (LAMBERTUS.)

[Sebastiaan Dankaarts]

DANKAARTS (SEBASTIAAN), werd in 1618 predikant te Amboina en verbleef daar tot in 1622, in welk jaar hij verzocht om naar het vaderland te mogen gaan. In 1624 weder teruggekeerd, werd hij beroepen te Batavia en verbleef aldaar tot aan zijn dood, die den 3^{den} April 1634 plaats had, nadat hij reeds in 1631 zijn ontslag had gevraagd.

De hervormde kerk in Indië heeft aan dezen man de grootste verpligting. Toen hij in 1623 naar het vaderland was gekomen, om met de Nederlandsche kerk de beste schikkingen te maken ter regeling van de Indische, werd hij gevolmagtigd tot het vervaardigen van eene kerkorde voor dezelve, welke van de synoden overgenomen, door de Oost-Indische maatschappij goedgekeurd en naar Oost-Indië, ten jare 1624, overgezonden, reeds in October van het jaar 1625 te Batavia werd ingevoerd. Behalve daardoor, maakte hij zich verdienstelijk door de uitgave van een Nederduitsch-Maleisch woordenboek, zamengesteld door Ds. C a s p a r u s W i l t e n s , hetwelk hij overzag, een Maleisch-Nederduitsch woordenboek en eene

grammatica er aan toevoegde, welk een en ander door hem werd uitgegeven onder den titel:

Vocabularium, *ofte Woord-boeck*, *naer ordre van den Alphabet in 't Duytsch-Maleysch ende Maleysch-Duytsch. Alsmede eenighe Grammaticale observatien*, 's Hage 1623.

In 1631 werd dit werk in het Latijn vertaald en te Rome

uitgegeven. Een verbeterde herdruk er van verscheen onder den titel:
Vocabularium, *ofte Woordenboek*, *in 't Duytsch en Maleys. Eertijds gecomponeerd en uytgegeven door Casparum Wiltens ende Sebastianum Danckaerts. Ende nu (met meer dan drie duysent so woorden als manieren van spreken) vermeerdert uyt de schriften van Jan van Hasel ende Albert Ruyl*, *door Justum Heurnium*, Amst. 1650. Nogmaals vermeerderd en verbeterd in 1677, te Batavia uitgegeven, en andermaal in 1708 terzelfder plaatse, door Petrus van der Vorm.
Hij was in de kennis van het laag Maleisch zoo gevorderd, dat hij den Catechismus, benevens eenige formulieren, in die taal kon overzetten. Zijn berigt over den geestelijken toestand der Amboineezen (bij Valentijn, D. III. St. I. bl. 38-40), is hoogst merkwaardig; ook hield hij te Amboina scholen, alwaar de kinderen tweemaal daags in de Nederduitsche taal werden onderwezen.

Zie Valentijn, *Oud en Nieuw Oost-Ind.*, D. III. St. I. bl. 36-57, 47, D IV. St. II. bl. 8, 12, 13, 15, 17, 114, 115, 125; de Hollander, *Handl. bij de beoefening der Maleische Taal en Letterk.*, 2de druk, bl. 345; Ypey en Dermout, *Geschied. der Nederl. Herv. Kerk.*, D. II. bl. 317, Aanteek. bl. 217; *Kronijk van het Hist. Genootsch.*, D. IV. bl. 234; Buddingh, *Naamlijst der Predik. in Neêrl. Oost-Indië*, bl. 1, 4, 20.

[Jan Dankerts]

DANKERTS (JAN), een zeeloods, die, te Lillo woonachtig, in 1793 door den commandant J. Schreuder Haringman geprest werd, gedurende den oorlog tegen de Franschen. Hij was een ijverig man om alles te ondernemen wat tot afbreuk des vijands strekken kon; en toen genoemde commandant in dat jaar eenen aanslag voorhad op Lillo, alwaar eenige Fransche oorlogschepen lagen, behoorde Dankerts niet alleen onder de vrijwilligers, waaruit de expeditie bestond, maar bragt door zijne kundigheden niet weinig toe, om die onderneming te doen gelukken. Hij werd voor zijn uitmuntend gedrag bij den Prins Stadhouder aanbevolen, doch men leest verder van hem niets; ook niet dat hem eenige belooning ten deel viel, waarom hij ook trouwens niet gevraagd had.

Zie *Vaderl. Hist. ten verv. op* Wagenaar, D. XXVI. bl. 19, 20.

[Frans Danks]

DANKS (FRANS), werd omstreeks het jaar 1650 te Amsterdam geboren, was een schilder van geschiedkundige onderwerpen in het klein en van portretten. Hij boetseerde ook en overleed te Amsterdam in 1703. Hij droeg den bijnaam van *Schildpad*.

Zie Hoogstraten, *Woordenb.*; Wagenaar, *Beschrijv. van Amst.*, D. XI. bl. 429; Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Adolph van Dans]

DANS (ADOLPH VAN), geboren te Nijmegen in het laatste

gedeelte der zestiende eeuw, was een zoetvloeijend Latijnsch Dichter, die eerst leerling was van den Rector T h e o d o r u s S c h r e v e l i u s te Haarlem, en later te Leiden in de regten studeerde. Welke betrekkingen hij bekleedde is onbekend, even als de tijd van zijn overlijden. Hij moet echter vóór 1630 overleden zijn, daar zijne Latijnsche gedichten door zijn zoon, die volgt, in dat jaar na zijns vaders dood te Leiden zijn uitgegeven. Daarin worden 7 boeken aangetroffen, aan E l i s a b e t h Koningin van Engeland toegewijd. Ook vervaardigde hij een Latijnsch gedicht op E v e r h a r d v a n R e i d, waarvan ons een gedeelte door A d r i a a n P a r s, in zijn *Naamrol* wordt medegedeeld, die v a n D a n s daar verkeerdelijk Amsterdammer noemt. Ook op de afbeelding van J a c o b H e e m s k e r k maakte hij een treffend gedicht. Teregt zegt de Hoogleeraar P e e r l k a m p, in zijn uitmuntend hiermede aangehaald werk, dat D a n s i u s niet verdient, dat de meeste schrijvers hem met stilzwijgen voorbijgaan.

Zie P a r s, *Index Bat. of Naamr.*, bl. 273; H o e u f f t, *Parn. Lat. Belg.*, p. 165; P e e r l k a m p, *de Poëtis Latin. Nederl.*, p. 285-287.

[Johannes van Dans]

DANS (JOHANNES VAN), zoon van den voorgaande, leefde omstreeks de helft der zeventiende eeuw, was ook regtsgeleerde en vervaardigde, naar den smaak dier dagen, vrij zoetvloeijende minnedichten. Er verscheen van hem:

Scoperos Satyra ofte Thyrsis-Minnewit, *waerinne de hedendaegsche vryery klaer en helder wordt afgebeeldt*, m. pl. 3de druk, Amst. 1668, 12°.

Achter dit werkje zijn gevoegd: *Aerdige en soetvloeijende Minnerijmtjes ofte tweede deel van Thyrsis Minnewit. Uyt zyne nagelatene schriften bijeen vergadert;* en: *Darodilace ofte Kushemel van Ledée*, waarvan ook eene afzonderlijke uitgave in kl. 16°. te Arnhem in 1637 verscheen.

Zie v a n d e r A a, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.*, D. II. bl. 34.

[Simon de Danser]

DANSER (SIMON DE), geboren te Dordrecht, was in het begin der zeventiende eeuw een befaamd zeeroover. In 1609 begaf hij zich, met vier door hem bemagtigde schepen, naar Marseille, en wierf de bescherming des Konings van Frankrijk. In het volgende jaar werd hij door Barbarijsche zeeroovers genomen en te Tunis opgebragt, waar hij waarschijnlijk in slavernij is gestorven.

Een andere S y m o n d e D a n s e r, was, zoo als blijkt uit het Archief van de voormalige O.I. Compagnie te Amsterdam, in 1666 equipagemeester te Batavia, doch werd bij resolutie van de kamer van zeventienen, den 6den Maart van dat jaar opontboden, om ‘buiten qualiteit en gagie’ naar het vaderland terug te keeren.

Zie W a g e n a a r , *Vaderl. Hist.*, D. X, bl. 51; d e J o n g e , *Geschied. van het Nederl. Zeewez.*, D. I. bl. 334.

[Olfert Dapper]

DAPPER (OLFERT), was een geneesheer te Amsterdam, die aldaar in 1690 overleed. Hij was een naarstig beoefenaar der aardrijkskunde, en gaf een aantal reisbeschrijvingen uit, die, ofschoon somtijds weinig oordeelkundig, toch met een naauwkeurig gebruik van de beste bronnen zijn zamengesteld, hoewel hij zelf niet reisde. Hij was ook zeer bedreven in de oude letteren. De titels zijner werken zijn:

Historische beschrijving der stad Amsterdam, met pl. Amst. 1664, fol. (bij sommigen wordt het jaartal 1663 vermeld). Volgens W a g e n a a r overtrof dit werk alles wat er tot dusverre over Amsterdam het licht zag. De schrijver had evenwel geen toegang tot de stads Archieven, terwijl hij klaagt, dat eenige personen, die ‘een schat van gewigtiger zaken en eenige gedenkwaardiger stads aeloudheden’ bezaten, zich ongeneigd getoond hadden, hem die ten gebruike af te staan.

Heredoot van Halikarnassus, *Negen boeken der Historien*, *gezegt de Musen*, enz. *uit het Grieks vertaelt*, Amst. 1665, 4°.

Beschrijving van het tweede en derde Gezantschap naar China, Amst. 1670, fol.

Asia, *of naukeurige beschrijving van het Rijk des Grooten Mogols*, *en een groot gedeelte van Indiën*, *beneffens eene beschrijving van Persië* enz., met pl. Amst. 1672, fol.

Beschrijving van Klein Azië, fol. m. pl.

Beschrijving van Afrika, Amst. 1676, fol.

Beschrijving van Syrie en Palestina of het Heilige Land, Amst. 1677, fol. m. pl.

Naukeurige Beschrijving der eilanden, *in de Archipel der Middellandsche Zee en omtrent dezelve gelegen*, met platen en platte gronden, Amst. 1688, fol.

Beschrijving van Arabië, *Mesopotamie*, *Babylonie*, *Assyrie*, *Anatolie*, Amst. 1688, fol. m. pl.

Beschrijving van Morea en de Ionische eilanden, Amst. 1688, fol. m. pl.

Zie W a g o n a a r , *Beschrijv. van Amst.*, D. I. voorrede fol. uitgav. bl. VII, 8°. bl. XXIV, XXV; F e r w e r d a , *Naaml. van Ned. Boek.*, bl. 21-23; A r r e n b e r g , *Naamreg. van Ned. Boek.* bl. 53, 54; *Catal. van de Biblioth. der Maatsch. van Nederl. Letterk. te Leiden*, D. I. bl. 191 en *bijvoegs. over* 1853-1857, bl. 69; v a n L e e u w e n , *Cat. der Provincial. bibl. van Friesl.*, bl. 136; M a r t . N i j h o f f , *Derde Cat. van Oude en Nieuwe Boek.*, bl. 53.

[Dirk van Dapperen]

DAPPEREN (DIRK VAN) werd geboren te Haarlem den 7^{den} November 1791 en aldaar door P.J. P r i n s e n opgeleid tot onderwijzer. Zijne meer dan gewone bekwaamheden veroorzaakten, dat hij onder Koning L o d e w i j k in 1809, op gouvernementskosten de inrigting van P e s t a l o z z i te Yverdun kon bezoeken; doch de inlijving van ons vaderland bij Frankrijk verhinderde hem,

den bepaalden tijd van drie jaren aldaar te verblijven. Desniettegenstaande waren zijne bekwaamheden zeer groot, waarvan zijn onderwijs in de zangkunst en de door hem uitgegevene geschriften getuigen kunnen. Hij overleed te Haarlem in 1822, als onderwijzer in de zangkunde aan de aldaar gevestigde Rijks kweekschool voor onderwijzers. Hij was een voorstander van P e s t a l o z z i 's leerwijze. Zijne werkjes zijn getiteld:

Zangoefeningen voor de lagere scholen, 2 stukjes, Amst. 1819, groot 12°. 2de druk ald. 1831.

Aanvankelijk onderwijs in de muzijk en het zingen, 2 stukjes, Amst. 1820, 12°. 2de druk ald. 1830.

Proeven van één- en meerstemmige liederen, Amst. 1821, 8°.

Handleiding voor onderwijzers, *om kinderen te leeren opmerken*, *denken en spreken*, (met P.J. P r i n s e n), 2de druk, Amst. 1825, 8°. 2 stukjes.

Zie *Konst- en Letterb.*, 1822, D. I. bl. 370-372; d e J o n g , *Alphab. Naaml. van Boek.*; *Alphab. Naaml. van Boek. sedert* 1790 tot 1832 *uitgek.*

[Jurjen von Dare]

DARE (JURJEN VON). Zie APORTANUS (GEORGIUS).

[Jakob Dassa]

DASSA (JAKOB), zoon van F e r d i n a n d D a s s a en B a r b e v a n R o c k o x . Hij behoorde tot de verbondene edelen, en werd door A l v a in 1567, als schuldig aan gekwetste Majesteit, gevonnisd. Hij schijnt zich later met den Koning verzoend te hebben, althans hij was van 1596 tot 1614 Burgemeester van Antwerpen, en werd in 1599 door den Aartshertog A l b e r t tot ridder geslagen. Hij overleed in hoogen ouderdom ten jare 1615, zonder, uit zijn huwelijk met E l i s a b e t h v a n D e u r s t e n , kinderen na te laten. Zijn broeder volgt.

Zie t e W a t e r , *Hist. van het Verb. der Edel.*, D. II. bl. 331, 332, D. III. bl. 509.

[Johan Dassa]

DASSA (JOHAN), broeder van den voorgaande, was mede een der verbondene edelen. Hij had in huwelijk J a k o b a v a n C l o e t e r i n g e , was ridder van de orde van Christus, en stierf in 1603, wordende te Antwerpen begraven.

Zie t e W a t e r , *Hist. van het Verb. der Edel.*, D. II. bl. 332.

[Michiel Dassen]

DASSEN (MICHIEL), werd te Zwolle den 21sten April 1809 geboren, en was de zoon van H e r m a n n u s J a c o b u s D a s s e n en H e r m a n n a J o h a n n a v a n R i e m s d i j k . Hij studeerde van het jaar 1830 tot aan 1834 aan de Groningsche hoogeschool, en werd den 22sten November van laatstgenoemd jaar, aldaar tot doctor in de genees- en verloskunde bevorderd. Vóór zijne vestiging als geneesheer, deed hij met vier zijner Academievrienden, eene reis naar Duitschland, waaraan zijn eerste werk hieronder genoemd zijnen oorsprong te danken had. Na zijne

terugkomst, zette hij zich te Groningen als geneesheer neder, doch ten gevolge van bijzondere omstandigheden,

verwisselde hij weldra de stads praktijk met die ten platte lande, en vestigde zich te Hoogeveen in de provincie Drenthe in 1835, alwaar hij tot het jaar 1851 verbleef, toen zijne verzwakte gezondheid hem noodzaakte, wederom de zoo zeer vermoeijende plattenlands praktijk te laten varen, en zich naar Zwolle te begeven, waartoe het vertrek van Dr. v a n D e e n, als Hoogleeraar naar Groningen, eene gewenschte gelegenheid aanbood. Hij vertrok alzoo in September van genoemd jaar derwaarts, en werd aldaar in de plaats van laatstgenoemde benoemd tot secretaris der provinciale geneeskundige commissie van Overijssel. Hij was evenwel niet langer dan acht maanden daar werkzaam, toen toenemende verzwakking hem noodzaakte het bed te houden, en hij ten gevolge eener uitterende ziekte den 10^{den} October 1852 bezweek. Hij was in 1848 te Meppel gehuwd met Mejufvrouw R o e l o f j e M e u r s i n g e.

D a s s e n was een der vermaardste geneesheeren van zijnen tijd, en een man die aan groote kunde, zoowel in zijn vak als in andere wetenschappen, een hoogst beminnelijk karakter paarde. Zijne edele inborst, zijnen waarheidszin en andere zedelijke hoedanigheden, gevoegd bij zijne bekwaamheid als geneesheer, verwierven hem in ruime mate de achting en het vertrouwen zijner medeburgers en ambtgenooten, en zullen zijne nagedachtenis in eere doen houden, even als zijn naam met lof zal gemeld worden, door de werken die hij schreef en die getiteld zijn:

Herinneringen aan Noordelijk Duitschland en Scandinavie, Gron. 1837-1838, 2 d. 8°.

Verhandelingen over de werkzaamheden van het zenuwstelsel, Gron. 1839, 8°.

Ontwikkelingen van denkbeelden over sommige takken van cultuur in Neêrlands Indië, *toegezonden aan den Minister van Koloniën*, Gron. 1842.

Handboek voor de leer van de krachten der geneesmiddelen, Gron. 1846, 2 d. 8°.

De Nederlanders in de Molukken, Utr. 1848, 8°.

Over de doelmatigheid van het vestigen van volkplantingen in warme gewesten. Eene voorlezing. Utrecht, 1849, 8°.

Bij de Hollandsche Maatschappij der wetenschappen te Haarlem, werd D a s s e n met goud bekroond voor zijne beide verhandelingen: *Over de bewegingen der bladen van planten*, die geplaatst zijn in het 22ste en 24ste deel der *Natuurkundige verhandelingen* van genoemde Maatschappij.

Behalve genoemde werken, bestaan er van hem in onderscheidene tijdschriften, bijdragen over natuur-, genees- en plantenkunde, en werkte hij, tijdens hij nog student was, mede tot de uitgave der *Flora Belgii Septentrionalis* van den Hoogleeraar v a n H a l l. 's Mans verdiensten werden in 1850, bij gelegenheid der inwijding van het Nieuwe Academiegebouw te

Groningen erkend, door zijne benoeming honoris causa tot Doctor in de wis- en Natuurkunde. Voorts was hij honorair lid van de Archeologische Maatschappij te Athene, corresponderend lid van het genootschap ter bevordering der natuurkundige wetenschappen te Groningen, van dat van Heel- en Geneeskunde te Amsterdam, en van het Genees- en Natuurkundig genootschap te Hoorn.

Uit medegedeelde familieberigten bijeengebragt; B r i n k m a n , *Alph. Lijst van Ned. Boek*, bl. 157, 703.

[Steven Dassevael]

DASSEVAEL (STEVEN) werd in 1770 te Goes geboren, en had het ongeluk reeds vroegtijdig zijnen vader te verliezen, hetwelk de voorname oorzaak was, dat hij besloot de loopbaan van ambtenaar in te treden. In 1790 kwam hij als klerk bij het gewestelijk bestuur van Zeeland, onder de leiding van L a m b r e c h t s e n en S c h o r e r en werd in 1798 tot griffier der staats-secretarie benoemd, welke aanzienlijke betrekking hij bekleedde tot aan de inlijving van ons land in het Fransche keizerrijk in 1810. Hij behield nogtans den titel van secretaris van het bestuur der Hollandsche departementen, werd voorts tot griffier bij een der vrederegten te Amsterdam aangesteld, en was tevens met den baron L o u i s , daartoe uit Parijs gezonden, ijverig werkzaam tot vereffening van den Hollandschen achterstand.

Bij de herstelling van ons volkbestaan in 1813, werd hij in zijne vorige betrekking, onder den titel van griffier en archivist hersteld. Twee jaren later werd hij tot secretaris der algemeene rekenkamer benoemd, welken post hij tot aan zijn overlijden, op den 16^{den} Januarij 1838, bekleedde.

D a s s e v a e l was een man van een echt Nederlandsch karakter, begaafd met groote bekwaamheden en vol van ijver tot vervulling zijner ambtspligten. Als ambtenaar van staat, werden zijne verdiensten, eerst door L o d e w i j k N a p o l e o n , erkend door de verheffing tot ridder van de orde der Unie, later door koning W i l l e m I, tot die van den Nederlandschen leeuw; terwijl hij door laatstgenoemden vorst meermalen, hetzij als secretaris, hetzij als lid, tot deelneming aan de werkzaamheden van onderscheidene, door hem ingestelde, staatscommissiën geroepen werd, in welken hij de bijzondere goedkeuring van den vorst mogt wegdragen.

Ofschoon geene eigenlijk gezegde letterkundige vorming genoten hebbende, was hij echter een vurig beminnaar en hoogschatter van letteren en wetenschappen. Bovenal was hij voor de eer der Nederlandsche letterkunde met geestdrift bezield. Met regt benoemde hem dan ook het Zeeuwsch genootschap der wetenschappen in 1806 tot deszelfs directeur en in 1807 de maatschappij van letterkunde te Leiden tot haar medelid.

Als mensch maakte D a s s e v a e l billijke aanspraak op genegenheid en hoogachting. Hij was een opregt vriend, en hoe-

zeer hij er op uit was zijne medemenschen nuttig te zijn, kan blijken uit het door hem gestichtte weduwenfonds voor geëmploijeerden van het algemeen bestuur, welke instelling hij tijdens de Fransche overheersching voor vernietiging bewaarde, en waarvan het bestuur, van deszelfs eerste oprigting af, tot aan zijnen dood toe, aan hem werd toevertrouwd. De beide door hem in het licht gegeven geschriften zijn getiteld:

Aan mijne landgenooten, *bij de landing van Napoleon*. 's Hage, 1815, 8°.

Gesckiedkundig overzigt der koninklijke voorschriften omtrent het beheer der Staatsuitgaven in Nederland. 's Hage en Amst. 1822, 8°.

Andere werken, de huishouding van staat betreffende, waaronder een *administratief handboek* en eene *Tijdrekenkundige Plaatsaanwijzing der wetten*, *besluiten en verordeningen van het Fransche keizerrijk*, - *en betreffende het koningrijk der Nederlanden* enz., van welk laatste werk een *berigt van Inteekening* in 1832 te Amsterdam het licht zag, zijn of niet door hem voltooid, of er zijn andere beletselen ontstaan, waardoor zij nimmer zijn uitgegeven.

Zie *Konst- en Letterb.* 1822, D. I. bl. 244, 1838, D. I. bl. 114; de Jong, *Alphab. Naaml. van Ned. Boek.; Hand. der Jaarl. Verg. van de Maatsch. van Letterk. te Leid.* 1838, bl. 28-33; *Cat. van de Bib. der Maatsch. van Letterk.*, D. II. bl. 585; *de Navorscher*, D. III. bl. 170; *Bijbl.*, CLXI, alwaar eene merkwaardige proeve van het zeldzaam geheugen van Dasseval wordt medegedeeld.

[Jan Dasveldt]

DASVELDT (JAN), te Amsterdam in 1770 geboren, beoefende hij aanvankelijk de teeken- en schilderkunst uit liefhebberij, en ontving daarin het onderwijs van zijnen vriend H. Stokvisch. Zijne studien vervolgens voortzettende naar de natuur, werd hij een bekwaam landschapschilder, en maakte hij bijzonder naam door het schilderen van honden en andere dieren. Hij werd in 1840 lid van de koninklijke academie van beeldende kunsten te Amsterdam en overleed aldaar den 11den Februarij 1855.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.;* Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.; Konst- en Letterb.* 1855, bl. 55.

[Petrus Dathenus]

DATHENUS (PETRUS), wiens eigenlijke naam vermoedelijk Pieter van Bergen, (Petrus Montanus) was, doch die uithoofde zijner geleerdheid, den bijnaam van Pierre d'Athénes verkreeg, waaruit die van Petrus Dathenus ontstaan is. Niet Yperen, niet Poperingen, maar het nabij laatstgenoemde plaats gelegene Cassel, was de geboorteplaats van den man, wiens leven gedurende bijna drie honderd jaren door een tal van schrijvers verhaald is, en die door den een met lof vermeld, door den ander miskend en verguisd werd. In het begin der zestiende eeuw uit Roomsche ouders geboren en in die godsdienst opgevoed, koos hij reeds vroeg de monnikenpij

en begaf zich in het klooster der Karmelieten bij Yperen, van waar hij, met de leer der hervorming bekend en daarmede hoog ingenomen, eerlang vertrok, zich naar Londen begaf en daar als boekdrukker zich vestigde. Hier met de beroemdste voorstanders der hervorming in aanraking gekomen, gloeide hij alras van ijver, om ook zijne krachten tot het welslagen der groote zaak aan te wenden, en toen hij nu door E d u a r d VI tot het predikambt was toegelaten, aarzelde hij niet, en aanvaardde hij in 1555 het prediken te Frankfort en tot in 1566 te Frankenthal in den Palts. Doch vervuld van de begeerte om zijne landgenooten de gezuiverde leer te verkondigen, keerde hij in 1566 naar Nederland terug en trad te Kortrijk, Yperen, Poperingen en andere plaatsen van West-Vlaanderen, als hervormd leeraar op, waar hij door zijne prediking zulk een diepen indruk maakte, dat duizenden hem kwamen hooren, en zoowel daar als in Zeeland en Holland, waar hij mede verscheen, talrijke scharen tot de hervormde godsdienst overgingen.

Niet te verwonderen was het alzoo, dat hij zich daardoor den haat der landvoogdes op den hals haalde, het banvonnis over hem werd uitgesproken en aan zijne inhechtenisneming eene groote belooning verbonden werd. Doch hij ontweek bij A l v a 's komst het dreigende gevaar, vond andermaal eene schuilplaats in den Palts en verbond zich op nieuw als predikant aan zijne vroegere gemeente te Frankenthal. In 1568 woonde hij de synode der Nederlandsche kerken onder het kruis te Wezel bij, en vertrok spoedig daarop, althans vóór 1570, naar Heidelberg, waar hij tot hofprediker van hertog J o a n C a s i m i r werd aangesteld. In 1572 keerde hij wederom naar de Nederlanden terug en vinden wij hem als raad en commissaris van den prins van Oranje te Zierikzee werkzaam om orde te stellen in de gemeenten; terwijl hij in de achting van den prins en diens beide broeders, J a n en L o d e w i j k v a n N a s s a u , in ruime mate deelen mogt. Hij was in 1578 te Gent predikant, en verscheen in datzelfde jaar als afgevaardigde van de gemeente aldaar op de synode te Dordrecht, waar hij het voorzitterschap bekleedde en zich als streng calvinist deed kennen. Hij predikte vervolgens ook te Utrecht en te Amsterdam en bevorderde in beide plaatsen krachtig de hervorming, ofschoon hij daar nimmer als predikant is aangesteld geweest.

Naar Gent teruggekeerd, werd hij in gebeurtenissen gewikkeld, die op de beoordeeling van zijn karakter en op zijn levenslot den grootsten invloed hebben uitgeoefend, en waar hij, wie zal het ontkennen, zijn karakter als evangelieprediker jammerlijk verloochende. Aan het hoofd der zaken te Gent, stond, weinig tijds na de afkondiging van den geloofsvrede in 1578, J a n v a n H e m b y z e of I m b y z e , die zich van D a t h e n u s poog-

de te bedienen, om zijne eigene verheffing te bewerken. Zijne bedoelingen werden door de denkbeelden van den ijverigen prediker zoozeer in de hand gewerkt, dat het niet te verwonderen was, dat beide mannen tezamenspanden om beiden hun doel te bereiken. H e m b y z e , de heerschzuchtige man, wiens plannen met de pacificatie van Gent in duigen vielen; D a t h e n u s , de vurige voorstander en ijveraar voor de hervorming, in bittere woede ontstoken, door de, bij die vrede aangenomene bepaling, dat men niets tegen de roomsche godsdienst mogt ondernemen. Alzoo opgestookt door H e m b y z e en met vurigen ijver voor zijne leer bezield, bestijgt D a t h e n u s den predikstoel, betoogt in welsprekende en wegslepende taal, dat die bepaling goddeloos was, en door drift vervoerd, noemt hij de geloofsvrede een heilloos werk en den prins van Oranje, als den bewerker er van, eenen, die zich om God noch godsdienst bekreunde. Daar barsten de driften der menigte los, andermaal worden de tooneelen van den beeldenstorm vernieuwd en de Roomschen vervolgd. Te vergeefs is de komst van M a r n i x ; D a t h e n u s blijft in denzelfden geest prediken en duldt geene godsdienst naast die door hem wordt verkondigd; doch de prins komt, en D a t h e n u s vlugt met H e m b y z e naar J o a n C a s i m i r , zijnen vroegeren beschermer, die hen ontving en door een jaargeld in hunne behoefte voorzag.

In 1583 echter, begaf zich D a t h e n u s met H e m b y z e andermaal naar Gent, en de eerste, onbewust van de verfoeijelijke plannen des laatsten, laat zich door zijnen godsdienstijver wederom overhalen om diens nu misdadige voornemens te bevorderen; doch de Gentenaars ontdekten H e m b y z e 's verraad en D a t h e n u s is bij de overgave der stad, in 1584 aan Spanje, genoodzaakt te vlugten. Hij begaf zich naar Holland, waagde het niet verre van Gouda te prediken en zich tegen der staten handel met Frankrijk te verzetten. Hierover vervolgd en vreezende in hechtenis genomen te zullen worden, vlugt hij naar Vianen, waar hij meende veilig te zijn, doch waar hij evenwel, op last der staten en van prins M a u r i t s , gevangen genomen, maar onder handtasting ontslagen werd. Naauwelijks de Lek overgetrokken zijnde, werd hij te Vreeswijk andermaal gevat, naar Utrecht gevoerd en op het huis Hazenberg gevangen gezet. De punten en artikelen, waarop hij bij die gelegenheid is verhoord en die elders nog te lezen zijn, leverden geen genoegzamen grond op om hem te veroordeelen. Reeds in December 1584 werd hij, eerst onder borgtogt, later geheel ontslagen. Hierop verliet hij het vaderland, begaf zich naar het Holsteinsche en van daar naar Dantzig, waar hij zich als geneesheer wilde nederzetten, doch in dit plan, door de beschuldigingen der uit Vlaanderen gevlugte doopsgezinden, verhinderd werd. Nu trok hij naar Staden, in het hertogdom Bremen, oefende aldaar de praktijk uit onder den naam van P e t r u s

M o n t a n u s , werd van onregtzinnigheid beschuldigd en vertrok als geneesheer naar Elbing, waar hij dermate de liefde en achting zijner medeburgers verwierf, dat men daar, toen hij den 19den Februarij 1590 overleed, eene prachtige graftombe oprigtte, waarop zijn standbeeld levensgroot geplaatst is. Men zegt dat hij tijdens zijn verblijf in Engeland gehuwd is, met eene geestelijke zuster van de orde van St. Clara, doch men leest verder van deze vrouw niet.

Zonder ons te willen rangschikken onder 's mans heftige veroordeelaars, evenmin als onder zijne vurige aanhangers, ontkennen wij niet, dat zijne driftige geaardheid hem tot daden gebragt heeft, die hem voorzeker ontsieren, en die eenen belangrijken invloed op de gebeurtenissen in de zestiende eeuw hebben uitgeoefend; maar bij de beoordeeling van zijn gedrag, moet men zich ook weten te verplaatsen in zijnen toestand en in zijnen tijd; en dan gelooven wij te mogen vaststellen, dat hij ter goeder trouw heeft gehandeld en niet zoozeer gezien heeft op de middelen, dan wel op het goede dat hij er door meende tot stand te brengen. Wij keuren zijne heftigheid af, wij bejammeren het, dat zijne onverdraagzaamheid hem een tegenstander maakte van den prins v a n O r a n j e , wiens staatkundige handelingen hij niet begreep en er het nut niet van inzag; maar wij bewonderen in hem de standvastigheid in zijnen strijd voor het geloof, en zien in hem een krachtig werktuig in de hand der Voorzienigheid, tot uitbreiding van het gezegende licht, dat in de zestiende eeuw in ons vaderland opging. Teregt zegt daarom de hoogleeraar R o y a a r d s , ‘dat de verstrooide hervormden in die bange jaren van druk een leidsen raadsman, een bekwaam orgaan hunner bedoelingen behoefden, en dat daar niemand geschikter voor was dan D a t h e n u s . Hij betoonde zich zoodanig, doch slechts bij tusschenpoozen. Dan blies hij het vuur der hervorming aan, en het ontvlamde met meer kracht.’

Intusschen waren 's mans verdiensten verre van alledaagsch. Uit overtuiging was hij hervormd en zijnen ijver in de verdediging van zijn geloof, ontsproot uit een zuiveren bron. Van daar had hij de kracht om zich onder levensgevaar en smartelijke omstandigheden tot de dienst der kerk gereed te houden, en waar hij zich ook bevond, nergens vergat hij hare belangen voor te staan. Zijn levensgedrag was onberispelijk, en zijne geleerdheid en welsprekendheid worden door vriend en vijand geroemd. Hij was zeer taalkundig en bedreven in de Grieksche, Latijnsche, Fransche en Hoogduitsche talen, en moeten wij hem al een volslagen gemis van dichterlijken aanleg ontzeggen, wij erkennen zijne goede bedoeling, om waar hij kon nuttig te zijn.

Er is reeds zooveel over D a t h e n u s geschreven, dat wij vermeenen met het medegedeelde te kunnen volstaan; doch

niettegenstaande dat vele, missen wij nog steeds eene hem waardige levensbeschrijving, overeenkomstig de eischen der hedendaagsche geschiedkundige wetenschap; zoodat wij ons verheugen hier te kunnen berigten, dat deze taak eindelijk door een jeugdig geleerde is ter hand genomen. Met een enkel woord moeten wij nog gewagen van de schriften van D a t h e n u s , tot wier vervaardiging hij, te midden van tallooze levensbeslommeringen, nog den tijd vond. En dan vermelden wij allereerst zijne vertaling van den Heidelbergschen catechismus, die door hem, in 1563, in de Nederduitsche taal werd in het licht gegeven en die wat de vorm betreft, kleine veranderingen van een enkel woord uitgezonderd, tot heden toe volkomen dezelfde gebleven is en als zoodanig in alle Nederlandsche gemeenten bij de Duitsche hervormden nog in gebruik is; de titel was:

Catechismus oft christelicke onderrichtinge, *ghelijck die in kercken ende scholen der Cheurvorstelicken Paltz gedreven oft gheleert wordt*, *wt de hoochduydtsche sprake in nederduits getrouwelick overgheset*. Emden, 1563. Meermalen herdrukt.

Nog meer is D a t h e n u s bekend geworden door zijne Nederlandsche psalmberijming, naar de Fransche van B e z a en M a r o t bewerkt. Zij verscheen voor het eerst in 1566 te Frankenthal, en voorzag voor die en voor de Nederlandsche gemeenten, waar zij spoedig werd ingevoerd, in eene groote behoefte. Ongetwijfeld was zij gebrekkig, en D a t h e n u s zelf ontkent niet dat zij in overhaasting vervaardigd is; en al is zij nu niet te vergelijken met die van den voortreffelijken A l d e g o n d e of van latere dichters, zoo mogen wij het hem toch geenszins wijten, dat de dwaasheid der tijden zijn werk verkozen heeft, ruim tweehonderd jaren na de zamenstelling, boven al het voortreffelijke dat gedurende dien tijd het licht zag. Eene der eerste uitgaven van zijne psalmberijming, die later ontelbare malen herdrukt is, draagt tot titel:

De Psalmen Davids, *wt den Fransoyschen Dichte in Nederlantschen overgheset*, *door Petrum Dathenum*, *Item*, *hier is bij gevoecht op die kant die Latynsche texte overgeset wt den Hebreeuschen van veerse tot veerse naar wtwisen getal. Van nieus overghesien ende gecorrigeert.... tot Rowaen*. 1567, 12°.

Aan D a t h e n u s zijn wij ook nog verschuldigd de liturgische geschriften, die nog heden, ofschoon met eenige verandering, bij de Nederlandsche kerk in gebruik zijn. Hij was het die de Paltzische liturgie, ten dienste der Nederlandsche gemeenten te Frankenthal, uit het Hoogduitsch in het Nederduitsch vertaald, en ze tegelijk met zijnen catechismus en psalmberijming in 1566 heeft uitgegeven.

Verder is van zijne hand in het licht gezonden een werkje getiteld:

Entschuldiging der verjagten christen, 1560, en een boekje

hetwelk hij in 1559 volgens eigene getuigenis, in zijne voorrede tot de psalmberijming, in de Nederduitsche taal in het licht gaf, om het verwijt te wederleggen, alsof hij al te toegevende ware geweest, omtrent het laten doopen der kinderen in de roomsche kerken.

Eindelijk vermelden wij nog zijne:

Aanteekeningen omtrent de gevoelens der leden van de kerkvergadering van Frankfort in 1577, uitgegeven door den Hoogleeraar L.G. van Renesse, in zijne *Bijvoegselen op P. Villiers*, *Verdediging der Nederlandsche Kerken*.

Zie Bor, *Nederl. Oorlog*. B. XII. bl. 986 (51), B. XIII. bl. 86 (128), B. XIX. bl. 518 (48); (de Beaufort) *Leven van Willem* I, D. III. bl. 209, 220, 323, 326; Brandt, *Hist. der Reform.*, D. I. bl. 306, 372, 450; de Jonghe, *Gentsche Geschied.*, D I. bl. 13, 46, D. II. bl. 71, 86, 107, 163, 166; Meiners, *Oostur. Kerk. Geschied.*, D. I. bl. 377-383; W. te Water, *Tweede Eeuwget. van de Geloofsbelijd.*, bl. 18, 28; dezelfde, *Histor. der Herv. Kerk te Gent*, bl. 189-221 en *Aanhangs.* bl. 41-60; J.W. te Water, *Kort. Verh. der Ref. van Zeel.*, bl. 84-89; 's Gravesande, *Twee honderdj. Gedacht. van het eerste Sijnode te Wezel*, bl. 8, 41, 43, 46, 52, 55, 59, 61, 70, 128, 151, 200, 202, 210, 218; *Charterboek van Friesland*, D. IV. bl. 511; Saxe, *Onom. Liter.*, T. III. p. 509, 510; Wagenaar, *Vaderl. Hist.*, D. VII. bl. 218, 219, 220; D VIII. bl. 28; de Vries, *Geschied. der Ned. Dichtk.*, D. I. bl. 50; Ypey en Dermout, *Geschied. van de Herv. Kerk in Nederl.*, D. I. bl. 242, 324, 457, 526, 545, *Aant.* bl. 52, 98, D. II. bl. 19, 38, *Aant.* bl. 3, D. IV. *Aant.* bl. 18; Witsen Geijsbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.*, D. II. bl. 109-114; *Aanh. op het Woordenb. van* G. Nieuwenhuis, D. II. bl. 269-274; de Kempenare, *Vlaemsche Kron.*, bl. 16, 17, 20, 209, 212, 214, 215, 228, 236; Kist en Royaards, *Archief voor Kerk. Geschied.*, D. V. bl. 108, 111, 386, 402, 439, 457, 459, D. VI. bl. 39, D. VIII. bl. 449-454, D. X. bl. 247; dezelfden, *Ned. Arch. voor Kerk. Geschied*. D. II. bl. 50, D. IV. bl. 283, D. V. bl. 445, D. VI. bl. 193-198; Groen van Prinsterer, *Archiv. de la Maison d'Orange-Nassau*, T. IV. p. 217, 220, 222, 227, 228, 229, 232, 234, 237, 238, 248, 370, 392, T.V. p. 56, 100, 103, 112, 121, T. VI. p. 386, 616, 617, T. VII. p. 33, 79, 80, 81, 302, 421, 54S, 581, T. VIII. p. 28, 92, 199, 210, 223, 338, 348, 385, 392, S. 134*, 140*, 154*; Glasius, *Godgel. Nederl.*, D. I. bl. 336-345; Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.*, D. II. St. VI. bl. 254, 257, 329; Janssen, *Kerkherv. te Brugge*, D. I. bl. 71, 177, 245 volgg. D. II. bl. 122, 128, 129, 144, 171, 190, 286; Diegerick, Petrus Dathenus, *Notes sur le lieu de sa naissance*, (Bruges 1857, 8°.) aangehaald door den *Algem. Konst- en Letterb.* 1857, bl. 236, 237; Muller, *Supplem. op den Cat. van Godgel. Werk.*, bl. 10.

[Petrus Dathenus]

DATHENUS (PETRUS), boekverkooper en ouderling te Middelburg en schrijver van een werk, getiteld:

Lof der Christelijke mededeelzaamheid in Rijm, Middelb. 1741, 4°.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St. I; Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.*, D. II. bl. 114.

[Gerard Dau]

DAU (GERARD). Zie DOU (GERARD).

[Jan Henryk Dauber]

DAUBER (JAN HENRYK), werd geboren in het Nassausche, was doctor in de beide regten en Hoogleeraar in die wetenschappen aan de in 1646 te Breda opgerigtte Illustre school, die hij met eene Latijnsche Oratie inwijdde. Hij schijnt later weder buiten 's lands vertrokken te zijn, en grooten roem als regtsgeleerde behaald te hebben; te vergeefs beriep men hem in 1657 als Hoogleeraar in de regtsgeleerdheid te Leiden. Hij schreef ook nog:

Lijkreden over den doodt van den Hooghsten en moghensten Vorst Fredryk Henryk, enz., *Mildaadighste Stichter van de nieuwe Hooghe School en het Oranjisch Collegie te Breda*, *overgheset door A.L. Kok*, 1647.

Zie S i e g e n b e e k , *Geschied. der Leids. Hoogesch.*, D. I. bl. 177; H e r m a n s , *Bijdr. over Noord-Braband*, D. I. bl. 224, 225.

[Engelbert van Daule]

DAULE (ENGELBERT VAN) of van DAALE, was een man, zeer vermaard van afkomst en bekwaamheid; hij werd in 1543 kanselier van Brabant.

Zie v a n M i e r i s , *Hist. der Nederl. Vorst.*, D. III. bl. 72, alwaar zijnen rekenpenning wordt afgebeeld.

[Ulrich von Daun]

DAUN (ULRICH VON), graaf van Falckenstein, Heer van den Broeck en Overstein, was in den vrijheidsoorlog tegen Spanje, een vurig aanhanger der Hervorming en een beschermer en voorstander van allen, die door Spanje verdrukt werden. Gedurende het beleg van Rijnberk in 1598 door den Admirant van Arragon, deden de bij Orsoi achtergeblevene troepen strooptogten naar Zutphen en in Overijssel, en stelden de hier en daar tusschenbeiden liggende Duitsche landschappen op brandschatting. Eene afdeeling dezer troepen vertoonde zich voor het slot Broek, aan den Graaf van Falkenstein toebehoorende, en eischte dezen op, zich zelven en zijn kasteel onder Spaansche bescherming te stellen. De Graaf antwoordde, dat hij een leenman was van den Hertog van Kleef, en als zoodanig reeds door zijne onzijdigheid genoegzaam gedekt. Hierop opende de Spanjaarden hun vuur, en zag zich de graaf, na korten tegenweer, verpligt tot een verdrag, waarbij men hem en zijner bezetting behoud van leven en eigendom toezeide. Doch naauwelijks waren de vijanden in het slot, of dit verdrag werd schandelijk verbroken. Al de bedienden werden jammerlijk vermoord, doch de Graaf behouden. Later, den 11^{den} October 1598, werd deze, denkelijk op last van M e n d o z a , die den Graaf persoonlijk haat toedroeg, vermoord en zijn lijk verbrand. Toen later in 1601 de Admirant in onze handen gevallen was en hij gevangen zat, kwam de weduwe van den Graaf van Falkenstein bij de Staten aanzoek doen, om regt over den moord van haar man, zich beroepende op de goede genegenheid en diensten, die de Graaf eertijds aan de Staten bewezen had; dit verzoek

schijnt van geen gevolg geweest te zijn. In 1607 was de zoon van Ulrich van Daun in staatsche dienst, en deze werd, toen hij in Maart naar zijn kasteel Broek op reis was, door eenige Spaansche soldaten overvallen, en, daar hij van geene overgave wilde hooren, nedergesabeld.

Zie van Meteren, *Nederl. Hist.*, D. VII. bl. 75, D. VIII. bl. 14, D. IX. bl. 176; Wiersbitzky, *Tachtigjar. Oorl.*, D. V. bl. 39, 318.

[Daniel Hendrik Dautun]

DAUTUN (DANIEL HENDRIK), was Fransch kostschoolhouder te Zwolle, omstreeks het midden der achttiende eeuw, en maakte zich door de uitgave der volgende werkjes verdienstelijk. Zij zijn getiteld:

Elemens de l'histoire des Provinces-unies, *depuis la fondation de la Republique*, *jusqu'a ce temps*, Amst. 1773, 8°.

Waterbeschrijving der Vereenigde Nederlanden, Amst. 1771, 8°. met kaart.

Sleutel der Fransche Taale of bondige verklaring van alle de grondregels der Fransche Taale, in 't Fransch en Nederduitsch, Amst. 1773, 8°.

Zie *Boekz. der Gel. Wereld*, 1773. b. bl. 495; Muller, *Cat. van Boek. en Kaart. over Neêrl. Waterst.*, bl. 12.

[Simon van der Dauwe]

DAUWE (SIMON VAN DER). Zie DOUWEN (SIMON VAN).

[Cornelis van Davelaar]

DAVELAAR (CORNELIS VAN), heer van Petten, advokaat te Amsterdam, stond in 1622 aan het hoofd van eene vereeniging tot het bedijken der Diemermeer, waartoe de stad Amsterdam in 1624 van 's lands Staten oetrooi verkreeg.

Zie Wagenaar, *Beschrijv. van Amst.*, D. IV. bl. 364, D. XIII. bl. 273.

[Jan Davenport]

DAVENPORT (JAN), geboren te Coventry in het graafschap Warwik in 1597, werd puriteinsch geestelijke en als zoodanig beroepen te Amsterdam; hij vertrok van daar naar Noord-Amerika, en stichtte in het Connecticut in 1637 de kolonie Newhaven. Hij overleed te Boston den 13den Maart 1668. Hij was een der driftigste predikers van zijne kerk, van wien een aantal leerredenen en twistgeschriften in de Engelsche taal werden uitgegeven. Hij schreef, behalve over het gezag der kerkvergaderingen en over de kennis van Christus, waarvan ons de Engelsche titels onbekend zijn, *A Catechism*, *Containing the chief heads of the Christian religion*. Zijn broeder Christoffel beleed de Roomsche godsdienst, en was laatstelijk hofkapellaan in Portugal en Provinciaal der Franciskanen in Engeland.

Zie *Biogr. Univ.*, T. VI. p. 55; *Nouv. Biogr. Gener.*, T. XIII. p. 203.

[Leonard Davent]

DAVENT (LEONARD), ook genaamd LEONARD DIRY of THIRY, was een Nederduitsch kunstschilder en plaatsnijder, die omstreeks

1590 bloeide; hij was afkomstig uit, of woonde te Deventer, en werkte veel naar Primatice en Maitre Roux.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.* op Diry en Thiry; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.* op Davent.

[Joannes de Daventria]

DAVENTRIA (JOANNES DE). Zie DEVENTER (JOHAN VAN).

[Jacobus Daventriensis]

DAVENTRIENSIS (JACOBUS), Zie DEVENTER (JACOB VAN).

[Petri Daventriensis]

DAVENTRIENSIS (PETRI). Zie PETRI (NICOLAAS).

[Jan Anthony Daverhoult]

DAVERHOULT (JAN ANTHONY), geboren in Holland, nam deel aan de bewegingen in 1787, en vertrok daarop naar Frankrijk, alwaar hij prefect van het Departement der Ardennes werd, en namens dat Departement afgevaardigde was op de wetgevende vergadering, waarvan hij den 8sten Januarij 1792 tot Voorzitter werd verheven. Hij stemde daar standvastig met de partijgangers voor de constitutie, en nam zijn ontslag den 13den Julij, verklarende, dat hij naar het leger ging, alwaar hij den rang van Kolonel verkregen had. Na den 10den Augustus verliet hij Parijs; maar niet ver van de grenzen, te Saint Mendes, werd hij door een troep boeren gevangen genomen, en vreezende dat men hem op het schavot zou brengen, doodde hij zich met een pistoolschot.

Zie *Biograph. Univ.*, T. VI. p. 55.

[Jacob Ferdinand van Daverveld]

DAVERVELD (JACOB FERDINAND VAN), werd, proponent zijnde, beroepen te Warmenhuizen in 1708, en vertrok van daar in 1714 naar Monnikendam, in 1722 naar Utrecht, waar hij den 1sten October 1758 zijne 50jarige predikdienst vierde. Hij overleed den 15den September 1759 te Alkmaar ten huize van zijnen zoon Hadriaan, Advokaat aldaar, in den ouderdom van ruim 74 jaren, en schreef de volgende werkjes, getiteld:

De adder onder het groen te voorschijn gebragt, *of samenspraak over de Hattemisterij*, Utrecht, 1733, 8o.

Eenvoudige en opregte waarheid, Utrecht, 1734, 8o. (insgelijks tegen de Hattemisten.)

Korte stellingen over de kerkelijke tugt enz., *en vervolg over het regt gebruik der kerkelijke tugt*, beide te Utrecht, 1751, 8o.

Leerrede op den vijftigjarigen predikdienst uit 1 *Sam.* VII:12, Utrecht. 1758, 4o.

Zie *Boekz. der Gel. Wereld*, 1722, *b.* bl. 251, 421, 423, 1758. *b.* bl. 534, 1759, *b.* bl. 424, 429, 430; van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St. I en V; Arrenberg, *Naamreg. van Ned. Boek.*; Kist en Royaards, *Ned. Archief voor Kerk. Geschied.*, D. VIII. bl. 132, aldaar verkeerdelijk Daveld genoemd.

[David van Bourgondie]

DAVID VAN BOURGONDIE, 55ste Bisschop van Utrecht, was een natuurlijke zoon van Filips van Bourgondie, graaf van Holland en van eene Fransche dame, genaamd Coleta Castellana ofla Chatelaine, gezegd Du Bosqueil. Van zijne geboorte en jeugd zijn geene berigten bewaard gebleven. Hij was Bisschop van Terouanne in Artois,

toen Rudolf van Diepholt, 53ste Bisschop van Utrecht kwam te overlijden. David van Bourgondie schijnt reeds vroeg een begeerig oog op diens zetel te hebben geslagen, althans in 1447 legde zijn vader, door eene onderhandeling met Paus Nicolaas V, reeds den grond tot zijne verkiezing, en reeds in 1451 werd hij door den beroemden pausselijken gezant in de Nederlanden, Nicolaas van Cusa, den *Elect* van het Utrechtsche Bisdom genoemd.

Toen Rudolf van Diepholt in 1455 overleden was, kwamen de Kanoniken tot het verkiezen van eenen opvolger bijeen. Filips van Bourgondië, die reeds voor dien tijd getracht had dezen ter gunste van zijnen bastaard te stemmen, zond Graaf Jan van Nassau naar hunne vergadering te Utrecht, die op de bevordering van David ten sterkste moest aandringen, en daartoe aanvoeren dat door diens verkiezing aan de geschillen tusschen Utrecht en Holland eerst een goed einde zou te maken zijn. Niemand stemde echter voor David, en nog nooit was er een Bisschop met zoo vele eenparigheid benoemd dan Gijsbrecht van Brederode.

Deze aanvaardde zijne waardigheid onder inwachting van 's Pausen bevestiging, ofschoon hij de moeijelijkheden die hem te wachten waren niet ontveinsde. Filips van Bourgondië gaf echter zijn plan niet op en zond Johannes Godefridus, Bisschop van Utrecht, naar Rome, die door geld en fraaije beloften Calixtus III, die toen Paus was, overhaalde om David van Bourgondië tot Bisschop van Utrecht aan te stellen, en de gezanten van Gijsbrecht van Brederode onverrigter zake naar huis te zenden.

Aan beide zijden maakte men nu aanstalten tot den krijg, ofschoon er herhaalde malen door buitenlandsche vorsten, echter te vergeefs, pogingen waren aangewend om Hertog Filips met Gijsbrecht van Brederode te bevredigen. Eerstgenoemde zond Adriaan van Borselen naar Amersfoort en Rhenen, welke beide steden Bourgondisch gezind waren en dadelijk hunne poorten openden. Ook het huis Ter Horst werd hem ingeruimd. Onmiddelijk daarop werd David in genoemde plaatsen plegtig als Bisschop gehuldigd, terwijl Filips zelf in Julij 1456, aan het hoofd van veertien duizend gewapenden, naar de Bisschopsstad trok. Zijne nadering verwekte daar zulk een schrik, dat Gijsbrecht, de omstandigheden in aanmerking nemende, tot een verdrag overging, waarbij hij aan David van Bourgondië afstand deed van het Bisdom. Deze, na door den Paus gewettigd en van de smet zijner geboorte ontheven te zijn, werd op eene plegtige wijze den 6den Augustus 1456 binnen Utrecht gehuldigd, en bezwoer de regten en vrijheden van de stad en het stift van Utrecht te zullen handhaven. Doch deze eed werd spoedig door hem geschonden.

Inmiddels weigerden de steden Deventer, Kampen en Zwolle hem als Bisschop te erkennen, en besloten zich ten behoeve van Gijsbrecht van Brederode tot het uiterste te verdedigen. Hertog Filips en Bisschop David verzamelden hierop hunne krijgsbenden, belegerden Deventer, welke stad, eindelijk voor de overmagt bukkende, zich na eenen dapperen tegenstand overgaf, waarop David door de genoemde steden, en ook door Groningen, als Bisschop erkend en als zoodanig met plegtigheid eerlang werd gehuldigd.

Het is onze taak niet om al de gebeurtenissen te verhalen, die gedurende het bestuur van David van Bourgondië, in zijn gebied plaats grepen, en wij zullen ons derhalve bepalen tot die, waarin hij door zijne handelingen eenen belangrijken invloed uitoefende. In het begin van zijne regering bleef het vuur der burgerlijke tweedragt smeulende. Inzonderheid waren de steden Utrecht, Amersfoort en Rhenen fel op elkander gebeten, en tot in 1458 hadden er, ondanks de vredelievende bemoeijingen van David, herhaalde vijandelijkheden plaats, die echter in laatstgenoemd jaar door tusschenkomst van Jan van Lannoi, Stadhouder van Holland, en Simon van Lalaing, beide raadsheeren van Filips van Bourgondië, tot een goed einde gebragt, en de stad Utrecht genoodzaakt werd niet langer in onmin met haren Bisschop, die zich inmiddels op het huis Ter Horst had opgehouden, te leven. De stad, bevreesd voor den magtigen Hertog van Bourgondië, gaf toe en kocht de toegenegenheid van haren Mijtervorst door de schenking van een groot zilveren zoutvat, ter waarde van drie honderd Rijnsche guldens.

De daarop gevolgde twist tusschen David en de stad Amersfoort, de onderwerping van die stad in 1462, de daarop gevolgde verbreking der goede verstandhouding tusschen den Bisschop en de stad Utrecht, gaan wij stilzwijgend voorbij. Uit al de handelingen van David was het duidelijk op te maken, dat hij er op uit was, de voorregten van beide steden te vernietigen, om alzoo des te onbeperkter te kunnen heerschen.

Doch de tijd was gekomen dat hij zijne lang verkropte wraak zou uitstorten op de heeren van Brederode, die hem in zijne aanspraak op den bisschopszetel hadden tegengewerkt. Reinoud en Gijsbrecht van Brederode werden in 1470 met hunne zonen gevangen genomen; sommigen van hen zwaar gepijnigd en schandelijk mishandeld. Hertog Karel van Bourgondie, die toen in Holland regeerde, kwam tusschen beiden, doch vermogt de loslating van Gijsbrecht niet verwerven, en het duurde nog geruimen tijd eer deze zijne vrijheid erlangde.

Nu meende de trotsche kerkvoogd de handen ruim te hebben en naar welgevallen te kunnen regeren. Hij matigde zich

een schier onbeperkt gezag aan, bekommerde zich niet om de liefde en achting zijner onderdanen, handelde geheel naar willekeur, schond wetten en verdragen en ontzag zich niet de vrijheid, de bezittingen, ja zelfs het leven der ingezetenen aan zijne belangen en heerschzucht op te offeren. Een nieuwen raad of geregtshof, *Regt der Schijve* genoemd, naar de gedaante der tafel aan welke de regters zaten, werd door hem ingesteld, doch deze verwekte zoodanig misnoegen, dat hij zich ten laatste gedwongen zag hem af te schaffen. Eindelijk was de verbittering der Utrechtenaren ten top gestegen, en hunne woede barstte in openlijken tegenstand uit; bisschop David vertrok veiligheidshalve naar Wijk bij Duurstede, en liet alzoo aan de Utrechtenaren de handen vrij. Deze namen Jan van Montfoort voor hunnen beschermer aan en veranderden de regering naar hunnen zin.

Dit maakte den bisschop zoo vergramd, dat hij de hoofden der opstandelingen in den ban deed, waaruit ten laatsten eenen openbaren oorlog tusschen hem en de stad uitbrak. Dit had plaats in 1481, en op kersavond van dat jaar kwam Engelbrecht, broeder van den hertog Jan van Kleef, binnen de stad en werd tot postulaat-bisschop aangesteld. David dit hoorende wapende zich, en de vijandelijkheden namen van weerszijden een aanvang, terwijl paus Sixtus IV, na eerst tot vrede vermaand te hebben, den pausselijken ban over de oproerige stad uitsprak. Nadat de vijandelijkheden eenigen tijd hadden geduurd en men zich aan den uitgesprokenen ban niet stoorde, daar de geestelijkheid gedwongen werd de gewone kerkdienst te verrigten, besloot David door list te verkrijgen, hetgeen hij op eene andere wijze niet magtig kon worden. Door eenige burgers geholpen, maakte hij zich op den 21sten April 1483, bij afwezigheid van Engelbrecht van Kleef, meester van Utrecht, en nam Montfoort, benevens den nieuw aangestelden raad gevangen. De Hollanders, die in Utrecht gekomen waren, maakten het intusschen zoo grof, dat eenige burgers den heer van Nievelt, een bloedverwant van Jan van Montfoort, ontboden, en beloofden hem in het vermeesteren der stad behulpzaam te zullen zijn. Weldra kwam deze voor de stad, geraakte er met zijn volk binnen en werd op de groote markt met de bisschoppelijke soldaten handgemeen. Van Nievelt werd doodelijk gewond, doch de zijnen behaalden na een hevig gevecht de zegen. De bisschop ontkwam door de hulp van Jan van Montfoort aan de woede des volks, en werd op een wagen gevangen naar Amersfoort gevoerd, waar hij in het Minderbroederskloosterhuisvest werd. Doch kort hierop maakte Maximiliaan van Oostenrijk voor goed een einde aan den oorlog. Met een talrijk leger trok hij den 18^{den} Julij 1483 naar de bisschopstad op,

en maakte er zich na eene dappere verdediging meester van; hij werd als wereldlijk voogd erkend, en David van Bourgondie herkreeg het geestelijk bewind.

Behalve door eenige gevechten tusschen de Utrechtsche burgers en de Hollandsche bezetting, welke laatste eindelijk genoodzaakt was de stad te verlaten, werd de rust binnen het bisdom niet meer gestoord, en bisschop David voerde nog dertien jaren, ofschoon niet veel beter dan vroeger, het bewind er over, tot dat hij oud en afgeleefd, na eene veertigjarige regering, den 16^{den} April 1496, op zijn kasteel te Wijk bij Duurstede overleed, en aldaar in de parochiekerk werd begraven.

Eenstemmig zijn de geschiedschrijvers in hun afkeurend oordeel over dezen kerkvoogd, en teregt zegt de heer Arend, dat er weinig ondeugden en gebreken zijn, welke het karakter van hem niet bezoedelden, Zijne zucht voor de bevordering der wetenschappen en mildheid jegens hare beoefenaars, wordt evenwel geprezen, en Erasmus, die hem in persoon gekend heeft, schatte hem hoog wegens zijne geleerdheid en zorg tegen de onkunde der priesters, waaraan het ook te wijten is, dat de hervorming daarna zulke snelle vorderingen in zijn voormalig gebied heeft gemaakt.

Zie van Mieris, *Beschrijv. der Bisschopp. Munten en Zegels van Utr.*, bl. 249-261; dezelfde, *Hist. der Ned. Vorst.*; D. I. bl. 74, 75, 76, 78, 79, 117, 135, 159, 160, 163, 168, 169, 285, Burman, *Utrechtsch. Jaarb.*, D. II. bl. 281, 286, 287, 318, 326, 330, 331, 344, 345, 395, 396, 407, 415, 417, 437, 444, 459, 496, 515, 527, 532, 533, D. III. bl. 13-16, 53, 54, 99, 109, 116, 129, 144-146, 163, 169-174, 177, 187, 234, 247, 248, 288, 316, 322-325, 345, 378, 383, 390, 393, 397, 418, 437, 459, 471, 475, 489, 504, 511-519, 520, 530; van Bemmel, *Beschrijv. van Amersf.*, D. I. bl. 213; Kok, *Vaderl. Woordenb.*, D. XI. bl. 71-82; (Loosjes), *Characterk. der Vaderl. Gesch.*, D. II. bl. 115-119; Scheltema, *Staatk. Nederl.*, D. I. bl. 278-280; van Kampen, *Karakterk.*, D. I. bl. 221; Westendorp, *Jaarb. voor de Prov. Gron.*, bl. 545, 591; Kist en Royaards, *Arch. voor Kerk. Gesch.*, D. IX. bl. 47, 48, 80, 112, D. X. bl. 381; dezelfden, *Ned. Arch. voor Kerk. Gesch.*, D. I. bl. 453, D. III. bl. 124, D. VII. bl. 74, 101, 104, 108. D. VIII. bl. 217; Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.*, D. II. St. III. bl. 25, 84-135, 309-311; *Kron. van het Hist. Gen.*, D. IV. bl. 55, D. V. bl. 194-204, D. VI. bl. 226, 228; van der Chys, *de Munten der Heeren en Steden van Overijss.*, bl. 89, 90, 180; dezelfde, *de Munten van Holl. en Zeel.*, bl. 388, 449, 464; dezelfde, *de Munten van Friesl.*, *Gron. en Drenthe*, bl. 98, 407, 408.

[David Jorisz]

DAVID JORISZ. Zie JORISZ. (DAVID).

[Jacobus de David]

DAVID (JACOBUS DE), geboren te Kortrijk, studeerde aan de hoogeschool te Groningen, waar hij in 1646 eenige godgeleerde stellingen openlijk verdedigde; proponent geworden zijnde werd hij in 1651 beroepen te Zuidlaren, vertrok van daar in 1652 naar Steenwijk, waar hij in 1672 overleed. Hij maakte zich bekend als een vrij vloeijend dichter, door zijn lofdicht op de *Sondekraem ter bekeerde Salichheyd* van *D.V. Baard*.

Zie v a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van Nederd. Dicht.*, D. II. bl. 35, uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Leonardus Davids]

DAVIDS (LEONARDUS), werd geboren te Rotterdam in 1772, alwaar zijn vader een hoog geacht geneesheer was. Hij studeerde te Leiden, en na aldaar in 1793 tot doctor in de geneeskunde bevorderd te zijn, vestigde hij zich als geneesheer te Rotterdam en oefende de praktijk aldaar tot aan zijnen dood toe uit. Toen in 1800 E d u a r d J e n n e r de uitvinding der vaccine deed, vertrok D a v i d s op eigene kosten naar Parijs, ten einde, bij den destijds zich aldaar bevindenden geneesheer W o o d v i l l e , inlichtingen op te doen omtrent het gebruik der koepokinënting. Niet te vreden met de bijzonderheden door dezen medegedeeld, stelde hij zich in aanraking met J e n n e r zelven, en geraakte hierdoor instaat de vaccine in hare volmaaktheid toe te passen. Hij verschafte niet alleen aan velen de vereischte koepokstof, maar maakte hen tevens met al de bijzonderheden der vaccine bekend. Ondanks de weinige medewerkingen van het toenmalig bestuur des lands ging hij ijverig voort, en na het nemen van eenige gelukkige proeven, rigtte hij te Rotterdam eene vereeniging van geneesheeren op, om de koepokinenting door het geheele land te verspreiden. Deze vereeniging legde den grondslag van het thans nog te Rotterdam bestaande genootschap tot bevordering der koepokinenting onder de zinspreuk: *Ne pestis intrel*, *vigilia*. In 1807 deed dit genootschap voor de eerstemaal openlijk verslag van deszelfs verrigtingen, waarbij Dr. D a v i d s de vergadering opende met eene redevoering, waarin hij de nuttigheid der vaccinatie betoogde. Zijne rede zag later het licht en wordt genoemd een meesterstuk van welsprekendheid, getuigende van den doordringenden genees- geschied- en oordeelkundigen geest des opstellers. De edele bemoeijingen van D a v i d s bleven niet onbeloond. N a p o l e o n schonk hem een gouden eerenpenning tot een blijk van zijne tevredenheid. Koning W i l l e m I benoemde hem in 1816 tot broeder der orde van den Nederlandsche leeuw, en een jaar daarna tot ridder dier orde. De koninklijke J e n n e r -Maatschappij te Londen verkoos hem tot haar honorair lid, terwijl hij reeds vroeger door de *Société académique des sciences* te Parijs tot corresponderend lid benoemd was. In 1807 vertaalde hij het werk van J e n n e r over de vaccine, en voegde er zijne eigene opmerkingen bij, benevens eene memorie over den staat der inenting in de Nederlanden; welk werk hij aan koning L o d e w i j k overhandigde, die hetzelve met blijkbaar welgevallen aannam. D a v i d s overleed te Rotterdam den 7^{den} Maart 1820. Hij beleed de Israëlitische godsdienst.

Zie K o e n e n , *Geschied. der Jeden in Nederl.* bl. 387; v a n K a m p e n , *Geschied. der Nederl. Letterk. en Wetensch.* D. II. bl. 607;

Engelberts Gerrits, *Biogr. Hand. Woordenb.* D. I. bl. 391, 392, hier door ons voornamelijk gevolgd.

[Sanchio Davila]

DAVILA (SANCHIO). Zie AVILA (SANCHIO D')

[Hector de Davré]

DAVRÉ (HECTOR DE) was een edelman afkomstig uit een aanzienlijk geslacht te Namen. Hij was een krijgsman die voor de goede zaak gedurende den oorlog tegen Spanje werkzaam was; hij was heer van Witterzies, teekende in 1577 de Unie van Brussel en overleed in 1589.

Zie de Jonge, *Unie van Brussel*, bl. 141.

[Gualterus Debois]

DEBOIS (GUALTERUS) of DE BOIS, predikant in Nieuw-Nederland, vervaardigde een vers dat voorkomt onder de gedichten op de *Overheerlijke Papiere Snijkunst van J. Koerten*.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Nederd. dicht*. D. II. bl. 35.

[G.F.L. Debrie]

DEBRIE (G.F.L.) was een zeer bekwaam teekenaar, die vele historiële ordonnanties heeft gemaakt, zooals de prenten in de *Algemeene geschiedenis* van Suiker en Verburg aantoonen; ook was hij een graveur, die zijne kunst bij Bernard Picart geleerd heeft. Hij bloeide in de eerste helft der achttiende eeuw.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der kunstsch.;* Kramm, *Lev. en Werk. der kunstsch*.

[Decama]

DECAMA. Zie de personen van dien naam op DEKAMA.

[Bernardus Decanus]

DECANUS (BERNARDUS) werd, proponent zijnde, predikant te Ruurloo, vertrok vandaar naar Genderingen in 1655 en vandaar naar Vianen in 1656, alwaar hij in 1682 overleed; van hem is waarschijnlijk:

Predicatie op de dood van Graaf Hendrik van Brederode. 12°.

Zie Soermans, *Kerk. reg. van Zuid-Holl.* bl. 75, uit medegedeelde berigten verbeterd; van Abkoude. *Naamreg. van Nederd. Boek.* D. I. St. III.

[Adolf Decker]

DECKER (ADOLF), geboren te Straatsburg, was kapitein der soldaten aan boord van de Hollandsche vloot, genaamd de *Nassausche*, waarover J a c o b l ' H e r m i t e het bevel voerde, en die uitgezonden was om Peru te bemagtigen en om den doortogt te herkennen, onlangs door L e M a i r e ontdekt. Zij ging den 29sten April 1623 onder zeil, kwam den 2den Februarij 1624 voor den doortogt en bleef eenigen tijd in eene baai van het Vuurland ten anker leggen. Op den 7den Mei kwam men voor Callao, waar zij dertig Spaansche schepen aantroffen en de aanvallen der Hollanders mislukten. l'H e r m i t e , reeds sedert lang ziek, overleed den 2den Junij. S c h a p e n h a m die hem opvolgde, maakte zich door zijne wreedheden berucht en kwam na eenige wederwaardigheden te Batavia, waar hij den 3den November overleed. De beide overgeblevene schepen kwamen den 9den Julij 1626 te Texel aan;

doch Decker was op orde van den scheepsraad te Batavia gebleven. Hij vertrok van daar in November 1627 en kwam den 27sten Mei 1628 te Amsterdam. Het verhaal van zijne reis werd te Straatsburg in 1629 in 4° in het licht gegeven. Ook vindt men het in de Fransche taal in het zevende deel der *Voyages de la Compagnie des Indes*.

Zie *Biograph. Univers.* T. VI. p. 72.

[Coenraet Decker]

DECKER (COENRAET), geboren te Neuremburg omstreeks de helft der zeventiende eeuw, begaf zich vroegtijdig naar Holland en leerde de graveerkunst bij Romeyn de Hooghe. Hij woonde waarschijnlijk te Delft, en was een verdienstelijk graveur, die een aantal prenten, in Hollandsche boekwerken voorkomende, vervaardigd heeft; onder anderen in de *Beschrijving van Delft* door van Bleyswijck en in Sylvius, *Vervolg op* Aitzema.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der kunstsch.*; verbeterd door Kramm, *Lev. en Werk. der kunstsch*.

[Cornelis Willem Decker]

DECKER (CORNELIS WILLEM), was advokaat en notaris te Amsterdam en schreef:

Verhandeling aangaande de ontbinding van den echt, *ter zaken van confinement*, Amst. 1781. 8°.

Proeve eener verhandelinge over de natuur en uitnemenheid der herstelde regeringswijze der Nederlandsche Republiek, Amst. 1787.

Zie *Vaderl. Hist. ten vervolg op* Wagenaar D. XX. bl. 290, Arrenberg, *Naamreg. van Ned. Boek*.

[Frans Decker]

DECKER (FRANS), welligt behoorende tot het geslacht van Coenraet Decker hierboven genoemd, werd te Haarlem geboren in 1684, begon zijne kunstoefening bij Romeyn de Hooghe en zette die voort onder Bartholomeus Engels. Hij was een verdienstelijk portretschilder en schilderde en teekende ook onderwerpen van geschiedkundigen aard. Hij was tevens kunstkooper, en aan hem werd in 1743 door de regering van Haarlem opgedragen, om al de aanwezige afbeeldingen der Graven van Holland, die tijdens de beeldstorming uit het Carmelieten-klooster naar het stadhuis gevoerd, bewaard gebleven en nog heden daar te zien zijn, schoon te maken, op nieuw te vernissen, de daaronder bestaande oude verzen weder goed leesbaar te maken, en ze alsdan in de zalen van het stadhuis ten toon te stellen, waardoor zij in het vervolg minder aan beschadiging zouden zijn blootgesteld. Decker overleed in 1751 en zijne afbeelding, door Jelgersma geteekend en in 1755 door van Noorde gegraveerd, ziet het licht.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der kunstsch;* Kramm, *Lev. en Werk. der kunstsch. op* Dekker.

[Karel Decker]

DECKER (KAREL) was een Hollandsche graveur, die in het

begin der achttiende eeuw bloeide en portretten, stad- en zeegezigten heeft gesneden.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der kunstsch*.

[Pieter Claesse Decker]

DECKER (PIETER CLAESSE), zeekapitein bij het collegie ter admiraliteit te Amsterdam, voerde het bevel op het fregat *Bommel* in 1672, en over het tweede smaldeel der schepen onder den admiraal Jacob Lobs, bestemd tot het vrijhouden der Zuiderzee, om Amsterdam en Noord-Holland tegen overval te bewaren. Niet alleen voldeed hij aan dien last, maar verontrustte ook de in de omstreken gelegerde Fransche en Munstersche troepen. Vermoedelijk is hij dezelfde Amsterdamsche kapitein wiens schip *Zeelandia*, van 64 stukken, bleef op het Goodwinsend bij het binnenzeilen van Duins in 1690.

Zie de Jonge, *Geschied. van het Nederl. Zeewezen*, D. III. St. I. bl. 168, D. IV. St. I. bl. 251.

[Willem Decker]

DECKER (WILLEM), was een vermaard zeekapitein en zoon van den burgemeester te Gouda Willem Decker, heer van Urcem. Levensbijzonderheden zijn ons van hem niet bekend.

Zie (Griffioen van Waerder), *Mijne Herinneringen van Gouda*. Nalez. bl. 9.

[Abraham de Decker]

DECKER (ABRAHAM DE), was afkomstig uit een oud en aanzienlijk Brabantsch geslacht en geboren te Antwerpen in 1582. Ten gevolge der tijdsomstandigheden begaf hij zich in de krijgsdienst, en naauwelijks tweeentwintig jaren bereikt hebbende, behoorde hij tot de bevelhebbers van Oostende, toen die vesting door Albertus van Oostenrijk werd belegerd. Kort na dit beleg, in 1607, zich in het huwelijk begeven hebbende met Maria van Bremden, vestigde hij zich met der woon te Dordrecht en daarna te Amsterdam, waar hij in 1616 aankwam en zich als kruidenier vestigde, om in zijn onderhoud te voorzien; daar hij, de hervormde godsdienst omhelsd hebbende, van alle hulp zijner roomschgezinde bloedverwanten verstoken was. In 1622 werd hij door burgemeesters van Amsterdam begunstigd met eene makelaarsplaats; doch ondanks die betrekking leefde hij met zijn talrijk gezin in zeer bekrompene omstandigheden, echter tevreden en gelukkig, voor de opvoeding zijner kinderen alles over hebbende en opofferende. Hij was een groot voorstander en gelukkig beoefenaar der letterkunde, met groote kundigheden voorzien en zeer bedreven in de geschiedenis des vaderlands. Hij was ervaren in de Nederlandsche en Fransche talen en liet verscheidene vertalingen, uit de laatstgenoemde taal, in handschrift achter. Onder dezelven was eene vertaling van Florus en Eutropius, die door zijn zoon, die volgt, naar de Latijnsche overzien, in 1664 in het licht werd gegeven. De Decker overleed te Amsterdam dan 16^{den} Mei 1658.

Zie Jeronimo de Vries, *Jeremias de Decker*, Amst. 1807 8°.) bl. 2-7, 51, 76. 77.

[Jeremias de Decker]

DECKER (JEREMIAS DE), zoon van den voorgaande, werd geboren te Dordrecht, omstreeks het jaar 1609 of 1610. De bekrompene omstandigheden waarin zijne ouders, met nog vijf andere kinderen gezegend, verkeerden, maakten het onmogelijk om J e r e m i a s , die zich in zijne vroege jeugd door een gelukkig geheugen en veel aanleg onderscheidde, eene geletterde opvoeding te geven; veel minder om hem voor den geleerden stand op te leiden. Zucht naar kennis en wetenschap spoorde hem aan tot eigene oefening, en zonder onderwijs maakte hij zich niet alleen met de Latijnsche, Fransche, Italiaansche en Engelsche talen bekend, maar legde zich ook met allen ijver op het beschaven en opbouwen zijner moedertaal toe, en ontwierp tot zijn eigen gebruik eene spraakkunst, waaraan die netheid van stijl en gelijkvormigheid van uitdrukking, die zich zoo zeer in zijne werken openbaart, haren oorsprong te danken hebben.

Ofschoon zijnen vader van jongs af behulpzaam in diens beroep, waren de letteroefeningen in het algemeen zijne uitspanning, en voorzeker heeft het dagelijksche onderwijs van, en de omgang met zijnen vader, daarop eenen belangrijken invloed uitgeoefend; maar de dichtkunst was in het bijzonder zijn hoogste lust. Om daarin tot eene aanzienlijke hoogte te geraken, begaf hij zich, op het voetspoor van de beste dichters, tot de Grieksche en Latijnsche meesterstukken, en vergaderde zich alzoo door vertalingen van dezen, een schat van uitnemende gedachten, treffende vergelijkingen en stoute schilderingen, die in al zijne voortbrengselen onze aandacht zoo zeer tot zich trekken.

De aard van dit werk laat niet toe om het met bewijzen te staven, dat d e D e c k e r eene waardige plaats bekleedt onder de Nederlandsche dichters van de zeventiende eeuw; hij was, naar het oordeel van een bevoegd kunstregter, een dichter, edel van hart en zacht van gevoel, wiens natuurlijke en eenvoudige schoonheden, geestige wendingen, ongedwongene aardigheden, netheid van taal, zoetvloeijendheid, onopgesmukte geleerdheid en wetenschap overal in zijne *Rijmoefeningen* doorstralen. Zijn dichttrant is, naar eisch van onderwerp, nu eens zacht en teeder, dan weder stout en weelderig, altijd natuurlijk. Als gelegenheids dichter behaagt hij door eenvoudigheid, hartelijk gevoel en bevalligen zwier, als puntdichter bewonderen wij zijn vernuft en onnavolgbaarheid, en als bijschriftdichter is hij geestig en klemmend, daarin door V o n d e l of B r a n d t geenszins overtroffen; en bij dat alles was zijne nederigheid zoo groot, dat hij nimmer eenig vers algemeen maakte, vóór het de goedkeuring van andere, bij hem geachte, lieden, had verworven.

De voortbrengselen van d e D e c k e r 's dichterlijken geest, zijn op verschillende wijzen in het licht gegeven. Zijn *goede*

vrijdagh, *Baptistes of Dooper*, en het eerste deel der *Puntdichten* zagen afzonderlijk het licht, terwijl zijn *Lof der Geldzucht* eerst na zijn dood is uitgegeven; doch de eerste uitgave van al zijne toen vervaardigde gedichten, had plaats te Amsterdam 1656, in 4°., de tweede te Amsterdam 1659, 8°., de derde te Amsterdam 1702, in 8°., de vierde en volledigste te Amsterdam 1726, in 4°. 2 deelen, was door David van Hoogstraten begonnen, en door M. Brouerius van Nidek vervolgd en voleind, en de vijfde door Witsen Geijsbeek bezorgd te Amsterdam 1827, 2 deelen, kl. 8°. Behalve zijne gedichten, gaf de Decker in 1661 in het licht eene vertaling van de *Historie van Aelius Sejanus*, door P. Matthieu in het Fransch geschreven, en eene van Florus en Eutropius, door zijn vader overgezet, maar door hem naar het Latijn overzien.

De Decker, die tot aan zijn dood, ten behoeve zijner moeder en verdere betrekkingen het vak van zijnen vader heeft uitgeoefend, overleed te Amsterdam in December 1666. Zijne afbeelding door Rembrand van Rhijn geschilderd, is door een ongenoemde in het koper gebragt, en op verschillende wijzen later in het licht gegeven; teregt plaatste Brouerius van Nidek er onder:

De Decker, die, op 't spoor van Vondel, taelgebreken
Te keer gaet, en in dicht het schoonste Duitsch leert spreken,
Die slaghpen aen de wiek der ed'le Poëzij
Herleeft in deze print naer Rembrants schildery.
Voor wien der Dichteren, voor wien heeft hij te zwichten?
Natuur, verstand en konst volmaken zijn' gedichten.

Zie *Leven van de Decker*, voor de laatste uitgave zijner *Rijmoefeningen;* Kok, *Vaderl. Woordenb;* Arrenberg, *Naamreg. van Ned. Boek.* Jeronimo de Vries, Jeremias de Dekker (Amst. 1807. 8°.) met portr.; dezelfde, *Geschied. der Ned. Dichtk.* D. I. bl. 193-202; Witsen Geijsbeek, *Woordenb. der Ned. Dichtk.* D. II. bl. 114-141; *Cat. van de Maatsch. der Nederl. letterk. te Leid.* D. I. bl. 240, b. bl. 79; Muller, *Cat. van portretten.* bl. 69.

[Fredericus Deckers]

DECKERS (FREDERICUS) was geboren te 's Hertogenbosch in 1648 en werd, geneesheer te Amsterdam zijnde, in 1694 tot Hoogleeraar van het praktische gedeelte der geneeskunde aan de Leidsche Hoogeschool aangesteld, welken post hij tot aan zijn overlijden, hetwelk den 3den November 1720 plaats had, met roem bekleedde. Volgens zijne begeerte is er geene lijkrede over hem gehouden. Zijn zoon Hubertus, stads geneesheer te Leiden overleed den 2den November 1720. Zijne afbeelding, door P. van Gunst gegraveerd, ziet het licht; ook in de *Effigies* bij van der Aa. Zijne zinspreuk was: *Tuto et Jucunde.* (*Veiliglijk en vermakelijk*). Zijne *Geneeskundige werken* zijn te Amsterdam (1743, 2 deelen 4°.) uitgegeven.

Zie *Boekz. der gel. wereld*, 1720: b. bl. 613; Van Abkoude,

Naamreg. van Ned. Boek. D. I. St. III. op Dekker; Siegenbeek, *Geschied. der Leidsche Hoogesch.* D. I. bl. 249, 294, *Toev. en Bijl.* bl. 112, 162, 163; Muller, *Cat. van Portretten* bl. 70.

[Nicolaas Dedel]

DEDEL (NICOLAAS), werd geboren te Delft den 26sten Januarij 1597, was de vijfde zoon en het negende kind van Mr. Willem Joosten Dedel, bewindhebber der Oostindische Compagnie te Delft en van Yda Bruynsdr. van der Dussen. Zijn grootvader was Joost Willemsz. Dedel, genaamd Porsman, in 1573 Burgemeester te Leiden, en aldaar den 11den Mei 1574 overleden.

Nicolaas Dedel werd den 17den Mei 1616 Student in de regten aan de Leidsche Hoogeschool en was later Advokaat te 's Hage. Hij werd in Mei 1624 te Leiden tot buitengewoon hoogleeraar in de regten bevorderd en bekleedde deze waardigheid nog twintig jaren, zijnde op den 28sten Februarij 1646 overleden. Hij was den 3den of den 28sten Julij 1630 te Leiden gehuwd met Maria Dirksdr. van Bleijswijck, weduwe van Cornelis van der Meer, en had bij haar drie kinderen, die jong stierven.

Het wapen van zijn geslacht, dat aan Paus Adriaan VI verwant was, is van sinopel, beladen met drie lelieen van goud, 2 en 1. Tot helmteeken voert het twee opgehevene armen, geharnast, houdende tusschen de duimen en de wijsvingers eene lelie van het schild.

Zie Siegenbeek, *geschied. der Leidsche Hoogesch.* D. I. bl. 131, *Toev. en Bijl.* bl. 113, 114; *de Navorscher*, D. III. *bijblad* bl. CXLIII; D. VI. bl. 236, D. VIII. bl. 119.

[Johan Dedel]

DEDEL (JOHAN), broeder van den voorgaande, was, even als hij, advokaat, en werd in 1621 Raad in het Hof van Holland, Zeeland en Friesland, deed eed den 16den Februarij van dat jaar, en werd op den 28sten October 1653 geïnstalleerd tot President van dat Hof. In dat jaar werd hij namens de Staten van Holland, uit dat Hof, met anderen gemagtigd om de beroerten te Enkhuizen, reeds in 1650 ontstaan, te stillen, doch hij moest met zijne medeafgevaardigden onverrigter zake terugkeeren, ofschoon met levensgevaar getracht hebbende aan hunnen last te voldoen. Hij stierf den 17den October 1655.

Zie Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. XII. bl. 286-291; *De Navorscher.* D. VII. bl. 113.

[Willem Dedel]

DEDEL (WILLEM), jongste broeder van de beide voorgaanden, was griffier bij den Hoogen Raad van Holland, Zeeland en West-Friesland, deed als zoodanig den eed den 9den Julij 1644 en stierf den 18den April 1650. De hier volgende leden van dat geslacht zijn zijne afstammelingen.

Zie Van Leeuwen, *Bat. Ill.* p. 1474; *De Navorscher.* D. VII. bl. 48, 113.

[Mr. Willem Gerrit Dedel]

DEDEL (Mr. WILLEM GERRIT), afstammeling van den voor-

gaande, zoon van Mr. Salomon Dedel en Anna Maria Boreel, werd geboren te Amsterdam den 20sten April 1734. Na den afloop zijner regtsgeleerde studiën zich te Amsterdam nedergezet hebbende, riep men hem spoedig tot aanzienlijke stads betrekkingen, zoo van Commissaris 1757, Schepen 1761, Raad 1768, Hoofdofficier 1769 en eindelijk Burgemeester in 1784. Ook was hij gecommitteerde raad ter admiraliteit, en Commissaris van de kleine bank van Justitie.

Gedurende de Staatstwisten in 1787 behoorde hij tot hen, die geene verandering in den Staat wilden daarstellen, en tengevolge daarvan haalde hij zich, even als zijnen ambtgenoot, Burgemeester Marten Adriaan Beels, den haat der burgerij op den hals. Met hem stond hij pal te midden eener driftige bevolking, die, door den grijzen Hooft aangemoedigd, hem haren wil kwam voorschrijven en opgesloten hield in Burgemeesters-kamer. Sommigen hiermede begaan, wilden hem een geheimen weg ter ontsnapping aanwijzen, doch hij bedankte en zeide ‘dat hij, langs den grooten trap op het stadhuis gekomen zijnde, langs denzelven ook weder wilde aftreden; dat hij als een eerlijk man zijn post waarnam, een zuiver geweten en dus geene reden had heimelijk weg te sluipen.’ Hij was evenwel niet ongevoelig voor hetgeen hem werd aangedaan, en hij verweet Hooft, met regt, dat deze hem door zijne taal bij de opgeruide menigte had aangeklaagd, en bijna haar slagtoffer had gemaakt. Ofschoon zijn huis tegen de volkswoede werd gespaard, werd hij echter den 21sten April 1787 als lid van de vroedschap afgezet, omdat hij, standvastig volhoudende in de eens ingetredene loopbaan, de wettigheid van den nieuw ingestelden krijgsraad der Schutterij niet wilde erkennen.

Ofschoon van zijne raadsplaats vervallen verklaard, bleef hij echter de burgemeestelijke waardigheid bekleeden, doch spoedig werd hij ook als zoodanig afgezet. Zijn eenig antwoord op dit besluit, hetwelk hem juist werd kenbaar gemaakt toen hij gereed stond naar het stadhuis te rijden, was de last aan zijnen koetsier, om naar den stal terug te keeren. Hij zelf verliet kort daarop de stad.

Na de omwenteling, die nog datzelfde jaar plaats had, aanvaardde hij terstond zijnen post weder, en het eerste gebruik dat hij er van maakte, was het weren van den intogt der Pruissen, die men wel had toegestaan de Leidsche poort te bezetten, maar niet binnen de stad te komen. Hierdoor won hij 's volks genegenheid, en was weinige maanden geleden, als hij de trappen van het stadhuis betrad, het ‘hoeden op’ door duizende keelen uitgeschreeuwd, thans was er geen einde, aan het ‘*Vivat Burgemeester Dedel*.’

Dedel bleef aan het bewind tot aan de Staatsverandering van 1795, en overleed in 1797. Zijn roem is door Helmers bezongen. Hij was den 3den Julij 1764 gehuwd met Jacoba

Elisabeth Crommelin, die hem elf kinderen schonk, waaronder Pieter Samuel, die volgt.

Zie *Vaderl. Hist. ten verv. op Wagenaar* D. X. bl. 181. D. XV. bl. 339-344, D. XVII. bl. 46, 52, 53, 55, 58, 65, 68, 117, 128 130, 134, 237, 240, 244; Wagenaar, *Beschrijv. van Amst.*, vervolg D. XXI. bl. 141, 143, 144, 153, 154, 234; Scheltema, *staatkundig Nederl.* D. I. bl. 280; Van Kampen, *Vaderl. Karakterk.* D. II. bl. 697-699; dit woordenboek artik. Beels; *de Navorscher* D. VII. bl. 48; uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Mr. Pieter Samuel Dedel]

DEDEL (Mr. PIETER SAMUEL), oudste zoon van den voorgaande, werd te Amsterdam den 22sten October 1766 geboren, en vertrok, na te Gouda de Latijnsche school bezocht te hebben, naar de Leidsche Hoogeschool, alwaar hij, op eene dissertatie, inhoudende twaalf regtsgeleerde stellingen, den 8sten December 1787 als doctor in de beide Regten promoveerde.

Tot Ordinaris-Secretaris bij de Schepensbank te Amsterdam in 1787 aangesteld, bleef hij in die betrekking, tot dat hij uit dezelve in 1795 ontslagen werd. In November 1807 benoemd tot Inspecteur der Posterijen, nam hij dezen post waar tot het jaar 1825. In 1819 door de Staten van Holland tot lid van de tweede Kamer der Staten-Generaal gekozen, bekleedde hij die waardigheid tot in 1837, in welk jaar hij daarvoor bedankte.

Bij diploma van den 16den September 1815 werd hij verheven tot den Nederlandschen adelstand en tot lid van de ridderschap van Holland, terwijl de maatschappij van Nederlandsche letterkunde hem in 1828 onder hare leden opnam. Hij was den 27sten September 1789 met Johanna Elisabeth Backer gehuwd en overleed te Amsterdam den 8sten November 1851.

Zie *Handel. der Maatsch. van Nederl. letterk. te Leid.* 1852 bl. 18; *de Navorscher*, D. VII. bl. 48; uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Salomon Dedel]

DEDEL (SALOMON) *de Jonge*, zoon van Mr. Salomon Dedel en Anna Maria Boreel en alzoo broeder van Mr. Willem Gerrit Dedel bovengenoemd, werd geboren te Amsterdam den 18den December 1736. In 1750 trad hij als adelborst in 's lands dienst, werd in 1752 luitenant, in 1757 kommandeur en in 1759 buitengewoon kapitein. In 1762, toen hij met het fregat *de Dankbaarheid* van twintig stukken, benevens vier koopvaardijschepen, uit Texel gezeild was, werd hij door de Engelschen aangehouden om de schepen te onderzoeken. Hij weigerde dit, en tengevolge daarvan ontstond er een scheepsstrijd tusschen hem en een Engelsch fregat, waarin hij, met een musketkogel aan den neus werd gewond, voor de overmagt moest wijken en naar Duins werd opgebragt; toen het echter bleek dat zijne schepen geen contrabande goederen in hadden, ontving hij schadevergoeding en vrijheid om met zijne schepen te zeilen, werwaarts hij wilde.

Tot kapitein benoemd, zeilde hij in 1772 met een eskader onder Kapitein van Goor Hinloopen naar Marokko, bevelvoerende op de *Kennemerland* van 52 stukken. In 1776 werd hij op nieuw naar de Middellandsche zee gezonden als bevelhebber op de *Mars* van 36 stukken, onder het smaldeel van den Schout bij Nacht Pichot, dat gedurende diens afwezigheid onder de bevelen stond van den Kapitein Graaf Lodewijk van Bijlandt. Toen de Schout bij Nacht bij zijn smaldeel was gekomen, werd Dedel met zijn schip en dat van Bentinck naar Larache gezonden, om op die haven en de schepen aldaar het oog te houden. Hij streed daar met moed en ijver tegen twee vijandelijke fregatten, maar deze wisten hem te ontkomen, ofschoon een der twee bij het inzeilen der baai van Larache verbrijzeld werd. Bij het begin van den Engelschen oorlog in 1780 was Dedel Kapitein op den *Erfprins* van 54 stukken, mede bestemd om onder bevel van Zoutman naar de Noordzee te zeilen en een Engelsch konvooi uit de Wezer komende te onderscheppen; doch om verschillende redenen zeilde Zoutman's eskader niet. Hij voerde in 1781 het bevel op het schip *Holland*, voerende 64 stukken, behoorende tot het eskader van den Schout bij Nacht Zoutman. Daarmede nam hij een dapper aandeel aan den zeeslag bij Doggersbank, waarbij hij vijftien honderd schoten deed, doch ook zijn schip zoo deerlijk gehavend werd, dat hij, met zijne overgeblevene manschappen, hetzelve moest verlaten, waarop het met alles in de diepte verzonk. Voor zijn gehouden gedrag werd hij niet alleen met zijne manschappen schadeloos gesteld wegens het verlies van het schip en goederen, maar ook bevorderd tot den rang van Schout bij Nacht, waarin hij den lande bleef dienen tot aan zijn dood, die den 15^{den} October 1800 plaats had.

Dedel was den 6^{den} December 1772 gehuwd met Sara Maria van de Poll, die hem onder anderen twee zonen schonk, die hier volgen. Zijne afbeelding ziet het licht.

Zie *Vaderl. Hist. ten onmidd. verv. op Wagenaar*, D. XXII, D. XXIII. bl. 203-205; *Vaderl. Hist. ten verv. op Wagenaar*, D. III. bl. 315, 316, 337, 338; Stuart, *Vaderl. Hist.* D. IV. bl. 235, 251; de Jonge, *Geschied. van het Nederl. Zeewez.*, D. V. bl. 274, 351, 362, 379, 386-398, 550, 598-634, 646, 673, D. VI. St. I. bl. 338; Collet D'Escury, *Hollands roem*, D. II. Aant. bl. 259, D. IV. St. II. bl. 328-330; Muller, *Cat. van Portrett.*, bl. 69, uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Salomon Baron Dedel]

DEDEL (SALOMON Baron), zoon van den voorgaande, geboren den 25sten April 1775. Was op zesjarigen leeftijd met zijn vader tegenwoordig bij den slag bij Doggersbank. Als gezant te Stokholm, te Madrid en te Londen, waar hij den 17^{den} Augustus 1846 overleed, bewees hij het vaderland, in de belangrijkste dagen, gewigtige diensten, ten gevolge waarvan hij tot ridder der mi-

litaire Willemsorde 3de klasse, en tot commandeur en grootkruis der orde van den Nederlandschen Leeuw werd benoemd. Hij werd bij diploma van den 16den September 1815 verheven tot den Nederlandschen Adelstand met den titel van Baron, en was gehuwd met Catharina Schimmelpenninck, dochter van den Raadpensionaris Rutger Jan Schimmelpenninck; zij overleed den 25sten Mei 1842, op den huize den Hoogenkamp bij Wamel.

Zie Collot d'Escury, *Holl. roem*, D. IV. St. II. bl. 328-330; uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Mr. Jacob Willem Dedel]

DEDEL (Mr. JACOB WILLEM), broeder van den voorgaande, werd geboren te Amsterdam den 19den Julij 1778. Hij was lid van de eerste kamer der Staten-Generaal, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, en gehuwd in April 1799 met Agnes Maria Corver Hooft. Hij overleed te 's Hage den 23sten Mei 1848.

Uit medegedeelde berigten bijeengebragt.

[Jan Hudde Dedel]

DEDEL (JAN HUDDE), geboren in 1702, was Burgemeester te 's Gravenhage, waar hij in 1777 overleed. In het *Dichtkundig praaltooneel van Neêrlandsch Wonderen* komt van hem een uitvoerig dichtstuk voor: *Op Mr. Cornelis de Witt, tot Burgemeester der stad Dordrecht verheven*. Ook moeten er van hem bestaan: *Vijf Hekeldichten* en eenige *bijschriften* van Boileau Despreaux vertaald, 's Ilage, 1754, 8o.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Nederl. Dicht.* D. II. bl. 35, 36, uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Gerrit Dedel]

DEDEL (GERRIT), uit hetzelfde geslacht gesproten en geboren te 's Hage, kort na den aanvang dezer eeuw, werd eerst opgeleid door den Hoogleeraar Jacob Geel, en, na zeer loffelijke studiën aan de Leidsche Hoogeschool volbragt te hebben, aldaar den 19den Junij 1826 tot Doctor in de beide Regten bevorderd, op eene *dissertatio de Coloniis*, die, handelende over volksplantingen in het algemeen met betrekking tot het moederland, en over het eiland Java in het bijzonder, indertijd bijzonder door den Graaf Gijsbert Karel van Hoogendorp geprezen en gewaardeerd werd. Dedel werd niet lang daarna benoemd tot Conservator van het Archief der (zoogenaamde) vijf Capittelen te Utrecht, waarin hij eenige jaren ijverig werkzaam was, tot dat hij omstreeks den jare 1834 overleed.

Uit medegedeelde berigten bijeengebragt.

[Jacob Willemsz. Dedel]

DEDEL (JACOB WILLEMSZ.) komt in de papieren der voormalige Oost-Indische Compagnie in 1617 en 1618 voor, als een der eminente personen voor Indië. Hij vertrok daarop in 1619 als Raad naar Indië. Welligt is hij dezelfde die den 4den

October 1623 als Admiraal aankwam op de reede van Suratte, waar hij met behulp der Engelschen drie Portugesche

kraken vermeesterde. Later lag hij met zijne vloot voor Goa en overleed aldaar in laatstgenoemd jaar.

Zie Pieter van den Broecke, *Voyagie naar Cost-Indië*, bl. 101; uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Coenraad Willem Baron van Dedem]

DEDEM (COENRAAD WILLEM Baron VAN), Heer van de Gelder, gesproten uit een oud adelijk geslacht, oorspronkelijk uit het graafschap Benthem, reeds bekend sedert het jaar 1369 en met het begin van de zeventiende eeuw in de ridderschap beschreven, was de zoon van Gijsbert van Dedem, Heer van Gelder, Hoogscholtus van Hasselt en Burgemeester van Zwolle, en van Anna Coppier van Cuylenburg. Hij werd den 18^{den} September 1644 geboren, was in 1693 kolonel en nam als zoodanig deel aan de belegering van Charleroi in dat jaar. Tot den rang van brigadier opgeklommen, was hij als zoodanig in 1695 tegenwoordig bij de belegering van Namen, waar hij de bres aan de St. Nicolaaspoort bestormde en daardoor veel tot de inneming der vesting toebragt. Bij de belegering van Keizersweerd in 1702, had hij het bevel over de troepen die het eerst de loopgraven openden, en verdedigde nog in dat zelfde jaar de stad Hulst tegen Vauban, met het gevolg dat deze het beleg moest opgeven. In 1703 nam hij als Generaal-Majoor een dapper deel aan de vermeestering der stad Bonn, en onderscheidde zich in het gevecht bij Ekeren. In 1704 werd St. Leeuw in drie dagen door hem ingenomen, en na in 1705 tot Luitenant-Generaal der infanterie bevorderd te zijn, hielp hij in 1706 Ath hernemen, en was een der hoofdbevelhebbers bij de belegering van Doornik in 1709. In den daarop gevolgden slag bij Malplaquet, voerde hij met 4000 man voetvolk eene ontworpene beweging uit, die beslissend was voor den daaropgevolgden strijd. In 1710 nam bij bij afwezigheid van den Graaf de Noailles het gouverneurschap waar van de vesting Bergen op Zoom, en dit is de laatste maal dat zijn naam in de geschiedenis vermeld wordt.

Hij bragt zijne laatste levensjaren voornamelijk te Zwolle door; de regering dier stad schonk hem toen het gebruik van een bastion achter zijne woning, dat met boomen beplant en tot wandeling werd ingerigt, en door eenen gang onder de stadswallen met genoemde woning in verbinding was gebragt. Deze wandeling is op heden nog bekend onder den naam van *Bestevaar's wandeling*.

Van Dedem overleed den 12^{den} Maart 1714, en werd den 26sten daaraanvolgende met groote militaire eer te Wijhe in de Hervormde Kerk begraven. Vijf compagniën soldaten van zijn regiment waren daarbij tegenwoordig, en onder de daarbij voorgedragene voorwerpen, waren de geborduurde banieren van St. Leeuw en St. Ghislaïn. Boven zijn graf werd door zijne nagelatene gemalin Anna Elisabeth, baronnesse

van Echten tot Echten eene prachtige graftombe opgerigt, waarvan wij hier eene naauwkeurige beschrijving laten volgen, die, voor zoo ver ons bekend is, nergens gevonden wordt, en die van eene vriendelijke hand daar ter plaatse ons geworden is.

Het bovenstuk van het monument bestaat uit eene obelisk van roodgeschakeerd marmer, digt bij de spits omgeven door eene kroon en midden op den voorkant met het familiewapen gedekt. Kroon en wapen beide van wit marmer. Aan den voet der obelisk prijkt in carrarisch marmer het borstbeeld van den generaal van Dedem in eene lijst van ovalen vorm. Het gelaat teekent een man in de kracht van zijn leven; het gerimpeld voorhoofd spreekt van gewigtige zorgen en gewigtige gedachten, terwijl de gestrenge uitdrukking van het oog door een vriendelijken lach om den mond getemperd wordt. De borst is met een harnas bedekt, waarop ter wederzijden de zware allongeparuik neêrdaalt. De regterhand omvat den generaalstaf, de linker, van een doek voorzien, ligt op de borst. Het ovaal wordt gehouden door twee schoone, naakte, levensgroote vrouwenbeelden in zittende houding; het fraai gevormd hoofd der vrouwen, bedekt door naar achter geslingerde lokken, wendt zich, evenals het geheele slanke bovenligchaam, van het borstbeeld zoowel als van den toeschouwer af en schijnt links en regts met zoekende blikken om bewonderaars voor den held te vragen, om wiens beeld zij de beschermende handen hebben geslagen. Door die wending verkrijgen beide ligchamen de bevalligste houding. Onder de voeten der vrouwenbeelden springt de eigenlijke tombe, van roodgevlekt marmer, vooruit, op de voorzijde grootendeels gedekt met een metalen plaat, waarop in vergulde letters eene uitvoerige inscriptie gevonden wordt. Onder de vooruitspringende tombe bevindt zich een langwerpig veld van carrarisch marmer, waarop het tooneel van de inname of bestorming eener stad is uitgebeiteld; links en regts op den voorgrond dringt paardevolk te voorschijn, op den middelgrond beweegt zich voetvolk en op den achtergrond vertoont zich de belegerde stad. Beneden aan 't monument staat aan iedere zijde een kind met een fluit of trompet aan den mond, terwijl ter wederzijden der zuil vaandels en oorlogswapens in menigte van wit marmer zijn uitgehouwen. Eindelijk is het bovenstuk der obelisk omringd door de wapenschilden Dedem, Voorst, Haersolthe, Haersolthe, Heiden, Gelmers, Haersolthe, Herwaerden, links, en Coppier Cuilenborgh, Beynhem, Lokhorst, Keye, Nypoort, Tuyl, Rossum, van Griet, regts.

Door den hertog van Marlborough werden aan van Dedem twee metalen veldstukken geschonken, uit het gevonden materieel in St. Leeuw, tot een aandenken aan de verove-

ring dier vesting. Deze stukken werden door 's mans achterkleinzoon F.G. Graaf van Dedem, heer van de Gelder, in 1785 geschonken aan het corps patriotten te Deventer. Plegtig werden ze door dezen in genoemd jaar van den huize de Gelder derwaarts vervoerd. Later zijn ze door de Kozakken in het beleg van Deventer gebruikt en in den verderen strijd verloren gegaan; doch op aanzoek van 's mans nakomelingen werden op last van den Koning van Pruissen daarvoor twee metalen zesponders in de plaats gegeven, die alsnog aan de poort van het huis de Gelder gevonden worden.

Zie Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XI. bl. 96; *Vaderl. Hist. ten verv. op Wagenaar*, D. X. bl. 309; Bosscha, *Neêrl. Held. te Land*, D. II. bl. 277, 308, 312, 319, 321, 335, 371, 396, 459, 461, 462, *Overijsselsche Alman. voor Oudh. en Lett.* 1844. bl. 154, uit medegedeelde berigten aangevuld.

[F.G. Graaf van Dedem]

DEDEM (F.G. Graaf VAN), Heer van Gelder, afgevaardigde van wege de ridderschap van Overijssel bij de Staten Generaal, achter-kleinzoon van den voorgaande. Als voorzitter der Staten Generaal hielp hij in 1780 de verbindtenis van den Staat met Frankrijk doordrijven, en werd in 1785 benoemd tot afgezant bij de Ottomanische Porte, welke aanzienlijke betrekking hij met waardigheid gedurende verscheidene jaren vervulde. Hij weigerde de papieren, die hem door den Franschen gezant waren toevertrouwd, aan de Engelschen over te geven en werd daarom, op verzoek van Sidney Smith bij de Porte, voor twee jaren naar Bucharest verwijderd. In 1797 gaf hij een treffend bewijs van vaderlandsliefde door aan de Nationale Vergadering eene som van duizend gulden ten geschenke te zenden, tot herstel der vloot. In 1806 benoemde koning Lodewijk hem tot kommandeur der orde van de Unie, en bij de vereeniging van Nederland met Frankrijk werd hij Senateur, graaf van het Keizerrijk en officier van het Legioen van Eer. Sedert de terugkeer der Bourbons, kwam hij in het vaderland terug, met behoud van een pensioen van het Fransche Gouvernement. Van onzen Staat heeft hij geene belooning ontvangen. Hij overleed in 1820 als Coadjutor der Duitsche orde, balije van Utrecht.

Zie *Vaderl. Hist. ten verv. op* Wagenaar. D. X. bl. 309, D. XII. bl. 244-250, D. XXXVIII. bl. 169, D. XLII. bl. 25; de Jonge, *Geschied. van het Nederl. Zeewezen*, D. VI. St. I. bl. 392; Kobus en de Rivecourt, *bekn. Biogr. Woordenb.*, uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Anton Boudewijn Gijsbert Baron van Dedem]

DEDEM (ANTON BOUDEWIJN GIJSBERT Baron VAN), Heer van de Gelder, zoon van den voorgaande werd geboren in 1773 op den huize Gelder bij het dorp Wijhe in Overijssel; hij volgde nog jong zijnde zijnen vader naar Constantinopel, deed eene reis door den Levant en Egypte, keerde naar zijn vaderland terug en hechtte zich, ofschoon voorstander der revolutie in 1794, aan prins Frederik van Oranje. Hij werd

van wege Overijssel in de Staten Generaal gedeputeerd en in 1795, door het toenmalig bestuur, als gemagtigd Minister naar Stokholm en Parijs gezonden. In 1798 van laatstgenoemde plaats teruggekeerd, leefde hij in afzondering; maar in 1799 maakte hij bij den staf van den generaal D a e n d e l s den veldtogt in Noord-Holland mede en werd den 19 September in den slag bij Bergen krijgsgevangen genomen. Naderhand ontslagen, zond men hem in gezantschap naar Engeland, Stutgard, Florence, Rome en Parijs, waar hij tot in 1806 verbleef. Hierop door den raadpensionaris S c h i m m e l p e n n i n c k tot generaal majoor bevorderd, benoemde hem koning L o d e w i j k tot eerste kamerheer, en zond hem als gezant naar Cassel en Napels. Hiervan werd hij teruggeroepen om lid te zijn van den krijgsraad, bijeengeroepen om de generaals M a r c h a n d en R a d e t te oordeelen. Door N a p o l e o n benoemd tot brigade generaal bij de bezetting te Hamburg, had hij, gedurende den veldtogt naar Rusland, het bevel over eene brigade, behoorende tot het eerste legerkorps onder commando van den koning van Napels. Als zoodanig onderscheidde hij zich bij verschillende gelegenheden, even als later bij Lutzen en Bautzen, Leipzig, Parma en Plaisance. Hij ontving van den koning van Napels het cordon zijner orde, ter erkenning van dezelfde gunst die den koning van Holland aan den Hertog v a n N o j a had bewezen. Na den val van N a p o l e o n bood hij te vergeefs zijne diensten aan koning W i l l e m I aan, en keerde daarop naar Frankrijk terug, werd door L o d e w i j k XVIII tot Luitenant Generaal bevorderd en in 1816 aangesteld tot kommandant van het departement van de Jura. Op het laatst van zijn leven tot ridder van St. Louis benoemd, leefde hij verder ambteloos en overleed in Italie in 1825. Hij was de laatste mannelijke afstammeling der v a n D e d e m 's v a n d e G e l d e r, waardoor dit goed aan zijne eenige overgeblevene zuster kwam, die de moeder is van den Baron v a n K n o b e l s d o r f f, thans nog met haar op het Huis de Gelder wonende, aan wien wij mede eenige bijzonderheden omtrent de personen van dit geslacht te danken hebben.

Zie *Vaderl. Hist. ten vervolg op* W a g e n a a r, D. XLII. bl. 25; V o n k, *Geschied. der Landing van het Engelsch-Russisch leger*, D. I. bl. 243; B o s s c h a, *Neêrl. Held. te Land*, D. III. bl. 419; K o b u s en d e R i v e c o u r t, *bekn. Biogr. Woordenb.*; uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Willem Jan Baron van Dedem]

DEDEM (WILLEM JAN Baron VAN), zoon van C o e n r a a d W i l l e m v a n D e d e m, Heer van Rollecate, en van S u s a n n a L e o n o r a d e V o s v a n S t e e n w i j k, werd geboren in 1775, en maakte zich beroemd als aanlegger van het kanaal in Overijssel, naar hem de *Dedemsvaart* genoemd. Het schoone plan daartoe door den Heer G e r r i t W i l l e m v a n M a r l e in 1791 ontworpen, bleef eerlang steken en met zijn dood scheen in 1799 alle hoop te vervliegen, dat deze nuttige onderneming tot

stand zou komen; van Dedem evenwel, door zijn huwelijk met de oudste dochter van van Marle mede erfgenaam geworden van de gronden bij den geprojecteerden vaart gelegen, en in het bezit geraakt van al de papieren daartoe behoorende, begreep geroepen te zijn om het groote en nuttige werk uit te voeren. Ondanks allerlei tegenkantingen gelukte het hem daartoe de noodige vergunning van koning Lodewijk te erlangen, en op den 9den Julij van het jaar 1809 werd de eerste schop bij Hasselt in den grond gestoken en de streek, die vroeger het woeste gezigt van onafzienbare, barre moerassen vertoonde, is thans herschapen in een vruchtbaar oord; waar vroeger doodsche stilte heerschte, daar vinden thans duizende menschen het bestaan, elders te vergeefs gezocht; en dat alles is tot stand gebragt door het zeldzaam genie en den rusteloozen ijver van één man, doch die in ruime mate ook daarbij ondervond, dat de ondankbaarheid der menschen groot is. Dat dan de nakomelingschap zijne nagedachtenis in eere houden, en de naam van van Dedem, die zijn geliefdkoosd plan niet dan met groote opofferingen en verlies tot stand bragt, onder ons met eere worde genoemd! van Dedem overleed in 1851 op den huize Rollecate en liet kinderen na. Zijn portret is in steendruk uitgegeven.

Zie G.H. van Senden, *Leerr. ter inwijd. van het Kerkgeb. en ter vestig. van de Geref. gem. aan de Dedemsvaart*, op verschillende plaatsen; *Overijss. Alm. voor Oudh. en Lett.* 1846. bl. 137.

[Wouter Deelen]

DEELEN (WOUTER) of DELEEN, ook GUALTHERUS DELENUS of DELAENUS genaamd, was een der eerste verkondigers van de hervorming in ons vaderland. Hij was in Brabant geboren, of volgens anderen te Alkmaar; in 1525 reeds de Hervorming toegedaan zijnde, is het hoogst waarschijnlijk dat hij vóór 1540 zich te Middelburg ophield en daar, door vermanen en prediken, de hervorming belangrijke diensten deed, waartoe zijne uitmuntende godsvrucht en wetenschappelijke kennis hem boven al geschikt maakten. In 1550 werd hij leeraar bij de Nederlandsche Hervormde Gemeente te Londen, doch was ten gevolge der troonsbestijging van Koningin Maria, die de hervormden verdreef, genoodzaakt met zijn zoon, die volgt, te vlugten. Met eenige zijner geloofsgenooten naar Hamburg vertrokken, werd hun de toegang geweigerd, doch te Emden werd hij door de Gravin-weduwe Anna van Oldenburg vriendelijk ontvangen. Gedurende zijn verblijf aldaar gaf hij openbare lessen in de grieksche taal, waarin hij bijzonder ervaren was, en toen de zaken in Engeland, na den dood van Maria, eenen anderen keer genomen hadden, begaf hij zich weder naar Engeland en aanvaardde op nieuw zijne dienst bij de gemeente te Londen, alwaar hij in 1563 overleed.

Jammer is het dat van de levensbijzonderheden van dezen verdienstelijken man zoo weinig bekend is. Hij was, volgens

het oordeel van den Hoogleeraar S c h o o c k , een allergodvruchtigst en hoog geleerd man, die in zijne dagen, wegens zijne zeldzame geleerdheid en ijver, boven anderen was te schatten en die, zoo hij langer had geleefd, ook de goede zaak in de Nederlanden, door zijnen wijzen en voorzigtigen raad, had behulpzaam geweest. Hij gaf te Londen in 1540 uit eene Latijnsche overzetting van het Nieuwe Testament, naar de oudste Grieksche Handschriften bewerkt, en vertaalde uit het latijn het werk van J o h a n n e s S l e i d a n u s , *over den Staat der Religie*.

Zie M. S c h o o c k i u s , *de Canon. Ultraject.*, p. 451, 494; H. v a n H a a m s t e d e , *Leerr. ter gedacht. van het tweede eeuwget. der Ned. Herv. Gem. te Londen*; B r a n d t , *Hist. der Ref.*, D. I. bl, 92; W. t e W a t e r , *tweede Eeuwget. van de Geloofsbel*. bl. 28, 29; J. W. t e W a t e r , *Reform. van Zeel.*, bl. 15, 16; 's G r a v e z a n d e ; *Twee honderdjar. gedacht. der Synode. te Wezel*, bl. 39, 42, 48, 171; dezelfde, *Tweede Eeuwged. der Middelb. Vrijh*. bl. 12; K i s t en R o i j a a r d s , *Archief voor Kerk. Gesch.*, D. VI. bl. 48; dezelfden *Nederl. Arch. voor Kerkel. Geschied.*, D. IV. bl. 295.

[Pieter Deelen]

DEELEN (PIETER) of DELEEN, ook PETRUS DELENUS of DELAENUS genaamd, was een zoon van den voorgaande, van wien hij het eerste onderwijs in de godsdienst en de geleerde talen ontving. Hij moet te Alkmaar geboren zijn, en zijn naam wordt als opziener bij de Nederduitsche Hervormde Gemeente te Londen het eerst genoemd. In December 1553 verliet hij met zijn vader die stad, predikte te Emden, doch werd in 1556 bevolen het prediken in Oost-Friesland te staken, omdat hij de zouden der grooten openlijk op den predikstoel had bebestraft. Eene beroeping naar Frankfort en Autwerpen werd door hem afgeslagen en hij bleef te Emden, tot hem eene zending naar Friesland werd opgedragen. Hij hield zich ook eenigen tijd te Groningen op, alwaar de gemeente door zijn toedoen aanmerkelijk toenam, zoodat men hem in 1559 aldaar tot predikant verlangde, doch te vergeefs, vermits hij kort te voren te Sengwert, in de heerlijkheid Kniphuizen, in vaste betrekking was gekomen. Niet lang daarna is hij weder naar Londen vertrokken, en aldaar in 1560 predikant geworden, in welke betrekking hij waarschijnlijk ook de Nederlandsche geloofsbelijdenis overzag en goedkeurde en tot in 1570 verbleef, na welk jaar van hem geen gewag meer wordt gemaakt. Hij was een zeer geleerd man, die met de beroemdste mannen van zijnen tijd omgang en briefwisseling hield, en die met anderen bekwaam geacht werd, om in 1556 eene verbeterde vertaling van het Nieuwe Testament uit den grondtekst te bewerken. Hij was een Zwinglischen predikant en wordt om zijnen moed en ijver, in het verkondigen van Gods woord in de bange dagen der vervolgingen om het geloof, door onderscheidene schrijvers zeer geprezen.

Zie H. v a n H a a m s t e d e , *Leerr. ter gedacht. van het tweede eeuwget. der Ned. Herv. Gem. te Londen*; B r a n d t , *Hist. der Ref.*,

D. I. bl. 149; Meiners, *Oostvr. Kerk. Gesch*, D. I. bl. 361, 362, 386, 397, 398; W. te Water, *tweede Eeuwget. van de geloofsbel.*, bl. 29-31; J.W. te Water, *Reform. van Zeel.*, bl. 15, 16; 's Gravezande, *Tweehonderd jar. gedacht. der Synode te Wesel*, bl. 42, 46, 48, 171; Brucherus, *Gedenkb. van Stad en Lande*, bl. 249; Ypey en Dermout, *Geschied. der Herv. Kerk in Nederl.*, D. II. bl. 176, *Aant.* bl. 94; Kist en Roijaards, *Archief voor Kerk. Geschied.*, D. V. bl. 387, D. VI. bl. 66, 110, 119, 150; dezelfden, *Nederl. Archief voor Kerk. Geschied.* D. IV. bl. 294.

[Dirk van Deelen]

DEELEN (DIRK VAN), of volgens anderen, doch verkeerdelijk, van Delen, werd te Heusden geboren, niet omstreeks 1635, maar in het begin der zeventiende eeuw. Volgens anderen is Alkmaar zijne geboorteplaats. Hij was een leerling van Frans Hals, schilderde bouw- en doorzigtkundige werken, waarin hij grondig bedreven was, en Kerk- en tempelgebouwen, zoowel van binnen als van buiten, die getuigen van zijn uitmuntend penseel, rijke vinding en ongemeen vernuft. Op jaren gekomen, vestigde hij zich te Arnemuiden in Zeeland, en heeft aldaar de Burgemeesterlijke waardigheid bekleed. Zijne stukken, waarvan er voorkomen die het jaartal 1629 dragen, worden goed betaald. Zijn sterfjaar is onbekend; hij leefde nog in 1661.

Zie Immerzeel, *Lev. en werk. der kunstsch.* op *Delen*, verbeterd door Kramm, *Lev. en werk. der kunstsch.* op *Deelen*.

[Degelenkamp]

DEGELENKAMP, wordt genoemd onder de kapiteinen in den zeeslag in de Sont den 8sten November 1658, die zich dapper kweten.

Zie de Jonge, *Geschied. van het Nederl. Zeewez.*, D. II. St. I. bl. 260.

[Olaus Nicolai Degerman]

DEGERMAN (OLAUS NICOLAI), onder-luitenant der artillerie, bedacht bij den hagchelijken staat der rivierdijken in Holland, tengevolge der zware ijsdammen die zich in het laatst van Januarij 1771 vertoonden, een middel tot verbreking derzelven, daarin bestaande, dezelven op onderscheidene plaatsen en op verschillende diepten te ondermijnen, met kruidbussen te vullen en te laten springen, of zulks door met buskruid gevulde waterkogels te verrigten. Hij stelde zijne uitvinding aan de Staten van Holland voor, met verzoek om er de proef van te nemen, waartoe zes honderd guldens zouden benoodigd zijn. Zijn verzoek werd toegestaan bij resolutie van 17 October 1771, die in druk, in genoemd jaar in folio is uitgegeven onder den titel:

O.N. Degerman Resolutie der Staten van Holland om bij een onverhoopten IJsdam, door hem zijne middelen te doen appliceeren. Met consideratiën daarvoor.

Zie *Vaderl. Hist. ten onmidd. Verv. op Wagenaar* D. XXIV. bl. 237. noot; Muller, *Cat. van Boek. en Kaart over Neêrl. waterst.* bl. 12.

[Jan Hartmann Degner]

DEGNER (JAN HARTMANN), geboren te Schweinfurt in 1687, alwaar zijn vader, vermaard regtsgeleerde, de waardigheid van

raadsheer vervulde. Hij studeerde eerst in de regtsgeleerdheid te Halle, daarna, na den dood van zijn vader, in de geneeskunde en eindigde zijne studien te Utrecht, alwaar hij tot doctor in de geneeskunde bevorderd werd. Hij zette zich in 1747 te Elberfeld als geneesheer neder, doch het volgende jaar to Nijmegen, alwaar hij den 6den November 1756 overleed. Behalve eenige verhandelingen in verschillende wetenschappelijke tijdschriften, zien van hem het licht de volgende werken; als:

Dissertatio physica de Turfis, Ultr. 1729, 8o. In het Duitsch vertaald te Frankfort in 1731 in 8o. uitgegeven, en in het Fransch in 1760 onder den titel:

Examen physique et chimique de la tourbe, etc.

Historia medica de dysenteriâ bilioso-contagiosâ quae 1736 *Neomagi et in vicinis pagis epidemice grassata fuit*, Ultr. 1738, 8o. herdrukt aldaar, 1754, 8o.

Beknopte beschrijving der minerale wateren van Ubbergen, Nijmeg. 1745, 8o.

Zie Le Francq van Berkhey, *Nat. Hist. van Holl*, D. II. bl. 547; *Biograph. Univ.*, T. VI. p. 77; Muller, *Cat. van Boek. en Kaart. over Neêrl. Waterst.* bl. 12.

[Samuel van Deil]

DEIL (SAMUEL VAN), doopsgezind predikant te Amsterdam, schreef met zijnen ambtgenoot Samuel Apostool eene korte schets der christelijke godgeleerdheid, getiteld:

Waarheids oeffeninge, Amst. 1677, 8o. herdrukt aldaar 1686, 1730, 1743.

Zie Schijn, *Geschied. der Mennonit.* bl. 597-606.

[Johan Diederich Deiman]

DEIMAN (JOHAN DIEDERICH) werd den 9den April 1732 te Hage in Oost-Friesland geboren, studeerde te Halle en kwam als Hoogduitsch proponent naar de Nederlanden. In 1758 als Luthersch predikant te Zierikzee beroepen, deed hij er den 29sten October zijne intreê-predikatie, en maakte aldaar door zijne kanselwelsprekendheid zoo veel opgang, dat hij reeds in 1759 naar Zwolle beroepen werd en den 30sten September zijn afscheid preêkte. Zijn echt liberale geest, zuiver protestantsche zin en veelomvattende kennis, maakten hem geschikt in eene Academiestad der gemeente tot eere te zijn; daarom beriep hem die van Utrecht in 1760, na naauwelijks zes maanden te Zwolle het Evangelie verkondigd te hebben. Negentien jaren mogt de Utrechtsche gemeente zich in zijn bezit verheugen, toen hij den 11den Februarij 1779 te Amsterdam werd beroepen. Hier had hij aanvankelijk te worstelen tegen de aanvallen en verbitteringen zijner oudere ambtgenooten, doch noch dezen, noch eene onkundige en opgeruide menigte konden hem van den eenmaal ingeslagen weg doen afdwalen, en hij ging voort en predikte dien milderen geest des Christendoms, die hem boven zoo velen onderscheidde. Slechts vier jaren mogt zijn licht te Amsterdam schijnen, toen hij aldaar den 9den April 1783 overleed, en te Utrecht in de Luther-

sche kerk, volgens zijnen wensch, in den grafkelder onder den predikstoel werd begraven. Als fiksch en sierlijk prediker, deed D e i m a n zich kennen door zijne lijkrede op L u c a s R e e d e r getiteld:

Over de noodige bescheidenheid in het oordeelen over afgestorvene personen, *volgens Rom.* XIV vs. 4. 1779 en door zijne

Gelukwenschingsrede bij het vijftigjarig feest van Johan Albert Veltgen, (zijnen ambtgenoot te Utrecht) *over Spreuk.* 16 vs. 31. Utr. 1770.

Als catecheet had D e i m a n groote verdiensten, en hij voorzag in een waar gemis door de uitgave van zijne:

Katechetische Aanleiding tot de kennis der Christelijke leere, *in de onderwijzinge der Menschen tot gelukzaligheid*. 1777, 8°. 3de druk ald. 1783, 8°. 4de druk ald. 1790, 8°.

In dit werkje werd den dwang van het kerkelijk stelsel van vroeger dagen afgeworpen, en voor den ouden schoolschen vorm eenen anderen aangenomen, die aan het godsdienstig onderwijs voegt en de godgeleerdheid buitensluit, maar aan de zedeleer volkomen regt laat wedervaren. Herhaalde malen is later dit onderwijs boekje, door anderen verkort, uitgegeven en als zoodanig nog, vooral bij kleinere gemeenten, in veelvuldig gebruik.

D e i m a n is de vertaler van vele belangrijke werken uit de Hoogduitsche in de Nederduitsche taal. Zijne afbeelding, naar en door R. V i n k e l e s, ziet het licht.

Zie S c h u l t z J a c o b i en D o m e l a N i e u w e n h u i s, *Bijdr. tot de geschied. der Luth. Kerk in de Nederl.* St. I. bl. 57-59, D. 121-124, St. VI. bl. 31, 32, St. VII. bl. 118-122; E n g e l b e r t s G e r r i t s, *Biograph. Handwoordenb.* D. I. bl. 397; M u l l e r, *Cat. van Portr.* bl. 69; D o m e l a N i e u w e n h u i s, *Geschied. der Amst. Luth. Gemeente*, bl. 167, 168.

[Johan Rudolph Deiman]

DEIMAN (JOHAN RUDOLPH), broeder van den voorgaande, werd insgelijks te Hage in Oost-Friesland, den 28sten Augustus 1743, geboren. Reeds vroeg onderscheidde hij zich door zijne liefde tot de scheikunde, en na zich eenigen tijd op de artsenijbereidkunde te hebben toegelegd, studeerde hij te Halle in de geneeskunde, werd er tot geneesheer bevorderd en zette zich als zoodanig te Amsterdam in 1770 neder. Zijn roem was zoo groot, dat Koning L o d e w i j k hem tot zijnen lijfarts verkoos, en zijne verdiensten op hoogen prijs stelde. Hij huwde te Amsterdam in 1780 met Jonkvrouwe S o p h i a C a t h a r i n a S m i t, was lid van onderscheidene geleerde genootschappen, en overleed te Amsterdam den 16den Januarij 1808. J e r o n i m o d e B o s c h, J.E. D o o r n i k en J. K i n k e r verkondigden zijn lof in proza en poezy. Zijne afbeelding, zoo door P o r t m a n als door V i n k e l e s, gegraveerd in folio en 8°., ziet het licht.

Als geneesheer, natuur- en scheikundige en als wijsgeer ver-

wierf D e i m a n zich eenen grooten naam. Hij was een man van een goeden inborst, vlug, vernuftig, helder verstand, gezond oordeel en grondige kennis. Zijne diepe inzigten, zijne scherpe onderkenning van ziekten, en zijne met de natuur overeenstemmende geneeswijze, hadden voor zijne lijders de gelukkigste gevolgen. Zijne scheikundige en wijsgeerige verhandelingen bevestigden zijnen wetenschappelijken roem, en zijne vele ontdekkingen in de natuur- en scheikunde, ter ontwikkeling van het Lavoiseriaansche stelsel, bezorgden hem de achting van binnen- en buitenlandsche geleerden, met wien hij eene uitgebreide briefwisseling hield. Hij was een voorstander der wijsbegeerte van K a n t, en een der eersten, die haar in ons vaderland bekend maakte. Zijne voornaamste geschriften zijn:

Geneeskundige proeven en beschouwingen over de gunstige werking der electriciteit in verschillende ongesteldheden. Amst, 1779.

Verhandeling over het nut van den groei der boomen en planten, *tot zuivering der lucht*. Amst. 1780, 8°. (met A. P a e t s v a n T r o o s t w i j k.)

Over het nut en nadeel der kina, bekroond door de koninklijke Maatschappij der geneeskunde te Parijs in 1785.

Beschrijving van eene electriseer-machine en van proefnemingen met dezelve. m. pl. Amst. 1790, 4°. (met A. P a e t s v a n T r o o s t w i j k.)

Over den steen- en metaalregen, *in twee redevoeringen*, Amst. 1804, gr. 8°.

De geest en strekking der Chritische Wijsbegeerte, met J. K i n k e r, *Gedachten bij het graf van Kant*. Amst. 1805, 8°.

Verder had D e i m a n een belangrijk aandeel aan de zamenstelling der *Pharmacopoea Batava*, en zijne voornaamste verhandelingen zijn in de destijds uitgegevene *Natuur- en Scheikundige verhandelingen*, in het *Journal de Physique*, *Neues Journal der Physik* en in de *Annales de Chimie* geplaatst.

Zie A r r e n b e r g, *Naamreg. van Nederd. Boek*.; *Algem. Konsten Letterb.* 1808. D. I. bl 19, 21, 240; J. d e B o s c h, *Lofrede op J.R. Deiman*, met portr. Amst. 1808; J.E. D o o r n i k, J.R. D e i m a n, *gedacht in eene redev. en in een dichtst. door J. Kinker*, met portr. Amst. 1808; d e J o n g, *Alph. Naaml. van Boek.*; v a n K a m p e n, *Geschied. der Lett. en Wetensch. in de Nederl.* D. II. bl. 613, 614, 619, 621; E n g e l b e r t s G e r r i t s, *Biogr. Handwoordenb.* D. I. bl. 396; M u l l e r, *Cat. van Portret.* bl. 322.

[Jan Diederich Deiman]

DEIMAN (JAN DIEDERICH), waarschijnlijk een zoon van den voorgaande, geboren te Amsterdam in 1770 en aldaar in 1800 overleden, maakte zich als niet ongelukkig dichter bekend, onder anderen door een vers: *Bij de echtverbindtenis van C.H. Meijer* in 1791, in 1794 bij die van N. L u b l i n k; door

eenen *zegezang aan mijn vaderland bij de Nederlaag der Engelschen en Russen* en door een *grafschrift op P. Nieuwland*.

Zie v a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* bl, 36.

[Albertus Joachim Deiman]

DEIMAN (ALBERTUS JOACHIM), broeder van den voorgaande, werd in 1774 te Amsterdam geboren, studeerde te Leiden in de regten, werd in 1793 bij het Leidsch Genootschap der beschouwende en werkdadige wiskunde onder de spreuk: *Mathesis scientiarum genitrix* bekroond, voor de beantwoording der vraag*: welke zijn de redenen*, *dat zoovele Jongelingen in de wiskunde opgeleid wordende*, *genoegzaam geene vordering betoonen*, *of al vroeg dezelve verlaten*, *en door welke middelen zijn deze nadeelige ondervindingen geheel of gedeeltelijk weg te nemen*. Hij werd in 1796 tot Doctor in de regtsgeleerdheid bevorderd na verdediging zijner dissertatie: *de mitigatione poenarum ob diversum reorum temperamentum*, en zette zich te Amsterdam als advokaat neder, alwaar hij den 18^{den} Januarij overleed, in welk jaar hij door bestuurderen van het Stolpiaansch legaat met goud bekroond werd voor zijne verhandeling: *de pugna officiorum*, die zoowel in de Latijnsche taal onder dien titel, als in de Hollandsche onder den titel van: *Verhandeling over den strijd van pligten*, *en den algemeenen regel van gedrag bij dezelve*, te Leiden in 1818 in 4°. is uitgegeven. Als dichter was hij niet van verdiensten ontbloot. Hij zond in 1793 ter perse een stukje *ter Echtvereeniging van Jan van Heukelom*, en schreef ook nog: *De zaak der beleedigde Geregtigheid voldongen voor de vierschaar van het kundig en onzijdig publiek of H. Calkoen's verdediging van twee gevangenen enz. ter toetse gebragt*. Amst. 1801. 8°.

Zie *Algem. Konst- en Letterb.* 1818. D. I. bl. 65; d e J o n g , *Alph. Naaml. van Boek.* bl. 129, 639; v a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van Nederd. Dicht.* bl. 36.

[Bernardus van Deinse]

DEINSE (BERNARDUS VAN), of VAN DEINZEN, uit een oud en aanzienlijk geslacht in Vlaanderen gesproten, was heer van Hertzelaar, en stond in 1568 aan het hoofd der gewapende Gentenaren, die Hulst bezetteden. Hij was eerst in dienst van F i l i p s II; doch naderhand wierf hij op last van W i l l e m I krijgsvolk, om daarmede zooveel mogelijk den Hertog v a n A l v a afbreuk te doen. In 1571 was hem reeds door L a n c e l o t v a n B r e d e r o d e last gegeven om tegen A l v a een oorlogsschip uit te rusten.

Zie V r o l i k h e r t , *Vlissingsche Kerkh.* bl. 163, 164.

[Bernardus van Deinse]

DEINSE (BERNARDUS VAN), of VAN DEINZEN, afkomstig uit hetzelfde geslacht, werd te Veere in de eerste helft der zeventiende eeuw geboren en was de zoon van G i d e o n v a n D e i n s e , laatstelijk predikant te Vere, en M a r i a A n t e u n i s s e n . Hij werd in 1654 proponent, en nog datzelfde jaar beroepen te West-Kapelle. Tijdens zijne dienst aldaar werd hij, ge-

durende den Engelschen oorlog in 1666, op 's lands vloot geplaatst, en stelde als zoodanig een concept op *rakende de order in den Godsdienst op de vloot van den staat*. Hij werd in 1668 te Vlissingen beroepen en aan hem in 1674 de legerdienst toevertrouwd, tot welken post hij door zijne onversaagdheid in dreigende omstandigheden bijzonder geschikt was. In 1684 geraakte hij in groote ongelegenheid over het laten prediken van Jacobus Koelman, afgezet predikant van Sluis in Vlaanderen, ten gevolge waarvan hij, met verlies van zijn tractement voor drie maanden, in zijne dienst geschorst werd. Hij was evenwel onkundig van de resolutie der Staten van Zeeland, waarin aan Koelman het prediken op zware straffen in die provincie verboden werd. Hij overleed te Vlissingen den 22sten Julij 1706, en was twee malen gehuwd. Eerst te West-Kapelle in 1660 met Johanna de Boudt, die hem drie dochters en een zoon schonk; daarna met Kryna Everts, weduwe van Johannes Morrhis, predikant te Breskens.

Zie Vrolikhert, *Vlissingsche Kerkhem*. bl. 164-168; Renier, *Nieuwe Naaml. der pred. te Vere*, bl. 4, 37, 39.

[Adrianus van Deinse]

DEINSE (ADRIANUS VAN), of VAN DEINZEN, was een broederszoon van den voorgaande, en zoon van Anthonie van Deinse, Apotheker te Vere, en Rachel Karreman. Hij werd te Vere geboren, werd in 1683 proponent en kort daarop beroepen te Baarland. Hij vertrok in 1687 naar Westsouburg en van daar in 1689 naar Vlissingen, waar hij, beroemd als een zeer godvruchtig man, den 14 April 1727 overleed, gehuwd geweest zijnde met Susanna Fasceel, die hem twee dochters en twee zonen schonk; een waarvan, Antonie genaamd, predikant te Aardenburg was. Als eene bijzonderheid omtrent hem wordt gemeld, dat hij den 119^{den} Psalm als een vervolgstof geheel heeft afgepreêkt. Zijn naam is evenwel in aandenken door het merkwaardig gesprek dat hij hield, met den Israëliet Jacob Verschoor, hetwelk ons Vrolikhert in zijnen *Vlissingschen Kerkhemel* bewaard heeft.

Zie dat werk bl. 191-195.

[Antonius van Deinse]

DEINSE (ANTONIUS VAN), behoorde tot hetzelfde geslacht, werd den 11^{den} Mei 1764 te Sluis in Vlaanderen geboren, en was de zoon van Johannes van Deinse en van Johanna Margaretha Willemsen. Hij werd in 1787 predikant te Gapinge, in welk jaar hij een gedicht vervaardigde op Scharp's, *Geschiedenis en Costumen van Axel*. Hij was verder van 1789 tot 1792 predikant te Oost-Kapelle, van 1792 tot 1797 te Utrecht, van waar hij naar Middelburg vertrok en gedurende vijf jaren president was van de Algemeene Synode der Nederlandsche Hervormde Kerk. Ook was hij gedurende twintig jaren praeceptor aan de Latijnsche School te Middelburg en sedert 1802 tot aan zijnen dood schoolopziener in het

district van Zeeland. Hij behoorde tot de leden van het Haagsche Dichtgenootschap: *Kunstliefde spaart geen vlijt*, en was een niet onverdienstelijke dichter. Hij was ridder der orde van den Nederlandschen leeuw en schreef:

De vervolging der Waldenseren opentlijk in de gehoorzaal van Middelburgs Illustreschool opgezongen. Middelb. 1782, 8°.

Kerkelijke redevoering ter opening van de Synode der Hervormde Kerk in 1820. Middelb. 1820, 8°.

Van Deinse overleed te Middelburg den 19den November 1829. Zijne afbeelding ziet in steendruk, folio formaat, het licht.

Zie Scharp, *Geschied. en Cost. van Axel*, D. I. bl. LXII; Arrenberg, *Naamreg. van Ned. Boek;* de Jong, *Alphab. Naaml. van Nederl. Boek.*, en *supplement* op die Naaml.; Renier, *Nieuwe Naaml. der pred. te Vere*, bl. 38; van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.*, D. II, bl. 37; *Boekz. der Gel. Wereld*, 1830, D. I. bl. 120-127.

[Zacharias Dejocarus]

DEJOCARUS (ZACHARIAS), een Fries van geboorte, wordt in eenen brief van Erasmus aan Guilielmus Waramus, aartsbisschop van Canterbury, met lof genoemd en door hem aanbevolen als tot hoogere bedieningen waardig; hij moet in 1532 overleden zijn.

Zie (van Heussen en van Rijn), *Oudh. en Gesticht. van Groningen*, bl. 133.

[Juw Jarichs Dekama]

DEKAMA (JUW JARICHS), afkomstig, even als al de volgenden van dien naam, uit een geslacht dat tot de oudsten van Friesland behoorde en een aantal beroemde mannen heeft opgeleverd. De naam van hetzelve wordt verschillend gespeld. Sommigen schrijven Dekema, anderen, wier voorbeeld wij volgen, Dekama. Het wapen door hetzelve gevoerd was een halve arend en twee gouden leliën, onder elkander, op een rood veld. De man, aan het hoofd van dit artikel genoemd, diende reeds in 1045 den Duitschen Keizer Hendrik III in verscheidene gezantschappen en overleed als diens afgevaardigde te Orleans in Frankrijk.

Zie Schotanus, *Geschied. van Friesl.*, B. VI. bl. 187; *de Vrije Fries*, *Nieuwe Reeks*, D. I. bl. 259.

[Frans Dekama]

DEKAMA (FRANS), wordt genoemd gezant wegens Friesland aan Keizer Otto IV in 1203.

Zie *de Vrije Fries*, *Nieuwe Reeks*, D. I. bl. 260.

[Juw of Jarich Hettes Dekama]

DEKAMA (JUW of JARICH HETTES), diende in 1303 eerst Jan II, Hertog van Brabant, streed daarna voor Eduard I, Koning van Engeland, aan wien hij bij de verovering van Schotland belangrijke diensten bewees, en trad eindelijk met andere Friesche

edelen in dienst van Keizer H e n d r i k VII van Luxemburg. Hij volgde diens vanen naar Italie, sneuvelde te gelijk met zijnen krijgsmakker L i e u w e S j o e r t s B e y m a in een gevecht voor Florence den 12^{den} Mei 1312, en werd op bevel van den Keizer te Pisa begraven.

Zie B o s s c h a , *Neêrl. Heldend. te land*, D. I. bl. 35; A r e n d , *Alg. Gesch. des Vaderl.*, D. II. St. II. bl. 112, 113; *de Vrije Fries*, *Nieuwe Reeks*, D. I. bl. 260.

[Hette Dekama]

DEKAMA (HETTE), was Maarschalk of Veldheer van Keizer L o d e w i j k v a n B e i j e r e n , die hij tegen dien van Oostenrijk bijstond.

Zie *de Vrije Fries*, *Nieuwe Reeks*, D. I. bl. 260.

[Sytse of Sixtus Dekama]

DEKAMA (SYTSE of SIXTUS), na den Duitschen Keizer W e n c e s l a u s in Italie en Duitschland gediend te hebben, keerde hij in het laatst der veertiende eeuw naar Friesland terug, en vond zijne bezittingen door de Vetkoopers geheel verwoest. Met zijnen vriend G a l e H a n i a , wien hetzelfde lot wedervaren was, trok hij, met zijne aanhangers naar Oostergoo en betaalde zijnen tegenpartij met gelijken munt. Hun beider aanhang groeide aan, en op den 18^{den} Augustus 1397 viel op de Menaldumer mieden, eene uitgestrekte opene vlakte tusschen Marssum en Dronrijp, in Menaldumadeel, een belangrijke veldslag voor, waarin D e k a m a , het hoofd der Schieringers, met wonden overdekt van het slagveld gedragen werd. Op het ziekbed tot vreedzamer inzigten gekomen, verzoende hij zich na zijne herstelling met zijnen wederpartij, en zijn loffelijk voorbeeld werd door velen zijner partijgenooten gevolgd, bevreesd als men was voor de uitrusting van Hertog A l b r e c h t v a n B e i j e r e n , die voornemens was Friesland ten onder te brengen.

D e k a m a werd nu door de Staten van Friesland tot Potestaat verheven, doch hetzij hij beducht was de Hollanders met geen gelukkig gevolg te kunnen weerstaan, hetzij uit nederigheid of vergevorderde jaren, hij bedankte voor die waardigheid, doch nam toch nog kort daarop een belangrijk aandeel aan de krijgsbedrijven der Friezen tegen W i l l e m v a n O o s t e r v a n t , waarin de eersten eindelijk het onderspit moesten delven. Nog eenige jaren was hij, ondersteund door zijnen vriend H a n i a en zijnen vroegeren vijand B o t n i a , de man die niet weinig toebragt om het uitbarsten der doodelijke tweespalt tegen te houden; doch eindelijk overleed hij den 2^{den} Februarij 1409 of 1410.

Zie *Tegenwoordige Staat van Friesland*, D. I. bl. 543, 546, 547, 583; A r e n d , *Algem. Geschied. des Vaderl.*, D. II. St. II. bl. 315; *de Vrije Fries*, *Nieuwe reeks*, D. I. bl. 260; 261.

[Hette Dekama]

DEKAMA (HETTE), zoon van J u w H e t t e s D e k a m a , was een der hoofden van de Schieringers in de tweede helft der vijftiende eeuw. Hij woonde te Weidum en stond als een zeer edel mensch bekend. Hij was in 1448 gehuwd met W i c k A l b a d a en sneuvelde in 1462, in den slag tusschen de Schieringers en Vetkoopers, bij het klooster Aylsem. Zijn oudste zoon volgt.

Zie A r e n d , *Algem. Geschied. des Vaderl.*, D. II. St. III. bl. 219; *de Vrije Fries*, *Nieuwe reeks*. D. I. bl. 258, 381.

[Juw Dekama]

DEKAMA (JUW), oudste zoon van den voorgaande, werd geboren op Dekama Stins bij het dorp Baard, omstreeks het jaar 1449 of 1450. Hij behoorde even als zijne voorzaten tot de Schieringsche partij, en was om zijne minzaamheid en voorbeeldig gedrag zeer bij zijne landgenooten in aanzien. Toen de verdeeldheden in Friesland zulk een hoogen trap bereikt hadden, dat het onmogelijk scheen aan dezelven een einde te maken, zonder dat er iemand benoemd werd, die, met het hoogste gezag bekleed, de partijen met zachtheid en des noods met geweld tot vereeniging kon dwingen, werd D e k a m a , vooral op aandrang van den Domheer O t t o v a n L a n g e n , Raad en gezant van keizer Maximiliaan, tot Potestaat van Friesland verkozen, naar het voerbeeld der voorvaderen, die, als de nood het hoogst geklommen was, meermalen tot dezen maatregel waren overgegaan. Door een groot gedeelte zijner partijgenooten en vele gematigden in den lande, die, ofschoon tegen eene eenhoofdige regering, thans geene andere uitkomst zagen, op den 2^{den} Januarij 1494 tot die waardigheid verkozen, werd hij tien dagen later, door v a n L a n g e n in naam des keizers met groote plegtigheid te Bolsward, in zijne betrekking bevestigd, en hem vier en twintig regters toegevoegd, om met hem de gewigtigste aangelegenheden des lands te behandelen. Aan de verwachtingen die men van hem koesterden, heeft hij echter in geenen deele voldaan, want, ofschoon bij alle schrijvers van zijnen tijd als een verstandig, opregt, vredelievend en onpartijdig man genoemd, die de eer van als opperste regeerder Friesland te besturen allezins waardig was, voerde hij evenwel als Potestaat niets uit en nam hij zelfs met v a n L a n g e n de wijk uit Bolsward, toen de gemoederen aldaar opgewonden begonnen te worden, en de Vetkoopers zich tegen zijne verkiezing verzetteden. Zonder zich verder om zijne hooge betrekking te bekommeren, trok hij zich in stilte terug op zijnen Stins te Baard, en leefde aldaar als een stil en vergeten burger, door het geheele land bemind en geëerd wegens zijne weldadigheid, zoowel als door zijne gastvrijheid en zijnen vriendschappelijken omgang met aanzienlijken en geringen. Zwaar voorzeker was de taak die hij zich op de schouders gelegd zag, maar onuitvoerbaar was die niet; het ontbrak hem evenwel aan vasten wil en de noodige moed, gepaard met voorzigtig beleid, om die met eer ten einde te brengen.

Nadat de Hertog van Saksen door vele voorname Friezen tot beschermheer was ingeroepen, onderwierp ook D e k a m a zich aan de vreemde heerschappij. Bij den Hertog schijnt hij zeer in gunst te hebben gestaan, althans hij werd in 1500 tot Raad van het nieuw ingestelde Hof van Friesland benoemd; eene betrekking welke voorzeker beter met zijnen aard, karakter en bekwaamheden overeenkwam, dan die van opperbestuurder van het gewest. Of hij onder de zes Raden, door Hertog

George van Saksen in 1504 aangesteld, behoorde is onbekend, doch in 1512 wordt hij evenwel in het Hof aangetroffen, maar na de overdragt van Friesland aan keizer Karel V in 1515 niet herkozen, denkelijk om zijnen vergevorderden ouderdom. Hij had in 1504 den bekenden renversaalbrief voor den Hertog van Saksen geteekend en werd door hem op de lijst der edellieden van Baarderadeel gebragt. De tijd van zijn overlijden is onbekend, doch hij leefde nog in 1528. Hij was eerst gehuwd met Ydt Unia, die hem twee dochters schonk. Na haar overlijden huwde hij in 1479 met Trijn of Catharina Hottinga. Bij haar verwekte hij vier zonen en drie dochters. Drie zijner zonen volgen.

Zie *Winsemius*, *Chronijk van Friesland*, bl. 319, 320, 412; Schotanus, *Beschrijv. van Friesland* bl. 401, *Tegenw. staat van Friesland*. D. III. St. I. bl. 143. Scheltema, *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 281; Arend, *Algem. gesch. des vaderl.* D. II. St. III. bl. 444, 449, 466, 475, 506; Eekhoff, *bekn. geschied. van Friesl.* bl. 125, 491; *De Vrije Fries*, *Nieuwe reeks*, D. I. bl. 257-273, 381.

[Hette van Dekama]

DEKAMA (HETTE VAN), oudste zoon van den voorgaande, door George, Hertog van Saksen, tegelijk met zijnen vader op de lijst der edellieden van Baarderadeel gebragt en door keizer Karel V in 1517 tot Grietman van dat gedeelte van Friesland aangesteld. Twee jaren te voren had hij aan laatstgenoemde als heer van Friesland, den eed van huldiging afgelegd, en in hetzelfde jaar had hij deel aan de overwinning door de Leeuwaarders op de Gelderschgezinde Friezen bij Barrahuis behaald. In 1517 was hij in het Bourgondische leger dat Sneek belegerde. Hij overleed den 20sten September 1522 en was gehuwd met Rinsk, dochter van Rienk van Camstra van Jellum, bij welke hij zeven kinderen had en die in 1549 overleed. Zijn zoon Pieter volgt verder.

Zie Baerdt van Sminia, *Nieuwe Naaml. van Grietmann*. bl. 222, 223.

[Jarich van Dekama]

DEKAMA (JARICH VAN), broeder van den voorgaande, was meester in de regten en werd in 1523 raad in het Hof van Friesland, in welk jaar hij deel nam aan de belegering van Bolsward door Goslick van Jongema. In 1527 werd hij met Sijds Tjaerda in commissie naar Brussel gezonden, om aan de Gouvernante onderscheidene klagten der Staten, voornamelijk over het zenden van te veel krijgsvolk in het land, voor te dragen; zij keerden met een bevredigend bescheid terug. Ook zat hij in 1529 in de commissie wegens het regelen van den tol tusschen de stichtste steden en Friesland. In 1539 was hij een der gedeputeerden, door de Staten benoemd, om meer bijzonder te handelen over hetgeen voor den lande nuttig en noodig geoordeeld werd. Hij werd in 1550 Grietman van Franekeradeel en Olderman van Franeker, en was in dat jaar een der afgevaardigden van Friesland, die met den

Hertog van Aremberg, den eed van Burgemeesters en Raad van Leeuwarden afnamen. Hij was gehuwd met Catharina dochter van Rienk van Camstra van Jellum en overleed in Januarij 1554.

Zie Baerdt van Sminia, *Nieuwe Naaml. van Grietmann.* bl. 190, 191, hier voornamelijk door ons gevolgd; Arend, *Algem. geschied. des Vaderl.* D. II. St. III. bl. 594, 603.

[Sicke of Sixtus van Dekama]

DEKAMA (SICKE of SIXTUS VAN), broeder van den voorgaande was Licentiaat in de regten en Advokaat bij het Hof van Friesland, werd in 1538 raad in dat Hof en, wegens zijne groote geleerdheid en ervarenheid in het regt, in 1545 te Utrecht door Karel V tot ridder van het Guldenvlies benoemd. Toen in 1555, bij de huldiging van Filips II, Friesland afgevaardigden derwaarts zond, werd hij uit het Hof met Agaeus Albada daartoe verkozen, en toen men van hen vorderde, dat zij, volgens eene gewoonte bij de Vorsten van het Oostenrijksche Huis, den eed geknield zouden afleggen, weigerden zij zulks en legden, met het antwoord: 'wij knielen voor niemand dan voor God Almagtig,' staande den eed af. Hij was de eigenaar van Mamminga State te Jellum, overleed in 1558, en was gehuwd met Luts Liauckama, die hem tien kinderen schonk en die hem in 1569 in het graf volgde. Zijn zoon Sicke volgt verder.

Zie de Wal, *Orat. de Clar. Fris. Jureconsult. p.* 10 et Annotat. p. 12, 13; van der Aa, *Nieuwe herinner. uit het gebied der geschied.* bl. 47; *de Vrije Fries*, *Nieuwe reeks*. D. I. bl. 382, 383.

[Pieter van Dekama]

DEKAMA (PIETER VAN), zoon van Hette van Dekama en Rinsk, dochter van Rienk van Camstra van Jellum, werd in 1538 Grietman van Baarderadeel, doch reeds den 3^{den} December van dat jaar raad in het Hof van Friesland, en in 1545 door Karel V tot ridder van het Guldenvlies benoemd. Hij teekende in 1555 de huldiging aan Filips II, en werd toen in zijnen post als raad van het Hof bevestigd. Hij was zeer Spaanschgezind en een getrouw aanhanger des konings, doch niet blind voor het schandelijk gedrag van de Roomsche Geestelijkheid in die dagen; zijnde Henricus Smenk, negen-en-twintigste Abt van Mariengaarde, door zijn toedoen om geldige redenen van zijn ambt ontzet en in den kerker geworpen. Hij overleed in 1568, werd in de Oldehoofsterkerk te Leeuwarden begraven, en was gehuwd met Catharina van Loo, die hem zes kinderen schonk en in 1581 overleed; waarschijnlijk is Rienk van Dekama, die volgt, zijn zoon.

Zie Baerdt van Sminia, *Nieuwe Naaml. van Grietmann*. bl. 93, 224.

[Rienk van Dekama]

DEKAMA (RIENK VAN), waarschijnlijk een zoon van den voorgaande, werd hopman over eene bende Spaanschgezinde soldaten, door Caspar de Robles, Stadhouder van Friesland, geworven, waarmede hij in 1577 naar Oostmahorn trok, om die plaats tegen de strooperijen der Watergeuzen te beschermen;

doch oordeelende geene troepen genoeg te hebben, besloot hij dien post te verlaten. Toen de Staatsgezinden de bovenhand kregen, verliet hij het land, werd den 6den Augustus 1580 ingedaagd wegens spaanschgezindheid en zijne goederen werden verbeurd verklaard. Hij bleef evenwel den Koning getrouw, en woonde in 1580 den veldslag bij onder Marten Schenk tegen den graaf van Hohenloo, plaats grijpende bij Hardenberg in de nabijheid van Koevorden. In 1581 had hij het bevel in Stavoren, doch moest die plaats na eene dappere verdediging aan Sonoy overgeven en werd hij gevankelijk naar Enkhuizen gevoerd, in welke ballingschap hij kort daarop overleed. Hij was sedert 1575 Grietman van Kollumerland en gehuwd met Maximiliana van der Merck, natuurlijke dochter van Jan van Ligne, graaf van Aremberg, en verwekte bij haar drie kinderen.

Zie Baerdt van Sminia, *Nieuwe Naaml. van Grietmann.* bl. 93, 94; Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.*, D. II. St. VI. bl. 429, aldaar verkeerdelijk Rem genaamd.

[Sicke van Dekama]

DEKAMA (SICKE VAN), zoon van Sicke van Dekama, bovengenoemd en Luts Liauckama. Hij werd in 1548 geboren, verloor op tienjarigen leeftijd zijnen vader en werd in 1568 door zijne moeder naar Spanje gezonden om op de Hoogeschool van Salamanca te studeren. Twee jaren daarna vertrok hij naar de Hoogeschool van Pavia in Italie, en behaalde waarschijnlijk aldaar den graad van Doctor in de regten.

In 1575 in Friesland teruggekeerd, treffen wij hem in 1577 als lid der Staten van Friesland aan. Hij was de Spaanschgzin de partij toegedaan, schijnt echter niet uitgeweken te zijn, en ging in latere jaren tot de Hervormde godsdienst over.

Van 1586 tot 1607 komt hij voor als mede Gedeputeerde Staat en als Volmagt ten Landsdage, bevorderde in 1587, met Dr. Dirck Foegelsangh, de toen vastgestelde herziene Dijks-Instructie van der Vijf Deelen Zeedijks Contributie, en was in 1591 uit het Collegie van Gedeputeerde Staten gecommitteerd tot slatting van de Swettevaart naar Sneek, en in 1602 ter herziening van de Friesche wetgeving en opmaking van de Lands-ordonnantie in dat jaar uitgevaardigd. Belangrijker betrekking bekleedde hij in 1607, toen hij wegens Friesland met anderen gecommitteerd werd ter vergadering van Hun Hoog-Mogenden, ter gelegenheid van de vredes-onderhandelingen met Spanje, en in 1608 tot het sluiten eener defensive alliantie met Engeland. Ofschoon hij tot drie jaren voor zijn dood nog lid van Gedeputeerde Staten gebleven is, wordt zijn naam in de geschiedenis niet meer genoemd, dan bij de begrafenis van Graaf Willem Lodewijk van Nassau te Leeuwaarden in 1620, gaande hij ter regterhand van des overledenen broeder, Graaf Ernst Casimir van Nassau. Hij overleed den 29sten Maart 1625, en was gehuwd met Hiltje Tamminga, die

hem negen kinderen schonk, en die in 1632 overleed. Beide liggen in de kerk te Jellum begraven, onder eene zerk met een grafschrift voorzien. Hij was Heer van Tammingaburg te Hornhuizen in de Marne en eigenaar van Mammema-State te Jellum.

Zie *de Vrije Frics*, *Nieuwe reeks*, D. I. bl. 383-392.

[Agatha Deken]

DEKEN (AGATHA) werd den 10den December 1741 in de nabijheid van Amstelveen geboren. Hare ouders, landlieden, die door allerlei rampen behoeftig waren geworden, verloor zij op haar derde jaar, en zij werd dien ten gevolge in het weeshuis der Collegianten te Amsterdam opgenomen, waar zij door het onderwijs van een der bestuurders, du Blouis, de eerste gronden legde van godsdienstzin, kennis en smaak, die later op eene zoo uitmuntende wijze in hare werken zouden doorstralen. Als dienstbode bij de dichteres Maria Bosch geplaatst, werd de zucht voor poëzy en fraaije letteren, die zich reeds vroeg bij haar openbaarde, aangewakkerd, en de dagelijksche omgang met hare meesteres, die spoedig hare vriendin werd, had op hare verdere ontwikkeling eene belangrijke invloed. Gemeenschappelijk beoefenden zij de poëzy en gaven te zamen te Amsterdam in 1775 eenen bundel *Stichtelijke Gedichten* uit.

Na verloop van vijf jaren verloor zij hare edelmoedige beschermster en vriendin, en leefde zij in geene gunstige omstandigheden; doch toen op den 29den April 1777 Elizabeth Bekker haren echtgenoot Adrianus Wolff verloor, snelde Deken, op het berigt daarvan, naar hare vriendin Bekker toe, met wie zij tot haren dood toe onafscheidelijk zamenwoonde en in hare lotgevallen deelde, gelijk wij dat op het artikel van Bekker verhaald hebben. Het overlijden van hare vriendin schokte haar gestel dermate, dat zij negen dagen na deze, den 14den November 1804, overleed en in hetzelfde graf naast haar begraven werd.

Even als Elizabeth Bekker, was Agatha Deken een sieraad onzer letterkunde. Daar beide meest gemeenschappelijk de vruchten van haren geest uitgaven, valt het moeijelijk aan te wijzen, welk deel elk daarin had; doch bekend is het, dat de daarin doorstralende geestigheid, fijne boert, scherp, weleens bijtend vernuft aan hare vriendin, en de ernst, gestrengheid in het zedelijke doch onbekrompene denkwijs in het leerstellige van de godsdienst, aan haar moet worden toegeschreven. Als godsdienstige, zede- en volksdichteres, werd zij zeldzaam geëvenaard. Hare gedichten zijn eenvoudig, natuurlijk, bevallig, roerend en deugdwekkend, en wij behoeven slechts op hare *Oeconomische Liedjes* te wijzen, om haar eene eervolle plaats onder onze dichters te doen innemen.

Voor haar en hare vriendin Bekker was de eer weggelegd, om de eersten te zijn, die onze letterkunde van eigenlijk gezegde romans, oorspronkelijk in de moedertaal opgesteld, voorzagen, en de *Historie van* Sara Burgerhart, die van Willem Le-

vend, en van Cornelia Wildschut, als ook de *brieven van* Abraham Blankaart, door hen te zamen geschreven, verdienen, ofschoon van langwijligheid en andere onvolkomenheden niet vrij te spreken, grooten lof, en worden met regt onder die kunstgewrochten genoemd, welke onze letterkunde tot eer verstrekken.

De voornaamste werken van Agatha Deken zijn door ons op het artikel van Elizabeth Bekker opgenoemd. Afzonderlijk gaf zij uit: *Tranen gestort bij het overlijden van den uitmuntenden dichter* Bellamy 's Hage 1786 8°; *Voorregten van den Godsdienst; Mijne offerhande aan het vaderland*. 's Hage 1799. 8°. *Liederen voor den Boerenstand*; *Liederen voor kinderen*; terwijl in de verzameling van Christelijke gezangen en liederen door de gemeente der Doopsgezinden te Haarlem uitgegeven, verscheidene bijdragen van hare hand voorkomen.

De afbeelding van Agatha Deken, naar P. Groenix, is door L. Portman gegraveerd.

Zie *Algem. Konst- en Letterb.* 1804 D. II. bl. 321; Konijnenburg, *Lofrede op Elizabeth Wolff*, *geb. Bekker*, *en Agatha Deken*, (Amst. 1805) bl. 52-90; *Nieuwenhuis*, *Woordenb. van Kunst. en Wetensch*. D. II. bl. 300-302; Witsen Geijsbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 142-160; Collot D'Escury, *Hollands Roem*, D. IV. St. I. bl. 94, 95. *Aant.* bl. 338, 339; van Kampen, *geschied. der Lett. en wetensch. in Nederl.*, D. II. bl. 490-492, Siegenbeek, *Gesch. der Ned. letterk.* bl. 274, 293; dit woordenb. D. II. bl. 287-291, 987; (van Til) *de belangr. Nederl. Vrouw.* bl, 112-125; Muller, *Cat. van Porir.* bl. 70*; Cat. Bibl. van de Maatsch. der Nederl. Letterk. te Leiden*, *bijv. over.* 1853-1857, bl. 20-23.

[Albartus Deketh]

DEKETH (ALBARTUS), geboren te Harlingen den 4den October 1796, was de eenige zoon van Mr. Petrus Deketh, ambtenaar bij 's lands in- en uitgaande regten, en van diens tweede vrouw Gezina Barbera Telting. Na het voorbereidende onderwijs aan de Latijnsche school zijner geboorteplaats genoten te hebben, vertrok hij in 1814 naar de Utrechtsche Hoogeschool, studeerde eerst in de godgeleerdheid, doch ging weldra tot de beoefening der regten over, en verkreeg den graad van Doctor in de regtsgeleerdheid den 15den Junij 1820, na verdediging van een: *Specimen varii argumenti*, daar bijzondere omstandigheden hem verhinderden om op eene dissertatie: *Over de oorzaken van het verval der romeinsche regtsgeleerdheid na den tijd van Alexander Severus* te promoveeren. Na eenige jaren te Leeuwarden de praktijk te hebben uitgeoefend, werd hij er Commissaris van Policie, en in 1825 bevorderd tot Substituut-Officier bij de regtbank aldaar. Tien jaren later werd hij als officier geplaatst bij de regtbank te Sneek, en bij de organisatie der regterlijke magt in October 1838, verkreeg hij den post van Advokaat-Generaal bij het Provinciaal Geregtshof van Friesland, en ging in 1841 van

daar over in de betrekking van Advokaat-Generaal bij den Hoogen Raad der Nederlanden, welken post hij tot aan het einde zijns levens bekleedde.

In verscheidene andere, ook administrative, betrekkingen was D e k e t h gedurende een aantal jaren werkzaam, en onderscheidde zich steeds door bijzondere bekwaamheid en scherpzinnigheid, ongemeenen ijver en rechtschapenheid. Als regtsgeleerde en ambtenaar van het Openbaar Ministerie werd hij door niemand overtroffen en zeldzaam geëvenaard in gezond verstand, helderen blik, eenvoudigheid en gemakkelijkheid van werken, juistheid van voorstelling, kernachtigheid van uitdrukking, bondigheid van redenering en in opregtheid en vastheid van karakter. Teregt werden dan ook zijne verdiensten op hoogen prijs geschat, en wel verdiend was de onderscheiding, die hem in 1842 ten deel viel, toen hem de ridderorde van den Nederlandschen Leeuw werd geschonken.

Ofschoon D e k e t h te levendig van geest was om zich rustig neder te zetten, tot het zamenstellen van uitgebreide werken, nogtans heeft de beoefening van geschiedenis en letteren veel aan hem de danken. Het Friesch Genootschap voor geschied- oudheid- en taalkunde, telde hem onder hare oprigters niet alleen, maar dankte ook aan hem haar kabinet van munten en penningen, waarvan hij den grond legde.

In de penningkunde toch was D e k e t h grondig ervaren, en ofschoon ons slechts ééne bijdrage, daartoe betrekkelijk, van zijne hand geschonken is, getuigt nogtans zijne eigene keurige verzameling, die den 19^{den} October en volgende dagen van het jaar 1857 te 's Hage openlijk verkocht werd, van zijne kunde en smaak in dat vak. Zijne veelvuldige en drukke bezigheden lieten hem evenwel niet toe aan zijne geliefkoosde studien veel tijd te besteden, en zijne warme belangstelling in de wetenschappen is slechts ten deele op te maken, uit het aandeel dat hij had aan het verslag over de uitgave van J a n c k o D o u w a m a 's geschriften, door het genoemde Friesch Genootschap bezorgd.

D e k e t h overleed te 's Gravenhage den 3^{den} Junij 1857 was in October 1828 in het huwelijk getreden met vrouwe C l a u d i n e P e t r o n e l l e J a c o b a C r o m m e l i n , dochter van S a m u e l C r o m m e l i n , Predikant te Leeuwarden, en was bij haar vader van negen kinderen.

Zie *De Vrije Fries*, D. I. bl. 257-262; v a n d e r C h i j s , *de Munten van Friesl. Gron. en Drenth.* bl. 8, 22 en *de Munten van Holl. en Zeel.* bl. 573; *Hand. der jaarl. Algem. Verg. van de Maatsch. der Ned. Letterk. te Leiden*, 1857. bl. 184-190; *Algem. Handelsbl.* 17 Sept. 1857; *Hand. van het Friesch Genootsch.* over 1856-1857, bl. 152, 154.

[Coenraet Dekker]

DEKKER (COENRAET). Zie DECKER (COENRAET).

[Jan Dekker]

DEKKER (JAN) schreef een:

Verhaal van zijne acht-en-twintig jarige slavernij in Barbarijen. Hoorn. 1744 4°.
Zie A r r e n b e r g , *Naamreg. van Nederd. Boek*.

[J Dekker]

DEKKER (J), dempte in 1787 met D. C r a n s het oproer te Oud Beijerland, waarvan op het artikel van laatstgenoemde is melding gemaakt.
Zie *Vaderl. Hist. ten verv. op Wagenaar* D. XVI. bl. 273.

[Jan Dekker]

DEKKER (JAN), Schipper, was in 1759 onder het geleide van de zeekapiteinen D i r k H a r t o g en J a c o b d e W i l d e , met eene vloot van omtrent vijftig koopvaardijschepen, uit de West-Indië behouden tot voor den Hollandschen wal gekomen, had, met zijn schip en nog vier andere Zeeuwsche schepen naar Vlissingen moetende, het geleide verlaten op de hoogte van de Maas, en zeilde als kommandant van dit vijftal voort. In West-Indië had men reeds het oog op zijn schip geslagen, hetzelve naauwkeurig doen uitschilderen, en getracht hem meester te worden. Door vooraf zijnen bodem te laten verschilderen, was hij den kapers ontkomen; evenwel bleef hij eene begeerlijke prooi. Nu kwam er een kaper op hem af. Het schip van D e k k e r was wel bemand en tot tegenweer in staat. Het scheepsvolk, door hem gevraagd wat te doen indien de kaper aanviel, wist van geen overgeven in het gezigt van het vaderland, maar wilde vechten, zoo lang het staan kon. D e k k e r kende zijn volk, bragt alles in gereedheid tot den slag, en maakte klein zeil om den naderenden vijand in te wachten; doch deze, liever roovende dan vechtende, hield af en D e k k e r kwam behouden binnen.
Zie *Vaderl. Hist. ten onmidd. verv. op Wagenaar*, D. XXIII. bl. 70, 71, S t u a r t , *Vaderl. Hist.* D. II. bl. 62, 63.

[Simon Dekker]

DEKKER (SIMON) werd den 1sten Junij 1751 kapitein ter zee ter admiraliteit Noorder kwartier, geraakte in 1787 om zijne gehechtheid aan den Stadhouder in groote moeijelijkheden, doch werd na de omwenteling in eere hersteld. Hij vertrok den 19den December 1794 met O o r t h u y s en G r o o t e n r a a y , als bevelhebber op het fregat *Medenblik* naar Oost Indië, werd in 1797 kapitein ter zee eerste klasse, en den 21sten Junij 1801 Schout bij Nacht. Als zoodanig vertrok hij in 1802 als bevelhebber van een eskader, bestemd om eenige hooge ambtenaren naar de kaap de Goede Hoop over te brengen en verder den handel in Oost-Indië te beschermen. In 1803 niet onder den Vice-Admiraal H a r t s i n c k willende dienen, verliet hij zijnen post en keerde in December 1805 uit Oost-Indië naar Holland terug. Door den krijgsraad ter dood veroordeeld, werd dit vonnis door den Raadpensionaris S c h i m m e l p e n n i n c k geschorst, doch D e k k e r uit 's lands militaire dienst ontzet.
Zie d e J o n g e , *Geschied, van het Nederl*, *Zeewez.*, D. VI. St. I. bl. 403-408. 544, St. II. bl. 461, 562-575.

[Ezechiel de Dekker]

DEKKER (EZECHIEL DE), schreef:

Nieuwe telkunst. 4°.

Rabat tafelen. 4°.

Praktijk van de Groote Zeevaart enz,, tweede druk, Rott. 1659. 8°.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Nederd. Boek.* D. I. St. III.

[Johan Deknatel]

DEKNATEL (JOHAN) werd in 1698 geboren te Norden in Oost-Friesland en overleed als Leeraar der Doopsgezinden te Amsterdam in 1759. Zijne afbeelding ziet het licht. Hij was een vroom prediker en vruchtbaar schrijver, blijkens de werken door hem uitgegeven, zoowel in proza als in poëzy. Zij zijn getiteld:

Klagt en troostdigten over den staat van Oost-Vriesland, Amst. 1722. 4°.

Aanleiding tot het Christelijk geloove, *met de woorden Gods*, Amst. 1746. 8°.

In het Duitsch vertaald onder den titel:

Anleitung zum Christlichen Glauben. Amst. 1756.

De getrouwe Raad des Zaligmakers, *aan het zorgeloose Christendom over Openb*. III. *vs.* 17, 18, *gepredikt op den laatsten Bedendag onder de Doopsgezinden te Amsterdam*, *alsmede de Bede Christi laat u versoenen met God*, *over* II Corinth. V. vs. 20, Amst, 1755. 4°.

Evangelische Liederen uit het Hoogduitsch vertaald. Amst. 1756 4°.

Het oogmerk van Gods gerichte op aarde uit Jes. XXVI:9. Amst. 1756, 4°.

Lijkpredikatie op Ds. Bremer. Amst. 1757. 4°.

Menno Simons in 't klein, *behelzende verscheiden merkwaardige verhandelingen en woordelijke uittrekselen uit zijne werken*. Amst. 1758. 8°. Ook in het Hoogduitsch vertaald en uitgegeven onder den titel van: *Kurzer Auszug von Menno Simons Schriften*, Büdingen 1758.

Twaalf Predikatien over uitgelezen Texten, Amst. 1758, 8°.

Nagelaten Predikatiën. Amst. 1763. 8°.

Zie Van Abkoude, *Naamr. van Nederd. Boek* D. I, St III. V. VI; Arrenberg, *Naamr. van Ned. Boek.; Jaarb. voor de Doopsgez. Gem.* 1838 en 1839. bl. 63; Blaupot ten Cate, *Geschiedenis der Doopsgez. in Holl.* enz. D. II. bl. 36, 99, 129, 142; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 70.

[Jan Delabaer]

DELABAER (JAN). Zie BARRA (JAN) en Kramm, *Lev. en werk der kunstsch.* op Baer en Barra (JAN DE LA.)

[Delacourt]

DELACOURT. Zie COURT (DE LA).

[Gualtherus en Petrus Delaenus]

DELAENUS (GUALTHERUS en PETRUS). Zie DEELEN (WOUTER en PIETER.)

[Delcourt]

DELCOURT was een zeer goed portret schilder te 's Hage in 1790, die ofschoon te Rijssel geboren, zich in Holland vestigde en aldaar gehuwd was.

Zie K r a m m , *Lev. en werk. der Kunstsch*.

[Delcourt]

DELCOURT, leverde eene tamelijk vloeijende vertaling der XVI Satyre van Juvenalis in de verzameling van *Alle de Schimpdichten van D.J. Juvenalis en A Persus Flaccus*, *door verscheidene dichters in Nederduitsche verzen overgebragt*, en te Haarlem in 1701 gedrukt.

Zie Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 165.

[Antonie Delcourt]

DELCOURT (ANTONIE), directeur van den handel in Perziö, maakte zich, gedurende het drie jarig bekleeden van dien post, aan zulke groote uitgaven schuldig, dat, volgens het rapport van Hendrik Brouwer en de Raden van Indië in 1633, zijne uitgaven in twee jaren bijna zooveel bedroegen als van zijnen voorganger in zes jaren tijds; weshalve hij aan de Compagnie de grootste schade had toegebragt en hij zijne billijke straf niet ontgaan zou.

Zie *Kron. van het Hist. Genootsch.* te Utr. D. X. bl. 99-114.

[Johannes van Delden]

DELDEN (JOHANNES VAN). Zie SCATIUS. (JOHANNES).

[Wouter en Pieter Deleen]

DELEEN (WOUTER en PIETER). Zie DEELEN (WOUTER en PIETER.)

[Dirk van Delen]

DELEN (DIRK VAN). Zie DEELEN (DIRK VAN).

[Steven Baron van Delen]

DELEN (STEVEN Baron VAN), afkomstig uit een oud en aanzienlijk Geldersch geslacht, was de zoon van Pieter van Delen, en reeds in het jaar 1687 ten Landdage beschreven. Hij was heer tot Arler en landrentmeester van de Veluwe. Als Curator der Geldersche Hoogeschool, bewees hij die instelling de gewigtigste diensten, en was steeds haar vraagbaak en steun bij de moeijelijkheden en netelige geschillen met den Magistraat der stad, waarin zij zich, in die dagen, gedurig gewikkeld zag. Hij woonde te Harderwijk en overleed er den den 17^{den} Februarij 1716.

Zie Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XI, bl. 96; Bouman, *Gesch. der Geld. Hoogesch.* D. II. bl. 7 en 8.

[Leonard Albrecht Carel Baron van Delen]

DELEN (LEONARD ALBRECHT CAREL Baron VAN), geboren te Petersburg, uit een edel geldersch geslacht, den 29sten Junij 1767. Na het onderwijs van zijnen moederlijken grootvader, den grooten Euler, ontvangen te hebben, trad hij nog jong in dienst bij de Russische artillerie, onderscheidde zich bij den overgang over den Bug en bij de belegering van Ocsakow onder Prins Potemkin Tawrischeskoi, woonde daarna, als adjudant van den Generaal Euler, den oorlog in Finland bij,

en gaf in 1791 bij de zamenstelling van eene nieuwe linie van defensie tegen Zweedsch Finland, groote blijken van zijne kunde.

In 1794 trad hij in hollandsche dienst, dekte den 27sten December van dat jaar den terugtogt der hollandsche armee van Zevenbergen, waarvan door den toenmaligen Generaal v a n B o e t s e l a a r eervolle melding is gemaakt, en bevond zich in 1795 en volgende jaren bij het rassemblement en bij de

hollandsche brigade in Engeland. Na den vrede van Amiens aanvaardde hij eenen leerstoel der wiskunde te Dillenburg in het Nassausche, doch werd kort daarna in ons land benoemd bij den waterstaat, en vervolgens als inspecteur van de algemeene dienst bij den waterstaat van het toenmalig koningrijk Holland, in welke betrekking hij den lande gewigtige diensten deed bij het belangrijk werk van de peiling der rivieren, waarmede den Generaal K r a y e n h off toen belast was.

Na de inlijving van ons land in Frankrijk, werd v a n D e l e n naar Parijs ontboden, ter aanvaarding van eenen hoogen post, hem door den keizer aangeboden; doch hij bedankte daarvoor, en verkoos liever den post van Ingenieur en Chef des Ponts et Chaussées in het Departement van de Lippe, in het jaar 1811.

Na den val van N a p o l e o n, trad v a n D e l e n in pruissische dienst onder B u l o w, met den rang van Majoor, en sloeg bij Bommel den brug, waarover het pruissische leger den volgenden morgen den anderen oever van de Waal bereikte, welk moeijelijk werk door hem schielijk tot stand gebragt werd, en waarvoor hij den warmen dank van zijnen Generaal inoogste. Hij hielp vervolgens in 1814 buiten's lands de vrijheid van Europa bevechten, nam deel aan de veldslagen bij Laon, Soissons en anderen, werd den 1sten Junij 1814 ridder der koninklijke Pruissische Militaire orde van Verdiensten, en den 11^{den} Augustus 1815 voor zijn dapper gedrag bij Waterloo, met de Militaire Willems-orde beschonken.

Na den vrede trad hij uit de krijgsdienst, werd benoemd tot Inspecteur der 3de Divisie van den Waterstaat en der publieke werken, en hield als zoodanig zijn gewoon verblijf te Bergen in Henegouwen, alwaar hij, na aan het vaderland zeer belangrijke diensten te hebben bewezen in het daarstellen van uitgebreide werken en het doen van Geodesische waarnemingen, den 27sten Mei 1821 overleed.

Zijne verdiensten werden in 1816 erkend door zijne benoeming tot lid van de eerste klasse van het voormalig koninklijk Nederlandsch Instituut, waarvan hij sedert 1809 reeds correspondent was. Hij liet bij zijne echtgenoote geene kinderen na.

Zie *Algem. Konst en Letterb.* 1821. D. II. bl. 98-102.

[Gualtherus en Petrus Delenius]

DELENIUS (GUALTHERUS en PETRUS). Zie DEELEN (WOUTER en PIETER).

[Jacob Willemszen Delff]

DELFF (JACOB WILLEMSZEN) werd te Delft geboren en was een bekwaam portretschilder. In 1592 schilderde hij een groot schutterstuk, vroeger bewaard op den Doele te Delft, doch door het springen van het kruidmagazijn in 1654 zeer beschadigd. Hij schilderde ook een *familiestuk*, waarin hij zich zelven met zijne zonen, die volgen, levensgroot had af-

gebeeld. In de keizerlijke Galerij te Weenen is van hem voorhanden: *een landschap*, *waarin is voorgesteld de ontmoeting van Jacob en Ezau*. Hij overleed te Delft den 5^{den} Mei 1601.

Zie D. van Bleyswijck, *Beschrijo. der stad Delft*, bl. 845; Hoogstraten, *Woordenb.*; Immerzeel, *Lev. en werk. der Kunstschild*. Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Cornelis Jacobsz Delff]

DELFF (CORNELIS JACOBSZ), oudste zoon van den voorgaande, werd geboren in 1571, genoot het onderwijs van zijnen vader en van Cornelis van Haarlem. Hij schilderde stillevens, en legde zich vooral toe op keukenstukken, waarin hij, wegens zijne bijzondere wijze van koper te schilderen, geroemd werd. Zijn zoon Nicolaas Cornelisz. volgt.

Zie D. van Bleyswyck, *Beschrijv. der stad Delft*, bl. 845; Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.* D. II. bl. 328 en 330.

[Nicolaas Cornelisz Delff]

DELFF (NICOLAAS CORNELISZ.), ook genaamd KLAUDIUS KORNELISZEN, zoon van den voorgaande. Indien hij volgens het berigt van den heer Kramm in 1571 geboren is, dan moet zijn vader ten minste twintig jaren vroeger geboren zijn, dan zijn in het vorige artikel, en ook door den heer Kramm vermeld, geboortejaar; en of dit met den leeftijd van diens vader, Jacob Willemszen Delff, overeenkomt, durven wij niet beslissen. Nicolaas Cornelisz. Delff was een kunstig glasschilder, van wiens werk niets meer voorhanden schijnt.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Rochus Jacobsz Delff]

DELFF (ROCHUS JACOBSZ.), tweede zoon van Jacob Willemszen Delff voornoemd. Van hem is niets anders bekend dan dat hij een goed portretschilder was.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Willem Jacobsz Delff]

DELFF (WILLEM JACOBSZ.), derde zoon van Jacob Willemszen Delff voornoemd, werd te Delft den 19^{den} November 1580 geboren. Hij was gehuwd met eene dochter van Michiel Jansz. Mierevelt, en bragt de portretten, door dezen meester geschilderd, met een vast en stout graveerijzer in het koper over. Ook naar van Dyck en anderen graveerde hij portretten. Hij overleed te Delft den 11^{den} April 1638, en voerde den titel van Graveerder des konings van Engeland. Zijn zoon volgt.

Zie D. van Bleyswyck, *Beschrijv. der stad Delft*, bl. 846; Collot d'Escury, *Holl. roem*, D. II. bl. 25; Immerzeel *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Jacob Delff]

DELFF (JACOB), zoon van den voorgaande, werd te Delft den 24sten Januarij 1619 geboren, en was mede een kunstig portretschilder, die echter de kunst meer uit liefhebberij dan als middel van bestaan beoefende. Hij was raad en Haven-

meester te Delft, in 1652 schutterskoning aldaar, en overleed aldaar den 12den Junij 1661. Zijne afbeelding ziet het licht, en zijne weduwe, Anna Hoogenhoeck, liet ter zijner eere, door den beroemden beeldhouwer Pieter Rycks, een fraai grafteeken vervaardigen, geplaatst boven zijn graf in de Oude kerk te Delft.

Zie D. van Bleyswyck, *Beschrijv. der stad Delft*, bl. 856; Timareten, *Verzamel. van Gedenkst.* D. I. bl. 40 en 41, met afbeelding van het bovengemeld gedenkteeken; van Loon, *Beschrijv. der Nederl. Historiepenn.*, D. I. bl. 153; Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 70.

[Abraham Delfos]

DELFOS (ABRAHAM) werd op den 8sten Maart 1731 te Leiden geboren, en was een bekwaam graveur, zoo naar Teniers, Berchem, Brouwer en anderen, als naar zijne eigene teekeningen. In de *Beschrijving der stad Leiden*, door Frans van Mieris, zijn de platen door hem in het koper gebragt. Met La Fargue teekende hij *de afbeelding der sledevaart in* 1774 *en* 1775; voor *Sandiforts Exercitationes Academicae* (1783, 4o.) teekende hij ontleedkundige voorwerpen. Hij dreef ook kunsthandel, maakte zich in zijn jeugd reeds als een opregt vaderlandsch kunstenaar bekend en overleed den 13den Julij 1820.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Barthelomeus Bodegemius van Delft]

DELFT (BARTHELOMEUS BODEGEMIUS VAN) of DELPHUS, was een groot regtsgeleerde. Hieronimus Osorinus maakt van hem gewag in zijn boek *de gloria mundi*, col. 1577. Petrus Opmeer droeg het vierde boek zijner *Geschiedenis der Hollandsche martelaren* aan hem op.

Zie *Beschrijving der stadt Delft* bij Boitet bl. 703.

[Dirk van Delft]

DELFT (DIRK VAN), meester in de vrije kunsten en in de geneeskunde, en kanunnik, was een geleerd man en behoorde tot de orde der Jacobijnen te Utrecht. Hertog Albrecht van Beijeren deed hem op zijne kosten onderwijzen tot dat hij tot Doctor in de godgeleerdheid verheven werd, hetgeen in die dagen eene zeldzaamheid was, waarna hij hem tot zijnen hofprediker aanstelde. Hij overleed den 5den December 1471 en ligt in de Fransche kerk of zoogenaamde hofkapel te 's Hage begraven. Zijn graf werd met een sierlijk uitgehouwen zerk bedekt.

Zie D. van Bleyswyck, *Beschrijv. der stad Delft*, bl. 754; Timareten, *Verzam. van Gedenkst.* D. II. bl. 222 met eene afbeelding der grafzerk; Van der Chys, *de Munten van Holl. en Zeel.* bl. 243.

[Gillis van Delft]

DELFT (GILLIS VAN), of AEGIDIUS DELPHIUS, geboren te Delft, was een zeer geleerd man in wiens omgang E r a s m u s vermaak vond. Hij was in 1507 Hoogleeraar in de godge-

leerdheid te Parijs en maakte voor zijnen tijd niet onverdienstelijke latijnsche verzen. Hij schreef:

Commentarius in Ovidium de Remedio amoris Paris, 1495, 4°.

Septem Psalmi poenitentiales, *noviter metricé compilati* 4°.

De causis Ortus mortisque Christi, *ad pontificem Gurcensem*, *caesareum oratorem*, Parijs, 1511 4°.

Ook zette hij den *Brief van Paulus aan de Romeinen* in Latijnsche verzen over en gaf dien te Parijs in 1507 uit.

Zie Sweertius, *Athen. Belg.* p. 106; D. van Bleyswyck, *Beschrijv. der stad Delft*, bl. 755; *Biograph. Univ.* T. VI. p. 95.

[Gerrit Janszoon van Delft]

DELFT (GERRIT JANSZOON VAN), was in 1566 te Amsterdam schutter der handboogschutterij en behoorde tot hen die in dat jaar den predikant Jan Arendszoon binnen Amsterdam haalden om te prediken, en pal stonden toen men zulks trachtte te beletten. In 1578 werd hij schepen en raad der stad.

Zie Wagenaar, *Beschrijv. van Amst.*, D. III. bl. 168, 478 479, D. IV. bl. 7.

[Johan van Delft]

DELFT (JOHAN VAN), of JOHANNES DELPHIUS, geboren te Delft, was vele jaren Wijbisschop te Straatsburg en in 1541 tegenwoordig bij de te Worms gehoudene zamenspraak tot bevrediging der kerk. Na zijn dood kwam van hem te Keulen uit:

De potestate Pontifica. 1580, 8°.

De notis ecclesiae. 8°.

Zie Sweertius *Athen. Belg.* p. 4418; *Biograph. Univ*, T. VI. p. 96.

[M. van der Delien]

DELIEN (M. VAN DER). In het *Bundeltje uitgelkipte Geestelijke gezangen*, komt van hem, op bl. 33, *een gebed tot Jezus* voor, dat weinig beteekent.

Zie *Algem. Konst- en Letterb.*, 1848, D. I. bl. 89.

[Nicolaas Anthony van der Delien]

DELIEN (NICOLAAS ANTHONY VAN DER), waarschijnlijk een bloedverwant van den voorgaande, was in de eerste helft der zeventiende eeuw predikant te 's Hertogenbosch. Hij schreef:

Wanhoops worstelinge en triumphe des Geloofs, Amst. 1657, 8_o.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dichters*.

[Henrik van Delmanhorst]

DELMANHORST (HENRIK VAN), verkreeg in 1620 van Curatoren der Leidsche Hoogeschool de vergunning, om, op de proef, voorlezingen over de redekunst te houden. Het schijnt echter dat hij daarmede weinig genoegen gaf; althans zijn verzoek in 1623, om in plaats van den Hoogleeraar H. Bredius benoemd te

worden tot professor in de rhetorica, werd afgeslagen. Bij B a l e n , *beschrijving van Dordrecht*, bl. 1241, wordt hij genoemd *Medicijn ordinaris der stad Leyden* en *professor in de faculteyt van de Medicine op de Academie aldaar*. H u g o d e G r o o t schreef een *Epistola Jocosa* bij zijne bevordering tot geneesheer, en volgens de *poemata* J a n i B o d e c h e r i B a n n i n g i i (Lugd. Bat. 1637, p. 183) schreef hij een *Etymologicon*. Als Latijnsch dichter maakte hij zich bekend zoo

door zijn *Threnodia Nicotiana* als andere gedichten, die men verspreid vindt in de bundelsvanJacobus Pilius,Albertus Eufrenus,Bodecher Banning en anderen.

Zie, behalve de genoemden, Grotii, *poëmata*, (Lugd. Bat. 1617) p. 272-274; Siegenbeek, *Geschied. der Leidsche Hoogesch.* D. II. *Toev. en Bijl.*, bl. 263; Schotel, *Letterk. Bijdr. tot de geschied. van den Tabak* enz. bl. 114.

[S. van Delmanhorst]

DELMANHORST (S. VAN), schreef, behalve andere gedichten die ons onbekend zijn, *Een ernstelyk lofdicht ter eere des wedergeboren* Apelles *en den Nederlandschen* Maronis, Caroli Vermander, waarvan de twee eerste regels reeds ons geen hoogen dunk van zijne bekwaamheid geven. Zijn zinspreuk was: *Godt is wonderlyck*.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.*, D. II. bl. 38.

[A. Delorme]

DELORME (A.). Zie LORME (A. DE).

[Christophorus Delphicus]

DELPHICUS (CHRISTOPHORUS). Zie DHONA (CHRISTHOPHORUS DELPHICUS, Graaf van).

[Aegidius Delphius]

DELPHIUS (AEGIDIUS). Zie DELFT (GILLIS VAN).

DELPHIUS (JOHANNES). Zie DELFT (JOHANNES VAN).

[Daniel Delprat]

DELPRAT (DANIEL), zoon van Daniel Delprat en van Marie Anne Humbert, werd den 15^{den} Augustus 1758 te Amsterdam geboren. Hij studeerde eerst te Leiden, later te Amsterdam in de godgeleerdheid. Proponent zijnde werd hij achtereenvolgend beroepen tot predikant bij de Waalsche Gemeente te Zutphen in 1788, te Utrecht in 1790 en te 's Hage in 1791. Door zijne vaardigheid om zich in de Fransche taal uit te drukken, maakte men van zijne bereidwilligheid gebruik, om de destijds in de Fransche taal van gouvernementswege uitgevaardigde stukken door hem te doen opstellen, waardoor hem bij de komst van Koning Lodewijk tot den troon diens vertrouwen in ruimen mate te beurt viel, en hij door hem aangezocht werd om het ambt van Secretaris Generaal bij het Departement van Buitenlandsche zaken, tegen zijne herderlijke bediening te verwisselen.

Ofschoon Delprat, te zeer gehecht aan zijn predikambt en zijne gemeente die hem lief had, deze aanbieding van de hand wees, kon hij evenwel voor eene tijdelijke waarneming dier betrekking niet bedanken. Hij bleef dat tot aan onze inlijving in het Fransche keizerrijk en werd toen op aanbeveling van den Prins van Plaisance, gouverneur generaal der Hollandsche departementen, aangesteld om het nieuw

keizerlijk geregtshof en ook het departement van den waterstaat behulpzaam te zijn in het overzetten in de Fransche taal der officiele stukken.

Na de omwenteling in 1813 werd D e l p r a t benoemd tot Geheim Secretaris aan het Ministerie van Buitenlandsche zaken, en bleef dit tot aan zijn overlijden.

Te midden van al die beslommeringen bleef de Evangelie

bediening hem dierbaar. Zijne prediking onderscheidde zich door waarheid, eenvoudigheid en gemoedelijkheid. Hij maakte zich jegens de Hervormde kerk in ons vaderland verdienstelijk, door als lid der consulerende commissie, door Koning Lodewijk in 1808 ingesteld, tot hare organisatie mede te werken. Door de inlijving van ons land in het Fransche keizerrijk had deze geene voortgang, evenmin als de organisatie die later op last van Napoleon ontworpen werd bij eene andere door hem ingestelde commissie, waarvan ook Delprat lid was.

Na de herstelling van ons volksbestaan werd Delprat in 1815 lid der op nieuw benoemde commissie tot organisatie van het Hervormde Kerkgenootschap, en nam hij deel aan de algemeene Synode van 1816 en 1817. Als hofkapellaan in 1817 had Princes Marianne en onze tegenwoordige Koning, benevens diens broeders, het godsdienstig onderwijs aan hem te danken. Hij werd in 1827 emeritus en overleed te 's Gravenhage den 27sten Mei 1841.

Ofschoon de opsteller zijnde van vele belangrijke staatsstukken, is er van Delprat met zijn naam niets in druk verschenen, dan de *Eloge de Mr.* de la Saussaye, geplaatst vóór de uitgave van diens *Sermons* te 's Hage en te Amsterdam in 1817 uitgegeven. Delprat werd in 1817 benoemd tot ridder der orde van den Nederlandschen leeuw en was gehuwd met vrouwe Françoise May, die hem acht kinderen schonk.

Zie Ypey en Dormout, *Geschied. der Ned. Herv. Kerk*, D. IV. bl. 507, uit medegedeelde berigten aangevuld.

[J. Delsing]

DELSING (J.), vervaardigde een gedicht op het overlijden van Willem IV, en een ter uitlegging der titelplaat voor: *de Herderszangen* enz. van A. de Haen, Amst. 1751. Beide van weinig waarde.

Zie *Dichtk. Lauwerbl.*, D. IV bl. 53; *Algem. Konst- en Letterb.* 1848, D. I. bl. 90

[Johannes Franciscus Delsing]

DELSING (JOHANNES FRANCISCUS), van wien ons geene levens bijzonderheden bekend zijn, doch die zich door zijne tijdverzen eenen welverdienden roem bezorgde. Hij leefde in de tweede helft der achtiende eeuw. Zes tijdverzen door hem vervaardigd, met veel zinnebeeldig bijwerk, uitmuntend fraai gegraveerd, zijn door Witsen Geysbeek medegedeeld en geroemd.

Zie Witsen Geysbeek *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 165-169.

[Kapitein Delvos]

DELVOS (Kapitein) was met zijn schip de *Arend* van 20 of 24 stukken onder het Eskader van den Schout bij Nacht Hendrik Rietveld te Curaçao in 1781 en werkte krachtdadig mede tot bescherming en behoud van dat eiland. Hij lag er nog in den zomer van 1782. Op het gerucht dat er een oorlog tusschen Venetië en dezen Staat dreigde te ontstaan werd Delvos, met het schip *de Admiraal van Brakel* van

56 stukken en drie anderen naar de Middellandsche zee gezonden, in 1785, tot ondersteuning van den Schout bij Nacht van Kinsbergen, die zich reeds met zijn eskader in die zeeën ophield. Het gerucht van oorlog bleek ongegrond te zijn; dus keerde van Kinsbergen naar het Vaderland terug. Onder het opperbevel van den kapitein Boot bleef Delvos in de Middellandsche zee, waar hij waarschijnlijk op het laatst van 1785 of in het begin van 1786 overleed.

Zie de Jonge, *Geschied. van het Nederl. Zeewez.*, D. V. bl. 530, 673; D. VI. St. I. bl. 162, 391, 395.

[Carolus Demaets]

DEMAETS (CAROLUS). Zie MAETS (KAREL VAN).

[Carolus Ludovicus Demaets]

DEMAETS (CAROLUS LUDOVICUS). Zie MAETS (KAREL LODEWIJK VAN).

[Mark Jean Baron Demarcay]

DEMARCAY (MARK JEAN Baron), geboren te Martaize in Frankrijk, departement Vienne, den 11^{den} Augustus 1772, werd reeds op zeer jeugdigen leeftijd onder-officier bij de fransche artillerie; den 30sten September 1793 tot kapitein bevorderd verwierf hij zich het volgende jaar door zijn dapper gedrag bij Quesnoy, waar hij gewond werd, den rang van bataljons kommandant, en onderscheidde zich op nieuw in de veldtogten in Duitschland, en Egypte. In den slag bij Marengo werd hij Kolonel en in dien bij Austerlitz verkreeg hij het kommandeurs kruis van het legioen van eer. Na in 1806 tot kommandant van de militaire school te Metz benoemd te zijn, werd hij het volgende jaar, toen Koning Lodewijk Napoleon de regering aanvaardde in Hollandsche dienst geplaatst. Hij werd den 18^{den} Maart 1807 tot eersten Inspecteur van het wapen der artillerie en genie, en den 4^{den} Februarij 1808 tot eersten Inspecteur Generaal van het vereenigde artillerie- en genie korps benoemd, met toekenning van den rang van Generaal Majoor. Hij is echter niet lang in Hollandsche dienst gebleven, daar hij reeds in 1808 tot Generaal van het leger in Spanje werd aangesteld. Hij stond bij den Koning in groot aanzien, die hem verhief tot groot officier van het koningrijk en tot kommandeur der orde van de Unie.

Na nog twee jaren zijn vaderland op eene uitstekende wijze gediend te hebben, was hij, wegens zijne ontvangene wonden, genoodzaakt de dienst te verlaten. Keizer Napoleon verhief hem tot Baron van het Keizerrijk en schonk hem den 21sten Januarij 1810 zijn ontslag met pensioen. Hij speelde verder in 1819 eenen belangrijken rol in de kamer der afgevaardigden, eerst als afgevaardigde van het departement Vienne, later van dat van de Seine, en overleed den 22sten Mei 1839.

Zie M.C. Mullié, *Biogr. des célébr. milit. des armeés de terre et de mer de* 1789 à 1850, T. I. pag. 404; *Biogr. des Contempor.* T. I. pag. 1294; *Biograph. Univers* T. VI. p. 99. 100, uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Carolus Ludovicus Dematius]

DEMATIUS (CAROLUS LUDOVICUS). Zie MAETS (KAREL LODEWIJK VAN).

[Andreas Demetrius]

DEMETRIUS (ANDREAS), ook Andreas Meesterus en Andries de Meester genaamd, was reeds in 1568 predikant der Hervormde gemeente te Antwerpen, van waar hij in 1585, na het overgaan der stad aan Parma, zich naar Duitschland begaf, en eene beroeping aannam naar Frankfort. Negen jaar aldaar werkzaam geweest zijnde, werd hij te Dordrecht beroepen en in Februarij 1594 aldaar bevestigd. Hij betoonde zich daar een ernstig prediker der zuivere Evangelie leer, maar tevens een groot voorstander van verdraagzaamheid en toegevendheid, die juist geschikt was om de rust in de Dordsche gemeente, onlangs gestoord door de oneenigheden met Herberts, te herstellen. Hij stond dientengevolge, zoo bij de burgerij als bij de regering, in hooge achting, doch beiden mogten zich niet lang in zijn bezit verheugen. Reeds in 1607 vroeg hij wegens zwakte en ziekte zijn ontslag, dat hij twee jaren daarna verkreeg. Hij schreef:

Der Griecken opganck ende onderganck, Dordr. 1599. 4°. In het Fransch vertaald door J. Polyander à Kerchove onder den titel: *Les actes memorables des Grecs recueilles en bas Alleman*. Dordr. 1602. 8°. Hetzelve werd door een ander in het latijn uitgegeven.

Nederlandsche overzetting der Oirlogen van Italien, *bescreven door* François Guicciardin, *Edelman van Florencen*, *met zeer schoone polityque*, *oorlogse ende morale aenteeckeningen van Mons*. de la Noue. Dordr. 1599. 4°.

Het sterfjaar van Demetrius is onbekend Hij was gehuwd met Maria Becius, die hem een zoon, Daniel, schonk, die in 1580 te Antwerpen geboren, eerst predikant was te groote en kleine Lindt en tevens praeceptor te Dordrecht, en in 1609 aldaar ter opvolging van zijnen vader werd beroepen. Hij overleed den 28sten Augustus 1627 en liet bij zijne echtgenoot Sara Radermacher drie zonen en vijf dochters na, wier afstammelingen den naam van de Meester voerden.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St. III; Schotel, *Kerk. Dordr.*, D. I. bl. 239-246, 287, 288. D. II. bl. 761; dezelfde, *de Illustre school te Dordr.*, bl. 66.

[Emanuel Demetrius]

DEMETRIUS (EMANUEL). Zie METEREN (EMANUEL VAN).

[Gerard Demmer]

DEMMER (GERARD) werd, na eerst advokaat-fiskaal en buitengewoon raad van Nederlandsch Indië geweest te zijn, tot twaalfden Landvoogd van Amboina benoemd, en als zoodanig den 13den September 1642 voorgesteld. Gedurende zijn bestuur geraakte hij in oorlog met het opperhoofd van Hitoe, Toeloecabesie, die zich in eene bijkans ongenaakbare stelling, Capaha genaamd, versterkte en die niet dan na drie mislukte aanslagen door list kon overwonnen worden. Demmer, ofschoon blijken gevende van werkzaamheid en ijver, zelfs op

zestig jarigen leeftijd, deed zich jegens hem, en anderen van zijnen aanhang, als een wreedaard kennen en bezoedelde zijnen welverdienden roem, door misbruik te maken van zijnen magt, waarvan vriend en vijand hem te regt beschuldigen. Hij vertrok in 1647 naar Batavia, latende het land aan zijnen opvolger, Arnold de Vlaming, in zooveel rust over, als het in vele jaren bij niemand geweest was. Na in 1642 tot buitengewoon Raad van Indië benoemd te zijn, werd hij in 1650 gewoon Raad en vertrok hij in 1652 als bevelhebber der retourvloot naar het vaderland. Zijn verder bedrijf is ons onbekend.

Zie Valentijn, *Oud en Nieuw Oost. Ind*. D. II. St. II. bl. 131, 145-155, D. IV. St. II. bl. 44; van Kampen, *Geschied. der Nederl. buiten Europa*, D. II. bl. 8-13.

[Jan Demoulin]

DEMOULIN (JAN) was de zoon van Joseph Demoulin en Helena Josepha Neratius en werd den 18^{den} Julij 1767 te Leeuwarden geboren. Hij trad in dienst als kadet bij de infanterie in 1778 en, overgegaan zijnde in Fransche dienst, werd hij in 1788 tot onder-Luitenant, vervolgens tot eersten Luitenant en in 1793 tot kapitien bevorderd; als zoodanig volgde hij de bewegingen van het noorderleger. Na de omwenteling in 1795 kwam hij in het vaderland terug, werd als kapitein geplaatst bij het 2de bataljon jagers, waarbij hij in 1799, vóór de landing der Engelschen in Noord-Holland, tot majoor werd bevorderd, en aan den veldtogt van dat jaar deel nam.

In 1805 tot Luitenant-Kolonel bevorderd zijnde bij het 1ste regiment ligte infanterie, later 2de regiment jagers genaamd, werd hij in 1806 door koning Lodewijk geplaatst bij de gardes jagers, en in 1809 tot Kolonel en kommandant van het 5de regiment Infanterie bevorderd. In dien rang ging hij bij de inlijving in 1810 in Fransche dienst over.

Demoulin heeft aan vele krijgsverrigtingen in die jaren deel genomen. Hij behoorde tot de legerafdeeling welke onder de bevelen van den Generaal Dumonceau in 1805 inscheepte en kort daarna naar Oostenrijk oprukte. Vervolgens was hij in Zeeland toen de Engelschen eene landing beproefden. Na in het kamp bij Boulogne, in 1811, te zijn geweest, maakte hij den veldtogt naar Rusland mede en werd in dien van 1814 krijgsgevangen gemaakt. Nog in dat zelfde jaar ontslagen, werd hij Kolonel in Nederlandsche dienst en in het volgende jaar tot Generaal Majoor en kommandant van Brugge benoemd, hoewel hij bij de gebeurtenissen, die daarop in dat jaar plaats hadden, als kommandant eener brigade werd gesteld bij de reserve armee.

Later tot provincialen kommandant van West-Vlaanderen benoemd, werd hij den 15^{den} Junij 1826 bevorderd tot Luitenant-Generaal en bevelhebber van het 1ste groot militair kom-

mando, waarvan het hoofdkwartier te Utrecht was. Hij overleed aldaar den 7den December 1827.

Uit medegedeelde berigten bijeengebragt.

[Pieter pieterz Deneyn]

DENEYN (PIETER PIETERZ.), geboren te Leiden den 16den December 1597. Zijne ouders bestelden hem bij een steenhouwer, doch met een vluggen geest begaafd, legde hij zich op de wiskunde toe, beoefende de bouw en doorzigtkunde, in welke wetenschappen hij, niettegenstaande hij dagelijks den kost met steenhouwen winnen moest, zulke vorderingen maakte, dat hij die ook aan anderen kon onderwijzen. Hierdoor geraakte hij in kennis met den landschapschilder Esaias van den Velde, die hem in de kunst onderwees en waarin hij snelle vorderingen maakte. Hij werd in 1632 tot stads steenhouwer benoemd, welke bediening hij tot aan zijn dood waarnam, die den 16den Maart 1639 voorviel. Hij schilderde landschappen met vee.

Zie de Chalmot, *Biogr. Woordenb; Kramm*, *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Arnold Dennetieres]

DENNETIERES (ARNOLD), Heer van la Placque, behoorde tot een zeer aanzienlijk stamhuis, en was, ten tijde van de regering van Filips II in de Nederlanden, Secretaris van den staatsraad en van den geheimen raad hier te lande. Hij teekende in 1577 de Unie van Brussel, hield zich een geruimen tijd in Madrid op, en was secretaris des Konings voor de Nederlandsche zaken. Men vindt vele bevelen des Konings met zijnen naam onderteekend, en hij stond in groot aanzien bij dien vorst.

Zie de Jonge, *de Unie van Brussel*, bl. 91; Groen van Prinsterer, *Archiv. de la Mais. d'Orange-Nass*. T. VII. p. 195.

[Lodewijk Dennetieres]

DENNETIERES (LODEWIJK), behoorde tot hetzelfde geslacht, was in dienst van den Prins van Chimay, viel in handen van Parma en verliet toen de zaak der vrijheid.

Zie Te Water, *Hist. van het verbond der Edel*. D. II. bl. 332. D. III. bl. 509.

[Nicolaas Dennetieres]

DENNETIERES (NICOLAAS), afkomstig uit hetzelfde geslacht, behoorde tot de verbondene Edelen in 1566.

Zie Te water, *Hist. van het Verbond der Edel*. D. II. bl. 332. D. III. bl. 509.

[Adriaan Densz]

DENSZ (ADRIAAN), beroemd Nederlandsch luitenist en komponist voor zijn instrument, leefde op het einde der zestiende eeuw en gaf in druk uit:

Florilegium, Keulen 1594.

Zie Gerber, *Lexicon der Tonkunst*.

[Hendrik Denys]

DENYS (HENDRIK) was kommandeur op 's Lands vloot, maakte zich bekend door het bestrijden van de Duinkersche kapers en door zijn aandeel aan de roemrijke overwinning op de Spanjaarden voor Duins onder T r o m p op den 21sten October 1639.

Zie (v a n d e n B o s) *Lev. en daden der Zeeh.* D. II. bl. 90, 92; d e J o n g e, *Gesch. van het Nederl. Zeewez*. D. I. bl. 379, 498, 520.

[Jacobus Denys]

DENYS (JACOBUS) geboren omstreeks 1670, was stads Chirurgijn en Vroedmeester te Leiden, en schreef:

Heelkundige aanmerkingen over den steen en het snijden van denzelven, Leid. 1730. 8°.

Verhandeling over het ampt der Vroedmeesteren en Vroedvrouwen, met pl. Utr. 1733. 4°.

Zijne afbeelding, door B l e y s w i j k, ziet het licht. Zijne zinspreuk was: *Industria et dexteritate* (*Door ijver en bekwaamheid*).

Zie A r r e n b e r g. *Naamr. van Ned. Bock.*; *Algem. Konst- en Letterb.*, 1842, D. I. bl. 59-61; M u l l e r, *Cat. van Portr.* bl. 70.

[Dionysius Denijssen]

DENIJSSEN (DIONYSIUS), proponent zijnde werd hij beroepen te Warder in 1664, vertrok van daar in 1669 naar Hensbroek, in 1670 naar Oost-Zaandam, in 1676 naar Haarlem, alwaar hij in 1712 overleed. Hij maakte zich als dichter bekend door twee verzen op M. S o e r m a n s, *Kerkelijk register van de predikanten van Zuid-Holland*, Haarl. 1702. 8°.

Zie dat werk achter het voorberigt; M. V e e r i s, *Kerk. reg. der pred. van Noord-Holl.* bl. 29, 45, 108, 135; dezelfde, *Vernieuwt Kerk. Alph. van de leeraren van Noord-Holl.*, bl. 56.

[Daniel Denyssen]

DENYSSEN (DANIEL), waarschijnlijk bloedverwant van den voorgaande, werd geboren te Amsterdam omstreeks de jaren 1770 en 1775, promoveerde, na zeer loffelijke studien, te Leiden, den 23sten October 1799 op eene Dissertatie: *de paroemia Juris hodierni*, *mobilia non habent sequelam*; hij begaf zich met der woon eerst naar Amsterdam, daarop, na den vrede van Amiens, in 1802 naar de Kaap de Goede Hoop, als lid van den Raad van Justitie; ook zelfs toen die kolonie aan het Engelsche Gouvernement overging, werd hij zijns ondanks door zijne onmisbaarheid gedwongen in dezen post te volharden, dien hij later voor dien van Advokaat-Fiscaal verwisselde. Na vijftigjarige getrouwe dienst werd hij omstreeks 1850 eervol gepensionneerd en overleed aan de Kaap den 18den Februarij 1855, een talrijk gezin achterlatende.

Uit medegedeelde berigten bijeengebragt.

[Jean Derdein]

DERDEIN (JEAN), of JEAN D'ARDENNE, zoo als zijn eigenlijken naam was, nam deel aan den befaamden togt van den Prins over de Maas. Hij behoorde tot het gevolg van den Heer v a n L u m e y, en werd met den jongen L u m e y bij Maizières

gevangen genomen; doch zijne vrijheid weder bekomen hebbende, diende hij vervolgens in het jaar 1570 onder de Watergeuzen in Friesland en kwam later binnen Haarlem, waar hij zich gedurende het beleg in 1572 en 1573 als vestingbouwkundige zeer verdienstelijk maakte, en bij den roemrijken uitval in den Haarlemmerhout sneuvelde.

Zie Bor, *Nederl. Oorl.* B. VI. bl. 432. (316.); van de Capelle (J.F. Bosdijk), *Belangr. stukk. voor geschied- en oudheidk*. enz. bl. 61; *Oids* 1844, bl. 237.

[Alle Derks]

DERKS (ALLE) werd geboren op de Meeden in de provincie Groningen den 16den Junij 1670 en was de zoon van Derk Alles, oudste of leeraar bij de oude Vlamingen in genoemde plaats. Na door zijn vader tot de predikdienst opgeleid te zijn, werd hij in 1699 tot de gewone dienst verkozen en door zijn vader bevestigd. Hij geraakte in 1713 in eenige onaangenaamheden wegens het doopen van zekeren Gerrit Berends, van hervormde ouders geboren; doch niettegenstaande alle regters in de Ommelanden last ontvingen hem te vatten en de vergaderplaatsen der Mennonieten te sluiten, schijnt echter aan deze resolutie geen gevolg gegeven te zijn; althans Derks bleef oudste en bij zijne gezindte in groote achting. Hij vertrok in 1723 naar Polen om aldaar bij de gemeenten Doop en Avondmaal te bedienen en iemand in volle dienst te bevestigen. Wanneer hij wederkeerde is niet bekend. Hij overleed in 1733.

Kort vóór zijn dood bezorgde hij eene nieuwe uitgave van den *Biestkens-Bijbel;* gelijk ook het gezangboek: *Lusthof des gemoets*, *bestaande in stichtelijke gesangen* enz. *met een Agterhofje*, *in zig bevattende uytgesogte stichtelijke en zielroerende gesange*. Gron. 1732; het laatste is in 1736 herdrukt met een *Bijvoegsel*.

Zie Blaupot ten Cate, *Gesch. der Doopsgez. in Gron.* enz. D. I. bl. 130, 137, 143, 158, 183; dezelfde *geschied. der Doopsgez. in Friesland.* bl. 200, 202, 382.

[Jacob Dermout]

DERMOUT (JACOB), eenige zoon van Isaak Johannes Dermout, thans emeritus predikant te 's Hage en van Antonia Hubrechta Kolff, werd geboren te Amersfoort den 22sten Februarij 1802, ontving onderwijs aan de Latijnsche school te 's Gravenhage en studeerde in de Godgeleerdheid aan de Leidsche Hoogeschool. Na met den meesten lof zijne akademische loopbaan voltrokken te hebben, werd hij, bij gelegenheid der plegtige viering van het 250 jarig feest der oprigting van de Hoogeschool, op den 8sten Februarij 1825, de zeldzame eer waardig gekeurd, met kap en ring tot de waardigheid van Doctor bevorderd te worden, na voorafgegane openbare verdediging van zijne *Dissertatio*, *exhibens Collectaneorum criticorum in Novum Testamentum partem priorem*. Spoedig daarop in October 1825 werd hij predikant aan de Vuursche, in 1828 te Meppel, in 1830 te Schiedam, van waar hij in 1836 naar Leiden vertrok en aldaar den 26sten November 1845 tot groot verlies van zijne gemeente overleed. Hij was gehuwd met Johanna Elisabeth de Ruyter, die hem zes kinderen schonk.

Dermout, afkomstig uit een geslacht waarvan reeds in het

begin der zeventiende eeuw hier te lande een lid het Evangelie bediende, en dat later nog meerdere beroemde leeraars aan ons Vaderland opleverde, was een uitmuntend geleerde, die zich ook als herder zijner gemeente met zeer veel lof kweet, bijzonder door zijne zorg voor de geringere klasse en de godsdienstige opleiding der jeugd; van wiens werkzaamheid de Leidsche kerkenraad kan getuigen, welks Archief hij geheel in orde bragt en van de noodige registers voorzag, en die een hoogst verdienstelijk secretaris was van het Leidsche Departement der Maatschappij Tot Nut van 't Algemeen.

Op eenen leeftijd van nog geen volle vier en veertig jaren aan de wetenschap ontrukt, bezitten wij van zijne hand alleen eene omwerking en uitbreiding zijner Dissertatie, uitgegeven onder den titel van:

Collectanea critica in Novum Testamentum, *pars prior*. Lugd. Bat. 1825, 8°., waarvan later niet meer verschenen is.

De Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden, waarvan D e r m o u t lid was, bezit van hem in handschrift:

Extracten uit de Handelingen des Kerkenraads van de Nederduitsche Hervormde Gemeentete Leyden, *rakende* P i e t e r d e l a C o u r t, *en deszelfs namelooze geschriften*, *Interest van Holland*, *Politycke Discoursen en Consideratiën van Staat;* opgemaakt door en geschenk van Ds. J. D e r m o u t, 13 bladz., 8°.

Zie d e J o n g, *Alphab. Lijst van Boek.; Handel. der Jaarl. Verg. van de Maatsch. der Nederl Letterk. te Leiden*, 1846, bl. 17-20; *Catal. der Bibl. van de Maatsch. van Ned. te Leiden*, D. I. bl. 81, 82; *Boekz. der gel. Wereld*, 1845. *b.* bl. 817-819.

[Nardus Dersjant]

DERSJANT (NARDUS) werd den 5den April 1783 te Delft geboren. Zijn vader, een gering timmerman aldaar, was afkomstig uit een geslacht dat om het geloof uit Frankrijk gevlugt was. Als jongeling wijdde hij zich aan den onderwijzersstand en was als kweekeling en ondermeester werkzaam aan een der stadsscholen, onder het bestuur van den Heer S a s.

Bij den lagen trap, waarop toen het onderwijs in ons Vaderland stond, en bij de weinige middelen ter opleiding destijds aanwezig, trachtte hij zich door eigene oefening tot zijne gewigtige betrekking voor te bereiden.

In 1804 trad hij in zijne geboortestad als onderwijzer eener bijzondere school op, en werd in 1806 dringend uitgenoodigd de betrekking van Hoofdonderwijzer aan de toen opgerigte school der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen te Delft te aanvaarden.

Met al den ijver, voor de zaak van het onderwijs hem eigen, voerde hij eene door hem zelven uitgedachte leerwijze in, die zich door doelmatigheid en deugdelijkheid allezins onderscheidde van de destijds bestaande, en werkte daardoor zoodanig mede aan de hervorming en verbetering van het onderwijs, dat hem eene waardige plaats toekomt in den rei van die verdien-

stelijke mannen, die, zonder juist schoolwerkjes te schrijven, het vaderland duurzaam aan zich verpligt hebben.

Toen in 1811, ten gevolge van onze inlijving in Frankrijk, het onderwijs in de Fransche taal op de scholen verpligtend werd gemaakt, kreeg D e r s j a n t aanvankelijk hulp door zekeren emigrant F r é r e , doch maakte zich weldra die taal zelf eigen.

Zijn onderwijs, zoo regt ontwikkelend en vormend voor het leven, droeg de schoonste vruchten, en het was voor zijne kweekelingen eene krachtige aanbeveling bij hunne intrede in de wereld, onderwijs genoten te hebben in de school van den waardigen D e r s j a n t .

Ruimschoots viel hem dan ook de algemeene goedkeuring ten deel, en menigmaal mogt zijn onderwijs den lof van de kundigste mannen wegdragen; terwijl hem een en andermaal de hooge tevredenheid van 's lands regering kenbaar werd gemaakt.

Bijna vijftig jaren was D e r s j a n t en altijd met denzelfden ijver en geestdrift voor de belangen van het onderwijs bezield geweest, toen hij zijne betrekking nederlegde; en hoewel hij het halve eeuwfeest zijner ambtsaanvaarding niet in functie mogt herdenken, aangenaam, en tot algemeen genoegen, werd de alom geachte man bij het nederleggen zijner bediening verrast door een blijk van de hooge goedkeuring van Z.M. Koning W i l l e m III, bestaande in de zilveren medaille met het daarin gegraveerde: *voor langdurige en vruchtbare ambtsvervulling;* terwijl het hoofdbestuur van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen hem insgelijks eene zilveren medaille vereerde.

Zoo was de loopbaan van D e r s j a n t als onderwijzer. Wat hij als mensch en vriend was, kunnen alleen zij getuigen die in naauwere betrekking tot hem stonden. Zijne vriendschap werd zelfs in de aanzienlijkste kringen zijner vaderstad hooggeschat; terwijl teregt van hem mag gezegd worden, dat de edelste grondbeginselen hem bezielden en de drijfveer zijner daden waren.

De tijding van zijn plotseling afsterven, op den 17^{den} November 1854, riep eensklaps de herinnering aan zijn verdienstelijk leven voor den geest, en deed op nieuw zijnen lof van de lippen van zijne talrijke voormalige leerlingen vloeijen.

D e r s j a n t ' s naam moet naast dien van W e s t e r , van P r i n s e n en van zoo vele anderen in dankbaar aandenken gehouden worden.

Uit medegedeelde berigten bijeengebragt.

[H. Desaguliers]

DESAGULIERS (H.), waarschijnlijk een bloedverwant van den volgende. Hij was meester in de wiskunde en het boekhouden, en schreef:

Grondig onderwijs in het Italiaans boekhouden, enz., Amst. 1705, 4°., meermalen herdrukt.

Zie v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St. I; *Boekz. der gel. wereld*, 1751, b. bl. 212.

[Johannes Theophilus Desaguliers]

DESAGULIERS (JOHANNES THEOPHILUS) was een beroemd natuurkundige, die te Rochelle den 12^{den} Maart 1683 geboren werd. Zijn vader, J o h a n n e s , Hervormd predikant aldaar, vertrok met hem, na de opheffing van het edict van Nantes, naar Engeland en rigtte te Islington nabij Greenwich eene school op, waarin zijn zoon zich, onder de leiding zijns vaders, aan de opvoeding der jeugd wijdde. Na zijns vaders dood begaf de jonge D e s a g u l i e r s zich naar Oxford, waar hij zich op de natuurkunde toelegde. Hij maakte in die wetenschap zoodanige vorderingen dat hij, na eerst te Oxford onderwijs gegeven te hebben, in plaats van den Hoogleeraar K e i l l , die in 1710 was vertrokken, dringend werd uitgenoodigd naar Londen te komen. Daar hij ook in de godgeleerdheid studeerde, zoo werd hij hier tevens in 1717 als predikant bevestigd. Hier opende hij nu lessen over de proefondervinderlijke wijsbegeerte. Hij werd tot Lid van de koninklijke Akademie te Londen benoemd, onderwees aldaar met goed gevolg de natuurkunde naar het stelsel van N e w t o n , en genoot de eer onder zijne talrijke toehoorders ook den Koning en den Prins van Walis te mogen tellen. Een aanzoek uit Nederland tot hem gekomen om de natuurkunde te onderwijzen volgde hij, en hij vertrok in 1730, eerst naar Rotterdam, en gaf later ook te Amsterdam en te 's Hage natuurkundige lessen. Weldra wist de koninklijke Akademie te Londen hem te bewegen terug te keeren, op belofte van een aanzienlijk jaargeld, waaraan hij voldeed; doch wanneer hij ons land heeft verlaten is onbekend. Zijn laatste levenstijd was rampspoedig, daar hij, naar men zegt, zijn verstand verloor en in dien ongelukkigen toestand in 1744 of 1749 overleed. Niet alleen als wiskundige maar ook als werktuigkundige heeft hij uitgemunt. Zijne afbeelding ziet op onderscheidene wijze, onder anderen door J. T o o k e y , het licht. Zijne werken in het Engelsch uitgegeven zijn vertaald en zagen het licht onder den titel van:

Kort begrip van deszelfs Philosophische Lessen, Amst. 1732, 8°,

Natuurkunde uit ondervindinge opgemaakt, Amst. 1736, 4°., 2 deelen, vermeerderd met een 3de deel, 1750, in 4°. met pl., meermalen herdrukt en ook in de Fransche taal uitgegeven.

Beschrijving van een Planetarium, Amst. 8°.
Hij vertaalde ook verscheidene werken.

Zie H a a g , *La France protest*. T. VII. p. 231-233, alwaar tevens eene volledige opgave zijner oorspronkelijke werkeu gevonden wordt; v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek*, D. I. St. IV; A r r e n b e r g , *Naamreg. van Nederd. Boek.;* S a x e , *Onomast. literar.* T. VII. p. 251; d e C h a l m o t , *Biogr. Woordenb.; Biographie Univ.* T. VI. p. 119; H o ë f e r , *Biograph. Général.* T. XIII. p. 722.

[René Descartes]

DESCARTES (RENÉ) of RENATUS CARTESIUS. Deze beroemde man, die men, door zijn langdurig verblijf hier te lande,

eerder onder de Nederlandsche dan wel onder de Fransche wijsgeeren behoorde te rangschikken, werd, uit een oud en aanzienlijk geslacht in Touraine, den 31sten Maart 1596 te la Haye geboren. Zijn vader, Joachim Descartes, bekleedde de waardigheid van raadsheer, en zijne moeder heette Jeanne Brochard. Reeds vroeg zich door eene onverzadelijke zucht naar kennis onderscheidende, ontving hij het eerste onderwijs van zijnen vader, en van 1604 tot 1612 in het Jezuïten Collegie te La Flêche, waar zijn bloedverwant Pater Charlot zijne studiën bestuurde, en hij zich met grooten ijver op de wetenschappen, inzonderheid de wis- en sterrekunde, toelegde. Hij vervolgde zijne studiën te Parijs, waar hij zich aan het spel overgaf, doch gelukkig slechts voor korten tijd, en van waar hij naar Holland vertrok, waar hij in 1616 dienst nam in het leger van Prins Maurits en geruimen tijd tot de bezetting van Breda behoorde.

Ten gevolge van het bestand met Spanje trad hij in Beijersche dienst en woonde den 7den November 1720 onder Tilly den veldslag bij Praag bij, doch de gruweltooneelen van den dertigjarigen krijg deden hem in Julij 1621 zijn ontslag nemen, waarop hij een groot deel van Europa doorreisde en andermaal ons vaderland bezocht.

Te midden van dit afwisselend leven had hij zijne studiën niet vergeten, en was bij hem den grond gelegd van de wijsbegeerte, die hij later verkondigen zou. Niets bleef onbeproefd om zich zelven meer en meer te ontwikkelen, en met onafgebroken vlijt legde hij zich op de beoefening der zede- en natuurkunde toe, terwijl ook de genees- en scheikunde door hem niet ondoorzocht bleven.

Na eenen nieuwen togt door Zwitserland en Italië in Frankrijk teruggekeerd, besloot hij het plan, dat hij reeds lang gevormd had, door te zetten, en eene hervorming in de wijsbegeerte daar te stellen. Hij achtte het vrije Nederland daartoe de geschikste plaats, en hij vertrok derwaarts, na zich in Frankrijk eerst van zijne vaderlijke goederen ontdaan te hebben. Hij kwam in 1629 in Holland en woonde er gedurende twintig jaren. Eene vaste verblijfplaats had hij evenwel niet; want zoowel in verschillende plaatsen van Holland, als in Overijssel en Friesland hield hij zich, korter of langer, op. Het meest en het laatst woonde hij te Egmond aan den Hoef, waar de Roomsch Catholieke Godsdienst, waartoe Descartes, ondanks zijne wijsbegeerte, behoorde en wier voorschriften hij getrouw volgde, even als hare kerkpligten hem dierbaar bleven, nog in het openbaar uitgeoefend werd. Nadat evenwel Lodewijk XIII, Koning van Frankrijk, hem meermalen, ofschoon te vergeefs, had uitgenoodigd zich in Frankrijk te vestigen, nam hij in 1649 eene uitnoodiging aan van Christina, Koningin van Zweden. Door haar werd hij met de grootste onderschei-

ding behandeld, maar hare zucht, om reeds des morgens ten vijf ure hare studiën met hem te beginnen, was ongunstig voor 's mans zwakke gezondheid, en deze verandering van leefwijze, gevoegd bij het gure klimaat, voornamelijk in den winter, schokte zoodanig zijn gestel, dat hij den 11^{den} Februarij 1650, na het ontvangen der genademiddelen van de Roomsche Kerk, te Stokholm overleed en met groote staatsie begraven werd. Zestien jaren later werd zijn stoffelijk overschot naar Parijs gevoerd, waar hem een prachtig gedenkteeken in de kerk der H. G e n o v e v a werd opgerigt. Op den 1sten October 1793 besloot de Nationale Conventie te Parijs zijn gebeente naar het Pantheon te doen overvoeren.

D e s c a r t e s is nooit gehuwd geweest, maar liet eene natuurlijke dochter, F r a n c i n a genaamd, na, die den 9^{den} Julij 1635 te Deventer geboren en te Amersfoort overleden, door hem openlijk als zijn kind werd erkend. Zijne afbeelding ziet op velerlei wijze het licht; ook is zijne nagedachtenis door eenen gedenkpenning vereeuwigd.

De aard van dit werk laat niet toe om uit te wijden over het wijsgeerige stelsel door D e s c a r t e s daargesteld en verdedigd; ook niet om de geschiedenis daarvan in het breede te ontvouwen. De invloed die hij door zijne wijsbegeerte uitoefende behoort tot de kerkelijke geschiedenis, vooral van ons land, en de namen van hen die hem hier aanhingen, zoowel als van hen die hem tegenstonden, zullen in dit woordenboek op hunne plaatsen worden vermeld, met bijvoeging van datgene, wat een gevolg was van het al of niet aannemen zijner wijsgeerige begrippen.

Ongetwijfeld was D e s c a r t e s een der geleerdste mannen zijner eeuw. Hij mag met regt de Hervormer der wetenschappen genoemd worden; en waar wij hem met vaste hand zijne moeijelijke taak zien ten uitvoer brengen, huldigen wij in hem den wijsgeer, die de schoolsche banden der Aristotelische philosophie verbrak en daardoor den weg baande voor latere en betere begrippen; den wiskunstenaar, die den schepper der algebra kan genoemd worden; den natuurkundige, die de wet der straalbreking vond, en den sterrekundige, die ten opzigte van de hemelligchamen en haren loop belangrijke ontdekkingen verkondigde.

De werken van D e s c a r t e s , meerendeels in het Latijn of het Fransch geschreven, zijn zeer menigvuldig. Wij achten de optelling daarvan, zoo die al mogelijk ware, even onnoodig als die der talrijke tegenschriften waartoe zijn wijsgeerig stelsel aanleiding gaf. Herhaalde malen zijn zijne geschriften herdrukt of in andere talen overgezet; onder anderen in het Hollandsch door S.H. G l a z e n m a k e r , Amst. 1657-1661. De eerste volledige uitgave van al zijne werken bij elkaâr, onder den titel van. *Opera omnia*, zag te Amsterdam, 1690-1701, 9 deelen in 4°. het licht;

herdrukt aldaar 1713, 9 deelen in 4°.; 3de druk Parijs, 1724-1726, 13 deelen in 12°.; 4de druk Parijs, 1824-1826, 11 deelen in 8°.; bij deze laatste uitgave, even als bij de andere genoemden in het Latijn onder den opgegeven titel, is gevoegd eene lofrede op Descartes door Thomas. Baillet heeft zijn leven en karakter uitvoerig beschreven. De brieven van Descartes zagen afzonderlijk het licht, onder den titel,

Lettres de René Descartes, *ou sont traités les plus belles questions sur la morale*, *la phisique*, *la medicine*, *et les mathematiques*; *données au public par le Sieur* Cherselier. Paris 1667, in 4°. In het Latijn vertaald, Leiden 1668, 4°.

Zie de Feller, *Diction. histor.*, T. III. p. 514-516; Saxe, *Onom. Liter.*, T. IV. p. 364; Baillet, *La vie de Descartes*, Paris, 1691. 2 vol. 4°.; Huetii, *Censur. philos. Cartesian; Memoires sur l'hist. du Cartesianisme*, herdr. 1856; van Loon, *Beschr. der Nederl. Historiepenn.*, D. II. bl. 355; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*, D. VI. bl. 181-202; Ypey, *Geschied. van de Kristel. Kerk in de achttiende Eeuw*, D. III. bl. 325, 326, D. VII. bl. 242, 243; Ypey en Dermout, *Geschied. der Ned. Herv. Kerk*, D II. bl. 451-462; Siegenbeck, *Geschied. der Leidsche Hoogesch.*, D. I. bl. 154, 155, 160-165, 173-176, 196-198, 207-209, 226-229, D. II. *Toev. en Bijl.*, bl. 325-362; *Bijl.* V en VI; Collot D'Escury, *Holl. roem*, D. V. bl. 138-145, 243, 244, 259-261, D. VII. bl. 14; Bosscha, *Neêrl. Held. te Land.*, D. I. bl. 495, D. II. bl. 79; Koenen, *Geschied. der Joden*, bl. 350; Bouman, *Geschied. der Geld. Hoogesch.*, D. I. bl. 245, 330; dit Woordenboek, D. II. bl. 239; *Biographie Univ.*, T. VI. p. 124; Engelberts Gerrits, *Biogr. Handwoordenb.*, D. I. bl. 406; Glasius, *Godgel. Nederl*, D. I. bl. 354-358; *de Navorscher*, D. IV. bl. 137; van Leeuwen, *Cat. der Pros. Bibl. van Friesl.*, bl. 138, 468; Muller, *Cat. van Portrett.*, bl. 71; dezelfde, *Cat. van Godgel. Werk.*, bl. 99; Schotel, *de Illustre School te Dordr.*, bl. 54, 71.

[J. Descommunes]

DESCOMMUNES (J.) werd in 1795 te Gouda geboren. Zijn vader, vroeger zanger aan de kapel van Prins Karel van Oostenrijk te Brussel, was, tengevolge van het afdanken dier kapel, gedurende den oorlog met Frankrijk in 1747, gedwongen geworden, om als muzikant dienst te nemen in een Friesch infanterie-regement, met hetwelk hij het beleg van Bergen op zoom bijwoonde, alwaar hij gekwetst werd, en dien ten gevolge later zijn afscheid nam. De jonge Descommunes ontving de eerste muzikale opleiding van zijnen vader, en maakte zulke goede vorderingen, dat hij, slechts veertien jaren oud zijnde, eene aanstelling bekwam als violist bij de destijds bestaande Hoogduitsche opera te Amsterdam. Van hier ondernam hij eene kunstreis door de Oostenrijksche Nederlanden en door Staats-Brabant, werd aangezocht om zich te Breda te vestigen, waaraan hij evenwel geen gehoor gaf, bezocht Gelderland, Overijssel en eindelijk ook Friesland, waar hij zich te Leeuwarden vestigde. Daar de muziek hier destijds zeer weinig beoefend werd, begon hij nogtans onder de bescherming van den kunstlievenden vorst van Wal-

d e c k , en door eenige liefhebbers aangemoedigd, zijne werkkring en stichtte na veel moeite en inspanning het muziekgezelschap: *Audi et tace*, waardoor, zoowel als door de bijzondere Concerten, ten huize van genoemden vorst, de kunstmin veel werd aangekweekt en de zucht tot beoefening der toonkunst bevorderd.

Van 1783 tot 1832 bleef D e s c o m m u n e s de betrekking van muzickdirekteur bekleeden; en wanneer men in aanmerking neemt de weinige middelen die hem ten dienste stonden, de geringe aanmoediging die hem soms ten deel viel, en de geldelijke opofferingen, die hij in zijne dikwijls ongelukkige ondernemingen zich moest getroosten, dan moet men zich verwonderen, dat hij al deze zwarigheden te boven gekomen en het groote doel, het daarstellen namelijk van den echt muziekalen kunstzin, heeft kunnen bereiken. Als componist bezat D e s c o m m u n e s , voor den tijd waarin hij schreef, wezenlijke verdiensten; onderscheidene Missen, Motetten en Gezangen, Concerto's voor de viool, welk instrument hij voortreffelijk bespeelde, bassen en hoorn, eene simfonie, benevens twee blijspelen met zang: *Het Melkmeisje van Bercey*, en *het Dorp in het gebergte*, zijn daarvan nog aanwezig; terwijl bij onderscheidene gelegenheden zes Cantates door hem werden vervaardigd, die van zijn genie zoowel als van zijne grondige kennis kunnen getuigen. In 1826 werd door zijne zorg en volgens zijn plan eene muziekschool te Leeuwarden opgerigt, welker directie hij tot in 1830 bekleedde, toen hij om zijne klimmende jaren eervol werd gepensioneerd. De tijd van zijn overlijden is ons onbekend.

Zie *Nederl. Muzijk. Tijdschrift*. 1843 3de jaarg. bl. 35, door ons hier gevolgd.

[Jehan Desfontaines]

DESFONTAINES (JEHAN), behoorde tot de teekenaars van de Unie van Brussel in 1577, en komt den 20sten Julij van dat jaar in de *Notulen der Algemeene Staten* voor als *Procureur de la ville de Lille*. Hij was griffier der Staten van Rijssel, Douaij en Orchies, en teekende als zoodanig het verdrag van verzoening, hetwelk die Staten in 1579 met P a r m a sloten. Er bestaan van hem nog eenige brieven in zijne betrekking als griffier der Staten van Rijssel geschreven.

Zie d e J o n g e , *de Unie van Brussel*. bl. 121; K e r v y n d e V o l k a e r s b e k e et J. D i e g e r i c k , *Documents Histor.* T. I. p. 38, 39, 42, 43.

[Jacob van Deshoecks]

DESHOECKS (JACOB VAN). Zie DISHOEKE (JACOB VAN).

[Martin Desjardins]

DESJARDINS (MARTIN). Zie VERHOF (MEERTEN).

[Joannes Deslins]

DESLINS (JOANNES), Nederlandsch Kontrapuntist uit de laatste helft der zestiende eeuw. In de door de Maatschappij tot bevordering der toonkunst in het licht gegeven: *Collectio operum musicorum Batavorum saeculi* XVI, XII de Bundel, vindt men van hem twee vierstemmige motetten: *Veni creator* en *Stephanus autem*.

Zie R.G. K i e s e w o t t e r , *Prijsverh. van het K.N. Instit.*; *Cal. der muzijk- en boekw. van de Maatsch. tot bev. der Toonk*.

[Samuel Des-Marets]

DES-MARETS (SAMUEL). Zie MARESIUS (SAMUEL).

[Jacques Jean Desmazures]

DESMAZURES (JACQUES JEAN), waarschijnlijk een afstammeling van L o u i s D e s m a s u r e s , werd geboren te Amsterdam; Proponent zijnde, beriep men hem als Fransch predikant te Londen, vandaar in 1732 te Rotterdam, en in 1737 te Amsterdam, alwaar hij den 26sten Augustus 1776 overleed. Zijn ambtgenoot J e a n S c i p i o n V e r n e d e hield op hem eene lijkrede. Hij schreef met hem:

Redevoering en Leerreden ter gelegenheid van het honderd jarig Jubilé van het Wale-Weeshuis te Amsterdam, Amst. 1775 4°.

Zie A r r e n b e r g , *Naamr. van Ned. Boek.*; v a n H a r d e r w i j k , *Naaml. en levensbijz. der predik. te Rott.* bl. 136, 137; H a a g , *La France protest*. T. VII. p. 262.

[Johannes Despauterius]

DESPAUTERIUS (JOHANNES), of VAN PAUTEREN, werd geboren omstreeks 1460 te Ninové, verkreeg te Leiden den graad van meester in de vrije kunsten. Na eerst te Rijssel onderwijs in de taalkunde gegeven te hebben, werd hij opvolger van G e r a r d u s C a n y f i u s in het fraterhuis van 's Hertogenbosch, wiens vroegeren leerling hij genoemd wordt; daarna gaf hij ook onderwijs te Wijnoxbergen en te Commines, waar hij omstreeks 1520 overleed. Hij was een der schranderste taalkundigen van zijnen tijd, en werd door weinige geleerden in roem overtroffen, zoowel als in wezenlijke verdiensten. Hij had slechts één oog tot zijn gebruik. Op eene Kerkvergadering te Mechelen in het begin der zestiende eeuw werd zijne Latijnsche spraakkunst uitsluitend ten gebruike der jeugd bestemd, dezelve was getiteld:

Commentarii Grammatici, *in quibus Rudimenta*, *Grammatica*, *Syntaxis*, *Prosodia*, *de figuris et tropis*. Parijs, 1537, fol., herdrukt Lyon, 1563. 4°.

Van zijne hand ziet ook het licht:

Orthographia, Parijs, 1530.

Ars Epistolica, Parijs, 1535.

Zie H o o g s t r a t e n , *Woordenb.*; S a x e , *Onomast. Liter.*, T. III. p. 39; D e F e l l o r , *Diction. histor.*, T. III. p. 523; v a n K a m p e n , *Geschied. der Nederl. Letter. en Wetensch.*, D. I. bl. 83; *Biograph. Univ*, T.V. p. 143; D e l p r a t , *Verh. over de Broedersch. van G. Groote*, 2de druk, bl. 129.

[Jan Desroches]

DESROCHES (JAN) werd te 's Gravenhage in 1740 geboren en was de zoon van L o u i s a R o t t e v e e l , in dienst bij den Spaanschen gezant aldaar. Hij werd achtereenvolgens bij een schilder, kleêrmaker, boekbinder en banketbakker besteld,

doch toonde altijd eene groote zucht voor boeken, waar hij die slechts magtig kon worden. Op zijn zeventiende jaar niets anders kennende dan lezen en schrijven, maar vol ijver om zich te be-

kwamen, vertrok hij naar Antwerpen, waar een Hoogduitsch priester, die eene kinderschool hield, hem tot ondermeester aannam. Hier leerde hij de gronden der Latijnsche taal en volgde zijnen meester in de school op, toen deze later van Antwerpen geroepen was. D e s r o c h e s moest echter zijne school spoedig sluiten. Hij had zich intusschen met ijver toegelegd op de geschiedenis en oudheden van België, en zond daarover verhandelingen in aan de pas opgerigte Academie der Wetenschappen te Brussel. Hierdoor bekend geworden zijnde, werd hij in 1769 gekozen tot lid der commissie belast met de keuze voor boeken, ten gebruike voor de scholen in de Oostenrijksche Nederlanden; en toen in 1776 genoemd Genootschap tot eene Keizerlijke Koninklijke Academie verheven werd, werp D e s r o c h e s tot haren voortdurenden Secretaris benoemd, welke waardigheid hij tot aan zijnen dood, die te Brussel den 20sten Mei 1787 plaats had, bekleedde:

Men heeft van dezen verdienstelijken man, die alles aan eigene ontwikkeling te danken had en die een der sieraden van de Belgische Academie was, de volgende werken:

Epitome historiae Belgicae, *in usum scholarum*, Brux., 1783. 2 vol. 12°.

Histoire ancienne des Pays-Bas autrichien, Anv. 1784. 4°. ook 2 vol. 8°.

Dit werk zou in vier deelen in 4°. moeten compleet zijn, maar de daarop kort gevolgde dood des schrijvers deed het bij een deel blijven.

In het eerste deel der werken door de Brusselsche Academie uitgegeven komen van hem voor drie verhandelingen, getiteld:

Examen de la question: Si la langue des Etrusques, *a du rapport avec celle des peuples belgiques?*

Explication d'un e lettre de Saint Boniface et Réflexions sur l'ancienne poésie des peuples belgiques.

Nouvelles recherches sur l'imprimerie, *dans les quelles on fait voir que la première idée en est due à des Brabançons*.

D e s r o c h e s schreef ook eene *Grammaire* en eene *Dictionnaire*, Vlaamsch en Fransch.

Zie d e F e l l e r, *Dict. Histor.*, T. VII. p. 670; D e w e z, *Hist. Génér. de la Belg.*, T. VII. p. 67, 68; v a n K a m p e n, *Gesch. der Nederl. Lett. en Wetensch.*, D. II. bl. 226, 227, D. III. bl. 151, 152.

[Bernard Dessenius van Cronenburg]

DESSENIUS VAN CRONENBURG (BERNARD). Zie CRONENBURG (BERNARD DESSENIUS VAN).

[Joachim Dessin]

DESSIN (JOACHIM), oud onderkoopman en secretaris van de weeskamer aan de Kaap de Goede Hoop, vermaakte bij testament op den 2^{den} Julij 1761 zijne niet onbelangrijke verzameling handschriften, boeken, mathematische en astronomische werktuigen, schilderijen enz. aan de Kaapsche Kerk, om tot grondslag te strekken van eene publieke bibliotheek. Hieraan

is voldaan en in 1850 bestond deze reeds uit 50 tot 60,000 deelen, geplaatst in een daartoe zeer goed ingerigt locaaal behoorende tot de comercial Hall.

Uit medegedeelde berigten bijeengebragt.

[Johan Deswatijn]

DESWATIJN (JOHAN) was omstreeks 1636 geneesheer te Haarlem en een bijzonder liefhebber der Natuurkunde, Wijsbegeerte en Mathesis. Hij schreef eenige zedekundige werkjes, die nogtans niet zijn uitgegeven.

Zie de K o n i n g , *Tafereel der Stad Haarlem*, D. IV. bl. 32.

[Hendrik Detmers]

DETMERS (HENDRIK), zoon van J o h a n D e t m e r s en van J u s t i n a C o n s t a n t i a T o l l i u s , werd geboren te Groot-Zundert den 20sten Maart 1760. Als kadet in dienst getreden van de republiek der Vereenigde Nederlanden in 1770 bij het infanterie regiment van O n d e r w a t e r , doorliep hij verschillende rangen, en werd den 16^{den} Mei 1782 tot tweeden luitenant aangesteld. Zes jaren daarna tot kapitein en in 1794 tot majoor bevorderd, nam hij bij de omwenteling in het volgende jaar zijn ontslag. De veldtogt in Brabant van 1793 tot 1795 had hij mede gemaakt en was tegenwoordig geweest bij de affaires te Maubeuge, Landrecies, Fleurus en Senef, welk dorp hij verdedigde; terwijl hij in 1795 deel nam aan de verdediging van Geertruidenberg. Hij is een van die officieren geweest van het oude leger, die zich voegden bij het ressemblement in Duitschland, hetwelk in het begin van 1796 echter ontbonden werd. D e t m e r s schijnt toen in Engelsche dienst te zijn overgegaan, ten minste hij deed mede de landing in Noord-Holland in 1799, en is welligt daarin gebleven, tot dat de omwenteling in het jaar 1813 plaats had. In het begin van 1814 trad hij als Luitenant Kolonel der infanterie weder in Nederlandsche dienst, en nog in datzelfde jaar werd hij tot Kolonel bevorderd, en in dien rang had hij in den veldtogt van 1815 het bevel over de 1ste brigade van de 3de Nederlandsche divisie C h a s s é , bij het legercorps, waarover de Prins van Oranje het bevel voerde. In den slag bij Waterloo voerde hij die brigade aan, welke op last van C h a s s é met den stormmarsch en gevelden bajonet voorwaarts rukte tegen de gardes van N a p o l e o n , voor welk wapenfeit Koning W i l l e m I hem vereerde met het ridderkruis der Militaire Willemsorde 3de klasse. Den 24sten Augustus 1816 tot Generaal Majoor en Provincialen Kommandant van Zuid-Holland benoemd, bekleedde hij die betrekking tot aan zijn overlijden, voorgevallen in October 1825.

Zie B o s s c h a , *Neêrl. Held. te Land*, D. III. bl. 514, uit medegeelde berigten aangevuld.

[Detmers]

DETMERS was waarschijnlijk een broeder van den voorgaande. Hij diende als Kapitein op den gewapenden hoeker, de *Zeehond*, van 16 stukken, en had in 1793, gedurende het beleg van Willemstad, last ontvangen, met zijn schip en de

kotters de *Brak* on de *Panther*, onder de luitenants G r o t e n r a y en v a n H o l y , de vesting allen bijstand te verleenen. Hij had den vijand door zijn geschut verhinderd langs den Westdijk batterijen op te rigten en hem van dien dijk verdreven. Toen het de Franschen tusschen den 9den en 10den Maart eindelijk gelukte eene batterij op dien dijk daar te stellen, werd D e t m e r s en de zijnen zoodanig met gloeijende kogels beschoten, dat hij zijne ligplaats met schade moest ontruimen. Hij was later in West-Indië op het fregat de *Ceres* van 36 stukken. Meerdere bijzonderheden omtrent hem vonden wij niet aangeteekend.

Zie de J o n g e , *Geschied. van het Nederl. Zeewez.* D. VI. St. I. bl. 459, 460, 563.

[J. Detringh]

DETRINGH (J.) is de dichter van een *Clinck-ghedicht* vóór C. v a n M a n d e r 's *Schilderboek*. Zijne zinspreuk was: *Elck toon betringh*.

Zie V a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht*.

[Jan Deugt]

DEUGT (JAN) werd te Stad aan 't Haringvliet in 1739 geboren, uit behoeftige doch brave ouders, die hij reeds vroeg verloor, en waardoor hij voor rekening der Hervormde Diakonie verzorgd en opgevoed werd. Op den ouderdom van veertien of vijftien jaren gekomen zijnde, vestigde hij zich als arbeider of daglooner in de gemeente Herkingen, en, bescheidenheid bij lust tot onderzoek parende, verkreeg hij van den toenmaligen dorpsonderwijzer, om hem, in de uren aan den veldarbeid ontwoekerd, eenig onderwijs te geven. Weldra trokken de door hem gegeven blijken van groote vorderingen de aandacht, en verwierf hij zich daardoor de genegenheid van zijnen leermeester, die, in zijn voorstel bewilligende, hem tegen genot van voeding en inwoning in dienst zijner school nam, met belofte hem tot onderwijzer te bekwamen.

Spoedig had hij de hoogte bereikt waarop zijn beschermer stond, en die hem dan ook te kennen gaf hem niet verder te kunnen bekwamen; waarop D e u g t zich tot den predikant der gemeente wendde, die hem op zijn aanzoek in de geschiedenis en landmeetkunde onderwees, in welke laatste wetenschap hij zoodanige vorderingen maakte dat hij weldra tot landmeter werd aangesteld. Na te vergeefs eene onderwijzersplaats verlangd te hebben, werd hij den gunsteling van K o r n e l i s v a n N i e u w e n h o v e n , Ambachtsheer van Herkingen, die hem het rentmeesterschap over eenige landerijen bezorgde, en door wiens invloed hij deel kreeg aan het dorps- en polderbestuur. D e u g t legde zich ook nog op de Latijnsche en Fransche talen toe, vestigde zich als procureur en werd op zijn dorp de eerste en voornaamste vraagbaak.

In 1774 achtereenvolgens tot Schout, Sekretaris en Dijkgraaf benoemd, was het in die betrekkingen dat hij zich ten aanzien van zijne gemeente bijzonder verdienstelijk maakte, en waardoor

hij aanspraak heeft op de eervolle vermelding van zijnen naam in dit woordenboek; want aan hem is Herkingen zeer veel verpligt, en met regt mag hij den naam van herschepper dier plaats dragen, daar, door zijne ijverige belangstelling en volhardende pogingen, de gemeente een geschikt kerkgebouw verkreeg, en het door zijn toedoen was dat er een meestoof gebouwd werd, en de inwoners zich op de meekrap-cultuur begonnen toe te leggen, waardoor aan vele arbeiders brood verschaft werd; dat de dijk en het dorp bestraat werden, welke voor dien tijd in den herfst en in den winter schier onbruikbaar waren; dat, door het aanleggen van sluizen, de steeds onvruchtbare polders Diederik en Elizabeth genaamd, in vruchtbare akkers en uitnemend bouwland herschapen zijn; dat school en pastorij belangrijke verbeteringen ondergingen; dat het onderwijs geregeld en in goede geneeskundige hulp voorzien werd; dat de dorpskade en haven in behoorlijken staat werden gebragt en dat de mosselbank, zij het dan niet geheel aan de gemeente gebragt, in den winter voor de behoeftigen een weldaad werd. In één woord, 's mans gansche streven was gerigt tot welzijn zijner gemeente; en wat hij soms met groote moeite en opoffering en met beperkte middelen dáár heeft tot stand gebragt, zal door den nakomeling steeds dankbaar moeten worden erkend.

Deugt bleef in zijne waardigheden tot zijn dood, die in November 1797 voorviel.

Zie Boers, *Beschrijv, van het eiland Goedereede en Overflakkee*, bl. 166, 167, uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Abram Deur]

DEUR (ABRAM) was een teekenaar en graveur, door den Heer Kramm voor het eerst vermeld, die zeer groote landkaarten, met sierlijke vignetten en verdere versierselen heeft gesneden; zoo als de *Tabula Ducatûs Geldriae et Comitatûs Zutphaniae* van F. de Wit kan aantoonen. Hij bloeide in de tweede helft der zeventiende eeuw, en was waarschijnlijk de vader van een graveur van dien naam, die in het begin der achttiende eeuw bloeide, en die de platen gegraveerd heeft voor de *Beknopte beschrijving van Italiën*, Amst. 1703 8°, en meer andere werken. Jacob en Joan Deur waren zonder twijfel bloedverwanten van Abram Deur. Zij oefenden mede het graveervak uit, en hunne namen komen voor op eene verkleinde uitgave der groote *Atlas van Delfland* door Nicolaas Samuel Cruquius vervaardigd.

Zie Kramm. *Lev. en Werk. der kunstsch*.

[Pieter van der Deure]

DEURE (PIETER VAN DER) leverde met Pieter Straat in 1732 een ontwerp in, om, door het leggen van eene glooijing van steen tot op den grond der zee, de palen tegen de wormen te beveiligen, welke insecten, zoogenaamde paalwormen, het eerst zich vertoonden aan den West-Kappelschen dijk. Indien men in aanmerking neemt dat dit onheil eene oorzaak van 's lands

ondergang kon geworden zijn, dan moeten wij ons verblijden dat 's lands Staten niet alleen hun ontwerp beproefden, maar dat ook dit met den besten uitslag bekroond werd, al was het dan ook met zulke zware kosten, dat het beglooijen van den zeedijk van Enkhuizen tot Amsterdam zes en vijftig tonnen gouds beliepen.

Zie W a g e n a a r , *Vaderl. Hist.* D. XIX. bl. 92; v a n Z u t p h e n , *Uitv. en Ontdekk.* bl 105-107; C o l l o t D' E s c u r y , *Holl. roem*, D. I. aant. bl. 52, aldaar verkeerdelijk v a n d e r D e i n e genoemd; *de Navorscher* D. V. bl. 21.

[Otto van Deuren]

DEUREN (OTTO VAN), een zeer verdienstelijk kunstschilder, die echter de kunst waarschijnlijk uit liefhebberij beoefende, en van wien dan ook slechts eene schilderij, voorstellende *eene oude vrouw in eene nis met de eene hand eenen sluijer vasthoudende*, bekend is. Wanneer hij leefde wordt niet vermeld.

Zie K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Willem Deurhoff]

DEURHOFF (WILLEM) werd in Maart 1650 te Amsterdam geboren. Zijn vader A b r a h a m D e u r h o f f en zijne moeder J o h a n n a S e n g u e r d , dochter van A r n o l d u s S e n g u e r d , hoogleeraar in de wijsbegeerte te Utrecht en te Amsterdam, en zuster van W o l p h e r d u s S e n g u e r d , hoogleeraar in de wijsbegeerte te Leiden, behoorden tot den burgerstand. Hun zoon had zich te Amsterdam in de Warmoesstraat nedergezet, volgens sommigen als mandenmaker of schrijnwerker, volgens anderen als koffermaker. Hoe het zij, zijn vak leverde hem met zijn huisgezin een fatsoenlijk bestaan op. Door den omgang met zijnen grootvader en zijnen oom had hij al vroeg smaak gekregen in de wijsbegeerte, en deze zucht werd aangewakkerd door het lezen van eenige in zijne moedertaal overgezette wijsgeerige geschriften, inzonderheid van D e s c a r t e s , wiens wijsbegeerte in hem aanvankelijk een warm voorstander vond. Zijne meer dan gewone kennis bragt hem zoozeer in hooge achting, dat hij door velen werd uitgenoodigd avond-voorlezingen over godgeleerde en wijsgeerige onderwerpen te houden,

Uit de vele werken, waarvan wij de voornaamste hier zullen opgeven, met vermelding van die bijzonderheden die daarmede in verband staan, blijkt het, dat D e u r h o f f , ofschoon een ongeletterd man, niet van goede denkbeelden ontbloot was. Hij was een Cartesiaansch wijsgeer, die zich door eigen diepzinnig nadenken gevormd had, en in wiens schrïften de waarheid, zij het dan ook onder vele misbegrippen en verkeerde denkbeelden, voor het scherpziend oog van den onderzoeker hier en daar heerlijk doorstraalt. Te verwonderen is het evenwel niet dat 's mans denkbeelden, in de dagen waarin hij leefde, ofschoon door velen omhelsd, door anderen met verontwaardiging, ja meermalen slecht beoordeeld en afgaande op anderer getuigenis, vernomen werden, en hij dan ook in 1694, ten gevolge daarvan, in moeijelijkheden met den Amsterdamschen ker-

keraad geraakte, en door velen als een pantheïst en als een echten volger van Spinoza overal met een zwarten kool geteekend werd. Van die beide beschuldigingen is hij in meer kalmer dagen door bevoegde beoordeelaars gezuiverd, en is het erkend, dat, ofschoon zijne werken door gebrek aan duidelijkheid en orde aanleiding hebben gegeven om hem denkbeelden toe dichten die hij niet gekoesterd heeft, er echter, ook naar het oordeel van zijne grootste tegenstanders, inal zijne geschriften eene groote godsvrucht doorstraalt, welke hem eigen bleef tot aan zijnen dood, die den 10^{den} October 1717 te Amsterdam voorviel. 's Mans aanhangers, naar hem Deurhovianen genoemd, hebben zich lang staande gehouden, maar zijn later in de Hervormde Kerk teruggekeerd.

Deurhoff maakte zich mede als beoefenaar der dichtkunst bekend. Zijne afbeelding ziet het licht. De volgende werken zijn door hem in druk uitgegeven.

Beginselen van waarheid en deugd, Amst. 1684. 8°.

Voorleezingen der H. Godgeleerdheit, Amst. 1687. 8°.

Grondvesten van den Christelijken godsdienst, Amst. 1690. 8°. herdrukt ald. 1705. 8°.

Verhandeling van des menschen Verlossinge, *met eene verdeediging teegen Jacobus Koelman*, Amst. 1694. 8°.

Het was inzonderheid door dit boek dat Deurhoff in moeijelijkheden met den Amsterdamschen Kerkeraad geraakte, waarvan hij zelf een omstandig verhaal gegeven heeft in een boekje getiteld:

De goede zaak van Deurhoff, *of geloofs-onderzoek van de Eerwaarde Kerkenraad van Amsteldam over de heilige Drie-eenheid* enz. Amst. 1695. 8°.

Bespiegelingen der Heilige Godgeleerdheit, Amst. 1697. 8°.

Toegang tot de hoogste wetenschap, Amst. 1699. 8°.

Volmaaktheid van de lere des geloofs, Amst. 1702. 8°.

De drie eerst en de drie laatst genoemde werken zijn later herdrukt onder den titel:

Overnatuurlijk en schriftuurlijk zamenstel der Heilige Godgeleerdheid, *afgeleid uit het kennelijke Gods*, *uit de wezenlijke genadegifte*, *en uit de Heilige Schrift*, Amst. 1715. 4°.

Overtuigende kracht der waarheit, Amst. 1688. 8°. dit werk was gerigt tegen Johannes Dukerus, die Deurhoff het eerst in openbaar geschrift aanviel.

Volslagen afhankelijkheit aller schepselen van de eeuwige oorzaken, Amst. 1702. 8°. Gerigt tegen Buchius, van Til en Halma.

Bedenkingen over Descartes, Amst. 1705. 8°.

Noodzaaklijkheit en onverschilligheid der werkinge Gods, *tot oplossing van tegenwerpingen en uitvlugten van den Heer* T.H. van den Honert, Amst. 1707. 8°.

Godvruchtigheid der ouden, *of verklaring van den* LXXIII *Ps alm*

met eenige aanmerkingen tegen T.H. van den Honert, Amst. 1708. 8°.

Geloove, hoope en liefde der Christenen, vertoond in den 2den *brief van* Petrus, Amst. 1713. 4°.

Stichtelijke gezangen, Amst. 1722.

Het voorbeeld van verdraagzaamheid onder de Goddelijke bezoekingen, vertoond in de uitlegging en verklaring van het boek Job, Amst. 1741. 4°. 2 d.

Dit werk is niet compleet. Toen het eerste deel en het tweede tot bladz. 336 het licht zag werd de uitgave geregtelijk gestaakt, en de exemplaren opgehaald. Deel I en Deel II tot bladz. 241 zijn evenwel zeer algemeen; doch exemplaren die de bladz. 241 tot 336 bevatten zijn uiterst zeldzaam; het schijnt dat in die bladz. de voornaamste reden van het stuiten der uitgave gelegen is, en dat dezelven ook vóór de verspreiding zijn in beslag genomen, waaraan maar enkelen ontsnapt zijn.

Godgeleerdheid, door sommige zijner vrienden uyt zijn gedrukte en ongedrukte schriften schetsgewijze voorgesteld, en zonder noodlose omslag van woorden in 't net gebragt door Joh. van Herwerden, Amst. 1744. 4°.

Zie Hoogstraten, *Woordenb;* van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. st. I. III; Arrenberg, *Naamreg. van Nederd. Boek.*, Kok, *Vaderl. Woordenb.;* Ypey, *Letterk. gesch. der system. Godgel.* D. II. bl. 300, 306; dezelfde, *Kerk. gesch. van de* 18de *eeuw*, D. I. St. 2. bl. 82-85, D. VII. bl. 338-343. D. X. bl. 425; Ypey en Dermout, *geschied. der Nederl. Herv. kerk.* D. II. bl. 577-580, Aant. bl. 376-380; van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 39; Glasius, *Godgel. Nederl.* D. V. bl. 358-361; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 71; dezelfde, *Cat. van Godgel. Boek.*, supplem. bl. 65.

[Antonius Deusing]

DEUSING (ANTONIUS) werd den 16den October 1612 te Meurs geboren, alwaar zijn vader Joannes Otto Deusing bij de Staatsche krijgsmagt in garnizoen lag. Zijne moeder, Agneta Vermeren, was van Nederlandsche afkomst. Na eenig onderrigt in zijne geboorteplaats ontvangen te hebben, werd hij ten jare 1628 aan het onderwijs van Jodocus Hoeïngius, Rector der Harderwijksche Hoogeschool, toevertrouwd. Na ook nog eenigen tijd te Wezel vertoefd te hebben vertrok hij naar Leiden, alwaar hij zich aan de studie der wijsbegeerte overgaf. Bij den beroemden Jacobus Golius inwonende, ontving hij van dezen het onderwijs in de Wiskunde en in de Arabische, Turksche en Persische talen, en legde zich op zijnen aandrang, uitgelokt door de lezing der Arabische schrijvers over de Geneeskunde, op die wetenschap met ijver toe onder den beroemden Adolphus Vorstius, door wien hij den 25sten September 1635, of volgens anderen in 1637, tot Doctor in de geneeskunde bevorderd werd.

Naar Meurs terug gekeerd zette hij zich daar als geneesheer

neder, en werd aan het onlangs opgerigte gymnasium tot leeraar der wiskunde aangesteld, welke betrekking hij spoedig verliet om den leerstoel der Natuur- en Wiskunde aan de Harderwijksche Hoogeschool te betreden. Hij aanvaardde den 5den December 1639 dien post met eene rede getiteld: *De recta Philosophiae naturalis conquirendae methodo*, en werd den 2den Maart daaraanvolgende plegtig ingehuldigd, bij welke gelegenheid hij nogmaals eene redevoering hield; *de Astronomiae origine ejusdemque ad nostram usque aetatem progressu*; beide redevoeringen zijn in 1640 te Harderwijk in 4° uitgegeven.

De stad en het gewest zijner inwoning stelden zijne bekwaamheden op hoogen prijs, en kort na de aanvaarding van zijne betrekking, zag hij zich door beiden tot Archiater benoemd en als zoodanig met het geneeskundig toevoorzigt over beiden belast; maar in 1642 viel hem eene andere erkenning zijner verdiensten te beurt, daar hij in dat jaar tot Hoogleeraar der geneeskunde werd aangesteld, en die nieuwe waardigheid, met eene redevoering: *de medicinae dignitatibus*, aanvaardde, welke ook te Harderwijk in genoemd jaar in 4° werd uitgegeven. Toen evenwel in 1643 tusschen hem en zijnen ambtgenoot C l o p p e n b u r g eenen hevigen twist ontstond, over eenige theologische en philosophische punten, gaf hij aan eene roeping als Hoogleeraar der geneeskunde aan de Groningsche Hoogeschool tegen het einde van 1646 gehoor, en alle pogingen om hem weder derwaarts te doen komen waren vruchteloos. In 1649 werd hij door W i l l e m F r e d e r i k, stadhouder van Friesland, tot zijnen eersten lijfarts benoemd, doch bleef zijne professie te Groningen tevens waarnemen. Zijn roem was zoo groot, dat hij in 1666 bij den kranken vorst van Oost-Friesland, te Aurich, ter hulpe geroepen werd. De reis derwaarts, met guur weder ondernomen, berokkende hem eene longziekte, waaraan hij den 30sten Januarij van genoemd jaar te Groningen overleed. Hij was den 5den Augustus 1640 gehuwd met S o p h i a v a n O o s t e r w y c k uit Kleefsland afkomstig, en hertrouwde na haren dood met M a g d a l e n a M o d e s t a S c h e i d m a n s, dochter van H e r m a n S c h e i d m a n s, raadsheer van het keizerlijk kamergerigt te Spiers. Deze vrouw schonk hem twee zonen en eene dochter, en overleefde hem vijftien jaren. Zijne afbeelding, door C r i s p i j n d e P a s, ziet het licht. Zijn zoon H e r m a n n u s volgt.

Als geneesheer, wijsgeer en beoefenaar der Classische Letterkunde of der Oostersche talen, werd D e u s i n g door weinigen geëvenaard of overtroffen. Bovenal was de geneeskunde het vak zijner opzettelijke navorschingen, en groot is de roem daarin door hem behaald. Jammer is het, dat aan zijn naam zoovele twisten verbonden zijn, die, met bitterheid gevoerd, aan de wetenschap weinig dienst hebben bewezen, en zijne vredelievendheid met regt hebben in twijfel doen trekken. Behalve met zijnen ambtgenoot C l o p p e n b u r g, leefde hij in eenen aan-

houdenden, en in het geheel niet zachten strijd, met Franciscus Sylvius; terwijl zijne talrijke geschriften meerendeels of tegen anderen geschreven zijn, of ter verdediging van zich zelven op hunne aanvallen in het licht zijn gezonden.

De lijst van die geschriften beslaat bij Foppens zeven kolommen; zonder van al zijne twistgeschriften te gewagen zullen wij de titels der voornaamste werken van hem hier doen volgen.

De vero systemate mundi dissertatio mathematica etc. Amst. 1643. 4°.

Naturae theatrum universalis etc. Harderov. 1645. 4°.

De anima humana dissertationes philosophicae, Hard. 1645.

De mundi opificio cursus, Hard. 1643. Amst. 1644. Gron. 1647. 4°.

Synopsis medicinae universalis etc. Gron. 1649. 8° of 12°.

Anatome parvorum naturalium seu exercitationes anatomicae et physiologicae etc. Gron. 1651, 4°.

Dissertatio de motu cordis et sanguinis, Gron. 1651. 4°.

Dissertatio de lacte et nutrimento foetus in utero, Gron. 1655. 12°.

Fasciculus dissertationum selectarum etc. Gron. 1660. 4°.

Oeconomia corporis animalis, Gron. 1660. 12°, 5 vol.

De nutritione animalium, Gron. 1660. 8°.

Historia foetus extra uterum in abdomine geniti, *ibidemque per sex fere lustra detenti ac tandem lapidiscentis*, *consideratione physico-anatomica illustrata*, Gron. 1661. 8°.

Vindiciae foetus extra uterum geniti etc. Gron, 1664, 8°. Zie Foppens, *Bibl. Belg.* T. I. p. 71-75; *Effig. et vitae profess. Gron.* p. 213-219, van welk werk Deusing gezegd wordt de schrijver te zijn; Niceron, *Hist. des Homm. Ill.* T. XXII. p. 24; Paquot, *Mem.* T. II. p. 561; Ferwerda, *Cat. van Boek.*, D. I. St. V. bl. 39; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; van Kampen, *geschied. der Nederl. lett. en wetensch.*, D. II. bl. 62, 63, die hem verkeerdelijk Densing noemt; Ali Cohen, *Oude en Middelgeschied. van de geneesk.* bl. 511; Bouman, *geschied. der Geld. Hoogesch.* D. I. bl. 78-83, 109, 110, 118, D. II. 604, 607, 622, 639, 645; *Biograph. univ.* T. VI. p. 155; Glasius, *Godgel. Nederl.* D. I. bl. 361-363; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 71; *de Navorscker*, D. VII. bl. 13.

[Hermannus Deusing]

DEUSING (HERMANNUS), jongste zoon van den voorgaande en van Magdalena Modesta Scheidmans, werd geboren te Groningen den 14den Maart 1654, studeerde aldaar in de regtsgeleerdheid, zich ook toeleggende op de fraaije letteren, grieksche taal, geschiedenis en wijsbegeerte. Na zich in 1672 in het verdedigen van zijne geboortestad, tegen den aanval van den Bisschop van Munster, verdienstelijk te hebben gemaakt, verkreeg hij in 1677 den graad van Doctor in de regten, waarna hij gedurende twee jaren openbare lessen in die wetenschap hield. Na het volbrengen eener reize door Holland en Duitschland, werd hij zoodanig tegen de regtsgeleerde wetenschap ingenomen, dat hij hare beoefening geheel vaarwel zeide

en zich geheel aan theologische studiën overgaf. De vrucht hiervan was, dat hij zich als mystisch en typisch godgeleerde bekend maakte door het schrijven eener *Historia allegorica Veteris et Novi Testamenti*, *juncta revelatione mysterii s.s. triados*, welke te Groningen in 1690 in 4°., zonder naam des schrijvers, het licht zag, en later in 1701 te Franeker en in 1710 te Emden met veranderden tekst herdrukt werd. Door dit werk, waarin de typische verklaring tot uitersten gedreven werd, haalde hij zich de vervolging der kerkelijken op den hals, om welke te ontwijken hij eerst naar Drenthe en vervolgens naar Brabant week; de kerkeraad ontzeide hem het avondmaal; doch D e u s i n g weldra teruggekeerd, ging op den ingeslagen weg voort, en verdedigde zich in een tweetal geschriften, getiteld:

Korte Verantwoording, Gron. 1690. 4_o. Ook te Franek. 1701. 4°.

Verdediginge zyner regtzinnigheid, Amst. 1692 en Franek. 1701.

Op beide geschriften liet hij volgen:

Commentarius mysticus in decalogum et explicatio mystica tum historiae de muliere haemorrhoissa et filia Jairi, *tum parabolae de epulone divite et Lazaro mendico*, Leod. 1700. 4°.

Na eenigen tijd zich te Aken, tot herstel zijner gezondheid, opgehouden te hebben, koerde hij in Drenthe weder, en door den invloed van den Baron v a n P a l l a n d t, drost van die provincie, gelukte het hem de censuur van den Groningschen kerkeraad te doen opheffen, waarop hij naar Groningen terugkeerde, tot de Waalsche gemeente overging en zijne dagen in vrede sleet tot aan zijnen dood, die den 3den Januarij 1722 plaats had. Weinige jaren te voren had hij nog een ander werk in het licht gegeven, waarin hij zich in zijne denkbeelden eenigzins meer bezadigd betoonde en dat getiteld is:

Moses Euangelizans, *seu explicatio allegorico-prophetica historiarum Mosaicarum* etc. Ultraj. 1719. 4°.

Ook in de *Bibliotheca Bremensis* gaf hij onderscheidene stukken die van zijne groote geleerdheid, maar niet minder van zijne buitensporige gevoelens getuigen.

Zie P a q u o t, *Memoir.* T. II. p. 566; D e F e l l e r, *Dict. Hist.* T. III. p. 527; F e r w e r d a, *Cat. van Boek.*, D. I. St. II. bl. 272; d e C h a l m o t, *Biogr. Woordenb.;* Y p e y, *Kerk. Geschied.* D. VIII. bl. 477, D. IX. bl. 60; B o u m a n, *Geschied. der Geld. Hoogesch.* D. I. bl. 83, D. II. bl. 645; *Biogr. Univ.* T. VI. p. 156; G l a s i u s, *Godgel*, *Nederl.* D. I. bl. 363-365.

[Deutechem]

DEUTECHEM. Zie de personen van dien naam op DOETECHUM.

[Jochem Roelofszoon Deutecom]

DEUTECOM (JOCHEM ROELOFSZOON). Zie ROELOFSZOON (JOCHEM).

[Antonius Deutekom]

DEUTEKOM (ANTONIUS) Muzykmeester te Utrecht, schreef:

Het Boeck der Psalmen en eenige andere Lofsangen, door last van de Staten Generaal overgeset, en nu op de gewone wysen van het kerkelik gezang gebracht, met even zoo veel versen. Utrecht. 1657. 12°.

Zie Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 169, 170; *Cat. der Bibl. van de Maatsch. der Nederl. letterk.* D. I. bl. 171; Muller, *Cat. van Godgel. werk. Supplem.* bl. 14.

[Jan Janszoon Deutel]

DEUTEL (JAN JANSZOON), Boekverkooper en Rederijker te Hoorn, wiens zinspreuk was: *Tracht na 't goede*, en die de schrijver is van twee werkjes, waarvan het eerste ons zijne waarde als dichter leert kennen, die trouwens niet groot is. Zij zijn getiteld:

Huwelyckx Weegh-schael, waerin werdt overghewogen of 't huwelyck goed of quaet is, en wat het is, enz. *Waer achter by ghevoeght is een stichtelyck vermaeck der deught-lievende Jonckheydt*, enz. Hoorn. 1662. m. pl. 8°.

Avontuerlycke en gedenckwaerdige Gheschiedenissen gevoegd by het journael van Dirck Albertsz. Raven, Hoorn 1646.

Zie Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 170; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk.* D. I. bl. 243; Abbing, *Verv. op Velius.* bl. 5, 22, 33, 38.

[Willem van Deutichem]

DEUTICHEM (WILLEM VAN) was Schout van Deventer, en maakte zich in het jaar 1521 bekend door met Jan Kruyze, rentmeester van Salland, aan het hoofd van eene Overijsselsche bende van honderd twintig ruiters en drie vaandelen voetknechten, in de Veluwe te vallen, te rooven en te plunderen tot aan Harderwijk, en een groot aantal landzaten met meer dan vijf duizend stuks vee gevangen met zich te slepen. Dit geschiedde op den 21sten September van genoemd jaar; doch op den terugtogt werden zij bij Aperloo onder Elburg door Hertog Karel van Gelder overvallen, en ten eenenmale geslagen. De geheele buit viel in handen van den overwinnaar, een aantal soldaten werd krijgsgevangen gemaakt, waaronder de beide bevelhebbers, welke in eene houten kevie van mans hoogte, Wassenaers kooi genaamd, te Hattem bij beurte opgesloten en vervolgens te Arnhem gevangen gezet werden. 'sMans verder levenslot is ons onbekend,

Zie Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. II, St. III. bl. 334.

[Mr. Jacob Deutz]

DEUTZ (Mr. JACOB), zoon van Mr. Jan Deutz, Vrijheer van Assendelft en Assumburg en Heer van Heemskerk, Hoogdorp, Nootdorp en Reuwijk, en van Maria Boreel, geboren den 5den Februarij 1695, werd in 1723 Schepen en in 1729 Raad in de vroedschap te Haarlem, in 1736 Raad der admiraliteit en Hoogbaljuw van Kennemerland, in 1749 Burgemeester van Haarlem en Hoogheemraad van Rijnland. Hij was een man die al zijne waardigheden met buitengewonen ijver waarnam en aan wien de stad zijner inwoning groote verpligting heeft. Hij overleed den 29sten Maart 1761, en was gehuwd eerst met Wendelina

Colterman, waarbij hij een zoon verwekte die jong overleed; daarna in 1725 met Dorothea Steijn, dochter van Adriaan Steijn Burgemeester te Haarlem, die hem geene kinderen schonk.

Uit medegedeelde berigten bijeengebragt.

[Gideon Salomon Deutz]

DEUTZ (GIDEON SALOMON), broeder van den voorgaande, geboren in 1710, was luitenant generaal en kolonel van een regiment infanterie, Gouverneur van 's Hertogenbosch en Bergen op Zoom. Hij was gehuwd met Albertina Christina Baronnesse Snouckaert van Schauburg, dochter van Albert Carel Baron Snouckaert van Schauburg, Vrijheer van Heeze en Leende, en van Ermgarda Gratiana Sweerts de Landas.

Uit medegedeelde borigten bijeengebragt.

[Gerard Deutz]

DEUTZ (GERARD) voerde in het Eskader van den Vice-Admiraal Aerssen van Sommelsdijk het bevel op de *Noordwijk op zee* van 44 stukken, welk Eskader zich met een Engelsch van een en twintig schepen, onder den Vice-Admiraal Charles Wager te Portsmouth vereenigde, ten einde zich naar de Spaansche kusten te begeven. In den herfst van 1737 joeg Deutz met kapiten Willem van Wassenaer een Saléeschen roover de haven, van waar hij was uitgezeild, weder binnen, en kweet zich met moed tegen de roovers in de Middelandsche zee.

Zie de Jonge, *Geschied. van het Nederl. Zeewez.* D. V. bl. 62, 86.

[Mr. Jean Deutz]

DEUTZ (Mr. JEAN) werd in 1745 Commissaris, in 1775 Schepen en in 1791 Raad der Stad Amsterdam. Hij was een deugdzaam en kundig regent, in wien, volgens het oordeel van Joachim Rendorp, met wien hij bijzonder bevriend was, de dood aan de maatschappij in het algemeen, en aan de stad Amsterdam in het bijzonder, een achtenswaardig en nuttig lid in het beste van zijn leven, ontvoerd heeft. Meerdere bijzonderheden zijn omtrent hem ons niet bekend. Hij is de schrijver van:

Proeve over de middelen die tot bescherming van de zeevaart en handel en tot verdediging van de binnen- en buitenlandsche bezittingen der Republiek in de O.I. en op het vasteland van America zouden kunnen aangewend worden. Amst. 1783. 8°.

Zie Wagenaar, *Beschrijv. van Amsterd.* (vervolg) D. XXI. bl. 234; J. Rendorp, *Memorien.* D. II. bl. 32, 33; van Hall, *Lev. en Karakt. van den Adm.* van Kinsbergen. bl. 116, met het facsimilé van zijne handteekening, N°. 14; Frederik Muller, *Cat. mensuel de la librairie ancienne*. Avril 1858.

[Jacob Roelof, Gerard en Jacob Prouning van Deventer]

DEVENTER (JACOB ROELOF, GERARD en JACOB PROUNING VAN).

Zie PROUNING VAN DEVENTER (JACOB ROELOF, GERARD en JACOB).

[Hendrik van Deventer]

DEVENTER (HENDRIK VAN), volgens zijne gevondene grafzerk in de Hervormde kerk te Voorburg werd hij den 16^{den} Maart 1651 te 's Hage geboren, en volgens de geslachtslijst der familie P r o u n i n g v a n D e v e n t e r, voorkomende in het hier onder aangehaalde werk van de Heeren B o o n z a i j e r en M e r k e s, behoorde hij tot dat geslacht, en was hij de zoon van H e r m a n P r o u n i n g v a n D e v e n t e r en van H i l l e g o n d a v a n d e r D o s, hoewel de aldaar gestelde jaartallen van hun overlijden geenszins met den tijd zijner geboorte overeenstemmen. Hoe dit zij, zeker is het dat na het vinden der genoemde grafzerk er thans omtrent zijn geboortejaar en plaats, en die van zijn sterven, geen twijfel meer overblijft.

V a n D e v e n t e r, ofschoon, zoo als hij zelf verzekert, eerst slechts goudsmid, promoveerde te Groningen den 1sten November 1694 als geneesheer. Hij schijnt eerst gepraktiseerd te hebben in het Friesche Dorp Wieuwerd, veel te hebben gereisd en heeft zich later nedergezet te 's Gravenhage, waar hij zich door zijne praktijk, vooral de verloskundige, een grooten naam maakte, en C h r i s t i a a n V, Koning van Denemarken, hem meermalen naar Koppenhagen riep en zijne diensten rijkelijk beloonde. Door hem verkreeg de verloskundige wetenschap den regten vooruitgang, daar hij een der beroemdste mannen was die zich op die kunst ooit hadden toegelegd. Ook maakte hij zich jegens de orthopaedie, zeer verdienstelijk. Volgens genoemde grafzerk is hij te Voorburg den 12^{den} December 1724 overleden, en aldaar in de Hervormde kerk begraven. Zijne zinspreuk was *Manet post funera verum*. (De waarheid blijft na den dood). Hij vervaardigde zijne eigene afbeelding in 4°. met buitenrand van verloskundige teekeningen; de laatstgenoemden zijn wel gegraveerd, beter zijn ze althans dan zijn portret. Op dat portret, ook geplaatst vóór het door hem geschreven werk: *de Manuale operatiën* (1701) luidt zijne zinspreuk: *Ik verga maar de waarheid blijft*. Hij schreef:

Dageraad der Vroedvrouwen, Leiden 1696. 8°.

Manuale operatiën of nieuw ligt voor vroedmeesters, *vroedvrouwen*. 's Hage 1701. 4°. m. pl., verder Leid. 1746 4°. Amst. 1765, 4°. m. pl. Amst. 1790. 4°.

Vertoog over de zware baringen en van den toetsteen en het schild der vroedvrouwen, Delft 1719. 4°.

Beschrijving van de ziekten der beenderen, *inzonderheid van de Rachitis*, na zijn dood uitgegeven. Leid, 1739. 4°., tweede druk ald. 1765 4°.

Zie V a n A b k o u d e, *Naaml. van Ned. Boek.* D. I. St. I. III; F e r w e r d a, *Naaml. van Boek.* D. I. St. I. bl. 141, 142, St. II. bl. 93; dezelfde, *Cat. Univers.* D. I. St. II. blz. 272, 273; A r r e n b e r g, *Naamreg. van Ned. Boek; Alg. Konst- en Letterb.* 1834 D. I. bl. 10; *Biogr. Univ.* T. VI. p. 159; (B o o n z a i j e r en M e r k e s,) *Geschiedk. aanteek. betr. Loevenstein*, tegenover bl. 84; D r. A l i C o h e n, *Oude en Middel-geschied. van de geneesk*. bl. 473-

475, die zich in de opgave der werken van van Deventer vergist, door, even als anderen, de latijnsche vortalingen van die werken aan van Deventer zelven toe te schrijven, hetgeen niet zoo is, blijkens: *Leerboek van de Geschied. der Geneesk.* van Dr. H. Hacser, vertaald door Dr. A.H. Israëls, 3de Aflev. bl. 660, aant. 4 en bl. 665, 666; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Johannes van Deventer]

DEVENTER (JOHANNES VAN) of A DEVENTRIA, geboren te Deventer, leefde omstreeks het jaar 1535 en was Overste der Minderbroeders onder het Aartsstift van Keulen, een hevig voorstander van de leer zijner Kerk en een ijverig vervolger van andersdenkenden. Hij had het voornamelijk op de Wederdoopers, Lutherschen en Doopsgezinden voorzien, en schreef:

Catapulta Fidei, Colon. 1532.

Exegesis Evangelicae veritatis adversus Augustanam confessionem, Colon. 1535. 8°.

Zie Sweertius, *Athen. Belg.* p. 416; Revius, *Dav. Illustr.* p. 250.

[Matthijs van Deventer]

DEVENTER (MATTHIJS VAN) was een beroemd Nederlandsch orgelmaker, leefde in het begin der achttiende eeuw, en bouwde in 1726 te Nijmegen in de Luthersche kerk een werk van tien stemmen met drie blaasbalgen, hetwelk echter in 1756 weder verbeterd en met twee registers en eenen blaasbalg vermeerderd werd.

Zie E.L. Gerber, *Lexic. der Tonkunst*.

[Wijnand Augustijnsz. van Deventer]

DEVENTER (WIJNAND AUGUSTIJNSZ. VAN) werd door den Hertog Van Alva gebannen, omdat hij het verbond der Edelen geteekend had. Hij werd beschuldigd onder Van Brederode gediend te hebben, vijandelijkheden gepleegd, brandschattingen, omtrent Meerkerke, van 's Konings onderdanen gevorderd, en zich van Vianen naar Amsterdam met eenen kwaden toeleg begeven te hebben.

Zie Marcus, *Sent. van den Hert. van Alva*, bl. 128; J.W. te Water, *Hist. van het verbond der Edelen*, D. II. bl. 333.

[Ralph Dexter]

DEXTER (RALPH) was een beroemd vestingbouwkundige en Engelschman van geboorte, die bij de verdediging van Ostende, 1600-1604, belangrijke diensten bewees.

Volgens eene betalingslijst van personen die binnen genoemde vesting gediend hebben, voorhanden op 's Rijks Archief, komt ook Dexter onder den opgegeven naam voor van den 19den April 1603 tot den 15den Maart 1604, ontvangende twee pond per dag. Een Dexter was met David van Orleans tegenwoordig bij de verdediging van Bergen op Zoom in 1622. Dezen wordt Johan Dexter genoemd, vaandrig van Kapitein York en Ingenieur, en sneuvelde den 20sten Augustus van dat jaar. Zeer waarschijnlijk is dit dezelfde persoon geweest.

Zie *Bergen op Zoom beleg. en ontl.* bl. 78, 146; Bosscha, *Neêrl. held. te land*, D. I. bl. 378, uit bijzondere berigten aangevuld.

[Willem Deynoot]

DEYNOOT (WILLEM), notaris te Middelburg, was volgens eigen bekentenis de voornaamste bewerker van den beelden-

storm aldaar in 1566. Hij werd daarom later ter dood gebragt.
Zie W a g e n a a r , *Vaderl. Hist.* D. VI. bl. 182.

[Zacharias Dezius]

DEZIUS (ZACHARIAS) werd geboren te Colberg in Pommeren, en in 1707 beroepen als Luthersch predikant te Amersfoort; van daar vertrok hij in 1710 naar Rotterdam en in 1721 naar zijne geboorteplaats. Hij overleed als hoogleeraar in de Godgeleerdheid aan de Hoogeschool van zijn vaderland te Greifswald en schreef de volgende werken:

Leerrede over II Cor. 2, vs. 15, 16, *De tweevoudige toehoorders des H. Evangeliums*, *Rott.* 1710 4°.

J. A r e n d s , *Alle de geestrijke boeken van het ware Christendom*, *uit het Hoogd. vertaald*. Rott. 1713 8°. 2de druk 1736 4°.

J. A r e n d s , *Schoone en leerrijke predikatiën van de tien Egyptische gruwzame en schrikkelijke plagen* 1713, 4°. 2de druk 1736.

Het concordieboek in het Nederduitsch, Rott. 1715. 8°. 2 deelen.

Groote Jubelvreugde, *bedreven in het Evangelisch Luthersch Rotterdamsche Zion*, *als men het tweede Luthersche jubilé of feest der Hervorming van Dr. M. Luther plegtig vierde*. Rott. 1717. 4°.

De van Luther gezuiverde wijnberg van de kleine vossen: eene tweede jubelrede over Cant. 2. vs. 15. Rott. 1717 4°.

Eene vertaling van Gerhardi Morgenster.

Vraagbijbel, *of Verhandelinge van alle historische boeken des Oude Testaments*. Rott. 1719 8°. 1ste deel; het tweede dat in 1721 zou uitkomen is niet verschenen.

Nieuwe uitgave van Hoppe over het Avondmaal.

Afscheitskus, *gegeven aan de bloeijende Euang. Gemeente binnen de vermaarde koopstad Rotterdam*. Rott. 1721. 4°.

Zie M a n n é , *Aanm. over het werk der Reform*. voorrede bl. 8 (ongepagin.) en bl. 8; V a n A b k o u d e *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I. III; S c h u l t z J a c o b i en D o m e l a N i e u w e n h u i s , *Bijdr. tot de geschied. der Luth. Kerk.* St. II. bl. 101, 102, St. VII. bl. 55-69.

[Diederik Graaf van Dhona]

DHONA (DIEDERIK graaf VAN). De naam van dit geslacht wordt ook D o h n a en D o n a geschreven. Hetzelve had zijnen oorsprong in A l o i j s i u s v a n U r p a c h , die met K a r e l d e g r o o t e in Duitschland kwam en die van hem, om de Rijksgrenzen tegen de Wenden te beschermen, het sterke kasteel D h o n a met de nabij gelegene stad en onderhoorig gebied aan de Elve ten gesehenke ontving.

D i r k graaf v a n D h o n a was de zoon van A c h a t i u s v a n D h o n a , geheimraad in Pruissen, en van B a r b a r a v a n W e r n s d o r f . Hij werd in 1580 geboren, studeerde te Heidelberg en maakte zich de Latijnsche, Fransche, Spaansche en Poolsche taal eigen; daarop vertrok hij naar het hof

van Anhalt en vervolgens naar Hongarije, en woonde in 1597 de belegeringen van Offen en Rees bij. Hij trad hierop in Nederlandsche dienst en vergezelde gedurende tien jaren Prins Maurits op zijne overwinningen. Naderhand trad hij in dienst van den Keurvorst van Brandenburg, en nadat hij in het jaar 1610 Gulik had helpen innemen, ging hij met graaf Bernard van Wittgenstein naar Frankrijk, tot hulp van den prins van Condé. Hij sloeg in 1615 de koninklijke troepen, nam, na den dood van graaf Bernard, het bevel over de Duitsche benden op zich en bragt die na den gesloten vrede terug, waarop hij zich in dienst van Frederik V, Keurvorst van Brandenburg, begaf. Hij overleed den 21sten October 1620 aan de gevolgen van eene wonde, welke hij in een gevecht bij Rakkowitz, in de Lausitz, bekomen had.

Zie Hoogstraten, *Woordenb.*; *Biograph. Univ.* T. VI. p. 270.

[Christiaan Albert Graaf van Dhona]

DHONA (CHRISTIAAN ALBERT Graaf VAN) was een zoon van Christoffel, Graaf van Dhona, opperkamerheer en geheimraad van den Koning van Bohemen, ook Stadhouder van het Prinsdom Oranje in Frankrijk en broeder van den voorgaande, en van Ursula, Gravin van Solms, die hem in 1621 te Custrin, vroeger de hoofdstad van de Neu Mark, het licht deed zien. In 1637 verloor hij zijnen vader, die op 54jarigen leeftijd stierf. Nog geen veertien jaren oud zijnde, diende hij reeds onder Prins Frederik Hendrik, eerst als Kornet, daarna als Ritmeester en vervolgens als Overste, in welken laatsten rang hij ons land diende tot het sluiten van den vrede in 1648, steeds bij den Prins in hooge achting gestaan hebbende, die hem in gezantschap naar Engeland zond, en hem de gewigtigste bedieningen toevertrouwde. Na den dood van den Prins, begaf hij zich naar Pruissen om rust te genieten, doch werd weldra weder naar Holland geroepen en begeleidde in 1654 de Prinses weduwe van Oranje, zuster van zijne moeder, naar Berlijn, alwaar de Keurvorst hem tot Luitenant Generaal over het voetvolk aanstelde. Naderhand kreeg hij het bevel te Custrin, alsmede het stadhouderschap van het vorstendom Halberstad; en toen de Keurvorst met zijn leger in Holstein trok, ook dat over Brandenburg. Gedurende den oorlog met den Bisschop van Munster in 1666 was hij Generaal onder Willem III en in den veldtogt tegen de Franschen in 1672 Generaal veldtuigmeester. Toen de Zweden in Brandenburg vielen had hij het bevel over het krijgsvolk te Custrin en woonde in 1677 het beleg van Stettin bij. Hier overviel hem eene doodelijke krankheid, waaraan hij den 14^{den} December 1677 te Gartz overleed. Hij was gehuwd met Sophia Theodora, Gravin van Brederode, die hem acht zonen en vier dochters schonk, waarvan de eersten meest gesneuveld zijn.

Zie Hoogstraten, *Woordenb.*; *Biographie Univ.* T. VI. p. 211; *Woordenb. der zamenlev.*

[Christophorus Delphicus Graaf van Dhona]

DHONA (CHRISTOPHORUS DELPHICUS Graaf VAN), broeder van

den voorgaande, werd te Delft geboren en naar die stad bij den doop Delphicus genaamd, terwijl de destijds aldaar regerende burgemeesters, als getuigen, daarbij tegenwoordig waren. Hij werd koninklijke Rijksraad van Zweden, Maarschalk Generaal der krijgsmagt en in 1667 buitengewoon Ambassadeur wegens dat hof bij den staat der Vereenigde Nederlanden. Hij werd, den 15^{den} Maart van dat jaar zijne geboortestad bezoekende, door den magistraat plegtig, onder het luiden der klokken en het losbranden van het kanon, binnengehaald, op welke feestelijke inhaling, door Nicolaus Lilius à Westerhoven, inwoner van Delft, doch van Bohemen geboortig, een Latijnsch vers gemaakt is. Hij trok vervolgens als gezant naar Engeland, en overleed te Londen, nalatende bij zijne gemalin, Anna Gravin van Oxenstiërna, een zoon, Frederik Christoffel, en twee dochters, Carolina Eleonora en Amalia Ludovica.

Zie van Bleyswijck, *beschrijv. der stad Delft*, bl. 839, 840; *Hoogstraten*, *Woordenb.*; *Kok*, *Vaderl. Woordenb.* D. XI. bl. 180, 181.

[Frederik Graaf van Dhona]

DHONA (FREDERIK Graaf VAN), broeder van de beide voorgaanden, volgde zijnen vader in het stadhouderschap van het prinsdom Oranje op, doch werd van de Franschen verdreven. Hij was een vollen neef van prins Willem II en diende den staat als Kolonel. Als zoodanig nam hij deel aan den aanslag van Willem II op Amsterdam in 1650. Hij kocht in 1657 het landgoed Copet in Zwitserland, verkreeg het burgerregt van Bern, en werd lid van den grooten Raad van dit canton. Hij overleed in 1688, en was gehuwd met Esperance du Puy de Montbrun, dochter van Jan, heer van Ferrassières; die hem drie zonen en twee dochters schonk, van de eerste waarvan de beroemde Bayle de leermeester was en waarvan Johan Frederik hier volgt.

Zie Hoogstraten, *Woordenb.*; Wagenaar, *vaderl. Hist.* D. XII. bl. 95, *Biograph. Univ.* T. VI. p. 210; *Woordenb. der zamenlev.*

[Johan Frederik Graaf van Dhona]

DHONA (JOHAN FREDERIK Graaf VAN) Markies van Ferrassières, zoon van den voorgaande, werd in 1664 geboren, trad al vroeg in Nederlandsche dienst en was in 1702 als Majoor Generaal tegenwoordig bij het gevecht bij Ekeren, waar hij zich bijzonder onderscheidde. Niet minder roem behaalde hij in den slag bij Malplaquet in 1709, waar hij als Luitenant Generaal aan het hoofd van zes bataljons tegen de vijandelijke batterij op den weg van Malplaquet moest oprukken en te midden der grootste verwoesting wonderen van dapperheid verrigtte. Hij nam deel aan het verdere van den oorlog en verdronk in de Schelde in het gevecht bij Denain den 24sten Julij 1712. Hij was gehuwd met Elisabeth, Gravin Makartu, en daarna met Albertina Henrietta, Gravin van Bylandt.

Zie B o s s c h a , *Neêrl. held. te land*, D. II. bl. 335, 473-475, 534, uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Jan de Diamant]

DIAMANT (JAN DE) was een inwoner van Gouda, J a n genaamd, die wegens zijne uitvinding van het glassnijden door middel van een diamant, in plaats van door een gruisijzer, den naam van zijne vinding heeft behouden. Hij leefde in de zeventiende eeuw.

Zie W a l v i s , *Beschrijv. der stad Gouda*, D. I. bl. 331; *de Navorscher*, D. VI. bl. 137, 324.

[Dibbaldus Segon]

DIBBALDUS SEGON was de oudste zoon van D i o k a r u s S e g o n vijfde vorst van Friesland; hij was aanvoerder der Friezen, die ten behoeve der Romeinen in Brittannië streden, en werd van daar terug ontboden, om met zijnen bejaarden vader de zorgen des bestuurs te deelen; doch te huis komende was deze reeds overleden; daarna volgde hij zijn vader, in het jaar zes en veertig, als zesde vorst van Friesland op.

D i b b a l d u s , was een beschaafd, doch zeer oorlogzuchtig vorst. Hij trok andermaal naar Brittannië en bewees door uitstekende wapenfeiten den Romeinen gewigtige diensten. Teruggekeerd, trok hij tegen de Noord-Oostelijke volken te velde, onder welken hij de grootste verwoestingen aanrigtte. Zijn daarop gevolgde krijgstogt tegen de Germanen en later op het grondgebied der Romeinen, was minder gelukkig voor hem. Hierop werd Friesland door den Koning van Denemarken ten ondergebragt en deze keerde met grooten buit naar huis. Om zich te wreken bragt D i b b a l d u s eene aanzienlijke vloot bijeen; doch op den togt naar Denemarken werden door stormen en onweders zijne schepen verstrooid en vernield. Er kwam evenwel eenen vrede tot stand, dien in het jaar 70 gesloten werd. Hierdoor was naauwelijks de rust in het Noorden verzekerd, toen de rustelooze vorst den vrede in het Zuiden verstoorde. Zonder eenig voorwendsel tastte hij de Sikamberen aan, doch werd geslagen en teruggejaagd. Door zijne mislukte ondernemingen ontmoedigd, viel hij in eene kwijnende ziekte, welke hem, na eene regering van ongeveer 40 jaren, in het jaar 85 in het graf sleepte. Hij werd te Stavoren, de vroegere hoofdstad van Friesland, begraven.

Zie W i n s e m i u s , *Chron. van Friesl.* bl. 22-25; A r e n d , *Algem. gesch. des Vaderl.* D. I. bl. 312; E e k h o f f , *bekn. geschied. van Friesl.* bl. 488.

[Hendrik Dibbets]

DIBBETS (HENDRIK) behoorde tot een aanzienlijk geslacht dat sedert drie eeuwen verscheidene verdienstelijke mannen heeft opgeleverd, waarvan de naam ook D i b b e t z en D i b b i t z geschreven wordt, en dat een wapen voerde van azuur, beladen met drie gouden ringen.

H e n d r i k D i b b e t s , bekend onder den naan van H e n d r i k *in de kiste*, werd in 1533 te Heereveld geboren, en was de zoon van J a n D i b b e t s D i b b o l t's zoon. De genoemde bij-

naam verkreeg hij toen hij heimelijk te Keulen en te Roermond predikte en aldaar in het grootste levensgevaar kwam, toen de stad, na door Willem I in 1572 stormenderhand veroverd te zijn, weder in handen der Spanjaarden was gevallen en de inquisiteurs hem zochten. Hij verschuilde zich, op raad zijner vrouw, Catharina Brandts, in eene kist, die in haar voorhuis stond. Men vond hem niet, en bij het heengaan gaf een der soldaten op onbeschoften toon te kennen, dat hij wel in de kist kon leggen. De vrouw zat schreijende op dezelve en, ofschoon bewust van het lot dat haren man wachtte, stond zij moedig op en gaf, met eene onbegrijpelijke welgemoedheid en tegenwoordigheid van geest, hun ten antwoord: Ziet daar, ziet of Heer Hendrik daar in is.' Men liet echter de kist gesloten en hij vertrok in een metselaars gewaad, met een kalkbak op de schouderen en een truweel in de hand naar Duisburg in Kleefsland, waar hij zijne overige dagen in stille rust doorbragt en in 1613 overleed. Hij had zeven kinderen waarvan zijn jongste zoon, Johannes, die volgt, hem alleen overleefde.

Zie Hoogstraten, *Woordenb.*; Schotel, *kerk. Dordr.* D. I. bl. 251, 252.

[Johannes Dibbets]

DIBBETS (JOHANNES), zoon van den voorgaande, werd in 1567 te Duisburg geboren, studeerde te Heidelberg en te Genève en werd den 23sten April 1596 proponent. Hij werd in datzelfde jaar predikant te Ridderkerk en in 1597 te Dordrecht. Beroepingen naar Utrecht en Leiden sloeg hij af. Hij was een ijverig aanhanger van Gomarus en wordt door Hugo de Groot, in een zijner brieven, in eenen adem genoemd met Hommius, Trigland en Rosaeus. Toch schijnt hij tot de *vreedsame* predikanten behoord te hebben. In 1618 was hij lid der Kerkvergadering te 's Hertogenbosch gehouden, om het werk der Hervorming voor de geheele Meijerij te regelen en tot stand te brengen; werd in dat jaar ter leen afgestaan aan de gemeente te Utrecht, die hem in 1619 naar de Synode te Dordrecht afvaardigde. Door de Synode werd hij nog in dat jaar afgevaardigd naar de provinciale Synode van Utrecht, om de kerk aldaar met raad en daad bij te staan; ook werd hij door haar benoemd om hare *verkorte handelingen* na te zien en goed te keuren. Hij overleed te Dordrecht den 3^{den} December 1626, liet geene schriften na, maar was, volgens zijne tijdgenooten, *een man van sneeg vernuft en scherp oordeel*, *wel ervaren in de geleerde talen*. Zijne zinspreuk was een anagramma van zijnen naam: *Deus in nobis is beat*. (*God in ons*, *Hij maakt gelukkig*.) Hij liet bij zijne huisvrouw Francina ten Dans vier zonen na, waarvan de tweede hier volgt.

Zie Brandt, *Hist. der Ref.* D. II. bl. 929; Schotel, *kerk Dord*. D. I. bl. 252-255, 531, D. II. bl. 759.

[Henricus Dibbets]

DIBBETS (Henricus), tweede zoon van den voorgaande, werd te Dordrecht geboren, studeerde te Leiden in de God geleerdheid,

werd in 1627 proponent en kort daarna predikant te St. Antoniepolder. Men beriep hem in 1630 te Brielle en in 1633 te Dordrecht. Hij was een zeer geleerd man en zeer bedreven in de Oostersche talen. In 1662 werd hij Curator der latijnsche school en Bibliothecaris te Dordrecht. Hij bedankte in 1649 voor een beroep naar Amsterdam en in 1651 voor een naar Leiden. In de geschiedenis des vaderlands maakte hij zich bekend door zijne prinsgezindheid, die vooral in 1672 kenbaar werd bij de komst van Willem III te Dordrecht. Door zijnen invloed werden eenige burgers opgeruid om te bewerken dat de regering aan den Prins voldoening zou geven vóór zijn vertrek uit de stad. Zij hielden 's prinsen koets tegen en vraagden Burgemeester Hallinck, zittende naast den vorst, af, met den geladen snaphaan op de borst, of men den Prins voldoening gegeven had. Toen de prins in de herberg *de Paauw* gekomen was, deden deze oproermakers op aanzetten van Dibbets eenen nieuwen eed, dat zij niemand der wethouders levendig uit de herberg zouden laten vertrekken, tenzij de aanstelling van den Prins geteekend was. Het *Eeuwig Edict* werd alzoo te Dordrecht vernietigd, waarvan aan den prins, in tegenwoordigheid van Dibbets en zijnen ambtgenoot Vrechemius, een schriftelijk bewijs werd gegeven.

Dibbets overleed den 22sten Februarij 1673, en zijne huisvrouw, Johanna de Berganje, twaalf dagen te voren. Zij schonk hem vier zonen, waarvan de oudste hier volgt. Zijne afbeelding, door Persijn naar Vaillant, ziet in folio het licht.

Zie Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. XIV. bl. 73-75; Schotel, *Kerk. Dordr.* D. I. bl. 255, 387-389; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 71.

[Johannes Dibbets]

DIBBETS (JOHANNES), oudste zoon van den voorgaande, werd in 1627 te St. Anthoniepolder geboren, ging te Dordrecht ter Latijnsche school, studeerde te Leiden en werd in 1651 proponent en beroepen tot predikant te Westmaas, in 1653 te 's Gravendeel, in 1662 te Tholen, in 1671 te Brielle en van daar in 1673 te Dordrecht, waar zijne beroeping tot groote oneenigheden en het verspreiden van *goddeloose en fameuse libellen* tegen den kerkeraad aanleiding gaf. Hij werd in 1706 emeritus, overleed den 20sten October 1709 en was den 26sten Mei 1652 gehuwd met Maria Elbertsdam van der Beeck, die in 1675 te Dordrecht overleed en hem zes kinderen schonk, vier dochters en twee zonen, van welke laatsten de oudste hier volgt. Hij hertrouwde in 1676 met Elisabeth Borsselaar en na haar dood, in 1681, met Emerentia van der Kemp, weduwe van den predikant Nicasius.

Dibbets was een voortreffelijk geleerde, en hoewel geene geschriften door hem zijn uitgegeven, behalve eene *Korte Belijdenis des geloofs*, (Dordr. 1707. 8o.), werd hij evenwel door

zijne tijdgenooten als een man van buitengewone taalkennis, vooral der Oostersche taal, en doorkneed in alle soorten van geleerdheid genoemd, welke voortreffelijke gaven gepaard gingen met een buitengewoon innemend karakter en voorbeeldigen wandel.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. III; Schotel, *Kerk. Dordr.* D. I. bl. 389, 507-513.

[Henricus Dibbets]

DIBBETS (HENRICUS), oudste zoon van den voorgaande, werd den 20sten Augustus 1660 te Tholen geboren, en te Brielle en te Dordrecht voor de Hoogeschool opgeleid; hij studeerde te Leiden, werd in 1681 proponent en in 1682 beroepen te Philippine in Vlaanderen; hij vertrok in 1685 naar den Bergschenhoek en in 1690 naar Maassluis. De roem van zijne predikgaven veroorzaakte hem, behalve de plaatsen waar hij gestaan heeft, zes beroepen, waarvoor hij bedankte. Hij vertrok in 1695 als predikant naar Leiden, werd in 1737 emeritus en overleed aldaar den 4den Februarij 1740. Blijkens een rouwklagt op het overlijden van zijnen ambtenoot Knibbe in 1701 door hem vervaardigd, beoefende hij ook, ofschoon niet gelukkig, de dichtkunst. Hij was gehuwd in 1683 eerst met jonkvrouwe Cornelia van Beverwijck, dochter van Mr. Willem van Beverwijck en Maria van den Corput; deze vrouw overleed in 1685 of 1686 en schonk hem een zoon, Johan, die volgt; hij hertrouwde in 1687 met Barbara van de Kapelle, dochter van Josias van de Kapelle en Catharina van de Velde; zij overleed in 1701, van zeven kinderen twee zonen nalatende. Voor de derde maal hertrouwde hij in 1702, met Mariana Witsius, dochter van den Hoogleeraar Hermanus Witsius te Leiden.

Zie Boekz. der gel. wereld, 1737, *b.* bl. 612, 1740. *a.* bl. 205, 441-459; Schotel, *Kerk. Dordr.* D. I. bl. 511, 512; *Algem. Konst- en Letterb.* 1848. D. I. bl. 90.

[Johan Dibbets]

DIBBETS (JOHAN), oudste zoon van den voorgaande en van diens eerste vrouw Cornelia van Beverwijck, werd geboren den 27sten Junij 1685 te Philippine, alwaar zijn vader toen nog predikant was. Hij klom op tot kolonel van een regiment infanterie en was Groot-Majoor van Sluis in Vlaanderen en onderhoorige forten. De tijd van zijn overlijden is onbekend. Hij was gehuwd met Margaretha Ris van Enkhuizen, die hem acht kinderen schonk. Hij is de schrijver van:

Korte schets van vuurgeving met plotons en kort alphabetisch extract uit de groote placaatboeken, met platen, 's Hage 1733, 8°. met 2 deelen.

Het Groot Militair Woordenboek, 's Hage 1739 en 1740, fol.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I; Schotel, *Kerk. Dordr.* D. I. bl. 512; *de Navorscher*, D. VII. bl. 135, 282.

[Hendrik Albert Dibbets]

DIBBETS (HENDRIK ALBERT) was afstammeling van Hen-

ricus Dibbets boven genoemd, werd te Alkmaar den 7den April 1731 geboren. Hij vertrok met zijne ouders naar Oost-Indië en keerde van daar terug, toen hij zijn vader op het eiland St. Jago, en weinige dagen na het vertrek van daar, zijne moeder verloor. Hij vertoefde op de reis naar het vaderland eenigen tijd aan de Kaap de Goede Hoop, en bij de Hollandsche wal komende leed hij schipbreuk, maar werd gelukkig gered. Hij begaf zich daarop in de krijgsdienst, werd Vaandrig en welhaast Luitenant. Hij besloot in 1752 de dienst vaarwel te zeggen en verkreeg toen de moeijelijke post van Hoofdcommies van 's lands posterijen te Leiden, doch verzocht en verkreeg in 1784 zijn ontslag. Hij begaf zich daarop naar Warmond, waar hij den 21sten November 1805 overleed.

Dibbets was een verdienstelijk penningkundige, en zijne verzameling Nederlandsche historiepenningen was zoo beroemd, dat de Keizerin van Rusland hem daarvoor, ofschoon te vergeefs, eene aanzienlijke som bood. Hij had het voornemen om eene beschrijving der door hem verzamelde penningen uit te geven, doch hij heeft dat plan niet volvoerd. De Maatschappij van Nederlandsche letterkunde te Leiden erkende de verdiensten van Dibbets door hem in 1768 tot haar lid te benoemen.

Zie *Versl. van de jaarl. Verg. der Maatsch. van Ned. letterk. te Leid.* 1806. bl. 5-12.

[Dirk of Derk Dibbets]

DIBBETS (DIRK of DERK), geboren te Arnhem en in 1629 Burgemeester van die stad, toen hij een blijk gaf van zijn dapper gedrag en schrander beleid, hetwelk aan de vergetelheid behoort onttrokken te worden. Het was namelijk in genoemd jaar, dat in de stad een berigt kwam van de nadering der Spanjaarden, waarop Dibbets, met dertig burgers, onverschrokken de stad uittoog ter bescherming van de schans te IJsseloord. List bij moed parende, en bewust van met zijn troepje weinig tegen duizenden te vermogen, is hij er op bedacht den vijand te misleiden. Aan het gedruisch der wagens en paarden ontdekkende dat de vijand aan de overzijde der rivier was, deed hij de musketten losbranden en gaf hij bevel aan de tamboers van het burgervaandel, dat inmiddels met den donker was aangekomen, om de Schotsche en Engelsche marschen te slaan, met oogmerk den vijand te doen denken dat Schotsche en Engelsche soldaten den overkant bezet hielden. De list gelukte, want de Spanjaarden, bemerkende dat de schans bezet en men op zijn hoede was, zakten af, en alzoo werd Arnhem en de gansche Veluwe van een aanslag bevrijd.

Dibbets maakte zich in 1636 op eene andere wijze jegens zijne geboorteplaats verdienstelijk, door namelijk de Archieven der stad te rangschikken en er registers op te maken. Zijnen arbeid werd in 1641 beloond door eene hem toegelegde vereering van vierhonderd gulden. Meerdere bijzonderheden zijn ons van hem niet bekend.

Zie Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XI. bl. 265; (van Hasselt), *Kron. van Arnh.* bl. 277, 282.

[K. Dibbets]

DIBBETS (K.) was met anderen de schrijver van het staatkundig weekblad, getiteld: *Heraclyt en Democryt*, waarvan N°. 1 tot N°. 54, van den 3^{den} December 1796 tot den 20sten Januarij 1798, werd uitgegeven.

Zie van Leeuwen, *Cat. der Prov. Bibl. van Friesl.* bl. 229.

[R. Dibbets]

DIBBETS (R.) was een dichter die in 1787 te Heerenveen woonde en onder de staatkundige uitgewekenen in Friesland voorkomt.

Zie *Vaderl. Hist. ten verv. op* Wagenaar, D. XXXV. bl. 354; *Algem. Konst- en Letterb.* 1848. D. I. bl. 91.

[Bernardus Johannes Cornelis Baron Dibbets]

DIBBETS (BERNARDUS JOHANNES CORNELIS Baron), zoon van Gerrit Jan Dibbets en Wilhelmina Frederika van Meurs, werd geboren te Arnhem den 7^{den} September 1782. Hij trad in 1796 als kadet bij de infanterie in dienst, werd vier jaren daarna Luitenant en in 1807 tot kapitein bij de gardes van Koning Lodewijk bevorderd. Wegens ziekte ging hij over bij het korps veteranen van de gardes en werd in 1808 bevorderd tot Luitenant Kolonel en kommandant der vesting Delfzijl, in welke betrekking hij bleef tot zijne benoeming van Majoor van het legioen ligt gewapende soldaten den 21sten Augustus 1809. Na de inlijving werd hij kommandant Majoor van het regiment kweekelingen en in 1813 kommandant van het 7de regiment tirailleurs der Keizerlijke gardes, maakte den veldtogt van 1813 mede en werd nog in dat zelfde jaar bevorderd tot Kolonel van het regiment kweekelingen der gardes. In het begin van 1814 nam hij zijn ontslag uit Fransche dienst en werd zeer spoedig daarop met de werkzaamheden van inspecteur der infanterie bij het Nederlandsche leger als Kolonel belast, terwijl hij het volgende jaar, als Generaal Majoor, in die hooge betrekking werd bevestigd.

Vele belangrijke diensten heeft Dibbets bij de zamenstelling van het leger in die jaren bewezen, en hij was ook als lid werkzaam in die commissie, waaraan de zamenstelling der onderscheidene deelen van dat leger is opgedragen geweest.

Dibbets is daarna in onderscheidene hooge betrekkingen geplaatst geweest. Eerst als provincialen kommandant van Limburg, daarna als inspecteur der infanterie in het 5de groot militair kommando en eindelijk als kommandant van de 4de divisie infanterie, welk bevel hij voerde toen de Belgische omwenteling uitbrak. Hij was toen te Maastricht, alwaar hij door zijnen onwankelbaren trouw en vastberadenheid de grootste diensten aan het vaderland en den koning bewezen heeft. Hij werd in het begin van 1831 tot opperbevelhebber in het 5de groot militair kommando, tevens der vesting Maastricht, benoemd, en in die betrekking is hij ijverig werkzaam gebleven tot aan zijn overlijden, voorgevallen op den 29sten Maart 1839. Zijn lijk

werd den 2den April, met alle militaire eer aan zijne hooge betrekking verbonden, te Maastricht ter aarde besteld. Een monument ter zijner eer, in een der werken van de vesting, opgerigt en de welwillende beschikking van den koning, waardoor het bastion, hetwelk het stoffelijk overschot bevat, thans genaamd is Dibbets, zal zijnen naam bij volgende geslachten in herinnering doen houden, als eene hulde aan de verdiensten van eenen bevelhebber, die het leger tot sieraad verstrekte.

Koning Willem I, die hem in het jaar 1815 vereerd had door zijne benoeming tot ridder der Militaire Willemsorde 3de klasse, verhief hem, tot erkenning zijner bewezene diensten in 1830 en volgende jaren, in den Nederlandschen adelstand met den titel van Baron. Hij was ook nog begiftigd geworden in 1807 door koning Lodewijk met de ridderorde der Unie, en in 1813 door den Franschen keizer met het legioen van eer. De afbeelding van Dibbets ziet op meer dan ééne wijze het licht. Hij schreef:

Reglement op de exercitien van de infantery, *inhoudende de soldaten en pelotonsschool*, 's Hage en Amst. 1815, zakform. 2 St.

Dibbets was gehuwd met Julia, Baronnesse van Tengnagell, die hem vijf kinderen schonk. Zijne zonen zijn E.A.E. Baron Dibbets onder Intendant 4de klasse bij de militaire administratie en Jhr. J.B.A. Dibbets 1ste Luitenant der Kavallerie.

Zie Krayenhoff, *Bijdr. tot de Vaderl. geschied. van* 1809 en 1810 bl. 105; (de Jong) *Alphab. lijst van Boek.* bl. 133. Bosscha, *Neêrl. Held. te Land*; D. III. bl. 573, 631, 634, 708, 711; Muller *Cat. van portrett.* bl. 71, uit particuliere berigten aangevuld.

[Johannes Henricus Dibbets]

DIBBETS (JOHANNES HENRICUS) voerde als 1ste Luitenant het bevel over de galei *de Breidel* van 60 stukken op de Wadden en Eemsterstroomen in 1801; hij zeilde in 1802, na het sluiten van den vrede te Amiens, als Kapitein-Luitenant met de korvet de *Vrede* van 20 stukken naar Oost-Indië, voerde aldaar het bevel op het fregat de *Phoenix* van 40 stukken, behoorende tot het eskader van den Vice-Admiraal Hartsinck. Den 18den October ontkwam dat schip, bij het eiland Onrust door het Britsche fregat de *Carolina*, kapitein Rainier, aangetast, ter naauwernood het gevaar van genomen te worden. Meerdere bijzonderheden van zijn leven zijn ons niet bekend. Hij was Ridder der orde van de Unie, en overleed als Majoor den 12den Mei 1808.

Zie *Gedenkschr. van de Kon. Orde der Unie*, bl. 161; De Jonge, *Geschied. van het Ned. Zeewez.* D. VI. St. II. bl. 459, 592, 600, 687,

[Hermanus Maurits Dibbets]

DIBBETS (HERMANUS MAURITS), werd den 6den April 1798 bevorderd tot luitenant ter zee 1ste klasse en den 29sten November 1813 tot Kapitein. Hij vertrok in dien rang naar Oost-Indië en bewees den lande daar de gewigtigste diensten. Hij voerde in 1819 gedeeltelijk het bevel over de expeditie, uit-

gezonden door de Indische regering om den Sultan van Palembang te tuchtigen; werd in 1827 met het fregat *Bellona*, voerende 250 man, afgezonden, om den Sultan van Mattam te straffen en af te zetten, en in datzelfde jaar om den vrede en de onderwerping op de westkust van Borneo te verzekeren, en vermeesterde in 1829 de door den Sultan van Mattam op het eilandje Kendang aangelegde sterkten. Hij werd tot belooning zijner diensten den 1sten April 1833 ridder der Militaire Willemsorde 4de klasse, en tot Schout bij Nacht bevorderd. Hij overleed te Haarlem den 4de Januarij 1843. Zijn zoon P i e t e r , ridder der Militaire Willemsorde 4de klasse, overleed als Kapitein ter zee en Kommandant der *Gedeh* in Oost-Indië den 9den Augustus 1854.

Zie v a n K a m p e n , *geschied. der Nederl. buiten Europa.* D. III. bl. 679-688; T e e n s t r a . *beschrijv. van de Nederl. overzeesche bezitt.* bl. 399, 438, 439, 450, 451; uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Anton Hendrik Dibbets]

DIBBETS (ANTON HENDRIK), geboren te Raalte den 30sten April 1799, werd den 25sten Junij 1819 tweede luitenant der genie en had in 1825, na den 11den Maart van dat jaar tot eersten Luitenant bevorderd te zijn, mede het toezigt over het bouwen van de Citadel en de chartreuse van Luik; diende in 1831 bij het hoofdkwartier van het leger te velde, werd den 13den Maart 1832 kapitein en in 1836 in zijnen rang overgeplaatst bij het korps der genie en sappeurs van Nederlands Indië. Hij was in het volgende jaar als Majoor en eerst aanwezende Ingenieur belast met den opbouw der vesting Ambarawa op Java, werd vervolgens Luitenant Kolonel en tweede directeur der genie op Java, en overleed in dien rang te Batavia den 22sten Junij 1849, ten gevolge van doorgestane vermoeijenissen, en daaruit onstaande ziekte, bij de derde Balinesche expeditie.

Zie T e e n s t r a , *beschr. van de Ned. Overz. bezitt.* bl. 856, uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Lambertus Dibbits]

DIBBITS (LAMBERTUS), oudste zoon van J a n E l b e r t D i b b i t s en van H e n d r i k a J a n s s e n v a n G e l k e n h o r s t , werd den 20sten April 1796 te Amersfoort geboren, waar hij ook zijne eerste levensjaren doorbragt. Door het hier ontvangen onderwijs voorbereid, vertrok hij in 1813 naar de hoogeschool te Utrecht, om zich aan de studie der Godgeleerdheid te wijden. Beroemde mannen, als v a n H e u s d e , S c h r ö d e r en H e r i n g a , mogt hij hier onder zijne leermeesters tellen. In 1818 werd zijne beantwoording der prijsvraag '*de Hebraica poësi cum Graeca comparata*' door de litterarische faculteit te Utrecht uitgeschreven, met de gouden medaille bekroond en in de academische Annalen geplaatst. Na het eervol afleggen van zijn doctoraal examen (dat echter door zijne spoedige beroeping als predikant door geene promotie tot doctor gevlogd werd), werd hij den 7den October 1818 door het provinciaal kerkbestuur van Utrecht bevorderd tot candidaat tot de

heilige dienst, spoedig daarop tot predikant der hervormde gemeente te Voorthuizen beroepen, en aldaar den 11^{den} Julij 1819 als zoodanig bevestigd. Terwijl hij hier werkzaam was bedankte hij achtereenvolgens voor de beroepingen naar de gemeenten van Lenth, van Bunschoten, van Harderwijk en van Waardenburg en Neerijnen. Eindelijk door de gemeente van Schiedam tot leeraar begeerd, volgde hij die roepstem op, en werd den 5^{den} October 1823 in zijne tweede standplaats bevestigd, welke hij den 7^{den} November 1830 voor die te Utrecht verwisselde. Hier was hij tot aan het einde zijns levens werkzaam. Den 15^{den} Junij 1831 begaf hij zich in den echt met Adriana Jacoba Suzanna Kaas, de dochter van een geacht Rotterdamsch koopman. Gedurende zijne laatste levensjaren in stilte aan eene ingewandskwaal lijdende, werd hij den 1sten Junij 1855 door een hevigen aanval van pleurus ten grave gesleept. Op de stedelijke begraafplaats te Utrecht wordt zijne laatste rustplaats aangeduid door een eenvoudigen gedenksteen, dien eenige zijner leerlingen daar deden oprigten.

Dibbits onderscheidde zich door eene veel omvattende kennis, niet alleen op het gebied der Godgeleerdheid, maar ook op dat der letterkundige en natuurkundige wetenschappen, en door groote scherpzinnigheid. Zijne zeldzame administrative bekwaamheid en helderheid van oordeel maakten hem bijzonder geschikt voor betrekkingen in het kerkelijk beheer. Gedurende vele jaren nam hij die van Scriba van het klassikaal bestuur van Utrecht waar; meermalen trad hij als secundus van den Secretaris van het provinciaal kerkbestuur van Utrecht in diens plaats op, en in de jaren 1852 en 1853 nam hij als lid deel aan de werkzaamheden der Synodale commissie, ook toen deze den bekenden herderlijken brief, tot waarschuwing tegen overdrijving der April beweging, uitvaardigde. Eerlijk en naauwgezet in alles wat hem werd toevertrouwd; opregt en zelfstandig in al zijn handelen; nederig tegenover iedereen; trouw in zijn herderlijk werk; gematigd in zijne denkwijze; populair in zijne preekmethode (getuigen zijne uitgekomen leerrede: *Leve de Koning!* Utrecht 1853, 8°. en zijn achttal nagelaten leerredenen, 1855, 8°. met portret); vol belangstelling in al wat goed en nuttig was (zoo als onder anderen blijkt uit eene bezielde redevoering over de zaak der voor hunne vrijheid strijdende Grieken, in 1826 te Schiedam gehouden en uitgekomen); mogt hij steeds de algemeene achting en liefde ondervinden. Het protestantisme had in hem een warm voorstander; het Nederlandsche Zendeling Genootschap telde hem onder zijne ijverigste bestuurders. Ook buiten kerkelijk gebied was zijn naam in eere. Zijne geestigheid en gevatheid maakten zijn omgang in de meest verschillende kringen zeer gezocht. Het provinciaal Utrechtsch en het provinciaal Noord-Brabantsch Genootschap vereerden hem met hun lidmaatschap, en meermalen was hij be-

stuurder en voorzitter der Utrechtsche afdeeling van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen.

Uit familieberigten medegedeeld.

[Jan Janszoon Dick]

DICK (JAN JANSZOON), uit geringe ouders te Hoorn geboren, trad hij als gemeen matroos in 's lands dienst, en werd, na alle lagere scheepsbetrekkingen met lof te hebben doorloopen, eerst tot kapitein en daarna op voorspraak van de Ruiter, bij wien hij in zeer hooge achting stond, wegens zijne zonderlinge bekwaamheid en erkenden moed, niettegenstaande hij een der jongste kapiteinen uit het Noorderkwartier was, door Willem III tot Schout bij Nacht van West-Friesland bevorderd. Hij woonde al de zeeslagen van zijnen tijd bij; zoo nam hij, als bevelhebber op het schip Josua van 60 stukken, deel aan den zeeslag in 1672 onder de Ruiter, waarbij zijn schip in den grond werd geschoten, en was hij als bevelhebber op de Eenhoorn, van 70 stukken tegenwoordig bij het gevecht bij Schooneveld op den 7^{den} Junij 1673; ook kweet hij zich dapper in den zeeslag omtrent Kijkduin en de Helder onder de Ruiter, tegen de Engelschen en Franschen den 21sten Augustus van genoemd jaar. In het hevigste van het gevecht werd hij door een negenkantig stuk van een gebroken kanonskogel, wegende één en een vierde pond, in het dikke van zijn regterbeen geschoten, hetwelk er eerst op den 5^{den} September werd uitgesneden, en door hem in een zilveren beugel werd beslagen, waarop hij deze woorden liet graveeren:

A. 1673 *op den* 21sten *Augustus ingeschoten en op den* 5^{den} *September daar weder uitgehaald*.

Net vijftien dagen was Jan Dick's *been hier mêe zwanger. Waar viel ooit barensnood (daar 't leven stand hield) banger*.

Als Schout bij Nacht streed hij dapper in den zeeslag bij Bevezier den 10^{den} Julij 1690, en handhaafde in dien zwaren strijd de eer der Nederlandsche vlag ten koste van zijn leven. Zijn buik werd door een kneppelkogel geheel weggeschoten, en zijn romp in het Noord-Voorland van Engeland begraven.

Zie Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. XVI. bl. 112; (van den Bos), *Lev. en daden der Doorl. Zeeheld.* D. II. bl. 267; de Jonge, *Geschied. van het Ned. Zeewez.* D. III. St. I. bl. 133, 249, 315, 323. St. II. bl. 452, D. IV. St. I. bl. 177, 193, 201, 216; Abbing, *Geschied. der stad Hoorn*, bl. 57-59; Dezelfde, *Verv. op* Velius, bl. 145, 146, 148, 149, 154, 180.

[Mr. Diederik Dickx]

DICKX (Mr. DIEDERIK) was de zoon van IJsbrand Dickx, raad en schepen te Haarlem, en van Maria van der Camer, dochter van den Burgemeester Johan van der Camer. Hij werd te Haarlem geboren en maakte zich, door het ijverig en naauwgezet waarnemen van onderscheidene ambten, jegens de stad zijner inwoning en het vaderland zeer verdienstelijk. Achtereenvolgens was hij Raad te Haarlem in 1682, Schepen, en burgemeester aldaar in 1692; gecommitteerde Raad in 1694;

afgevaardigde ter Staten Generaal in 1703; hoogbaljuw van Kennemerland in 1708. Bovendien werd hij in 1693 bewindhebber der Oost-Indische Compagnie en in 1689 hoogheemraad van Rijnland. Hij overleed den 22sten September 1719, was gehuwd eerst met Catharina de Neufville die hem eene dochter, Maria, schonk, die huwde met Mr. François Druijvesteijn, daarna in 1690 met Maria van Assendelft, bij wie hij drie kinderen verwekte; een zoon Diederik, die mede in vele betrekkingen te Haarlem werkzaam was en ongehuwd aldaar overleed in 1732, en twee dochters, Catharina en Cornelia, die beide gehuwd zijn.

Uit medegedeelde berigten bijeengebragt.

[Jacobus Didymus]

DIDYMUS (JACOBUS) werd in Friesland geboren, en gaf uit: *Poëmata Varia*, Colon. 8°.

Zie Sweertius, *Ath. Belg.* p. 361; Peerlkamp, *de poët. Latin. Nederl.* p. 111.

[H.J. Dieben]

DIEBEN (H.J.), geboren te Utrecht en aldaar in 1838 op jeugdigen leeftijd overleden. Hij teekende en schilderde landschappen, en gaf onderwijs in de kunst, was een verdienstelijk kunstenaar en zou het tot eene belangrijke hoogte gebragt hebben, indien hem een langer leven geschonken was.

Zie Kramm, *Lev. en werk. der Kunstsch.*

[Otto van Gent, Heer van Dieden]

DIEDEN (OTTO VAN GENT, Heer van). Zie GENT (OTTO VAN) Heer van Dieden.

[J. Diedenhoven]

DIEDENHOVEN (J.), schreef:

Tafel op de Utrechtsche Negotiatie van 500,000 *gulden*, *bij loterij van lijfrente enz.*, Utr. 1754. 4°.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. VI.

[Diederik]

DIEDERIK, was een zoon van Radboud en kleinzoon van Ascanius eerste hertog van Friesland. Hij leefde in het jaar 305 na Christus geboorte, en behoorde tot de vijf Friesche edelen die Friesland ten Westen en Zuid-Westen van het Vlie bebouwd hebben. Hij stichte de stad Medemalaea, nu Medemblik, alwaar hij zijn verblijf hield en den titel van koning van West-Friesland aannam, hetgeen door Haron, Hertog van Friesland, zeer euvel werd opgenomen, die dit als eene inbreuk op zijne regten beschouwde en eene aanzienlijke krijgsmagt afzond om den overmoed zijns onderdaans te breidelen. Diederik moest zich onderwerpen en ontving, onder den titel van Hertog, West-Friesland als een leen van Haron.

Zie Winsemius, *Chron. van Friesl.* fol. 36; Arend, *Algem. geschied. des Vaderl.* D. I. bl. 312.

[Diederik Bavo]

DIEDERIK BAVO. Zie DIRK BAVO.

[Diederik I en II]

DIEDERIK I en II, Bisschoppen van Utrecht. Zie THEODORICUS I en II.

[Mr. Adriaan Jacob Willem van Dielen]

DIELEN (Mr. ADRIAAN JACOB WILLEM VAN) werd geboren te Utrecht op den 2^{den} September 1772. Aan zijne ouders,

Willem Jan Batist van Dielen en Anna Apollonia Decker, die, tot op zekere hoogte, het huisselijk boven het openbaar onderwijs verkozen, had hij zijne vorming geheel te danken, en door de lessen van zijnen verstandigen vader met de noodige kundigheden toegerust, woonde hij van 1788 tot 1792 de lessen in de regtsgeleerdheid aan de Hoogeschool in zijne geboortestad bij, en werd den 6^{den} Maart van laatstgenoemd jaar tot Doctor in de beide regten bevorderd. Na in 1808 tot wethouder der stad Utrecht verkozen te zijn, werd hij, na de inlijving van ons land bij het Fransche keizerrijk, tot Maire van die stad benoemd, welke moeijelijke betrekking hij den 13^{den} Junij 1811 aanvaardde, en niet alleen tot groot nut zijner geboorteplaats, alhoewel slechts korten tijd, waarnam, maar zich ook door zijnen rijk begaafden geest en voortreffelijken aanleg zoo zeer bij Keizer Napoleon wist bemind te maken, dat hij daardoor meer dan anderen vermogt, en die invloed op den alleenheerscher niet anders dan tot het welzijn der stad dienstbaar maakte.

Slechts weinige maanden stond de edele van Dielen aan het hoofd der Utrechtsche regering; en hij, die in de hagchelijke dagen nog zoo nuttig en onmisbaar was voor de stad en Academie, werd den 31sten Januarij 1812 tot hooger leven opgeroepen.

Niet alleen als regent was van Dielen groot en schier ongeëvenaard, ook als beoefenaar van letterkunde, niet onverdienstelijk dichter, keurig landschapschilder en kenner van vreemde talen, verdient hij genoemd te worden. Hij hanteerde daarbij met goed gevolg de etsnaald, en paarde bij al die kundigheden een hoogst innemend uiterlijk, aangenamen omgang, waardigheid en eenvoud in zijne handelingen, liefde tot godsdienst en deugd en eenen onbegrensden zucht om anderen wel te doen en voor anderen nuttig te zijn.

Van Dielen was door Koning Lodewijk vereerd met de Unie orde, en door Keizer Napoleon met het legioen van eer. In Mei 1799 was hij gehuwd met Johanna Singendonck en bij deze vader van onderscheidene kinderen.

Zie *Algem. Konst- en Letterb.* 1812. D. I. bl. 114; (N. van der Monde), *Tijdschr. voor Geschied.* enz. *van Utr.* D. III. bl. 179-199; Kist en Royaards, *Arch. voor Kerk. Geschied.* D. IV. bl. 307; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Lucas Dielens]

DIELENS (LUCAS), geboren te Valkensweerd, was deken van het hoofdkapittel van 's Hertogenbosch, en werd tot algemeen Vikaris van dat bisdom verkozen, tijdens de zetel vakant was, van 1580 tot 1584.

Zie (A. van Gils), *Kathol. Meijer. Memorieb.* bl. 85.

[Anthony van Diemen]

DIEMEN (ANTHONY VAN) werd geboren in 1593 te Kuilenburg, alwaar zijn vader Burgemeester was. Zijne moeder heette Elisabeth Hoevenaar. Hij wijdde zich aan den

koophandel toe, doch eene losse levenswijze had hem zoo diep in de schulden gestoken, dat hij, om alle gevaar te ontkomen, onder eenen verdichten naam als adelborst naar Oost-Indië vertrok, en daar door zijne bekwaamheden spoedig bevorderd werd. Ongewone bekwaamheid in het schrijven, die destijds schaars was, bragt hem als klerk in dienst van den Gouverneur Generaal. Kort daarop werd hij boekhouder en vervulde dien post met zoo veel lof, dat hij eerlang tot de waardigheid van Opperkoopman en in 1625 tot die van Raad van Indië opklom, in welke hoedanigheid hij in 1631 als Admiraal der retourvloot naar het vaderland terugkeerde. Na zijne terugkomst werd hij in 1632 Directeur Generaal, en het was als zoodanig dat hij, volgens de laatste ontdekkingen, op den 17den Junij 1633, met Jan Joosten de Roy en Teunis Willemsz. Harnay, de ontdekker werd van het eiland Nieuw Amsterdam, dat door hem alzoo genoemd en door hem voor het eerst is opgenomen. Hij werd in 1636 tot negende Landvoogd van Indië voorgesteld en benoemd, en zijne regering was rijk aan belangrijke gebeurtenissen en ongemeen vruchtbaar voor de bevestiging van ons gezag in de Oost. Allereerst werd de orde en rust in de Moluksche eilanden, bepaaldelijk op Amboina, hersteld en bevestigd; evenwel niet dan nadat hij tweemaal een gewapenden togt naar dat eiland daartoe ondernomen had. Voordeelige overeenkomsten met Hhamsa, den Sultan van Ternate, alsmede met de Vorsten van Jelolo en Tidor, waren de vruchten daarvan. Daarna, in 1638, werd door hem het oog op Ceylon gevestigd, en het was onder zijn bestuur dat de magt der Portugezen daar werd gefnuikt en de belangrijkste vestingen Batticalo, Punto Gale, Trinconomale en Negombo in onze handen vielen. Ook Malacca, om welke stad te bemagtigen reeds sedert 1606 herhaalde pogingen, doch te vergeefs, waren in het werk gesteld, werd door de onzen in 1641 veroverd. De geschillen, naderhand met de Portugezen gerezen, werden in 1644 door van Diemen bijgelegd, en de Molukken in 1642 door hem bevredigd. Doch ook op andere wijzen maakte hij zich verdienstelijk. In hetzelfde jaar toch zond hij Abel Tasman op ontdekkingen uit, en het van Diemen's land, door dezen ontdekt en alzoo genoemd, benevens het vinden van andere landen en het leeren kennen van vroeger ongekende zeeën, waren de vruchten van zijn rusteloos streven; en bij al die ondernemingen werd door van Diemen, de beoefenaar en bevorderaar van kunsten en wetenschappen, Batavia vergroot en verfraaid, twee nieuwe kerken aldaar gesticht en eene Latijnsche school opgerigt, en legde hij de eerste hand aan eene verzameling van wetten tot rigtsnoer voor de regtsbehandeling, onder den naam van *Statuten van Batavia*, welke, door zijnen opvolger, Maatsuiker, voortgezet, het wetboek van Nederlandsch Indië zijn geworden.

Ook is men aan hem verschuldigd een algemeen reglement, in 1643 voor de kerken gemaakt, uit bijna honderd artikelen zamengesteld.

Van Diemen, door zorgen afgesloofd, verzocht zijn ontslag, hetwelk hem niet dan na ernstig aandringen daarop werd verleend; doch eer dit te Batavia bekend werd, was hij reeds den 19^{den} April 1645 overleden. Zijn lijk werd den 22sten daaraanvolgende in de Hollandsche kerk, door hem zelven gesticht, bijgezet. Zijne weduwe Maria van Aalst, die hem geene kinderen schonk en wier naam ook door Tasman vereeuwigd is, keerde in datzelfde jaar naar Holland terug, werd door de bewindhebbers der Oost Indische Compagnie edelmoedig begiftigd, en hertrouwde den 6^{den} September 1646 met Carel Constant, die gezegd wordt Directeur van den handel in Perzië geweest te zijn. Van Diemen legateerde bij testament 40,000 rijksdaalders, tot het bouwen van eene nieuwe kerk, en zijne weduwe schonk aan de Hervormde gemeente te Batavia, bij haar vertrek, een fraai tafelkleed en twee servetten, benevens 200 rijksdaalders.

De afbeelding van van Diemen is, naar Balen, door Jongman gegraveerd; hij was een man van een frisch en levendig uiterlijk en van eene ronde en korte gedaante.

Zie Valentijn, *Oud en Nieuw Oost-Indië*. D. I. St. II. bl. 268, 269, D. II. St. II. bl. 106-116, D. IV. St. I. bl. 293-295; Dubois, *Vies des Gouvern. Gener. aux Indes Orient.* p. 116; Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XI. bl. 271-292; van Kampen, *Vaderl. Karakterk.* D. II. St. I. bl. 309-312; dezelfde, *Geschied. der Nederl. buiten Europa*, D. I. bl. 345-349, 357-391; Teenstra, *Bekn. Beschrijv der Nederl. Overz. bezitting.* bl. 327, 606, 615, 942; *Kron. van het Hist. Genootsch. te Utrecht.* D. VIII. bl. 271, 339, 371, D. IX. bl. 247, 250, 310, D. X. bl. 76, 77; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 71; *Algem. Konst- en Letterb.* 1854, bl. 158, 159; *de Navorscher*, D. IV, *bijbl.* bl. XLVI, D. VI. bl. 165, D. VII. bl. 85, D. VIII. bl. 9.

[C. van Diemen]

DIEMEN (C. VAN), portretschilder, leefde in het begin der achttiende eeuw, en woonde waarschijnlijk te Gouda. Er is echter slechts een portret van hem bekend.

Zie Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Willem van Diemen]

DIEMEN (WILLEM VAN), of DIEMENS, werd geboren te Rotterdam in 1508, uit een adelijk geldersch geslacht, studeerde te Leuven, verwierf te Orleans den doctoralen graad in de regten, en zette zich te Mechelen als advokaat neder. Door Keizer Karel V tot raad in het Hof van Utrecht aangesteld, nam hij deze bediening gedurende acht en veertig jaren met ijver waar. Bij afwezigheid van den president van het Hof nam hij meermalen het voorzitterschap waar, onder anderen in de dagen van den beeldenstorm in 1566, toen hij tot verzachtende maatregelen aanried. Hij overleed den 9^{den} November

1583, afgemat en blind geworden door ouderdom en arbeid. Hij wordt genoemd een man van groote regtskennis, groote geleerdheid, vaardigheid van oordeel en onberispelijk leven. Behalve een groot aantal handschriften door hem nagelaten, schreef hij een werk door zijn zoon Arnoud uitgegeven, hetwelk getiteld is:

De formulis quibusdam copulatis et disjunctis, *ad S. Juliani locum de ambiguitatibus*.

Waar en wanneer dit werk is uitgegeven, is ons niet bekend. De afbeelding van van Diemen komt, hoewel zeldzaam, voor; zijne zinspreuk was: *Justitia et prudentia* (*Door regtvaardigheid en voorzigtigheid*).

Zie Bor, *Nederl. Oorl.* B. II. bl. 90 (64); Hoogstraten, *Woordenb.*; Kist en Royaards, *Ned. Arch. voor Kerk. Geschied.* D. V. bl. 389, 409; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 71.

[Gerardus van Diemerbroeck]

DIEMERBROECK (GERARDUS VAN) was een glasschilder, die, op het laatst der zestiende eeuw, te Utrecht bloeide. Misschien is hij van het geslacht van den volgende.

Zie Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[IJsbrand van Diemerbroeck]

Diemerbroeck (IJSBRAND VAN) werd geboren te Montfoort den 13^{den} December 1609. Zijn vader, Gijsbertus, was Burgemeester aldaar, en zijne moeder heette Magdalena Sasse of Sassia. Na te Utrecht zich in de gronden der wetenschappen geoefend te hebben, vertrok hij naar de Hoogeschool te Leiden, waar hij van Daniel Heinsius in de letteren, Caspar Barlaeus in de wijsbegeerte en van Otto Heurnius in de geneeskunde, de lessen ontving, en er een ijverig gebruik van maakte. Hij deed vervolgens eene reis naar Frankrijk, en verkreeg te Angers den doctoralen graad in de wijsbegeorte en geneeskunde. In het vaderland teruggekeerd, zette hij zich te Nijmegen als geneesheer neder, waar hij weldra partij kon trekken van zijne kunde; want het jaar 1636 en 1637 was een vreeselijk jaar voor die stad De pest toch maaide aldaar meer dan 6000 menschen weg. Op één dag werden er eens twee en zestig lijken begraven: Hij wijdde zich dan ook met zelfopoffering geheel toe aan het welzijn zijner medeburgers, en had het geluk ook door zijn toedoen die epidemie te zien verdwijnen, en het resultaat zijner opgedane ondervinding door den druk bekend te maken. In 1649 werd hij als buitengewoon Hoogleeraar der genees- en ontleedkunde naar Utrecht beroepen, en den 7^{den} April 1651 tot gewoon Hoogleeraar in die vakken aangesteld, waarbij die bijzonderheid plaats had, dat, aangezien hij een aanhanger van Arminius was, de overheid verklaarde deze benoeming niet in strijd te achtten met de besluiten waarbij bepaald was, dat aan niemand eenen eerepost of dergelijke zou worden opgedragen, tenzij hij tot de belijders der zuiverder, verbeterde godsdienst behoorde. Zijne praktijk en bovenal zijne

lessen lokten een groot aantal studenten derwaarts. Van Diemerbroeck overleed den 17den November 1674, en de beroemde Graevius hield eene lijkrede op hem. Hij was gehuwd te Utrecht den 17den October 1642 met Elizabeth van Gessel, waarbij hij een zoon, Tiemannus, verwekte, die later Apotheker te Utrecht geweest is. De afbeelding van van Diemerbroeck ziet het licht. Hij schreef de volgende werken:

De peste libri quatuor, *truculentissimi morbi historiam ratione et experientia confirmatam exhibentes*, Arnh. 1644. Amst. 1645. 4°. Dit werk werd te Genève met andere geneeskundige verhandelingen in 1721 in 4°. uitgegeven. In 1711 werd hetzelve vertaald onder den titel:

Tractaat over de Pest, Amst. 1711. 8°.

Oratio de reducenda ad medicinam chirurgia, Utr. 1649. fol.

Disputationem practicarum pars prima et secunda, *de morbis capitis et thoracis*, Utr. 1664. 12°.

Anatome corporis humani plurimis novis inventis instructa variisque observationibus et paradoxis, *cum medicis*, *tum physiologicis adornata*. Utr. 1672. 8°. Genève, 1679. 4°. Lugd. Bat. 1679. 4°. cum fig. in het Fransch, 1695. 4°.

Tractatus de variolis et morbillis.

Historia rarissimorum morborum et vulnerum.

Zijne werken zijn, na zijnen dood, door zijnen genoemden zoon bijeenvergaderd en uitgegeven onder den titel van:

Opera omnia anatomica et medica, cum fig. Utr. 1685. fol. Genève, 1687. 2 vol. 4°.

Zie Burman, *Traject. Erud.*, p. 87-89; Ferwerda, *Catal. Univ.* D. I. St. I. bl. 131, St. II. bl. 277. St. VII. bl. 44; Arrenberg, *Naamreg. van Ned. Boek.*; Van Kampen, *Geschied. der Ned. Lett. en Wetensch.* D. I. bl. 319, die hem verkeerdelijk *Job* noemt; *Biograph. Univ.* T. VI. p. 177; Ali Cohen, *Oude en Middelgeschied. van de geneesk.* bl. 414, 449, 454, 515, 518; A. van der Boon, Cz. *Geschied. der ontdekk. in de ontleedk. van den Mensch*, bl. 43, 106, 114, 120, 131, 190; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 71.

[Cornelis Diemerbroek]

DIEMERBROEK (CORNELIS) schreef:

De waare bekeerde Sondaar 4°.

Over 't XV *Capittel van Lucas*, Utr. 1659. 4°.

Zie Van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I. III.

[A. Diepenbeek]

DIEPENBEEK (A.) was schrijver van:

De Wiskonstige Reekenkonst, *waarin de werkingen en verkortingen op een korte en klaare wyse worden ontvouwt*, Amst. 8°.

Zie Van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* St. I.

[Abraham van Diepenbeek]

DIEPENBEEK (ABRAHAM VAN) werd waarschijnlijk in 1607 te 's Hertogenbosch geboren, en was een der verdienstelijkste glasschilders van zijnen tijd. Hij muntte ook in het olieverwschilderen uit, waarin hij den stijl van R u b e n s volgde, die

men wil dat zijn meester geweest is, of bij wien hij ten minste eenigen tijd voor loon geschilderd heeft. Hij bezat veel vernuft en eene geestige penseelsbehandeling, schoon koloriet en veel kracht in de uitvoering, ofschoon hij niet altijd even zorgvuldig van teekening was. Als teekenaar had hij evenwel groote verdiensten, gelijk blijkt uit de platen van het werk: *De Tempel der Zanggodinnen*, die naar zijne teekeningen vervaardigd zijn. Hij woonde te Antwerpen, waar hij tot Deken van het St. Lucas-gild verkozen werd, doch binnen het jaar, in 1641, afgezet werd. Hij beoefende de etskunst met goed gevolg en overleed te Antwerpen in 1675. Zijne afbeelding ziet het licht.

Zie De Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Jan Adriaansz Diepenbeek]

DIEPENBEEK (JAN ADRIAANSZ.) was een dichter uit de zeventiende eeuw, die te Haarlem woonde. Welligt zijn ook van hem de boekjes getiteld:

Harderstaf Haarl. 1681, 8°.

Heylsame Raadt. Haarl. 1681, 8°.

Zie H. Zweerts, *Gedichten* (Amst. 1697), bl. 105; Van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St III.

[C. van Diepenbroek]

DIEPENBROEK (C. VAN), Doopsgezind predikant te Krommenie. Hij wijdde in 1703 de nieuw gebouwde kerk aldaar in met eene leerrede, uitgegeven onder den titel van:

Redevoering of Predikatie in de nieuw gebouwde vergaderplaats der zoogenoemden Doopsgezinden, *gehouden* 17 Mei 1703.

Zie J. Honing Jsz., *Geschied. der Zaanl.* D. II. bl. 171.

[J. van Diepenhuysen]

DIEPENHUYSEN (J. VAN) was een bekwaam teekenaar in den trant van den bekenden Rademaker, en die de platen geteekend heeft voor de *Nederlandsche Stad en Dorpbeschrijver* van Van Ollefen en Bakker, Amst. 1793-1801. 8 deelen 8°.

Zie Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Coenraad van Diepholt]

DIEPHOLT (COENRAAD VAN) neef van Rudolf van Diepholt, Bisschop van Utrecht, werd reeds op zijn achttiende jaar tot proost van St. Marie te Utrecht verkozen, en later, den 3den Maart 1431, tot proost van de St. Lebuinuskerk te Deventer benoemd. Toen in 1450 Hendrik van Meurs, Bisschop van Munster, overleed, wendde Rudolf van Diepholt, de Utrechtsche Bisschop, veel moeite en groote kosten aan, om zijn neef, Coenraad, op diens zetel te verheffen; doch te vergeefs. Hij werd evenwel in 1455 Bisschop van Osnabruk, en was tijdens de

belegering van Deventer, door F i l i p s v a n B o u r g o n d i ë in 1456, binnen de stad, en bewees, met de bij hem zijnde edelen en krijgsknechten, gedurende dat beleg gewigtige diensten. Hij bleef tot zijn dood proost van Deventer en overleed den 22sten Mei 1482.

Zie Revius, *Dav. Ill.* p. 128; Burman, *Utr. Jaarb.* D. II bl. 182; (Van Heussen en Van Rijn), *Oudh. en gesticht. van Dev.* D. I. bl 119; *Overijss. Alm.* 1838. bl. 93; Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. 3. bl. 81, 156.

[Rudolf van Diepholt]

DIEPHOLT (RUDOLF VAN). Zie RUDOLF VAN DIEPHOLT.

[Abraham Diepraam]

DIEPRAAM (ABRAHAM), geboren te Oudenaarden, had tot leermeester in de teeken- en schilderkunst, eerst den glasschilder Stoop, vervolgens Hendrik Zorg te Rotterdam, en ten laatste, nadat hij eene reis door Frankrijk gedaan had, Adriaan Brouwer, wiens manier van werken hij niet ongelukkig navolgde. Hij woonde een geruimen tijd te Dordrecht, en trad aldaar in het St. Lucas-gilde in 1648; doch zijne slordige levenswijze en misbruik van sterken drank maakten hem arm, zoodat hij te Rotterdam in het gasthuis overleed. De tijd wanneer hij stierf is niet bekend.

Zie de Chalmot, *Biograph. Woordenb.*; Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Rudolf Dier]

DIER (RUDOLF), geboren te Muiden in 1384 en overleden in het Fraterhuis te Deventer in 1458. Hij schreef:

De Magistro Gerardo Grote, *Domino Florencio et multis aliis devotis fratribus*, uitgegeven door Dumbar, in zijne *Amalecta*. T. I. p. 1-114.

Zie de Wind, *Bibl. van Nederl. Geschiedschr.* D. I. bl. 524.

[Herman Pelgroms Diercx]

DIERCX (HERMAN PELGROMS) werd in 1526 aangesteld tot bouwmeester van 's Hertogenbosch.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Cornelis Diericx]

DIERICX (CORNELIS). Zie DIRKSZOON (CORNELIS).

[Erich Dierklaauw]

DIERKLAAUW (ERICH) was een Deen van geboorte en Majoor in Hollandsche dienst. Zijne lafhartigheid, in den slag bij Senef 1674, boette hij naderhand met zijn hoofd.

Zie *Sylvius*, *verv. op Aitzema*, Boek II. bl. 104.

[Anthonie Lubertus van Diermen]

DIERMEN (ANTHONIE LUBERTUS VAN) was de zoon van Klaas van Diermen en van Ressela Becker, werd geboren te Elburg den 23sten December 1767. Na in Fransche dienst geweest te zijn, werd hij in 1795 bij het Bataafsche leger tot kapitein der infanterie aangesteld. Na de veldtogten in Noord-Holland, Duitschland en Hannover met de Bataafsche troepen te hebben medegemaakt, ging hij in 1807 naar Java als Luitenant Kolonel, en werd daar in 1809 tot Kolonel Kommandant van het 1ste regiment infanterie aangesteld. Bij de inlijving van ons land in Fransche dienst overgegaan zijnde, bleef hij steeds op Java, en werd, na de in bezitneming der kolonie, door de Engelschen krijgsgevangen gemaakt. Hij werd den 21sten April 1815 Generaal Majoor bij het Nederlandsche leger, en in 1825 met den rang van Luitenant Generaal gepensionneerd.

Koning Willem I vereerde hem met de Militaire Willemsorde 3de klasse. De tijd van zijn overlijden is ons niet gebleken.

Uit medegedeelde berigten bijeengebragt.

[Nicolaas Diert]

DIERT (NICOLAAS) was landmeter, kaartenmaker en een beminnaar der hydrologische oudheden van Holland. Hij leefde in de tweede helft der zeventiende eeuw.

Zie Smits en Schotel, *Beschrijv.* van Dordr. D. I. bl. LXXXIV.

[Anna Diersen]

DIERSEN (ANNA), gehuwd aan Gerrit Moll, een aanzienlijk koopman te Amsterdam, was eene hoogst beschaafde en geestige vrouw, ook als dichteres bij hare vrienden gunstig bekend. Een fraai dichtstukje, bij de herstelling der Hoogeschool te Utrecht, is er van haar te lezen in de *Annales Academiae Rheno-Trajectinae*. 1815-1818. p. 79-81. Zij vervaardigde ook een lijkzang op den dood van den Hoogleeraar Gerard Johan Nahuys, die van minder gehalte is.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Nederd. Dicht.* D. II. bl. 39.

[Dies Bona]

DIES BONA. Zie GOEDENDAGH.

[Jacob van Dieshoeke]

DIESHOEKE (JACOB VAN). Zie DISHOEKE (JACOB VAN).

[Jan van Diest]

DIEST (JAN VAN). Zie JAN VAN DIEST.

[Cornelis van Diest]

DIEST (CORNELIS VAN) was biechtvader van de nonnen der orde van St. Clara en bestuurder van St. Catharina Convent te Alkmaar, werd met vijf andere minnebroeders door het krijgsvolk van Sonoy gevangen genomen, onder vele bespottingen en mishandelingen naar Enkhuizen gevoerd en aldaar in Junij 1572 opgehangen.

Zie *de Navorscher*, D. VII. bl. 227.

[Willem van Diest]

DIEST (WILLEM VAN), geboren te 's Hage, schilderde watertjes met schepen en zinnebeelden in het graauw. Eene schilderij in 1657 door hem vervaardigd, schonk

hij aan de kamer *Pictura* te 's Hage, van welke kamer hij lid was, en voor welke hij met andere leden in 1656 een nieuw reglement aan den Magistraat ter goedkeuring aanbood, hetwelk dadelijk werd goedgekeurd. Hij is te 's Hage in hoogen ouderdom overleden. Daar zijn werk weinig voorkomt, is het vermoeden niet ongegrond dat hij nog andere zaken dan de kunst bij de hand gehad heeft. Zijn zoon volgt.

Zie K r a m m ., *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Jeronimus van Diest]

DIEST (JERONIMUS VAN), geboren te 's Hage, was een zoon van den voorgaande, van wien hij het eerste onderwijs in de kunst ontving en in wiens manier hij ook zinnebeelden in het graauw schilderde, als mede watertjes met scheepjes. Hij was in 1671 en 1672 hoofdman der confreriekamer te 's Hage, en overleed aldaar in 1673.

Zie K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Adriaan van Diest]

DIEST (ADRIAAN VAN), zoon van den voorgaande, werd ge-

boren te 's Hage in 1665, ontving het onderwijs in de kunst van zijnen vader. Op zeventienjarigen leeftijd vertrok hij naar Engeland, en schilderde voor den Hertog van Bath onderscheidene gezigten en ruïnen in het westen van Engeland, ook had hij veel meer aanleg en was vrij wat beter zeeschilder dan de beide voorgaanden. Later was hij door den nood gedrongen voor minder geld zijne stukken af te leveren dan vroeger, en het is daaraan toe te schrijven, dat de door hem later geleverde stukken verre achterstaan bij zijn eerste werk, hetwelk zich onderscheidde door eene groote helderheid en doorschijnendheid van koloriet en fijnheid van toon in de verschieten. Hij heeft ook landschappen naar eigen ordonnantis geëts, en overleed te Londen in 1704. Hij liet een zoon na, die zich te Londen met het schilderen van portretten bezig hield.

Zie de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.; de Navorscher.* D. V. bl. 175, 176; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Henrick van Diest]

DIEST (HENRICK VAN), geboren den 19den December 1595 te Altena in het graafschap Mark, alwaar zijn vader, Simon van Diest, Tresorier en Baljuw was. Zijne moeder heette Anna van der Beke. Reeds vroeg blijken gevende van eenen goeden aanleg, werd hij tot de studie opgeleid en bezocht hij de Hoogescholen te Herborn, Heidelberg en Bazel, aan welke laatste hij den 11den September 1621 den graad van doctor in de godgeleerdheid verkreeg. De oorlog verdreef hem uit zijn vaderland naar Leiden, waar hij bijzondere lessen aan de studenten gaf. Van daar werd hij in 1624 tot predikant te Emmerik beroepen, waar hij tot 1627 verbleef, toen hem, den 24sten Augustus van dat jaar, het hoogleeraarambt der Godgeleerdheid en der gewijde taal aan de Harderwijksche Hoogeschool werd aangeboden. Twaalf jaren was hij er werkzaam, toen hij in 1639 tot Hoogleeraar te Deventer beroepen werd. Hij aanvaardde den 12den Januarij 1640 zijne nieuwe betrekking, met eene redevoering *de animae statu post mortem*, en vervulde haar gedurende dertig jaren, waarna hij den 17den Junij 1673 overleed. Hij was gehuwd met Geertruid van Lennep, die hem, behalve eene dochter, een zoon schonk, die volgt. Van Diest was een Coccejaansch godgeleerde en mag met vollen regt onder der voortreffelijkste mannen van zijnen tijd gerangschikt worden. Als hoogleeraar genoot hij in hooge mate het vertrouwen der kerk, wier toekomstige dienaren van hem hunne vorming en opleiding te wachten hadden. Als godgeleerde onderscheidde hij zich door onbekrompene denkbeelden, zachtmoedigheid en vredelievendheid; terwijl hij als onderwijzer der gewijde taal uitmuntte, en daarom in 1631 door de Geldersche Synode tot Overziener der vertaling van het Oude Testament verkozen werd, welke aanstelling evenwel door de omstandigheden buiten gevolg bleef. De lange lijst zijner ge-

schriften getuigt van zijne werkzaamheid, en die schriften zelven van zijne geleerdheid. De titels der voornaamste door hem geschrevene werken zijn:

De ratione studii theologici necessaria instructio, etc. Hard., 1634. 12_o.

Praxeos sacrae specimen continens Conciones poenitentiales funebres, etc. Hard. (1637), 4°.

Oratio inauguralis de animae statu post mortem, Dav. 1640. 4°.

Theologia Biblica, etc. Dav. 1644. 12°.

Enchiridion Theologicum.

Funda Davidis instructa quinque laevibus lapidibus, Dav. 1646, 24°.

Pedum Davidis oppositum hastae Goliathi, 1651. 4°.

Disputatio de nominibus Dei.

Bijbelsche Godgeleerdheid, 1651. 8°.

Mellificium Catecheticum, Amst. 1654. 8°.

Analysis apocalypseos exegetica. Arnh. 1663.

Grammatica Hebraea cum rudimentis linguae Chaldaicae et Syriacae, Dav. 1665, 12°.

Instructio de arte concionatoria, Arnh. 1665. idem 1676.

In Epistolam ad Romanos commentatio. Amst. 1676. 4°.

Zie R e v i u s , *Dav. Ill* p. 714. 715; P a q u o t , *Mem.* T. III. p. 29; F e r w e r d a , *Cat. Univ.* D. I. St. II. p. 277, St. VII. p. 44; dezelfde, *Naaml. van Boek.* D. I. St. II. bl. 95; d e C h a l m o t , *Biogr. Woordenb.; Biograph. Univ.* T. VI. p. 178; v a n E c k en B o s s c h a , *Tweede Eeuwf. van het Athen. Ill. te Dev.* bl. 93; B o u m a n , *Geschied. der Geld. Hoogesch.* D. I. bl. 65, 109, D. II. bl. 605, 610; G l a s i u s , *Godgel. Nederl.* D. I. bl. 365, 366; M u l l e r , *Cat. van Godgel. Werk*. bl. 100.

[Samuel van Diest]

DIEST (SAMUEL VAN) eenige zoon van den voorgaande, wiens geboortejaar onbekend is. Na zich te Deventer ruim vier jaren onder de leiding van zijnen vader in de Godgeleerdheid, Wijsbegeerte en Oostersche talen geoefend te hebben, vertrok hij in het voorjaar van 1653 naar Leiden, om er de lessen van C o c c e j u s te volgen. Na zijne benoeming tot Doctor in de Godgeleerdheid en Wijsbegeerte, denkelijk aan de Utrechtsche Hoogeschool, waar hij in 1654 als student was ingeschreven, werd hij in 1656 aan de pas opgerigte Hoogeschool te Duisburg tot gewoon Hoogleeraar der Godgeleerdheid en praktische Wijsbegeerte aangesteld, en zijne bescheidenheid was oorzaak, dat hem niet tevens het onderwijs in de Oostersche talen werd opgedragen. Als vriend van den Wurtemberger hofprediker J o h a n n M e l l e t i u s , arbeidde hij met dezen voor vrede en verdraagzaamheid, te midden der strijdende partijen in de Evangelische kerk; maar ook de drie disputaties, die hij ter verzoening uitgaf, vermogten geen ‘Union’ tot stand te brengen. Bijna negen jaren mogt de nieuwe stichting zich in zijn licht verheugen, toen hij den 21sten Januarij 1664 tot Hoogleeraar

in de Godgeleerdheid en Hebreeuwsche taal te Harderwijk werd beroepen. In Maart aanvaardde hij die betrekking met eene redevoering: *de antiquitate et pace religiosa*, die te Harderwijk in 1664 in 4°. het licht zag, en hij bleef er tot in 1681 werkzaam, wanneer hij naar Deventer vertrok, om daar als hoogleeraar in de Godgeleerdheid en Hebreeuwsche taal de voetsporen van zijnen beroemden vader te drukken, en waar hij in 1694 overleed. Zijn zoon D a n i e l werd in 1700 predikant te Zwartsluis en overleed er den 8sten Januarij 1731.

V a n D i e s t was een navolger van zijnen leermeester C o c c e j u s , doch hield zich niet zoo streng en niet zoo uitsluitend aan diens geheele leerstelsel, als sommigen wel in hem verlangden. Hij was een verdraagzaam, onafhankelijk, vredelievend en vredezoekend godgeleerde, die met onvermoeiden ijver de Hebreeuwsche taal beoefende en ter verbetering der Hebreeuwsche spraakkunst een *Clavis Linguae sanctae* vervaardigde, die waarschijnlijk in het licht is gegeven. De andere werken door hem geschreven zijn getiteld:

Theses illustriores de praecipuis Philosophiae partibus, Duisb. 1656 4°.

Dissertatio historico-irenica, *de lite et pace religiosa Euangelicorum*, Duisb. 1663. 8°.

Apologia pro eccl. Reformata contra S. Maresium.

Meer andere werken moeten door hem zijn uitgekomen, waarvan echter de titels niet meer bekend zijn.

Zie *Boekz. der gel. wereld*, 1731 *a bl.* 122; M a x . G o e b e l , *Gesch. d. Christ. Leb.* etc. B. II. p. 68; A. T h o l u c k , *Das Akad. Leb. des* 17en *Jahrh.* Abth II. p. 147, *Miscell. Duisb.* T. I. p. 546; B o u m a n , *Geschied. der Geld. Hoogesch.* D. I. bl. 66, 205, 210, 328, 339, D. II. bl. 605, 610, 653; G l a s i u s , *Godgeleerd Nederl.* D. I. bl. 366-368.

[Lodewijk de Dieu]

DIEU (LODEWIJK DE), geboren te Brussel, was kamerheer van Keizer K a r e l V, die hem ter belooning zijner trouwe diensten in den adelstand verhief, en dien hij op al zijne togten als raadsman en vriend vergezelde. Te merkwaardiger was deze vriendschap, omdat d e D i e u de Hervormde godsdienst was toegedaan, tot wier belijding hij door den grooten C a l v i j n op diens togt naar Engeland gebragt was. Krachtig voorstander als hij was der Hervorming, stond hij dan ook aan den haat der Roomschgezinden gedurig bloot, en toen zijnen meester in 1555 afstand deed van het bewind dezer landen aan zijnen zoo F i l i p s , raadde hij hem aan te vlugten. D e D i e u ontkwam de hem gelegde lagen, en schijnt in rust te Brussel te zijn gestorven; welke hem echter na zijnen dood niet geschonken werd, daar de Jezuïten zijn lijk wilden opgraven en aan de galg hangen, hetgeen echter door 's mans zoon, die volgt, tijdig van dit plan verwittigd, door het opgraven en verbergen van het lijk werd voorgekomen.

Zie de la Rue, *Gelett. Zeel.* 2de druk, bl. 206, 207; Vrolikhert, *Vliss. Kerkhem.* bl. 39-41.

[Daniel de Dieu]

DIEU (DANIEL DE), zoon van den voorgaande, werd in 1540 te Brussel geboren en was gedurende twee en twintig jaren predikant bij de Hervormde gemeente aldaar. Toen die stad in 1585 door Parma werd ingenomen, was de Dieu, om de vervolgingen te ontgaan, genoodzaakt te vlugten. Hij kwam te Vlissingen, werd er dadelijk aangesteld als predikant, verbleef er tot zijn dood in 1606 en werd in de groote kerk aldaar begraven.

Gedurende zijne dienst te Vlissingen hield hij briefwisseling met Sonoy, over staatkundige aangelegenheden, en vertrok hij met Jan Michielszoon, predikant te Grootebroek, naar Engeland, om bij Koningin Elizabeth uit te werken, om Prins Maurits tot algemeen Stadhouder te doen verklaren, mits het bewind over al het krijgsvolk aan een Engelsch bevelvoerder werd in handen gesteld. Of hij in dat opzigt op hooger last gehandeld heeft, is beweerd en ook tegengesproken; wij betwijfelen het, op grond dat dergelijke verheffing aan Maurits, ten koste van zijn oppergezag over het krijgsvolk, zeker niet welgevallig zou geweest zijn, en als zoodanig stemmen wij het van Wyn toe, dat die handeling onwettig en misdadig was; maar wij opperen de vraag of de geschiedschrijver Brandt, aan wien wij het bovenstaande te danken hebben, die zending van De Dieu niet kan verward hebben met zijne bemoeijingen in Engeland in hetzelfde jaar, in vereeniging met de Utrechtsche predikanten Sopingius en Helmichius, om door medehulp van Leicester, de belangen der Nederlandsche Hervormde kerk aan de zorg van Koningin Elisabeth dringend aan te bevelen, waarvan wij het berigt bij den geschiedschrijver Bor aantreffen.

De Dieu was met dat al een zeer geleerd man, bijzonder ervaren in de gewijde talen en hooggeacht bij de geleerdste mannen van zijnen tijd, die zich bij hem vervoegden om zijn gevoelen over sommige geleerde onderwerpen te vernemen. Hij was in 1591 voorzitter der Synode te Middelburg, en twee jaren later afgevaardigde tot een coetus aldaar, om met de Hollandsche, Geldersche en Friesche Synoden te spreken over eene nieuwe overzetting van den Bijbel.

De Dieu was meermalen gehuwd, eerst met Lysken Mochaards, die hem een zoon, David, schonk, die te Vlissingen zijn opvolger werd en in 1608 overleed; daarna met Sara Colonius of van Keulen, zuster van Daniel Colonius, vroeger vormeld, die hem twee zonen schonk, Lodewijk, die volgt, en Cornelius, die, na tien jaren het Evangelie bediend te hebben, overleed.

Zie Bor, *Nederl. Oorl.* B. XXIV. bl. 251., Brandt, *Hist. der Reform.* D. I. bl. 748-753; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. VIII.

bl. 274; de la Rue, *Gelett. Zeel.* (2de druk) bl. 206; Vrolikhert, *Vliss. Kerkhem.* bl. 35-41, 63, 64; van Wijn, *Bijv. en aanmerk. op* Wagenaar, D. VIII. bl. 75; Kist en Royaards, *Archief voor Kerk. geschied.* D. IX. bl. 365.

[Lodewijk de Dieu]

DIEU (LODEWIJK DE), zoon van den voorgaande en van Sara Colonius, geboren den 7den April 1590 te Vlissingen. Hij werd toevertrouwd aan de leiding van zijnen oom Daniel Colonius te Leiden, en studeerde aldaar in de godgeleerde wetenschappen. In 1612 proponent geworden zijnde, werd hij in 1613 predikant bij de Waalsche gemeente te Middelburg, nadat hij voor een aanzoek van Prins Maurits, om diens hofprediker te worden, bedankt had. Den 10den Junij 1617 beriep men hem als Nederduitsch predikant te Vlissingen, ofschoon hij ook daar in het Fransch, en bovendien in het Engelsch predikte. In 1619 beriep hem de Nederduitsche gemeente te Leiden en werd hij, na reeds eenigen tijd aan zijnen genoemden oom in het bestuur van het Waalsche Collegie toegevoegd te zijn geweest, na diens dood tot zijnen opvolger als regent benoemd. Beide betrekkingen bekleedde hij tot aan zijnen dood, die den 13den December 1642 plaats had; juist toen men hem de waardigheid van Hoogleeraar in de godgeleerdheid te Leiden wilde opdragen, waartoe hij te voren bij de stichting der Utrechtsche Hoogeschool benoemd was, en tevens als Fransch predikant aldaar; doch toen zijn ontslag niet kon bekomen. Hij was gehuwd met Catharina Bogaart, die hem elf kinderen schonk, waaronder een zoon, die predikant te Woubrugge geweest is, en een ander die te Amsterdam de geneeskunde uitgeoefend heeft en de stamvader werd van een aanzienlijk Amsterdamsch geslacht, waarvan de hier volgende afkomstig is. De afbeelding van De Dieu ziet het licht. Zijne nagedachtenis werd gevierd door den Hoogleeraar Johannes Polyander en den predikant Abraham Heydanus.

Lodewijk de Dieu was een verdienstelijk geleerde, die bij zijne tijdgenooten in zeer groote achting stond. Hij was een kundig beoefenaar der Oostersche talen en bijzonder der Hebreeuwsche, welker kennis hij dienstbaar maakte aan de opheldering der Heilige Schrift, om welks uitlegging hij bij zijne tijdgenooten hoog stond aangeschreven. Zijne werken zijn getiteld:

Compendium grammaticae Hebraïcae et dictionariolum praecipuarum radicum. Lugd. Bat. 1626. 4o.

Apocalipsis S. Johannis Syrica ex M.S. Bibliothecae Jos. Scaligeri edita, *Charactere Syrico et Hebraeo*, *cum versione Latina*, *Greaco textu et notis*, Lugd. Bat. 1627. 4o.

Grammatica linguarum Orientalium Hebraeorum, *Chaldaeorum et Syriorum*, *inter se collatorum*. Lugd. Bat. 1628. 4o. Francof. 1683. 4o.

Animadversiones sive commentar, *in quator Euangelia*, *in quo*

collatis, *Syri imprimis*, *Arabis*, *Evangelii Hebraei*, *Vulgati*, *D. Erasmi et Bezae versionibus*, *difficilia loca illustrantur et variae lectiones conferuntur*, Lugd. Bat. 1631. 4°.

Animadversiones in Acta Apostolorum ubi collatis Syri, *Arabis*, *Aethiopici*, *Vulgati*, *D. Erasmi et Theod. Bezae versionibus difficiliora loca illustrantur*, Lugd. Bat. 1634. 4°.

Rudimenta linguae Persicae, Lugd. Bat. 1639. 4°.

Historia Christi Persice conscripta simulque multis modis contaminata a P. Hier. Xavier Soc. Jesu, *Latine reddita et animadversionibus notata a L. de Dieu*, Lugd. Bat. 1639. 4°.

Historia S. Petri, *Persice conscripta* etc. Lugd. Bat. 1639. 4°.

Predicatie over Psalm CLVI. 12.

Animadversiones in D. Pauli Apostoli epistolam ad Romanos, *in quibus collatis Syri*, *Arabis*, *Vulgati*, *Erasmi et Bezae versionibus difficiliora loca illustrantur; accessit specilegium in reliquas ejusdem Apostoli et in catholicas epistolas*. Lugd. Bat. 1646. 4°.

Animadversiones in veteris testamento libros omnes, Lugd. Bat. 1648. 4°. Dit werk werd door de zorg van zijne beide zonen Daniel en Lodewijk uitgegeven.

De Hoogleeraar Leydecker bezorgde de uitgave van de beide volgende geschriften van de Dieu.

Alphorismi Theologici et Rhetorica Sacra, Traj. ad. Rhen. 1693. 12°.

Tractaat tegen de gierigheid, Amst. 1660. 12°., herdr. Dev. 1695. 12°.

Al de exegetische en kritische werken van de Dieu werden door genoemden Hoogleeraar uitgegeven onder den titel:

Critica sacra sive animadversiones in loca quaedam difficiliora Veteris et Novi Testamenti, Amst. 1693. folio.

Zie Saxii, *Onom. lit.* T. IV. p. 329; Hoogstraten, *Woordenb.*; Ferwerda, *Catal. Univ.* D I. St. II. bl. 278, 279; Van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D I. St. III.; de la Rue *Gelett Zeel.* (2de druk) bl. 206-210; Vrolikhert, *Vliss. Kerkh.* bl. 81-91; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; Siegenbeek, *Geschied. der Leidsche Hoogesch.* D. II. *Toev. en Bijl.* bl. 291, 292; Glasius, *Godgel. Nederl.* D. I. bl. 368-371; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 72.

[Daniel de Dieu]

DIEU (DANIEL DE), zoon van Lodewijk de Dicu en van Adriana Six, was afkomstig uit hetzelfde geslacht van den voorgaande en werd geboren te Amsterdam in 1694. Hij bekleedde gedurende een aantal jaren belangrijke posten, zoo in zijne geboorteplaats als elders. Wij vinden hem te Amsterdam in 1724 vermeld als Schepen, in 1731 als Raad, in 1744 als Hoofdofficier en in 1753 als Burgemeester. In het jaar 1730 vertrok hij, namens de Staten, als buitengewoon gezant naar het Russische rijk, om een verdrag van vriendschap en

koophandel te sluiten. Belangrijke gebeurtenissen aldaar waren oorzaak dat hij in zijne zending niet slaagde. Hij verbleef tot in den nazomer van 1732 aan het Russische Hof, toen hij op zijn verzoek werd teruggeroepen. Na in 1736, met anderen, insgelijks vruchteloos tot een verdrag van koophandel met de Oostenrijksche Nederlanden te Antwerpen gehandeld te hebben, vertrok hij nogmaals in 1744 naar Rusland, om de belangen der bondgenooten, inzonderheid van de Koningin van Hongarije, te bevorderen.

Ofschoon hij zich de gunst van Keizerin E l i z a b e t h , gedurende zijn vroeger verblijf in Rusland, verworven had, door betoonde bewijzen van achting, toen deze met tegenspoed worstelende en niet in aanzien was, slaagde hij evenwel niet naar wensch, en kwam hij alzoo in 1746 onverrigter zake in het vaderland terug. Bij zooveel tegenspoed in staatkundige ondernemingen, rijst wel eens de vraag op, of dien aan zijn minder beleid, dan wel aan de omstandigheden te wijten was. D e D i e u overleed den 23sten Junij 1765. Behalve zijne genoemde waardigheden, was hij gecommitteerde raad ter Admiraliteit, Baljuw van den lande van Blois, en Hoofdofficier der stad Beverwijk. Hij was gehuwd met G e z i n a W i l h e l m i n a v a n H o o r n . Zijne afbeelding ziet het licht.

Zie W a g e n a a r , *Vaderl. Hist.* D. XIX. bl. 28, met zijne afbeelding, 30, 228, 474, 519. D. XX. bl. 41-43; K o k , *Vaderl. Woordenb.*; S c h e l t e m a , *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 282; v a n K a m p e n , *Vaderl. Karakterk.* D. II. bl. 485; M u l l e r , *Cat. van Portr.* bl. 71.

[Pieter van Dieven]

DIEVEN (PIETER VAN). Zie DIVAEUS (PETRUS).

[Digman]

DIGMAN, was een kunstig glasschilder, van wien geene levensbijzonderheden bekend zijn. Hij vervaardigde in 1555 drie geschilderde glasramen, voor de Oude kerk te Amsterdam, die verkeerdelijk aan P i e t e r A a r t s e n s zijn toegeschreven; ofschoon deze laatste wel de teekeningen daarvoor kan geleverd hebben.

Zie W a g e n a a r , *Beschrijv. van Amst.* D. VII. bl. 321; K r a m m *Lev. en Werk der Kunstsch.*

[Jan Dignumsz]

DIGNUMSZ (JAN) was kapitein op het schip *Holland*, een der vier schepen die door de Compagnie van Verre in 1595 werden uitgezonden, om voor het eerst eene reis naar Indië te beproeven. Hij overleed op dien togt den 30sten September van genoemd jaar, en werd in het zoogenaamde Graf der Hollanders begraven, zijnde dit een klein eiland ongeveer een mijl ten Noord-Westen van Madagascar gelegen.

Zie B o r , *Nederl. Oorl.* B. XXXII bl. 22, (15); *Nederl. Reiz.* D. I. bl. 118, 141; T e e n s t r a , *Beschrijv. van de Nederl. overz. bezitt.* bl. 54, aldaar verkeerdelijk J a n D i g n u s z o o n genoemd; *Kron. van het hist. Genootsch. te Utr.* D. VIII. bl. 369.

[Jan Janszoon Dik]

DIK (JAN JANSZOON), Zie DICK (JAN JANSZOON).

[van Dilken]

DILKEN (VAN) was een beroemd orgel- en klaviermaker, die omtrent het jaar 1775 in Holland leefde.

Zie G e r b e r , *Lexic. fur Tonkunst*.

[Wilhelm Dillen]

DILLEN (WILHELM) was een Nederlandsch komponist, die in het begin van de zeventiende eeuw kapelmeester aan de hoofdkerk te Parma was; hij gaf in het licht:
Missae a 5, 6-12 *voci*, Venet. 1622.

Zie G e r b e r , *Lexic. fur Tonkunst*; F e t i s , *Biograph. Univers. der Music.*

[Johannes Dillen]

DILLEN (JOHANNES), of DILLENUS, geboren te Capelle in Brabant, was eerst rector der Latijnsche school te 's Hertogenbosch, daarna, in 1589, regent van de school te Leuven, *de Valk* genaamd, eiudelijk werd hij kanonnik van *St. Pieter* te Rijssel. Hij overleed waarschijnlijk in 1599 en schreef:
Grammatica Linguae Latinae, Sylvad. 4_o.

Zie F o p p e n s , *Bibl. Belg.* p. 629.

[Johannes Dillen]

DILLEN (JOHANNES) of DILLENUS, geboren te Maastricht in 1580, was regtsgeleerde, tevens Raadsheer en Burgemeester van zijne geboorteplaats, en overleed in 1640. Hij was een niet onbevallig schrijver in proza en poëzij en heeft in het licht gegeven:
Panegyricus serenissim. Isabellae Clarae Eugeniae versu elegiaco, *cum notis et exegesi rerum memorabilium*, *ab Alberio Pio Austriaco gestarum; accedunt Dissertationes historicae de Origine Francorum et Stemmate Habsburgo-Austriaco ab his deducto*. Lovan. 1623. 4°.

Zie F o p p e n s , *Bibl. Belg.* p. 629.

[Maria van Dilsen]

DILSEN (MARIA VAN) wordt genoemd onder de voortreffelijke vrouwen die te Dordrecht in de zestiende en zeventiende eeuw geboren werden of geleefd hebben. Hare *Jufferboeken* moeten nog voorhanden zijn.

Zie S c h o t e l , *Lett. en Oudheidk. Avondst.* bl. 165.

[Mr. Erick Dimmer]

DIMMER (MR. ERICK) of D i m e r , was de zoon van Mr. J a n D i m m e r of D i m e r , die in 1576 Procureur Generaal van Friesland was en den 6^{den} November 1571 om de betrekking van 's lands advokaat verzocht. Zijne goederen werden welligt na

dien tijd verbeurd verklaard, zoodat zij in 1580 en 1581 verkocht werden ten behoeve der fortificatiewerken van Heusden. Zijn zoon verzocht in 1581 aan de Staten van Holland om de overgeblevene goederen van wijlen zijnen vader te mogen bekomen. Hierin werd niet bewilligd, behalve dat het huis op de Plaats te 's Hage, en eene boerderij of hofstede te Bodegraven, hem in eigendom werd gegeven, met verzoek tevens om zich als een goed Patriot te gedragen. In de brieven van M a r i a v a n N a s s a u , weduwe van F i l i p s , graaf v a n H o h e n l o , van 1606 tot 1615 geschreven, komt hij als haren Raad voor. Later komt hij voor als Fiscaal van Friesland. Hij

was waarschijnlijk gehuwd met C a t h a r i n a de G r u y t e r e . Zij lieten een zoon J a n na.

Zie *de Navorscher* D. IV. bijbl. bl. XCIII; *Kron. van het Hist. Gen. te Utr.* D. X. bl. 214, 243, 253, 255, 256, 257, 272, 278, 294, 296, 297, 300.

[Jufvrouw Dina]

DINA (Jufvrouw) was eene, in de eerste helft der achttiende eeuw in Zeeland, zeer vermaarde vrouw. Zij was profeetes der vereenigde Separatisten, Hebreeuwen en Hattemisten, en woonde te Zierikzee, waar zij in heiligheid uitblonk, en door deze sekten ten minste eenmaal 's jaars bezocht werd, om door haar gesticht te worden, en hare orakelspreuken in het hart te bewaren. G o s u i n u s v a n B u i t e n d i j k , predikant te Schore in Zuid Beveland, was haar beste vriend.

Zie I J p e y , *Kerk. gesch. der achtt. Eeuw*, D. VII. bl. 293, D. X. bl. 424.

[Petrus Dinant]

DINANT (PETRUS), geboren te Zutphen den 23sten November 1663. Proponent zijnde, werd hij in 1684 predikant te Ophemert, in 1688 te Oostzaan, in 1692 te Schiedam, en in 1695 te Rotterdam, waar hij den 20sten Augustus 1724 overleed. Zijn ambtgenoot W i l h e l m u s E v e r s d i j k hield op hem eene lijkrede, die door den druk is bekend gemaakt.

D i n a n t was Curator der Latijnsche school en wordt, behalve om zijne kennis in de oude talen, wijsbegeerte, Joodsche, Grieksche en Romeinsche oudheden, maar bijzonder in de Godgeleerdheid en kerkelijke geschiedenis, geroemd om zijne zonderlinge mildadigheid en mededeelzaamheid aan de armen. Een aantal Latijnsche Nederduitsche lijkdichten zag dan ook na zijnen dood het licht. Hij schreef:

Afscheidsrede van Schiedam en intrêe Rede te Rotterdam. Rott. 1695. 8°.

Laatste kerkrede over Hebreën XI. vs. 32 *of Ontbrooke tijd*. Rott. 1724, 4°.

Over den brief van Paulus van die van Efese. 's Hage 1736, 4°. 3 deelen, 3de druk. Rotterdam, 1739. 4°. 3 deelen.

Agtbaarheid van Gods woord, Rott. 1741. 4°. 2de druk.

Zie v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek*. D. I. St. I. III. A r r e n b e r g , *Naamreg. van Ned. Boek*; v a n H a r d e r w i j k , *Naaml*; *en Levensbijz. der predik. te Rott.* bl. 60, 61.

[J.J. Dingemans]

DINGEMANS (J.J.) was in 1800 bevelhebber op de kanoneerboot *de Adder*, en bevond zich met 's lands galei *de Voorzorg*, gekommandeerd door den eersten luitenant J a n N o o i j , op de Eems, ter verdediging van die rivier. Op den 13^{den} October door eenige visschers onderrigt dat er een Engelsche kotter nabij de batterij van Wattum lag, begaven beiden zich derwaarts, met oogmerk om den vijandelijken bodem te overmeesteren. Hierbij legden beiden groote onverschrokkenheid aan den dag, doch aan D i n g e m a n s komt de eer toe het eerst, in eigen persoon den vijandelijken kotter geënterd te

hebben. Na een scherp gevecht gelukt het hun het vijandelijke schip, genaamd *the Rose*, van 18 stukken en gevoerd door kapitein John Cullen, te bemagtigen en in zegepraal te Delfzijl op te brengen. Eerst na verloop van maanden werd hunne dapperheid beloond. Later schijnt hij op den veroverden kotter weder het bevel te hebben gevoerd; ten minste hij komt voor als bevelhebber op een kotter *the Rose* bij een eskader dat onder den Kapitein W.O. Bloys van Treslong naar West-Indië uitzeilde den 5^{den} Augustus 1802. Dingemans had als kommandant van de gaffelkanoneerboot *de Vos* een groot aandeel in de verovering van de Engelsche brik *the Ferreter*, van 12 stukken, in het voorjaar van 1807. Hij zelf werd door zijn bevelhebbber, den Kapitein Luitenant Ossenwaarde, met de vlag der veroverde brik naar den Haag gezonden en door den Koning tot ridder der Unie orde benoemd.

Zie de Jonge, *geschied. van het Nederl. zeewez.* D. VI. St. II. bl. 445, 462, 626, 629, 687.

[Martinus Dingemans]

DINGEMANS (MARTINUS), geboren den 18^{den} April 1773 te 's Gravenhage uit deftige burgerouders. Reeds vroeg eene neiging tot de studie aan den dag leggende, bijzonder tot die der heelkunde, werd hij, na het verkrijgen der meest noodige kundigheden, toevertrouwd aan de leiding en het onderwijs van den destijds voornamen heelkundige Johan Christiaan Damen. Na het radieaal daartoe bij de admiraliteit op de Maas verkregen te hebben, trad hij in zeedienst en werd, na afgelegd examen, als eerste chirurgijn bij 's lands vloot aangesteld en beëedigd. In die betrekking deed hij in 1794 eene togt naar de kaap de Goede Hoop en Noorwegen. In 1798 bij het Bataafsche bewind als Chirurgijn Majoor aangesteld, werd hij herhaaldelijk in staat gesteld om én het vaderland gewigtige diensten te bewijzen, én om zijne kennis en ervaring belangrijk te vermeerderen. Te midden zijner rustelooze betrekking vergat hij dan ook de wetenschap niet, en zijne hier na te noemen verhandelingen zijn daarvan voldoende getuigen, even als zijne bevordering tot doctor in de geneeskunde, op den 26sten September 1800 aan de Harderwijksche Hoogeschool, na verdediging van eenige *Positiones Medicae Inaugurales*.

In 1801 verzocht Dingemans zijn ontslag uit 's lands dienst, en vestigde zich in dat zelfde jaar als geneesheer te Dordrecht, waar hij even vlijtig, niet alleen de geneeskundige wetenschap, maar ook de wijsbegeerte en letterkunde beoefende. In 1807 vertrok hij naar Kleef en oefende aldaar met het gunstigste gevolg de praktijk uit. Het verlangen naar zijn vaderland deed hem in 1828 terugkeeren, waarna hij zich te 's Hage vestigde, en weldra aan het hoofd van het stads Ziekenhuis aldaar geplaatst werd. Na twee jaren voor zijnen dood in rust te hebben doorgebragt, overleed hij den 15^{den} Januarij 1849. Hij was lid van het Zeeuwsch genootschap en van het Genoot-

schap ter bevordering der Heelkunde te Amsterdam. Teregt zegt de Heer Vorstman, wiens berigt over Dingemans wij hier volgden, ‘dat hij een man was wien het nimmer aan lust ontbrak, om de vorderingen in de natuur- en geneeskunde met jeugdigen ijver gade te slaan; wien het eene eer was zijne jongere tijd- en kunstgenooten met zijne rijke ervaring voor te lichten, en wien het ook bij eenen klimmenden leeftijd nimmer te moeijelijk viel, om, wars van eigenbaat, een aantal ongelukkigen bij te staan en te helpen.’

De geschriften van Dingemans door den druk bekend gemaakt zijn getiteld:

Reizen naar de kaap de Goede Hoop en Noorwegen, Haarl. 1802. 8°. 2 deelen.

Verhandeling over de ware en onware slagaderbreuken; met goud bekroond in 1799 door het genootschap ter bevordering der Heelkunde te Amsterdam en in het 4de deel 1ste stuk van diens *prijsverhandelingen* (Amst. 1804, 8°) opgenomen.

Zedekundige en Godsdienstige verhandeling over den waren aard des Huwelijks enz. Amst. 1805. 8°.

Verhandeling over het doen der Keizerlijke snede enz; met het accessit bekroond bij het genootschap ter bevordering der Heelkunde te Amsterdam en in het 5de deel 2de stuk van diens *Prijsverhandelingen* (Amst. 1807, 8°.) opgenomen.

Zie *Algem. konst- en Letterb.* 1849. D. I. bl. 131-137; Brinkman, *Alph. Naaml. van Boek.*

[Adam Dingmans]

DINGMANS (ADAM), te Haarlem in 1637 geboren, waeen schilder, die de kunst bij S. de Braij geleerd had. Stukken zijn er niet van hem bekend. Hij overleed in zijne geboorteplaats in 1704.

Zie Immerzeel, *Lev. en werk. der kunstsch*; Muller *Cat. van Portrett.* bl. 323.

[Willem van Dinsen]

DINSEN (WILLEM VAN) *Junior*, geboren te Rotterdam, speelde omstreeks 1795 op den Amsterdamschen schouwburg. Hij was een goed acteur, en onovertrefbaar in de rol van Siegfried van Lindenberg, in het blijspel van dien naam. Zijne vrouw Catharina Elisabeth Krayesteyn, was schaars met schoonheden bedeeld, maar eene voortreffelijke actrice, die vooral de bejaarde en de moederrollen in treur- en blijspel zeer goed vervulde, onder anderen uitmuntte als Thirsa in het treurspel van dien naam door Feith, en als Semire in *Monzongo* van van Winter. Zij bezat veel theorie, verstond en sprak verscheidene talen, stond reeds in 1789 aan het hoofd van een Tooneelgezelschap, hetwelk later door haren man is bestuurd geworden. De tijd van hun beider sterven is ons niet bekend.

Zie van Halmael, *Bijdr. tot de geschied. van het Tooneel*, bl. 75, 76, 106.

[Edmond van Dinter]

DINTER (EDMOND VAN), geboren te Dinter in Noord-Brabant, was de zoon van Jan van Dinter en van Margaretha

van Mierop. Hij werd achtereenvolgens secretaris van vier hertogen van Brabant, te weten Antonie I, Jan III, Filips I en Filips II. Later, toen hem het hofleven begon tegen te staan, omhelsde hij den geestelijken stand en werd kanonnik van de St. Pieterskerk te Leuven. Hij woonde sedert te Corsendonk bij Turnhout, keerde later naar Brussel terug en overleed er den 17^{den} Februarij 1448. Hij was in 1403 gehuwd met Hildegonda van Olmen, en bij haar vader van Ambrosius, die volgt.

Op bevel van Filips II heeft hij een kronijk der Hertogen van Lotharingen en Brabant geschreven, waartoe hij, die alles van nabij kon zien en de bouwstoffen tot zijne geschiedenis uit de beste bronnen kon putten, zeker uitmuntend gelegenheid had. Daaraan hebben wij dan ook dat voortreffelijk werk, getiteld: *Chronicon Nobilissimorum Ducum Lotharingiae*, *Brabantiae et Regum Francorum*, te danken, waarvan zich te Brussel een afschrift in vijf deelen in folio bevindt en waarvan eerst een onbeduidend fragment is uitgegeven onder den titel van:

Genealogia Ducum Burgundiae, *Brabantiae* etc. Straatsb. 1529; mede geplaatst in de *Rerum Germanicarum scriptores* van Freherus T. III. p. 191-193 en in die van Struvius T. III. p. 230-232; doch waarvan later door den Baron de Reiffenberg zeer belangrijke en uitvoerige uittreksels geleverd zijn, in de *Nouvelles Archives Historiques* T. VI. p. 136-142, 275-278, 343-348.

Ten onregte is van Dinter de schrijver genoemd van het *Vita* Philippi a Burgundia, *Origo belli inter Episcopum Ultrajectinum et* Carolum *Gelriorum Principem*, Argent. 1529 8°, daar hij alleen de schrijver is van het genoemde fragment, hetwelk ook achteraan genoemd werk gevonden wordt.

Zie Paquot, *Mem.* T. I. p. 306; de Wind, *Bibl. van Nederl. geschiedschrijv.* D. I. bl. 69-71, 517, dien wij hier voornamelijk volgden.

[Ambrosius van Dinter]

DINTER (AMBROSIUS VAN) werd in 1404 geboren en was de zoon van den voorgaande. Hij volgde zijn vader op als Secretaris van Hertog Antonie van Bourgon die en vervulde die betrekking later bij Filips de goede, van wien hij alle heerlijke regten in eeuwigdurenden eigendom erlangde. Het laatst diende hij Karel de stoute en overleed in 1480. Hij was gehuwd met Catharina Coolen of Coels.

Zie Butkens, *Troph. de Brab.* T. II. p. 382; van der Chys, *de Munten van Holl. en Zeel.* bl. 436.

[Andries Hesselt van Dinter]

DINTER (ANDRIES HESSELT VAN), was de zoon van Cortin Hesselt van Dinter en van Elisabeth van Dinter, die eene dochter van den voorgaande was. Hij werd gouverneur van Karel van Croy, vervolgens pensionaris en griffier der staten van Brabant, en in 1582 door Fran-

çois van Anjou benoemd tot thesaurier generaal der domeinen en finantiën. Wegens de revolutie vestigde hij zich in Holland en werd voorzitter in den Raad van Brabant en Raad van Prins Maurits, afgezonden ter vergadering van de staten generaal wegens de provincie Gelderland. Hij werd onder de regering van den Hertog van Anjou tot kanselier van Zutphen verheven, en was opperschatmeester van 's lands inkomsten. Hij overleed in October 1600 en ligt met zijne vrouw, Margaretha van der Moelen, die in 1624 stierf, begraven in het middenkoor van de groote of St. Jacobs kerk te 's Gravenhage, waar eene grafzerk, vermeldende bovenstaande bijzonderheden, hun beider gebeente bedekt.

Zie Butkens, *Trophées de Brab.* T. II. p. 381-383; Timareten, *verzam. an gedenkst.* D. II. bl. 67.

[Gerhardus van Dinter]

DINTER (GERHARDUS VAN), geboren te 's Hertogenbosch in 1745, alwaar zijn vader geneesheer was. Aanvankelijk tot het geneeskundige vak bestemd, werd hij naar Leuven gezonden, doch meer lust voor de beoefening der schoone kunsten gevoelende, dan voor eene wetenschappelijke loopbaan, begaf hij zich vervolgens naar Antwerpen, oefende zich onder den beroemden H.J. Antonissen, huwde te Leiden met eene bemiddelde weduwe en zette zich te Brussel neder, waar hij de kunst van landschapschilderen uitoefende en aan voorname lieden daarin lessen gaf. Na nog eenigen tijd te Boom, bij Antwerpen, gewoond te hebben, keerde hij in 1810 naar zijne geboorteplaats terug, waar hij den 26sten Maart 1820 overleed. Hij was daar een der stichters en bestuurders van de Teeken- en Schilder Academie, en bleef in laatstgenoemde betrekking ijverig werkzaam tot aan zijn dood. Zijne landschappen zijn meestal met vee gestoffeerd en zonnig belicht.

Zie Immerzeel, *Lev. en werk. der kunstsch.*, door ons hier gevolgd.

[Jan van Dinteren]

DINTEREN (JAN VAN) is de schrijver van een oorspronkelijk kluchtspel getiteld:

De gelukte vrouwenlist, of de bedrogeminnaar. Amst. 1722. 8°.

Zie Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Nederl. Dicht.* D. II. bl. 171; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Nederl. letterk. te Leid.* D. I. b. bl. 80.

[Diokarus Segon]

DIOKARUS SEGON was de vijfde vorst van Friesland, en de vader van Dibbaldus Segon, hier voor genoemd. Reeds tijdens het bewind van zijnen voorganger, Asinga Ascon, nam hij deel aan diens strijd tegen de Deenen, en verloste hem door zijn beleid van den dood. Toen evenwel laatstgenoemde, na eene twee en tachtigjarige regering, kinderloos overleed, volgde zijn neef Diokarus Segon hem op in het bewind over de Friezen, in het jaar 11 na Christus geboorte. Gedurende de oorlogen der Romeinen tegen de Germanen hield hij zich onzijdig, doch verwaarloosde daarom den wapenhandel niet,

maar liet scholen oprigten, om de jongelingen, zoo te paard als te voet, in het vechten en strijden te oefenen. Hij bleef in vriendschap met de Romeinen tot het jaar 28, toen de Friezen tegen de knevelarijen van O l e n n i u s opstonden en A p r o n i u s , die hem was te hulp gekomen, op de vlugt joegen. De goede verstandhouding tusschen de beide volken werd weldra weder hersteld en hij regeerde verder in vrede. Nevens anderen werd Friesland onder zijn bestuur door een grooten hongersnood bezocht, en hij overleed gedurende die ramp in het jaar 46, wordende door zijn oudsten zoon D i b b a l d u s opgevolgd.

Zie W i n s e m i u s , *Chron. van Vriesl.* bl. 21; A r e n d , *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. I. bl. 311, 312; dit *Woordenb.* D. I. bl. 410; E e k h o f f , *Bekn. Geschied. van Friesl.* bl. 488.

[Dionysius Carthusianus]

DIONYSIUS CARTHUSIANUS, beroemd Karthuizer monnik en Godgeleerde der vijftiende eeuw, onder dezen naam hoofdzakelijk in de godgeleerde wereld bekend, heette naar zijn geslachtsnaam v a n L e e u w e n of à L e u w i s of R i c k e l i u s , naar het dorp Rickel bij St. Truijen, waar hij in 1402 het levenslicht zag. Zijne niet onbemiddelde ouders gaven hem eene voor dien tijd zorgvuldige opvoeding, en de jongeling, die nevens een brandende leerzucht een innig vroom gemoed bezat, begeerde reeds vroeg in de Karthuizerorde te treden, onder wier ernstige en ingetogene leefwijze hij ver van de gevaren der wereld, zich alleen aan zijne studiën zoude kunnen wijden. Reeds op zijn achttiende jaar meldde hij zich daartoe aan de Karthuizerkloosters te Zeelem bij Diest en te Roermond aan, hoewel vruchteloos, daar de regels der orde verboden een novitius onder twintigjarigen leeftijd op te nemen. Nu begaf hij zich naar Keulen, waar hij zich met de borst op de godgeleerdheid en wijsbegeerte toelegde, en onmiddellijk na zijne bevordering tot meester in de vrije kunsten, daarvan een openlijk bewijs aflegde in zijn wijsgeerig geschrift *De Ente et Essentia*. In 1423 voldeed hij eindelijk aan de begeerte zijner jeugd en trad te Roermond in de Karthuizerorde in het klooster, van welke toenmaals Geldersche stad, hij grootendeels zijn leven sleet en aldaar hoog bejaard den 12^{den} Maart 1471 overleed.

D i o n y s i u s was in zijne eeuw het sieraad en de roem zijner orde, daar hij niet slechts in Nederland, maar verre door Europa bekend stond als een uitstekend christen, vroom van leven, door minzaamheid alle harten winnende, voortreffelijk geacht als schriftverklaarder, geenszins vreemd in de oude letteren en toenmalige philosophie, niettegenstaande zijn stamelen door den inhoud zijner leerredenen goed kanselredenaar en vooral als een uitstekend en buitengemeen vruchtbaar godgeleerd schrijver. Maar hetgeen hem boven dit alles den roem zijner tijdgenooten verschafte, was zijne tot in het ongeloofelijke stijgende onthouding en zelfkastijding, of gelijk men dit toenmaals noemde

zijn *devoot leven*, waarin hij volgens de begrippen dier tijden, den hoogsten trap had bereikt, zoodat hij veelvuldig in eestatischen toestand verkeerde en in geestverrukking visioenen en openbaringen zag, waarom hij, even als de beroemde Groenendaalsche abt Johannes Ruysbroeck, met den bijnaam van Docter Exstaticus, werd vereerd. Ook bekleedde Dionysius eene eerste plaats onder de velen die in zijne eeuw niet het leerstelsel der kerk wilden hervormen, maar ijverig en onversaagd het zedebederf der geestelijken en leeken zochten te verbeteren, gelijk zijne geschriften over de levenswijze der Bisschoppen, aartsdiakens, kanunnikken en pastoors bewijzen. (*De vita et regimine Praesulum. De vita et regimine archidiaconum. De vita canonicorum*. (Antv. 1532. Gand. 1645). Geen wonder, dat hij naauw bevriend was met zijne geestverwanten, als met een Johannes Brugman, op wiens verzoek hij een handboek der leer aangaande het christelijk leven opstelde, welk voortreffelijk werk: *De doctrina et regulis vitae Christianae* (Col. 1577 8°.) hij aan dezen opdroeg en met den beroemden kardinaal Nicolaas de Cusa, welken pausselijken leggat hij op diens hervormingsreis door Duitschland en Nederland in 1451 vergezelde, aan welken togt zijn werk: *De munere et regimine Legati* den oorsprong te danken had. Zelfs Paus Eugenius IV schatte Dionysius hoog en prees, na de lezing van een zijner werken, de kerk gelukkig, die zulk een zoon bezat. Maar niet slechts de hoogere en lagere geestelijkheid erkende de verdiensten van Dionysius, zelfs aanzienlijken en vorsten gingen bij hem te rade, hoe de hervorming der kerk te bevorderen. Hij zelf verzamelde zijne hoogst belangrijke briefwisseling, en het is zeer betreurenswaardig, dat deze *Epistolae ad diversos*, die ten tijde van Petrejus nog in het klooster te Roermond bewaard werden, thans geheel en al verloren zijn. Vooral stond hij hoog aangeschreven bij Filips de Goede en Karel de Stoute, als ook hij de Geldersche hertogen Aarnout en Adolf van Egmond, wier onzalige twisten hij voor een korten tijd wist bij te leggen, door aan elk eene dringende, christelijke vermaning tot vrede en vergevensgezindheid te rigten. (Beide brieven worden gevonden bij Petrus Dorlandus, *Chronicon Carthusiane VII* 13). Toen de mare van den val van Constantinopel in de handen der Turken geheel het christelijk Europa schokte, beschouwde Dionysius dezen ramp als eene straffe Gods voor het zedebederf der kerk, en schreef eene dringende bede aan de Paussen, Vorsten en Bisschoppen, hen daarin tot boete en tot een nieuwen kruistogt tegen de ongeloovigen opwekkende, (*Epistolae ad Pontifices*, *ad prinicipes catholocos*, *ad praelatos*, welke laatste door Dorlandus IX is opgenomen. T. VIII. p. 11).

Dionysius oefende, als zedekundig schrijver door zijn prac-

tisch streven tot verbetering der kerk, niet slechts een grooten invloed op zijne eeuw uit, maar hij bekleedde ook als zoodanig onder de Nederlandsche godgeleerden der middeleeuwen eene eigenaardige plaats, doordien hij de scholastiek eenigermate met de mystiek wist te verbinden. Daar hij overigens alleen op hervorming van het kerkelijk leven, niet het leerstelsel aandrong, behoort hij niet tot de eigenlijke voorbereiders der groote kerkhervorming. Van zijne leerstellingen merken wij slechts dit op, dat hij even als de meesten zijner geestverwanten in zijn geschrift: *De auctoritate Papae et Concilii* den Paus geenszins onfeilbaarheid in geloofszaken toeschreef, maar deze, even als de hoogste wetgevende magt in de kerk, alleen aan de algemeene conciliën toekende; ook bestreed de Kardinaal Bellarminus hem, omdat hij in het werk *De quatuor hominis novissimis et de particulari judicio et obitu singulorum* (Delph. 1486; Antv. 1554. Col. 1568 et 1591 12°.) ontkende, dat de zielen in het vagevuur zekerlijk de eeuwige zaligheid zouden beërven.

Het hoofdwerk van Dionysius is wel zijne uitlegging des bijbels, waarin hij echter, geheel naar de uitlegkunde van dien tijd, overal een viervoudigen zin vond, zoodat Richard Simon, (*Histoire critique des principaux commentateurs du N.T.*) teregt opmerkt, dat zijne ordebroeders te vergeefs door de uitgave van dit werk de hervormden zochten te bestrijden.

Verwonderlijk is de vruchtbaarheid zijner pen, vooral wanneer men nagaat hoeveel tijd hij voor zijne ascetische oefeningen en andere bezigheden moest afzonderen, en in dit opzigt wordt hij voorzeker door weinigen overtroffen. De Keulsche karthuizer Theodorieus Loërius a Stratis, die in 1532 zijn leven beschreef en door wiens zorg zijne meeste werken het licht zagen, verzekert toch dat er van hem in het klooster te Roermond honderd en vijftig boekdeelen aanwezig waren, die hij allen eigenhandig had geschreven en nagezien. De lijst dezer werken vindt men bij *Theodorus Petrcjus Bibl. Carth.*, p. 50-84, als ook bij Foppens, *Bibl. Belg.*, waar men tevens een fraai portret van hem aantreft.

Behalve bovengenoemde geschriften vermelden wij nog als afzonderlijk uitgegeven:

Contra Alchoranum ac perssiliam Machomcti et Saracenorum libri IV, Col. 1533 in het Hoogduitsch, Straatsburg 1540.

Commentarii in libros IV Magistri Sententiarum, Tom. IV. Col. 1535, Venetiae 1584, waarachter men zijn leven en den catalogus zijner werken aantreft.

De fide Catholica contra gentiles libri octo, Col. 1534. 8°.

Speculum omnis status humanae vitae, Norimb. 1495.

Enarrationes in Dionysii Areopagitae Opera, Col. 1546.

Monopanton, Ven. 1518. Lugd. Bat. 1547. 12°.

Enarrationes sive commentarii in V. ac N. Testamentum, VIII. T. folio. Col. 1547-1552.

Summa fidei orthodoxae. II Tom. Antv. 1569. Ven. 12°.

Inflammatorium divini amoris. Col. 1605.

Commentarium in Boëthium de consolatione philosophiae cum notis Petri Bertii. Lugd. Bat. 1671.

Eindelijk gaf Gerardus Damontanus een groot aantal zijner werkjes van kleineren omvang gezamentlijk uit te Keulen in 1559 in folio, terwijl zeven tractaten in 1576 te Leuven in 4°. het licht zagen.

Eene uitgaaf van al de werken van Dionysius ontbreekt nog steeds; zij werd in 1718 beraamd door Joseph Engelgraeve, Visitateur der Karthuizers in België, met den Brusselschen boekhandelaar Frans Foppens; maar deze zaak had geen nader gevolg, daar het algemeen kapittel der orde wilde, dat deze uitgaaf in Frankrijk gedrukt zoude worden. Hieraan, gevoegd bij de groote zeldzaamheid der afzonderlijk uitgegeven werken (eene schoone verzameling, benevens enkele nog onuitgegeven handschriften, vindt men op de universiteitsbibliotheek te Utrecht,) is het ongetwijfeld toe te schrijven, dat een man, die in zijne eeuw even beroemd was als Brugman en Thomas à Kempis, thans veel minder gekend is dan dezen, en dat ons nog steeds eene voldoende levensbeschrijving van hem ontbreekt. Het bovengenoemde leven van Loërius mag dien naam niet dragen, want het verhaalt veel van zijne contemplatiën en wonderlijke genezingen en duivelbanningen, weinig of niets van zijne werkelijk groote daden, noch van den invloed dien hij onmiskenbaar op zijne tijdgenooten uitoefende.

Zie dit leven opgenomen in de *Acta Sanctorum der Bollandisten*; Gieseler, *Kirchengesch.*, Th. II. Abth. 4. s. 212 en 257 en vooral Moll, *Johannes Brugman*, D. I. bl. 70-81.

[Arnold Christiaan Leopold van Dirckinck]

DIRCKINCK (ARNOLD CHRISTIAAN LEOPOLD VAN), gesproten uit eene ridderlijke familie in Westfalen, werd geboren te Grol in 1763. In de Hollandsche marine in 1781 opgenomen, klom hij op tot Kapitein-Luitenant en diende als zoodanig in 1794 op het eskader van den kapitein Meurer op de Schelde. In September van dat jaar werd hem en den Kapitein-Luitenant Gerrit Verdooren den last opgedragen, om een Fransch gewapend gaffelschip, liggende onder de kruisschans aan de Schelde, weg te nemen. Niettegenstaande dit schip door eenige gewapende sloepen en een brik ondersteund werd, maakten Dirckinck en Verdooren zich van hetzelve meester, staken het in brand, daar het vast zat, en keerden met hunne krijgsgevangenen in zegepraal terug. Kort daarna haalden beiden nog verscheidene vaartuigen weg van onder den vijandelijken wal. Later was Dirckinck kapitein op het fregat *de Argo*, van 36 stukken, behoorende tot de schepen die in 1795 onder den Vice-Admiraal de Winter in zee liepen. Terwijl de vloot in zee was, werden door den

opperbevelhebber twee smaldeelen afgezonden; het een bestaande uit de fregatten *de Argo* en *de Alliantie*, benevens den kotter *de Vlugheid*, met last om zich naar Bergen in Noorwegen te begeven, ten einde de verwacht wordende Oost-Indische retourvloot naar het vaderland te begeleiden. Nadat tusschen genoemde bodems en vier zware Britsche schepen een scherp gevecht had plaats gehad, waarbij *de Alliantie* verloren ging en de beide andere schepen, waarvan *de Vlugheid* later mede door de Engelschen genomen werd, al vechtende de wijk moesten nemen, was dit smaldeel versterkt door drie andere oorlogsvaartuigen, en hadden deze schepen, nu te zamen vier bodems, wegens de menigte vijandelijke schepen, die in de Noordzee kruisten, nog geene gelegenheid gevonden herwaarts te keeren. Eindelijk last hebbende de terugreis aan te nemen, werden zij den 12^{den} Mei 1796 door twaalf vijandelijke schepen achterhaald. *De Argo*, waarop D i r c k i n e k het bevel voerde, benevens *de Mercurius* van 12 stukken, gevoerd door den luitenant W i l l e m G i j s b e r t s G a y m a n s, werden het eerst door den vijand aangetast; doch ondanks de ongelijkbeid van den strijd besloten zij hunne bodems tot het uiterste te verdedigen. Dapper boden zij tegenstand, tot dat hunne schepen gansch reddeloos geschoten en niet langer te verdedigen waren, en zij zich genoodzaakt zagen zich over te geven. De beide andere schepen raakten op het strand van Schiermonnikoog en werden eene prooi der golven, doch de bemanning werd gered.

Als gevangene te Londen gebragt zijnde, gaf hij zijn woord van eer nooit meer tegen de Engelschen te zullen dienen, en zijne bekendheid met den Erfstadhouder drong hem de dienst van het revolutionair bewind te verlaten. Hij begaf zich daarop eerst naar Bochold in het Westfaalsche, toen naar Osnabruck en eindelijk, toen de Fransche heerschappij zich ook in Duitschland uitbreidde, naar Denemarken. In den Deenschen adel opgenomen, huwde hij gedurende zijn verblijf in Noorwegen met eene dochter van den Ambtman te Christiaansund, staatsraad H o l m, keerde, na de herstelling van Nederland in 1814, in zijn vaderland terug en leefde er, gepensioneerd, tot 1826, toen zijne kinderen hem naar Koppenhagen terug riepen, waar hij in 1827 overleed. Een jongere broeder, F r e d e r i k genaamd, die ook in Hollandsche zeedienst geweest was, was reeds vóór hem overleden.

Bij zijne echtgenoote, wier naam ons onbekend is, verwekte D i r c k i n c k drie zonen en meerdere dochters. Zijn oudste zoon C o n s t a n t is als letterkundige gunstig bekend, en de tweede, U l y s s i s, was eerst zeeofficier, huwde met eene Hollandsche dame uit de familie G r o v e s t i n s d e S i r t e m a, wijdde zich naderhand aan de diplomatie en is thans Deensch Minister te Parijs.

Zie d e J o n g e, *Gesch. van het Nederl. Zeewez.* D. VI. St. I.

bl. 495. St. II. bl. 34, 35, 46, 47, 48. Uit familieberigten aangevuld.

[Dirk I]

DIRK I, Graaf van Holland, was de zoon van den Frieschen Graaf Gerolf. Ten onregte wordt Dirk I de eerste Graaf van Holland genoemd, daar reeds door zijn vader, die eenige bezittingen had tusschen Utrecht en Bodegraven, een leenroerig gezag werd uitgeoefend, in hetwelk zijn zoon Dirk door Karel *de eenvoudige* bij opene giftbrief op den 15^{den} Junij 922 bevestigd werd. Hoe ver zich evenwel zijn graafschap heeft uitgestrekt, is even moeijelijk te bepalen, als zekere berigten te geven omtrent de eerste regeerders dezer landen. Ook van zijne lotgevallen is weinig bekend. Het berigt dat hij met de Denen en Friezen heeft krijg gevoerd, is even onzeker als de tijd zijner regering en van zijn dood; want terwijl de meeste latere schrijvers, op het gezag van al de oude kronijken, hem in ver gevorderden ouderdom het klooster en de kerk te Egmond doen stichten, en met verscheidene goederen begiftigen, doch de tijd van zijn sterven onbekend achtten, melden anderen, dat hij in 939 nabij Andernach gesneuveld is. Wat hiervan zij, eenstemmig zijn de berigten dat hij te Egmond met zijne gemalin Geva begraven is, en door zijn zoon Dirk II werd opgevolgd. Zijne afbeelding komt voor in de meeste oude kronijken en is ook afzonderlijk op verschillende wijzen uitgegeven.

Zie Melis Stoke, *Rijmkronyk*, B. I. bl. 41; *Oude Holl. Div. Chron.* 4de Divisie, bl. 97; Scriverius, *Holl.*, *Zeel. en Vriesche Chron.* bl. 2-4; van Loon, *Aloude Holl. Hist.* D. II. bl. 145; van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 1367, 1370; Hoogstraten, *Woordenb.*; van Hemert, *Levensbesch. der Holl. Grav.* bl. 3-21; (Loosjes), *Characterk. der Vaderl. Geschied.* D. I. bl. 164-167; Kok, *Vaderl. Woordenb.*; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. II. bl. 90, 96, 101, 104, 106, 108, 113, 114. van Wyn, *Bijv. en Nalez. op* Wagenaar, D. II. bl. 21, 22, 29, 30, 41, 43, 44, 48, 49, 51; Arend, *Algem. Gesch. des Vaderl.* D. II. St. I. bl. 20-23, van der Chys, *de Munten van Holl. en Zeel.* bl. 8, 9; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 1, 305.

[Dirk II]

DIRK II, Graaf van Holland, volgde zijn vader in de regering op, en zijne goederen werden in 985 door Keizer Otto III aanzienlijk vermeerderd; in deze schenking wil men den oorsprong der grafelijke Domeinen vinden. In hoever het berigt waar is van zijnen strijd met de West-Friezen, van hunne plunderingen te Alkmaar tot aan Leiden toe, en van hunne daarop gevolgde vernedering door Dirk II, laten wij, bij gebrek aan zekere bewijzen, vóór of tegen de waarheid van dat verhaal, in het midden. Meer zeker is het, dat Dirk II de kerk te Egmond van steen opbouwde en met zijne vrouw Hildegaard de abdij aanzienlijke grondgoederen schonk; hij bevolkte die met monniken uit de Benedictijnerorde en verplaatste de nonnen naar Bennebroek, wegens de onveiligheid der plaats aan de zeekust. In 961 of 962 volgde hij zijn schoonvader Wijchman,

als Graaf van Gent op, welke waardigheid op zijn zoon Aarnout en kleinzoon, Dirk III, is overgegaan, en overleed in 987, 988 of volgens anderen in 989. Hij werd met zijne gemalin in de Abdijkerk te Egmond begraven, en door zijn zoon Aarnout opgevolgd. Zijne afbeelding ziet op onderscheidene wijzen het licht.

Zie Melis Stoke, *Rijm-Kronyk*. B.I. bl. 61, 87; *Oude Holl. Div. Chron.* bl. 110; van Leeuwen, *Bat. Illust.* bl. 1367; Hoogstraten, *Woordenb.*; van Hemert, *Levensbesch. der Holl. Graven*, bl. 22-31; (Loosjes), *Characterk. der Vaderl. Geschied.* D. I. bl. 167-171; Kok, *Vaderl. Woordenb.*; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. II. bl. 114, 118, 122, 125, 128, 132; van Wyn, *Bijv. en Nalez. op* Wagenaar, D. II. bl. 29-41, 53, 54; Kist en Royaards, *Nederl. Arch. voor Kerk. Gesch.* D. I. bl. 377, 389, D. II. bl. 397; Arend, *Algem. Gesch. des Vaderl.* D. II. St. I. bl. 27-29; dit Woordenboek, D. I. bl. 21; van der Chys, *de Munten van Holl. en Zeel.* bl. 10-12; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. I, 305.

[Dirk III]

DIRK III, Graaf van Holland, zoon van graaf Aarnout en Luitgard, dochter van Siegfried, graaf van Luxemburg. Naauwelijks de kinderjaren ontwassen, aanvaardde hij in 998 het bewind, waarschijnlijk onder de voogdij zijner moeder, die, met behulp van eene keizerlijke vloot, de West-Friezen trachtte ten onder te brengen. In de eerste jaren van zijne regering, geraakte hij in geschil met den Utrechtschen Bisschop Adelbold, en weldra barstte tusschen hen eenen fellen oorlog uit. De oorzaak daarvan moet volgens sommigen gezocht worden in de stichting der stad Dordrecht in 1015, en het heffen van eenen tol, zonder keizerlijke vergunning; volgens anderen ontstond dezelve door den naijver van den Utrechtschen kerkvoogd op de aanwassende magt van Graaf Dirk III. Hoe dat zij, zeker is het dat eerstgenoemde jegens den Graaf klagten inbragt bij keizer Hendrik II, en dat deze daarop aan Godfried, Hertog van Neder-Lotharingen, bevel gaf Dordrecht te slechten en den Graaf van daar te verjagen.

Het ligt buiten ons plan een verhaal te geven van de menigvuldige oorlogen, waarin de Graven van Holland gewikkeld waren, en wij bepalen ons alzoo tot de korte mededeeling daarvan, daar het meer uitgebreide verhaal van die gebeurtenissen, die meer tot de geschiedenis des vaderlands, dan tot die van bijzondere personen behooren, elders te lezen staat. Genoeg zij alhier de vermelding dat Dirk III zijne tegenstanders herhaalde malen overwon, en eindelijk, op voordeelige voorwaarden, vrede met hen sloot, en zich met den Keizer verzoende, na wiens dood, in 1024, hij met andere vorsten tegenwoordig was op den Rijksdag, waar Koenraad II ten keizerlijken zetel verheven werd.

In het jaar 1030 ondernam Graaf Dirk III eene bedevaart naar Jeruzalem, vergezeld door vele andere edelen. Hij volbragt dien togt gelukkig, en keerde in 1034 terug. Hij er-

langde er den bijnaam van *Jeruzalemmer* door, leefde voorts in rust en vrede, overleed den 27sten Mei 1039 en werd te Trier begraven. Hij was een verstandig, dapper en godvruchtig vorst en liet bij zijne gemalin, Othilde of Withilde, eene dochter van Hertog Otto van Saksen, die vijf jaren na hem overleed, twee zonen na, Dirk en Floris, die beiden hem na elkander opvolgden. Zijne afbeelding ziet op onderscheidene wijzen het licht.

Zie Melis Stoko, *Rijm-Kronyk*, B. I. bl. 107, 108; *Oude Holl. Div. Chron.* Div. VIII. c. 13. bl. 117; Scriverius, *Holl., Zeel. en Vriesche Chron.* bl. 64; van Loon, *Aloude Holl. Hist.* D. II. bl. 274; van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 1367; Hoogstraten, *Woordenb.*; van Hemort, *Levensbeschrijv. der Holl. Graven*, bl. 41-56; (Loosjes), *Characterk. der Vaderl. Geschied.* D. I. bl. 174-181; Kok, *Vaderl. Woordenb.*; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. II. bl. 132, 133, 139-143, 148-153; van Wyn, *Bijv. en Aanm*, *op* Wagenaar, D. II. bl. 36, 57-64; van Kampen, *Vaderl. Karakterk.* D. I. bl. 69; Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. I. bl. 31, 56-65, 103; dit Woordenboek, D. I. bl. 21; van der Chys, *de Munten van Holl. en Zeel.* bl. 14-17; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 1, 305.

[Dirk IV]

DIRK IV, Graaf van Holland, oudste zoon van den voorgaande, volgde zijn vader in de regering op in het jaar 1039. De rust, die hij eenigen tijd genoot, werd weldra verstoord, door het ontstaan der bloedige twisten tusschen Holland en Vlaanderen, over het bezit van Zeeland, welke vierhonderd jaren geduurd hebben.

Keizer Hendrik III, zijn vader Koenraad II opgevolgd zijnde, trachtte de Bisschoppen van Utrecht te herstellen in het bezit van de landen aan Merwe, Waal en Rijn, en ontnam aan Graaf Dirk IV het betwiste gebied. Het verhaal van de daarop gevolgde krijgstogten van laatstgenoemde in Utrecht, van zijne verliezen tegen Keizer Hendrik III, en eindelijk van het behalen eener schitterende overwinning door Graaf Dirk IV, die weder in het bezit kwam van alles wat hem ontweldigd was, is elders uitvoerig te lezen. De vrede was evenwel van korten duur. In 1048 had Graaf Dirk IV het ongeluk op een steekspel te Luik den broeder des Aartsbisschops van Keulen te dooden. Velen van zijn gevolg verloren hierbij het leven, en hij zelf redde ter naauwernood door den vlugt het leven. Uit weerwraak liet hij, te Dordrecht komende, de Luiksche en Keulsche schepen verbranden, de kooplieden gevangen nemen, sommigen dooden, en verbood allen handel met de beide Staten. De Bisschoppen van Keulen, Utrecht, Luik en Metz verbonden zich met den Markgraaf van Brandenburg, om deze daad te wreken. Zij trokken op Dordrecht aan en werden door verraad meester van die vesting. Graaf Dirk wist echter kort daarop, met behulp van Gerard van Putten, op zekeren nacht met eene genoegzame magt binnen te

dringen. Vreeselijk was het daar nu aangerigte bloedbad. Wat vlugtte kon maakte daartoe van den nacht gebruik, anderen verscholen zich in de huizen. Den volgenden dag wandelde de Graaf onbezorgd met een klein gevolg door de stad, en werd toen met eenen vergiftigen pijl, door een Keulenaar, of volgens anderen door een der Heeren van Cuyk afgeschoten, in de dij gewond, waaraan hij den derden dag overleed, op den 14^{den} Januarij 1049. De straat, waar dat ongeval plaats had, wordt nog heden de Gravenstraat genoemd. Dirk IV werd te Egmond begraven, en daar hij ongehuwd was, door zijn broeder Floris I opgevolgd. Zijne afbeelding ziet het licht.

Zie Melis Stoke, *Rijm-Kronyk*, B. I. bl. 110; Scriverius, *Holl.*, *Zeel. en Vriesche Chron.* bl. 68, 70; van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 1367; Balen, *Beschrijv. van Dordr.* bl. 699; Hoogstraten, *Woordenb.*; van Hemert, *Lecensbeschr. der Holl Grav.* bl. 57-64; (Loosjes), *Characterk. der Vaderl. Geschied.* D. I. bl. 181-187; Kok, *Vaderl. Woordenb.*; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. II. bl. 152-154, 157-164; van Wyn, *Bijv. en Aanm op* Wagenaar, D. II. bl. 65; van Kampen, *Vaderl Karakterk.* D. I. bl. 70; Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. I. 65-70; van der Chys. *de Munten van Holl. en Zeel.* bl. 17-19; Muller, *Cat. van Portrett.* bl 1, 305.

[Dirk V]

DIRK V, Graaf van Holland, was de zoon van Floris I, Graaf van Holland en van Geertruid van Saksen. Zijn vader op minderjarigen leeftijd verloren hebbende, volgde hij hem in het bewind op onder de voogdij van zijne moeder, die, in 1063 met Robert *de Fries* hertrouwende, een dapper en edelmoedig beschermer in hem vond, en verdediger van haar zoons regten tegen de Utrechtsche Bisschoppen, die zich voor een groot deel der grafelijke bezittingen zochten meester te maken, doch door Robert in ontzag werden gehouden. Na eene zevenjarige rust, geraakte hij in oorlog met Vlaanderen, en werd hij door den Koning van Frankrijk en den Keizer van Duitschland tegelijk aangevallen. Niet ver van Leiden viel een bloedigen slag voor, en Robert werd geslagen en gedwongen met vrouw en stiefkinderen het land te verlaten. Zoo waren dan de eerste levensjaren van Dirk V reeds door rampspoeden gekenmerkt, het vaderlijk erfgoed was in handen van den Utrechtschen kerkvoogd, en Godfried *met den Bult* zwaaide den scepter in Holland. Weldra werd Dirk in zijn gebied hersteld. Godfried werd vermoord en Bisschop Willem overlijdende, werd door Conradus opgevolgd. Op het artikel van laatstgenoemde hebben wij het vermeld hoe hij het slot bij IJsselmonde versterkte, doch door Dirk V belegerd werd, en niet dan tegen belofte, van Dirk in het rustige bezit van zijne staten te zullen laten, eenen vrijen aftogt erlangde. Met opene armen werd Dirk in Holland ontvangen en bestuurde zijn vaderlijk gebied in rust en vrede; althans indien wij aan-

nemen dat zijnen verhaalden krijgstogt tegen de West-Friezen niet heeft plaats gehad, hoewel er geene voldoende redenen bestaan dien togt tegen te spreken.

Dirk V genoot in ruime mate de liefde en achting van zijne onderdanen. Hij bevestigde de giften door zijne voorzaten aan de abdij van Egmond geschonken, was gehuwd met Othelthilde van Saksen, en overleed den 17^{den} Mei 1091. Zijn zoon, Floris II, volgde hem op.

Zie Melis Stoke, *Rijm-Kronyk*, B. I. bl. 121, 125, 137, B. II, bl. 348, 349; *Oude Holl. Div. Chron.* Tiende *Div.* C. 6; Scriverius, *Kron. van Hol. Zeel. en Vriesl.* bl. III; van Loon, *Aloude Holl. Hist.* D. II. bl. 313, 353; van Leeuwen, *Bat. Illust.* bl. 1367; Hoogstraten, *Woordenb.*; van Hemert, *Levensbeschr. der Holl. Grav.* bl. 94-100; (Loosjes), *Charaterk. der Vaderl. geschied.* D. I. bl. 191-201; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. II. bl. 170, 186, 190, 193, 196; van Wyn, *Bijv. en Aanm. op* Wagenaar, D. II. bl. 68, 69; Arend, *Algem. geschied. des Vaderl.* D II. St. I. bl. 72-80, 109, 110; Kist en Royaards, *Ned. Arch. voor kerk. geschied.* D. I. bl. 394; van der Chys, *de Munten van Holl. en Zeel.* bl. 22-31; Muller, *Cat. van Portr.* bl. 1, 305.

[Dirk VI]

DIRK VI, Graaf van Holland, oudste zoon van Floris II Graaf van Holland, en van Petronella, ook Geertruid genaamd, dochter van Dirk, Hertog van Opper-Lotharingen. De dood van zijnen vader was oorzaak dat zijne moeder de regering aanvaardde gedurende zijne minderjarigheid. Niet eerder dan in het jaar 1132 aanvaardde hij de teugels van het bewind, toen de West-Friezen, die hem hulde weigerden, hem noodzaakten de wapens op te vatten. Hij versloeg hen, maar bragt hen niet tot onderwerping. Een twist met zijn broeder Floris, bijgenaamd de zwarte, veroorzaakte nieuwen strijd, die niet dan door tusschenkomst van anderen geëindigd werd. Na den dood van dien broeder, trok hij aan het hoofd van eene talrijke legermagt naar de heerlijkheden van de Heeren van Arnsberg en van Cuyk, die door hem te vuur en te zwaard werden verwoest. Dirk deed hierop in 1139 eene bedevaart naar het Heilige Land, en verwierf van Paus Innocentius II onaf hankelijkheid van de Utrechtsche kerk, voor de abdijen van Egmond en Rijnsburg, en werden dezen het bijzonder eigendom van den pauselijken Stoel. Teruggekeerd, geraakte hij in 1143 in oorlog met den Utrechtschen Bisschop Herbert, daar Keizer Koenraad III de Utrechtsche kerk hersteld had in het bezit van Oostergoo en Westergoo; doch gereed om de stad Utrecht stormenderhand in te nemen, komt de kerkvoogd ongewapend, maar in plegtgewaad aan het hoofd zijner geestelijkheid, en bedreigt den Graaf met den vloek der kerk, zoo hij niet terstond voor haar buigt en het beleg opbreekt. De fiere en vrome Graaf smeekt, blootshoofds en op de knieën, om verschooning, die hem verleend wordt, en gevolgd

wordt door eene verzoening, die niet weder tusschen hen verbroken is.

Slechts weinige jaren bleef de fakkel des oorlogs uitgedoofd. De dood van den Utrechtschen kerkvoogd Herbert deed in 1150 geschillen ontstaan over zijnen opvolger, en Dirk plaatste eindelijk Herman van Hoorne gewapenderhand op den bisschopszetel. De West-Friezen, gebruik makende van deze twisten, vielen in 1155 in het grafelijk gebied, doch werden met een aanzienlijk verlies op de vlugt gejaagd; twee jaren daarna, den 5^{den} Augustus 1157, overleed Dirk VI. Hij was gehuwd met Sofia, dochter van Otto, Paltsgraaf van den Rijn, die hem zes zonen schonk en twee dochters. Zijn zoon Floris volgde hem, als de derde van dien naam, op. Zijne afbeelding ziet op onderscheidene wijzen het licht.

Zie Melis Stoke, *Rijm-Kronijk*, B. II. bl. 364-368, 375, 391; Scriverius, *Kron. van Holl. Zeel. en Vriest.* bl. 134; van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 1367; Hoogstraten, *Woordenb.*; van Hemert, *Levensbeschr. der Holl. graven.* bl. 108-117; (Loosjes), *Charakterk. der Vaderl. geschied.* D. I. bl. 210-224; Kok, *Vaderl. Woordenb.*; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. II. bl. 216, 219-223, 227, 230, 232, 234-236; van Wyn, *Bijv. en Aanm. op* Wagenaar, D. II. bl. 75-78; van Kampen, *Vaderl. Karakterk.* D. I. bl. 95; Arend, *Algem. geschied. des Vaderl.* D. II. St. I. bl. 114-123; Kist en Royaards, *Ned. Arch. voor Kerk. geschied.* D. I. bl. 373, 408, 413, D. V. bl. 155; van der Chys, *de Munten van Holl. en Zeel.* bl. 54-62; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 1. 306.

[Dirk VII]

DIRK VII, de laatste Graaf van Holland van dien naam, was de oudste zoon van Graaf Floris III en Ada van Schotland, en volgde zijn vader in het bewind dezer landen ten jare 1190 op, toen deze in het Oosten overleden was. Na het kinderloos overlijden van Filips, Graaf van Vlaanderen, ontstonden er geschillen over de opvolging, en Dirk trachtte zich van de spanning en verwarring, daaruit ontstaan, te bedienen, om zich van de leenroerigheid van Vlaanderen te ontslaan. Te vergeefs drong hij bij Keizer Hendrik VI aan, om Zeeland bewester Schelde voortaan onmiddelijk van hem in leen te ontvangen, doch verwierf van hem de tolheffing te Geervliet, waaruit men wil dat de eerstvolgende oorlog met Vlaanderen ontspoten is. Toen in 1194 zijn broeder Willem uit het Oosten was teruggekeerd, ontstond er tusschen de beide broeders spoedig verschil, en Willem vlugtte naar West-Friesland, waar hij de Drechterlanders tegen zijnen broeder in opstand bragt. Toen Dirk gereed stond de vijandelijkheden van Willem te straffen, had den inval der Vlamingers in Zeeland plaats. Hij verdeelde hierop zijne strijdkrachten, trok met een deel krijgsknechten naar Walcheren, terwijl zijne dappere gemalin Adelheid van Kleef, aan het hoofd van 4000 mannen, Willem te gemoet trok, en hem in 1195 bij Alk-

maar versloeg, welke blijde mare Graaf Dirk ter oore kwam, nadat hij, na een allerhevigst gevecht op Walcheren, Graaf Boudewijn van Vlaanderen geslagen en genoodzaakt had Zeeland te ontruimen. Door tusschenkomst van Ada van Schotland werd den zoen tusschen Dirk en Willem getroffen, terwijl Dirk in 1198 in Drechterland viel, en het op eene vreeselijke wijze verwoestte. Toen de Utrechtsche Bisschop Boudewijn II daarop gestorven was, poogde Dirk zijn oom Dirk, den domproost, op diens zetel te verheffen. Hierin niet slagende, ontstond er tusschen den Graaf en den aangestelden Bisschop Dirk van der Aare, eenen bloedigen oorlog, in welken Graaf Dirk na eenig voordeel behaald te hebben in 1202 bij Heusden door den vijand overvallen, geslagen en gevangen naar Leuven gevoerd werd, van waar hij niet dan tegen een groot losgeld ontslagen werd, en kort daarop den 4^{den} November 1203 te Dordrecht overleed, slechts eene dochter, Ada genaamd, achterlatende. Zijne af beelding ziet het licht.

Dirk VII vereenigde in zich moed en dapperheid, ridderlijke geaardheid, maar ook ontembare heerschzucht, die de bron geweest is van vele rampen die het land, gedurende zijn leven niet alleen, maar ook na zijnen dood overkwamen. De waarheid vordert evenwel te erkennen, dat zijne strijdhaftige gemalin de oorzaak was der vele burgertwisten, die het land onder zijne regering, en later onder die van Ada en Willem I, zoo hevig beroerden. Op zijn sterf bed scheen hij het te voorzien, welke tijden er onder de regering zijner dochter komen zouden, doch de dood overviel hem, eer hij de zaak harer voogdijschap geregeld had.

Zie Melis Stoke, *Rijm-Kronijk* B. II. bl. 447-457; *Oude Holl. Div. Chron.* veertiende Div. c 3, 7; van Leeuwen, *Alouds Holl. Hist.* bl. 1367; Hoogstraten, *Woordenb.*; van Hemert, *Levensbeschr. der Holl. Graven.* bl. 126-133; (Loosjes) *Charakterk. der Vaderl. gesckied.* D. I. bl. 233-240; Kok, *Vaderl. Woordenb.*; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. II. bl. 274-276, 279, 280, 282, 283, 290-299; van Wyn, *Bijv. en Aanm. op* Wagenaar, D. II. bl. 90, 97, 98; *Nalezingen*, bl. 131; van Kampen, *Vaderl. Karakterk.* D. I. bl. 95; Arend, *Algem. geschied. des Vaderl.* D. II. St. I. bl. 182-191; van der Chys, *de Munten van Holl. en Zeel.*, bl. 69-72; Muller, *Cat. van Portrett.*, bl. 1, 305.

[Dirk Barends]

DIRK BARENDS. Zie BARENDSEN (DIRK).

[Dirk Bavo]

DIRK BAVO. Zie over hem het artikel van ADELBOLDUS, D. I. bl. 60.

[Dirk van Haarlem]

DIRK VAN HAARLEM. Zie STUERBOUT (DIRK).

[Dirk Jacobsz]

Dirk Jacobsz. Zie JACOBSZ. (DIRK).

[Dirk Joosten]

DIRK JOOSTEN, vervoegde zich met A d r i a a n M e n n i n g in 1566 in de vergadering der Staten te's Gravenhage, eischende niet alleen vrijheid tot het afnemen van de beelden uit de kerken, maar zelfs dat men hen zou voorzien van timmerlieden, opdat zulks op stads kosten geschiedde. Men eischte uit ver-

baasdheid niet eens hunne commissie; maar zij sloegen op de borst en zeiden dezelve daarin te hebben, waarop men hen, in die hagchelijke omstandigheden, hun verzoek geheel toestond.

Zie B o r , *Ned. Oorl.* B. II. bl. 62 (89).

[Dirk van Kleef]

DIRK VAN KLEEF. Zie KLEEF (DIRK VAN).

[Dirk van Leuven]

DIRK VAN LEUVEN. Zie LEUVEN (DIRK VAN).

[Dirk]

DIRK *de Snijder*, was de voornaamste onder de Naaktloopers of zoogenaamde Adamiten te Amsterdam in 1535. Hij vergaderde in dat jaar met zeven mannen en vijf vrouwen in de Zoutsteeg, ten huize van J o h a n S i b e r t , die zelf afwezig was, gaf zich aldaar voor een profeet uit, viel ter aarde en begon voor zijne broeders en zusters zoo hevig te bidden, dat, volgens het verhaal, ieder met schrik en beving bevangen werd. Zijn gebed geëindigd zijnde, zeide hij: ‘Ik heb God in zijne heerlijkheid gezien en met Hem gesproken, ik ben opgevoerd geweest in den Hemel en daarna in de Hel, en heb alles doorzien; de groote dag des oordeels is aanstaande, en gij zijt in der eeuwigheid verdoemd. Gij zijt de Hel nog niet waardig, maar in den diepsten afgrond zult gij verzinken.’ Kort daarop, op een vroegen morgen in de maand Januarij van genoemd jaar, terzelfder plaatse bijeengekomen zijnde, trok de profeet, na het gebed, zijne kleederen uit, en vertoonde zich geheel naakt, hetwelk hij aan de anderen gebood ook zoo te doen, zeggende, dat ‘de waarheid naakt en bloot moest gaan,’ Allen zijn gebod volgende, wierpen, op zijn bevel, hunne kleederen op het vuur; omdat, zoo zeide de profeet ‘alles wat uit de aarde voortgekomen was, door het vuur verteerd en Gode opgeofferd moest worden.’ De vrouw des huizes, die door den stank der smeulende kleederen gewekt was, opgestaan en in het vertrek gekomen zijnde, kreeg terstond bevel om zich insgelijks te ontkleeden, gelijk zij deed. Niemand van deze misleide menschen wist toen nog wat er verder gedaan moest worden. D i r k *de snijder* beval dat men hem volgen en naroepen zou. Hierop ter deur uitgegaan zijnde, liepen zij als uitzinnigen de stad op en neder, onder een ijsselijk gehuil en ‘geschreeuw van Wee! wee! wee! de wraake Gods! de wraake Gods! de wraake Gods!’ De schutterij liep te wapen, en de Naaktloopers werden bij het lijf gegrepen en naar het stadshuis gebragt. Toen zij verhoord zouden worden, wilde men hen van kleederen voorzien, doch zij weigerden die, roepende: ‘dat zij, de naakte waarheid en Gods beeld zijnde, zich nergens over schaamden.’ Het scheen dat zij, met de schaamte, ook het gevoel van koude verloren hadden. Het huis waaruit zij gekomen waren, vond men zoo vast gesloten, dat men de deur moest doen openspringen, waarna men het vertrek, daar zij zich ontkleed hadden, in brand vond en twee schotels met vleesch boven het vuur hangen. De regering vermoedde dat men een aanslag op de stad in den zin had, hield de kerken en poor-

ten gesloten, deed de klokken stilstaan en de schutterij in de wapens blijven. Ook werden er bij eene huiszoeking sommige personen, als verdacht aan medepligtigheid, gevangen genomen, doch spoedig weder ontslagen. De Naaktloopers werden den 25sten Februarij onthoofd en in linnen kleederen op het rad gelegd.

Zie H o r t e n s i u s , *Oproer der Wederdoopers* (fol. uitg.) bl. 20; W a g e n a a r , *Vad. Hist.* D. V. bl. 88-90.

[Abraham Dircksen]

DIRCKSEN (ABRAHAM). Zie BIERENS (ARRAHAM DIRKSZ.)

[Alle Dirks]

DIRKS (ALLE). Zie DERKS (ALLE).

[Filips Dirkse]

DIRKSE (FILIPS). Zie DIRKSZ. (FILIPS).

[Andries Dirksen]

DIRKSEN (ANDRIES). Zie CASTRICUM (ANDRIES DIRKZ.)

[Willem Dirksen]

DIRKSEN (WILLEM), bijgenaamd *Brederode*, een linnenwever te Haarlem, en in alle opzigten een slecht mensch, was een der hoofden van het Kaas- en Broodvolk in 1492, en de vervaardiger van het rijmpje, waarmede zij het in stukken gehakte lijk van den Schout N i k o l a a s v a n R u y v e n aan zijne vrouw, in eene mand, te huis zonden, dus luidende:

> O Vrouwken v a n R u y v e n
> Aen dese boutkens zuldy kluyven.

Hij was het ook die den opstand in Alkmaar bewerkt had; doch hij moest eerlang zijne euveldaden met den hals boeten.

Zie W a g e n a a r , *Vaderl. Hist.* D. IV. bl. 279; B i l d e r d i j k , *Geschied des Vaderl.* D. IV. bl. 299; A r e n d , *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. III. bl. 272, waar hij W a l i c h D i r k s z o o n genoemd wordt.

[Abraham Dirksz]

DIRKSZ (ABRAHAM). Zie BIERENS (ABRAHAM DIRKSZ.)

[Ary Dirksz]

DIRKSZ. (ARY) was een der stoutste en onversaagdste burgers van Enkhuizen, die zich in 1572 deed kennen, door de zaak der vrijheid mannelijk voor te staan en zich tegen de soldaten te verzetten, wegens het uitbrengen van een oorlogsboot, zeggende ‘Schiet gij op een burger, ik zal u een opsteeker door de ribben jagen’,

om welke stoute taal de burgemeesteren, zoo wel als de soldaten, de Watergeuzen hunnen gang lieten gaan.

Zie C e n t e n , *vervolg op* B r a n d t 's *Hist. van Enhhuizen*, bl. 155.

[Barend Dirksz]

DIRKSZ. (BAREND) was de vader van den beroemden kunstenaar D i r k B a r e n d s e n , en wordt doorgaans *Doove* B a r e n d genoemd. Hij was een tamelijk goed schilder, van wien op het Stadhuis te Amsterdam, in welke plaats hij woonde, in 1604 te zien was een tafereel, verbeeldende de opschudding door de wederdoopers in 1535 verwekt. Zijn portret is bij v a n M a n d e r .

Zie K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch.* D. I. bl. 53, 54.

[Cornelis Dirksz]

DIRKSZ. (CORNELIS). Zie DIRKSZOON (CORNELIS).

[Filips Dirksz]

DIRKSZ. (FILIPS), burger der stad Leiden, wiens naam met eere genoemd wordt bij een uitval door die van Leiden op de Boshuizer schans, bij de belegering der stad in 1574, onder-

nomen. Hij was de eerste in de schans en verkreeg den daarvoor gestelden prijs.
Zie B o r , *Nederl. Oorl.* B. VII. bl. 532. (42).

[Frans Dirksz]

DIRKSZ (FRANS) woonde in het Regulierenklooster Emmaus bij Gouda, in welke stad hij geboren is; hij vervaardigde gedichten.
Zie R ö m e r , *de Kloost. en Abd. in Holl. en Zeel.*, D. I. bl. 388.

[Gerbrand en Pieter Dirksz]

DIRKSZ (GERBRAND en PIETER), twee broeders, goudsmeden van beroep, die in 1518 in hunne woonplaats voor de kerk te Hoorn de groote Ciborie maakte. Zij waren zoo beroemd om hunne bekwaamheid, dat zij zelfs naar Denemarken, door Koning C h r i s t i a a n II, ontboden werden, om zijn cachet en verscheidene andere stukken voor hem te maken.
Zie A b b i n g , *Geschied. der Stad Hoorn en van de Groote Kerk*, bl. 82.

[Oom Jacob Dirksz]

DIRKSZ (Oom JACOB), leeraar bij de Doopsgezinden te Wormerveer; hij schreef:
Endige predicatiën tot boete, *en beteringe des levens*, *in deceren roevigen tijd des oorlogs*, *en gemeenen nood des vaderlands aan alle landgenooten in 't gemeen tot leeringe*, *en vermaaninge voorgesteld*, 1637. 4°. Herdrukt. Amst. 1697. 4°.
Vijf Predicatiën over eenige duistere of anders disputable schriftuurplaatsen in den zendbrief des Apostels Paulus aan de gemeente Jesu Christi te Romen; *dienende met eenen tot openinge van denzelven Zendbrief*, *mitsgaders van den waaren Christelycken Godsdienst*, Amsterdam en Hoorn, 1678. 4°.
De Christelyke huisvader, *raakende den pligt der geloovige ouderen beneffens hunne kinderen*, *om die in de godzaligheid te onderwijzen*, *en in vreeze Gods op te kweeken* door O.J.D. V.W.V. (dat is, Oom J a c o b D i r k s z van Wormerveer), Amst. 1677. 8°.
Een Allegorisch-Historisch Verhaal van het edel en magtig Koningrijk van Salem, *mitsgaders van deszelfs edelen Koning en zijne volmaakte Deugden*, *en van de reize tot hetzelve voorgesteld in maniere van Zaamenspraake tusschen Historicus Waarmond en Reislust Weetgeerszoon*, Amst. 1683. 12°. m. pl.
Zie S c h i j n , *Geschied. der Mennon.* bl. 653-656.

[Pieter Dirksz]

DIRKSZ (PIETER), bijgenaamd *Langebaard*, geboren in 1528 te Edam, en aldaar overleden den 4den Februarij 1606; nadat hij geruimen tijd het ambt van Weesmeester had bekleed, waartoe hij den 19den April 1585 gekozen was. Men vindt van hem aangeteekend dat hij van tijd tot tijd het land doorging, met het liefdadig doel om ten behoeve der burgerweezen zich te laten bezien. Zijn baard had, naar luid van het verhaal, meer dan tweemaal de lengte van zijn geheelen ligchaam. Het was op een dezer reizen, dat eene vrouw te Haarlem zijn baard onbesuisd aangreep, waarna dezelve inkromp, hetgeen

hem zware pijn veroorzaakte. De baard werd daarom afgesneden, doch bekwam na verloop van tijd weder eene buitengewone lengte. 's Mans afbeelding op doek geschilderd werd vroeger gevonden in het Prinsenhof of klooster te Edam, later overgebragt naar het Stadhuis, van waar zij eindelijk is overgeplaatst ten huize van den Stads-Architect P. Veen.

Zie Allan, *de Stad Edam en hare Geschied*. bl. 39 en 41.

[Cornelis Dirkszoon]

DIRKSZOON (CORNELIS) was in 1572 Burgemeester van Monnikendam en tevens Admiraal van Noord-Holland. Hij stond bekend als een man van groote kloekmoedigheid en ondervinding, waarvan hij overvloedige bewijzen gegeven heeft. Gedurende de belegering van Alkmaar door de Spanjaarden in 1573, rustte de Graaf van Bossu te Amsterdam twaalf schepen en zes jachten uit, om zoowel te land als ter zee Noord-Holland te bedwingen, Hij zelf voerde het Admiraalschip *de Inquisitie*, terwijl P. van Boschhuizen tot Vice-Admiraal werd aangesteld. Door tegenwind belet was hij niet vóór den 5^{den} October van dat jaar onder zeil gegaan, en, ofschoon met moeite, over Pampus geraakt. De Noord-Hollandsche vloot bestond uit drie en twintig groote en verscheidene kleine vaartuigen, over welke Cornelis Dirkszoon het bevel voerde. Op genoemden dag hielden de beide vloten, die op den afstand van een steenworp elkander telkens voorbij liepen, een hevig schutgevaarten, waarbij Dirkszoon, die te vergeefs poogde den vijand te enteren, in den regter arm geschoten werd. Inmiddels werd door de nabijheid der Hollandsche vloot het beleg van Alkmaar opgebroken en tot op den 11^{den} October bleven de beide vloten tot op een kwartier uur van elkander geankerd liggen, daar de wind voor beiden ongunstig was. Dirkszoon had het bevel weder op zich genomen en wenschte ondanks het tegenbevel van Sonoy nog dien dag den vijand aan te grijpen. Toen de wind in zijn voordeel gekeerd was, zeilde hij op de Spaansche vloot aan, en toen had die merkwaardige slag op de Zuiderzee plaats, die bij onze geschiedschrijvers uitvoerig geboekt is, en waarin bevelhebbers en soldaten onvergankelijke roem verwierven. De graaf van Bossu werd door Dirkszoon gevangen genomen en na eene driejarige gevangenschap door hem naar Middelburg gebragt, waar de Prins van Oranje hem in vrijheid stelde.

Dirkszoon, van wiens bedrijven maar al te weinig berigten tot ons gekomen zijn, bleef in 's lands dienst, gelijktijdig het Burgemeesterschap van Monnikendan bekleedende. In 1575 lezen wij dat de vijand eensklaps voor Hoorn verschijnende, aldaar een koornschip bemagtigde, hetwelk evenwel door de onzen onder Dirkszoon ontzet werd, die de vijandelijke schepen vervolgde, maar niet kon inhalen.

Meerdere krijgsbedrijven heeft de geschiedenis van hem niet opgeteekend. De prins van Oranje had in 1578 het voornemen om

hem tot Vice-Admiraal van Holland, onder Johan van Duivenvoorde, aan te stellen; de gedeputeerden van het Noorder kwartier evenwel verzochten den Prins, bij een schrijven van den 23sten Mei van dat jaar, om daaraan geen gevolg te geven, daar Dirkszoon hiermede zeker niet zou instemmen; doch verzochten den Prins hem tot Admiraal der Zuiderzee te bevorderen. Of hieraan voldaan is weten wij niet; maar zeker is het dat Dirkszoon door genoemde gedeputeerden bij besluit van den 10den Maart 1578 voor zijne overwinning op Bossu behaald, en ter belooning van andere goede dienste den lande sedert 1573 betoond, vereerd werd met de som van elf duizend gulden.

De tijd wanneer Dirkszoon overleed is onbekend. Zijne nakomelingen voerden vervolgens den naam van Admiraal; terwijl de stad Monnikendam zijn zegelring, zijn portret en het ridderteeken van het Gulden Vlies, door Bossu zelven aan Dirkszoon ten geschenke gegeven, tot op heden bewaart. Naar dat portret, door den Schilder A. Oosterveld te Monnikendam voor eenige jaren ontdekt en hetwelk, naar men zegt, geen twijfel aan de echtheid overliet, is het door C.E. Taurel gegraveerd portret van Dirkszoon vervaardigd, dat in het werk van wijlen Dr. Arend, D. II. St. VI. tegenover bl. 8 voorkomt. Ook moeten te Hoorn, bij den Heer L. Stokbrôo, berusten de levensgrootte portretten van Dirkszoon en zijne vrouw, door Rotius geschilderd, benevens zijn Commandostaf en zijn Cachet met het wapen van Monnikendam.

Zie Bor, *Ned. Oorl.* B. VI. bl. 456 (335); Wagonaar; *Vad. Hist.* D. VI. bl. 449; Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. X. bl. 542, D. XII. bl. 383; Abbink, *Geschied. van Hoorn*, bl. 9; dezelfde, *verv. op* Velius, Aant. bl. 142 en 143; *Kron. van het Hist. Gen.* D. V. bl. 299-302, 246 247; Arend, *Alg. Gesch. des Vad.* D. II. St. V. bl. 312-316, 374, St. VI. bl. 9; *de Navorscher*, D. I. bl. 378, D. II. bl. 274, D. III. bijbl. bl. CXXVI, CLX, D. VII bl. 320, D. VIII. bl. 53.

[Feicke Dirkszoon]

DIRKSZOON (FEICKE) was de zoon van Dirck Freerksz, Grietman van Idaarderadeel, wien hij in 1550 opvolgde. Als gevolmagtigde in de Staten was hij in dat jaar mede tegenwoordig bij het opmaken van den eed van huldiging aan Filips II.

Zie Baerdt van Sminia, *Nieuwe Naamlijst van Grietmannen*. bl. 149.

[Hendrik Dirkszoon]

DIRKSZOON (HENDRIK) wordt reeds in 1525 op de regeringslijsten van Amsterdam vermeld, ofschoon hij, bij het handhaven van zijn gezag, geenszins zijn goeden naam kon bewaren, daar hij verdacht werd door schijn van bedrog, bij een verbod van uitvoer van granen, als ook omtrent het achterhouden van een deel des tienden pennings. In de pogingen tot onderdrukking der hervorming speelde hij, als Spaanschgezind zijnde, een

grooten rol. Met behulp van den onder-inquisiteur Floris Egbertsz en Fij Hermans of *geele* Fij, eene gemeene vrouw, die zich bezig hield met het bespieden en aanbrengen van Onroomsche vergaderingen, werd menige onschuldige het slagtoffer zijner boosheid. Inzonderheid moest Willem Dirksz. Bardesius, sedert 1542 Schout te Amsterdam, die zich zeer gematigd betoonde, in 1554 zijne vervolging ondervinden. Bij de omwenteling in 1578 kreeg ook hij zijn loon, daar hij met vele leden der regering en een aantal priesters uit de stad werd gezet. Toen men hem naar de schuit bragt, die hem met anderen aan den St. Anthonie's dijk moest aan land zetten, meende hij niet anders of men zou de schuit, met allen die daarin waren, doen zinken, en zond het linnen, hetwelk zijne vrouw aan hem liet bezorgen, terug, met de boodschap dat hij het niet noodig had; doch aan land gezet, hernam hij zijnen moed, en sloeg zelfs tot spotternij over, schertsenderwijs zich beklagende, dat zij, afgezette regenten, de kruiwagen vergeten hadden. Gevraagd zijnde wat hij van de tegenwoordige verandering dacht, voegde hij hun het oude spreekwoord toe: huimetuit, hoedt u voor de weêrstuit. Hij overleefde zijn verloren gezag niet lang in Haarlem, en stierf aldaar nog in hetzelfde jaar 1578, door allen veracht, zóó zelfs, dat het gerucht ging, bij zijne begravenis, dat de duivel zijn lijk zoude weggevoerd hebben.

Zie Wagenaar, *Beschr. van Amst.*, (8°. uitgave) D. III. bl. 82, 97, 100, 226, 474; *de Hervorm. van Amst.*, in 1578, enz. (Amst. 1778) bl. 21, 22, 51; Scholtema, *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 284; Blaupot ten Cate, *Geschied. der Doopsgez. in Holl.* enz. D. I. bl. 31, 32.

[Pieter Dirkszoon]

DIRKSZOON (PIETER), of Dirksz, te Emden geboren, was een uitmuntend zeeman, die van den beroemden Petrus Plancius onderwijs in de wiskunde verkregen had. Er zijn verder omtrent dezen man geene zekere berigten voorhanden. Volgens het verhaal van den Hoogleeraar Paulus Merula, medegedeeld door den Hoogleeraar Moll, nam hij in 1595 deel aan den eersten togt naar Oost-Indië, onder Cornelis Houtman, hield zich met sterrekundige waarnemingen bezig, en ontdekte veertien nieuwe zuidelijke sterrebeelden. Onder het waarnemen des hemels gestorven zijnde, zegt Merula, voer hij ten hemel, en een onsterfelijken roem verkregen hebbende, liet hij de erfenis zijner vlijt aan zijnen leermeester.

Zie Moll, *Zeetogt. der Ned.* bl. 51-54; van Kampen, *Geschied. der Ned. buit. Europa* D. I. bl. 78.

[Quiryn Dirkszoon]

DIRKSZOON (QUIRYN), met den bijnaam van Talesius, dien hij, naar verhaald wordt, aan Erasmus te danken had, werd den 19den December 1505 te Haarlem geboren. Hij begaf zich, na zich te Keulen in de wetenschappen te hebben geoefend, naar Bazel, waar hij met Erasmus, die hem om zijne geleerdheid hoogachtte, in gemeenzame vriendschap leefde,

en later briefwisseling met hem hield. Hij werd onder de geleerde mannen van zijnen tijd genoemd, en was beurtelings Schepen, Pensionaris en Burgemeester van Haarlem. Het laatste ambt bekleedde hij in de jaren 1543-1545, 1552, 1559, 1560, 1567-1569 en 1570. Hij was een hevig ijveraar voor de Roomsche Godsdienst, en zijne wreede behandeling van den Hervormden Rederijker Adriaan Heinszoon, dien hij in 1568, in spijt van de klachten zijner grijze moeder en acht onmondige kinderen, liet ophangen, getuigt van zijne heftigheid; ook had hij gepoogd den verdienstvollen Dirk Hasselaer van Haarlem om het leven te brengen. Aan zijnen ijver had hij dan ook zijn treurig einde te danken. Toen de Geuzen in 1572 alles in Holland voor de vrijheid wonnen, achtte Dirkszoon zich te Haarlem niet veilig, en wilde naar Keulen vlugten. Te Nijmegen echter dwong hem eene ongesteldheid terug te keeren, en te Utrecht wist hem den graaf van Bossu te overreden, zich weder naar zijne geboortestad te begeven. Gedurende het beleg der stad door de Spanjaarden, werd hij om zijne Spaanschgezindheid en betoonde wreedheid in de gevangenis geworpen, en toen de belegeraars eenige Haarlemmers digt aan den wal ten deele aan den hals, ten deele bij de beenen hadden opgchangen, plantte men ook eene galg op den stadsmuur. Dirkszoon werd uit de gevangenis gehaald en weldra zonder beschuldiging en regtspleging, te gelijk met den oud Burgemeester Lambrecht Jacobzoon en nog een ander, opgehangen. Dit had plaats den 27sten Mei 1573.

Zijne vrouw en dochter, Ursel, die hem in het gaan naar de strafplaats moed en troost inspraken, gaf men het baldadig gemeen ten prooi, en liet hen mishandelen en daarna verdrinken. Quiryn Dirkszoon wordt ook genoemd onder de getuigen voor de uitvinding der boekdrukkust te Haarlem, en als zoodanig beroept zich Junius op zijn verhaal.

Zie Opmeer, *Hist. Martt. Batav.* p. 100-116; Adr. Haemstedius, *Martelaarsboek*, p. 446 verso; Schrevelius, *Harlemias* enz. bl. 116, 337; *Korte Hist. Aant. wegens het Spaansche beleg van Haarl.* bl. 68; Scheltemn, *staatk. Nederland*, D. II. bl. 356, 357; *Gedenksch. wegens het vierde eeuwget. van de uitv. der boekdrukk.* bl. 379; de Koning, *Tafereel van de Stad Haarlem*, D. II. bl. 100.

[Daniel Dirriks]

DIRRIKS (DANIEL) was een Goudsch Rederijker, van wien men eenige rijmelarij vindt in den bundel: *Retereinen ghemaekt op eene vraghe, of in Christum te gheloven in aller menschen macht is, om naar haar believen te kiezen de dood of 't leven*? Amst. 1611. 8°.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenboek van Ned. Dicht*, D. II. bl. 40.

[Remigius Dirutius]

DIRUTIUS (REMIGIUS). Zie DRUTIUS (REMIGIUS).

[Leonard Diry]

DIRY (LEONARD). Zie DAVENT (LEONARD).

[Jacob van Dishoeke]

DISHOEKE (JACOB VAN), onjuist DIESHOEKE of DESHOECKS genaamd, was een zeer bekwaam stempelsnijder uit de zeventiende eeuw, die te Amsterdam woonde. Hij vervaardigde onder anderen de gedenkpenningen op den Nijmeegschen vrede, op Balthasar Bekker, en op den Graaf van Hartzfeld. In kunsttalent stond hij tusschen de gebroeders Jan en Maarten Smeltzing in. Hij wordt met lof herdacht door Bizot, in de voorrede van zijne *Medalische Historie der Republiek van Holland* (Amst. 1690 in 4°. bl. 33), waar hij bedankt wordt voor de bijdragen tot dit werk door hem geleverd.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.* D. I. bl. 183. Dr. Wap, *Astrea*, D. IV. bl. 193; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Dirk Adriaanse van Disselburg]

DISSELBURG (DIRK ADRIAANSE VAN) is de vervaardiger van een Psalmboek, waarin eenige Psalmen rijmen en anderen weder niet rijmen. Het werkje is getiteld:
De CL *Tekst-Psalmen des Koninklyken Prophete Davids*, *met eenige andere Lofsangen*, *na de nieuwe Oversetting des Bybels sanghs-wyse ghestelt... geheelyck op noten*, *op eene sleutel*, *na de Copye van* De Leeuw, Delft. 1666. kl. 8°.

Zie Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 171; Muller, *Supplem. op den Cat. van Godgel. Werk.* bl. 15.

[Robertus Distelbloem]

DISTELBLOEM (ROBERTUS) woonde te Leeuwarden bij de Hoeksterpoort, werd in 1766 lid van de Vroedschap aldaar, en in 1767 voogd van het Nieuwe Stads-Weeshuis. In het volgend jaar werd hij daarvan rentmeester en liet zich in die betrekkingen krachtig gelden, toen de Magistraat een nieuw reglement voor de voogden uitvaardigde, die weigerden het aan te nemen, ook op grond dat de Vroedschap, waarvan Distelbloem dat jaar voorzitter was, hierin niet erkend was. Een zware bundel stukken, in het stedelijk Archief, getuigt nog van dien hevigen twist. Van 1774-1777, 1780-1783 en van 1792 tot aan zijn overlijden, den 29sten Januarij 1793, was hij bouwmeester en lid van den Magistraat van Leeuwarden. Hij deed in 1770 met drie anderen een reisje van Leeuwarden naar Wezel, Kleef, enz. en terug, liet daarvan in handschrift een *Dagverhaal* na, waarvan wij de mededeeling aan Mr. J. Dirks te danken hebben, althans eenige uittrekkels uit hetzelve, die wel waardig zijn het licht te zien.

Zie *Nieuwe Friesche Volks-Alm.* voor 1857, bl. 1-25.

[Reinard van Ditford]

DITFORD (REINARD VAN) was in het jaar 1621 bevelhebber op het Huis te Reide, behoorende aan Floris, vrijheer van Boetzelaar, Heer van Odenkerken. Graaf Hendrik van den Berg zond van Wezel eenige ruiterij om hetzelve te bemagtigen. Ditford liet zich op den 30sten Augustus overhalen om, zonder dat

er een schot gedaan was, hetzelve over te geven; zelfs had 's Graven volk geen geschut bij zich.

Ditford trachtte zich daarover te verontschuldigen, door aan te voeren dat men hem uit naam van den Heer van Odenkerken bevel tot de overgave gezonden had, en dat hij aan dien, volgens eene schriftelijke order der Algemeene Staten, gehoorzaamheid schuldig was. Maar dit verontschuldigde hem niet bij Prins Maurits, die begreep dat de gehoorzaamheid wel betrekking had tot het burgerlijke maar niet in krijgszaken; weshalve Ditford werd teregt gesteld en gevonnisd om onthalsd te worden, hetwelk den 14den September daaraanvolgende geschiedde.

Zie Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. X. bl. 422; Kok, *Vad. Woordenb.* D. XII, bl. 386, 387.

[Petrus Divaeus]

DIVAEUS (PETRUS), of PIETER VAN DIEVEN, geboren te Leuven in 1536, werd aldaar in 1571 tot griffier van den Magistraat aangesteld en in 1575 belast met het onderzoek der charters en privilegiën dezer stad. Hij werd daarna benoemd tot Pensionaris van Mechelen en als zoodanig in 1581 door den Prins van Oranje gelast om met Elbertus Leonius en Sebastiaan van Loozen het land door te reizen, en *afgevaardicht om zekere wichtige zaecken*. Hij overleed te Mechelen in 1581, was een man van groote geleerdheid, wiens portret op den titel zijner *Opera Varia* gevonden wordt, en die schreef:

De Galliae Belgicae Antiquitatibus. Antv. 1566. 8°., idem 1580. 8°., idem 1584. 8°.

Rerum Brabanticarum Libri XIX. Antv. 1610. 4°. uitgegeven voor het eerst door Aubertus Miraeus.

Opera Varia, Lovan. 1757. fol.

Dit laatste werd door de zorg van Paquot voor het eerst uitgegeven en bevat:

1. *Rerum Lovaniensium Libri quatuor*.
2. *Annalium Oppidi Lovaniensis Libri Octo.*
3. *Commentarius de Statu Belgiae sub Franciae imperio*.

Er komen ook exemplaren voor, die, in plaats van het werk onder N°. 3 vermeld, het eerste hierboven genoemde werk van Divaeus bevatten.

Zie Pars, *Index Bat. of Naamrol.* bl. 414; de Wind, *Bibl. van Nederl. Geschiedsch.* D. I. bl. 158, 159, 541; *Biogr. Univ.* T. VI. p. 195; *Kron. van het Hist. Gen. te Utr.* D. V. bl. 331, 333; F. v. Goethals, *lectures relat. à l'hist. des scienc.*, *lettre et arts en Belg.*, T. III. p. 72-80; *Cat. der Bibl. van de Maatsch. der Ned. Letterk. te Leid. Bijv. over* 1853-1857. bl. 124.

[Divitis]

DIVITIS, Nederlandsch Kontrapuntist uit de eerste helft der zestiende eeuw. In de *Motetti della corona*, *libro primo*, door Ottavio Petrucei in 1514 te Fossembrose, met privilegie van Paus Leo X uitgegeven, komen kompositiën van hem voor.

Zie Kiescwetter, *Prijsverh. des Kon. Ned. Instit.* bl. 95.

[Arnold Dix]

DIX (ARNOLD) was een der vier Amsterdamsche kooplieden die in 1713 eigenaars van de kolonie Berbice werden.

Zie W a g e n a a r , *Vaderl. Hist.* D. XVIII. bl. 10, 11; K o k , *Vaderl. Woordenb.* D. XII. bl. 388.

[van Dobbe]

DOBBE (VAN) was in het midden der zeventiende eeuw lid van de Rederijkkamer te Hazerwoude, en komt als zoodanig voor in *Vlissings Redens-Lusthof*. Zijne zinspreuk was: *Met liefd' volbracht*.

Zie v a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 40.

[Pieter van Dobbe]

DOBBE (PIETER VAN) was een voornaam beeldhouwer, die op het laatst der zeventiende eeuw te 's Hage bloeide. In 1683 werd hij als meesterbeeldhouwer in het beeldhouwersgild aldaar opgenomen, en was er vervolgens ook Deken van. Voortbrengselen van zijne kunst zijn er niet bekend.

Zie K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Hendrik Dobbels]

DOBBELS (HENDRIK) wordt genoemd een vermaard zeeschilder.

Zie W a g e n a a r , *Beschrijv. van Amst.* D. XXI. bl. 108.

[Ferdinand Dobbrauski]

DOBBRAUSKI (FERDINAND) was waarschijnlijk een vreemdeling die zich te Amsterdam had nedergezet, en aldaar omstreeks het einde der achttiende eeuw leefde. Hij was lid van de Haagsche, Leidsche en Rotterdamsche dichtgenootschappen, en deed zich door zijne verzen als een zeer verdienstelijk dichter kennen. In het bijzonder wordt van hem genoemd zijne:

Klagt van Ada en zijn: *Eeuwzang op het tweehonderdjarige Feest der Hervorming van Amsterdam*.

Zie W i t s e n G e y s b e e k , *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 172. 173.

[Abraham Doble]

DOBLE (ABRAHAM) dichtte een Kamerspel: genaamd

Der drie Edelen vryagie na Dorinde.

Zie W i t s e n G e y s b e e k , *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 173.

[Hermannus en Joannes Doccomiensis]

DOCCOMIENSIS (HERMANNUS en JOANNES). Zie DOCKEM (HERMANUS en JOHANNES VAN).

[W.F. Dochter]

DOCHTER (W.F.), ook wel DOGTER gespeld, leverde in de *Haarlemsche Somerbloempjes*, *tweede offer*, *aen de vreuchtlievende Nympjes* enz. (1646) drie

zangstukjes, die zeer afsteken bij den dartelen toon, welken anderen in dit boekje aanslaan.

Zie v a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van Nederl. Dicht.* D. II, bl. 40.

[Hermanus van Dockem]

DOCKEM (HERMANUS VAN), uit aanzienlijke ouders te Dokkum geboren, legde zich met roem op de wetenschappen toe en werd eerst tot Priester te Leeuwarden, daarna tot Opperpastoor te St. Vitus-kerk aldaar aangesteld. Hij leefde omstreeks het begin der zestiende eeuw, was beroemd wegens zijne welsprekendheid en schreef:

Commentaria in XVII *priores Psalmos Davidicos*, die wij niet weten of in druk zijn uitgekomen. Toen de schrijver tot den 18^{den} Psalm gekomen was, begonnen zijne verstandelijke vermogens hem te begeven, waarop hij kort daarna overleed.

Zie S u f f r . P e t r u s , *de Scriptorib. Fris.* p. 118.

[Johannes van Dockem]

DOCKEM (JOHANNES VAN), geboren te Dokkum op het einde van de vijftiende eeuw; studeerde te Keulen en verkreeg aldaar den doctoralen graad in de Regten, in welke wetenschap hij er eerlang tot Hoogleeraar beroepen werd en als zoodanig met roem werkzaam was. In 1530 werd hij door K a r e l V benoemd tot lid van het Keizerlijk Kamergerigt te Spiers. Hij keerde evenwel in 1537 naar Keulen terug en werd door W i l l e m , Hertog van Kleef tot Raadsheer benoemd. Hij nam die benoeming aan onder voorwaarde van te Keulen te mogen blijven wonen, alwaar hij in 1541 aan de pest overleed. Hij was een groot vriend van B e r n a r d u s B u c h o v a n A y t a en van andere beroemde mannen, bij wie hij om zijne geleerdheid en zonderlinge regtskennis in hooge achting stond. Hij was een sieraad van zijn vaderland, hetwelk hij dikwijls met zijnen raad van nut was, voornamelijk nadat de voortdurende oorlogen door kalmer tijden gevolgd waren. Hij heeft eenige regtsgeleerde werken geschreven, die echter niet zijn uitgegeven. Hij had onder anderen een zoon, H i e r o n y m u s genaamd, een jongeling van veel aanleg, die door V i g l i u s v a n A y t a als zoon was aangenomen, doch die in den bloei zijner jaren overleed.

Zie S u f f r . P e t r u s , *de Scriptor. Fris.* p. 138-140; P a q u o t , *Memoir*. T. XV. p 171, 172; d o W a l , *de Clar. Fris. Jurceons.* p. 16, 37.

[Hermanus en Johan van Dockum]

DOCKUM (HERMANUS en JOHAN VAN). Zie DOCKEM (HERMANUS en JOHANNES VAN).

[Reinier van Dockum]

DOCKUM (REINIER VAN). Zie BOGERMAN (REINIER).

[Thidard Dodinga]

DODINGA (THIDARD), een Friesch edelman, die de voornaamste aanvoerder was der Friezen, die deel namen aan de belegering van Aken door koning W i l l e m II in 1248.

Zie W e s t e n d o r p , *Jaarb. van de Prov. Groa.* D. I. bl. 309; A r e n d , *Algem. Gesch. des Vaderl.* D. II. St. I. bl. 325.

[Dirk Dodinga]

DODINGA (DIRK), een beroemd Friesch Mathematieus, die te Franeker woonde en aldaar onderwijs in de wiskunde gaf. Meerdere bijzonderheden zijn ons van hem niet bekend.

Zie E k a m a , *Orat. de Fris. ingen. Mathem.* etc. p. 43.

[Augustinus Dodo]

DODO (AUGUSTINUS), in Friesland geboren, werd na de voleindiging zijner godgeleerde-studiën, domheer van St. Leonard te Bazel. Hij was de eerste die de

schriften van den oudvader Augustinus verzamelde en voor de uitgave gereed maakte. Hij overleed in 1501 aan de pest en zijnen arbeid zag in 1504 het licht.

Zie Suffridus Petrus, *de Scriptor. Fris.* p. 115; Sweertius *Ath. Belg.* p. 143.

[Rembertus Dodonaeus]

DODONAEUS (REMBERTUS) of DODOËNS, behoorde tot het Friesche geslacht der Joenckema's of Joenckensen, welken geslachtsnaam hij zelf echter niet heeft gevoerd. Hij werd in Mechelen den 29sten Junij 1517 geboren. Zijn vader was Doe-

de Jariga, die zich buiten 'slands reeds Dionysius Dodonaeus liet noemen en zich te Mechelen nederzette, alwaar hij koophandel dreef en een van de kosters der Parochie van St. Jan was. Dodonaeus werd vroegtijdig naar Leuven gezonden, alwaar hij zich, na zijne eerste letteroefeningen te Mechelen volbragt te hebben, tot de studie der geneeskunde bepaalde, waarin hij onder anderen tot onderwijzers had Leonard Willcmaers en Arnold Noot, en Jan Heems en Paulus Roels, beide kanunniken van den tweeden rang van St. Pieter. Reeds den 10den September 1535 werd hij tot Lieentiaat bevorderd. Na Frankrijk, Italië en Duitschland bereisd te hebben, zette hij zich te Mechelen als geneesheer neder en werd in 1548 door de regering aldaar tot stads-Doctor benoemd, terwijl hij een groot aantal leerlingen in de eerste beginselen der geneeskunde onderwees. Hij bedankte in 1557 voor eene officieuse benoeming tot Hoogleeraar in de geneeskunde aan de Leuvensche Hoogeschool, en werd meermalen aangezocht om zich aan het Spaansche Hof als geneesheer te verbinden. Eindelijk werd hij in 1574 lijfarts en hofraad van keizer Maximiliaan II, en na diens dood in 1576 van diens zoon en opvolger Rudolf II. Ofschoon een ruim bestaan en een vergenoegd leven hebbende, dat echter wel eens vergald werd door zijne oneenigheden met den twistgierigen Jan Krato von Krafftheim, waren er echter verschillende redenen die Dodonaeus bewogen om naar Nederland terug te keeren. Hij verzocht alzoo in 1580 zijn ontslag en maakte zich gereed om naar Brabant terug te keeren, doch de toestand van die provincie was toen zoodanig, dat hij besloot zich nog eenigen tijd te Keulen op te houden, alwaar hij door het gelukkig genezen van belangrijke ziekten veel eer behaalde. Hij trok vervolgens naar Antwerpen en werd kort daarop in 1582 door Curatoren der Leidsche Hoogeschool tot Hoogleeraar in de geneeskunde beroepen, welken post hij aannam en aanvaardde. Doch hij had er geen lang genot van, daar hij reeds den 10den Maart 1585 te Leiden overleed en aldaar in de St. Pieterskerk begraven werd. Zijn zoon Rembertus deed aldaar een eenvoudig gedenkteeken, tegen den eersten pilaar links van het koor, ter eere van zijnen vader oprigten.

Dodonaeus was gehuwd met Kathelyne 's Bruynen [1], die in April 1572 overleed en hem twee zonen en

(1) Ofschoon wij ons ten regel gesteld hebben om niet altijd de berigten tegen te spreken en aan te wijzen die andere schrijvers, in strijd met de door ons gegevene, mededeelen, moeten wij hier ovenwel bepaald aanwijzen, dat de door ons geraadpleegde schrijvers, op één na, allen dwalen door Maria Saeryn de vrouw te noemen van Rembertus Dodonaeus, den vader, daar, volgens het authentieke berigt van den Heer van Meerbeeck, in zijn hier aan te halen werk, bl. 25 het onwederlegbaar blijkt, dat de naam van Dodonaeus vrouw is, zooals wij die opgaven, en uit het medegedeelde, bl. 41, dat zij in 1572 overleed. Het blijkt alzoo hieruit, dat het berigt in *de Navorscher* (D. IV. bl. 168) als zou de Weduwe van Dodonaeus, Maria Saeryn aldaar genoemd, maar die de echtgenoot was van Dodonaous den zoon, uit Oostenrijk gekomen zijn, om haar mans tractement te vragen, ten einde daarvoor het bewuste monument in de kerk te Leiden op te rigten, met het door ons medegedeelde geheel in strijd is, en als onnaauwkeurig moet beschouwd worden.

drie dochters schonk. De oudste zoon D i o n i j s i u s overleed op jcugdigen leeftijd, de tweede R e m b e r t u s , insgelijks doctor in de geneeskunde, komt voor op eene lijst van gevangenen wegens hervormde gevoelens, allen op bevel van den Raad van Beroerten gekerkerd te Mechelen op het einde van 1574; hij volgde zijn vader als Lijfarts van R u d o l f II op, was gehuwd met M a r i a S a e r y n , en werd later geneesheer van den koning van Rome, alwaar hij den 22sten December 1605 overleed. De dochters waren A n t o i n e t t e , U r s u l e en J e a n n e . De afbeelding van D o d o n a e u s is op onderscheidene wijzen in het licht gegeven.

Ongetwijfeld was D o d o n a e u s een zeer geleerd man. Hij was geoefend in de fraaije letteren, verstond de wiskunde, was ervaren in de geneeskunde en bijzonder in de kruidkunde. Ook in de geschiedenis, vooral die van Friesland.

De werken door D o d o n a e u s in het licht gegeven zijn getiteld:

Paulus Aegineta a Johanne Gunterio latine conversus, *a Remberto Dodonaeo ad Graecum textum accurate collatus*, *ac recensitus*, Baz. 1546. 8°.

Cosmographica in astronomiam et geographiam Isagoge, Antv. 1548. 12°. cum fig. Een tweede druk van dit werkje verscheen onder den titel van:

De Sphaera sive de astronomiae et geographiae principiis cosmographica Isagoge: *olim conscripta à Remberto Dodonaeo medico*, *nunc vero ejusdem recognitione locupletior facta*, Antv. et Lugd. Bat. 1584. 8°. cum fig.

De Frugum Historia, *liber unus. Epistolae duae*, *una de Farre Chondro*, *Trago*, *Ptisana*, *Crimno*, *et Alica*; *altera de Lytho et Cerevisia*, Antv. 1552. 8°. cum fig.

Trium priorum de Stirpium historia commentariorum Imagines ad vivum expressae unà cum indicibus Gracea, *Latina*, *officinarum*, *Germanica*, *Brabantica*, *Gallicaque nomina complectentibus*, Antv. 1553. 8°. cum fig. Het tweede deel van dit werk kwam uit onder den titel van:

Posteriorum trium de stirpium historia commentariorum Imagines ad vivum artificiosissime expressae; una cum maginalibus annotationibus. Annotationes in aliquot priores tomi imagines, *qui Trium priorum librorum figuras complectitur.* Antv. 1554. 8°. cum fig.

Dit werk werd herdrukt onder den titel van:

Commentariorum de stirpium historia imaginum, *Tomus primus - Tomus secundus. Annotationes in alquot utriusque tomi Imagines. Et stirpium herbarumque complures Imagines novae quae supra priores*, *huic posteriori editioni accesserunt.* Antv. 1559. 8°. cum fig.

Cruydeboeck in den welcken die gheheele historie, *dat es 't gheslacht*, *'t fatsoen*, *naem*, *natuere*, *cracht ende werckinge*, *van den Cruyden*, *niet alleen hier te lande wassende*, *maer oock van den anderen vreemden*, *in der Medecijnen oorboorlyck*, *met grooter neêrsticheyt begrepen ende verclaert es met derselver cruyden natuerlick naer dat leven conterfeytsel daerby gestelt* enz. Antw. 1554 fol. m. pl., tweede druk Antw. 1563. fol. m. pl. In het Fransch vertaald en uitgegeven te Antwerpen 1557 fol. m. pl. In het Engelsch, Londen 1578. fol. m. pl. herdrukt aldaar 1586 en 1595 in fol. m. pl. en in 1600 en 1619 in fol. zonder pl.

Historia frumentorum, *leguminem*, *palustrium et aquatilium herbarum*, *ac eorum quae eo pertinent: Additae sunt imagines vivae*, *exactissimae*, *jam recens non absque haud vulgari diligentia et fide artificiosissime expressae*, *quarumque pleraeque novae*, *et hactenus non editae*, Antv. 1565. 8°. Herdr. 1566. 8° en 1569. 8°. m. pl.

Florum, *et coronariorum odoratarumque nonnullarum herbarum historia.* Antv. 1568, 8°. cum fig. Ibid. 1569. 8° cum fig.

Purgantium aliarumque eo facientium, *tum et radicum*, *convolvulorum ac deletariarum herbarum hisloriae libri* IIII. *Accessit appendix variarum et quidem rarissimarum nonnullarum stirpium*, *ac florum quorundam peregrinorum elegantissimorumque icones omnino novas nec antea editas*, *singulorumque breves descriptiones continens*: *cujus altera parte umbelleferae exhibentur non paucae*, Antv. 1574. 8°. cum fig. Ibid. 1576 8°. (?)

Historia vitis vinique et stirpium nonnullarum aliarum; item medicinalium observationum exempla rara, Colon. 1580. 8°.

Physiologices medicinae partis tabulae expeditae, Colon. 1581. 8°. Antv. 1581. 8°. (?) Ibid. 1585. 8°. (?)

Medicinalium observationum exempla rara. Accessere et alia quaedam quorum elenchum pagina post praefationem exhibet etc. Colon. 1581. 8°. Hard. 1584. 8°. Antv. et Lugd. Bat. 1585. Antv. 1586. 8°. (?) Hard. 1621. 8°.

Stirpium historiae Pemptades sex sive libri XXX. Antv. 1583. fol. cum. fig. Ibid. 1616. fol. cum fig. Eene vertaling van dit werk zag het licht onder den titel van:

Cruydt-boek van Rembertus Dodonaeus volgens sijne laetste verbeteringe met Bijvoegsels achter elck capittel wt verscheyden Cruydt-beshrijvers: *item*, *in 't laetste een Beschryvinge van de Indiaensche gewassen*, *meest getrocken wt de schriften van Carolus Clusius*, Leid. 1608 fol. m. pl. Aldaar 1618 fol. m. pl. Antw. 1644. fol. m. pl.

Praxis medica, Amst. 1618. 8°.

Behalve deze werken bestaan er van Dodonaeus nog eenige brieven, die of over plantenkunde of over andere onderwerpen handelen. De meeste van deze brieven zijn in de werken van andere schrijvers te vinden.

Behalve door het gedenkteeken, dat ter zijner eere in de St. Pieterskerk te Leiden is opgerigt, is door een groot aantal geleerden van vroegeren en lateren tijd in hunne geschriften hulde gebragt aan de vele verdiensten van Dodonaeus; maar vele plantkundigen hebben ook getracht zijnen naam in gedachtenis te doen blijven door aan sommige plantengeslachten den naam van *Dodonaea* te geven. De regering van Mechelen liet in 1839 eene marmeren buste van Dodonacus vervaardigen, door den beroemden beeldhouwer Joseph Tuerlinckx, om geplaatst te worden in den Hortus Botanicus te Mcchelen; terwijl de Maatschappij van Tuinbouw, aldaar in 1838 opgerigt, eene medaille in dat jaar liet slaan met de heeldtenis van Dodonaeus, die als prijsmedaille voortaan dienen zou. Verder bestaan er nog twee andere medailles tot zijne eer geslagen.

Zie Suffridus Petrus, *de Scriptor. Fris.* p. 270, 402-406; Sweertius, *Ath. Belg.* p. 655; Foppens, *Bibl. Belg.* p. 1064; Paquot, *Memoir* T. XV. p. 1-14; Saxe, *Onom. Liter.* T. III. p. 262; de Chalmot, *Biograph. Woordenb.* met pertr. Siegenbeek, *Geschied. der Leidsche Hoogesch.* D. I. bl. 37, 38, 216, 217, D. II. *Toev. en Bijl.* bl. 67, 68; Ali Cohen, *Oade en Middelgeschied. van de geneesk.* bl. 363, 445. 448, 449, 487, 564; *Alyem. Konst en Letterb.* 1841, D. I. bl. 69-71; P. J. van Meerbeeck, *Recherch. Hist. et crit. sur la vie et les ourrag. de Rembert Dodoens.* (Malin 1841, 8°.) met eene afbeelding van zijne marmeren buste en het facsimile van zijne handteekening; *De Navorscher*, D. IV. bl. 167, 168; van Rappard, *Overzigt eener verzam. Alba Amicorum*, in *Nieuwe reeks van werk. van de Mautsch. der Ned. Letterk. te Leid.* D. VII bl. 31, met het faesimile van zijn handschrift; Janssen, *de kerkherv. te Brugge.* D. II. bl. 96, 221; *Rec. ook der Rec.* 1835, bl. 330; Muller, *Cat. van Portrett*, bl. 72.

[Johannes Jacoeus Dodt]

DODT (JOHANNES JACOEUS) geboren in het begin der negentiende eeuw te Flensburg, in het hertogdom Sleeswijk, kwam als huisonderwijzer naar Holland en Utrecht, maar vestigde zich, als voor die betrekking minder geschikt, eerlang als onderwijzer der Hoogduitsche taal, en werd daarin als Lector aan de Utrechtsche Hoogeschool aangesteld. In 1828 opende zich voor hem eene nieuwe loopbaan, toen hem de vervaardiging van den catalogus der Academische boekerij werd opgedragen en hij tot haren Amanuensis werd aangesteld.

In die betrekking, waarin hem rijke oorkonden-verzamelingen ten dienste stonden, bewees hij de geschiedenis des vaderlands of der Nederlandsche letteren, en bepaaldelijk de bio- en bibliographie, de belangrijkste diensten; en onmogelijk is het de vele en hoogst belangrijke bijdragen daartoe door hem geleverd op te sommen. De *Algemeene Konst- en Letterbode*; de *Recensent*

ook der Recensenten; de Vriend des Vaderlands; het *Tijdschriftvoor geschiedenis*, *oudheden en statistiek van Utrecht*; het *Tijdschrift voor het Zeewezen*, van de Heeren P i l a a r en O b r c e n ; de *Verhandelingen en berigten betrekkelijk het Zeewezen*, van de Heeren T i n d a l en S w a r t ; het *Letterlievend Maandschrift;* de *Berigten en de Kronyk van het historisch Genootschap te Utrecht*, als ook het *Archief voor kerkelijke geschiedenis*, *inzonderheid van Nederland*, door de Heeren K i s t en R o y a a r d s en de *Godgeleerde Bijdragen*, bevatten een tal van stukken, die overvloedig getuigen van zijnen noesten vlijt, onvermoeiden ijver en onuitputtelijk geduld om de oude taal en het schier onleesbaaar schrift der oorkonden te onteijferen. Zijne veel omvattende kennis en groote bereidvaardigheid om vragen te beantwoorden, bragt hem in briefwisseling met vele geleerden, en altijd was hij gereed om geheel belangeloos anderen in hunne nasporingen ten dienste te staan.

In krachtvollen leeftijd, en te midden van een aan de wetenschap gewijd leven, overleed D o d t te Utrecht den 25sten Augustus 1847. De meeste letterkundige genootschappen in ons vaderland, waarvan hij lid was, deden hulde aan zijne verdiensten. De belangrijke verzameling handschriften, door hem vervaardigd en nagelaten, was voorzeker eenig in haar soort, doch bragt in publieke verkooping weinig geld op, hetwelk aan tijdsomstandigheden moet toegeschreven worden en vooral aan de onduidelijkheid van het schrift, waardoor de stukken voor de groote meerderheid onleesbaar zijn.

De afzonderlijk door D o d t uitgegevene geschriften zijn getiteld:

Beknopte Hoogduitsche Spraakkunst, met drie Aanhangsels, Amst. 1825. 8°.

Berigt omtrent Handschriften van werken over de geschiedenis van Nederland, *zamengesteld uit het Archiv für altere Deutsche geschichte*, Utr. 1834. 8°.

Repertorium dissertationum Belgicarum, *sive index chronologicus et nominali-Alphabeticus omnium dissertationum inaug.*, *quae ab anno* 1815, *usque ad anno* 1830 *auspiciis Academicarum Belgicarum sunt impressae*. Utr. 1835. 4°.

Pogingen om eene meer grondige beoefening der geschiedenis van Nederland voor te bereiden. Utr. 1837. 8°.

Dit werkje bevat een naauwkeurig overzigt van de uitheemsche geschiedschrijvers der Spaansch-Nederlandsche onlusten. Onder de namen der schrijvers zijn de letterkundige hulpmiddelen aangewezen, de titels der werken en hunne verschillende uitgaven en eindelijk derzelver vertaingen vermeld. De aanteekeningen, die de schrijver op deze lijst wilde doen volgen, zijn nimmer in het licht gegeven.

Archief voor kerkelijke en wereldlijke Geschiedenissen, *inzonderheid van Utrecht*, Utr. 1838-1848. 4°. Vervolgd

door A.M.C. van Asch van Wijck. Utr. 1850-1851. 2 Deelen 4°.
Dit werk is een loffelijk getuige van den ijver en kunde des eersten bewerkers, aan welks zevende deel hij arbeidde, toen de dood hem wegnam.

Zie *Algem. Konst- en Letterb.* 1847. D. II. bl. 225-227; *Handel. der jaarl. Algem. Verg. der Maatsch. van Nederl. Letterk. te Leiden*, 1848. bl. 29, 30; *Kronyk van het Hist. Gen. te Utr.* D. IV. bl. 56-63; (Brinkman), *Alph. Naaml. van Boek.* bl. 29, 169, 553; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. letterk. te Leid* D. II. bl. 21, 197, 302, 594; van Leeuwen, *Cat. der Prov. Bib. van Friesl.* bl. 19, 142.

[Albert Doedes]

DOEDES (ALBERT) van Stavoren, nam deel aan den oorlog tusschen de Schieringers en Vetkoopers, welke laatsten hij diende. Als zoodanig komt hij voor, aan het hoofd van eene bende vreemd krijgsvolk staande, in het jaar 1443. Hij rukte in Gaasterland, belegerde met hulp van Gale Galema van Koudum en andere Vetkoopers, de verchansing de Spijker te Hemelum en stak het dorp in brand. Doch de Schieringers bragten al hunne magt bijeen en ontzetteden de schans. Albert Doedes vlugtte in de kerk, doch werd daar uitgehaald en vermoord.

Zie Arend, *Algem. geschied. des Vaderl.* D. II. St. 3. bl. 199.

[Enno Doedes Star]

DOEDES STAR (ENNO). Zie STAR (ENNO DOEDES).

[Mr. Adriaan Doedeszoon]

DOEDESZOON (Mr. ADRIAAN). Zie ANTHONISZOON (ADRIAAN).

[Willem Doedijns]

DOEDIJNS (WILLEM), en niet zoo als zijn naam gewoonlijk gespeld wordt, Doudijns, werd in 1630 te 's Hage geboren, alwaar zijn vader Burgemeester en Kolonel der schutterij was. Hij had tot onderwijzer in de kunst Alexander Petit, en hield zich vervolgens twaalf jaren te Rome op, zich onledig houdende met het naauwkeurig afteekenen der antieken en het copiëren van uitgezochte schilderstukken. In zijne geboorteplaats teruggekeerd, was het vooonamelijk door zijne bemoeijingen, dat aldaar een kunstgenootschap of Academie opgerigt werd, van welke hij meer dan eens directeur geweest is. Hij stierf in 1697. Op het stadhuis te 's Hage, en op het Museum van Oudheden te Utrecht worden schilderijen van hem gevonden. Onder de leerlingen, die hij in de kunst opgekweekt heeft, behooren Augustinus en Mattheus Terwesten.

Zie Immerzeel, *Lev. Werk. der Kunstsch. op Douijns*, Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch. op Doedijns.*

[Hendrik Doeff]

DOEFF (HENDRIK), geboren te Amsterdam den 2^{don} December 1777. Op jeugdigen leeftijd vertrok hij met zekeren Heer T a u n a y naar Oost Indië, bij wien hij op het kantoor werkzaam was. Hij klom in 1803 op tot Opperhoofd van den

Nederlandschen handel op Decima, en handhaafde als zoodanig de eer der Nederlandsche vlag, door die op het genoemde eiland ten tijde van onze inlijving in Frankrijk te doen wapperen. Nadat de Engelschen in 1811 zich meester van Java gemaakt hadden, zond de Engelsche Luitenant Gouverneur van Oost-Indië, Thomas Stamford Raffles, twee Britsche schepen onder Nederlandsche vlag af, om onze factory op het eiland Decima in bezit te nemen. Doch Doeff had besloten de vlag voor de Engelschen niet te strijken, en welke geldelijke voordeelen hem ook werden aangeboden, nogtans verwierp hij geheel en al den voorslag van Raffles, om de factory van Deeima als onderhoorig aan Java, volgens verdrag van overgave van dat eiland, aan de Britten of te staan. Eene nadere poging ten volgende jare aangewend, had geen gunstiger gevolg, en alzoo waren Decima, alsmede het kasteel van St George del Mina, de eenige plaatsen waar de Nederlandsche vlag, gedurende de vernietiging van ons volksbestaan, is blijven wapperen en waar zij noch voor de Franschen, noch voor de Engelschen heeft moeten zwichten. Na tot in 1817 door de gebeurtenissen van Europa van alle gemeenschap met het vaderlandsch bestuur verstoken te zijn geweest, werden de Hollanders eindelijk uit hunne eigenaardige ballingschap verlost. Doeff keerde in 1819 naar het vaderland weder, doch het schip, waarop hij zich bevond, werd midden in zee lek, en ter naauwernood werd de bemanning door een Amerikaansch scheepje gered. Doeff verloor daarbij zijne geheele verzameling van merkwaardigheden, die hij gedurende negentien jaren op Japan had bijeengebragt. Hij woonde sedert te Amsterdam en schreef:

Herinneringen uit Japan. Haarl. 1833. 8°.

Doeff overleed te Amsterdam den 19den October 1835. Hij was gehuwd eerst met Mejufvrouw Steenboom, daarna met Mejufvrouw Taunay, en eindelijk met Mejufvrouw Jacobs, welke hem overleefde en een zoon en twee dochters schonk. De Koning had hem tot ridder van de orde van den Nederlandschen Leeuw benoemd, en het Provinciaal Utrechtsch Genootschap tot haar medelid.

Zie van Kampen, *Geschied. der Nederl. buiten Europa.* D. III. bl. 488, 512-515, 533; *Algem. Konst. - en Letterb.* D. II. bl. 307; Teenstra, *Bekn. Beschrijv. van de Ned. Overz. Bezitting.* bl. 287, 632, 647; Brinkman, *Alph. Naaml. van Boek.* bl. 169.

[Simon Doekes]

DOEKES (SIMON) werd te Emden den 18den Maart 1672 geboren, doch woonde te Amsterdam, en onderscheidde zich als een opregt *Nederlander en trouwhartig patriot.* Hij was een niet onverdienstelijk dichter en vervaardigde, op zes en zeventigjarigen ouderdom, een uitvoerig gedicht bij de viering van het eeuwfeest van den Munsterschen vrede in 1748, waarin fraaije en krachtige regels voorkomen.

Zie Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 173, 174.

[Sjuck Doekes]

DOEKES (SJUCK) was in 1564 grietman van Idaarderadeel, en werd in dat jaar benevens anderen beschnldigd van de justitie verkracht, en 's lands geld gestolen te hebben; doch hij werd vrijgesproken.

Zie Baerdt van Sminia, *Naaml. van Grietmenn.*, bl. 110, 149.

[J.H. van Doelen]

DOELEN (J.H. VAN) beoefende waarschijnlijk uit liefhebberij de schilderkunst, daar slechts een tweetal stukken van hem vermeld zijn. Als teekenaar was hij mede niet onverdienstelijk. Hij is waarschijnlijk dezelfde met Jacob van Doelen, die in 1778 mededirecteur was van het St. Lucas gild te Utrecht.

Zie Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Jan Pietersz de Does]

DOES (JAN PIETERSZ DE) was lid van de oude Kamer *'t Speelhoorenken* te Haarlem, en leverde als zoodanig in 1641 antwoorden in op de, door de Vlissingsche Kamer *de blaeu Acoleye*, uitgeschreven vragen. Zijne zinspreuk was een anagramma van zijnen naam en luidde *Iders spoet aensiet*.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 41.

[Maurijn van der Does]

DOES (MAURIJN VAN DER). Het adelijk geslacht van der Does, afkomstig uit Rijnland en tot wapen voerende negen gouden ruiten op een rood veld, 5 boven en 4 onder, terwijl die leden van hetzelve, die Heeren van Noordwijk waren, hetzelve gevierendeeld voerden, met het wapen van die heerlijkheid, zijnde een zwarten leeuw op een zilver veld, behoorde tot de oudste en aanzienlijkste geslachten in Holland. Reeds in het begin der veertiende eeuw komen er Heeren van dien naam voor. Immers in 1326 bloeide reeds een andere Maurijn van der Does, de grootvader van den eerstgenoemde, die raad van Graaf Willem III en gehuwd was met eene zuster van Heer Wouter van Amstel van Mijnden.

De kleinzoon van dezen, Maurijn van der Does, was de oudste zoon van Dirk van der Does, schildknaap, en Clementia van Zanthorst. Hij hield de partij der Hoekschen, doch verzoende zich later met Graaf Willem V. dien hij in diens oorlog tegen Jan van Arkel Bisschop van Utrecht bijstond. Hij werd bij Oudewater gevangen genomen, en niet ontslagen dan na het betalen van een groot losgeld, tot het bijeenbrengen waarvan hij zelf eenige zijner goederen moest verkoopen. Later werd hem die schade door Hertog Albert van Beijeren vergoed. Hij was gehuwd met Lijsbeth van Voorn, die hem twee zonen en eene dochter schonk; namelijk Maurijn, Willem, Abt te Middelburg, en Badelog Abdisse ter Lee.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 930; Siegenbeek, *Laudat. Jani Dousae*, *Annotat*. p. 46 en 47.

[Jakob van der Does]

DOES (JAKOB VAN DER), Heer van Noordwijk, zoon van Hendrik van der Does en van diens eerste vrouw Adriana van Boshuizen. Hij was raad des konings in zijne leenhoven van Holland, wonende te Leiden, doch voegde zich reeds vroeg bij de voorstanders der vrijheid. In 1573 werd hij met anderen gekozen tot lid van den Raad, die nevens den Prins van Oranje de zaken van staat en oorlog besturen zou. In het volgende jaar werd hij bevelhebber van Leiden, doch wegens zijne hooge jaren verontschuldigde hij zich, om, gedurende het beleg der stad het bevelhebberschap over de gewapende magt op zich te nemen, welke betrekking toen aan zijn neef Johan van der Does werd opgedragen. In 1575 wordt hij vermeld onder de personen die eene nieuwe regeling op de regering van Holland ontwierpen. Hij behoorde voorts tot de leden van den nieuw benoemden landraad, als mede onder de afgevaardigden tot de Bredasche vredehandel. Ook werd hij in 1576 door de Staten van Holland met anderen gemagtigd om met den Prins over de vredebandeling te raadplegen, die hem wegens de Staten van Brabant en Vlaanderen werd aangeboden; doch hij werd wegens zijne hooge jaren van die betrekking verschoond. Het blijkt uit alles dat hij een man was van veel bekwaamheid en invloed, wiens plotseling overlijden te Rhoon in 1577, het land van een kundigen raadsman beroofde. Hij was gehuwd met Elisabeth van Renesse van Moermont, weduwe van Vincent van Wulven, die hem geene kinderen schonk, en daarna met Clara van Adrichem, die hem drie dochters en vijf zonen schonk, van welke Heijnrich en Pieter hier volgen.

Zie Bor. *Nederl. oorl.* B. VI. bl. 450 (330) B. VII. bl. 504(23) B. VIII bl. 597 (80); *van Leeuwen*, *Bat. Illustr.* bl. 931; *Wagenaar*, *Vaderl. Hist.* D. VI. bl. 399, 483, D. VII. bl. 16. 23, 20; *Scheltema*, *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 248; Arend, *Algem. geschied. des Vaderl.* D. II. St. V. bl. 224. 382, 415, 417, 433, 518; d' Yvoy van Mijdrecht en Beeldsnijder, *Verb. en Smeekschr. der Ned. Edel.* bl. 62.

[Dirk van der Does]

DOES (DIRK VAN DER), zoon van Hendrik van der Does en van diens tweede vrouw Catharina de Vriese. Hij woonde buiten Haarlem en was kastelein op het huis te Kleef. Hij komt voor op de lijst der personen, welke in den jare 1567 voor Commissarissen van den Hove zijn gedagvaard en geeompareerd zijn tot aflegging van den gerequireerden eed van trouw aan den Koning. Hij nam in 1573 deel aan de verdediging van Haarlem, waarbij hem de beide beenen werden afgeschoten, tengevolge waarvan hij overleed. Hij was gehuwd met eene dochter van Zeger van Alveringen, ridder, heer van Hofwegen, die hem eene dochter schonk, Anna genaamd, die huwde met Hendrik de Vos, Raad van den Prins van Oranje.

Zie van Loeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 930; d' Yvoy van Mydrecht en Beeldsnijder, *Verb. en Smeekschr. der Ned. Edel.* bl. 60.

[Heijnrich van der Does]

DOES (HEIJNRICH VAN DER), ondste zoon van Jacob van der Does, boven genoemd, en van diens tweede vrouw Clara van Adrichem. Ook hij behoorde tot die personen die in 1567 voor Commissarissen van den Hove zijn gedagvaard en gecompareerd tot aflegging van den gerequireerden eed van trouw aan den Koning. Hij overleed in 1573 ongehuwd.

Zie d' Yvoy van Mijdrecht en Beeldsnijder, *Verb. en Smeekschrift. der Ned. Edol.* bl. 70.

[Pieter van der Does]

DOES (PIETER VAN DER) was de jongste zoon van Jacob van der Does voornoemd en van diens tweede vrouw Clara van Adrichem. Hij werd in 1562 te Leiden geboren, in 1587 benoemd tot Baljuw en Dijkgraaf van Rijnland en in het volgende jaar tot Hoofdschout van Leiden. Hij had van zijne jeugd af aan ter zee gevaren, was van adelborst tot den rang van Vice-Admiraal opgeklommen, en nam als zoodanig in 1588 een zeer aanzienlijk deel aan de vernieling der zoogenaamde onoverwinnelijke Spaansche vloot. De wimpel van het veroverde Spaansche galjoen, waarop Don Diego de Piementel het bevel voerde, werd door hem aan de stad Leiden geschonken, in statigen optogt naar de St. Pieterskerk gebragt en in het koor opgehangen. Nog heden is daarvan een gedeelte voorhanden, waarvan in het werk van Scheltema over de onoverwinnelijke vloot, tegenover bladz. 220, eene afbeelding gegeven wordt.

In het jaar 1594 was van der Does met Graaf Willem Lodewijk van Nassau in Groningerland, en werd aldaar in Mei van genoemd jaar bij het bestormen en innemen van den Schans Aduarderzijl door een kogel aan het been gewond. Den 22 Junij 1595 werd hij in plaats van Charles de Levin, heer van Famars, aangesteld tot Meester generaal van de artilrie, op een maandelijksch tractement van vier honderd gulden. In 1596 werd hij, met Pieter Moialen, met een voorraad geld aan Prins Maurits gezonden, die zich toen in het belegerde Hulst bevond. Doch in 1599 wachtte hem eene belangrijker taak. De Staten hadden namelijk besloten tot een zeeoorlog, gerigt tegen de Spaansche havens en bezittingen. Eene vloot van ruim zeventig schepen, goed uitgerust en bemand met 8000 soldaten, werd in zee gebragt en aan van der Does het bevel daarover opgedragen. Hij nam den 21sten Mei van genoemd jaar van Prins Maurits, die zich toen te Bommel bevond, afscheid en stak binnen weinige dagen in zee. Voor de Corunha gekomen, zocht hij te vergeefs de Spaansche vloot tot den slag te noodzaken, hetgeen hem den steven naar de Kanarische eilanden deed rigten; de landing had plaats, van der Does was onder de eersten die voet aan wal zetteden, en bij het

bestormen van de stad Palmas het eerst de ladders beklom, waarbij hij vier wonden bekwam. Roemrijk was de overwinning en groot de behaalde buit. Van der Does zond nu de helft der vloot met de veroverde schatten, onder Jan Gerbrandsz naar het vaderland, zette den togt voort en had het oog op Brazilie. Hij rigtte zijnen koers naar het zuiden, voer de eilanden van het Groene Voorgebergte en de geheele kust van Afrika voorbij, zonder die te verontrusten; alleenlijk ving hij onderweg eenige koopvaardijschepen op, die hij voor goeden prijs verklaarde. Alstoen besloot hij tot zijn ongeluk zich op het eiland St. Thomas te ververschen. Hetzelve behoorde aan de Portugezen; hij vond er bijna geenen wederstand, want de bewoners weken naar hunne bergen. Maar het klimaat was doodelijk voor de onzen, en van der Does, even ongewoon als zijne togtgenooten zich in acht te nemen, werd een der eerste slagtoffers. Hij werd door eene hevige ziekte aangetast en den 24sten October 1599 was de dag van zijn sterven. Diep onder een huis werd hij begraven, hetwelk vervolgens in brand werd gestoken, opdat zijn lijk niet gevonden en mishandeld mogt worden. Zijn neef George van der Does, een jongeling vol van uitmuntende hoedanigheden, van wien wij beneden spreken, vond benevens het grootste gedeelte der bemanning, daar zijn graf. Alzoo eindigde eene onderneming, die belangrijke opofferingen vereischt had, waarbij het aan goede maatregelen niet had ontbroken, doch die aan het licht bragt wat wij vermogten, en die belangrijke lessen opleverde voor de toekomst.

De geschiedschrijvers noemen van der Does een groot, kloek en zwaarlijvig man, wel ervaren in den oorlog, van een goed oordeel, voor zijne minderen goed en vriendelijk. Hij was gehuwd met Philipote van Duivenvoorde, dochter van Jacob, Heer van Warmond en Admiraal van Holland. Zij schonk hem eene dochter, Henrika, die in 1610 huwde met Adriaan van Mathenesse.

Zie Bor, *Nederl. Oorl.* B. XXV. bl. 325 (10), B. XXXI. bl. 807 (25), B. XXXII. bl. 153 (124), B. XXXIII. bl. 215 (41), B. XXXVI bl. 554 (32), 565 (41); van Leeuwen, *Bat. Illust.* bl. 931; van Moteren, *Ned. Hist.* D. V. bl. 207. D. VII. bl. 247; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. VIII bl. 287, D. IX. bl. 57-61; van Wyn, *Bijv. en Aanm. op* Wagenaar, D. IX. bl. 33; Scheltema, *de uitrust. en onderg. der onoverw. vloot.* bl. 125, 220; Collot d'Escury, *Holl. roem.* D. II. bl. 69, *Aant.* bl. 194, 197-200; Swalue, *de daden der Zeeuwen.* bl. 123, 241; J. W. van Sypesteyn, *Bijdr. voor de geschied. van het Ned. artillerie korps*, bl. 8, 9; *de Navorscher*, D. III. bl. 381.

[Adriaan van der Does]

DOES (ADRIAAN VAN DER), zoon van Adriaan van der Does en Digna Gout; hij woonde te Rotterdam, was Dijkgraaf en Baljuw van Delfland en Schieland, en behoorde tot hen die in den jare 1567 voor commissarissen van den Hove zijn gedagvaard en gecompareerd tot aflegging van den gerequireerden

eed van trouw aan den Koning. Hij was gehuwd met Maria van Borselen, bij wie hij vader was van drie dochters, genaamd Maria, Josina en Digna van der Does.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 932; d' Yvoy van Mijdrecht en Beeldsnijder, *Verb. en Smeeksch. der Nederl. Edel.* bl. 60.

[Werner of Warnaert van der Does]

DOES (WERNER of WARNAERT VAN DER), zoon van Dirk van Does en Josina van Zuylen. Hij was Heer van Kattendijke en Rentmeester van de abdij van Leeuwenhorst. Hij was gehuwd met Elisabeth Dever van Mijden, en behoorde tot die personen die in 1567 voor commissarissen van den Hove gedagvaard en geeompareerd zijn tot aflegging van den gerequireerden eed van trouw aan den Koning. Hij kan dus volgens het berigt van van Leeuwen in 1565 niet overleden zijn.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illust*, bl. 932; d'Yvoy van Mijdrecht en Beeldsnijder, *Verb. en Sweekschr. der Ned. Edel.* bl. 74. In welk werk op de tweede plaat onder N°. 106 het fuesimilé van zijne handteekening gevonden wordt.

[Johan van der Does]

DOES (JOHAN VAN DER), meestal JANUS DOUSA genoemd, Heer van Noordwijk en Kattendijke, werd te Noordwijk Binnen den 5^{den} of volgens anderen den 6^{den} December 1545 geboren. Hij was de zoon van Johan van der Does, Heer van Noordwijk, en van diens tweede huisvrouw Anna van Nijenrode. Op den ouderdom van vijf jaren ouderloos geworden, geraakte hij onder voogdij van zijnen moederlijken grootvader Frans van Nijenrode, en na den dood van dezen in 1560 onder dien van zijnen oom Werner van der Does, Heer van Kattendijke, die, kinderloos overlijdende, Dousa tot zijnen erfgenaan aanstelde. Op tienjarigen leeftijd werd hij naar Lier in Brabant gezonden, waar hij zich in de oude talen oefende en den grond legde voor volgende studiën, te Delft onder Henrieus Junius, vervolgens in 1561 aan de Hoogeschool te Leuven, twee jaren aan die te Douai en eindelijk, hoewel kort, te Parijs onder den beroemden Jean Dorat of Joannes Aurates, waar hij ook met de beroemdste mannen in aanraking kwam. Hij keerde in 1564 met een schat van kundigheden voorzien, naar Holland terug, trad er in datzelfde jaar in den echt, op het huis ter Haar bij Utrecht, met Elizabeth van Zuylen, dochter van Dirk van Zuylen en Johanna van Drakenborg, en, ofschoon toen nog geen openbaar ambt bekleedende, trad hij evenwel later toe tot het verbond der edelen ter verkrijging van vrijheid in de godsdienst en den staat, niettegenstaande hij den 15^{den} Februarij 1567 den door den Koning van Spanje aan hem als deszelfs leenman gevorderden eed had afgelegd. In 1572, toen de Staten van Holland en Zeeland besloten hadden onderstand van geld en volk bij Koningin Elizabeth te zoeken, stond Dousa aan het hoofd der gezanten

naar Engeland. Gedurende de belegering der stad Leiden in 1574 had hij het bevel over de gewapende burgerij, en tartte niet alleen aan het hoofd derzelve met onbezweken moed de ontzettendste gevaren, maar stond hij ook pal te midden van eene wanhopende bevolking en omringd door eenen vleijenden vijand, die te vergeefs de kracht van het Spaansche goud beproefde om het hart van een Nederlander tot ontrouw te bewegen. Na den dood van Prins Willem I in 1584 begaf van der Does zich heimelijk, zelfs buiten weten zijner vrouw, naar Engeland, om aan Koningin Elizabeth den veegen toestand des lands bekend te maken, en haar voor te bereiden op den stap dien de Staten weldra doen zouden, om aan haar de opperheerschappij en de bescherming des lands op te dragen. Aan het hoofd van een aanzienlijk gezantschap trok hij daartoe in het volgende jaar derwaarts, en ofschoon het doel niet werd bereikt, was echter de zending van Leicester het gevolg van de door hem aangewende pogingen. Hij kantte zich later tegen diens handelingen, en was een der voornaamsten in het land, die zijne terugroeping bewerkten.

Na bij de oprigting der Leidsche Hoogeschool tot haren eersten Curator aangesteld te zijn, eene waardigheid die hem ruimschoots toekwam voor het ontwerpen van het plan tot daarstelling derzelve, werd hij in 1585 ook tot haren bibliotheearis aangesteld; doch in 1591 raadsheer in den Hoogen raad geworden zijnde, en dus Leiden met der woon verlatende, bedankte hij voor die betrekking ten behoeve van zijnen zoon Johan, vestigde zijne woonplaats te 's Gravenhage en deed den eed als Raadsheer den 3^{den} December van laastgenoemd jaar, terwijl hem den post van Registermeester van Holland reeds vroeger (1572) was opgedragen. Het verlies van zijne beide zonen gaf eenen schok aan zijne gezondheid, welken hij nimmer te boven kwam. Zich tot het verrigten van eenige zaken naar Friesland begeven hebbende, werd hij er ziek. Men voerde hem naar Noordwijk, in de hoop dat zijne ziekte daar beter zou worden; doch te vergeefs. Zijne kwaal verergerde en hij bezweek er den 8sten, of volgens anderen den 12^{den} October 1604. Zijn lijk werd te 's Hage begraven. Op last van Curatoren der Leidsche Hoogeschool deed Daniel Heinsius eene lijkrede op hem, die later door den druk is bekend gemaakt, terwijl ook Petrus Bertius openlijk hulde deed aan zijne verdiensten. De voornaamste dichters van vroegeren en lateren tijd betreurden zijnen dood en bezongen zijnen lof. Zijne nagedachtenis werd door eenen fraaijen gedenkpenning vereeuwigd, en een zijner afstammelingen, Gerlach Johan Doys van der Does, Heer van Noordwijk, Langeveld, Offem enz. stichtte in 1792 in de Hervormde kerk te Noordwijk Binnen een kostbaar marmeren gedenkteeken hem ter eere, hetwelk met zijne beeldtenis, naar eene oorspronkelijke schilderij in kunstig marmer uitgehouwen, prijkt, rondom welke zijne zinspreuk:

Ante omnia Musae (*de letterofeningen bovenal*) gevonden wordt. De lof aan D o u s a toegezwaaid was wel verdiend; en waar wij geroepen zijn om hulde te brengen aan zijne onsterfelijke nagedachtenis, daar staan wij verlegen welke zijner deugden het eerst op te sommen. Bepalen wij ons evenwel tot de voornaamsten, dan zien wij in D o u s a den wijzen staatsman, den moedigen krijgsheld, den grooten letterkundige, den waarheidslievenden geschiedschrijver en den voortreffelijken dichter.

De bange dagen der Spaansche overheersching hebben menig talent doen ontwikkelen, dat, in eenen meer kalmeren tijd, nooit die vlugt zou genomen hebben. Niet alzoo D o u s a . Door zijnen uitstekenden aanleg en zeldzame gaven, was hij als het ware in den wieg gelegd, om zijn staatkundig beleid, gepaard met onwankelbare getrouwheid, aan zijne geboortegrond ten dienste te stellen, toen de hagehelijke toestand van het land die het meest scheen te vorderen. Tot tweemalen toe wist hij het gemoed van E l i z a b e t h te bewegen, om aan de verdrukte vrijheid hulp en bijstand te verleenen; maar zijn schrander brein wist ook Engelsche list en heerschzucht te doorzien en middelen te beramen die beiden onschadelijk te maken.

Waar den naam van den edelen v a n d e r W e r f f genoemd wordt, zal ook dien van v a n d e r D o e s niet worden vergeten. De groote heldnmoed van laatstgenoemde bleek overvloedig gedurende de strenge belegering der stad Leiden in 1574. Met ongeoefende burgers wederstond hij de aanvallen van een der beste legers van Europa; met wandelende geraamten wist hij de muren der stad voor eenen overval van eenen steeds loerenden vijand te verdedigen; gevaren ontzag hij niet en zijn moed deed die van allen ontvonken. Maar ook binnen de veste heeft hij een magtigen vijand te bestrijden, niet minder gevaarlijk en ontzagehelijk dan daar buiten. De muitzucht grijnst hem aan, en terwijl hij onvermoeid met de eene hand de belegeraars bedwingt, doet hij met de andere een murmureerend volk verstommen. Zoo weet de ware held pal te staan te midden van het bangste gevaar en onder welke omstandigheden het zich ook vertoont.

De naam van groot letterkundige zal niemand aan D o u s a betwisten. De lijst zijner geschriften getuigt het wat hij als zoodanig heeft voortgebragt. Als voortreffelijke beoefenaar der klassieke Romeinsche schrijvers, wier werken hij met tallooze aanteekeningen of commentariën verrijkte en uitgaaf, was hij, zoo als W i j t t e n b a c h eens aanmerkte, de studie der ouden zoodanig bevordelijk, dat hij ten voorbeeld en ten aanvoerder ook voor de edelen des volks hier te lande heeft gestrekt, om zich op deze met geestdrift toe te leggen. Teregt verdient hij den eeretitel van Bataafschen Varro en van Orakel der Hoogeschool, hem door een buitenlandsch schrijver, of dien van levendige bibliotheek en wandelend museum, hem door

M e u r s i u s gegeven; en wel verdiend was de achting en bewondering die, van een tal van geleerden uit alle oorden van Eurapa, hem ten deel viel. Getrouw aan zijne zinspreuk, waren hem de letteroefeningen dierbaar, en vond hij, in hare beoefening, troost voor grievende verliezen die hij ondergaan moest.

Als geschiedschrijver staat D o u s a hoog aangeschreven, en de deugd, die hem als zoodanig het meest versierde, was zijne onverzettelijke waarheidsliefde. Even als dit een hoofdtrek was in 's mans karakter, evenzoo bleek die in zijne werken, waar hij door de staten van Holland in 1585 geroepen werd om de geschiedenis des lands te beschrijven. Hij kweet zich zoo voortreffelijk van de hem opgedragene taak, dat zij hem voor zijnen arbeid vereerden met eene gouden keten en penning ter waarde van zeshonderd gulden. Zijn werk was, naar het oordeel van een beroemd hedendaagsch geleerde, in een tijd toen men niet anders dan fabelachtige of met fabelen gemengde geschiedenissen van Holland kende, een hoogst opmerkelijk verschijnsel, en teregt wordt hij genoemd de vader der kritische beschouwing onzer geschiedenis. Behalve door zijne *Annales*, heeft hij zich ten opzigte der historische wetenschap zeer verdienstelijk gemaakt, daar hij de eerste was die de kronijk van M e l i s S t o k e in het licht gaf. De latijnsche dichtkunst eindelijk vond in D o u s a een voortreffelijk beoefenaar. Eenstemmig is den lof dien hem als zoodanig door bevoegde kunstregters gegeven wordt. D o u s a was dichter in den volsten zin des woords. Het zij dat wij hem den klaagzang hooren aanheffen over het verlies van eenen veel beminden en veel belovenden zoon, of dat hij Leiden en deszelfs verdedigers, of B o i s o t , die het ontzette, in zijnen dichterlijken vlugt herdenkt, of hem ook andere onderwerpen hooren behandelen, die de tijdsomstandigheden of levenservaringen hem aanboden; altijd en overal treffen wij den dichter aan, wiens smaak, door het gedurig lezen der ouden verkregen, heerlijk uitblinkt, en die den naam van Latijnsch dichter van den eersten rang, onder zijne tijdgenooten, met vollen regt waardig was.

Wij eindigen onze zwakke poging om de verdiensten te schetsen van den man, die door geheel het beschaafde Europa met roem bekend stond. Veel voorzeker is er gedaan om D o u s a 's lof te verkondigen, en zijn naam zal zonder twijfel door het verste nageslacht met eere worden genoemd; maar, waar de dankbare naneef der negentiende eeuw, in schier onvergankelijk metaal, de nagedachtenis huldigt van den Vader des vaderlands, van den schrik des Oceaans, van den Vorst der Nederlandsche schilders en van den uitvinder der boekdrukkunst, daar rigte ook hij een beeld op ter eere van hem, van wien op het gedenkteeken in de kerk te Noordwijk naar waarheid getuigd wordt ‘dat zijne wedergâ ons vaderland zeldzaam gezien heeft!’

De werken door D o u s a geschreven, of met zijne aanteekeningen uitgegeven, zijn getiteld:

Epigrammatum libri duo: Elegiarum liber unus: Sylvarum libri duo. Antv. 1569, 12°.

Notae in C. Crispi Sallustii Fragmenta. Antv. 1573. 12°. ib. 1579, 1583, 12°.

Nova poëmata, Lugd. Bat. 1575.

In novam Q. Horatii Flacci editionem commentariolus. Antv. 1580. 16°. *Appendix succedanea ad eundem*. ib. 1582. 16°. Lugd. Bat. 1611. 4°.

Praecidanea pro Q. Valerio Catullo. Antv. 1581. 16°.

Praecidanea pro Aulo Albio Tibullo. Antv. 1582. 16°.

Schediasma succidaneum, *nuperis ad Tibullum praecidaneis addendum*, etc. Antv. 1582. 16°.

Pro Satijrico Petronii Arbitri, *viri consularis*, *praecidaneorum libri tres*. Lugd. Bat. 1583 12°.

Epodon ex puris Jambis libri II. Antv. 1584. 8°.

Odarum Britannicarum liber, *ad Divam Elisabetham*, etc. Lugd. Bat. 1586. 4°.

Elegiarum libri duo: Epigrammatum liber Unus. Lugd. Bat. 1586. 4°.

Centurionatus, *sive Plautinarum explanationum libri IV; in quibus*, *praeter Plautum*, *multa veterum scriptorum loca*, *Poëtarum inprimis*, *varie corriguntur*, *illustrantur*, *explicantur*. Lugd. Bat. 1587. 16°.

Epistolae apologeticae duae; quarum priori de prolata An nalium suorum editione auetor se purgat; altera pro Praetore Nortvicano, *Peregrinitatis in Batavis reo*, *causae dictionem complectitur*. Lugd. Bat. 1593. 4°.

Annales rerum a priscis Hollandiae comitibus per CCCXLVI annos gestarum, *continuata serie memoriam compleetentes. Nune primitius in unum metrice historiae corpus redacti*, *atque in X libros tributi ac dispartiti*, Hagae-Comit. 1599. 4°. Er schijnen exemplaren met eenen auderen titel voor te komen, daar dezen bij sommige schrijvers anders wordt opgegeven, 2de uitgave alleen in proza. Leiden 1601. 4°. 3de uitgave Leiden 1617. 4°. Dit werk is aangevangen door zijnen zoon J o h a n , en door hem vervolgd.

Echo sive lusus. Imaginis Jocosae, *quibus titulus Halcedonia. Aliaque quorum indicem sequens pagina repraesentabit. Omnia recens nunc primum edita*. Hag. Com. 1603. 4°.

Poëmata pleraque selecta; Petrus Scriverius edidit. Lugd. Bat. 1609 8°,

Elegia ad Hugonem Grotium, *de oppidis Hollandiae*, *eorumque praecipuis ingeniis*. Lugd. Bat. 1619, 4°.

Poëtae satyrici minores, *de corrupto Reipublicae statu: Sulpicia*, *Valerius Cato et Anonymus*, *de Lite*, *cum Jani Dousae et Gasparis Barthii commentariis*, *Marc.*

Zuer. Boxhornius recensuit etc. Lugd. Bat. 1632. 16°.

Behalve genoemde werken zijn van Dousa eenige Latijnsche brieven in druk uitgegeven; ook gaf hij in het licht eenige nagelatene werkjes van Lukas Fruytiers en de *Batavia* van Junius, te Leiden 1588. 4°. Eindelijk was hij, zoo als wij reeds aanmerkten, de eerste uitgever van de *Hollandsche Rijmkronijk* van Melis Stoke, Amst. 1591. fol. welke druk door een ongelukkig toeval grootendeels verbrand zijnde, daardoor zeer zeldzaam geworden is,

Het getal der kinderen waarmede het huwelijk van Dousa met Elizabeth van Zuylen gezegend werd, wordt verschillend opgegeven; zeker hebben bestaan Johan, die volgt; Johanna die ongehuwd overleed; Anna die gehuwd was met Caspar van Eussum, Heer van Nijenoord; George, die volgt; eene dochter wier naam niet genoemd wordt; Steven, die volgt; Franciscus, die volgt; Wernaert, die volgt; Dirk, die volgt; Josina die in 1590 of 1591 overleed; Jacob.

De afbeelding van van der Does ziet op verschillende wijzen het licht. Op de Bibliotheek der Leidsche Hoogeschool wordt een geschilderd afbeeldsel van hem gevonden.

Zie Bor, *Nederl. Oorl.* B. VI. bl. 424. (310) B. VII. bl. 504. (23), B. VIII. bl. 663, (334, E. XV. bl. 207 (215), B. XX. bl. 635, (63); van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 932; van Loon, *Beschr. der Nederl. Historiep.* D. I. bl. 200, met eene afbeelding van den gedenkpenning ter eere van Dousa vervaardigd; Saxo, *Onom. Lit.* T. III. p. 446, *Anal.* p. 653; te Water, *Hist. van het verb. der Edelen*, D. II. bl. 333-337. D. III. bl. 510-513. D. IV. bl. 337, 339, met een uitslaand blad, bevattende het uitvoerige opschrift op het gedenkteeken ter eere van Dousa in de Hervormde kerk te Noordwijk opgerigt; Pars, *Index Bat. of Naamr.* bl 84, met zijn portret; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. VI. bl 466, 483, D. VIII. bl. 70, 90; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; A. Voreul, *Redenvoer*. (Amst. 1790) waarin bl. 1-102 eene *Lofrede op Dousa*; Scheltema, *staatk. Nederl.* D. I. bl. 285-287 D. II. 577; Siegenbeek, *Laudatio* Jani Dousae, (Lugd. Bat. 1812); van Kampen, *geschied. der letter. en wetensch. in Nederl.* D. I. bl. 228, 229, 261-264; Collot d' Escury, *Holl. roem.*, D. I. *Aant.* bl. 174. D. II. bl. 48, Aant. bl. 123-126; 130, D. IV. St. I. bl. 21, 22, Aant. bl. 146-155; Siegenbeek, *geschied*, *der Leidsch. Hoogesch*. D. I. bl. 22, 28, 47, 56, 57, 64, 77, D II. bl. 3, *Toev. en Bijl.* bl. 3, 4, 279; De Wind, *Bibl. van Nederl. geschiedschr.* D. I. bl. 41, 266, 267, 562; Peerlkamp, *de poëtis latin. Nederland.* p. 202-207; *Cat. der Bibl. van de Maatsch. van Nederl. letterk. te Leid.* D. I. bl. 207, D. II. bl. 42, 268, 618; van Leeuwen, *Cat. der Prov. Bibl. van Friesl.* bl. 144; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 72; *de Navorscher*, D. III. bl. 292, D. IV. bl. 241; Arend, *Algem. gesch. des Vaderl.*, D. V. bl. 240, 382, 402, 403; *Kron. van het Hist. Gen.* D. II. bl. 150-161; D' Yvoy van Mijdrecht en Beeldsnijder, *verb. en Smeekschr. der Nederl. Edel.* bl. 8, 70.

[Johan van der Does]

DOES (JOHAN VAN DER) *de Jonge*, oudste zoon van den voorgaande, werd geboren te Noordwijk of te Leiden den 16den

Januarij 1571. Nog kind zijnde beoefende hij reeds de Latijnsche Dichtkunst, en verkreeg, onder de leiding van zijnen voortreffelijken vader, eene grondige kennis van het Latijn en het Grieksch. Hij legde zich ook op het Hebreeuwsch toe, en genoot op twaalfjarigen leeftijd reeds het onderwijs van Bonaventura Vuleanius, Petrus Tiara en Justus Lipsius; terwijl het Romeinsche regt, de oudheden, en de Wis- en Sterrekunde de vakken waren waarin hij weldra groote vermaardheid verkreeg. Reeds op vijftienjarigen leeftijd gaf hij proeven van zijne Latijnsche Muze. De roem zijner kundigheden was zoo groot, dat Louise de Coligny hem tot leermeester van haren zoon, Prins Frederik Hendrik verlangde, welke eervolle betrekking hij twee jaren waarnam. In 1591 werd hij in de plaats van zijnen vader tot Bibliothecaris der Leidsche Hoogeschool aangesteld, van welken post hij in 1594 ten behoeve van Petrus Bertius afstand deed, en in datzelfde jaar met zijne beide broeders George en Steven eene reis naar Duitschland ondernam. Gereed staande om naar Holland terug te keeren ontmoette hij in April 1596 te Frankfort Filips du Plessis Mornay, den zoon, die hem overhaalde met hem eene reis naar Polen te doen. Zij reisden door Bremen, kwamen op den 22sten April te Breslauw, en voorts te Krakouw, waar Dousa zijn reisgenoot verliet, en zich te Dantzig aan boord van een schip begaf, dat zeilreê naar Holland lag. Hier teruggekomen, werd hij ten gevolge van veel studie en groote vermoeijenissen op de reis door de tering aangetast, waaraan hij den 21sten December 1596, of meer waarschijnlijk volgens anderen den 12^{den} Januarij 1597 overleed. Hij werd te 's Hage in de groote kerk bij het koor begraven, waar eene eenvoudige grafzerk zijn stoffelijk overschot bedekt. Hij werd met heete tranen door zijnen vader beschreid, die in hem zijn beeld zag herleven en den parel voor zijnen vaderkroon vond. Door de grootste geleerden van zijnen tijd werd hij betreurd en door hunne wel verdiende lofspraken vereeuwigd.

De werken, waardoor hij zich als Latijnsch Dichter en Westersch taalkundige met roem onderscheidde, zijn getiteld:

Brittannicorum Carminum Sylva, Lugd. Bat. 1586. 4°. (gevoegd bij het 10de hier voor genoemde werk van zijnen vader.)

Rerum coelestium: in laudem Umbrae declamatio et carmen: una cum aliquot poëmatiis. Lugd. Bat. 1591 12°.

Conjectanea et Notae in Catullum, *Tibullum et Propertium*. Lugd. Bat. 1592.

Spicilegium in Petronii Arbitri Satyricon. Lugd. Bat. 1594. 12°. Meermalen herdrukt.

Animadversiones in Plauti comoedias, 1596.

Poëmata, *olim a patre collecta*, *nunc ab Amicis edita*. Lugd.

Bat. 1607. 12°. Herdrukt door de zorg van Petrus Rabus, Rott. 1704. 8°. met portret.

Behalve door eenige Latijnsche brieven, aan Janus Gruterus, Dominicus Baudius, Justus Lipsius en Willem Camden, maakte de jonge van der Does zich ook vermaard door het aandeel dat hij had aan de zamenstelling der *Annales*, door zijn vader uitgegeven. Zijne afbeelding ziet het licht; op de Bibliotheek der Leidsche Hoogeschool wordt een geschilderd afbeeldsel van hem bewaard.

Zie Meursius, *Athen. Bat.* p. 151-153; Sweertius, *Ath. Belg.* p. 378, 379; Saxe, *Onom. Liter.* T. IV. p. 11, 12; van Leeuwen, *Bat. Illustr.* p. 932; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; Timareten, *Verz. van Gedenkst.* D. II. bl. 37; Siegenbeek, *Laudat.* Jani Dousae, p. 126-130; van Kampen, *geschied. der Lett. en Wetensch. in Nederl.* D. I. bl. 262, D. III. bl. 85; Collot d' Escury, *Holl. roem*, D. IV. St. I. bl. 22, Aant. bl. 153, 154, 160-163; Siegenboek, *geschied. der Leidsche Hoogesch.* D. II. *Toev. en Bijl.* bl. 279; de Wind, *Bibl. van Nederl. geschiedschr.* D. I. bl. 264-267; Peerlkamp, *de Poët. Latin. Nederl.* p. 178-182.

[George van der Does]

DOES (GEORGE VAN DER), tweede zoon van Johan van der Does, de vader, en Elizabeth van Zuijlen. De tijd van zijne geboorte is onbekend, doch waarschijnlijk zag hij kort na 1574 het levenslicht. Van zijne jeugd af aan legde hij zich op de beoefening der wetenschappen toe, en ontving van zijnen vader het onderwijs in het Latijn en het Grieksch. Bij zucht naar geleerdheid bezat hij eene groote neiging tot reizen, zoodat hij in 1592 naar Polen trok, alwaar hij twee jaren verbleef en van daar, volkomen met de landtaal bekend, in Holland wederkeerde. Kort daarop vertrok hij in gezelschap van zijnen broeders Johan en Steven naar Duitschland, met voornemen om tot in Griekenland door te dringen. Te Heidelberg hield hij zich drie maanden op; deels om met de geleerden aldaar om te gaan, maar voornamelijk ook om zich voor te bereiden voor de oudheidkundige onderzoekingen die hij voor had te doen. Marquardus Freherus of Freher maakte hem bekend met het werk van George Codinus over de oudheden te Konstantinopel, welk werk door van der Does terstond met groote geestdrift overgezet en door Freher later in het licht werd gegeven. Paulus Melissus bibliothecaris te Heidelberg, stelde hem in staat om den rijken schat van Grieksche en Romeinsche handschriften, dáár bewaard te doorzoeken, en terwijl hij hiermede bezig was, verneemt hij dat er een Poolsch gezantschap naar Konstantinopel stond gezonden te worden; hij begeeft zich hierop naar Krakan, doch ziende dat het gezantschap niet door zon gaan, slaat hij den weg naar Rusland in, en ontmoet te Leopolois eenige Turksche en Armenische reisgenooten, waarmede hij naar Konstantinopel trok. Aldaar huisvestte hij zeven maanden bij Eduard Bar-

ton, Ambassadeur van het Engelsche Hof en verkreeg toen berigt van het overlijden van zijnen oudsten broeder en tegelijk aanzoek van zijnen vader om huiswaarts te keeren. Door Moldavië, Polen, Pommeren, Holstein en Westphalen, keerde hij in het midden der maand Mei van het jaar 1598 terug. In het volgende jaar bekroop hem de lust om naar Indië te gaan, en vond hij daartoe eene geschikte gelegenheid, door deel te nemen aan den togt van zijnen oom, Pieter van der Does, van wien wij boven gewaagden, op last der staten ondernomen. Het was op deze ongelukkige onderneming dat hij, zich ophoudende op het eiland St. Thomas, ziek werd en aldaar waarschijnlijk in October 1599 overleed.

De werken door hem in druk uitgegeven zijn getiteld:

Georgii Codini Selecta de Originibus Constantinopolitanis graece et Latine, *per Georgium Dousam*, Heidelb. 1596. 8°. Deze vertaling van het werk van Codinus, waarvan wij boven reeds gewaagden, is later door anderen herhaalde malen op nieuw met hunne aanmerkingen uitgegeven. Van der Does voegde bij dit werk ook eene vertaling van een ander geschrift van Codinus, getiteld:

Liber de Signis, *statuis et aliis spectatu dignis Canstantinopoli*.

Georgii Dousae, *de itinere suo Constantinopolitano epistola. Accesserunt veteres inscriptiones ex Byzantio*, *et ex reliqua Graecia*, *nunc primum in lucem editae; cum quibusdam doctorum virorum epistolis*. Lugd. Bat. 1596. 8°; ibid. Antv. 1599. 8°.; ibid. Lugd. Bat. 1600. 8°. Ook geplaatst in het zesde deel van den *Thesaurus Antiquitatum Graecarum* van Jacob Gronovius. De brieven bij dit reisverhaal gevoegd, zijn voor het grootste gedeelte door Grieken geschreven; de belangrijkste is die van Melecius, Patriarch van Alexandrië aan Johan van der Does, den vader.

Behalve deze werken zien er van George van der Does twee brieven het licht in de *Epistolae Clarorum virorum* door Gabbema uitgegeven, bl. 243-246. Beiden zijn gedagteekend uit Konstantinopel, den 12den Mei 1597; de een is gerigt aan zijnen vader, de andere aan zijnen broeder Johan, dien hij meende dat toen nog in leven was. Zij leveren het bewijs dat hij zijnen tijd nuttig doorbragt.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illust.* bl. 932; Sweertius, *Ath. Belg.* p. 273; Saxo, *Onom. Liter.* T. IV. p. 78; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; Siegenbeek, *Laudatio Jani Dousae* p. 138-141; Collot D'Escury, *Holl. Roem.* D. IV. St. I. *Aant.* bl. 155-160 Mart. Nijhoff, *Cat. van Bock.* St. II. bl. 102.

[Steven van der Does]

DOES (STEVEN VAN DER), derde zoon van Johan van der Does, de vader, en van Elizabeth van Zuylen. Hij werd den 2den Januarij 1576 geboren. Even als al zijne broeders

werd ook hij tot de beoefening der wetenschappen opgeleid. Nog jong zijnde, deed hij met zijne broeders Johan en George eene reis door Duitschland. Omstreeks 1604 huwde hij met Anna van Eussum, wier broeder Caspar, zoo als wij boven reeds zeiden, met Anna, de oudste zuster van Steven van der Does gehuwd was. Baudius noemt haar eene vrouw van een zeldzaam voorbeeld. Na den dood van zijnen vader in 1604, werd Steven van der Does Heer van Noordwijk, lid van de ridderschap en wegens deze tot gewoon Raad in den Hove van Holland benoemd, doende eed den 1sten Mei 1606. Als zoodanig werd hij in 1610, met drie raadsheeren uit den Hoogen Raad, gecommitteerd, om de geschillen te Alkmaar, door de godsdienst ontstaan, uit den weg te ruimen. Verder wordt zijn naam in de geschiedenis niet vermeld. Hij is waarschijnlijk in 1622 overleden, hebbende tot in 1621 het ambt van Raadsheer in den Hove van Holland met roem bekleed. Hij verwekte bij zijne genoemde gemalin eene dochter en drie zonen, waarvan Wigbold later volgt.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illust.* p. 932; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. X. bl. 22; Siegenbeek, *Laudatio Jani Dousae*, p. 142.

[Frans van der Does]

DOES (FRANS VAN DER), vierde zoon van Johan van der Does, den vader, en van Elisabeth van Zuylen, werd te Leiden den 5den Mei 1577 geboren, alwaar ook hij zijne letteroefeningen volvoerde, voornamelijk onder Henricus Bredius en daarna onder Justus Lipsius, die hem, gelijk ook Josephus Scaliger, eene groote vriendschap toedroeg. Ook bij zijnen vader stond Frans in hooge achting, en hij bewees diens voetstappen waardiglijk te drukken. Op het voorbeeld van zijne broeders reisde hij buiten het land, en bezocht Engeland en Frankrijk om zich met talen eigen te maken en zijne zeden te beschaven. In Holland teruggekeerd, werd hij in 1601 aangesteld tot Kanunnik van de St. Maartenskerk te Utrecht. Hij bleef dit tot aan zijn overlijden, waarvan het jaartal onbekend is; ofschoon hij in 1606 nog leefde. Hij gaf de volgende werken uit:

C. Lucilii, *Suessani Auruncani*, *Satyrographorum Principis*, *Equitis Romani*, *Satyrarum quae supersunt reliquae. Franciscus Jani filii Dousa collegit*, *disposuit et notas addidit*. Lugd. Bat. 1597. 4o.

Julius Caesaris Scaliqeri Epistolae et Orationes. Lugd. *Bat.* 1600. 8o.

Als verdienstelijk dichter deed Frans van der Does zich kennen door zijnen treurzang over het vertrek van Justus Lipsius als Hoogleeraar van de Leidsche Hoogeschool, geplaatst achter zijnen brief aan laatstgenoemde geschreven uit Parijs den 24sten October 1598, welken brief en treurzang opgenomen is in de *Sylloge Epist. van Burman*, T.I. p. 233.

De zinspreuk van Frans van der Does was: *Plurimum*

facere, *minimum ipse de se loqui*. (Zeer veel doen, zeer weinig van zich zelven spreken).

Zie Sweertius, *Ath. Belg.* p. 243, 243; van Leeuwen, *Bat. Illustr.* p. 932; Saxe, *Onom. Lit.* T. IV. p. 83, 84; Siegenboek, *Laudat.* Jani Dousae, p. 144-150; Peerlkamp, *de poëtis lat. Nederl.* p. 407.

[Dirk van der Does]

DOES (DIRK VAN DER), of THEODORUS DOUSA, was de zesde zoon van Johan van der Does, den vader, en van Elizabeth van Zuylen. Hij werd geboren te Leiden den 25sten Februarij 1580 en zijne letteroefeningen volbragt hebbende, reisde hij naar Duitschland, bezocht Polen, maar gaf aan een plan om Konstantinopel tebezoeken geen gevolg. In het vaderland teruggekeerd, schijnt hij eenigen tijd zich in de krijgsdienst begeven te hebben, en misschien is hij dezelfde die in 1607 de bekrachtiging der eerste wapenschorsing met Spanje naar Lillo overbragt en door den Aartsbisschop met eene gouden keten beschonken werd. Hij werd in 1614 en 1615 Schepen van Utrecht, den 26sten Februarij 1642 als Lid in de Ridderschap van dat Gewest ingeschreven en den 4den Augustus tot buitengewoon Raad in het hooge provinciale geregtshof aangesteld. Hij overleed als zoodanig in hoogen ouderdom den 7den Junij 1663. Hij had in 1612 de heerlijkheid Berkenstein gekocht, en was dat jaar ook gehuwd met Geertruid van Rheede, dochter van Gerard van Rheede, heer van Nederhorst en van Magteld Peunis van Diest, die hem onderscheidene kinderen schonk, waaronder echter geene worden aangetroffen die zich hebben vermaard gemaakt. Hij gaf uit:

Georgii Lagothetae Acropolitae, *Chronicon Constantinopolitanum*, *Graece et Latine*, *notisque illustratum*, Lugd. Bat. 1614. 8o. Deze kronijk gaf van der Does uit naar een handschrift dat door zijnen broeder George uit Pera was medegebragt. In de noten op dat werk beloofde hij nog de uitgave van andere handschriften door dezen medegebragt, maar die belofte is nooit vervuld. Verder gaf hij uit:

Allocutio super Beka, *Heda et Hortensio recusis*, *ad magnificum virum Gisbertum Lappium a Waverum*, *patricium Ultrajectinum*. Dit behelst een latijnsch dichtstuk van drie en vijftig regels, gedrukt aan het hoofd van de *Successiones Ultrajectinae* van Lambertus Hortensius, in de verzameling van Utrechtsche geschiedschrijvers door Buchelius verzameld, en door Lap van Waveren in 1643, in fol. uitgegeven.

Lusis Imaginis jocosae, *sive Echus*, *a variis Poëtis*, *variis linguis et numeris exculti*, Ultr. 1638. 8o.

Het blijkt uit deze werken dat de letteroefeningen, gelijk bij zijnen vader en broeders, bij hem hoog stonden aangeschreven, ofschoon hij als Latijnsch dichter geen hoogen vlugt genomen heeft. Hij wordt om zijn verstand bij onderscheidene geleerden

zeer geprezen, en zijn vader bragt hulde aan zijne verdiensten door hem tot erfgenaam van zijne bibliotheek aan te stellen.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illust.* bl. 932; Burman, *Traject. Erudit.* p. 89, 90; Saxe, *Onom. Lit.* T. IV. p. 239; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. IX. bl. 249, 250; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; Siegenbeek, *Laudat. Jani Dousae*. p. 151-154; Peerlkamp, *de Poëtis lat. Nederl.* p. 406, 407.

[Wigbold van der Does]

DOES (WIGBOLD VAN DER), Heer van Noordwijk, zoon van Steven van der Does voornoemd en Anna van Eussum. Hij werd in 1642 beschreven in de Ridderschap en Edelen van Holland, en was in 1660 Kolonel en daarna Gouverneur van Sluis in Vlaanderen. In 1666 werd aan hem, benevens andere staatsmannen, de zorg opgedragen voor de opvoeding van Prins Willem III en in 1667 werd hij benoemd tot Hoogheemraad van Rijnland. Den 17^{den} Januarij 1668 werd hij, na het overlijden van Willem Frederik, Graaf van Nassau, aangesteld tot Meester-Generaal van de artillerie, en overleed den 11^{den} Augustus 1669. Hij was gehuwd met Anna van den Kerkhove, die in 1689 overleed en hem vier dochters en drie zonen schonk, waarvan Steven hier volgt.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 932, 933; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. XIII. bl. 198; Siegenbeek, *Land. Jani Dousae*. p. 143; van Sypesteyn, *Bijdr. voor de Geschied. van het Nederl. Artillriekorps*. bl. 13-14.

[Steven van der Does]

DOES (STEVEN VAN DER), Heer van Noordwijk, werdlid van de Ridderschap van Holland in 1669 en Hoogheemraad van Schieland in 1671. Hij overleed den 3^{den} October 1694 en was gehuwd met Louise Taillifer de Moriacq, die hem twee zonen schonk Wigbold en Jan, waarvan de eerste hier volgt.

Zie van Leeuwen, *Bal. Illustr.* bl. 933.

[Wigbold van der Does]

DOES (WIGBOLD VAN DER), Heer van Noordwijk, Offem, Langeveld enz. was de zoon van den voorgaande, werd in 1699 Hoogheemraad van Rijnland, in 1702 beschreven in de Ridderschap van Holland en van wege dezelve gecommitteerd in de Staten-Generaal, en daarna in het collegie van gecommitteerden Raden van Holland. Ook was hij van 1720 tot 1724 Luitenant, Houtvester van Holland en West-Friesland. Hij overleed den 24sten April 1725 en was gehuwd met Wilhelmina van Reede, waarbij een zoon die volgt. Hij was het van wien Mr. J. van Lennep handelt in diens werk getiteld: *de Moeder en de Magistraat*, (Amst. 1856. 8°) bl. 13 en volgg.

Zie Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XII tegenover bl 394; uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Steven van der Does]

DOES (STEVEN VAN DER), Heer van Noordwijk, Offem, Langeveld, Lier en St. Anthonypolder, zoon van den voorgaande, geboren in 1700, werd beschreven in de Ridderschap van Holland in 1727, was Baljuw van Hulst, Hoogheemraad

van Schieland en gecommitteerd ter admiraliteit van Amsterdam. Hij overleed te Noordwijk den 10den October 1732 en was gehuwd met Theodora Odilia van Doys, eene vrouw van uitstekende talenten, die in 1706 werd geboren en in 1774 overleed. Zij verwekten twee zonen, die volgen, en twee dochters.

Zie Kok. *Vaderl. Woordenb.* D. XII tegenover bl. 394; te Water, *Hist. van het verb. en de Smeekschr. der Edel.* D. IV. bl. 337; uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Wigbold Jan Theodoor van der Does]

DOES (WIGBOLD JAN THEODOOR VAN DER), oudste zoon van den voorgaande, en, na den dood van dezen, Heer van Noordwijk enz., geboren in 1726, was Drossaart van Heusden, Hoogheemraad van Rijnland, Lid der Ridderschap van Holland Commissaris van 's lands posterijen, gecommitteerd in den Raad van State, Voorzitter van de staten van Holland, Baljuw van 's Gravenhage, Raad en Rentmeester Generaal van de Abdijen van Leeuwenhorst, en Rijnsburg. Hij werd verder den 29sten Junij 1781 tot Curator der Leidsche Hoogeschool benoemd en nam al die betrekkingen met den grootsten lof waar, de laatste tot aan zijnen dood, die in April 1787 plaats had. Hij was in 1751 gehuwd met Wilhelmina Margaretha van Wassenaar, die hem twee dochters naliet, namelijk: Theodora Odilia Carolina Lodovica en Johanna Jacoba Herbertina Mauritia. De eerste huwde Leopold graaf van Limburg Stirum, aan wiens oudsten zoon, Wigbold Albert Willem, de Heerlijkheid Noordwijk, na het overlijden van den laatsten mannelijken afstammeling van het geslacht van der Does, overging, en de tweede met Simon Cornelis van Heerdt Heer van Eversberg, lid van de Ridderschap van Overijssel

Zie Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XII, tegenover bl. 394; te Water, *Hist. van het verb. en de Smeekschr. der Ned. Edel.* bl. 337; Sigenbeek, *Geschiedenis der Leidsche Hoogesch.* D. II. *Toev. en Bijl.* bl. 25; uit modegedeelde berigten aangevuld.

[Gerlach Jan Doys van der Does]

DOES (GERLACH JAN DOYS VAN DER), geboren in 1732, was broeder van den voorgaande en werd na diens dood Heer van Noordwijk enz. Hij was eerst Raad in den Hove van Holland, daaana voorzittend Raad der Rekenkamer van Holland, en werd in 1790 door de Staten generaal verkozen tot lid der commissie van toevoorzigt over de Indiën. Hij liet in 1792 in de Hervormde Kerk te Noordwijk Binnen een prachtig en kostbaar gedenkteeken oprigten ter eere van zijnen beroemden voorzaat Johan van der Does, den vader, wiens beeldtenis in marmer uitgehouwen op dit gedenkteeken praalt. Hij was in 1758 gehuwd met Herbertina van der Heim, die hem geene kinderen schonk, en hij overleed in 1810. Hij was de laatste mannelijke afstammeling van zijn beroemd geslacht, en zijne goederen gingen over aan de oudste

dochter van zijnen broeder, door wie ze kwamen aan de grafelijke familie van Limburg Stirum; zijnde de jongste zoon van den in het vorige artikel genoemden Wigbold Albert Willem Graaf van Limburg Stirum thans nog Heer van Noordwijk enz.

Zie te Water, *Verb. en Smeekschr. der Nederl. Edel.* D. III. bl. 510, D. IV. bl. 337; van Kampen. *Geschied*, *der Nederl. buiten Europa.* D. III. St. I. bl. 347, 348; uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Anthonie van der Does]

DOES (ANTHONIE VAN DER), door anderen verkeerderlijk Aart of Arnold genoemd, werd waarschijnlijk in 1610 te s' Gravenhage geboren. Hij was een niet onverdienstelijk plaatsnijder, die welligt een leerling van Paul Pontius geweest is, doch diens hoogte nooit heeft kunnen bereiken. Het meest vervaardigde hij portretten; echter ook andere prenten, die allen door den Heer Kramm opgenoemd worden. Hij overleed in 1680.

Zie de Chalmot, *Biogr. Woordenb*; Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsck; Nouv. Biogr. Génér.*; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Adrlaan van der Does]

DOES (ADRLAAN VAN DER), geboren te Gouda in het begin der achttiende eeuw; van hem is ons niets bekend, dan dat hij in 1750 kapitein ter zee was en als zoodanig met het fregat *de Dolphyn* door Prins Willem IV naar de Middellandsche zee werd gezonden om den vrede met Algiers en Tripoli te bevestigen. Hij slaagde naar wensch. In 1755 werd hij nog eens naar de Middellandsche zee gezonden, en was met de *Meermin* van 24 stukken onder het eskader van den Schout bij Nacht H.J. Boudaan. In 1768 liep hij nog eens uit met een eskader onder den Vice-Admiraal Roemer Vlacq, op de *Beverwijk* van 36 stukken, bestemd om naar Marokko en Tunis geschenken te brengen en de met beiden gerezene geschillen uit den weg te ruimen. Den 3^{den} October 1776 werd hij benoemd tot Schout bij Nacht ter Admiraliteit van Amsterdam.

Zie de Jonge, *geschied. van het Nederl. zeewezen*, D. V. bl. 290, 291, 299, 377; uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Frank van der Does]

DOES (FRANK VAN DER) was van 1599 tot 1601 hoofd der Moluksche eilanden. In laatstgenoemd jaar komt hij ook voor als commies en koopman aldaar. In 1603 was hij op Toeban gevangen. Meerdere bijzonderheden zijn ons omtrent hem niet bekend.

Zie Valentijn, *Oud en Nieuw Oost-Indië*, D. I. St. II. bl. 370

[H. van der Does]

DOES (H. VAN DER), schreef:

Profijtelijk koornboekje. Amst- 1730. 12°.

Zie v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned Boek.* D. I. St. I.

[Jacob van der Does]

DOES (JACOB VAN DER), leefde in het midden der zeventiende

eeuw en oefende de regtsgeleerde praktijk te 's Hage uit. Hij was naar het oordeel van den Heer C o l l o t D' E s c u r y een dichter die niet veel gegeven, maar het weinige dat hij gaf, goed geleverd heeft, Hij toonde dat in een vloeijend dichtstuk hetwelk ook als plaatsbeschrijvend niet onverdienstelijk is en tot titel heeft:

's Gravenhage, *met de voornaemste plaelsen en vermaecklijkheden*, 's Hage 1668. 4°. Er bestaan van dit werk twee drukken in het zelfde jaar, bij verschillende uitgevers, met en zonder platen. Als dichter deed v a n d e r D o e s zich verder kennen door:

Mengeldichten (1661) 4°.

Geestelijck en wereltlijck Tijt-verdrijf. 's Hage 1663. 4°.

Het Houwelijck tusschen Aeneas ende Lavinia. 's Hage 1663. 4°.

Tragedie ofte ongeluckige liefde van de Koninginne Dido, *gelijck die voor de eerste mael vertoond is in 's Gravenhage*. Amst. 1662, kl. 8°. 2de druk, 's Hage 1663. 4°, 3de druk. Leid. 1697. 8°.

Zie A r r e n b e r g , *Naamrey. van Ned. Bark*; v a n K a m p e n , *Geschied. der Ned. lett. en Wetensch.* D. I. bl. 407 (aldaar verkeerdelijk J o h a n genaamd); W i t s e n G e y s h e e k , *Woordenb. van Ned. dicht.* D. II. bl. 175; C o l l o t D'E s e n r y , *Holl roem*, D. IV. St. II. Aant. bl. 634, 635; *Cat. van de Bibl der. Maatsch. van Nederl. letterk. te Leiden*, D. I. bl. 245, b. bl. 80. D. II. bl. 125.

[Jacob van der Does]

DOES (JACOB VAN DER) werd geboren te Amsterdam den 4den Maart 1623. Zijn grootvader was stads seeretaris en zijn vader secretaris der Assurantiekamer aldaar. Deze vroeg gestorven zijnde en weinig middelen nalatende, werd J a c o b , neiging tot de kunst aan den dag leggende, bij N i c o l a a s M o i j a a r t als leerling besteld. Bij hem eenige jaren vertoefd hebbende, trok hij met zijn een en twintigste jaar naar Frankrijk en Italië. Hij bragt aldaar verscheidene jaren door en oefende zich naar de beste voorbeelden. In het vaderland teruggekeerd zette hij zich te 's Hage neder, huwde er met M a r g r i e t B o o r f e r s ; doch haren dood, in 1661 voorvallende, maakte hem zoo lusteloos, dat hij gedurende vier jaren het penceel rusten liet. Door den invloed van familie en vrienden verkeeg hij toen het secretarisambt van Slooten, nabij Amsterdam; alstoen wakkerde onder andere werkzaamheden ook de liefde tot de kunst weder in hem op. Andermaal trad hij in het huwelijk, doch ook deze vrouw daalde spoedig ten grave. Hij zelf overleed den 17den November 1673, nalatende twee zonen, die volgen.

V a n d e r D o e s was een bevallig en verdienstelijk schilder van landschappen en van vee. Voornamelijk maakte hij zich beroemd door het schilderen van schapen en geiten. Hij had

den bijnaam van den *Schilder der duizend guldens geit*, omdat voor een geitje, door hem geschilderd, door een lief hebber die som betaald was. Zijne stukken komen niet veel voor en worden goed betaald. Hij hanteerde ook de etsnaald, doch in die kunst zijn zijne voortbrengselen nog zeldzamer. Hij was in 1656 een der mede-oprigters van het schildersgild, *Pictura*, te 's Gravenhage, en werd toen tot een der drie hoofdmannen verkozen. Zijne afbeelding, door Wallerant Vaillant in mezzotint bewerkt, ziet het licht; doch is hoogst zeldzaam. Zijn portret bij Houbraken voorkomende is er naar bewerkt.

Zie Houbrakon, *Schouwb. der schild.* D. II. bl. 105-108; Wagonaar, *Beschrijv. van Amst.* D. XI. bl. 417; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.* met zijn portret; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 72.

[Simon van der Does]

DOES (SIMON VAN DER), oudste zoon van den voorgaande, werd te Amsterdam in 1653 geboren en schilderde in den trant van zijnen vader. Hij woonde eerst te 's Hage, daarna eenigen tijd in Friesland en vervolgens in Engeland. Hij bezocht ook Brussel en Antwerpen, waar hij ook portretten schilderde. Hij keerde echter daarna weder naar 's Hage terug, huwde er met eene vrouw van een schoon en bevallig uiterlijk, doch die door hare verkwistende wijze van leven, hem spoedig in schulden bragt en hem bij haren dood in eenen berooiden boedel liet zitten. Door voorspraak van goede vrienden verkreeg hij eene plaats in het gasthuis te 's Hage, en na daarin ongeveer drie jaren gewoond te hebben, ging hij naar Brussel en vervolgens naar Antwerpen, waar hij voor de kunstkoopers werkte, en in 1717 overleed.

Simon van der Does was zoowel een zeer verdienstelijk portret- als landschapschilder. Even als zijn vader maakte hij zich door het schilderen van schapen in de kunstwereld beroemd, en beoefende ook de etskunst. Zijne schilderijen zijn zeer gezocht en worden goed betaald. Op 's Rijks Museum te Amsterdam worden drie schilderijen van hem bewaard.

Zie Houbraken, *Schouwb. der Schild.* D. III. bl. 326, 327; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; *Aanwijz. der Schild. op 's Rijks Museum te Amst.* bl. 14; Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.* Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch*; Dubourcq, *Beschrijv. der Schild. op 's Rijks Museum te Amst*.

[Jacob van der Does]

DOES (JACOB VAN DER), broeder van den voorgaande, werd te Amsterdam in 1654 geboren, was achtereenvolgend leerling van Karel Du Jardin, Caspard Netscher en Gerard Lairesse. Hij maakte snelle vorderingen in de kunst, doch was zoo gestreng en ontoegefelijk omtrent zijn eigen kunstwerk, dat als het vervaardigde niet naar zijn zin was, hij hetzelve terstond vernietigde. Hij vertrok in 1698 onder het gevolg van den Ambassadeur Coenraad van Heemskerk naar Parijs, alwaar hij in 1699 overleed.

Zie H o u b r a k e n , *Schouwb. der Kunstsch.* D. III. bl. 327; d o C h a l m o t , *Biogr. Woordenb.*; I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Johan van der Does]

DOES (JOHAN VAN DER), wiens zinspreuk was *Sperno invidiam*, (ik veracht den nijd) vervaardigde een:

Lofdicht, *gemaeet tot prijs ende eere van de seer eerlicke plaisierige ende liberale const der Musycke*, *tot opweckinge van andere cloeker ende vernuftigher verstanden*, *liefhebbers ende beminders derselver*, Gorinch. 1615. 4°.

Zie v a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 41.

[Johannes van der Does]

DOES (JOHANNES VAN DER), geboren te Delft, werd den 17^{den} April 1668 aan de Harderwijksche Hoogeschool bevorderd tot doctor in de wijsbegeerte, en werd den 13^{den} December 1669 tot Lector in de Regten aan de Leidsche Hoogeschool benoemd. Tien jaren lang had hij zich op eene uitstekende wijze van dien post gekweten, en eenstemmig waren de berigten over zijne geleerdheid en verdiensten, toen hij, om onbekende redenen, zijn ontslag genomen had; doch den 8sten December 1679 aangesteld werd tot gewonen, weldra tot eersten Hoogleeraar der Regten aan de Harderwijker Academie. Na een verblijf van ongeveer anderhalf jaar aldaar vertrok hij naar Gouda, waar de Regering hem den post van Raad en Pensionaris- aanbood. Hij vertrok den 6^{den} October 1681 derwaarts, en na in de genoemde betrekking onderscheidene regeringsposten bekleed te hebben, overleed hij er den 3^{den} April 1704.

Zie S o o r m a n s , *Acad. Regist.* bl. 96, 97; S i e g e n b e e k , *Geschied. der Leidsche Hoogesch.* D. II. *Toev. en Bijl.* bl. 272; B o u m a n , *Geschied. der Geldersch. Hoogesch.* D. I. bl. 232-234.

[Simon van der Does]

DOES (SIMON VAN DER), was Schepen van 's Gravenhage en in 1564 en 1565 Schout van die stad; hij was leenman des konings van Spanje, werd als zoodanig in 1567 voor commissarissen van den Hove gedagvaard tot aflegging van den gerequireerden eed van trouwe aan de koning en compareerde daartoe. Hij werd in 1575 Burgemeester van 's Gravenhage, en was ook Convooimeester en Accijnsmeester van Friesland, Baljuw van Vlieland, en Pluimgraaf van Wieringen. Hij overleed den 11^{den} April 1587 en ligt in de groote Kerk te 's Hage, voor het koor, begraven.

Zie d e R i e m e r , *beschrijv. van 's Gravenh.* D. II. bl. 61; T i m a r e t e n , *Gedenkst. in Nederl.*, D. II. bl. 24; d' Y v o y v a n M y d r e c h t *en* B e e l d s n i j d e r , *Verb. en Smeekschr. der Ned. Edelen*, bl. 58, in welk werkje ook het facsimilé van zijne handteekening onder No. 30 gevonden wordt.

[Simon van der Does]

DOES (SIMON VAN DER), zoon van Willem van der Does, Schout van Amsterdam; hij werd in 1618 door Prins Maurits aangesteld en beëedigd als Raad der stad Amsterdam,

en behoorde tot de voornaamste ijveraars tegen de Remonstranten. In 1650, bij den twist tusschen de stad en Prins Willem II, werd hij met anderen naar den Prins gezonden, om hem het verlangde gehoor, in den vollen raad, te weigeren. Namens de regering werd hij in hetzelfde jaar, met Joan Huydecoper, Heer van Maarsseveen, afgevaardigd naar Graaf Willem Frederik van Nassau, die aan het hoofd van eenig krijgsvolk derwaarts gezonden was, om dezen te kennen te geven dat men, op het vernemen van den aantogt van krijgsvolk, terstond naar de staten van Holland gezonden had, en dat men besloten had alle mogelijke middelen te gebruiken om de stad te verdedigen. Meerdere bijzonderheden zijn ons omtrent hem niet bekend.

Zie Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. XII. bl. 98; dezelfde, *beschrijv. van Amst.* D. IV. bl. 378, D. V. bl. 86, 116-121. D. XII. bl. 312.

[Willem van der Does]

DOES (WILLEM VAN DER) is de opsteller van een treurblijeindend spel, genaamd *Sardanapalus en Arbactus*. 1644.

Zie Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 180.

[Johan van Doesburg]

DOESBURG (JOHAN VAN), boekverkooper te Rotterdam, die tot zinspreuk voerde: *Labor excitat artem* (Het werk moedigt de kunst aan), gaf eene vrij goede vertaling in het licht van Corneille's treurspel onder den titel van *Theodore Maegt en Martelares*, Rott. 1715. kl. 8°.

Zie Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 180; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Nederl. Letterk. te Leid.* D. I. b. bl. 81.

[Johannes van Doesburg]

DOESBURG (JOHANNES VAN), proponent zijnde, werd hij beroepen in 1668 te Varik, in 1670 te Beest, in 1672 te Jaarsveld, in 1674 te Kampen en te Rotterdam in 1678, alwaar hij den 11den Junij 1711 overleed. Zijn zoon volgt. Hij was gehuwd met Elisabeth Pecock. Eene proeve van zijn niet onverdienstelijk dichttalent vindt men voor het 1ste deel van de *Redelijke Godsdienst* door *Wilhelmus à Brakel*. Een zerkschrift van hem op dezen komt ook voor achter Hellebroek 's *Rouwklagte inde straaten van Rotterdam over* Wilhelmus à Brakel (Amst. 1737. 4°). Verder gaf hij in druk uit:

Lijkpredicatie over koning Willem de IIIde, Rott. 1702. 4°.

Lijkpredicatie op Ludolph de With, Rott. 1704. 4°.

Het zalig afsterven van W. Doesburg, *over Hebr.* II. vs. 4. Rott. 1694. 12°.

Moetgevende opwekkingen van David aan Salomon, Amst. 1749. 12°.

Zie van Abkoude, *Naamreg van Ned. Boek.* D. I. St. III, IV; van Harderwijk, *Naaml. en Levensbijz. der Pred te Rott.* bl. 51.

[Joannes van Doesburg]

DOESBURG (JOANNES VAN), zoon van den voorgaande, werd geboren te Kampen den 5^{den} October 1677. Na zijne studien

aan de Hoogeschool te Utrecht volbragt te hebben en proponent geworden zijnde, werd hij te Sassenheim beroepen, en door zijnen vader bevestigd in Junij 1701; hij vertrok van daar naar Zaandijk in 1708, naar Naarden in 1714 en in 1718 naar 's Hage, alwaar hij den 9^{den} Maart 1735 overleed. Er bestaat van hem eene:

Lykpredicatie op Wolferdus Bernardus Blanken, *predikant te 's Hage*, 's Hage, 1729. 4°.

Zie *Boekz. der gel. wereld*, 1717. *a* bl. 497, 1718. *b.* bl. 614, 1719. *a* bl. 128. 1735. *a* bl. 368-375; van Abcoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I.

[van Doesburg]

DOESBURG (VAN), was fourier in Hollandsche dienst, en behoorde tot hen die vermeld worden uitgemunt te hebben bij de bestorming van het fort Dömitz in Mei 1807, waarin zich nog altijd de bezetting bevond door Ferdinand von Schill aldaar achtergelaten.

Zie Bosscha, *Nêerl. Held. te land*, D. III. bl. 267.

[Willem van Doesburgh]

DOESBURGH (WILLEM VAN), Luitenant in Hollandsche dienst, onderscheiddo zich bij de belegering van Kolberg in 1807. Verzeld van slechts vijftien man trok hij op eene vijandelijke redoute los en beklom die; ofschoon gekwetst wilde hij niet terug wijken, tot dat een andere geweerkogel hem de beide dijen doorboorde, zoodat hij uit het vuur moest gedragen worden.

Zie Bosscha, *Nêerl. Held. te land*, D. III. bl. 203, hier door ons gevolgd.

[T. Doesburgh]

DOESBURGH (T.) was een niet onverdienstelijk plaatsnijder, die behalve verscheidene portretten in de zwarte kunst manier, ook eenige boek- en titelprenten vervaardigde; volgens door hem, naar teekeningen van Jan Wandelaar, vervaardigde prenten bloeide hij in het begin der achttiende eeuw. Hij heeft ook kaarten vervaardigd.

Zie Immerzeel, *Lev. en werk. der kunstsch.*; Kramm, *Lev. en werk. der kunstsch.*

[Adriaan Doesjan]

DOESJAN (ADRIAAN) werd in 1740 te Hoorn geboren en overleed den 15^{den} Februarij 1817 als provenier in het St. Jans gasthuis aldaar. Hij was schoonschrijver en teekende niet onaardig; jammer dat het in zijne gewone teekeningen aan perspectief ontbreekt. Hij was echter een meester in het teekenen van hetgeen men eene vanitas of bedrieger noemt. Ook werkte hij keurig in papier, en schreef een vervolg op de *Kronijk van Hoorn* door Velius tot 1806, welk handschrift door den Heer Abbing, bij de zamenstelling van zijn aan te halen werk, gebezigd is.

Zie A b b i n g , *vervolg op* V e l i u s , *Inleid.* bl. 10. *Bijl.* bl.78, *Opheld.* bl. 198, hier door ons gevolgd; K r a m m , *Lev. en werk. der kunstsch.*

[Joannes van Doetechum]

DOETECHUM (JOANNES VAN), de oude, was even als de volgende personen van dien naam, die ook bij anderen D e u t e c h e m gespeld wordt, waarschijnlijk afkomstig uit het stadje Doetichem of Deutekom, waarna zij hunnen naam, bij hunne komst in de Nederlanden, genomen hebben. Reeds in 1559 tot aan het einde van de zestiende eeuw maakte J o a n n e s v a n D o e t e c h u m zich als kunstgraveur bekend, zoo van prenten als van kaarten. Hij schijnt te Haarlem gewoond te hebben, doch de tijd van zijn overlijden is ons onbekend, even als die van L u c a s v a n D o e t e c h u m, die voor zijnen broeder gehouden wordt en even als dezen zich als kunstgraveur heeft bekend gemaakt.

Zie P a r s en v a n d e r S c h e l l i n g, *Katwijkse oudhed.* bl. 78; K r a m m, *Lev. en werk. der kunstsch.*

[Baptista van Doetechum]

DOETECHUM (BAPTISTA VAN), waarschijnlijk een zoon van den voorgaande of van L u c a s v a n D o e t e c h u m in het vorige artikel genoemd. Ook hij schijnt de voornaam van J o h a n n e s gevoerd te hebben. Hij leefde in het begin der zeventiende eeuw, en woonde te Deventer waar hij, bij zijn bedrijf van boekdrukker, ook als kunstgraveur werkzaam was.

Zie K r a m m, *Lev. en werk. der kunstsch.*

[Johannes van Doetechum]

DOETECHUM (J o h a n n e s v a n) *de Jonge*, was waarschijnlijk een broeder van den voorgaande, die zich ook door grooter werk echter van meer topographische bewerking, dan den voorgaande heeft bekend gemaakt.

Zie K r a m m, *Lev. en werk. der Kunstsch.*

[Doetlegger]

DOETLEGGER, van Zierikzee geboortig, diende vroeger den staat in Zeeland, doch koos later de zijde der Spanjaarden en werd tot scheepskapitein bevorderd. Als zoodanig zou hij het bevel hebben op een der schepen door den vijand uitgerust om in Maart 1594 eenen aanslag op de stad Tholen te ondernemen.

D o e t l e g g e r hiervan kennis krijgende, gaf de Staten van Zeeland van het voornemen des vijands kennis, die maatregelen namen om den aanslag te verijdelen, waardoor die dan ook achterbleef. D o e t l e g g e r werd als een dubbelen ver rader niet beloond, maar gevangen genomen en is welligt later tegen anderen uitgewisseld.

Zie B o r, *Ned. Oorl.* B. XXXI. bl. 783 (6).

[Wolther of Gualtherus van Doeveren]

DOEVEREN (WOLTHER of GUALTHERUS VAN) werd te Philippine in Staats-Vlaanderen, alwaar zijn vader A n t h o n y v a n D o e v e r e n, Inspecteur der dijken en directeur der zeewerken was, op den 16^{den} November 1730 geboren. Te Goes zich op de voorbereidende wetenschappen toegelegd hebbende, vertrok hij in 1747 naar de

Leidsche Hoogeschool en had het voorregt aldaar de geneeskundige lessen van de beroemdste mannen te kunnen hooren. Na alvorens Parijs bezocht te hebben, en ook

daar het onderwijs van de vermaardste geneeskundigen ontvangen te hebben, verwierf hij te Leiden den 21sten October 1753 den graad van Doctor in de Geneeskunde, na openlijke verdediging van zijne *Dissertatio de vermibus intestinalibus hominum praecipue de Faenia*, welke onder dien titel te Leiden, 1754, in 4°. het licht zag, in 1764 in de Fransche en later ook in de Hoogduitsche taal werd overgezet.

Zich te Leiden als geneesheer nedergezet hebbende, trok hij al spoedig, door zijne buitengewone bekwaamheden, de aandacht van deskundigen zoozeer tot zich, dat Curatoren van de Groninsche Hoogeschool hem in Februarij 1754 het hoogleeraarsambt in de Genees- Ontleed- Heel- Schei- en Verloskunde aanboden, welken post hij den 11den Junij van datzelfde jaar aanvaardde met eene rede: *de Imprudente raliocinio ex observationibus et experimentis Medicis*.

De roem van zijne geneeskundige talenten werd, door het met lof waarnemen van zijn hoogleeraarschap, zoo groot, dat hij in 1771, na het overlijden van den beroemden A l b i n u s , tot gewoon Hoogleeraar in de Genees- Schci- en Verloskunde aan de Hoogeschool te Leiden werd aangesteld, nadat hij eenigen tijd te voren voor eene dergelijke beroeping naar Göttingen bedankt had. Op den 6den Mei 1771 deed hij zijne intrede te Leiden met eene redevoering: *de Rccentiorum inventis Medicinam hodiernam Veteri praestantiorem reddentibus*, welke rede, even als de vorige, in 4°. het licht ziet. Belangrijk was ook de stof zijner redevoering, waarmede hij in 1778 zijn rectoraat nederleide: *de remedio morbi*, *sive de malis*, *quae a remediis*, *sanandi caussa adhibitis*, *saepenumero hominibus accidere solent*, en die te Leiden 1779 in 4°. werd uitgegeven. Niet langer dan twaalf jaren mogt hij aan Leidens Hoogeschool werkzaam zijn. Sedert lang aan podegra aanvallen, eene ziekte erfelijk in zijn geslacht, onderhevig, overleed hij aan de gevolgen daarvan onverwacht, op den 31sten December 1783, bij zijne vrouw, eene dochter van J a c o b u s E e k , Hoogleeraar in de Regten te Groningen, drie zonen nalatende, wier namen zijn: A n t o n i e J a c o b , die volgt, K o r n e l i s A e m i l i u s en J o h a n n u s A r n o l d u s . Zijne afbeelding ziet het licht. Hij liet bij zijn sterven eene belangrijke verzameling boeken na, als ook een uitmuntend kabinet van delfstoffen en anatomische praeparaten, welk laatste voor de Leidsche Hoogeschool werd aangekocht.

V a n D o e v e r e n , die van kindsbeen af aan onderscheidene ligchaams ongemakken geleden had, en wiens ligchaam daardoor zeer ondermijmd was, bezat een ongemeen vluggen en werkzamen geest, en paarde aan eene groote mate van schranderheid eene juiste ontwikkeling van denkbeelden en eene nette en geregelde manier van werken. Als geneesheer genoot hij een onbepaald vertrouwen, en van zijne bekwaamheid als genees- en

ontleedkundige kunnen inzonderheid zijne werken getuigen, die behalve de reeds genoemden, getiteld zijn:

Sermo Academicus de erroribus Medicarum sua utilitate non carentibus, Gron. 1762, 4°.

Specimen observationes academicarum ad monstrorum historiam anatomen, *pathologiam et artem obstetriciam*, *praecipue spectantium*, Gron. et Lugd. Bat. 1765 4°. cum fig.

Sermo Academicus de sanitatis Groninganorum praesidiis ex urbis naturali historia derivandis, Gron. 1770. 4°., vertaald door den Hoogleeraar Matthias van Geuns, en uitgegeven onder den titel van:

Redevoering over de gunstige gesteldheid van Groningen voor de gezondheid. Gron. 1771. 8°.

Epistola ad clarissimum Eduard Sandifort, *de felici successu insitionis variolarum*, *Groningae institutae* 1770. 8°.

Onder anderen blijkt het uit dezen brief welk een groot voorstander van Doeveren van de inënting der koepokstof geweest is, welke kunstbewerking hij ook verrigtte aan de kinderen van Prins Willem V, die hem tot geneesheer over de jonge Prinsen aanstelde en hem later, na het overlijden van den beroemden Gaubius, ook tot zijnen lijfarts nam.

Primae lineae de cognoscendis mulierum morbis in usus Academicos, Lugd. Bat. 1777. 8°. Lips. 1786. 8°.

Verder vindt men van hem in de *Verhandelingen van de Hollandsche Maatschappij van Wetenschappen te Haarlem*, eene over de *ware kinderpokken*, *die meer dan eenmaal denzelfden mensch aantasten*, en in die van het *Bataafsch Genootschap der proefondervindelijke Wijsbegeerte te Rotterdam*, een *Vertoog over de nieuwe manier van het doorsteken der blaas*, *met proeven bevestigd*.

Zie *Boekz. der gel. wereld*, 1754 *a* bl. 216, 467, 694; Arrenberg, *Naamreg. van Ned Boek.*; Brucherus, *Gedenkb. van Stad en Lande*, bl. 331; do Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; Sandifort, *Museum Anatomicum*. T.I. p. 93-194; Stuart, *Vaderl. Hist.* D. III. bl. 29; van Kampen, *Geschied. der Nederl. Letter- en Wetensch.* D. II. bl, 329, 330; Siegenbeek, *Geschied. der Leidsche Hoogesch.* D. I. bl. 286, 311, 318, D. II. *Toev. en Bijl.* bl. 219; (de Jong) *Alph. Naaml. van Boek.*; A. van der Boon, *Geschied. der ontdekk. in de ontleedk. der mensch.* bl. 184-192; Muller, *Cat. van Portr.* bl. 73.

[Antonie Jacob van Doeveren]

DOEVEREN (ANTONIE JACOB VAN), oudste zoon van den voorgaande, werd, na openlijke verdediging van een *Specimen observationes pathologico-anatomicae*, hetwelk te Leiden in 1789 4°. het licht zag, den 2den April van dat jaar te Leiden tot Doctor in de geneeskunde bevorderd, en oefende aldaar met roem de praktijk uit, totdat hij op 42 jarigen leeftijd den 30sten October 1805 aan de gevolgen van eene kortstondige ziekte overleed, nadat hij vroeger meermalen aanvallen van podagra had doorgestaan. Hij was gehuwd met Elizabeth

van Reverhorst, die hem een zoon, Hermanus François, die volgt, en eene dochter schonk.

Zie (de Jong), *Alph. Naaml. van Boek.*, *Handel. der Jaarl. Algem. vergad. van de Maatsch. der Nederl. Letterk. te Leid.* 1853, bl. 31, 32.

[Hermanus François van Doeveren]

DOEVEREN (HERMANUS FRANÇOIS VAN) eenige zoon van den voorgaande, geboren in 1800. De vroegtijdige dood van zijnen vader spoorde hem aan tot ijver en vlijt in het beoefenen der wetenschappen, tot voorbereiding der studie in welke hij de voetstappen zijns vaders wenschte te volgen. In 1819 als student in de geneeskunde ingeschreven, werd hij na vijfjarige studie en openlijke verdediging eener dissertatie *de Macroglossa seu linguae enormitate*, den 31sten Januarij 1824 bevorderd tot doctor in de geneeskunde, en vestigde hij zich als geneesheer te Leiden, waar de herinnering aan zijnen vader nog levendig was. In 1828 werd hij benoemd tot stads doctor, en, even als zijn vader, muntte hij uit door hulpvaardigheid, ook in het belangloos waarnemen van zieken, die door de Leidsche Maatschappij van Weldadigheid verzorgd werden. In 1830 trad hij als officier bij de dienstdoende schutterij in dienst, keerde in 1832 terug, hervatte zijne werkzaamheden, en, na in dat jaar tot adjunct-doctor van het fonds *Toevlugt in den nood* te zijn aangesteld, werd hij in 1833 effektief geneesheer van hetzelve, voor welke betrekking hij, om redenen van gezondheid, in 1844 moest bedanken, even als in 1845 voor zijne betrekking van stads geneesheer. Hij bleef tot aan het einde van zijn leven lid der plaatselijke Commissie van Geneeskundig toevoorzigt, en overleed na langdurig lijden op den 19^{den} Februarij 1853. Hij was nog student zijnde verloofd met de beminnelijke dichteres Johanna Constantia Cleve, wier vroegtijdig afsterven eene naauwere vereeniging met hem verhinderde, en wier verlies zulk eene ongeneselijke wonde bij hem achterliet, dat hij nimmer in eene andere keuze vergoeding heeft kunnen vinden voor haar gemis, en waardoor hij bij zijn smartelijk lijden de vertroosting heeft moeten derven, die alleen de liefde eener trouwe en zorgende gade schenken kan.

Van Doeveren heeft zich door geene geschriften beroemd gemaakt. Zijne: *Bedenkingen op de circulaire van den staatsraad Gouverneur der provincie Zuid-Holland, betreffende de geneeskundige attesten bij het visiteren der Lotelingen*, enz. (Leiden 1846. 8°.), doen hem kennen als een hoog vereerder van den stand waartoe hij behoorde, maar kenschetsen hem tevens als den man die met edelen moed voor de waarheid durfde uitkomen en niets spaarde waar het op hare verdediging aankwam.

Aan de bibliotheek der Leidsche hoogeschool vermaakte hij een belangrijk geschenk in boeken, en aan zijnen neef, Gualterus Johan van Doeveren, practiserend geneesheer te

's Gravenhage, en zoon van wijlen Joannes Arnoldus van Doeveren, Lector in de Anatomie, Chirurgie en Obstetrie en geneesheer te Gorinchem, werden bij uiterste wilsbepaling gelegateerd alle manuscripten tot de geneeskunde betrekkelijk, zoowel die afkomstig zijn van zijnen grootvader, hiervoor genoemd, als die welke er naderhand door aankoop mogten zijn bijgekomen. Zijne keurige bibliotheek, vooral uitmuntende door kostbare plaatwerken, werd te Leiden in 1853 openlijk verkocht. De Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde aldaar benoemde van Doeveren in 1830 tot haar medelid.

Zie *Handel. der Jaarl. Alg. Vergad. van de Maatsch. der Nederl. Letterk. te Leid.* 1853, bl. 31-38, hier door ons voornamelijk gevolgd.

[Louw van Doeijinga]

DOEIJINGA (LOUW VAN) of DONIA, eigenlijk Louw Ockinga genaamd. Hij was een zoon van Pieter van Ockinga en N. Louws-dochter van Donia, en schreef zich, krachtens zeker testament, waarschijnlijk van den vader zijner moeder, Donia. Hij behoorde in 1505 onder de edelen van Wijmbritseradeel, en werd in dat jaar Grietman van die grietenij en in 1506 ook van Rauwerderhem. Hij was gehuwd met Catharina, dochter van Feico van Harinxma thoe Slooten en Luts Oenema, zuster van den bekenden Boeko van Harinxma, en weduwe van Sjoerd Douwes Sjaerdema. Hij woonde te Sneek en was daar een voornaam edelman. Hij werd in 1496 door de soldaten van Nithard Fox, die tot hulp der Schieringers in Friesland gekomen waren en na de behaalde overwinning onwettige eischen tot betaling hunner soldij deden, gevangen genomen en in zijn eigen huis gepijnigd. Om in hunne betaling te voorzien, vroegen die van Sneek aan de Groningers eene som gelds ter leen, en zonden Doeijinga met anderen als gijzelaars tot borg voor het geleende geld. Toen later de afbetaling niet geschiedde, werd hij met de anderen in boeijen gesloten, doch twee jaren daarna, na uitkeering van twee duizend goudguldens, ontslagen. In 1504 onderteekende hij mede den renversaalbrief aan den Hertog van Saksen, en toen Sneek in 1515 door de Geldersche partij ingenomen was, verliet hij het land en bleef er buiten tot in 1522, hoewel hij voorkomt onder hen die in 1515 den eed van huldiging aan Keizer Karel V aflegden; doch misschien is dit bij procuratie geschied. Hij overleed den 27sten Februarij 1533.

Zie Arond, *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. III. bl. 463-466, 555; van Sminia, *Nieuwe Naaml. van Grietm.* bl. 159-161, 289, uit medegedeelde berigten van dien schrijver verbeterd.

[Matthijs of Matthias Dögen]

DÖGEN (MATTHIJS of MATTHIAS) wordt genoemd een niet onverdienstelijk Bataafsch vestingbouwkundige, die in druk uitgaf:

Architectura militaris moderna. Amst. 1647, 2 Tom. fol. Amst. vertaald onder den titel van: *l' Art des fortifications*. c. fig. 1658. fol. m. pl.

Als hij de vader van den volgende is, dan was hij Raad en Agent van den Keurvorst van Brandenburg, gehuwd met Maria Vermeule, en overleed hij in 1672.

Zie Foppens, *Bibl. Belg.* p. 873; Ferwerda, *Catal. Univ D.* I. St. I. bl. 137; Schotel, *Kerk. Dordr.* D. II. bl. 223.

[Lodewijk Dögen]

DÖGEN (LODEWIJK), zoon van Matthias Dögen, Raad en Agent van den Keurvorst van Brandenburg, en van Maria Vermeule. Hij werd geboren te Amsterdam den 21sten Januarij 1658, en werd in 1672 na den dood van zijne ouders ter woon besteld bij Volkard Visscher, Luthersch predikant te Amsterdam, die hem in de Godgeleerdheid onderwees, en op wiens raad hij, na het overlijden van dezen zijnen leermeester, in October 1678 zich naar de Hoogeschool te Jenne begaf, van waar hij in de maand Julij van het jaar 1680 huiswaarts keerde, zonder aan zijn voornemen, om ook nog andere Hoogescholen te bezoeken, gevolg te kunnen geven. Hij werd in October van laatstgenoemd jaar Luthersch predikant te Monnikendam, in Maart 1690 te Woerden, in Augustus 1695 te Dordrecht, alwaar hij op den 24sten October 1724 overleed. Zijn ambtgenoot Antonius Kissclius hield op hem eene lijkrede, waarin hij hem vergeleek bij Appollos, magtig in de schriften, bij Stephanns, die vol des Heiligen Geestes was, en bij Paulus in werkzaamheid. Peter Dögen, die volgt, was waarschijnlijk een zoon van hem. Lodewijk Dögen schreef de volgende werken:

Eerste en noodzakelijke Hooft-leerstukken der Christelijke Godsdienst tot onderwijzing van de Jeugt en alle, *die tragten in staat te zijn*, *om hen*, *na voorgaande beproeving*, *tot het H. Avondmaal te begeven*, *onder vragen en antwoorden ontworpen*, Dordrecht, 1725. 8°.

De vernedering en verhoging van den beloofden Messias, *uit Esaias* 52, vs. 13, 14, 15 *en cap.* 53 *vertoont*, Dordrecht, 1726. 4°. door zijn zoon uitgegeven.

Zie Paauw, *Europa's Lutherd*. bl. 384; van Abkoudo, *Naamreg. van Ned. Bock.* D. I. St., III; Schultz Jacobi en Domela Nieuwenhuis, *Bydr. tot de Geschied. der Evang. Luth. Kerk.* St. III. bl. 138, 139; Schotel, *Kerk. Dordr.* D, II. bl. 223-215.

[Pieter Dögen]

DÖGEN (PIETER), waarschijnlijk een zoon van den voorgaande, werd te Dordrecht geboren of woonde er. Hij was een zeer verdienstelijk dichter, die zich, behalve door eenige verspreide stukjes, bekend maakte, door een meer uitgebreid dichtstuk, dat zich door losheid en bevalligheid aanbeveelt, en getiteld is:

De Jaargetijen. Delft 1718, 8°.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St, I; Witsen Goysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht*. D. II. bl. 180, 181.

[Dohna]

DOHNA. Zie de personen uit dit geslacht op DHONA.

[Johan Hinkaart, Heer van Doihain]

DOIHAIN (JOHAN HINKAART, Heer van). Zie HINKAART (JOHAN).

[Curtius Nording Doitsma]

DOITSMA (CURTIUS NORDING) zoon van Joannes Doitsma, rectot te Hoorn; hij werd den 3den Januarij 1724 conrector aldaar, en na den dood van zijnen vader tot rector aangesteld, welke betrekking hij den 27sten September 1735 met eene Oratie aanvaardde, en bij vele gelegenheden door het houden van belangrijke Latijnsche redevoeringen blijken gaf van zijne geleerdheid en kennis. Ook als dichter wordt hij vermeld, ondet anderen van een uitvoerig vers op het *Vervolg van de Historie der stadt Enkhuyzen door Sebastiaan Centen*. Hij overleed te Hoorn den 29sten Maart 1754.

Zie *Boekz. der gel. wereld.* 1724. *a* bl. 234, 1735. *a* bl. 362, 487, *b* bl. 467, 1737. *b* bl. 87, 477, 1738. *a* bl. 471, 1739. *a* bl. 490, *b* 476, 1754. *a* 476. 477; van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 42.

[Jacobus Doitsma]

DOITSMA (JACOBUS), broeder van den voorgaande, werd geboren in 1708, Proponent zijnde werd hij in 1731 predikant te Etershem en Schardam, en in 1737 te Zwolle. In 1770 emeritus geworden zijnde, overleed hij te Dantumawoude bij Dokkum den 20sten September 1773. Hij mengde zich gedurende zijne dienst in de beruchte zaak van Ds. Antonius van der Os, blijkens de volgende geschriften:

Brief aan den Prof. Joan van den Honert T.H.Z, *dienende tot opheldering van Zijn Hoog Eerw. aan een zijner vrienden geschreven*, den 4den Julij 1750, *over de zaak van Ds. Antonius van der Os enz.* Zwolle, 1754. 4o.

Brief aan den Prof. Jan Jacob Schultens, *ter beantwoording van twee brieven van die Heer aan hem geschreven*, *en ter regtvaardiging van zijn gedrag in 't behandelen van de zaak van Ds. Antonius van der Os gehouden*, enz. Zwolle, 1755. 8o.

Zie *Boekz. der gel. wereld*, 1731. *a* bl. 244, 495, 1737, *b* bl. 366, 368, 484, 491, 622, 1773. *b* bl. 403, 549; Moonen, *Naemketen der Pred. van Overijss.* bl. 57; van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. VI.

[Herman en Johan van Dokkum]

DOKKUM (HERMAN en JOHAN VAN). Zie DOCKEM (HERMANUS en JOHANNES VAN).

[Thomas Doleman]

DOLEMAN (THOMAS). Zie DOLMAN (THOMAS).

[Bartholomeus Dolendo]

DOLENDO (BARTHOLOMEUS), omstreeks 1560 of iets later te Leiden geboren, was een bekwaam graveur, wiens werken de Hollandsche Graveerschool tot roem verstrekken, en die een leerling van Hendrik Goltzius of van Jacob de Gheijn moet geweest zijn. Zijn manier is zeer fijn en hij werkte zoowel naar eigene teekening als naar die van andere beroemde meesters. Hij heeft ook lessen in de teekenkunst gegeven, en de beroemde Gerard Dou ontving van hem het eerste onderwijs.

Zijne voornaamste werken worden door den heer K r a m m opgesomd.

Zie d e C h a l m o t, *Biogr. Woordenb.*; I m m e r z e e l, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; K r a m m, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Zacharias Dolendo]

DOLENDO (ZACHARIAS), broeder van den voorgaande, doch te Haarlem in 1561 geboren, was mede een verdienstelijk graveur, wiens werken, voornamelijk portretten, insgelijks door den Heer K r a m m worden opgenoemd. Ook hij was een leerling van J a c o b d e G h e i j n, en zou voorzeker een grooten naam hebben gemaakt, indien een vroegtijdigen dood zulks niet verhinderd had.

Zie d o C h a l m o t, *Biogr. Woordenb.*; I m m e r z e e l, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; K r a m m, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Henrik Dolendorp]

DOLENDORP (HENRIK), Prior der karmeliten en Provinciaal in Nederland, overleed te Keulen den 10^{den} Februarij 1366. Hij heeft de volgende werken geschreven, die waarschijnlijk niet zijn uitgegeven:

Super sententiarum libri IV.
In philosophiam moralem libri X.
Sermones de tempore et sanctis.

Zie H o o g s t r a t e n, *Woordenb.*

[Adriaan van Bergues, Heer van Dolhain]

DOLHAIN (ADRIAAN VAN BERGUES, Heer VAN), Zie BERGUES (ADRIAAN VAN).

[Catharina maria Doll Egges]

DOLL EGGES (CATHARINA MARIA). Zie EGGES (CATHARINA MARIA DOLL).

[Bartholomeus Dolleman]

DOLLEMAN (BARTHOLOMEUS), zoon van den Majoor D i o n y s i u s D o l l e m a n en J o h a n n a G e s i n a d e B r u y n werd den 15^{den} Februarij 1807 Luitenant Kolonel in Nederlandsche dienst; van hem zijn ons verder geene levensbijzonderheden bekend dan dat hij sneuvelde in den strijd bij Straalsund, tegen het korps van S c h i l l in het jaar 1809.

Zie B o s s c h a, *Neêrl. Held. te Land.* D. III. bl. 273.

[Thomas Dolman]

DOLMAN (THOMAS) of DOLEMAN, was in 1653 Luitenant-Kolonel over een regiment voetknegten in dienst van den Staat, en hield zich in dat jaar in Engeland op, alwaar hij zeer gezien was bij C r o m w e l. De Raadpensionaris J o h a n d e W i t t, en de

andere leden der regering, bedienden zich van hem om achter de geheimen van het Engelsche Hof te komen, waartoe D o l m a n bijzonder geschikt was en daartoe veel ijver betoonde. Hij stond daarom in hooge achting bij J o h a n d e W i t t en bij den toenmaligen Ambassadeur der Stuten in Engeland, W i l l e m N i e u p o o r t. Het is ons intusschen niet gebleken of hij met eenen bepaalden last derwaarts gezonden was; doch wel dat zijne goede diensten medegewerkt hebben tot bevordering destijds van den vrede tusschen Engeland en onzen staat gesloten. Als krijgsman moet hij geene mindere ver-

diensten gehad hebben, daar hij, in 1667 Kolonel zijnde, het kommando had over de landmilitie en zeesoldaten op 's lands vloot gedurende de overwinning op de Britten onder de Ruiter op den Teems, en als zoodanig de op de hoek van het eiland Chepay gelegene sterkte Sheerness bemagtigde. Zijn zoon, insgelijks Thomas geheeten, werd in 1656 bij resolutie van Hunne Hoogmogenden, in aanmerking nemende de goede diensten door zijnen vader aan den lande bewezen, tot kapitein van eene kompagnie krijgsknechten bevorderd, nam in dien rang deel aan genoemde expeditie onder de Ruiter op den Teems en sneuvelde in den slag bij Senef op den 11^{den} Augustus 1674.

Zie Brandt, *Lev. van de Ruiter.* bl. 569; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. XII. bl. 252; Kok, *Vaderl. Woordenb.*; Bosscha, *Neêrl. Held. te Land.* D. II. Bijlagen bl. 3; de Jonge, *Geschied. van het Nederl. Zeewez.* D. II. St. II. bl. 423-429.

[A. Domberg]

DOMBERG (A.), behoorde tot die Nederlandsche Edelen, die in 1567 een nieuw verbond aangingen tot het aannemen van wapenen en het verzamelen van geld. Hij teekende dat verbond met de belofte van te zullen opbrengen honderd kroonen. Of hij verwant was aan het adelijk Zeeuwsch geslacht Domburg is niet met zekerheid te bepalen.

Zie te Water, *Verb. en Smeekschr. der Ned. Edel.* D. II. bl. 115, 117, 118.

[Jan van Domburg]

DOMBURG (JAN VAN) behoorde tot het adelijk Zeeuwsch geslacht van dien naam. Hij was in 1447 bij Filips I, Hertog van Bourgondië, aangeklaagd, wegens verschillende misdaden, onder anderen van moord en doodslag. De Hertog had hem gedagvaard; doch, daar Domburg niet was verschenen, had hij bevel gegeven om hem te vatten. Deze was op den toren der Minderbroederskerk te Middelburg met eenige zijner bedienden gevlugt, versterkte dien en voorzag zich van voorraad. Uit eerbied voor de plaats, werd de toren niet bestormd, maar ingesloten. Na drie dagen gaf zich Domburg aan de genade des Hertogs over, niettegenstaande zijne zuster, eene geestelijke, hem dikwijls aan den voet des torens toeriep, 'liever met de wapens in de vuist te sneven, dan zijn huis de schande aan te doen van op een schavot te sterven.' Hij werd op de markt openlijk onthalsd en zijn lijk werd op verzoek van zijne zuster in gewijde aarde begraven.

Zie Olivier de la Marche, *Memoires*. Liv. I. p. 253; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. IV. bl. 21; Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. III. bl. 18.

[Cornelis Domburg]

DOMBURG (CORNELIS) was een weinig beduidend dichter, van wien voorhanden is eene huwelijkszang, getiteld: *Cupidoo's Naghtstudie* en eene *Lijkzang op het droevig en smartelijk afsterven van Willem Karel Hendrik Friso*.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Nederd. Dicht.* D. II. bl. 42; *Cat. van de Bibl. der Mautsch. van Ned. Letterk.* D. I. bl. 299.

[Jaques Domer]

DOMER (JAQUES) of DOOMER, was een verdienstelijk sehilder van binnenhuizen en teekenaar van land-, dorps- en stadsgezigten. Hij werd in 1647 geboren, woonde waarschijnlijk te Alkmaar, en bloeide het meest omstreeks 1680. Hij schijnt evenwel de kunst meer uit liefhebberij dan om geld te hebben beoefend, en reisde veel buiten 's lands om teekeningen te maken van toen weinig bekende gezigten. Zijne afbeelding, met een grooten hoed op het hoofd en een breeden krang om den hals, ziet in 4° het licht.

Zie van Eijnden en van der Willigen, *Geschied. der Nederl. Schilderk.* D. IV. bl. 119; Kramm, *Lev. en werk. der Kunstsch.*

[Theodorus Dominicus]

DOMINICUS (THEODORUS) werd geboren te Amsterdam in 1652, was een leerling van Conradus Hoppe en van Volkhardus Visscher, Luthersche predikanten aldaar. Hij studeerde twee jaren te Jena, werd in 1677 Luthersch predikant te Hoorn en in 1680 te Leiden, van waar hij den 14^{den} October 1683 naar Amsterdam werd beroepen. Deze beroeping gaf aanleiding tot verschillende twisten, waarvan wij op het artikel van zijnen ambtgenoot en tegenstander Johannes Colerus melding hebben gemaakt. Zijne intrede op den 26sten October in de nieuwe kerk te Amsterdam ging met levensgevaar vergezeld; ook kwamen er verscheidene spotprenten op hem uit, die evenwel niet verhinderden dat zijn arbeid later ruimschoots vruchten droeg. Hij is in 1713 te Amsterdam overleden.

Zie Schultz Jacobi en Domela Nieuwenhuis, *Bijdr. tot de Geschied. der Evang. Luth. Kerk*, St. V. bl. 37, 38; Domela Nieuwenhuis, *Geschied. der Amst. Luth. Gemeente*, bl. 133-136; dit Woordenboek, D. III. bl. 613.

[Guiljam Touissaint Domis]

DOMIS (GUILJAM TOUISSAINT) vervaardigde in het begin der achttiende eeuw eenige treur-, blij- en kluchtspelen, die in 1707 tot 1723 onder zijne zinspreuk: *Gloriam Tribuit Doctrina* (Geleerdheid geeft roem), zijn in het licht gegeven.

Zie *Naamr. der Tooneelst. van* J.v.d. Marck, N. 928; Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.*

[H.J. Domis]

DOMIS (H.J.) geboren in Nederland in het jaar 1781, klom door onvermoeide inspanning uit ondergeschikte betrekkingen op, tot die van Resident van Samarang in 1809, in 1827 van Pasaroeang en in 1831 van Soerabaya. Hij keerde in 1834 met verlofnaar Nederland terug en vestigde zich, na zijn eervol ontslag verkregen

te hebben, te Brummen, waar hij op den huize *Samarang* den 7den Mei 1842 overleed.

D o m i s was een man die zich in al zijne betrekkingen, gedurende het vierde eener eeuw, met ongemeenen ijver en zucht tot uitbreiding van de nijverheid in en de kennis onzer overzeesche bezittingen heeft gekweten. Hij was een ijverig lid van het *Bataviaasch Genootschap*, hetwelk aan hem belang-

rijke mededeelingen in hare werken te danken heeft. Zoo komt van hem in D. XI eene: *Beschrijving van Salatiga*, *Merbaboe en de zeven tempels* voor, waarin hij eene eerste proeve gaf van die warme zucht tot bevordering der kennis van Java en zijne oudheden, waaraan later het genootschap ook nog zijn: *Journaal eener reis van Welerie naar het gebergte Praauw* (D. XII) verschuldigd was. Hij leverde voorts onderscheidene bijdragen tot het mengelwerk der *Bataviasche Courant*, in de Jaren 1828 en 1829. Te Pasoeroeang had hij, behalve eene *beschrijving van de residentie Pasoeroeang*, die in 1836 te 's Hage herdrukt werd, met een eigen persje twee werken doen drukken, namelijk:

Aanteekening over het eiland Java enz. Pasoeroeang 1829. 4°.

Aanteekening over het gebergte Tinger enz. Pasoeroeang 1830. 4°.

Op deze eigen drukkerij deed hij in 1827 ook de eerste proeve van een *Hollandsch Javaansch Woordenboek* ter perse leggen, dat door zijn zoon W.J.C. de Senerpont Domis onder zijn toezigt en met zijne medewerking vervaardigd was. Behalve de genoemde werken en eenige bijdragen in het tijdschrift *de Oosterling*, werd er van hem gedrukt:

Pasoeroeangsche Almanak voor het jaar 1830, Pasoeroeang; 1840. 4°.

Sourabayasche Almanak voor het jaar 1833, Sourabaya 1833. 4°.

De residentie Pasoeroeang op het eiland Java, 's Hage 1836. 8°. met kaart.

Zie *Algem. konst- en letterb.* 1842, D. II. bl. 33; Brinkman, *Alph. Lijst van Ned. Boek*; *de Gids* 1857 D. I. 369, hier door ons voornamelijk gevolgd; Nijhoff, *Cat. van oude en nieuwe boek.* St II. bl. 90; St. III. bl. 53; *Handel. van het Ind. Genootsch.* Jaargang IH.

[Jan Domissen]

DOMISSEN (JAN), een rijk Zeeuwsch landman, aan wien het toezigt der dijken was aanbevolen. Hij werd op last van den Graaf van Mansveld in 1594 opgeligt en op vijfduizend gulden rantsoen gesteld. Deze som niet kunnende betalen, verwierf men van hem de belofte dat hij aan het Spaansche krijgsvolk een weg door het water zou aanwijzen om zich van Goes of Zierikzee meester te maken. In vrijheid gesteld zijnde, zocht hij zijne gelofte te volbrengen, doch het plan lekte uit. Domissen werd gevangen genomen en te Middelburg onthalsd.

Zie van Moteren, *Nederl. Hist.* D. VI. bl. 58.

[Henricus Domna]

DOMNA (HENRICUS) geboren te Leeuwarden, behoorde tot een geslacht dat een aantal verdienstelijke leeraars aan de Friesche kerk geschonken heeft, en was de zoon van Tjallingius Domna; hij werd in 1638 proponent, in 1639 predikant te Dongjum, in 1641 te Tzummarum, in 1647 te Kollum, in 1657 te Harlingen en in 1659 te Leeuwaarden, alwaar hij den 12den December 1672 overleed. Zijn zoon Tjallingius, in 1654 te Kollum geboren,

was laatstelijk predikant te Workum, alwaar hij den 9den Mei 1728 overleed. Henricus Domna schreef:

Water des levens voor de Disgenoot of eene verklaring over Openb. XXI:6. 1671. 8o.

Zie Greydanus, *Naaml. der pred. in de Class. van Franek.* bl. 7, 13, 46, III; Laurman, *Naaml. der predik. in de Class. van Leeuw.* bl. 11, 12; Dreas, *Naaml. der prek. in de Class. van Dokkum*, bl. 47; Ferwerda, *Algem. Naaml. van Ned. Boek.* D. I. St. II. bl. 97; *de Vrije Fries*, D. VI. bl. 366, 367, 389.

[Henricus Domna]

DOMNA (HENRICUS), kleinzoon van den voorgaande en zoon van Tjallingius Domma, predikant te Workum. Proponent zijnde werd hij beroepen tot adjunct te Midsland en Hoorn op Terschelling, en daar bevestigd in vaste dienst den 2den December 1731. Hij overleed er den 11den April 1769 en schreef:

Vriendelijke raadt aan de Gemeente van Oosterschelling, *om zich in het doen van hunne liberale gifte na behoren te kwijten*, *over de woorden Nehemia* II. vs. 17 en 18 *gedaan den* 22sten *October* 1747, Workum, 1748, 4o.

Nederlands wonderbare opkomst en Goddelijke bewaring tot hier toe, *op de algemeene Dank- Vast- en Bedendag den* 13den *Maart* 1748 *voorgesteld uijt Psalm* CXXVI. vs. 3, Work. 1748. 4o.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St. IV, uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Tobias van Domselaar]

DOMSELAAR (TOBIAS VAN), ook wel, ofschoon verkeerdelijk, Dompselaar genoemd, was Amsterdammer van geboorte en schreef:

Beschrijvingen van de tegenwoordige gelegenheid van Amstelland, uitgegeven met Arnoldus Montanus, *Beschrijvingen der eerste inwoonders van Amstelland*. Amst. 1664 12o. idem 1665. 12o. idem 1684. 12o.

Beschrijvinge van Amsterdam enz. uijt oude en nieuwe Hollandsche kronijcken, *Beschrijvingen*, *Brieven*, *Willekeuren*, etc. *bijeenvergadert* enz. met 120 afbeeldingen. Amst. 1665. 4o.

Het ontroerde Nederland door de wapenen des Konings van Frankrijk, enz. Amst. 1674-1676. 2 deelen m. pl. 4o.

Beschrijving der sieraden waerop de Vertooningen in 't blijeijndend treurspel van 't Belegh en ontzet van Leyden vertoont worden, enz. Amst. 1682. kl. 8o.

Zie Pars, *Index Bat.* bl. 147, 148; Wagenaar *Beschrijv. van Amsterd.* (Octav. uitgav.) *Voorred.* bl. XXVI-XXVIII; Arrenberg, *Naamreg. van Ned. Boek; Cat. van de Bib. der Maatsch. van Ned. Letterk.* D. I. *b.* bl. 263, D. II. 132.

[Christophorus Delphicus Graaf van Dona]

DONA (CHRISTOPHORUS DELPHICUS Graaf VAN) zie DHONA (CHRISTOPHORUS DELPHICUS Graaf VAN).

[Donck]

DONCK, was een dapper Ritmeester, die om zijne betoonde moed bij verschillende gelegenheden bij Prins M a u r i t s in hooge achting stond. Hij nam onder anderen deel aan den

ruitertogt, die door de Staten op voordragt van M a u r i t s bevolen was, en overleed aan zijne bekomene wonden in den slag bij Turnhout in 1597.

Zie B o s s c h a , *Neerl. Held. te land*, D. I. bl. 327, 330; *Verz. berigt. omtr. de krijgsbev. bij Nieuwpoort* bl. 68; *Geschiedk. aant. omtr. het beleg van Gron.* in 1594. bl. 6, 59.

[G. Donck]

DONCK (G.), was een verdienstelijk kunstenaar, door den Heer K r a m m voor het eerst vermeld. Hij leefde in de eerste helft der zeventiende eeuw en teekende de prenten voor de *Pampiere wereld* van J.H. K r u l . Er is ook schilderwerk van hem bekend.

Zie K r a m m , *Lev. en werk. der kunstsch.*

[Adriaen van der Donck]

DONCK (ADRIAEN VAN DER), of D o n k , woonde in Amsterdam, was doctor in de beide regten, vertrok naar Nieuw Nederland en schreef aldaar een thans hoogst zeldzaam en zeer gezocht werkje, getiteld:

Beschrijving van nieuw Nederland. Amst. 1656. 4°. 2de druk ald. 1656. 4°.

Zie A r r e n b e r g , *Naamreg. van Ned. Boek.*; d e C h a l m o t , *Biogr. Woordenb.*; v a n K a m p e n , *geschied. der Nederl. buiten Europa*, D. II. bl. 447-452, alwaar eenige bijzonderheden uit genoemd werkje wordon medegedeeld.

[Martinus Donckanus]

DONCKANUS (MARTINUS). Zie DUNCANUS (MARTINUS).

[Dirk Doncker]

DONCKER (DIRK), vervaardigde:

P. V i r g i l i u s M a r o o s XII *boeken van Aeneas*, *vertaald in Nederlands gedicht*, *met 't zelfde getal der regelen*. Gouda, 1663. 4°. 3de druk. 's Hage 1703. 4°. m. pl.

Zie v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I; *Cat. van de Bib. der Maatsch. van Ned. Letterk.* D. I. bl. 196; W i t s e n G e y s b e e k , *Woordenb. van Ned. Dicht.*

[Hendrik Doncker]

DONCKER (HENDRIK) was een beroemd kaartenmaker en kaartenverkooper te Amsterdam. Hij leefde in het midden der zeventiende eeuw en vervaardigde:

De zee-atlas ofte water-waereld, *vertoonende alle de zeekusten van het bekende deel des aerdbodems*. Amst. 1660. fol. met kaarten en platen.

Wij vinden ook van hem vermeld:

Groote Stuurmans zee-spiegel, Amst. 1664 fol.

Welligt is dit evenwel hetzelfde werk.

Zie v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I; v a n L e e u w e n , *Cat. der prov. Bibl. van Friesl.* bl. 31.

[Gerardus Donckum]

DONCKUM (GERARDUS) was kapitein-luitenant en bevelhebber op het fregrat *de Jason* van 36 stukken, behoorende tot het eskader van den Vice-Admiraal A d r i a a n B r a a k , dat in 1795 naar West-Indië gezonden werd, om onze volkplantingen aldaar tegen de Engelschen te beschermen Op den 6^{den} Maart 1796 werd dit eskader door eenen zwaren storm beloopen, waardoor de bodem van v a n D o n c k u m veel leed en hij

genoodzaakt was te Bergen in Noorwegen binnen te loopen tot herstel der schade. Hij zette na een lang oponthoud de reis voort; doch kort na het verlaten van Bergen werd het scheepsvolk weerspannig, geraakte in opstand, maakte zich van de bevelhebbers en het fregat meester, en bragten hetzelve in de Schotsche haven Grenock op, waar het door de Engelschen voor goeden prijs werd verklaard en in 's konings dienst werd gesteld.

D o n c k u m bleef tot November 1799 gevangen, zijn gedrag werd na zijnen terugkeer door het Hoog Militair Geregtshof onderzocht en hem zeer ten kwade geduid, daar men het verlies van *de Jason* aan werkeloosheid en verzuim van hem toeschreef. Hij werd dien ten gevolge veroordeeld om, gedurende de eerste drie jaren geen commando over een van 's lands schepen of vaartuigen te mogen voeren, en niet anders dan als ondergeschikt aan de bevelen van eenen hoogeren officier het land te mogen dienen.

Zie d e J o n g e , *Geschied. van het Nederl. Zeewez.* D. VI. St. II. bl. 49-53, hier door ons gevoegd.

[Hugo Donellus]

DONELLUS (HUGO) of volgens zijnen eigenlijken naam HUQUES DONEAU, werd geboren te Chalons aan de Saone, den 23sten December 1527. Als kind koesterde men van hem weinig verwachting, doch na zijne voorbereidende studiën te Tourron volbragt te hebben, studeerde hij in de regten, onder de vermaardste mannen van zijn tijd aan de Hoogescholen te Toulouse en te Bourges, in welke laatste plaats hij den 17^{den} Julij 1551 de graad van Doctor in de regten erlangde, en tevens tot Hoogleeraar in die wetenschap aldaar werd aangesteld. De Protestantsche Godsdienst omhelsd hebbende, scheelde het weinig of hij was in 1572 mede het slagtoffer van den St. Bartholomeus-nacht geworden, indien niet eenige Duitsche studenten hem gered hadden, door hem verkleed buiten de stad te brengen. Ofschoon onderweg gevangen doch niet herkend, vertrok hij naar Genève, van waar hij, na een lang verblijf, door F r e d e r i k III Keurvorst van den Paltz tot Hoogleeraar in de regten aan de Hoogeschool van Heidelberg beroepen werd. Toen, na den dood van den Keurvorst, het Lutheranisme te Heidelberg weder het Calvinisme verving en alle Hoogleeraren gedrongen werden de Augburgsche Confessie te onderteekonen, verblijdde zich D o n e l l u s , ofschoon van die onderteekening vrijgesteld, dat zich elders een werkkring voor hem opende. In 1577 werd hij door Curatoren der Leidsche Hoogeschool tot Hoogleeraar in de regten aangesteld, welke betrekking hij met den meesten lof vervulde. In 1583 bood men hem de zelfde waardigheid te Altdorf aan; doch zijn inkomen te Leiden vermeerderd zijnde, verkoos hij daar te blijven. Maar toen hij zich in 1587 gewikkeld had in de geschillen, tot welke L e i c e s t e r 's bewind aanleiding gaf, en hij in zijnen ijver voor dezen zich niet ont-

zien had zich sterk uit te laten tegen de Staten en den Prins, werd hij van zijnen post afgezet, en kreeg hij bevel om het land te verlaten. Hij begaf zich toen naar Duitschland, alwaar hij niet lang ambteloos leefde, want eerlang zag hij zich tot Hoogleeraar in de regten te Altdorf aangesteld, welke betrekking hij met roem waarnam tot aan zijnen dood, die den 4^{den} Mei 1591 plaats had. Hij werd in de kerk te Altdorf begraven, en zijnen lijksteen met een vereerend opschrift voorzien. Zijne afbeelding ziet op onderscheidene wijzen het licht; ook werd er eenen gedenkpenning ter zijner eere geslagen. Hij was in 1573 gehuwd, doch verwekte geene kinderen.

D o n e l l u s was een der vermaardste regtsgeleerden zijner eeuw en een der vroegste sieraden van de regtsgeleerde faculteit der Leidsche Hoogeschool. Hij bezat een buitengewoon geheugen, zoodat naar men zegt hij het gansche *Corpus Juris* letterlijk van buiten kende. Ook bezat hij de zeldzame gave de meest dorre onderwerpen belangwekkend te behandelen. Zijne regtsgeleerde verhandelingen en overige werken, waarvan de opgave elders te vinden is, werden meermalen herdrukt, en zagen ook in andere talen over gezet het licht. De laatste uitgave derzelven geschiedde in 1808 te Neuremberg 4 deelen in 8°. onder den titel van: *Commentaria Juris civilis;* terwijl al zijne werken, onder anderen het licht zagen, onder den titel van:

Donelli Opera Omnia, *cum notis Pellegrini*, Lucae 1762-1770, 12 vol. fol.

In het Album van H o m m e v a n H a r i n n x m a t h o e S l o o t e n *Senior* komt eene, door hem met eene sierlijke hand geschrevene, spreuk voor.

Zie S a x e , *Onom. liter.* T. III. p. 349; d e C h a l m o t , *Biogr. Woordenb.;* H a a g , *La France Protestante* T. VIII. p. 299-302; B a y l e , *Dict. Hist. et Crit.* T. II. p. 651-653. (Edit. 1734); S i e g e n b e e k , *Geschied. der Leidsche Hoogesch.* D. I. bl. 37, 48-52, 209, D. II. *Toev. en Bijl.* bl, 61, 62; *Biograph. Univ.* T. VI. p. 226; M u l l e r , *Cat. van Portrett.* bl. 73; *Werk. der Maatsch. van Nederl. Letterk. te Leiden*, *Nieuwe reeks*, D. VII. bl. 87; *Vrije Fries*, D. VIII. bl. 116.

[Dirk van Dongen]

DONGEN (DIRK VAN) was in 1652 Vice-Commandeur van wegen de Admiraliteit van Enkhuizen. Toen hij in Julij van genoemd jaar met anderen gezonden was tot dekking der Haringvloot, werd deze door de Engelschen overvallen, en na een hevig gevecht van drie uren, waarin de Engelschen veel volk verloren, geheel verstrooid. De convooi-schepen, waaronder dat van v a n D o n g e n , werden genomen en twee er van in den grond geboord. Misschien was hij dezelfde die genoemd wordt onder de kapiteinen der troepen op het eskader, dat in 1676 werd uitgezonden naar West-Indië onder J a c o b B i n c k e s .

Zie K o k , *Vaderl. Woordenb.*; d e J o n g e , *Geschied. van het Ned. Zeewez.* D. III. St. II. bl. 299; dit Woordenboek D. II. bl. 559.

[Van Dongen]

DONGEN (VAN), luitenant-kolonel, was een der hoofdofficieren die in 1795 den Erfprins van Oranje getrouw waren gebleven en met hem het land hadden verlaten. Toen in 1799 de Prins van Oranje eenen inval in de Bataafsche Republiek wilde doen, was v a n D o n g e n de eenige bevelhebber wiens toeleg gelukte. Aan het hoofd van een honderdtal Oranje-gezinde jongelieden, op allerlei wijzen gewapend, trok hij den 3den September van genoemd jaar het stadje Enschedé binnen en bemagtigde na een scherp gevecht tegen de gewapende burgers, die zich uit het Stadhuis moesten verdedigen, de stad Oldenzaal. Daar de andere ondernemingen mislukten, hadden de door v a n D o n g e n behaalde voordeelen geene gunstige gevolgen.

Zie K r a y e n h o f , *Geschiedk. Beschouw. van den Oorlog in* 1799 bl. 99 en 100; B o s s c h a , *Neêrl. Held. te Land*, D. III. bl. 185.

[Dionijs van Dongen]

DONGEN (DIONIJS VAN), geboren te Dordrecht in 1748, werd door zijn vader, die aldaar huisschilder was, in de kunst opgeleid, waartoe hij reeds vroeg genegenheid had doen blijken. Later ontving hij het onderwijs van J. X a v e r y te 's Hage, bij wien hij zich twee jaren in het landschapschilderen oefende en daarna in 1771 met zijne ouders naar Rotterdam vertrok. Hier dreef hij handel in schilderijen en bleef hij voortgaan met schilderen, in den trant van zijnen leermeester niet alleen, maar ook naar stukken van P o t t e r , C u y p , W y n a n d s en anderen, die hij bedriegelijk kopiëerde. Ook vervaardigde hij teekeningen met Oost-Indischen inkt en sapverw. Hij overleed te Rotterdam in 1819.

Zie v a n E i j n d e n en v a n d e r W i l l i g e n , *Geschied. der Vaderl. Schilderk.* D. III. bl. 47; I m m e r z e e l , *Lev. en werk. der Kunstsch.*

[Jan Hendrik van Dongen]

DONGEN (JAN HENDRIK VAN), geboren te Dordrecht in 1766, was de zoon van J a c o b v a n D o n g e n , thesaurier aldaar. Na den dood zijner moeder was hij, wegens de harde behandeling van zijnen vader, genoodzaakt het vaderlijke huis en zijne geboorteplaats te verlaten. Twee jaren bragt hij elders in de beoefening der Letteren door, toen hij op aandrang van een zijner vrienden naar Dordrecht terugkeerde, ten einde zich met zijnen vader te verzoenen; maar weinige dagen na zijne wederkomst overleed hij in het jaar 1789. Zijn vriend I J s b r a n d v a n H a m e l s v e l d gaf van hem in het licht:

Mijn tijdwinst, Amst. 1789-1791. 8o. 3 deelen, m. pl.

Zie *Algem. Konst- en Letterb.* 1789. D. I. bl. 165; d e J o n g , *Alph. Lijst van Ned. Boek.*; K o b u s en d e R i v e c o u r t , *Bekn. Biogr. Handwoordenb.*

[Wijtse Foppes Dongjuma]

DONGJUMA (WIJTSE FOPPES) werd te Donjum den 16den September 1707 geboren. Door zijn vader, die timmerman was, tot hetzelfde ambacht opgeleid, maakte hij, zonder eenig

onderwijs, alleen door eigene oefening, in de Rekenkunst, Wis-, Sterren- en Werktuigkunde zulke buitengewone vorderingen, dat allen er zich over verwonderden. Hij deelde in de gunst van Prinses M a r i a L o u i s a , die hem naar Leeuwarden deed verhuizen, waar hij tot landmeter en wijnroeijer werd aangesteld. Toen in 1761 de planeet V e n u s de zon passeerde, maakte hij op last van Gedeputeerde Staten van Friesland nieuwe instrumenten, om dat verschijnsel waar te nemen, waarvoor hij een jaargeld van honderd daalders ontving, hetwelk weinig tijds daarna met nog acht en veertig gulden vergroot werd. Hij leidde een stil en braaf leven en muntte in braafheid en nederigheid niet minder uit, dan in schranderheid van geest. Hij wordt gezegd, in 1765, de uitvinder geweest te zijn van den Magnetimeter, welke uitvinding de Schot S c o r e s b y in 1821 zich toeëigende. Hij overleed op den 8sten Februarij 1778 te Leeuwarden in het St. Anthonijgasthuis. Van hem ziet het licht:

Wonderwerken der natuur, *of bedenkingen over licht en duisternis*, Leeuw. 1756. 8°.

Over de conjunctie van Venus en de Zon in 1761 enz. Leeuw. 1762 gr. 8°. met pl.

Zie F e r w e r d a , *Algem. Naaml. van Boek.* D. I. St. II. bl. 125; E k a m a , *Oratio de Fris. ingen. Mathemat. imprim. fertil.* p. 49-51; S c h e l t e m a , *Geschied en Letterk. Mengelw.* D. III. St. III. bl. 227; d e C r a n e , *Letter- en geschiedk. Verzam.* bl. 96, 97.

[Agge Donia]

DONIA (AGGE). Het geslacht D o n i a was een der oudsten van Friesland. Reeds in 1182 ontmoeten wij eenen T j a l i n g D o n i a , als de stichter van het klooster Oudendale bij Lidlum, en in 1248 eenen T j a e r d D o n i a , die in dat jaar aanvoerder schijnt geweest te zijn van zijne landgenooten, aan wien Graaf W i l l e m II, later Roomsch Koning, het bezit van de stad Aken te danken had, en door wiens bemiddeling bij den vorst, de Friezen, die op pauselijke uitnoodiging in zijn leger dienden, verlof kregen naar hun land terug te trekken. De hier volgende personen waren evenwel van de eerstgenoemden geene afstammelingen; maar wel van T j e r k of S i e r k H a r i n x m a , die, toen hij de stins Donia te Oosterend in bezit kreeg, den naam van D o n i a voor den zijnen aannam, die dan ook op zijn zeven zonen is overgegaan, welke het geslacht hebben voortgeplant. Zes daarvan hebben zich in de geschiedenis van Friesland bekend gemaakt, door hun aandeel aan de, in de tweede helft der vijftiende eeuw, gevoerde burgertwisten aldaar, en is alzoo het tijdvak van hunne deelneming daaraan met regt de D o n i a krijg genoemd geworden.

A g g e D o n i a , de oudste zoon van T j e r k H a r i n x m a D o n i a en van A u c k D o n i a , gaf de voornaamste aanleiding tot dien krijg. Hij was heerschzuchtig van aard en niet kun-

nende dulden dat zijn neef W a t s e H a r i n x m a in Slooten meer gezag uitoefende dan hij, verlict hij de zijde der Schieringers, tot welke partij hij met zijn geheel geslacht behoorde, en vereenigde zich met de Vetkoopers. Op den 10den Julij 1458 werd door hem en de zijnen, aangevoerd door J a n k e D o u w m a , de stad Slooten in brand gestoken, en de stins van H a r i n x m a belegerd. Doch door de Schieringers ontzet, was D o n i a na een hevig gevecht genoodzaakt te vlugten. Zijn eigen huis in Slooten werd in bezit genomen. Hij zelf keerde daar nimmer weder, en toen hij later weder tot de Schieringers overging, erlangde hij slechts eene schadeloosstelling in geld. Ondanks dezen eersten tegenspoed zette D o n i a zijne geweldenarijen voort, en veroverde in 1459 de stins van J o u k e G a l a m a te Akmarijp in Utingeradeel. Van hieruit beroofde en plunderde hij het omliggende land en werd te vergeefs belegerd. Wat er verder in den zoogenaamden D o n i a -krijg door hem verrigt is, wordt niet bepaald aangewezen, en behoort ook hier niet vermeld te worden. Genoeg zij het te melden dat D o n i a zich door wreedheid onderscheidde, en daarom de straf verdiend had die hem later te beurt viel. Op last van J a r i c h en H e r o H o t t i n g a , werd hij op den 16^{den} Mei 1491 op de voorvaderlijke stins te Oosterend, waar hij toen zijn verblijf hield, door twee in geestelijk gewaad vermomde gezellen verrast; hij zelf zwaar gewond naar Hottinga huis te Wommels gevangen gevoerd, en zijn slot onder den voet gehaald. Wat er verder van hem geworden is wordt niet vermeld. Misschien is hij op Wommels gestorven. S c h o t a n u s zegt van hem: gelijk hij menig een had arm gemaakt en mishandeld, alzoo leed hij dat in zijn uitersten ouderdom wederom. Hij was gehuwd met T i e t h A l b a d a en had bij haar zes kinderen. Zijn zoon, D o e t z e D o n i a , maakte zich later beroemd door zijne dappere verdediging van de stins te Tjerkwerd en door zijn verder aandeel aan den gevoerden burgeroorlog.

Zie W i n s e m i u s , *Chron. van Friesl.* B. X. bl. 309, B. XI. bl. 324, 325; S c h o t a n u s , *Friessche Hist.* B. XI. bl. 375; F o k k e S j o e r d s , *Friessche Jaarb.* D. II. bl. 410, D. III. bl. 32; K o k , *Vaderl. Woordenb.* D. XII. bl. 443; B o s s c h a , *Neêrl. Held. te Land*, D. I. bl. 35; A r e n d , *Algem, geschied. des Vaderl.* D. II. St. III. bl. 208, 213-216, 438, 454; v a n S m i n i a , *Nieuwe Naaml. van Grietm.* bl. 277-279.

[Haring van Donia]

DONIA (HARING VAN), tweede zoon van T j e r k H a r i n x m a v a n D o n i a en van A u c k D o n i a , werd in 1455 Grietman van Wijmbritseradeel, woonde, ongehuwd, te Nieuwland op Donia state, en was hoveling aldaar. Nadat hij op den 1sten April 1459 met eenige zijner bondgenooten Hottinga-stins bestormd had, doch met verlies was afgeslagen, werd in 1461 zijn huis door de Schieringers ingenomen en geplunderd, waarop hij de stins van H e p k e te Smallenbrug innam en van daar

zijne vijanden zooveel afbreuk deed als mogelijk was. Hij stond in den Donia-krijg zijnen broeder Agge dapper ter zijde. De sterke stins Hiddema, op Nieuwland, werd door hem veroverd en versterkt. Nadat hij zich met zijnen grootsten vijand Epo a Kee Hottinga verzoend had, geraakte hij in oorlog met de Galama's, die zijn broeder Kempo hadden omgebragt. Hij nam het slot van Janke Douwma te Irnsum in, vernielde het en joeg den eigenaar het dorp uit. Doch deze overwinning kwam hem duur te staan. Douwma, van alle kanten hulp bekomen hebbende, leverde hem in 1462 slag bij het klooster Aalsum. De Vetkoopers behaalden de overwinning en een aantal Schieringers, waaronder ook Donia, sneuvelde.

Zie Winsemius, *Chron. van Friesl.* B. IX. bl. 268-271, Schotanus, *Friessche Hist.* B. X. bl. 329-332; *Tegenw. staat van Friesl.* D. III. St. I. bl. 237; Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. III. bl. 203, 213-216, 219; van Sminia; *Nieuwe naaml. van Grietm.* bl. 277-279.

[Hotse van Donia]

DONIA (HOTSE VAN), derde zoon van Tjerk Harinxma van Donia en Auck van Donia. Hij werd in 1453 Grietman van Hennaarderadeel, woonde te Edens en nam mede een belangrijk aandeel aan den Donia krijg. Met zijne broeders Agge on Haring veroverde hij de Stins van Janke Douwma en nam verder deel aan hunne strooptogten. Hij schijnt gehuwd geweest te zijn aan Aijl Juckema, doch geene kinderen nagelaten te hebben.

Zie Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. III. bl. 213, 218; van Sminia, *Nieuwe Naaml. van Grietm.* bl. 241.

[Benedikt van Donia]

DONIA (BENEDIKT VAN), vierde zoon van Tjerk Harinxma van Donia en Auck van Donia, Ook hij nam een belangrijk aandeel in den Donia krijg, woonde te Heeg, en zijn stins aldaar werd door Douwe Sjaardema in 1495 vernield.

Zie Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. III. bl. 213, 215.

[Kempo van Donia]

DONIA (KEMPO VAN), vijfde zoon van Tjerk Harinxma van Donia en Auck van Donia; hij woonde te Hemelum, nam deel aan den Donia krijg, en werd in een gevecht ten jare 1462, tegen Ige Galama van Koudum gedood, en zijn stins te Hemelum later veroverd en vernield.

Zie Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. III. bl. 213, 218.

[Tjerk, Sierk of Sirk van Donia]

DONIA (TJERK, SIERK of SIRK VAN), zesde zoon van Tjerk Harinxma van Donia en Auck van Donia; hij woonde op Donia-State te Oosterend, ging even als zijne broeders tot de partij der Vetkoopers over, doch verzoende zich later

weder met de Schieringers. Hij werd in 1462 door G a l e G a l a m a van Koudum overvallen en gevangen genomen. Zijn

verder lot is ons onbekend. De volgende was waarschijnlijk een zoon van hem.

Zie A r e n d , *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. III. bl. 213, 218.

[Sierk van Donia]

DONIA (SIERK VAN), waarschijnlijk een zoon van den voorgaande. Hij woonde op Donia-Stins te Oosterend, en werd in 1522 Grietman van Hennaarderadeel. Hij was gehuwd met I n d y c k v a n K a m p e n , bij wie hij zeven kinderen verwekte. Zijn zoon volgt. In 1522 bevond hij zich met den Graaf v a n M e u r s te Sneek, waar hij destijds burgemeester was. Een S i e r k v a n D o n i a komt in 1522 voor onder de verdedigers van Slooten, Of dit de bovengenoemde geweest is, durven wij niet beslissen.

Zie S c h o t a n u s , *Friesche Hist.* B. XVIII. bl. 620; A r e n d , *Alg. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. III. bl. 595; v a n S m i n i a , *Nieuwe Naaml. van Grietm.* bl. 241, 242.

[Sierk van Donia]

DONIA (SIERK VAN), zoon van den voorgaande, woonde op Donia-State te Oosterend en was gehuwd eerst met S j o u k D o u m a en voor de tweede maal met H i s E l i n g s of E l i n g a , volgens anderen M e s h o r n genaamd. Bij de eerste vrouw verwekte hij twee, en bij de tweede vijf kinderen. Hij komt in 1550 als Grietman van Hennaarderadeel voor en was in 1566 met S e e r p G a l a m a in de Commissie, welke in dat jaar ijverde tegen het aanwerven van soldaten en het bezetten van het blokhuis. Hij behoorde dus tot de vrijheids-gezinde partij en overleed in 1569. Zijn zoon volgt.

Zie v a n S m i n i a , *Nieuwe Naaml. van Grietm.* bl. 243, 244.

[Sierk van Donia]

DONIA (SIERK VAN), zoon van den voorgaande en van S j o u k D o u m a . Hij was gehuwd met A n n a , natuurlijke dochter van Z e g e r v a n G r o e s b e e k , onderbevelhebber van C a s p a r d e R o b l e s , bij wie hij twee dochters had. Hij werd in 1569 Grietman van Kollumerland en aangesteld tot hopman over eene bende Spaansche soldaten. Toen C a s p a r d e R o b l e s in 1573 te Harlingen vier galeijen had laten uitrusten om de Watergeuzen te bevechten, kreeg S i e r k v a n D o n i a , die vele bewijzen van dapperheid had gegeven, het bevel over eene derzelve; doch door het opkomen van eenen zwaren storm geraakte de vloot terstond verstrooid, en werden de meeste schepen beschadigd. Het schip van v a n D o n i a werd met tachtig man, waaronder hij zelf, een prooi der golven.

Zie S c h o t a n u s , *Friesche Gesch.* B. XXI. bl. 787; v a n S m i n i a , *Nieuwe Naaml. van Grietm.* bl. 93.

[Louw van Donia]

DONIA (LOUW VAN). Zie DOEIJINGA (LOUW VAN).

[Binnert van Donia]

DONIA (BINNERT VAN), afkomstig uit hetzelfde geslacht, nam mede een belangrijk aandeel in de burgeroorlogen die Friesland op het laatst der vijftiende eeuw teisterden. Hij be-

kleedde geen openbaar ambt, maar woonde te Engwierum in Oostdongeradeel. Ondanks de wederzijdsche overeenkomst, van die van Oostergo en Westergo, om gedurende een jaar alle vijandelijkheden te schorsen, werd hij, daar hij zich tegen zijne regters wederspannig betoond had, in 1473 op zijne stins, op last der bewindlieden van Oostergo belegerd. Er kwam echter eene overeenkomst tot stand en de belegeraars trokken af. Eenigen van hen in een naburig huis achtergebleven, om den volgenden morgen te vertrekken, werden des nachts door v a n D o n i a overvallen, vermoord en het huis in brand gestoken. Tot wraak werd zijne Stins andermaal belegerd en stormenderhand ingenomen. De bevelhebber, B o t t e D o n i a , werd met achttien soldaten in de gracht verdronken, en de afwezige B i n n e r t v a n D o n i a werd in dat zelfde jaar bij Kollum opgeligt en naar Dokkum gevoerd; doch daar hij zijne geleiders onder weg meermalen zocht te ontvlugten, en ten dien einde zich telkens moedwillig van zijn paard liet vallen, werd hij door hen afgemaakt.

Zie S c h o t a n u s *Friesche Geschied.* B. XI. bl. 345; A r e n d , *Alg. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. III. bl. 230, hier door ons gevolgd.

[Sixtus of Sijds van Donia]

DONIA (SIXTUS of SIJDS VAN), afkomstig uit hetzelfde geslacht, was de zoon van K e m p o v a n D o n i a . Hij behoorde tot de verbondene Edelen, en gaf in 1566 in de staatsvergaderingen blijken van vrijheidsliefde. Twee jaren daarna door A l v a te Antwerpen gedagvaard om zich te verantwoorden, werd hij gebannen en begaf hij zich met zijne vrouw, J o u k S t e n t e r a , met der woon naar Bremen, waar hij gestorven en begraven is. Zijn zoon K e m p o stierf in 1593 en werd te Menaldum begraven.

Zie W i n s e m i u s , *Chron. van Vriesl.* bl. 792; T e W a t e r , *Hist. van het Verb. der Edelen*, D. II. bl. 338.

[Kempo of Keimpe van Donia]

DONIA (KEMPO of KEIMPE VAN), afkomstig uit hetzelfde geslacht, somtijds ook H a r i n x m a v a n D o n i a genoemd, werd in het begin van de tweede helft der zestiende eeuw geboren. Hij was de zoon van F r a n s v a n D o n i a en C a t h a r i n a , of zoo als anderen willen, T j e m k e G e r b r a n d a . Hij werd in 1594 Grietman van Leeuwarderadeel en was in vele betrekkingen den lande nuttig; als lid van Gedeputeerde Staten onderteekende hij het rekwest van 1580 aan R e n n e n b e r g , en woonde als zoodanig de inwijding van de ook door zijn toedoen opgerigte Hoogeschool te Franeker bij. Hij was in 1586 benoemd tot Curator van die instelling en nam gedurende bijna acht jaren dit ambt alleen en zonder eenige belooning waar. In 1604 werden er bij die Hoogeschool vier Curatoren benoemd, waarvan hij er een was, op een traktement van een honderd vijftig gulden. In 1607 was hij medegecommitteerde in de Staten-Generaal tot het maken van het

bestand met Spanje, en in 1611 werd hij door de Staten van Friesland aan de Magistraten van de voornaamste steden in Holland gezonden, om de eenparigheid in de godsdienst te bevorderen en tegen de pogingen der Socinianen en van Vorstius te waarschuwen. In 1616 droeg hij de grietenij aan zijn tweeden zoon Ernst over, en werd hij wegens Oostergo benoemd tot raad in den Hove van Friesland. Drie jaren daarna was hij lid van den Raad van State, en woonde in die kwaliteit in 1620 de begrafenis van den Frieschen Stadhouder Graaf Willem Lodewijk van Nassau, bij. Hij overleed te 's Gravenhage in November 1622 als lid van de Staten-Generaal. Hij was gehuwd met Frouck van Goslinga, dochter van Ernst van Goslinga en Syds van Donia. Zij schonk hem zes kinderen, waarvan de beide oudste zonen hier volgen, en overleed in 1616.

Zie Winsemius, *Chron. van Vriesl.* bl. 889, 904; Vriemoet, *Ath. Fris.* p. XXIX-XXXI; Baudartius, *Memoriën*, B. II. bl. 77; Sjoerds, *beschrijv. van Friesl.* D. II. St. I. bl. 345; *Charterb. van Friesl.* D. IV. bl. 1126; Scheltema, *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 288, 289; van Sminia, *Nieuwe Naaml. van Grietm.* bl. 28, 29, hier door ons gevolgd; Kist en Royaards, *Arck. voor Kerk. Geschied.* D. III. bl. 529, 544, 156, 591, 635 en 664.

[Frans van Donia]

DONIA (FRANS VAN), zoon van den voorgaande. Het blijkt niet dat hij eenig ambt in Friesland bekleed heeft, doch ten Landsdage benoemd zijnde, werd hij lid van de Staten generaal en verwierf hij zulk een roem, dat men hem wegens Friesland benoemde onder de gevolmagtigden tot den Munsterschen vredehandel in 1648, welke vrede door hem crnstig gewild werd.

In 1651 was hij wegens Friesland benoemd als de eerste der afgevaardigden tot de groote vergadering, en zou daar als voorzitter gefungeerd hebben, indien hij niet weinige dagen te voren overleden was. Hij was gehuwd met Geertruid Engelsche, die hem geene kinderen schonk. Na den dood van zijnen broeder Ernst, die volgt, woonde hij op Hinnema state te Jelsum. Na zijn overlijden in 1651 viel die hofstede bij deeling te beurt aan zijne zuster, Syds van Donia, weduwe van Henricus Hinckena ab Hinckenburg, die er tot haren dood op woonde, waarna de zelve overging op hare oudste dochter Ebel, die gehuwd was met Bernardus Fullenius, Hoogleeraar te Franeker. Eene dochter van dezen, Frouck genaamd, en weduwe van den Advokaat J. Bloemendaal, hertrouwde met den beroemden Balthazar Bekker, waar door Hinnema state in diens bezit overging. De zinspreuk van Frans van Donia was: *Toga et armis* (Door tabbaard en zwaard), die ook voorkomt op eene zijner vijf afbeeldingen in de bekende verzamelingen der afgevaardigden op den Munsterschen vredehandel.

Zie Aitzema, *Saken van staet en oorlog*, D. III. bl. 259: Wagenaar, *Vaderl. Histor.* D. XI. bl. 405; Scheltema, *Staatk.*

Nederl. D. I. bl. 287, 288; *Friesche Volks-Alman.* 1839, bl. 117; Muller *Cat. van Portrett.* bl. 73.

[Ernst van Donia]

DONIA (ERNST VAN), tweede zoon van Kempo van Donia voornoemd. Door den afstand van zijnen vader werd hij in Maart 1616 grietman van Leeuwarderadeel. In 1617 en 1619 komt hij voor als lid van de staten van Friesland. Bij de begrafenis van den Stadhouder Willem Lodewijk van Nassau volgde hij het lijk als volmagt ten landsdage wegens Oostergo. Verder was hij gecommitteerde ter Admiraliteit in Holland en schijnt in 1634 overleden te zijn.

Zie van Sminia, *Nieuwe Naaml. van Grietm.* bl. 29.

[Bartholomeus Donius]

DONIUS (BARTHOLOMEUS) geboren in de Rijp; proponent zijnde werd hij in 1651 predikant te Diemen, in 1653 te Bleiswijk, in 1656 te Delfshaven en in 1661 te Rotterdam, alwaar hij den 28sten Julij 1667 overleed. Bij gelegenheid van den hevigen brand op den 16den en 17denden Januarij 1654, door welken het grootste gedeelte van het dorp de Rijp in den asch werd gelegd, deed hij in zijne geboorteplaats eene leerrede over Jes. XLII, vs. 24, 25, die uitgegeven is onder den titel van:

Rijper kleppende brandklok, Rott. 1655. 12o.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. III; Bussingh, *Tweede Eeuwget. van de Herv. Godsd. te Delftsh.* Bijl. bl. 19; van Harderwijk, *Naaml. en Levensbijz. der pred. te Rott.* bl. 45.

[Adriaan van der Donk]

DONK (ADRIAAN VAN DER), zie DONCK (ADRIAAN VAN DER).

[Adriaan Hubertus van der Donk]

DONK (ADRIAAN HUBERTUS VAN DER) werd, proponent zijnde, in 1716 predikant te Gilze en Rijen, in 1738 te Geertruidenberg alwaar hij in 1762 emeritus werd en den 10den September 1770 overleed, in den ouderdom van bijna tachtig jaren. Hij schreef:

Het heilig dienstwerk van een Evangelische Leeraar, Dordr. 1746. 4o.

Gedenkwaardige Benaauwtheden en Verlossingen der Israëliten voorgehouden enz. *nu bij gelegenheid van de geslotenen vreede tusschen de laatst in oorlog geweest zijnde Christen Mogendheden*, *geviert den* 11den Junij 1749, *vijt Nehemia* IX. vs. 27, Breda, 1749. 4o.

Zie *Boekz. der gel. wereld*, 1737, *b.* bl. 716, 1738, *a.* bl. 738; van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. IV; van Nuyssenburg, *Beschrijv. van Geertruidenb.* bl. 195, 196; Arrenberg, *Naamreg. van Ned. Bock.*

[J. Donkans]

DONKANS (J.) is de schrijver van:

Veenerijk en Veenman herderskout, *Raat aan Ameri en de ongestadigheid der Menschen*, Leid. 1719. 8°.

De mensch ontmaskert, Leid. 1720. 8°.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I.

[Andries Donkelaar]

DONKELAAR (ANDRIES) zoon van Hendrik Donkelaar en van Willemijntje Mantsum, werd geboren te Vleuten

in de provincie Utrecht den 9den Maart 1783. Na zich in zijne geboorteplaats op de cultuur van gewassen en op het aanleggen van tuinen te hebben toegelegd, vertrok hij naar Belgie, en werd als hoofdhovenier geplaatst op de vermaarde buitenplaats van den Heer Smet te Duren bij Antwerpen, voor wien hij verscheidene reizen naar Engeland deed, om vreemde of nieuwe planten herwaarts over te brengen. Hij verwisselde deze betrekking met die van hoofdhovenier en opzigter der Botanische tuin te Leuven, en deed in 1835 daarvan afstand ten behoeve van een zijner zonen, toen hij op zijn verzoek aan het hoofd der Academische plantentuin te Gent geplaatst werd.

Als zoodanig bewees Donkelaar aan de tuinbouwkunst de belangrijkste diensten. Begaafd met een sterk ligchaam en eene vaste gezondheid, was hij niet slechts met het praktische gedeelte van zijn vak volkomen bekend, maar hij was ook een groot plantkundige, die er door aanhoudende studie toegekomen was, om in te kunnen dringen in de geheimen der plantenwereld. Door hem werd de kruidtuin van Gent onder de gestichten van dien aard tot den eersten rang verheven, en meermalen gaf hij, in aldaar en elders ten toon gestelde planten, bewijzen van zijne groote verdiensten in de cultuur der tuingewassen; getuigen onder anderen de door hem op de tentoonstelling van 1845 ingezonden *Sobralia maerantha*, met 36 geopende bloemen overdekt.

Te midden van zijne planten, en omringd door eene gade en kroost die hij lief had, leefde Donkelaar gelukkig; maar zooveel geluk duurde niet lang. Binnen anderhalf jaar zag hij de laatste van zijne drie zonen ten grave dalen, en het verdriet over dit verlies ondermijnde zijn anders zoo sterk gestel. Nog eenmaal scheen hij zijne vorige krachten terug te krijgen en met nieuwen moed begaf hij zich aan het werk; maar de Voorzienigheid had het anders besloten, en hij overleed te Gent den 22sten Februarij 1858, diep betreurd door zijne weduwe, Mejufvrouw Maria van Helden, door zijne drie dochters, die zij hem, behalve drie zonen, geschonken had, en door zijne talrijke vrienden, die hem hoogschatteden om zijne uitstekende eigenschappen.

Koning Leopold erkende bij zijn leven zijne verdiensten, door hem te benoemen tot ridder der Leopolds orde, en zijn naam leeft voort in naar hem genoemde planten, zoo als de *Donkelaaria dichotoma* en *Begonia Donkelaarii*.

Zie *D. Spae*, *Quelques mots prononc. le* 24 *Fevr.* 1858 *sur la tombe de M.A. Donkelaar* (Gand. 1858 8o); *Nieuw Amst. Hand. en Effect. blad*, 3 Maart 1858; uit familieberigten aangevuld.

[Jacob Donker]

DONKER (JACOB), schipper, geboren te Harlingen, maakte zich berucht door het verraad aan sommige edelen in 1567 gepleegd. Hij had aangenomen Gijsbert en Dirk van Battenburgh, Hartman Galema, Sjoerdt Beyem of Beyma

en Willem Buwma naar Emden over te brengen; maar terwijl de andere schepen aldaar gelukkig aankwamen, joeg hij het schip op het zand nabij Harlingen, en leverde de edelen aan de Spanjaarden over. De geschiedschrijvers vermelden dat het Spaansche goud, hetwelk hij tot loon voor zijn verraad ontving, versmolt, en hij tot den bedelstaf gebragt werd.

Zie Winsemius, *Chron. van Friesl.* bl. 531; Schotanus, *Friesche Hist.* bl. 743; Gabbema, *Verhaal van Leeuw.* bl. 493, *de Vrije Fries.* D. V. bl. 226-231.

[J. de Donker]

DONKER (J. DE) schreef:

Knippelversen. Gouda, 1680. 8°.

Virgilius Maroo's Herderskoulen, met pl. 's Hage, 1703. 4°.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I. III.; Arrenberg, *Naamreg. van Ned. Boek.*

[Jan Donker]

DONKER (JAN), kunstschilder, geboren te Gouda in de zestiende eeuw, zou waarschijnlijk een groot kunstenaar zijn geworden, indien hij niet op jeugdigen leeftijd gestorven was. Het stuk, waarmede hij zich bekend gemaakt heeft, en dat van zijne smaak en ontluikende bekwaamheid getuigde, stelt voor de Regenten van het tuchthuis in zijne geboortestad.

Zie Walvis, *Beschr. van Gouda.* D. I. bl. 336; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*

[Pieter Donker]

DONKER (PIETER) was een neef van den voorgaande, en werd mede te Gouda geboren. Te Antwerpen onder de leiding van Jacob Jordaans de kunst beoefend hebbende, vertrok hij naar Frankfort en schilderde aldaar eenige stukken. In 1659 vertrok hij naar Frankrijk en van daar naar Rome. Na verloop van zeven jaren kwam hij in Holland terug, en overleed te Gouda in 1668. Hij schilderde meest historiëele stukken.

Zie Walvis, *Beschrijv. van Gouda.* D. I. bl. 336; de Chalmot, *Biogr, Woordenb.*; Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Dirk Donker]

DONKER (DIRK) was de zoon van Hendrik Donker laatst predikant te Ouderkerk aan den IJssel, en werd aldaar den 16den September 1791 geboren. Voor den geestelijken stand bestemd zijnde, waren het de tijdsomstandigheden die dit plan zijner ouders verhinderden, waarna Donker zich de betrekking van onderwijzer koos, waartoe hij zich onder de leiding van den Heer van Driel te Rotterdam, en daarna onder die van den Heer Mook te Delft, bekwaam maakte. Met de noodige kundigheden toegerust, zette hij zich eerst te Purmerende neder, en vertrok eenigen tijd daarna naar Zaandam, waar hij zeven jaren in de gewone school en achttien

als Fransch onderwijzer en kostschoolhouder werkzaam was, tot aan zijnen dood, die den 15den October 1840 plaats had.

Groot en veelzijdig is het nut dat D o n k e r gesticht heeft; want hij was meer dan een gewoon hekwaam onderwijzer. Bij

een verlicht verstand, helder oordeel en groote vlughrid van werken, bezat hij eene veelzijdige kennis, die door jaren studie verkregen was. Hij was medcoprigter van het Physisch en Letterkundig gezelschap binnen de plaats zijner inwoning en daarvan een werkzaam en ijverig lid, waar van de talrijke redevoeringen en bijdragen, door hem gedurende jaren voorgedragen, en meestul met veel genoegen gehoord, getuigen kunnen. Donker was gehuwd eerst met Alida Johanna Otter, die hem zes kinderen schonk, en daarna met Maria Alda van Orden, bij wie hij vier kinderen verwekte.

Gedurende zijn leven heeft Donker voor zoover ons bekend is niets met zijn naam uitgegeven; wel zonder dien. In het tijdschrift *de Oogst* en het Zaanlandsch Weekblad *de Mercurius* komen van hem onderscheidene stukken voor, die zich kenmerken door den gemeenzamen en luimigen schrijftrant dien hem eigen was; daartoe behoort vooral *de Reis avontuurtjes van* Knoerd (een letterkeer van Donker) in het eerste, en *de bezoeken en gesprekken van Neef* Andries in het tweede tijdschrift. Na zijnen dood hebben de Heeren B. van Geuns en J. Groot eenige van 's mans stukken bijeenverzameld en uitgegeven, onder den titel van:

Herinneringen aan D. Donker Hz. Bijeenverzameld en uitgegeven onder medewerking zijner hem in liefde gedenkende leerlingen en vrienden, Zaandam, 1841. 8°.

Zie die *Herinneringen* bl. 6-15.

[Hendrik Herman Donker Curtius]

DONKER CURTIUS (HENDRIK HERMAN), werd in 1778 te 's Hertogenbosch geboren en vertrok, na het voorbereidend onderwijs aldaar genoten te hebben, op zestienjarigen leeftijd naar de Utrechtsche Hoogeschool, waar hij zich op de Godgeleerdheid, voornamelijk onder den Hoogleeraar Heringa, toelegde; en het was deze beroemde man aan wien Donker (zoo werd hij doorgaans door zijne vrienden en meer gemeenzame kennissen genoemd), zijne vorming als Godgeleerde en leeraar te danken had, en het gaarne erkende dat hij door hem geworden was, die hij was.

Gedurende vijf jaren verbleef Donker aan de Utrechtsche Hoogeschool, en hij verliet haar niet dan voorzien van eene goede mate van godgeleerde kundigheden, waarvan hij kort vóór zijn vertrek een bewijs gaf, door, onder voorzitting van zijnen geliefden leermeester, openlijk met lof te verdedigen een: *Specimen hermeneutico-theologicum*, *de Apocalypsi ab indole*, *doctrina et scribendi genere Johannis Apostoli non abhorrente*, hetwelk te Utrecht in 1799 het licht zag.

Spoedig na zijne bevordening tot proponent werd hij in 1800 tot predikant te Blarikum en Laren in het Gooiland beroepen, van waar hij, na een jaar dienst, naar Muiderberg vertrok, waar hij slechts korten tijd verbleef, om het in 1802 te ver-

wisselen met Arnhem, waar hij tot zijn overlijden het Evangelie verkondigde, hetwelk den 25sten Julij 1839 plaats vond.

Meer dan eene bladzijde zouden wij behoeven, om de veelvuldige talenten van dezen beroemden man naar waarheid te vermelden. Wij zouden D o n k e r te schetsen hebben als de man die op de godgeleerde wetenschappen en op de inrigting der Hervormde kerk in ons vaderland den grootsten en weldadigsten invloed had; hoe hij de belangen der laatste, na de herstelling van ons volksbestaan, eerst als lid der consulerende commissie tot het ontwerpen van een plan van organisatie van het Hervormd kerkgenootschap, later, gedurende veertien jaren, als voorzitter der Synode behartigde; hoe hij niet alleen de voorspraak was van vele hulpbehoevende gemeenten tot verkrijging van ondersteuning, maar ook het eerst het plan beraamde om een fonds zamen te stellen voor noodlijdende kerken en personen in Nederland. Wij zouden dan moeten wijzen op zijne verdiensten als leeraar, en moeten aantoonen wat hij op stoffelijke en zedelijke wijze voor het onderwijs hier te lande, als schoolopziener, gedaan heeft. Eindelijk zouden wij hem moeten voorstellen als een edel en vriendelijk burger, helder en grondig kenner der wetenschappen, groot redenaar en wijsgeer, en als opregt en geloovig Christen. Om hem als zoodanig te leeren kennen, hoogschatten en beminnen, verwijzen wij naar de hieronder aangehaalde bronnen; liever, dan, door eene flaauwe schets van zijne groote verdiensten, iets af te doen van de hulde die hem zoo ruimschoots toekomt.

Van de werkzaamheid en geleerdheid van D o n k e r , getuigen de door hem, te midden van tallooze werkzaamheden en bemoeijingen, uitgegevene geschriften, die behalve het genoemde getiteld zijn:

Verhandeling over de opstanding der dooden (1805).

Verhandeling over den zin in welken wij de leer van Jezus Christus en zijne Apostelen, *als van God zelven geopenbaard*, *moeten beschouwen* (1827).

Beide verhandelingen zijn met goud bekroond bij het *Haagsche genootschap tot verdediging van de Christelijke godsdienst tegen deszelfs hedendaagsche bestrijders* en in hare werken opgenomen.

Leerrede over Jezaia LIV. vs. 7 en 8, *ter gelegenheid van Nederlands bevrijding*, Antv. 1813. 8°.

Leerredenen. Arnh. 1815. 8°. 2 stukken.

Leerrede over I *Timoth.* I. vs. 5 *ter gedachtenis van E.J. Post.* Arnh. 1823. 8°.

Nagelatene Leerredenen, Arnh. 1840. 8°.

Verder was hij de voortzetter van de *Bydragen tot bevordering van waarheid en godsvrucht* door J.W. T i l a n u s , en leverde hij jaren lang beoordeelingen, verslagen en verhandelingen in de *Godgeleerde Bijdragen*.

De verdiensten van Donker Curtius werden erkend door de Harderwijksche Academie, die hem den 14 Mei 1812 eershalve het doctoraat in de Godgeleerdheid aanbood; door het Zeeuwsch genootschap der Wetenschappen, de Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leiden en het Provinciaal Utrechtsch genootschap voor Kunsten en Wetenschappen, die hem tot haar medelid verkozen; en door zijne benoeming tot Ridder der orde van den Nederlandschen leeuw; alle onderscheidingen die hem te meer vereerden, naar mate zijne nederigheid er door aauwies en zijn streven vermeerderde, om, wel verre van stil te staan, of te rusten op verkregene lauweren, voort te gaan om nuttig te zijn in den uitgebreiden werkkring, waarin hij zich geplaatst zag.

Zijne afbeelding, naar de schilderij van H.B. Schiff, ziet in steendruk in 4° het licht.

Zie (de Jong), *Alphab. Naaml. op Curtius.* en bl. 631; Kist en Royaards, *Arch. voor Kerk*, *geschied.* D. V. bl. 260, 270; *Hand. der Jaarl. Vergad. van de Maatsch. der Ned. letterk. te Leiden.* 1840. bl. 9-15; W. Overduyn, *Leerrede tot gedachten. van H. H. Donker Curtius*, (Arnh. 1839. 8°.); *Algem. Konst- en Letterh.* 1839. D. II. bl. 66, 1840. D. II. bl. 297 *Geldersche Volks-Alman.* 1840. bl. 192-195; P. van der Willigen, *1ets over H. H. Donker Curtius*, gevoegd bij zijne *Nagel. Leerredenen*, (Arnh. 1840. 8^{9}); Bouman, *Geschied. der Geld. Hoogesch.* D. II. bl. 431, 573; Glasius, *Godgel. Nederl.* D. I. bl. 371-376, Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 73.

[Willem Boudewijn Donker Curtius *van Tienhoven*]

DONKER CURTIUS *van Tienhoven* (WILLEM BOUDEWIJN), was te 's Hertogenbosch den 29sten December 1778 geboren, en werd, na zijne bevordering tot Doctor in de Regten in verschillende regterlijke betrekkingen geplaatst. In 1832, bij de invoering der nieuwe wetgeving, werd hij aan het hoofd der Magistratuur van ons Vaderland geplaatst, eerst als vicepresident, later als President van den Hoogen Raad der Nederlanden. Tot voor weinige jaren vóór zijnen dood vervulde hij die betrekking, toen hij ten gevolge van hoogen ouderdom zijn eervol ontslag vroeg, en bekwam, en den titel van Minister van staat erlangde. Hij overleed te 's Gravenhage den 16^{den} April 1858 en was Commandeur der orde van den Nederlandschen leeuw en Ridder met de star der orde van de Eikenkroon. Hij schreef de volgende werken:

Bijdragen tot den Waterstaat der Nederlanden, *en vervolg op dezelven*, Dordr. 1819. 8°. 2 stukken, met kaart.

Vrijmoedige gedachten op het ontwerp van burgerlijk wetboek, *zooverre hetzelve aan de Staten Generaal is voorgedragen*, Dordr. 1819-1820. 8°. 6 stukken.

Over de theorie der straffen en het bewijs der misdaden naar het ontwerp van het strafwetboek van de Nederlanden, Utr. 1827. 8°.

Zie de Jong, *Alphab. Naaml. van Bock.*; Frederik Muller,

Cat. van Regtsgel. werk. bl. 39; dezelfde *Cal. van boek. en kaart. over Ned. waterst.* bl. 13; *Nieuw Amst. Hand. en Effect. blad*, 19 April 1858.

[Boudewijn Donker Curtius]

DONKER CURTIUS (BOUDEWIJN), zoon van den voorgaande, werd geboren te Dordrecht in het jaar 1803, en ontving aldaar het huisselijk onderwijs van den toenmaligen Dordrechtschen, later Amsterdamschen Waalschen Predikant M e r k u s . Vroegtijdig muntte hij door eenen uitstekenden aanleg uit, en vertrok in 1820 naar de Leidsche hoogeschool. Aldaar was hij niet alleen als wiskundige gezien, maar werd hij ook op den 9^{den} Februarij 1824 met de gouden medaille bekroond voor zijne verhandeling in het vak der sterrekunde. Na hoogst loffelijk volbragte studiën werd hij op den 29sten September 1826 aan de Leidsche hoogeschool in twee vakken doctor; in de Regten na het verdedigen zijner Dissertatie *ad juris mercatorii caput de Societatibus*, en in de Mathematische wetenschappen, na mede openlijke verdediging eener Dissertatie *quo exponuntur methodi*, *quibus aëris impulsus et venti velocitas determinantur*. Na zijne promotiën vestigde hij zich als advokaat te Amsterdam, en was er, gedurende vijf en twintig jaren, een der geachtste leden der balie, wiens verdiensten door zijne bevordering tot ridder der orde van den Nederlandschen leeuw waardiglijk erkend werden, en die zich door zijne kunde en edele hoedanigheden eenen welverdienden roem had verworven. Hij was gedurende eenige jaren voorzitter van de Rijnspoorweg-Maatschappij en een zeer verdienstelijk lid der Provinciale Staten van Noord-Holland. Hij overleed in het begin van Augustus 1856 te Ems, naar welke badplaats hij te voren in welstand vertrokken was. Hij schreef:

Over de wettigheid der stedelijke Reglementen en Tarieven. Amst. 1845. 8°.

Zie *Algem. Handelsbl.* 5 Aug. 1856; M u l l e r , *Cat. van Regtsgel. werken.* bl. 39. Uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Laurens Donkers]

DONKERS (LAURENS) of ook genaamd DONKLAR, werd op den 15^{den} Januarij 1664 Hoogleeraar in de Geneeskunde en Chirurgie aan de Illustreschool te 's Hertogenbosch, en verkreeg later van 's landswege eene belooning voor het onderwijs in de Natuurkunde. Meerdere bijzonderheden zijn ons omtrent hem niet bekend.

Zie V e l i n g i u s , *Redenv. over de Illustr. school van 's Hertogenb.* bl. 42.

[Carel Frederik Donnadieu]

DONNADIEU (CAREL FREDERIK) werd te Amsterdam den 5^{den} Julij 1812 geboren. Zijn vader F r e d e r i k C a r e l P i e t e r D o n n a d i e u vervulde eerst de betrekking van notaris, later die van 2de en 1ste commies en eindelijk van referendaris bij het Ministerie van Binnenlandsche zaken. Het duurde dan ook niet lang of de familie D o n n a d i e u trok met hun eenigen

zoon naar 's Gravenhage, alwaar hij eerst de departementaalschool en later de latijnsche school bezocht, terwijl hij ook aan het Lyeeum te Brussel eenigen tijd de lessen waarnam. In 1830 vertrok hij naar de Leidsche Hoogeschool, alwaar hij in 1835, na het verdedigen eener *dissertatio inauguralis*, *de Positiones varii argumenti*, het doctoraat in de geneeskunde verkreeg. Hierop begon hij zijne loopbaan als geneesheer te Naaldwijk in het najaar van genoemd jaar, doch ziekte en velerlei andere tegenspoeden verpligtten hem dat dorp in 1838 te verlaten. Toen vestigde hij zich te Delft als doctor, doch zijne liefde voor de Natuurkundige wetenschappen deden hem echter spoedig uitzien naar eene betrekking waarin hij die kon voeden en aankweeken. Op zijn verzoek werd hem het lectoraat in de Scheikunde te Delft opgedragen, en reeds toen bleek zijne geschiktheid voor openbaar onderwijs, door de duidelijke voorstelling van ingewikkelde theoriën, door zijne sierlijke voordragt en de gemakkelijke uitvoering van welgekozene proeven. Geen wonder dan ook dat bij de oprigting van de koninklijke Academie ter opleiding van ingenieurs enz. ter plaatse zijner inwoning, zijn aanzoek, om eene plaatsing, dadelijk in aanmerking kwam. Hij vervulde de betrekking van leeraar in de scheikunde aan die inrigting tot zijnen dood, met onvermoeide vlijt en groote ingenomenheid; en al is het dat van hem weinig door den druk is bekend gemaakt, toch heeft hij menig duister punt in het helderst licht gesteld. Op voordragt van Z.M. den koning, toen prins van Oranje, die zijne lessen nu en dan met genoegen bijwoonde, yerkreeg hij eerst den titel van Hoogleeraar, en later de benoeming tot Ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw. Hij was hoofd-redacteur van het *Tijdschrift voor handel en nijverheid*, *zamengesteld zoowel ten behoeve van burgerlijke ingenieurs*, *architecten en industriëlen*, *als ten algemeene nutte*, waarvan te Amsterdam in gr. 8°. 4 jaargangen (1844-1847) het licht zagen. Verder gaf hij in het licht:

Fr. K o e h l e r , *de scheikunde met betrekking tol het fabriekwezen. Eene handleiding by het industrieel onderwijs. Naar de* 4e. *uitgave uit het Hoogduitsch vertaald*, Delft 1845, 1846, gr. 8°. 2 deelen.

K. H o l t z m a n n , *Grondbeginselen der werktuigkunde*, *ten dienste van school- en huisonderwijs*, *uit het Hoogduitsch overgebragt*, Tiel 1851. 8°. m. pl.

D o n n a d i e u was gehuwd met Mejufvrouw M a r i a C a t h a r i n a N i e u w e n h u i s e n , overleed den 15den Maart 1858 te Delft, en het groot aantal van hen die van elders bij zijne ter aardebestelling tegenwoordig waren, getuigt van de hoogachting en vriendschap die men hem bij zijn leven toedroeg.

Uit familicberigten bijeengebragt; B r i n k m a n , *Alphab. Lijst van Boek.* bl. 360, 668; dezelfde *Alphab. Lijst van boek.* over 1851, bl. 43.

[de Heer van Donnerville]

DONNERVILLE (de Heer VAN) wiens naam ook DOMMAR-

VILLE, DOMMERVILLE en D'OMMERVILLE gespeld wordt, was in 1593 Gouverneur van Prins Fredcrik Hendrik. Hij wordt door Bor genoemd ‘een heere van grooter discretie, seer bequam tot sulcken State, naemaels geweest Colonel in dienste van dese landen en in den dienst derzelver overleden.’ Als zoodanig streed hij bij Nieuwpoort, alwaar hij het Fransche corps van Odet de la Noue aanvoerde. Later had hij een tijd lang het bevel binnen Ostende, streed in 1602 onder Graaf Lodewijk van Nassau in het Luxemburgsche, en sneuvelde in 1605 bij Mülheim.

Zie Bor, *Ned. Oorl.*, B. XXX. bl. 679 (8); van Moteren, *Ned. Hist.*, D. IX. bl. 23; *Verz. berigt. omtrent de krijgsbev. bij Nieuwp.* bl. 45, 46.

[Hugo Donnellus]

DONNELLUS (HUGO). Zie DONELLUS (HUGO).

[Reynier Donteclook]

DONTECLOOK (REYNIER) of Regnerus (Reginald) Donteklok, leefde in de laatste helft der zestiende en het begin der zeventiende eeuw. Zijn naam komt enkele malen voor in de geschiedenis der godgeleerde twisten dier tijden, ofschoon ons van zijn leven weinig bekend is. Hij was uit de zuidelijke Nederlanden afkomstig, van waar hij ook den bijnaam van *de Vlaming* droeg. Hij werd in 1576 predikant te Delft, en daar in 1590 ontslagen. In 1591 werd hij beroepen te Voorschoten en in 1592 te Brielle, waar hij als zoodanig in 1603 ontslagen en tot rector werd aangesteld. Later schijnt hij evenwel weder te Delft gewoond te hebben. De tijd van zijn sterven is ons onbekend. Een Reginaldus Zegeri Donteclock, welligt zijn zoon, werd in 1611 predikant te Hellevoet, vertrok in 1619 naar Portugaal en Hoogvliet en overleed daar in 1627.

Het eerst ontmoeten wij hem als bestrijder van Coornhert. In 1578 redetwistte hij met hem te Leiden, in tegenwoordigheid der afgevaardigden van de Hollandsche Staten. De wederlegging van Coornhert's *Proeve van de Nederlandsche Catechismus*, was hoofdzakelijk van zijne hand, en in verschillende zijner latere geschriften wederlegde hij Coornhert's gevoelen. In 1587 werd hij door de Synode ook betrokken in de oneenigheden met Herberts. Toen hij in 1589 met zijn ambtsbroeder te Delft een boekje in het licht deed verschijnen, getiteld: *Responsio ad argumenta quaedam Bezae et Calvini ex hastatu de praedestinatione in Cap.* IX *ad Romanos*, waren de strengere aanhangers van Calvijn, en de dusgenaamde supralapsarii hiermede weinig ingenomen. De Franeker Hoogleeraar Lijdius droeg aan Beza's leerling, Arminius, op, de eer zijns meesters te handhaven. Bij nader onderzoek omhelsde deze echter het gevoelen van Donteclock, die alzoo onschuldig de eerste aanleiding gaf tot het geschil tusschen Arminius en Gomarus. Donteclock, zich kenmerkende

door gematigdheid, stond later tusschen beide partijen in; doch terwijl hij de denkwijze van Gomarus voor een particulier gevoelen hield, waaraan niemand gehouden mogt worden, zoo was hij toch met de stellingen van Arminius geenszints ingenomen. Hij streed ook, ofschoon minder consequent dan de anderen, voor de leer der praedestinatie. Toen in 1617 eene Hollandsche vertaling verscheen (waarschijnlijk van Corvinus) van een boekje over dat leerstuk, hetwelk reeds omstreeks 1586 te Rees in Kleefsland, op naam van Castellio, het licht had gezien, stelde hij daarop terstond een antwoord. En naauwelijks waren door een ongenoemde de stellingen van Arminius en Gomarus over de praedestinatie gezamenlijk in het Nederduitsch uitgegeven, of hij verhief op nieuw zijn stem en betuigde in een gesprek dat Gomarus wel wat ver ging, maar zijn tegenpartij toch ongelijk had. Op eene vermaning tot vrede van Corvinus, die hierop volgde, was hij spoedig met een antwoord gereed.

Te Gouda, waar men altijd de prediking over den Heidelbergsche Catechismus had nagelaten, verscheen in 1607 eene *Korte onderwijzinghe der kinderen*, onder den naam van *Goudsche Catechimus* bekend. Tegen dit boekje waarschuwde Donteclock met bezadigdheid in eene:

Proeve des Goudschen Catechismi ofte korte onderwijsinge in de christelijke religie, *tot waerschuwinge van andere steden ende haere ghereformeerde kercken*, *voor alle onnoodighe ende schadelycke nieuwigheden*, *in saeken de leere ende religie aangaande*, (1 Cor. XI:9). Delft bij Jan Andriesz. 12°.

Het laatste wat er van hem bekend is, is dat hij zich ook mengde in den strijd over het gezag der overheden in kerkelijke zaken.

De titels zijner geschriften zijn, behalve de genoemden:

Wederlegginghe eens boecxkens ghenaemt: Proeve van den Nederlandschen Calechismo. Bij D. Coornhert *uitghegeven*, *int welcke hij poocht te bewijsen dat de catechismus voortghecomen is niet uit de goddelicke schrift*, *maer wt het menschelicke vernuft*. *Ghedaen by eenighe dienaren der kercke Christi tot Delft*, (II Tim. III:13, 14). Tot Delft MDLXXXV. 4°.

De opdragt aan de Staten is onderteekend door Arnoldus Cornelii en Donteclock.

Antwoorde op een boecxken van de predestinatie, *eertijts ghedruckt onder den name van Sebastiaen Castellion*, Tot Delft, 1607. 12°.

Tsamenspreeckinghe van de vertaelde theses ofte disputatiën, *de eene F. Gomari*, *de andere J. Arminii*, *aenghaende de goddelicke predestinatie tot openinge ende verclaringe van de oneenicheyt die daer is lusschen Arminium ende de kercken in dit stuck der leere. Tot behulp van den leser ghestelt ende uytghegheven*. (Actor XIII. 48). Tot Delft. 1609. 4°.

Van dit pamflet verscheen datzelfde jaar nog een tweede en het volgend jaar eene derde onveranderde editie.

Antwoorde op een seker schrift eens onbekenden, *'tonrechte geintituleert christelicke ende ernstighevermaninghe tot vrede aen* R. *Donteclock*, *over zijne 'tsamenspreeckinge etc. In welcke antwoorde de principaele deelen deser vermaninghe wederleyt worden*, *ende bethoont dat se alleene een schijn maer geen rechte gront der waerheyt en hebben*, *waeromme datselve schrift eer te houden is voor een aenstoockinge van meerder twist als voor een vermaninghe tot vrede*. (Psalm LV:22). Tot Delft 1609. 4°.

Een grondich onderrecht wt Godts heylighe woort van de predestinatie of de eeuwige verkiesinghe Godts in dese tijden zeer noodich. Onpartydelic overlanghe beschreven door Reginal Donteclock, *dienaer des goddelycken woorts*, *ende nu in druck wtghegheven tot stichtinghe der christelycker ghemeynten*. (Actor. XIII. 48). *Na de kopie tot Leiden*, 1611. 4°.

Overlegginghe van de oorsaecken der schadelicker twist in de kercken van Hollant ende West-Vrieslant opgeresen. Ende eerst van de kerkelicke ordinantie ofte regieringhe in 't ghemeyn. Toegheschreven de E.E. magisstraten ende regierders der stadt Delft. Met aenwysinge van het rechte remedie dat tot beslechtinghe van denselven twist, *selfs naar het oordeel van de parthie soude dienen gebruyckt te worden*. (Actor XV. 2.6.) Tot Delft 1612. 44.

Zie B o r , *Ned. Oorl.* B. XIII. bl. 23, (82); B a u d a r t , *Memor.* B. II. bl. 23-24; U y t o n b o g a e r t , *Kerk. Hist.* (Uitg. 1647), bl. 324, 325; T r i g l a n d , *Kerk. Geschied* bl. 219; B r a n d t , *Hist. der ref.* D. II. bl. 95; C. B r a n d t , *Hist. vitae Arminii* p. 42, 43; S o e r m a n s , *Kerk. reg. der pred. behor. tot de class. van Zuyd-Holl.* bl. 36, 61, 87, 109, 111; *Beschrijv. van Delft* bij B o i t e t , bl. 440; Y p e y en D e r m o u t , *Geschied. der Nederl. Herv. Kerk.* D. II. aant. bl. 86 (187), 91 (197), 119 (217), 120 (220); K i s t en R o y a a r d s , *Archief voor Kerk. Geschied.* D. IX, bl. 368; G a i l l a r d , *De l'influence exercée par la Belg. sur les prov. unies*, p. 133; T i d e m a n , *De Catech. literatuur der Remonstr.* bl. 7; *Kron. van het hist. Gen. te Ulr.* D. V. bl. 435; R o g g e , *C. J. Coolhaes*, D. II. bl. 158; *de Navorscher*, D. VIII. bl. 201; M u l l e r , *Bibl. van Pamflelt.*, St. II. bl. 102, 103, 121, 126.

[Donyues]

DONYUES. Zie ONGNYES (ADRIEN D')

[Jan Janszoon de Dood]

DOOD (JAN JANSZOON DE) een smid te Amsterdam, die sedert geruimen tijd aan steen leed. Op den 7den April 1651 nam hij het besluit om zich zelven te redden. Terwijl zijne vrouw naar de vischmarkt gegaan was, slijpt hij een broodmes, snijdt op de plaats, daar hij de pijn gevoelde, en perst de steen uit de opening, waarna hij om eenen heelmeester zond om de wond te heelen, hetwelk eerlang gelukkiglijk geschiedde. De steen werd in zilver gevat en van ingezetenen en vreemden dikwijls met verwondering beschouwd. Sommigen melden dat dezelve de grootte van een kippen-ei had, en acht lood zwaar

was. De dichter Six van Chandelier bezong dit voorval. De Dood beoefende ook de dichtkunst, blijkens een door hem vervaardigd vers, voorkomende op eene plaat, voorstellende eene optogt te Jisp gehouden in 1697, bij gelegenheid der viering van den Rijswijkschen vrede. Het blijkt hieruit, dat de Dood nog jaren lang na de operatie geleefd heeft. Zijn geschilderd portret, met de afbeelding van steen en mes, zijn nog voorhanden in de vertrekken der Anatomie te Leiden.

Zie Wagenaar, *Beschrijv. van Amst.* D. V. bl. 184; Honig, *Geschied. der Zaanl.* D. II. bl. 207, noot.

[Toeke Dooitzes]

DOOITZES (TOEKE), schoolmeester te Bolsward, vervaardigde een *Lijkzang op het ontijdig afsterven van de jeugdige dichteres Cynthia Lenige*, in 1781, achter hare nagelaten *Mengeldichten* uitgegeven.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 45.

[Doom]

DOOM, Vroedschap te Schiedam, ijverig patriot, een der eerste vaststellers der akte van verbindtenis tusschen vaderlandslievende regenten, en Kolonel van het wapenhandelend genootschap. Hij maakte zich tijdens de omwenteling van 1787 berucht, door zijne plotselinge omkeer, zoo zelfs, dat hij niet alleen zijn voormaligen mede-regent, mede officier van genoemd genootschap en mede-teekenaar van gemelde akte, buiten bescherming der wet hielp stellen, maar bij de vernietiging van het genootschap op de pui van het stadshuis verscheen, en aan de vergaderde menigte betuigde ‘dat hij gedwaald had, maar nu berouw had, en, om zulks te toonen, datzelfde vaandel, 'tgeen hij weleer met eigen handen aan het genootschap had overgegeven, thans overhandigde in handen der dienaren van de Justitie, om openlijk verbrand te worden.’

Zie *Vaderl. Hist. ten verv. op Wagenaar*, D. XXI. bl. 65.

[Jaques Doomer]

DOOMER (JAQUES). Zie DOMER (JAQUES).

[Engel Arendsz van Dooregeest]

DOOREGEEST (ENGEL ARENDSZ VAN) werd geboren den 26sten December 1645 te Dooregeest of Dorregeest, een polder bij Uitgeest. Ongeveer twintig jaren oud zijnde werd hij Doopsgezind predikant in de Rijp, waar hij bijkans veertig jaren het predikambt bekleedde en den 16^{den} Augustus 1706 overleed. Cornelis Cornelisz. Graftdijk deed op hem eene lijkrede. Hij was de gevoelens der Zonisten toegedaan, maar onder dezen een der vrijzinnigsten, zoodat hij in het leerstuk der erfzonde afweek van Menno Simons en andere oude Doopsgezinden, en hetzelfde wederlegde. Hij was een zeer geleerd man, van een schrander oordeel, bekend met de schriften der ouden, en die niet aarzelde om er

rond voor uit te komen, wanneer hij zich met de gevoelens van anderen niet kon vereenigen. Hiervan kunnen zijne uitgegevene geschriften getuigen. Zij zijn getiteld:

Onderwijzinge in de Christelijke leere na de Belijdenissen der Doopsgezinden, *waarin de voornaamste zaaken des geloofs met schriftuurplaatsen*, *Redenen*, *en wegneeminge van tegenwerpingen nader bevestigd worden*, Amst. 1692. 8°.

Brief aan den Heere Fredericus Spanhemius, *waarin de leere der Doopsgezinden nader uitgeleid*, *en verdeedigd werd. Dienende tot antwoord op het Tractaat*, *genaamd*: HISTORISCH EN GODGELEERD REGISTER DER UITGELEZENDSTE VERSCHILLEN VAN DEN GODSDIENST, Amst. 1693. 8°. In dat jaar twee malen herdrukt en wederom aldaar in 1700, 8°. met een daarachter gevoegden *Brief aan* H. S c h y n , waarin hij het genootschap nog nader verdedigde tegen de aanvallen van F r e d e r i k S p a n h e i m , den zoon, die, even als zijn vader, goed vond in 1687 de Doopsgezinden aan te tasten, in een Latijnsch werk, dat in 1692 in het Nederduitsch werd vertaald. S p a n h e i m vond in H e n r i c u s S c e v e n h u i j s e n , predikant in de Rijp, een verdediger, waartegen D o o r e g e e s t op nieuw te velde trok in een werk getiteld:

Verdeediging van de Leere der Doopsgezinden, *tot wederlegginge van de twee Tractaaten*, *tegen dezelve uitgegeven door* H. S c e v e n h u i s e n , Amst. 1705. 8°.

Verder schreef hij:

Kort onderwijs des Christelijken geloofs, Amst. 1697. 8°, herdrukt ald. 1698, 1710, 1723, 1740.

Met zijnen ambtgenoot C.A. P o s j a g e r gaf hij in het licht:

De Rijper zeepostil, *bestaande in* XXII *Predicatiën toegepast op de zeevaart*, *tot onderwijzinge*, *vermaninge*, *en verstroostinge in de waare Godzaligheid*, *voor allerleye zeevaarende lieden*, *doch voornamelijk voor die geenen*, *welken op de Haringen Walvisch vangst uitgaan;* enz. *Mitsgaders noch eene korte beschrijvinge aangaande de opkomst van Holland*, *waarin in 't bijzonder ook gehandeld wordt van 't Eiland Schermer*, *Graft*, *Schermerhorn en de Rijp.* enz. Amst. 1699. 8°. Een gedeelte van dit werkje werd herdrukt onder den titel van:

Een kort Verhaal van eenige merkwaardige Geschiedenissen in Holland, enz. *waarin ook van 't Schermer Eyland in Noord-Holland* enz. *met de eerste opkomste en geleegentheit der Haring en Walvis-vangst*. Amst. 1744. 8°.

Zijn twist met J a n K l a a s z . v a n G r o u w gaf hem aanleiding te schrijven:

Verandwoordinge voor de leere der Doopsgezinden, *bestaande in verscheidene brieven aan* J a n K l a a s z . v a n G r o u w , Amst. 1704. 8°.

Zie v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. III; S c h i j n , *geschied. der Mennon.* bl. 87, 97, 100, 157-160, 548-573, 577, 609, 630, 668; P a q u o t , *Mem.*, T. II. p. 411; Y p e y , *gesch. der Christ. kerk. in de* 18de *eeuw*, D. IX. bl. 164; B l a u p o t t e n C a t e , *geschied. der Doopsgez. in Holl.* enz. D. I. bl.

293-296; *Cat. van de Bib. der Maatsch. van Nederl. Letterk. te Leid.* D. II. bl. 137; Glasius, *Godgel. Nederl.* D. I. bl. 376-379.

[Dooreslaer]

DOORESLAER. Zie de personen van dien naam op DORESLAER.

[Wolter van Doorn]

DOORN (WOLTER VAN) was een staats Hopman die op den 26sten October 1582 met de Hopmannen Crom van Steenwijk en Nicolaas van Haarlem zich bij verrassing meester maakten van de stad Hasselt. Zij plunderden de stad en herstelden de hervormde godsdienst.

Zie *Overijss. Alman. voor Oudh. en Lett.* 1848. bl 262.

[Hendrik Jacob Baron van Doorn van Westcapelle]

DOORN VAN WESTCAPELLE (HENDRIK JACOB Baron VAN), werd geboren te Vlissingen den 23sten Augustus 1786, alwaar zijn vader, Abraham van Doorn, gehuwd aan Pieternella Wilhelmina van Dishoek, in ambtsbetrekkingen werkzaam was, doch later in de Hooge landsvergaderingen te 's Gravenhage zitting nam en onder de regering van Koning Lodewijk Landdrost van Zeeland werd. Door voorloopig onderwijs wél toegerust, vertrok hij op zestienjarigen leeftijd naar de Leidsche Hoogeschool en werd den 31sten Januarij 1807 tot Doctor in de beide Regten bevorderd, na openlijke verdediging eener dissertatie: *de Jure commercii Romanorum ejusque effectibus in Jure civili*.

Kort na het verlaten der Hoogeschool werd hij door Koning Lodewijk tot Auditeur bij den staatsraad aangesteld en spoedig daarop bevorderd tot Auditeur des Konings en tot Rekestmeester, eene betrekking die voor van Doorn schijnt te zijn ingesteld geweest, daar noch voor noch na hem iemand dezelve bekleed heeft. Bovendien verbond de vorst hem aan zijn huis door hem de functiën van Adjunct-Ceremoniemeester op te dragen, en beloonde zijne in 1809 bij den watervloed betoonde moed door hem tot Ridder der orde van de Unie te benoemen; eene onderscheiding die toen nog weinigen te beurt viel. Hoogen lof verwierf van Doorn ook in zijne betrekking van secretaris der commissie belast met het ontwerpen der wetboeken voor het koningrijk Holland.

In 1810 in het huwelijk getreden met Jonkvrouw J.M. Schorer vroeg van Doorn zijn ontslag uit al die betrekkingen, om dat hij zich in Zeeland vestigen wilde. Hetzelve werd hem geschonken, en Koning Lodewijk benoemde hem tot Intendant van zijn paleis te Middelburg, waartoe het gebouw van den eersten Edele van Zeeland was aangewezen. Niet lang bleef van Doorn buiten meerdere betrekkingen, want bij de inlijving van Zeeland in het Fransche Keizerrijk werd hij den 6den Julij 1810 Raad van prefectuur van het Departement der monden van de Schelde, Onderprefeet van Zierikzee ad interim en in 1812 voorzitter van het collegie der centrale directie van het dijksbestuur van Walcheren.

Na de omwenteling van 1813 werd van Doorn in andere

betrekkingen geplaatst. Eerst den 6den Mei 1814 voorloopig tot Secretaris Generaal aangesteld, werd hij in die betrekking door den souvereinen vorst spoedig bevestigd en vervolgens den 6den October 1814 tot lid der Gedeputeerde staten van Zeeland benoemd. Als zoodanig nam hij gedurende de afwezigheid van zijnen schoonvader, Jonkheer Mr. J.H. Schorer, Gouverneur van Zeeland, het interim waar, en volgde hem in 1818 in die betrekking op.

Acht jaren lang bleef hij als zoodanig de belangen der provincie ijverig behartigen, en werd steeds gerekend onder de uitstekendste Gouverneurs van dien tijd. Belangrijke werken werden door hem daargesteld, en met leedwezen zagen de Zeeuwen hem in 1826 vertrekken, toen hij als Gouverneur naar Oost-Vlaanderen verplaatst werd. Ofschoon de stemming aldaar niet geschikt was om hem zonder vooroordeel te ontvangen, wist hij zich door zijne hoedanigheden zoo zeer bemind te maken, dat hij weldra het vertrouwen won van het grootste gedeelte der ingezetenen van die provincie en eene gunstige omkeering van zaken aldaar bewerkstelligde, die bij de komst van Willem I in 1829 in de provincie Oost-Vlaanderen zoozeer in het oog viel, dat de vorst van Doorn in den adelstand verhief met den erfelijken titel van Baron bij regt van eerstgeboorte. Ook was hij reeds vroeger tot Staatsraad in buitengewone dienst benoemd.

Na de Belgische omwenteling ten laatste verpligt de provincie te verlaten, werd van Doorn den 4den October 1830 geroepen tot waarneming ad interim van het Departement van Binnenlandsche zaken, waarop hij den 29sten December 1831 tot Minister van dat departement benoemd werd. Toen koning Willem I hem meer in zijne onmiddellijke nabijheid wenschte te hebben, werd hij van het Departement van Binnenlandsche zaken ontslagen en tot Secretaris van Staat benoemd; eene staatsbediening waartoe hij zich niet dan na langen wederstand liet overhalen die te aanvaarden. Hij werd voor de door hem bewezene diensten vereerd met den titel van Minister van Staat en met het Grootkruis van de orde van den Nederlandschen Leeuw. Hij bleef in zijne betrekking werkzaam tot aan den afstand van Willem I en werd daarbij door Willem II ook tot Vice-President van den Raad van State benoemd, waaraan tot in 1843 de zitting in den Raad van Ministers verbonden bleef, toen zij werd opgeheven. Ten gevolge der staatsgebeurtenissen, bekwam hij den 26sten Maart 1848 eervol ontslag uit zijne betrekkingen, onder dankbetuiging voor aan den lande bewezene diensten en tot groot leedwezen van hen, die door zijn ontslag het vaderland en den koning beroofd zagen van een getrouw, eerlijk en bekwaam staatsdienaar, die, geoefend door eene rijke levensondervinding, in die betrekkingen nog belangrijke diensten had kunnen bewijzen.

Na vroeger door W i l l e m II tot Grootmeester, en na de ontzetting van zijne openbare staatsbetrekking, tot Opper-Kamerheer benoemd te zijn, werd hij onder koning W i l l e m III tot de hoogste Hofwaardigheid, die van Opper-Hofmaarschalk, bevorderd, welke hij tot aan zijn dood bekleedde, die den 18^{den} Januarij 1853 te 's Gravenhage plaats had. Hij werd op den 25sten daaraanvolgende op de begraafplaats te Eikenduinen plegtig ter aarde besteld.

Uit het eerste huwelijk van v a n D o o r n werden hem zes dochters en een zoon geschonken, en na het overlijden zijner gade in 1830, had hij zich in 1840 door een tweeden echt met jonkvrouwe J.M.M. v a n d e r H e i m verbonden. Onder andere onderscheidingen die hem te beurt vielen, was de benoeming in 1845 tot Curator der Leidsche Hoogeschool, tot lid, honorair lid of directeur van verschillende Letterkundige Genootschappen, en de aanstelling tot Grootkruis van de orde van de Eikenkroon, van de Saksische orde van den Witten Valk, tot Ridder Grootkruis van de Poolster van Zweden en tot Ridder van de Pruisische orde van den Witten Adelaar.

Indien wij v a n D o o r n in alle zijne uitmuntende eigenschappen wilden schetsen, dan zouden wij hem te vermelden hebben als staatsman, getrouw vriend van de vorsten die hij diende, als echtgenoot en vader en eindelijk als Christen. Daartoe zijn de weinige regels die wij zouden kunnen ter nederstellen niet voldoende; maar zoo men v a n D o o r n wil leeren kennen, zoo als hij was en zoo als hij alléén geschetst kon worden, door een man die zijne vriendschap meer dan twintig jaren mogt genieten en boven velen waardig was, dan wijzen wij op de hulde hem toegebragt door wijlen den Hoogleeraar H.J. R o y a a r d s in het werk aan het einde van dit artikel aangehaald.

Zie *Hand. der Jaarl. Algem. Verg. van de Maatsch. der Nederl. Letterk.* 1853. bl. 81-99 der *Levensberigten.*

[B. Doornbosch]

DOORNBOSCH (B.) schreef:

Godgeleerde en zedekundige proeven, Zutph. 1784. 8°.

Zie A r r e n b e r g , *Naamreg. van Ned. Boek.*

[Doornbosch]

DOORNBOSCH, Amsterdammer van geboorte, was een bekwaam beeldhouwer, die omstreeks het midden der achttiende eeuw leefde en A n t h o n i e Z i e z e n i s aldaar verscheidene jaren in zijne kunstwerken behulpzaam is geweest. Hij behaalde op de Stads Teeken-Academie eenen gouden eereprijs.

Zie I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[J. Doornbosch]

DOORNBOSCH (J.) was een Groningsch kunstenaar en beoefenaar der Wiskunde, die in 1738 met J. C r e m e r s eenen kunstigen zonnenwijzer vervaardigde, die geplaatst is op den tuingrond van het voormalig Groningerhuis, thans het militaire Lands-Ziekenhuis te Groningen.

Zie *Kron. van Gron. en Ommel.* bl. 294; *Tegenw. Staat van Stad en Lande*, D II. bl. 63; *Gron. Volks Alm.* 1838. bl. 69.

[Jacobus Johannes van Doorne]

DOORNE (JACOBUS JOHANNES VAN) geboren te Amsterdam; proponent zijnde, beroepen te Castricum, trad daar in dienst den 16^{den} Augustus 1772, vertrok naar Elburg in 1778, naar Edam in 1780 en naar Kampen in 1782, waar hij overleed den 18^{den} Januarij 1804, oud 53 jaren en 9 maanden, nalatende eene weduwe met twee zonen, welke beiden Predikanten zijn geweest, en ééne dochter. Hij gaf in het licht:

De droefheid der Kampenaren wegens het verlies van den W.E.Z. Gel. Heer Johan Martin van der Upwich, Kampen, 1786.

Welk gedicht op zijn gewezen ambtgenoot tamelijk vloeijend en uitvoerig berijmd is, doch mank gaat aan overdrevenheid tot in het belagchelijke.

V a n D o o r n e was degeen die in 1785 voor het eerst weder de plegtige keurpredicatie deed, die in 1760 was afgeschaft bij een hoogloopend geschil tusschen den Magistraat en de gemeente gerezen. De leerrede bij die gelegenheid uitgesproken verwekte misnoegen bij eenige Heeren uit de Ridderschap, die zich bij den voorzittenden Burgemeester der stad aanmeldden om te verzoeken dat de Magistraat een blijk van hunne afkeuring zou geven. Deze echter betuigde aan dit verzoek niet te kunnen voldoen en liet de zaak rusten. De leerrede van v a n D o o r n e kwam in druk onder den titel van:

De Eigenschappen van eenen Volksbestierder, *en de pligtmaatige Onderdaanigheid der Burgeren*, *afgeleid uit de Godlijke Verordeninge*, *omtrent de rangschikking in de Maatschappijen*; *in eene verhandeling over* Rom. XIII. vs. 1, *voorgesteld op den Keurdag den* 12 *Jan.* 1785, Kampen 1785.

Zie M o o n e n , N o o r d b e e k en H o o g w a l , *Naemk. der Pred. in de Class. van Overijss.* bl. 41; *Vaderl. Hist. ter verv. op* W a g e n a a r , D. X. bl. 312-315; v a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 43, 44.

[J. Doorner]

DOORNER (J.) was een Hollandsch schilder, doch meer teekenaar van land- en stadsgezigten, welke hij naauwkeurig en vast met de pen omtrok, en met roet of Oost-Indischen inkt vlak en breed opwaschte. Zijne teekeningen worden naar verdiensten gewaardeerd en op verkoopingen duur betaald. Wanneer hij leefde wordt niet gemeld.

Zie I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Jonkheer Willem van Doornick]

DOORNICK (Jonkheer WILLEM VAN) was in 1591 Burgermeester van Nijmegen, en werd namens die stad in genoemd jaar afgevaardigd ter vergadering der Staten Generaal, ‘om de Staten Generael sekere poincten te remonstreren.’

Zie B o r , *Ned. Oorl.* B. XXVII bl. 582 (42).

[Jan van Doornik]

DOORNIK (JAN VAN) wordt genoemd een Leidsch historie-

schilder die fraaije tafereeltjes in W o u w e r m a n 's trant vervaardigd en portretten geschilderd heeft. Hij teekende ook voorwerpen van Natuurlijke historie.

Zie I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Jan Gerard Doornik]

DOORNIK (JAN GERARD) was een verdienstelijk dichter, van wien geene levensbijzonderheden bekend zijn, dan dat hij te Amsterdam den 28sten October 1807 overleed. Hij maakte zich bijzonder verdienstelijk door moeijelijke dichtstukken uit andere talen dichterlijk over te zetten. Als oorspronkelijk dichter deed hij zich zeer voordeelig kennen. Hij zette voor den Amsterdamschen schouwburg verscheidene verdienstelijke Fransche tooneelstukken over, en deed zich als wijsgeerig natuurkundige kennen, door eenige stukken in v a n H e m e r t 's *Magazijn der kritiesche Wijsbegeerte* en in den *Schouwburg*. Voor een zijner geschriften is zijn portret door L. P o r t m a n gegraveerd. De werken door hem in het licht gegeven zijn getiteld:

Béverly, *of de Gevolgen der speelzucht*, *burgertreursp*, *naar het Fransch*, Amst. 1781. 8°.

Het verloren Lam, *Zangsp. naar het Fransch*, Amst. 1783. 8°.

Gaston en Bayard, *treursp. naar het Fransch met histor. aanteek.* Amst. 1785. 8°.

Pedro de Tweede, *Koning van Kastiliën*, *treursp. naar het Fransch.* Amst. 1788. 8°.

Korte Levensschets van Pedro de Tweede, *en historische Aanteekeningen op het treurspel van dien naam*, Amst. 1788. 8°.

De Graaf van Sternfeld, *tooneelsp.* Amst. 1791. 8°.

De krijgskunst, *naar het Fransch van Frederik II Koning van Pruissen*, Amst. 1793. 8°.

De gelijkheid der menschen en de pligten daaruit voortvloeijende, *naar het Latijn*, *van Jeronimo de Bosch*. Amst. 1794. 8°.

Timoleon, *treursp. naar het Fransch*, Amst. 1796. 8°.

Verder vertaalde hij uit het Deensch T u l l i n s prijsvers over *De Zeevaart*: uit het Fransch den lierzang van R o u s s e a u op *De Reden*; den heldenbrief: *Columbus in zijne gevangenis aan Ferdinand en Izabella*, van den ridder d e L a n g e a c , en uit het Italiaansch den lierzang van den Graaf M e d i n i : *L' antica e moderna Olanda*; de drie eersten uitgegeven in de *Kleine dichterlijke handschriften*, de laatsten door W i t s e n G e y s b e e k der vergetelheid ontrukt.

Zie *Kleine dichterl. Handschr.* 1ste Schak. bl. 43, 2de Schak. bl. 33, 3de Schak. bl. 1, 6de Schak. bl. 17, 7de Schak. bl. 1; V a n K a m p e n , *Geschied. der Ned. Lett. en Wetensch.* D. II. bl. 622; W i t s e n G e y s b e e k , *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 183-197; C o l l o t d'E s c u r y , *Holl. Roem.* D. IV. St. II. bl. 721, noot *a; Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.* D. I. bl. 288, b. bl. 81.

[Martinus van Doorninck]

DOORNINCK (MARTINUS VAN) werd geboren in het jaar 1775 en verkreeg, na zijne bevordering tot Doctor in de Regten, verschillende lands en stedelijke betrekkingen, die hij met de loffelijkste getrouwheid waarnam. Behalve zijne betrekking van Burgemeester der stad Deventer, werd hij lid van de Provinciale Staten van Overijssel, en afgevaardigde bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Hij was een waardig Regent en een man die alle hoedanigheden in zich vereenigde om de achting en het vertrouwen zijner medeburgers te verwerven. Hij overleed te Deventer den 7den Junij 1837 en verdient als beoefenaar en voorstander van letteren en wetenschappen eene eervolle vermelding. Inzonderheid was hij ongemeen ervaren in het vak der penning- en muntkunde, waardoor hij niet slechts eene kostbare boekverzameling, maar ook een aanzienlijk kabinet van penningen en munten, inzonderheid vaderlandsche, had bijeengebragt. Hij schreef, behalve eenige belangrijke geschiedkundige bijdragen in den *Overijsselschen Almanak voor oudheid en Letteren:*

Gedenkpenningen en Munten uit de Penningkas van een liefhebber van de hedendaagsche penningkunde te Deventer. (niet in den handel). Dev. 1833, 1835. 8°. met pl. 3 St.

Zie *Handl. der jaarl. Verg. van de Maatsch. der Nederl. Letterk. te Leid.* 1837. bl. 49-51; *Cat. van de Bib. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.* D. II. bl. 29; van der Chys, *De Munten van Overijss.* bl. 177, 256.

[Hendrik Doorschot]

DOORSCHOT (HENDRIK), geboren te 's Hage, was een leerling van Konstantijn Netscher en schilderde vrij goede stukken. Hij beoefende de kunst als bijzaak, en van daar dat er zoo weinig stukken van hem voorkomen.

Zie Weijerman, *Lev. der schild.* D. IV. bl. 71.

[Jacob Hendrik van den Doorslag]

DOORSLAG (JACOB HENDRIK VAN DEN), zoon van Mr. Anthony van den Doorslag, practiserend advokaat te Utrecht en van Anna Elizabeth Droghoorn, werd den 30sten November 1749 te Utrecht geboren, en na aldaar in de Godgeleerdheid gestudeerd te hebben en tot proponent den 14den Augustus 1770 aangenomen te zijn, beroepen in 1771 te Overlangbroek, in 1772 te Abcoude, in 1775 te Goes en eindelijk te Dordrecht, waar hij den 31sten Augustus 1777 bevestigd werd, en ondanks de beroepingen van Leiden, Amsterdam en 's Hage, verbleef tot in 1822, toen hij wegens ziekte zijn emeritaat moest vragen en verkreeg. Hij overleed te Dordrecht dan 24sten Mei 1826. Uit zijn huwelijk met vrouwe Magdalena Cornelia Buck, weduwe van Mr. Herman Cornelisde Witt, met wie hij in 1780 gehuwd was, en die in 1803 overleed, zijn geene afstammelingen.

Van den Doorslag wordt geroemd om zijne rondborstigheid, vriendelijkheid, milddadigheid, braafheid, achtbaarheid en

welsprekendheid. Hij was een der vermaardste redenaars van zijnen tijd en stond in hooge achting bij zijne gemeente, die hare ingenomenheid met hem aan den dag legde, door bij verschillende aangelegenheden ruime bijdragen te leveren, wanneer hij er om vroeg. Zijne afbeelding bestaat in silhouette. Er zien van hem het licht:

Twee Biddags-leerredenen. Dordr. 1783. 8°.

Leerredenen over de Goddelijkheid der H. Schrift, Dordr. 1801. 8°. 3 deelen.

Zie Arrenberg, *Naamreg. van Ned*, *Boek*.; Schotel, *Kerk. Dordr.* D. II. bl. 588-590; Ab Utrecht Dresselhuis, *De Herv. gem. te Goes en hare leeraren in* 1846, *benev. eene Naaml. der Herv. Pred. ald.* bl. XXIX; Glasius, *Godgel. Nederl.* D. I. bl. 379, 380.

[Everhard Doort]

DOORT (EVERHARD) een Nederlandsch kunstschilder, die in 1614 te Pavia gewerkt heeft, alwaar vroeger in de St. Steven en Pieterskerken verscheidene historie-stukken van hem te zien waren.

Zie de Chalmot, *Biogr. Woordenb. der Ned.*, D. VIII. bl. 326.

[Pieter van Doort]

DOORT (PIETER VAN), was een voornaam kunstgraveur, die een getrouw navolger is geweest der graveerwijze van Cornelis Cort. Er bestaan van hem in koper gegraveerde zeestukjes, naar de teekeningen van Gronu.

Zie de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*, D. VIII. bl. 326; Kramm. *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[J. van der Doos]

DOOS (J. VAN DER), vervaardigde een grafschrift op Jan Zoet, voorkomende achter diens *Dichtkunstige werken*, Amst. 1675, bl. 386.

Zie *Algem. Konst- en Letterb.* 1848. D. I. bl. 90.

[Moesman Dop]

DOP (MOESMAN), een Amsterdamsch geneesheer, was een werkzaam lid van het kunstgenootschap: *Nil volentibus arduum*, en had veel deel in de bearbeiding der door hetzelve uitgegeven tooneelstukken.

Zie Witsen Geysbeck, *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 198.

[Dopf]

DOPF, Kwartiermeester-Generaal in het Nederlandsche leger, gedurende den successie oorlog van 1702 tot 1713, naderhand Luitenant-Generaal en Gedeputeerde te velde. Hij was van geringe geboorte en den Prins van Waldek als kamerdienaar gevolgd. Van trap tot trap opgeklommen, was hij, door de gunst van

dien vorst, tot den post van Kwartiermeester-Generaal onder Koning Willem III aangesteld. Hij had eene naauwkeurige kennis van het terrein, waarop onder dien vorst de oorlog was gevoerd, en verstond volkomen al wat tot de bewegingen, de voeding en het onderhoud van een leger noodig was. Zoo werd hij in 1706 gezonden om het terrein tusschen IJperen en Nieuwpoort op te nemen, ten einde te zien

of men langs dien weg Nieuwpoort kon belegeren. Zoo wordt ook zijn bijzonder beleid geroemd in het geleiden van eene groote menigte van ammunitie, kanonnen, mortieren en 300 wagens om te dienen tot het beleg van Rijssel, dwars door eene vijandelijke magt van 80,000 man. De zaak gelukte volkomen. Hij had in 1710 als Luitenant-Generaal het opperbevel over eene legerafdeeling bij Soignies, van 40 bataljons en 50 eskadrons, om den vijand in onrust te houden, en deed dat met goed gevolg. Ook bij de veldtogten in 1710 en 1711 komt hij voor, altijd als bijzonder vertrouwde van den Hertog van Marlborough, bij wien hij zeer gezien was.

Sicco van Goslinga, die hem persoonlijk kende, was hem niet zeer gunstig, en spreekt met niet veel lof van hem, schoon hij hem dien lof niet altijd kon onthouden en soms genoodzaakt was zijne verdiensten te erkennen. Dopf stond vroeger zeer in gunst bij Koning Willem III, die beter dan iemand de talenten kende van ieder der lieden die onder hem dienden. Dit moet Goslinga zelf getuigen. Er komt nog een Dopff van Nederkamp voor, misschien een zoon van den Generaal, die zich bij de verdediging van Bergen in Henegouwen onderscheidde, doch van wien ons niets nader bekend is.

Zie Bosscha, *Neêrl. Held. te land*, D. II. bl. 425, 499, 595; Sicco van Goslinga, *Memoir. relat. à la guerre de success. de* 1706-1709 etc. p. 4, 10, 11, 20, 27, 64, 108, 110, 116, 118, 120, 122, 129, 138, 142, 160.

[Pedro Dordoigno]

DORDOIGNO (PEDRO) was een Spanjaard van geboorte die in Maart 1583 te Antwerpen gevangen genomen werd, omdat hij voornemens was den Prins van Oranje te vermoorden. Hij bekende zijn opzet, met bijvoeging dat hij er met den koning over gesproken had, hoewel hij dit later weder introk, zeggende alleen met zijnen secretaris daarover gehandeld te hebben. In het doorreizen had hij ook te Grevelingen met den Heer de la Motte er over gesproken. Hij zeide eerst uit Kroatiën geboren te zijn, kon verscheidene talen spreken en was bij het innemen en plunderen van Antwerpen geweest. Hij werd na zijne bekentenis gedood en gevierendeeld.

Zie van Meteren, *Ned. Hist.* D. IV. bl. 107, 108.

[Matthaeus van Dordrecht]

DORDRECHT (MATTHAEUS VAN) ontleende waarschijnlijk zijn naam van zijne geboorteplaats Dordrecht. Hij was een Minderbroeder aldaar, leefde omstreeks 1540 en schreef:

Fasciculus Myrrhae.

Zie Sweertius, *Ath. Belg.* p. 553,

[Jenneke van Doren]

DOREN (JENNEKE VAN), geboren te Arnhem en aldaar de verloskunde uitoefenende. Zij was in haar tijd zulk eene beroemde vrouw, dat Frederik Wilhelm Keurkvorst van

Brandenburg haar in 1654 en 1657 derwaarts ontbood ter bedieninge zijner gemalin.

Zie van Hasselt, *Kron. van Arnhem*, bl. 269.

[Abraham Doreslaer]

DORESLAER (ABRAHAM). De naam van zijn geslacht, hetwelk een aantal predikanten aan de Nederlandsche hervormde kerk geschonken heeft, wordt ook Doreslaer, Doorslaer of a Doreslaer gespeld. Proponent zijnde, werd Abraham Doreslaer beroepen te oude Niedorp in 1602, vertrok van daar in 1605 naar Enkhuizen, waar hij den 19^{den} Maart 1655 overleed. Hij was een bij zijne gemeente geliefd predikant en stond in hooge achting bij zijne tijdgenooten. Hij had drie zonen, Samuel, die volgt, Isaac, die in 1627 predikant werd te Hensbroek en Opdam, in 1628 te Enkhuizen en aldaar in 1652 overleed en David, predikant in Brazilie, in 1644 te Hobrede en Oosthuizen, in 1649 te Halteren, in 1650 te Tholen, in 1654 te Zierikzee en in 1671 overleden. Abraham Doreslaer maakte zich bekend door eene niet onverdienstelijke bijbelvertaling, die getiteld is:

Nieuwe vertaling der H.S. met verclaringen ende Annotatiën van Emanuel Tremellius, *Franciscus Junius*, *Theodorus Beza en Johannes Piscator*. Amst. 1614. fol. Verder schreef hij met Petrus Jacobus Austro-Sylvius een werk, hetwelk verkeerdelijk aan zijn zoon Samuel toegeschreven is, getiteld:

Grondighe ende clare vertooninge van het onderscheydt in de voornaemste Hooft-stucken der Christelycker Religie, *tusschen de Gereformeerde ende de Wederdooperen*, Enkh. 1637. 4°. Herdr. ald. 1649. 4°. Id. 1657. 4°.

Ook gaf hij uit:

Christelyke ende Schriftelyke aanspraken aan de gemeente te Enckhuysen, *over* II *Kon.* II vs. 1. Enkh. 1655. 12°.

Hij liet bovendien vele handschriften na, van welke er voorkwamen op de boekverkoopingen van Heringa en Koning.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I. III; Le Long, *Boekz. des Ned. Bijbels*, bl. 753, 756; Schotel, *Kork. Dordr.* D. II. bl. 279, 280; Fred. Muller, *Cat. van Godgel. Werk. Supplem.* bl. 66.

[Samuel Doreslaer]

DORESLAER (SAMUEL), oudste zoon van den voorgaande, werd proponent zijnde in 1638 predikant te Wervershoof, in 1645 te Broek in Waterland, in 1648 te Delft, waar hij den 5^{den} October 1653 overleed. Hij schreef:

Predicatie over de woorden 2 *Reg.* IV. 1. *Gepast op de dood van de eerweerdige*, *godzalige*, *hooghgeleerde Dionysius Spranchuizen*, *in zijn leven getrouw Predikant der gemeente Christi te Delft*, enz. Delft. 1650. 12°.

Of hij de schrijver is van het volgende werk, of dat dit Samuel Doreslaer was, die in 1667 predikant werd

te Westvlieland, in 1671 te Nieuwdorp en in 1685 emcritus werd, durven wij niet beslissen; hetzelve is getiteld:

Ooghwater, *of wederlegging der Roomsche kerk aangaande 't verbodt van den drinkbeker in het Avondmaal aan de Leeken*, Amst. 1655. 4°.

Zie van Bleyswijck, *Beschrijv. van Delft.* D. I. bl. 451; van Abkoude, *Naamreg. van Nederd. Boek.* D. I. St. III; Schotel, *Kerk. Dordr.* D. II. bl. 279; van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Nederl. Dicht.* D. II. bl. 44, 45.

[Isaac Doreslaer]

DORESLAER (ISAAC), tweede zoon van Isaac Doreslaer predikant te Enkhuizen, oefende zich in zijne jeugd in de Regten en bekwam de waardigheid van Doctor in die wetenschap. Op aanbeveling van den beroemden Vossius werd hij in 1628 tot Hoogleeraar in de geschiedenis te Cambridge benoemd. Ten gevolge van zijne aan den dag gelegde republikeinsche gevoelens, die aan de ooren van Koning Karel I kwamen, werd hij op koninklijk bevel, door den Bisschop van Winchester, in zijne betrekking geschorst, doch eerlang weder bij vernieuwing toegelaten. Hij was in de dagen der oneenigheden, tusschen den genoemden vorst en het Parlement, een zeer belangrijk persoon, die door zijn huwelijk met eene Engelsche dame, door zijne Engelsche gedragingen en openbare lessen eenen grooten invloed uitoefende. In ruime mate genoot hij dan ook het vertrouwen van het Parlement, hetwelk van oordeel was dat hij, een geboren Hollander zijnde, meer ingang bij de Staten zou vinden dan Strikland, die kort te voren opontboden was, doch naderhand terug gezonden werd. Hierop vertrok Doreslaer, ten jare 1640 in hoedanigheid van Resident, naar den Haag, en zijne geloofsbrieven werden den 3^{den} Julij gelezen en aangenomen; doch Boswel, die van wege den Koning van Engeland in den Haag zijn verblijf had, wist te bewerken dat de Staten aan Doreslaer geen gehoor verleenden. Ten einde het Parlement echter niet geheel voor het hoofd te stoten, bood men hem aan commissarissen te benoemen, om daarmede te handelen; doch Doreslaer sloeg dit af, waarop hem gehoor werd verleend. Evenwel niet naar genoegen beantwoord zijnde, verliet hij 's Hage en vertrok naar Londen, alwaar hij eene voorname rol speelde in het regtsgeding tegen Karel I, en door zijnen invloed veel toebragt om dien vorst op het schavot te brengen. In het begin van Mei 1649 kwam hij andermaal herwaarts als Resident; doch hij was maar weinige dagen in den Haag, toen hij op den 12^{den} van genoemden maand, des avonds in de herberg de *Witte Zwaan* met gezelschap aan tafel zittende, er vijf vermomde personen aanklopten en wijn eischten. Een van hen binnen zijnde, drongen de andere mede door, bliezen in het voorhuis de kaarsen uit en begaven zich in het vertrek. Twee derzelven bragten eenen, genaamd Grijp van Valkensteyn, eene wonde toe, waaraan hij kort daarna

stierf. Doch ziende dat zij den regten man niet getroffen hadden, gingen zij op D o r e s l a e r los, bragten hem een houw in het hoofd toe, en vervolgens een steek dwars door het hart, zoodat hij dood ter aarde viel. Het hof beloofde, uit last der Staten van Holland, duizend gulden aan elk, die de moordenaars zou aanwijzen. Doch zij werden nimmer achterhaald. Naderhand verstond men dat de moord door zekeren W h i t f o r d begaan was. Ondertusschen nam het Parlement zeer kwalijk, dat men geen scherper onderzoek naar de moordenaars deed, doch de Nederlandsche gezantte Londen, A l b e r t J o a c h i m i , wees schriftelijk aan wat er door de Staten gedaan was om de daders te ontdekken, waarmede het Parlement genoegen scheen te nemen. Op last van het Parlement werd zijn lijk naar Engeland gevoerd, en met groote statie in de koninklijke begraafplaats te Westminster begraven. Zijn zoon en zijne beide dochters ontvingen aanzienlijke sommen, met verzekering dat het Parlement voor hen verder zorgen zou. Hier te lande ontbrak het destijds niet aan schimpende verzen en hoonende grafschriften op den man, die men teregt hield voor een der voornaamste oorzaken van Konings dood. De afbeelding van D o r e s l a e r ziet het licht.

Zie A i t z e m a , *Saken van Staet en Oorlogh.* (4° uitgave) D. VI. bl. 571, 810-814; W a g e n a a r , *Vaderl. Hist.* D. XII. bl. 9, 36, 37; Dezelfde, *Beschrijv. van Amst.* D. V. bl. 67, 68; K o k , *Vaderl. Woordenb.* D. XII. bl. 468, 469, met portret; *Nederd. Keurdicht.* bl. 406-408; d e C h a l m o t , *Biogr. Woordenb.*; M u l l e r , *Cat. van Portr.* bl. 73; *De Navorscher.* D. II. bl. 121-123, D. III. bl. 117, Bijbl. bl. XCVII.

[Ambrosius Dorhout]

DORHOUT (AMBROSIUS), geboren te Leeuwarden in 1699, werd, proponent zijnde, beroepen te Garyp, Eernewoude en Zuidmeer in 1726, en van daar naar Dokkum in 1745, waar hij den 27sten Maart 1776 overleed. Behalve eenige taal-, oudheidkundige en godgeleerde verhandelingen in de *Boekzaal der geleerde wereld*, in de *Miscellanea Groningana* van den Hoogleeraar G e r d e s , en in de *Bibliotheca Bremensis Nova* van den Hoogleeraar B a r k e y , ziet van hem het licht:

Verklaring over Mattheus XXVI *vs.* 26, 27 *en* 28, *en* 1 *Cor.* X *en* XI *tot nasporing van de eijgen aard van het Avondmaal* enz. Harl. 1746. 8°.

Zie *Boekz. der gel. wereld.* 1726. *b* bl. 387, 659, 1731. *b bl.* 732, 1745. *a* bl. 731, *b* 122, 123, 1751, *b* 125, 1759 *a* bl. 611-620, *b* bl. 215-241, 1776 *a* bl. 481; C o l u m b a en D r e a s , *Naaml. der pred. uit de Class. van Dokk.* bl. 82; L a u r m a n , *Naaml. der Pred. uit de Class. van Leeuward.* bl. 126, 127; v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. IV.

[A. Dorland]

DORLAND (A.) heeft in het begin der negentiende eeuw twee stukjes geleverd in de *Kleine Dichterlijke Handschriften*, die geene dichterlijke waarde hebben.

Zie v a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 45.

[Maarten van Dorp]

DORP (MAARTEN VAN). Zie DORPIUS (MARTINUS).

[Filips van Dorp]

DORP (FILIPS VAN). Het oud adelijke geslacht van van Dorp in Delfsland, was volgens den een uit dat van Wassenaar gesproten, volgens den ander van Frieschen oorsprong. Reeds in het jaar 1250 komt een ridder Diederik van Dorp voor, die de ridderlijke hofstede van Dorp met het daarbij gelegene land van Diderik van Wassenaar in leen had. Het wapen door dit geslacht oorspronkelijk gevoerd, was van keel met een balk van goud. Het werd vervolgens gevierendeeld met Uiteclier, zijnde van sabel, met drie leeuwenkoppen van zilver, geharnasseerd van keel. Sommige leden voerden enkel drie leeuwenkoppen.

Filips van Dorp, de eerste die wij van dit geslacht te vermelden hebben, heette eigenlijk Filips van Veen en nam den naam van van Dorp aan, naar zijne moeder Hadewy van Dorp, eene dochter van Arend van Dorp, die met Dirk van Veen gehuwd was. Hij nam in 1399 deel aan het beleg van Staveren, was reeds in 1404 thesaurier en stedehouder van Holland, onder de regering van Graaf Willem VI, die hem bovendien in 1407 tot stedevoogd van Gorinchem aanstelde, met wien hij in 1408 tegen de Luikenaars optrok en door wien hij wegens zijne dapperheid tot ridder geslagen werd. Hij is de stichter van het huis te Kenenburg, overleed in 1403 en werd te Delft in de Oude kerk begraven. Hij was tweemaal gehuwd, eerst met Florentia Bugge, weduwe van Jacob van der Woude, daarna met Beatrix bastaard dochter van Graaf Willem VI. Uit beide huwelijken won hij geene kinderen, en zijne laatstgenoemde gemalin hertrouwde na zijn overlijden met Jan van Woerden, Heer van Vliet.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 934; van Mieris, *Hist. der Ned. Vorst.* D. I. bl. 11; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. III. bl. 377; Arend, *Alg. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. II. bl, 457; *Kron. van het Hist. Gen. te Utr.* D. VII. bl. 190, D. VIII bl. 195-267, 451-460, 467-485, D. IX. bl. 429; *de Navorscher*, D. VII. bl. 253.

[Jan van Dorp]

DORP (JAN VAN), zoon van Jan van Dorp, Raad in het Hof van Holland en van Alijt van Alkemade van den Woude. Van hem is niets bekend, dan dat hij met Karel de Stoute ten oorlog trekkende, in 1477 voor Nancij sneuvelde.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 935.

[Kornelis van Dorp]

DORP (KORNELIS VAN), broeder van den voorgaande, werd in 1477 door Hertogin Maria van Bourgondië tot buitengewonen Raad aangesteld, en in 1486 door Koning Maximiliaan te Dordrecht tot ridder geslagen. Hij was Heer van Benthuizen en gehuwd eerst met Elisabeth van Almonde, dochter van Cornelis van Almonde en Heilwich van

Botland, daarna met N. van Boschhuyzen. Hij verwekte bij de eerste vrouw twee dochters en zeven zonen, waarvan de oudste, Jan, in 1481 in den oorlog met den Utrechtschen Bisschop gevangen genomen werd.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 935; Burman, *Utr. Jaarb.* D. III. bl. 526; Arend, *Alg. Gesch. des Vaderl.* D. II. St. 3. bl. 65.

[Joost van Dorp]

DORP (JOOST VAN), zoon van Adriaan van Dorp en van diens tweede vrouw Josina van Weiburg. Hij was kastelein van Gouda en kapitein op een schip, hetwelk tot convooi diende om koning Filips II naar Spanje over te brengen in 1558. Hij verdronk op de terugreis nabij Engeland, en was gehuwd met Anna van Mekeren, dochter van Gerrit van Mekeren, Admiraal van Vlaanderen, bij wie hij eene dochter Jacoba verwekte.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 935; de Jonge, *Geschied. van het Ned. Zeew.* bl. 575.

[Arend van Dorp]

DORP (AREND VAN), broeder van den voorgaande, werd in 1528 geboren. Allereerst treffen wij hem in 1561 als door den grooten Raad van Mechelen, benevens Hammeel, aangesteld tot bezorger des boedels van den Markgraaf Maximiliaan van Bourgondie, waarvan hij ten jare 1569 rekening deed. Gedurende het in orde brengen van diens boedel, zal hij zich meest in Zeeland hebben opgehouden, en het is daaraan voorzeker toe te schrijven, dat hij toen de zaak der vrijheid minder behartigde, dan eenige jaren later, want dat hij veel daarvoor veil had, bleek ten jare 1568, toen hij den Prins van Oranje eene som van tien duizend gulden voorschoot, in vergoeding waarvan de Staten van Holland hem naderhand honderd vier en veertig morgen land, uit de geestelijke goederen onder Leiderdorp leggende, opdroegen.

Ook op andere wijzen was hij de goede zaak dienstig. Hij hield geheime briefwisseling met den Prins, en was in 1572 een der eersten en ijverigsten die de plannen van dien vorst ondersteunden, waartoe het hem aan geen heldenmoed en middelen ontbrak, wordende hij volgens Bor ‘om syn groote goets wille den rycken Dorp genoemt’ ofschoon zijne ondernemingen niet altijd met eenen gelukkigen uitslag bekroond werden. Hij maakte zich in 1572 meester, eerst van Mechelen, in welke plaats hij tot Gouverneur werd aangesteld, daarna van Dendermonde, en in 1573 ook van Tholen, doch alle die plaatsen gingen spoedig daarna weder aan den vijand over, ofschoon hij zich bij derzelver verovering, vooral bij Tholen, zeer dapper gekweten had. Hij werd in 1573 bevelhebber van Zierikzee, en onderteekende als zoodanig de voorwaarden der overgave van Middelburg. Eenige kwalijkgezinden beschuldigden hem van zorgeloosheid omtrent de verdediging van de stad, en schreven

aan den Prins over het gevaar waarin dezelve was, zoo hij in zijn post bleef bevestigd, maar de Prins kende zijn dienaar te wel, en v a n D o r p , volgens H o o f t , ‘een vernuftel en zorghvuldigh Eedelman’ stelde in 1575 en 1576 bij de belegering der stad door de Spanjaarden, dat vertrouwen niet te leur. Van den beginne af aan had hij alles gedaan wat tot versterking der stad strekken kon, en ook om, nogmaals volgens H o o f t , ‘de burghery, die in 't eerst zeer versleeghen was, allenskens te verquickken en tot vertrouwen te wennen.’ En al was hij nu eindelijk genoodzaakt de stad na eene belegering van negen maanden over te geven, en sommigen hem ten laste legden dat hij zich niet trouw en eerlijk zou gedragen hebben, nogthans is zulks nooit bewezen, en noch den Prins, noch de Staten hebben hem er ooit minder om geacht, maar hem wel later in gewigtige zaken gebruikt. Vóór de belegering was hij in 1575, nadat de Prins van Oranje zich de opdragt der oppermagt had laten welgevallen, door de Staten met anderen gemagtigd tot het ontwerpen eener nieuwe regeling op de regering van Holland, en in datzelfde jaar afgevaardigd tot de vredehandeling te Breda. Wat later werd hij door de Staten met anderen gemagtigd, om met den Prins over de wijze te raadplegen ‘op welke vreemde hulp het gevoegelijkste kon worden ingeroepen, zonder eenige uitheemsche Mogendheid vasten voet in het land te geven, of deze gewesten van zijne Koninklijke Majesteit te scheiden.’ In 1576 werd hij namens den Prins naar Gent afgevaardigd, om over de Gentsche bevrediging te handelen, die hij dan ook, na het tot stand brengen, geteekend heeft. In 1577 werd hij door den Prins naar Utrecht en wederom naar Gent gezonden, om, in de eerste plaats de gerezene beroerten op de gevoegelijkste wijze te stillen, en in de tweede het ontslag van den gevangenen Hertog v a n A a r s c h o t te bevorderen, In 1578 en 1579 bekleedde hij de plaats van Eersten Edele van Zeeland, voor den Graaf v a n B u r e n , op een lastbrief van Prins W i l l e m I; doch hij deed vrijwillig afstand van deze waardigheid, vermoedelijk op aanraden van dien vorst, zonder wiens medeweten hij, tot het verschil over de wijze van stemmen ter staatsvergadering van Zeeland, het eerst aanleiding zal hebben gegeven. Na dien tijd komt de naam van v a n D o r p niet meer voor tot aan het jaar 1582, toen hij door den Prins werd voorgedragen tot het lidmaatschap van den Raad van State wegens Zeeland; doch de Staten van dat gewest weigerden zulks op grond dat v a n D o r p niet in Zeeland geboren was. In 1584 was hij door de Staten van Holland benoemd als een der gezanten naar Frankrijk om den Koning de bescherming en heerschappij der Nederlanden op te dragen, en hij alleen van zeer geheime instructiën voorzien. Hij keerde onverrigter zake derwaarts, en schijnt toen buiten bewind te zijn geraakt; welligt omdat hij niet L e i c e s t e r 's gezind was

en geweigerd had diens hofmeester in huis te nemen, waartoe hij evenwel door de Staten genoodzaakt werd.

In 1594 kwam van Dorp in groote ongelegenheid, wegens vermoeden van handelingen met den vijand en van het ontdekken van Staatsgeheimen. Hij werd in hechtenis genomen en op de Voorpoort van den Hove gevangen gezet, doch later onder borgtogt ontslagen. Het schijnt dat het onderzoek van zijne papieren wel eenig kwaad vermoeden tegen hem heeft opgewekt, maar dat men, ook zijne groote verdiensten van vroegere dagen in aanmerking genomen, geen genoegzamen grond gehad heeft om hem iets bepaalds ten laste te leggen, ofschoon hij over het schrijven van zeer verdachte brieven geene opheldering kon of wilde geven. Later schijnt hij wederom in achting te zijn gekomen; althans zoo het waar is dat door zijn toedoen in 1599 de Raad van Vlaanderen werd opgerigt, die te Middelburg zou vergaderen. Van Dorp overleed te 's Gravenhage den 2den Augustus 1600, en ligt aldaar in de Kloosterkerk begraven, waar, tegen den Noordmuur aan de westzijde van den predikstoel, een gedenkteeken ter zijner eere is opgerigt. Hij was Heer van Teemsche, Maasdam en Middelharnis. Tweemalen was hij gehuwd, eerst met Mayken Hugen uit Zuid-Beveland, en daarna met Anna de Grillet dochter van den Baljuw van Tourneham in Artois bij Cailais. Bij deze vrouw verwekte hij drie dochters, Margaretha, gehuwd met Lodewijk Boisot, Admiraal van Zierikzee, daarna met Carel van Crequi, Heer van Heule in Picardie; Anna, Ambachtsvrouw van Maasdam, gehuwd met Jan van den Bossche en daarna met Jasper van Poelgeest; Josina, gehuwd met Charles de Becq, Ridder, Baron de Bouri, Heer van Villeboni bij Parijs, overste van een regiment Fransche ruiterij 'n dienst van deze landen. Zij overleed in 1646 en ligt te is Hage bij haren vader begraven.

In het Koninklijk Kabinet van Penningen te 's Hage berust een zilveren penning die of door Arend, of door Frederik van Dorp, die verder volgt, gedragen is; dezelve is door den Hoogleeraar te Water uitvoerig beschreven, en werd in 1724 te 'Hage publiek verkocht, doch voor *f*, 255 opgehouden.

Zie Bor, *Ned. Oorl.* B. VI. bl. 401 (292), B. VIII. bl. 597 (881), 641 (118) en 651 (125), B. IX. bl. 719 (174), B. X. bl. 800 (232), B. XI. bl. 905 (309), B. XXXI. bl. 884 (82); van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 935, 936; Hoogstraten, *Woordenb.*; (de Beaufort) *Lev. van Willem I. D. I.* bl. 285, D. II. bl. 306, 558, 559, D. III. bl. 149, 295, 541 en 542; Timareten, *Vers. van Gedenkst.* D. II. bl. 184, 185; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. VI. bl. 267, 388, D. VII. bl. 16, 29, 79, 179. D. VIII. bl. 54, 55, 64, 404, 406, 459; 's Gravesande, *Tweede Eewwged. der Middelb. Vrijheid.* bl. 408; te Water, *Verb. der Edel.* D. II. bl. 338, 345, D. III. bl. 517, 518, 519, D. IV. bl. 340,

435; Scheltema, *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 289-291; Swalue, *de daden der Zeeuw.* bl. 91; Groen van Prinsterer, *Arch. de la Maison d'Orange-Nassau*, T. III. p. 428, T. V. p. 400, 410, T. VI. p. 183; Schotel, *Letter- en Oudheidk. Avondst.* bl. 14; Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. V. bl. 24, 415, 482, 502-504, 529, D. VI. bl. 217; *de Navorscher*, D. VII. bl. 95 136, 253, 285.

[Frederik van Dorp]

DORP (FREDERIK VAN), zoon van Filips van Dorp, die, een broeder was van de beide voorgaanden, en van Dorothea Nellink, afkomstig uit het graafschap Oldenburg, werd ten jare 1547 waarschijnlijk in Oost-Friesland geboren. Niet minder dan zijn oom heeft hij voor de bevrijding des vaderlands gedaan. Op een en twintig jarigen leeftijd toch nam hij reeds deel aan de overwinning bij Heiligerlee, en ontkwam gelukkig den nederlaag bij Jemmingen. Zich bij de Watergeuzen gevoegd hebbende, nam hij op den 1sten April 1572 deel aan de inneming van den Briel en hielp die stad tegen Bossu verdedigen. In 1574 was hij tegenwoordig bij den slag bij Roemerswal, waar de Zeeuwen eene roemrijke overwinning behaalden, en hielp in dat jaar, met zijn neef Lodewijk Boisot, Leiden ontzetten. In 1575 diende hij onder zijn oom Arend van Dorp, en stond dezen bij in de verdediging van Zierikzee. Tot nog toe Vendrig geweest zijnde, werd hij in 1577 door den Prins tot kapitein bevorderd over twee honderd en vijftig soldaten, met wien hij in 1579 Maastricht hielp verdedigen, waar hij gevangen genomen werd, doch voor een zeer gering losgeld vrijgelaten, om dat men hem als kapitein niet kende. In 1582 was hij bij de verovering van Aalst, en in 1585 hielp hij Brussel verdedigen en kort daarna het fort Liefkenshoek overvallen. In 1586 Luitonant Kolonel geworden, diende hij onder Maurits en behoorde tot de bende die de stad Breda bezetten, na het winnen des kasteels door middel van een turfschip. In het volgende jaar was hij waarschijnlijk overste luitenant van Graaf Filips van Nassau te Nijmegen, na de verovering dier stad door Prins Maurits. In 1593 werd hij tot Sergeant Majoor-Generaal van Zeeland benoemd, met het bevel over dertig vendelen soldaten, en vertrok in 1596 als Kolonel met tien vendelen naar Frankrijk, tot hulp van Koning Hendrik IV, waar hij negen maanden verbleef, bij het nemen van de stad la Fère zich bijzonder onderscheidde, door den koning tot Ridder geslagen en met eene gouden keten vereerd werd. Naauwelijks vier en twintig uren uit Frankrijk terug gekeerd, moest hij, als Luitenant Generaal van Graaf Joris van Solms, het bevel over het belegerde Hulst op zich nemen, en ofschoon hij krachtigen ijver betoonde en zich zeer wel van zijnen pligt kweet, was hij echter genootzaakt, met goedvinden van den Graaf van Solms, die stad aan den vijand over te geven.

Hij werd daarna den 19^{den} Februarij 1602 Gouverneur binnen Ostende, en verdedigde die vesting ge-

durende anderhalf jaar met roem tegen den vijand, en werd daarvoor door de Staten van Zeeland, met een schaal, waarin de belegering gegraveerd was, beschonken. In 1606 diende hij met goedvinden van de Staten als Overste van een regiment en Generaal der Artillerie nog eenmaal buiten 's lands, met Graaf Ernst van Nassau, en wel bij de belegering van Brunswijk, en was naderhand Gouverneur van Tholen, tot dat hij in 1612 overleed en te 's Hage begraven werd.

Van Dorp was twee malen gehuwd; eerst met Anna Schets, dochter van den Ridder Koenraad Schets en van Maria van Brimeu. Zij stief in 1606; daarna met Sara van Trillo of Trello, dochter van Karel van Trillo of Trello, Schout van Utrecht. Uit het eerste huwelijk waren vier zonen, Tertulliaan, Filips, die volgen, Arend, Hofmeester en Raad van drie Prinsen van Oranje gedurende vier en dertig jaren, en Octaviaan; en eene dochter, Dorothea genaamd. Bij zijne tweede vrouw verwekte hij een zoon, die mede volgt; en eene dochter Maria. De afbeelding van Frederik van Dorp ziet het licht.

Zie van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 936, 937; Hoogstraten, *Woordenb.*; te Water, *Verb. der Edel.* D. III. bl. 343, 514-519; Fred. van Vervou, *Gedenckw. Geschied.* bl. 176; Bosscha, *Neêrl. Held. te land*, D. I. bl. 381, Bijl. bl. 11-14; van Groningen, *geschied. der Watergeuz.* bl. 194-199, 444-445; Muller *Cat. van Portr.* bl. 73; *de Navorscher*, D. VII. bl 285, 341.

[Willem van Dorp]

DORP (WILLEM VAN), behoorde, ofschoon niet op de gedrukte geslacht lijsten voorkomende, echter tot het adelijk geslacht van zijn naam, en moet een zoon geweest zijn, van Cornelis van Dorp en Maria van Bronkhorst. Hij behoorde tot de verbondene Edelen, en nam deel aan de inneming van den Briel door de Watergeuzen. Na dien tijd verliet hij de krijgsdienst en werd Baljuw van Delfland en Schout van Delft. Later trad hij andermaal in dienst, en in 1592 ontmoeten wij hem als Kolonel onder Prins Maurits in het beleg van Steenwijk, waar hij den 3^{den} Julij in het dik van zijn been werd geschoten, en den volgenden dag aan zijne wonden overleed. Waarschijnlijk streed hij ook in 1581 bij Nordhorn, doch dit kan ook Frederik, reeds genoemd, geweest zijn.

Zie Bor, *Ned. Oorl.* B. XXIX. bl. 629 (21); van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 935; te Water, *Verb. der Edel.* D. II. bl. 345, D. III. bl. 514, 515; Kok, *vaderl. Woordenb.* D. XII. bl. 625; van Groningen, *gesch. der Watergeuzen*, bl. 199, 445, 446.

[Pieter van Dorp]

DORP (PIETER VAN), behoorde waarschijnlijk tot hetzelfde geslacht. Met Willem van Dorp nam hij deel aan de belegering van Steenwijk, en werd namens Prins Maurits als gijzelaar in de stad gezonden. In 1595 was hij bij de verrassing en het weder verliezen van Lier, en wordt gezegd daar gesneuveld te zijn.

Zie Bor, *Ned. Oorl.* B. XXIX. bl. 629 (21). B. XXXII. bl. 113; van Groningen, *geschied. der Watergeuzen*, bl. 445, 446.

[Tertulliaan van Dorp]

DORP (TERTULLIAAN VAN), oudste zoon van Frederik van Dorp en van diens eerste vrouw Anna Schets. Hij was den roemrijken naam dien hij droeg ten volle onwaardig. Toen namelijk in 1629 Montecuculi de stad Amersfoort berende, stond van Dorp aan het hoofd der geheele bezetting, en had de lafhartigheid om die stad na eene flaauwe verdediging over te geven, niettegenstaande aan de bezetting binnen drie dagen ontzet was toegezegd. Hij werd tot straf het land uitgebannen, en was gehuwd met de dochter van den Auditeur Militair te Ostende, Fleming, bij wien hij geene kinderen verwekte.

Zie van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 936; van der Capellen, *Gedenkschr.* D. I. bl. 533; Bosscha, *Neêrl. Held. te Land.* D. I. bl. 458, *Bijl.* bl. 11.

[Filips van Dorp]

DORP (FILIPS VAN), tweede zoon van Frederik van Dorp voornoemd, en van diens eerste vrouw Anna Schets. Hij was in Zeeland in 1587 geboren, en na in mindere rangen bij verscheidene voorvallen blijken van zijnen moed en zijn beleid gegeven te hebben, verkreeg hij den rang van Luitenant Admiraal en had in 1621 het bevel over het tweede smaldeel der vloot onder den Admiraal Swartenhondt. Toen in dat zelfde jaar de Duinkerksche kapers van een aantal schepen zich hadden meester gemaakt, en algemeen verslagenheid en gemor hierdoor te weeg gebragt was, deelde hij in het lot van hen, aan wien de schuld werd geweten. Te Vlissingen aan wal stappende, werd hij door het volk deerlijk gehoond en te Vere met steenen geworpen. De Staten van Zeeland verklaarden hem vervallen van zijn ambt, doch hij werd in zijne betrekking door den Stadhouder weldra hersteld. In 1624 begeleidde hij eene koopvaardijvloot naar het vaderland, en ontmoette vijf Spaansche schepen onder den Admiraal Michiel Colaert, die, beter bemand dan de zijne, hem aanvielen. Hevig was den strijd; maar zoo groot was de moed van van Dorp en de zijnen, dat de vijand ten laatste moest afdeinzen. Den volgenden dag bragt van Dorp, deerlijk gehavend, de vloot behouden te huis, ontving een beter en sterker bemand schip en tot loon voor zijne dapperheid schonken hem de Algemeene Staten eene gouden keten om den hals te dragen. In 1625 nam van Dorp deel aan de verovering van la Rochelle, en werd door den Franschen Koning tot Ridder der orde van St. Michiel verheven.

In 1627 werd van Dorp benoemd tot Luitenant-Admiraal van Zeeland, daarna van Holland en West-Friesland en naderhand beschreven in de Ridderschap en Edelen van Holland. Hij werd in 1636 met eene vloot van zeven en twintig schepen uitgezonden om de Haringvloot te beschermen, en in 1637 ter

beteugeling van de Duinkerkers. Zijne vloot was evenwel door de nieuwe verzorgers zoo slecht uitgerust, dat toen van Dorp drie malen te vergeefs had geschreven om de vloot van mondbehoeften te voorzien, hij besloot om naar het vaderland terug te keeren, met goedkeuring van den door hem belegden krijgsraad. Ofschoon het op last der Staten ingestelde onderzoek het beweeren van van Dorp volkomen regtvaardigde, werd hem zijne te huis komst, niet tegenstaande hij wist dat er eene Spaansche vloot met geld en manschappen te Duinkerken gewacht werd, zeer ten kwade geduid. Het kwam van het eene woord op het andere. Met de verzorgers van de vloot had hij in de vergadering der Staten van Holland hooge woorden gehad. Daarbij kwam, dat de Spaansche Admiraal tijdens de afwezigheid van van Dorp, verscheidene Hollandsche schepen verbrand had, en deze ramp werd op nieuw aan van Dorp geweten. Aldus van alle kanten aaugevallen, en bewust van zijn goed regt, verzocht hij zijn ontslag, hetwelk hem in October 1637 eervol gegeven werd. Ook zag hij zich door den Prins benoemd tot Raad ter Admiraliteit op de Maas, hetwelk hij verbleef tot aan zijn dood, die in 1652 plaats had. Zijn lijk werd in de kloosterkerk te 's Hage begraven. Hij was gehuwd met Sara van Baerle, bij wie hij drie dochters, Sara, Anna Jacoba en Emilia verwekte.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 936, 937; Hoogstraten, *Woordenb.*; Aitsema, *Saeken van Staat en Oorlogh*, (4°. uitg.) D. II. bl. 37, 120-123; Le Clere, *Geschied. der Vereenigde Nederl.* D. IV. bl. 619-622; de la Rue, *Staatk. en Heldh. Zeel.* bl. 146-148; *Lev. van Fred. Hend.* D. II. bl. 603, 604; Timareten, *Verz. van Gedenkst.* D. II. bl. 187; de Jonge, *Geschied. van het Nederl. Zeewez.* D. I. bl. 341, 362, 369, 380; Muller, *Cat. van Portrelt.* bl. 73.

[Frederik van Dorp]

DORP (FREDERIK VAN), Heer van Maasdam, was de zoon van Frederik van Dorp, voornoemd, en van diens tweede vrouw Sara van Trillo of van Trello. Hij werd kort na zijns vaders dood in 1612 geboren. De Staten van Zeeland stonden, vertegenwoordigd door Adriaan Veth en van Tuyll van Serooskerken, Burgemeesters van Middelburg en Tholen, als peters bij zijnen doop. Nadat zijne moeder eenige jaren te voren reeds de hulp van de Staten van Zeeland had ingerocpen voor haar zoons opvoeding, zond zij in 1630 nogmaals een rekwest aan dezen in, om haren zoon naar de Hoogeschool te bezorgen en daartoe zijn inkomen te verhoogen, als hebbende groote lust tot de letteroefeningen, en wijzende op de vele en goede diensten door zijnen vader destijds aan den lande bewezen. Wij lezen niet dat er aan dit billijk verzoek, hetwelk door Prins Frederik Hendrik en door Constantijn Huygens krachtig ondersteund werd, gevolg is gegeven, ofschoon wij zulks wel mogen vaststellen, en zoo zal dan de

jonge Frederik van Dorp eene geletterde opvoeding hebben ontvangen, en hoogst waarschijnlijk zich den doctoralen graad in de Regten aan eene der vaderlandsche Hoogescholen hebben verworven. Zijne staatkundige loopbaan geeft regt tot dat vermoeden, want wij zien hem reeds in 1642 bij voorraad tot Raad van Holland, en in 1649 tot gewoon Raad aangesteld.

In 1656 werd hij met P. de Huybert en J. IJsbrands als buitengewoon Ambassadeur naar Zweden gezonden, om den vrede in het Noorden te bemiddelen. Na verloop van twee jaren teruggekeerd, werd hij beschreven in de Edelen en Ridderschap van Holland, en in 1666 benoemd tot Voorzitter in den Raad van Holland, welk gewigtig ambt, door hem met lof bekleed, hij in 1670 verwisselde met dat van Baljuw en Dijkgraaf van Rijnland. Een jaar te voren trad hij wegens de Ridderschap als Curator der Leidsche Hoogeschool op, en bekleedde dien post tot aan zijn overlijden op den 29sten Augustus 1679.

Van Dorp was gehuwd eerst aan Constantia van Vosbergen, daarna aan Egidia van Teylingen. Eerstgenoemde schonk hem verscheidene kinderen, waaronder twee zonen Floris en Johan, Ritmeester van eene compagnie Gardes van den Prins van Oranje. In het tweede huwelijk verwekte hij drie dochters, Sara Maria, Egidia Anna, Eleonora Catharina, en twee zonen, Karel, jong gestorven en Karel Filips, die volgt.

Aan Frederik van Dorp komt eene waardige plaats toe onder de Nederduitsche dichters door zijne:

Stigtelijke gedichten, 's Hage, 1679. 4°. met pl.

Geestelijke Overleggingen, 's Hage 1675 4°.

De inhoud van zijne gedichten is eenvoudig, de stijl voor dien tijd niet onbeschaafd en de toon godsdienstig.

Zie van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 937; Hoogstraten, *Woordenb.*; van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boeken*, D. I. St. I; Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XII. bl. 624; te Water, *Verb. der Edel.* D. III. bl. 515-518; Scheltema, *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 291, 292; Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Nederl. Dicht.* D. II. bl. 208, 209; Siegenbeek, *Geschied. der Leidsche Hoogesch.* D. II. *Toev. en Bijl.* bl. 15, 16; Vollenhoven en Schotel, *Maria van Reigerbergh*, bl. 124; Aant. bl. 12.

[Karel Filips van Dorp]

DORP (KAREL FILIPS VAN), heer van Maasdam, zoon van den voorgaande en van diens tweede vrouw Egidia van Teylingen, was te 's Hage den 14^{den} Augustus 1659 geboren. Hij werd in 1682 Raad in den Hove van Holland, welke waardigheid hij tot in 1723 bekleedde. In 1714 beschreven in de Edelen en Ridderschap van Holland, werd hij wegens dezelven, sedert 1723, afgevaardigd ter Staten Generaal. Een jaar te voren was hij naar Utrecht en Overijssel afgevaardigd om de Staten van die gewesten terug te houden, van het voorbeeld van die van Gelderland, in het verkiezen van Wil-

Iem IV tot Stadhouder. Hij was overigens bewindhebber der Oost-Indische Compagnie, Rentmeester-Generaal van de Abdij van Leeuwenhorst, daarna van die van Rijnsburg en overleed onverwachts aan eene beroerte te 's Hage op den 14den Julij 1726. Hij was gehuwd met Anna Elisabeth de Huybert, dochter van Pieter Anthonie de Huybert, Heer van Kruiningen enz., bij wie hij verwekte eene dochter, Anna Maria, die huwde met Adam Adriaan van der Duyn, waardoor de aanzienlijke heerlijkheden van het geslacht van Dorp in dat van van der Duyn overgingen.

Zie van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 937; Hoogstraten, *Woordenb.*; Wagenaar, *Vad. Hist.* D. XVIII bl. 244; Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XII. bl. 624, 625; Scheltema, *Staatk. Nederl.* D. II. bl. 541.

[Petrus van Dorp]

DORP (PETRUS VAN), zoon van Pieter van Dorp, Rector te Kampen, werd in 1767 te Delft beroepen tot Praeceptor der eerste en tweede klasse, en in 1769, in plaats van zijnen broeder, naar Amsterdam der derde en vierde klasse. Hij werd in 1774 Conrector te Dordrecht, en aanvaardde die betrekking met eene *Oratio de primis Literarum instauratoribus in Belgio*. Tot Rector benoemd, hield hij den 27sten Julij zijne *Oratio inauguralis de caussis primariis*, *quae in scholis publicis bonam removantur disciplinam*. Van tijd tot tijd hield hij bij promotiën Latijnsche of Hollandsche redevoeringen, waarvan het, evenmin als van de genoemden, blijkt, of die ooit in het licht zijn gegeven. Zij moeten zich echter door zuiverheid van taal, keurigheid van stijl en grondige geleerdheid onderscheiden hebben, en door het wetenschappelijk gedeelte van het publiek met genoegen zijn gehoord.

Van Dorp overleed den 16den October 1799 en zijn dood werd door Abraham Blussé en Jan Hendrik Hoeufft in Hollandsche en Latijnsche verzen betreurd; en te regt; want van Dorp was niet alleen een uitstekend letterkundige maar ook een bekwaam regtsgeleerde, waarvan het door hem geschreven werk ten bewijze kan strekken; hetzelve is getiteld:

Observationes ad quoedam Juris civilis aliorumque auctorum loca, Traj. ad Rhen. 1769. 8o.

Zie *Boekz. der geleerde Wereld*, 1736 *a* bl. 705 *b* bl. 597; Schotel, *Kerk. Dordr.* D. II. bl. 199; Dezelfde, *de Illust. school te Dordr.*, bl. 158, 159.

[Bartholomeus Christiaan van Dorp]

DORP (BARTHOLOMEUS CHRISTIAAN VAN) werd te Delft den 6den Januarij 1793 geboren. Zijne ouders, die hij vroeg verloor, waren Joannes Henricus van Dorp en Wilhelmina van Waenen. Door de zorg van zijne beide ooms, J.A. van Waenen, Predikant te Woerden, en C. van Dorp, koopman te Rotterdam, werd hij aan het onderwijs van den Heer J. Servaas te Delftshaven toevertrouwd, die hem na verloop van drie jaren bekwaam achtte voor de Aca-

demische lessen. Hij vertrok hierop in 1811 naar Leiden, studeerde in de regtsgeleerdheid, maar legde zich ook op de fraaije letteren, de hoogere wis- en sterrekunde toe, en beoefende voor uitspanning de dicht- en schilderkunst. In beiden slaagde hij gelukkig, zonder nogtans zijne hoofdwetenschap te verwaarlozen, en waarin hij reeds tot candidaat bevorderd was toen eene hevige borstziekte een einde aan zijn werkzaam en veel belovend leven maakte, op den 3^{den} Januarij 1815. Hij was een jongeling van uitmuntende hoedanigheden, wiens *Nagelaten Gedichten*, *tot een aandenken voor zijne vrienden* te Leiden in 1815 in 8° gedrukt zijn, maar niet algemeen verkrijgbaar waren. De Hoogleeraar S i e g e n b e e k , die v a n D o r p onder zijne geliefde leerlingen telde, voegde bij dat boekje een voorberigt, waarin hij hulde deed aan de beminnelijke eigenschappen van den ontslapen dichter, wiens verdiensten als zoodanig door bekwame kunstregters erkend zijn.

Zie W i t s e n G e y s b e e k , *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 198 - 208; *Cat. van de Bib. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.* D. I. bl. 289.

[Hieronymus van den Dorpe]

DORPE (HIERONYMUS VAN DEN) was regtsgeleerde en in 1504 Raad in den Grooten Raad te Mechelen. Hij werd in 1523 namens de Landvoogdes M a r g a r e t h a naar Holland gezonden, om dagvaart te beleggen tot het doen eener bede aan de landzaten om geld. Hij kreeg een weigerend antwoord.

Zie W a g e n a a r , *Vaderl. Hist.* D. IV. bl. 453; *Kron. van het Hist. Gen. te Utr.* D. II. bl. 208, 209, D. VI. bl. 347; *de Navorscher*, D. VI. bl. 122, 335.

[Engelbertus Dorper]

DORPER (ENGELBERTUS), geboren te Elberfeld in Westphalen, proponent zijnde werd hij beroepen te Moscou; nadat hij in Amsterdam bevestigd was, kwam hij te Moscou aan in November 1703. Hij bezocht in 1714 Duitschland en werd in 1716 te Archangel beroepen, van waar hij in 1726 vertrok, waarschijnlijk naar Amsterdam, waar een zoon van hem Notaris en Procureur is geweest. Hij werd in 1728 beroepen te Meenen, waar hij den 23sten October 1739 overleed, oud omtrent vier en zeventig jaren. Hij schreef:

Twee Godgeleerde Verhandelingen of genade en Vreedewensch aan de Gemeijnte des Heeren te Moscou 8°.

Verhandeling over Romeijnen X. 4°.

Overeenstemming der vier Evangelisten in de Historie onses Heere Jesu Christi, Amst. 1738. 8°.

Zie *Boekz. der gel. wereld*, 1728. *a* bl. 126, 747, 1739, *b.* bl. 491; v a n A b c o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I. III.

[Engelbert Marinus Dorper]

DORPER (ENGELBERT MARINUS) werd in 1782 geboren en, na in 1806 tot proponent bevorderd te zijn, beroepen te Nederhorst dén Berg. Met ijver nam hij de pligten aan zijn leeraarambt verbonden waar, doch zijne langdurige ongesteldheid nood-

zaakte hem in 1816 zijne bediening neder te leggen. Hij overleed te Amsterdam den 18^{den} Februarij 1834, en schreef behalve eene en andere belangrijke bijdrage in de Tijdschriften:

De voordeelen van den Belgischen opstand voor Holland en zijnen Koning, Amst. 1833. 8°.

Gods voorzienigheid, *Nederland ten goede gedachtig in den Tiendaagschen veldtogt*, Amst. 1834. 8°.

Door zijne zorg kwamen in het licht de *Nagelaten Leerredenen* van wijlen Ds. J.J. S c h o l t e n , en diens *Handleiding der Waarheid*, *tegen de bedenkingen van den Eerw. Heer Bramer*.

Zie *Algem. Konst- en Letterb.*, 1834, D. I. bl. 147; *Boekz. der Gel. Wereld*, 1834, *b* bl. 113; B r i n k m a n , *Alphab. Lijst. van Ned. Boek.*

[Martinus Dorpius]

DORPIUS (MARTINUS), eigenlijk genaamd M a a r t e n B a r t h o l o m e u s z . v a n D o r p , werd geboren te Naaldwijk in Holland in 1480. Hij studeerde te Leuven en was in alle beschaafde wetenschappen, de Grieksche en Latijnsche talen bijzonder ervaren. Eerst Pastoor te Overschie zijnde, was hij om zijne uitstekende geleerdheid te Rijssel als Hoogleeraar in de welsprekendheid en wijsbegeerte beroepen. Na in 1515 tot Doctor in de Godgeleerdheid bevorderd te zijn, werd hij Hoogleeraar in laatstgenoemde wetenschap te Leuven, en was naar het getuigenis van E r a s m u s , wiens vriend hij was, een der geleerdste mannen aan die Hoogeschool. Hij overleed door vergif in den bloei zijner jaren den 31sten Mei 1525 en werd in het Karthuizer klooster begraven, alwaar E r a s m u s een zeventien regelig grafschrift ter zijner gedachtenis gesteld heeft.

Toen E r a s m u s zijne *Encomium Moriae* of *lof der zotheid* uitgaf, was het M a r t i n u s D o r p i u s , die zich door de genen, die zelven daartegen niet durfden optreden, liet overhalen, om tegen dit boek van zijnen vriend de pen op te vatten. Hij deed dat in eenen wijdloopigen brief, die door E r a s m u s op eene zoo uitmuntende wijze beantwoord werd, dat D o r p i u s zijne dwaling inzag en op eene edelmoedige wijze erkende. Toen de Godgeleerden van Leuven, die van al de Nederlanders het eerst tegen L u t h e r schreven, in 1519 eene bul ter veroordeeling zijner werken hadden laten uitgaan, gaf D o r p i u s , die L u t h e r gansch niet ongenegen was, hiervan aan dezen in eenen brief berigt. D o r p i u s schreef:

Dialogus Veneris et Cupidinis, etc.

Supplementum Aululariae Plautinae.

Epistola de Hollandorum moribus. Lov. 1510. 4°.

Oratio de laudibus omnium disciplinarum et Academiae Lovaniensis. Lov. 1513. 4°.

Oratio de laudibus Aristotelis, *adversus Laurentium Vallam*, 1514. 4°.

Oratio de assumptione virginis Dei-parae, Lov. 1514. 4°.

Oratio in Praelectionem Epistolarum S. Pauli, *de sacris*

litteris ediscendis, *de eloquentia*, *de pernicie Sophistices* etc. Bas. 1520. Antw. 1531. 4°.

Epistola ad Erasmum Rotterodamum de Encomio Moriae, *hortaturque ut eidem Apologiam sapientiae reponat*, etc. Bas. 1520. 4°.

Zie Sweertius, *Ath. Belg.* p. 528; Bleyswijck, *Beschr. van Delft*, bl. 758. 759; (van Heussen en van Rijn), *Oudh. en gesticht. van Delftl.* bl. 327; Saxe, *Onom. Liter.* T. III. p. 36. Collot d'Escurij, *Holl. roem.* D. IV. St. I *Aant.* bl. 96, 97; *Biograph. Univ.* T. VI. p. 236, 237; Schultz Jacobi en Domela Nieuwenhuis, *Bijdr. tot de geschied. der Luth. Kerk in de Ned.* D. III. bl. 5; *de Navorscher*, D. VII. bl. 89; *Nouv. Biogr. Univ.*, T. XIV. p. 648.

[Johan Dorre]

DORRE (JOHAN) of Dorrius, werd te Deventer geboren in 1547 en was de zoon van Hendrik Dorre, Burgemeester aldaar, en van Geertruid van Duren. Reeds vroeg de zaak der vrijheid toegedaan, was hij waarschijnlijk deelgenoot van den aanslag van Willem I in 1570 op Deventer. In 1578 tot de regering geroepen, werd hij sedert in de belangrijkste zaken geraadpleegd en afgevaardigd. Hij trok in 1579 naar Antwerpen om te handelen over den Keulschen vrede, vervolgens naar Utrecht om den Prins tot vermindering van krijgsbezetting te bewegen, terwijl hij reeds vroeger met Rennenberg voor de Staten van Overijssel gehandeld had, om hen te regtvaardigen tegen de verdenking, alsof zij, door niet tot de Unie van Utrecht toe te treden, zich van de andere gewesten wilden afzonderen.

In 1581 werd hij met Johan van Voorst naar Amsterdam gezonden, om middelen te beramen tot verdrijving des vijands; ook werd hij namens Overijssel in den Landraad gezonden. Vervolgens had hij tot 1583 deel aan de raadplegingen over het oprigten van den Raad van State, over de aanneming van den Hertog van Alençon, en was de vraagbaak over alles wat in die jaren voorviel. In alle zaken onderscheidde hij zich door beleid en moed, warme vaderlandsliefde en zelfopoffering, inzonderheid bij den dood van Willem I, toen hij, om alles te regelen, her- en derwaarts trok, en ook medewerkte om de Groningers met de Ommelanders te vereenigen.

Nadat hij in 1586 het Burgemeesterschap in tegenwoordigheid van de Staten Generaal had nedergelegd, werd hij als Lid van den Raad van State aan den Graaf van Leicester toe gevoegd. Hij werd in 1587 Landrentmeester van Salland, en bleef, na het verraad van Deventer door Stanley, te Kampen wonen, tot aan zijn overlijden, waarvan de juiste tijd onbekend is. Hij leefde nog in 1599, wanneer hij met andere voorname personen door de Staten was aangesteld, om uitspraak te doen over het verschil tusschen die van Groningen en de Ommelanden over het stapelregt.

Dorre was in zijn tijd een man van groot gezag; hij mag

teregt onder de verdienstelijke mannen gerangschikt worden die, gedurende den oorlog tegen Spanje, leven en alles veil hadden tot redding van den geboortegrond. Ook als geleerde muntte hij uit. Denkelijk was hij in de Regten gepromoveerd, daar hij meestal onder den naam van Dr. Dorre voorkomt. Als Latijnsch dichter maakte hij zich bekend door zijne *Encomium Ducatus Geldrici Carmen Elegiacum*, gedrukt achter het *Compendium Chronici Geldrici* van Henricus Aquilius, Keulen, 1567. 8°.

Zie Revius, *Dav. Ill.* p. 384; Sweertius, *Ath. Belg.* p. 419; Scheltema, *Staatk. Ned.* D. I. bl. 292-294, door ons hier gevolgd; *Overijss. Alm. voor oudh. en Lett.* 1848, bl. 2, 22, 1849, bl. 1.

[Huig van Dorre Wilschut]

DORRE WILSCHUT (HUIG VAN) was een landschapschilder te Rotterdam geboren, van wien nader niets bekend is.

Zie Kramm, *Lev. en werk. der Kunstsch.*

[Engel Arendsz. Dorregeest]

DORREGEEST (ENGEL ARENDSZ.). Zie DOOREGEEST (ENGEL ARENDSZ).

[Dorrevelt]

DORREVELT, Kapitein ter zee, maakte zich verdienstelijk in het bestrijden der Duinkerksche kapers, en wordt gezegd in 1639 een Duinkerker vermeesterd te hebben. Hij had dat jaar ook gediend onder Tromp, en had deel aan de overwinning op de Spanjaarden voor Duins op den 21sten October 1639.

Zie (van den Bos,) *Lev. en dad. der Zeeh.* D. II. bl. 90; de Jonge, *Geschied. van het Ned. zeewez.* D. I. bl. 379, 532.

[Anthonius Johannes Dorrië]

DORRIË (ANTHONIUS JOHANNES) geboren te Sebaldeburen, was een zoon van Johan Henrikus Dorrië, in 1729 als Predikant te Groningen overleden, werd proponent zijnde, in 1720 Predikant te Nieuwe of Lang-Akkerschans, alwaar hij den 13den Junij 1741 overleed, oud ruim 47 jaren, nalatende eene weduwe met vier kinderen. Zijn zoon Johannes Henrikus overleed in 1768 als Predikant te Baflo en Raskwert. Anthonius Johannes Dorrië schreef:

De droefheid naar God, in haar aard en heilzame uitwerking, aangetoond in eene kerkrede over 2 Kor. VII, vs. 10. 4°.

Leven en wandel in de Salige Gemeenschap met God, Amst. 1730. 8°.

Korte bondige Stellingen nopens den H. Doop, Gron. 1735. 8°.

Zie *Boekz. der gel. wereld*, 1719, *b.* bl. 743, 1741 *b.* bl. 126, 1752, *b.* bl. 674; van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I. III, aldaar verkeerdelijk Z.A. Dorrië genoemd; Brucherus, *gedenb. van Stad en Lande*, bl. 221; *de kansel-ontluist. in de Ned. Herv. Kerk.* bl. 81-84

[Joannes Dorrius]

DORRIUS (JOANNES). Zie DORRE (JOHAN).

[Willem van Dorschen]

DORSCHEN (WILLEM VAN), gesproten uit een oud Utrechtsch geslacht en een zoon van Tideman van Dorschen, had steeds de partij van Zweder van Culenborg tegen Bisschop Rudolph van Diepholt gehouden, en was daarom in 1426 voor altijd de stad uitgebannen. Niettegenstaande

zijne belofte had hij verscheidene togten tegen de Utrechtenaren bijgewoond en met veel ijver getracht de zaak van Bisschop Rudolph nadeel toe te brengen, waarom ook in 1429 op zijn lijf een som van vier honderd Beijersche Guldens gezet was. Hij werd in 1438 door den Heer van Culenborg naar Holland afgevaardigd, onderweg door de Utrechtenaren gevangen genomen, naar de stad gevoerd en onthoofd. Zijn vader, die onder anderen het Burgemeesterschap te Utrecht bekleedde, had even als hij de partij voor Zweder van Culenborg gekozen, was mede gebannen en vogelvrij verklaard.

Zie Burman, *Utr. Jaarb.* bl. 303, 321, 327, 370, 497, 498.

[Adriaan Dorsman]

DORSMAN (ADRIAAN) of DORTSMAN, was een bouwmeester te Amsterdam, die aldaar in 1668 de Luthersche Nieuwe Kerk bouwde. Zijn lof is door Jan Goeree herhaaldelijk bezongen, en zijne afbeelding in zwarte kunst, door Petrus van der Plas, naar de schilderij van David van der Plas, ziet, hoewel zeldzaam voorkomende, het licht.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.; de Navorscher*, 1858, bl. 14; Muller, *Cat. van Portr.* bl. 74.

[Dorsman]

DORSMAN, te Leiden geboren, was een verdienstelijk miniatuur schilder, die in zijne geboorteplaats, omstreeks 1825 in den ouderdom van ongeveer zestig jaren, overleed.

Zie Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[G. Dorst]

DORST (G.) was een plaatetser, die te midden der achttiende eeuw in Holland werkzaam was.

Zie Kramm, *Lev. en Werk. de Kunstsch.*

[Jacobus Cornelisz. van Dorsten]

DORSTEN (JACOBUS CORNELISZ. VAN) is als opsteller bekend van een tooneelstuk, getiteld: *Lucidamor en Flora*, 1633. Bij Scheltema komt hij onder den naam van Justinus, onder de Dordsche dichters voor.

Zie Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.*; Scheltema, *geschied- en Letterk. Mengelw.* D. III. St. III. bl. 110.

[Adriaan Dorstman]

DORSTMAN (ADRIAAN) schreef:

Den troost der Vroomen in haare benaauwtheid en aanvegtingen op den weg naar den Hemel enz. *tot roem en opwekking tot Psalmen en Lofzangen*, *volgens Psalm* L. vs. 15 enz. Rott. 1748. 4°.

Zie v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. IV.

[A. van Dort]

DORT (A. VAN) was een verdienstelijk schilder, die omstreeks 1688 bloeide. Van hem is niets bekend, en zijne stukken komen hoogst zeldzaam voor. Hij schilderde in den trant van P h i l i p W o u w e r m a n , van wien hij waarschijnlijk een leerling was.

Zie K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Mattheus van Dort]

DORT (MATTHEUS VAN). Zie DORDRACENSIS (MATTHAEUS).

[Adriaan Janszoon van Dort]

DORT (ADRIAAN JANSZOON VAN) was Schout van Haarlem, en maakte zich in 1572 bekend door met den Graaf van Bossu onderhandelingen aan te knoopen, om hem de stad bij verraad in handen te leveren; werkelijk had de aanslag plaats, doch werd door Jan Colterman tijdig ontdekt. Het schijnt evenwel dat men aan van Dort geen straf heeft opgelegd, welligt omdat er geen bepaald bewijs van zijn verraad voorhanden was. Later na het overgaan der stad werd hij gevangen genomen en stierf kort daarop in de gevangenis.

Zie Bor, *Ned. Oorl.* B. VI. bl. 396 (288); Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. VI. bl. 410, 432, 433; dit *Woordenb.* D. III. bl. 632.

[Seyno van Dorth]

DORTH (SEYNO VAN), Heer van Dorth, afkomstig uit het oud adelijk Overijsselsch geslacht van dien naam, was de oudste zoon van Dirk van Dorth en Johanna van Rossem; hij was Landdrost van het Graafschap Zutphen en Schout te Lochem, en komt voor onder de afgevaardigden uit Gelderland naar Brussel in 1576, om ook daar de Pacificatie van Gent te doen afkondigen. Hij teekende in 1577 de Unie van Brussel en deed in dat jaar verslag van zijne onderhandelingen met den Heer van Anholt. In 1578 werkte hij persoonlijk mede tot de inneming van Deventer, en betoonde bij die gelegenheid moed en beleid. De tijd van zijn sterven is onbekend. Hij was in 1560 gehuwd met Maria Drosten en verwekte bij haar vier dochters en twee zonen.

Zie Bondam, *Onuitgeg. Stukk.* D. I. bl. 141, 301, D, II. bl. 145; Hoogstraten, *Woordenb.*; de Jonge, *de Unie van Brussel*, bl. 63, 64; Groen van Prinsterer, *Arch. de la maison d'Orange. Nass.* T. V. p. 565, T. VII. p. 67, 170, 184, 373.

[Johan van Dorth]

DORTH (JOHAN VAN) Heer van der Horst, was de zoon van Johan van Dorth ten Veehof en van Adriana van Pallandt van ter Horst, en kleinzoon van den voorgaande. Hij moet onderscheidene aanzienlijke ambten bekleed hebben, vóór zijn vertrek als bevelhebber van het krijgsvolk op de vloot van den Admiraal Piet Hein, in 1624 bestemd om de hoofdstad St. Salvador aan de Allerheiligenbaai te veroveren. Voor het bereiken van die plaaats dwaalde het schip, waarop hij zich bevond, in zee af, en hij had alzoo geen deel aan de roemrijke overwinning. Maar later daar aangekomen zijnde, stuitte hij de ongeregeldheden, die ten gevolge van eene met geweld volbragte verovering ontstaan waren. Ongelukkiglijk geraakte hij naderhand, ter stad tot eene verkenning uitgetogen zijnde, in eene hindernis, en werd door een Spanjaard met name Padilla gedood. Zijn verlies was groot; want zijn opvolger Allart Schouten wist de krijgstucht niet te handhaven, en zoo gingen de vruchten dier onderneming geheel verloren.

Zie (van den Bos), *Lev. en daden der Zeeheld.* D. II bl. 46, 33-55; Hoogstraten, *Woordenb.* D. IV. bl. 172; *Nederl. Reiz.* D. XIV. bl. 5, 26; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. XI.

bl. 13; van Kampen, *Geschied. der Nederl. buit. Europa.* D. I. bl. 299, 302, 303, 314; Collot d' Escury, *Holl. Roem.* D. II. *Aant.* bl. 204.

[Seyno van Dorth]

DORTH (SEYNO VAN) waarschijnlijk een broeder van den voorgaande, was Kolonel in Staatsche dienst, en had in 1606 het bevel over Grol, welke vesting hij aan Spinola overgaf, ofschoon hem binnen twee dagen ontzet door Prins Maurits beloofd was.

Zie Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. IX. bl. 213; van Wijn, *Bijv. en Aanm. op de Vaderl. Hist. van* Wagenaar, D. XI. bl. 91.

[Johan Adolf Baron van Dorth]

DORTH (JOHAN ADOLF Baron VAN) behoorde tot hetzelfde geslacht als de voorgaanden. Hij werd den 10^{den} Maart 1703 Kolonel der infanterie, den 11^{den} Maart 1727 Generaal-Majoor, den 10^{den} April 1739 Luitenant-Generaal en den 1sten Januarij 1742 Generaal. Als zoodanig maakte hij zich in 1745 beroemd, door zijne dappere verdediging van Doornik tegen de Franschen, welke stad evenwel voor de overmagt zwichten moest. Juist op den dag der overgave, den 23sten Mei, werd van Dorth door eene beroerte getroffen, waaraan hij kort daarna overleed.

Zie Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. XX. bl. 10; van Wijn, *Bijv. en Aanm. op de Vaderl. Hist. van* Wagenaar. D. XX. bl. 5; Bosscha, *Neêrl. Held. te Land.* D. II. 579-583.

[Johannes van Dorth]

DORTH (JOHANNES VAN) geboren te Sluis, werd, proponent zijnde, in 1638 predikant aldaar, en in 1653 te Goes, alwaar hij den 22sten Januarij 1692 overleed. Op uitnoodiging der regering predikte hij van den 1sten Februarij 1655 om de veertien dagen in het Fransch, hetgeen echter met de vestiging der Waalsche gemeente in 1661 een einde nam.

Van Dorth was een ijverig en bekwaam leeraar, die door zijn onderwijs niet alleen, maar ook door zijne geschriften veel toebragt tot opbouwing der gemeente, en wiens eenvoudige geschriften zooveel bijval vonden, dat ze herhaaldelijk herdrukt zijn. Zij zijn getiteld:

Huisselijke onderwijzinge in de Christelijke Religie ofte eenvoudige verklaring over het klein boekjen, *genaamt Den weg ter zaligheid*, 1656. 8°. 9de druk. Middelb. 1728. 8°.

Onderwijzinge om godvruchtiglijk het avondmaal te gebruiken. Meest achter zijne *Huisselijke onderwijzinge* gedrukt.

Heilige Harmonie. 8°.

Kerkelijke Historie. 8°.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. III. St. I; Dresselhuis, *De Herv. Gem. te Goes.* bl. XIV-XVI.

[Johanna Magdalena Catharina Judith van Dorth tot Holdhuizen]

DORTH TOT HOLDHUIZEN (JOHANNA MAGDALENA CATHARINA JUDITH VAN) was eene adelijke jonkvrouw, geboren in 1747. Zij woonde op den huize Harreveld onder Lichtonvoorde, en hare Oranje-gezindheid kostte haar in 1799 het leven. Volgens de sententie uitgesproken door de militaire regt-

bank den 21sten November van dat jaar, werd zij veroordeeld om doodgeschoten te worden, omdat zij de Oranjevlag op haar kasteel had doen uitsteken, met Oranje versierd, benevens haren broeder, naar Lichtenvoorde was gereden, de Emigranten had ingehaald te Wissink nabij Zwolle, zich met hen onderhouden had, en vervolgens met Oranje versierd met hen naar Groenlo was getrokken en eindelijk door oproerige woorden en daden gezondigd had tegen de publicatie van den 23sten en 28sten Augustus, waarbij zulks ten strengste verboden en strafbaar geacht werd. Het gewezen vonnis werd kort daarop ten uitvoer gebragt en haar lijk te Lichtenvoorde bijgezet.

Zie *Vaderl. Hist. ten vervolge op* W a g e n a a r , D. XLI. bl. 291; V o n k , *Geschied. der landing van het Eng.-Russ. leger.* D. I. bl. 120, D. II bl. 190-194.

[Jan van Dortoge]

DORTOGE (JAN VAN), edelman van Graaf J a n I, wiens togt naar West-Friesland hij bijwoonde in 1297. Hij sneuvelde in den strijd op den 27sten Maart van dat jaar aan de West-Friezen geleverd.

Zie A r e n d , *Algem. geschied. des Vaderlands*, D. II. St. I. bl. 391.

[Nicolaas Dortoman]

DORTOMAN (NICOLAAS), geboren te Arnhem in het begin der zestiende eeuw, studeerde in de Geneeskunde te Montpellier en verwierf den doctoralen graad. Hij vestigde zich eerst te Castres, werd weinig tijd daarna te Montpellier aan de Hoogeschool tot Hoogleeraar benoemd, en H e n d r i k IV stelde hem tot zijnen geneesheer aan. Hij overleed te Montpellier in 1594 of 1596, werd door zijn zoon of neef P i e r r e D o r t o m a n als Hoogleeraar opgevolgd en schreef:

De causis et affectibus thermarum Bellilucanarum parvo intervallo a Monspelliensi urbe distantium, *libri duo.* Lugd. Bat. 1579. 8o.

Zie *Biogr. Univ.* T. VI. p. 238; H a a g , *la France protest*, Tom. VIII. p. 309, 310.

[M.H. Dorville]

DORVILLE (M.H.) woonde in 1683 te Vlaardingen, en plaatste in eenige bundels geestelijke gezangen, onderscheidene bijdragen van zijne hand, die evenwel meer stichtelijk dan dichterlijk zijn.

Zie v a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 46.

[Jacobus Philippus Dorville]

DORVILLE (JACOBUS PHILIPPUS). Zie ORVILLE (JACOBUS PHILIPPUS D').

[W. Dorville]

DORVILLE (W.) schreef:

Gezangen over 't Avondmaal, Amst. 8°. Haarl. 1714. 8°.

Zie v a n A b c o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I. III.

[Jan van Dotinchem]

DOTINCHEM (JAN VAN), geboren in het begin der zestiende eeuw, komt in 1533 het eerst op de regeringslijsten van Deventer voor, en bekleedde meermalen het Burgemeesters ampt aldaar, terwijl hij in vele bezendingen en verrigtingen gebruikt werd. Hij maakte zich bekend door zijn voorstel op den land-

dag te Zwolle den 9den October 1555, toen er geraadpleegd werd hoe te voldoen aan het gebod van Keizer Karel V, om, bij de overdragt der Nederlanden aan Filips, ter huldiging van denzelve, een gelastigde naar Brussel te zenden. Van Dotinchem, destijds Burgemeester van Deventer, stelde toen aan de Staten voor, dat het met de regten van het gewest zoude strijden, om den eed buiten de grenzen van hetzelve te doen, en dat de vorst, als om de landschap zijnde, of derwaarts moest overkomen, of eenen gelastigde zenden. Dit voorstel werd aangenomen, en van Dotinchem verdedigde het ten zelfden dage nog nader bij den Stadhouder, den Graaf van Aremberg, die kort hierna gelast werd, om, namens den vorst, den eed te doen, en de hulde te ontvangen.

Van Dotinchem overleed in 1570.

Zie Revius, *Dav. Ill.* p. 308; Scheltema, *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 294, 295.

[J. Dotingh]

DOTINGH (J.) word gezegd de schrijver te zijn van het volgende werk:

Het verward Frieslandt, of omstandig beright vervattend in sigh de Beroerten, Oneenigheden en Verwarringen ontstaan onder de Ingeseetenen van voorsz. Provincie. Als mede 't geene by de Gecommitteerden op de Doele vergadert is voorgevallen, zedert den 5 *Junij* 1748. Leeuw. 1749. 8o.

Zie van Leeuwen, *Cat. der Prov. Biblioth. van Friesl.* 2de gedeelte, bl. 186.

[Gerard Dou]

DOU (GERARD), bij sommigen verkeerdelijk Dau genaamd, was een der vermaardste schilders van binnenhuizen, die de Hollandsche school in de zeventiende eeuw heeft opgeleverd. Hij werd te Leiden den 17den April 1613 geboren, en was de zoon van Douwe Janszoon, een Fries van afkomst, soms de Vries of ook wel van Arentsvelt genoemd, en van Marijtje Jansdr. van Rosenburg. Reeds vroeg neiging tot de kunst toonende werd hij, om teekenen te leeren, in 1622 besteld bij den plaatsnijder Bartholomeus Dolendo, en na verloop van anderhalf jaar bij Pieter Kouwenhorn, om zich in het glas schilderen te oefenen. Thans bestemd om zijn vader, die van beroep glazenmaker was, in zijn handwerk behulpzaam te zijn, kweet hij zich daarvan met ijver; doch vermits hij te woest en te onbesuisd in het klimmen op ladders en stellaadjen was, en zijne ouders met reden vreesden dat hem daardoor vroeg of laat een ongeluk overkomen zou, werd hij voor olieverwschilder bestemd, en den 14den Februarij 1628, dus op zijn vijftiende jaar, bij Rembrandt besteld, bij wien hij drie jaar verbleef. Daarna heeft hij zich verder naar de natuur geoefend en verwierf zich al vroeg eene algemeene vermaardheid. Hij woonde, ofschoon niet onafgebroken, echter het grootste deel van zijn leven te Leiden op het Galgenwater,

overleed er in 1675 en werd den 9^{den} Februarij 1675 in de St. Pieterskerk begraven, na met geld en roem overladen te zijn.

Ongetwijfeld was D o u een onzer verdienstelijkste schilders, en met regt draagt hij den naam van een zeldzaam genie. Zijne ondoorgrondelijke kunstvoorbrengselen, zegtde Heer I m m e r z e e l, komen ons te onbegrijpelijker voor, naarmate wij ons meer verdiepen in de beschouwing van de wijze op welke hij zijne onbetaalbare meesterstukken bewerkt en doorwerkt heeft, zonder schijn of blijk te geven van den tijd en moeite die er aan besteed is, om den hoogst mogelijken graad van uitvoerigheid te bereiken. Verre van een slaafsch navolger van zijnen leermeester te zijn, doch vasthoudende aan diens beginselen en begrippen, en verre van de natuur na te bootsen, doch niet blind voor hare schoonheden, getuigt alles, wat wij van de hand van D o u bezitten, dat hij wist te scheppen. Geen wonder dan ook dat zijne voortreffelijke stukken enorme sommen opbragten. Ja zoo groot was de begeerte om van hem zijn werk te koopen, dat de vermaarde kunstliefhebber S p i e r i n g h, Agent van den Koning van Zweden, hem jaarlijks duizend gulden betaalde, alleen om, waarschijnlijk voor zijn meester, de voorkeur zijner kunstwerken te mogen hebben. Al de stukken op te noemen die hij als schilder van binnenhuizen, als vervaardiger van portretten, als teekenaar en handteerder van het graveerijzer, en waarin hij altijd uitmuntte, gemaakt heeft, is niet onze taak; wij zullen echter de namen en beschrijvingen, waaronder zijne voornaamste werken bekend zijn, hier doen volgen.

De Waterzuchtige vrouw, thans in het Parijsche Museum.

Een meisje in oud Hollandsche kleeding kant werkende, thans in het Museum B o y m a n s te Rotterdam.

De Nieuwsgierige.

De Kluizenaar.

De Avondschool.

De portretten van Pieter van der Werf en zijne echtgenoote. Deze vier in 's Rijks Museum te Amsterdam.

K a r e l II, *Koning van Engeland*, *staande voor eene tafel*, *behangen met een fluweel met paarlen geborduurd kleed*, *waarop de kroon ligt*, *rijk met edelgesteenten omzet*.

De Vader en Moeder van G e r a r d D o u (1646) thans in de Louvre te Parijs.

De Kwakzalver, thans in de Galerij te Munchen.

Eene vrouw voor een open raam zittende, *met een kindje in de wieg*, *en meer bijwerk*.

Eene rijk gemeubelde binnenkamer, *waarin een kostbaar in satijn*, *fluweel en hermelijn gekleede dame een kind de borst geeft; dat ze uit de naast haar staande wieg genomen heeft*.

Een meisje met eene lamp.

Een Oud Hollandsch binnnevertrek. Deze drie in het M a u r i t s huis te 's Gravenhage.

Dit zijn de voornaamste stukken van Dou welke thans nog bekend zijn. Omtrent zijne schilderij de zoogenaamde *kraamkamer*, waarvan het verhaal luidt dat het naar Rusland gezonden en met het schip vergaan is, heeft de Heer Kramm belangrijke mededeelingen gedaan, waaruit blijkt dat Dou nimmer een beroemd stuk met den naam van *Kraamkamer* geschilderd heeft.

De afbeelding van Dou ziet op verschillende wijzen in prent het licht. Hij zelf heeft zijne afbeelding meermalen geschilderd.

Zie de Chalmot. *Biogr. woordenb.*; *Nieuwe Algem. Konst-en Letterb.* (1799) D. XI. bl. 95; Collot d'Escury, *Holl. roem*, D. I. bl. 116, 117, *Aant.* bl. 241, 242; *Aanwijz. der Schild. op 's Rijks Museum te Amst.* bl. 15, 16; *Cat. van schild. in het Museum Boymans te Rott.* bl. 13; *Notitie der Schild. van het Kon. Kabinet te 's Hage* bl. 6; Immerzeel, *Lev. en werk. der Kunstsch.;* Dubourcq, *Beschrijv. der Schild. op 's Rijks Museum te Amst.* bl. 29- 31; *de Navorscher* D. VII. bl. 294. Muller, *Cat. van portret* bl. 74; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Jan Pietersz Dou]

DOU (JAN PIETERSZ.) of DOUW, waarschijnlijk een bloedverwant van den voorgaande, was mathematicus, landmeter en wijnroeijer te Leiden. Hij werd in 1623, op vermoeden dat hij medepligtig was aan den beraamden moord van Prins Maurits gevat, en in hechtenis gebragt, doch onschuldig bevonden zijnde, na eenige dagen onder borgtogt ontslagen. Hij is de schrijver van:

Tractaat van de Landtmaten (Met C. Eversdijk), achter Mattheus van Nispen, *Beknopte Lant-meet-konst* gevoegd. Dordr. 1669. 12°.

De ses eerste boecken van de beginselen en fundamenten der Geometrie van Euclides *overgheset*, *verclaart ende uitghelegt*, eerste druk Utrecht, 1647, 8°., laatste druk, Amst. 1702. 8°.

Hij vervaardigde:

Plan der Stad Leyden.

Kaart van de scheiding tusschen de Nassauër gronden en die van Cromstrijen aan en op het Hollandsch Diep 1608.

Kaart van den oculaire inspectie van Grave en omstreken, *ook van de geprojecteerde vaart uit de Peel*. (in 1617 door Jan Pieterz. Dou) bij Jan van Call, uurwerkmaker en landmeter te Nijmegen A°. 1647.

Verder vinden wij vermeld dat hij een der vier landmeeters was die in 1608 den ringdijk van de Beemster legden en dat hij den 17den Mei 1627, op last van Albrecht Heer van Schagen, vervaardigde eene kaart van Schager-Cogge, begrijpende de vrije Heerlijkheden van Schagen, Barsingerhoorn, Haringhuizen, Colhoorn en Burghoorn met de partijen van landen aan de zelve heerlijkheden behoorende daarin afgebeeld, welke kaart nog lang op het Schager slot bewaard is geworden. Van de landerijen in den omtrek van Leiden zijn van zijne hand nog verscheidene op perkament geteekende kaarten voorhanden.

In de voorrede van den eersten druk van zijne overzetting van Euclides spreekt hij van zijne '*Practyck der Landmelers*' en van het gebruik der geometrische instrumenten door hem en meester Johan Sems, Frieslands landmeter en Ingenieur, in den jare 1600 voleind.

Zie Dirk Burger van Schoorel, *Chron. van Schagen*, bl. 48; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; Collot d'Escury, *Holl. roem*, D. VI. St. I. bl. 28; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*, *de Navorscher*, D. VII. bl 46, 47.

[George Doubleth]

DOUBLETH (GEORGE), ook Rathaller Doubleth genaamd, behoorde tot een bekend Hollandsch geslacht, waarvan verscheidene leden aanzienlijke ambten bekleed hebben. Hij werd benoemd tot lid van den Hoogen Raad van Holland, Zeeland en West-Friesland, en deed den eed als zoodanig den 10^{den} Mei 1640. In 1653 was hij lid der Chambre mipartie en overleed den 30sten April 1655. Hij was een geleerd man, in wiens bekwaamheden men veel vertrouwen stelde. In de werken van Constantijn Huygens komen van hem brieven en gedichten voor. Met den beroemden Vossius was hij bevriend, en wisselde met hem talrijke brieven in het tijdvak van 1621 tot 1644.

Zie Vreede, *De Hooge Raad van Holl. Zeel. en West-Friesl.* in het *Jaarb. van de regterl. magt in Nederl.* 1839, Mengelw. bl. 45, 1840, Mengelw. bl. 34.

[Jean Doucher]

DOUCHER (JEAN) of JOHANNES DUCHERIUS, geboren in 1573, werd in 1608 van Kenlen naar Middelburg beroepen, als Predikant bij de Waalsche Gemeente aldaar, vertrok in 1612 als zoodanig naar Vlissingen, was in 1618 en 1619, namens de Waalsche Kerk, afgevaardigde op de Synode te Dordrecht, en vertrok in 1621 als Waalsch Predikant naar Amsterdam, waar hij in 1629 overleed. Zijne afbeelding ziet het licht. Zijne zinspreuk was: *Het leven is mij Christus en het sterven mij gewin*. Er bestaat van hem:

Predicatie ghedaen in de Francoysche Kerk tot Amsterdam op den 14 *Sept.* 1625. *Int vervolgh van de Wtlegginge des Sendbriefs Jacobi in 't* 2 *Cap. vers* 14 *gevought na de zeden van de kuydendaeghsche tijdt..... wt de Francoysche in onse Nederd. tale..... over-gheset ende ghedruckt in den Jare* 1625 (Amst. 4°.) In datzelfde jaar driemalen herdrukt.

In deze preek had Doucher zich wat heftig uitgelaten tegen het verkiezen van gematigde regeringsleden op verschillende plaatsen, die hij voor *parthyen van de ware Religie*, *Papisten*, *Libertijnen* en *Arminianen* uitkreet. Daar de Regering der stad in godsdienstzaken meer en meer naar gematigdheid begon te neigen, werd hij over die preek door Burgemeesteren van Amsterdam opontboden en berispt. In het begin van het volgende jaar werd bij nacht op de straten van Amsterdam gestrooid een geschrift, getiteld: *Apologie ofte*

Verantwoordinge voor de Predicatie van D. Johannes Doucher, *Franschen Predicant binnen Amsterdam*, *gedaen door een oprecht Liefhebber van de Gereformeerde Religie ende van ons lieve Vaderlandt*.

Op welk lasterschrift, tegen de gematigde regeringsleden te Amsterdam, de Burgemeesters Bas, Boom, Neck en anderen, de regering een prijs van *f* 600 stelde op het ontdekken van den maker, drukker of uitgever. Doch daarvan is nimmer iets bekend geworden.

Zie Vrolikhert, *Vliss. Kerkhem.* bl. 331, 332, Wagenaar, *Beschrijv. van Amst.*, 8°. D. IV. bl. 375, 376; Ab Utrecht Dresselhuis, *De Waalsche gem. in Zeel.* bl. 15, 16, 31, 117, 119; Muller, *Biblioth. van Pamflett.* bl. 266. N°. 2105-2109; Dezelfde, *Cat. van Portrett.* bl. 74.

[H Doudyns]

DOUDYNS (H) is de schrijver van de:

Haagsche Mercurius, 's Hage 1698. 4°.

Haagsche Mercurius, *behelsende Vermakelijke*, *Galante*, *Politique*, *Academische*, *Emblematische en andere Reftexiën*, *gemaakt op de voorvallen dezer tijd*, Amst. 1735. 3 deelen 8°.

Zie Van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. IV, VI; Arrenberg, *Naamreg. van Ned. Boek.*

[Willem Doudyns]

DOUDYNS (WILLEM). Zie DOEDYNS (WILLEM).

[Samuel de la Douëspe]

DOUËSPE (SAMUEL DE LA) geboren te Leeuwarden in 1703, was de zoon van François de la Douëspeen Philippine Majou. Hij werd van Londen tot Predikant bij de Waalsche gemeente te Leeuwarden beroepen, en deed zijne intrede den 21sten October 1731. Als zoodanig beriep hem de gemeente van 's Gravenhage in 1747, terwijl hij tevens als Hofprediker werd aangesteld. Slechts vier jaren was hij daar werkzaam, toen hij den 2den November 1751 overleed. Hij was gehuwd met Johanna Margareta Rossal, eene dochter van Michael Rossal, Hoogleeraar in de Grieksche taal en geschiedenissen te Groningen, en van Johanna Francina Maillard. Van hem ziet het licht:

De Republiek haar hoofd beweenende, *of een onvolbragte Leerreden*, *opgesteld ter gelegentheid des Afsterven van zijne Doorl. Hoogh. den Heere Prince van Oranje.* enz. *uyt het Frans vertaald*, Amst. 1751. 4°.

Zie *Bockz. der gel. wereld*, 1731, *b.* bl. 629, 1747, b. bl. 494, 495, 1751. *b.* bl. 607; Van Abkoude, *Naamreg. van Nederd. Boek.* D. I. St. V.

[Abraham Douglas]

DOUGLAS (ABRAHAM) was in 1787 Baljuw van Hondsholredijk en Rentmeester van Prins W i l l e m V. Hij werd in 1787 door het zoogenaamde vliegend legertje gevangen genomen en op *Endeldijk*, de buitenplaats van den Heer C o r n e l i s v a n d e r P o t, in bewaring gesteld. Toen de Prins dit voorval ter oore kwam, kon hij zich over het lot van dezen man van hooge jaren niet van tranen onthouden, verklarende

dat de aan Douglas ten laste gelegde knevelarijen, aan de huurders zijner hoeven, opzettelijk uitgedachte logentaal was, dewijl deze zich daar nimmer aan had schuldig gemaakt, en hij bij den Prins voor een zijner beste rentmeesters bekend stond. ‘Ongelukkig man,’ zoo riep de vorst uit, ‘zal nu een kogel door de borst nog op het einde uw lot zijn! God hoop ik zal daarin nog voorzien, en uwe vijanden verhinderen, om hunne handen met uw onschuldig bloed te bevlekken.’ Die wensch werd verhoord. Met de omwenteling van 1788 werd hij ontslagen en door de ingezetenen van Hondsholredijk, alsmede door die van 's Gravesande en Naaldwijk plegtig ingehaald.

Zie *Vaderl. Hist. ten verv. op* Wagenaar, D. XVI. bl. 239, 240, D. XX. bl. 356; Van der Aa, *Lev. van Will. V.* D. IV. bl. 86, 87.

[Janke of Jantie Douma]

DOUMA (JANKE of JANTIE), *de oude*. Het geslacht van Douma of Douwama was een oud en aanzienlijk Friesch geslacht, hetwelk een aantal beroemde mannen heeft opgeleverd, en waarvan de eene tak zich Douma *tot Irnsum en Langweer*, de andere Douwama *van Oldeboorn* noemde.

Janke Douma *de oude*, ter onderscheiding van Janke Douma of Douwama *de jonge*, was de zoon van Douwe Douma ook van Ockema genoemd en Foeck Fokkema. Hij woonde te Langweer, welke stins en goederen bij erfenis en scheiding op hem gekomen waren. Hij was in 1430 gehuwd met eene vrouw uit het geslacht Harinxma, bij wie hij een zoon en eene dochter verwekte.

Deze Janke Douma *de oude* is een dapper voorvechter geweest van de partij der Vetkoopers in Friesland. Reeds in 1451 zien wij hem met andere Vetkoopers de nieuw gebouwde sterkte te Allingawier van Douwe Sjaardema en Epo Aylva veroveren en slechten. In den zoogenaamden Donia-oorlog speelde hij eene belangrijke rol, en zijne dapperheid bragt or veel toe bij om de Donia's het onderspit te doen delven, en dezen oorlog, die van 1458 tot 1463 geduurd had, in laatstgenoemd jaar door eenen beslissenden slag bij het klooster Aalsum te doen eindigen. Na dien tijd vinden wij geen gewag meer van hem gemaakt. Hij stierf te Irnsum in 1476.

Zie Schotanus, *Friesche Hist.* B.X. bl. 329-332; *Iets over* Jancko Douwama's *familie* enz. in Jancko Douwama's *geschriften*, (uitgegev. door het Friesch Gen. van geschied. oudheid en taalkunde, Leeuw. 1849. 4.) bl. 39, 42, 60; Arend, *Algem. geschied. des Vaderl.*, D. II. St. III. bl. 207, 214, 215, 218, 219.

[Epo Douma]

DOUMA (EPO), zoon van Douwe Douma en Bauck Rinia, was in 1504 lid van de commissie uit de Staten, welke zich verzetten tegen het plan van den Hertog van Saksen, om de landgoederen in Friesland leenroerig te ma-

ken. Grietman van Utingeradeel van wege den Hertog van Saksen, en later der Geldersche partij toegedaan zijnde, werd in 1516 zijn huis te Irnsum door de Bourgondischen belegerd. Hij bevond zich met Abbe Saskers Heringa, die met zijne zuster Jel gehuwd was, en dertig mannen op het slot, en verdedigde zich dapper. Eindelijk voor de overmagt en zwaar geschut moetende zwichten, was hij verpligt zich op genade en ongenade over te geven. Hij werd met Heringa kort daarop te Harlingen met het zwaard ter dood gebragt en hunne goederen verbeurd verklaard. Zijne vrouw Tiets Heringa van Camstra, van Wirdum, de zuster van genoemden Heringa, overleden in 1526, schonk hem een zoon en eene dochter.

Zie Schotanus, *Friesche Hist.* bl. 587; Gabbema, *verhaal van Leeuw.* bl. 329; van Halmael, *Stamboek van den Friesschen Adel*, in voce; van Sminia, *Nieuwe Naaml. van Grietm.* bl. 326-328; *Iets over* Jancko Douwama's *familie* enz. (boven aangehaald) bl. 62.

[Erasmus Douma]

DOUMA (ERASMUS), zoon van Jancke Douma van Langweer, en van Maria Burmania. Hij woonde te Langweer, was eerst kapitein en naderhand Grietman van Doniawarstal. Met zijne beide broeders Foppe en Idzart behoorde hij tot het verbond der Edelen, en werd daarom door Alva ingedaagd om zich te Antwerpen te komen verantwoorden. In 1575 kreeg hij met Lieuwe van Beyem en den Notaris Lucas Jarges de commissie om inventaris op te maken van de brieven en instrumenten, in 's lands kisten bewaard wordende. Twee jaren later werd hij lid van het Collegie van Gedeputeerde Staten, en in vele bezendingen gebruikt. Hij was ook lid van de provinciale rekenkamer en verbond zich in 1578 met nog zeven andere Staatsleden, als gijzelaar binnen Leeuwarden te zullen blijven, tot zoo lang de verschotene penningen tot betaling der Waalsche soldaten aan de burgerij waren terug gegeven. In 1580 werd hij gevangen genomen en in zijne dienst geschorst. Door wien en waarom is niet bekend. Tiete van Hettinga werd in zijne plaats als substituut Grietman aangesteld. Hij overleed in 1581 en werd te Langweer begraven. Zijne vrouw, Ath Burmania, dochter van Hero Burmania en Frou Stinstra (zijne tante), schonk hem twee dochters, volgde hem binnen een maand in het graf en werd te Harlingen begraven.

Zie Sjoords, *Beschrijv. van Friesl.* D. II. St. I. bl. 208; te Water, *Verb. der Edel.* D. II. bl. 349; van Sminia, *Naaml. van Grietm.* bl. 344, 345, door ons voornamelijk gevolgd; *Iets over* Jancko Douwama's *familie* enz. (boven aangehaald) bl. 63.

[Foppe en Idzart Douma]

DOUMA (FOPPE en IDZART), broeders van den voorgaande, behoorden mede tot het verbond der Edelen en werden ook door Alva gedagvaard om zich te Antwerpen te komen ver-

antwoorden. Foppe stierf ongehuwd in 1592, en Idzart, gehuwd met Helena Bunau tot Britsum, overleed in 1577, drie kinderen nalatende. Foppe ligt te Leeuwarden en Idzart te Britsum begraven.

Zie te Water, *verb. der Edel.* D. II. bl. 349, 350; *Iets over* Jancko Douwama's *familie* enz. (boven aangehaald) bl. 63.

[Epo Douma]

DOUMA (EPO), zoon van Bartle Douma *tot Irnsum en Hallum*, en van Saepck Douma. Hij werd den 25sten November 1636 aangesteld tot Grietman van Ferwerderadeel en was gehuwd met Sjouck Hiddema, dochter van Andries Hiddema en Aaltje Walta, bij welke hij vier kinderen had, waarvan twee zonen volgen. Zij woonden te Hallum op Gerbada-state. Hij volgde de lijkstatie van Graaf Willem Lodewijk van Nassau, als Friesch edelman, en was van 1637 tot 1648 lid van de Staten van Friesland. Vóór zijn dood deed hij afstand van de Grietenij ten behoeve van zijnen zoon, en overleed den 26sten April 1650.

Zie van Sminia, *Naaml. van Grietm.* bl. 51; *Iets over* Jancko Douwama's *familie* enz. (boven aangehaald) bl. 64.

[Barthold Douma]

DOUMA (BARTHOLD), zoon van den voorgaande, werd den 7den April 1649 in de plaats zijns vaders Grietman van Ferwerderadeel, was gehuwd met Doedje, dochter van Johannes van Crack, Grietman van Aengwirden en won bij haar vier dochters. Zij woonden ook op Gerbada-state te Hallum. Van 1659 tot 1675 was hij lid der Staten van Friesland en werd hij in 1672 mede gecommitteerd om te raadplegen over de verbetering van de militie, politie en het finantie-wezen van dat gewest. Hij overleed den 22sten of 27sten Maart 1678 en werd te Hallum begraven.

Zie van Sminia, *Naaml. van Grietm.* bl. 51, 52, hier door ons gevolgd.

[Johan Edzard Douma]

DOUMA (JOHAN EDZARD), broeder van den voorgaande, was ongehuwd, werd den 29sten Julij 1673 Grietman van Aengwirden en het volgende jaar lid der Gedeputeerde Staten van Friesland. Hij overleed den 26sten Julij 1676 en werd te Hallum begraven.

Zie van Sminia, *Naaml. van Grietm.* bl. 339.

[Janko Douma]

DOUMA (JANKO). zie DOUWAMA (JANCKO).

[Dounam]

DOUNAM, wiens voornaam onbekend is, schreef:
Vleeselijke en Geestelijke zorgeloosheid, Leeuw. 1634.

Oorkussen der wereldlingen en Rustpeuluwe der Geloovigen, Leeuw. 1634. 8°.

Hemelvreugde. 8°.

Zie v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St III.

[Casimir Dourman]

DOURMAN (CASIMIR), verdichte naam onder welken A d r i a n u s C r o m m i u s een werkje schreef dat tegen den Hoogleeraar J a k o b T r i g l a n d gerigt was. Zie CROMMIUS (ADRIANUS).

[Janus Dousa]

DOUSA (JANUS). Zie DOES (JOHAN VAN DER).

[Johannes Franciscus Douven]

DOUVEN (JOHANNES FRANCISCUS), ook D o u w e n genaamd, werd den 2^{den} Maart 1655 of 1656 te Roermond geboren. Reeds vroeg zijnen vader verloren hebbende, die hem de eerste liefde tot de kunst had ingeboezemd, werd hij door zijne moeder onder de leiding gesteld van G a b r i e l L a m b e r t i n te Luik, en oefende zich later ook onder die van L a m b e r t i n 's neef, C h r i s t o f f e l P u i t l i n k , een voornaam landschapschilder van dien tijd. Te Roermond teruggekeerd, kwam hij in kennis met een Spaansch edelman, Don J u a n d e V e l a s c o , Superintendent der Financien te Roermond voor K a r e l II, koning van Spanje, die, een schoon kabinet van Italiaansche meesters bezittende, hem den toegang tot hetzelve verleende en toestond om zijne kunstwerken te copiëren. Hij hield zich hier drie jaren mede bezig, en geraakte daardoor bij J a n W i l l e m , Hertog van Gulik, bekend, die hem naar Dusseldorf ontbood om zijn portret en die der voornaamste edelen van zijn Hof te schilderen. Deze afbeeldingen behaagden zoo zeer aan den vorst, dat hij D o u v e n tot Hofschilder aanstelde. Zich meer en meer op het portretschilderen toeleggende, schilderde hij die van bijna al de vorsten in Duitschland, waarvoor hij rijkelijk beloond en onderscheidene blijken van goedkeuring ontving. Hij schilderde ook de portretten van den koning en de koningin van Denemarken, van A m e l i a , prinses van Hanover, van den Hertog van Toskane en van K a r e l V. Door dit alles verwierf hij zich niet alleen een aanmerkelijk vermogen, maar ook veel roem, daar zijne portretten uitmuntten door kleur en schakering, groote kracht van uitdrukking, volmaakte gelijkenis en majesteit in de houding der figuren. Hij overleed te Praag in 1710. Zijne afbeelding werd door den Hertog van Toskane in de Galerij te Florence geplaatst. Zijn zoon volgt.

Zie d e C h a l m o t , *Biogr. Woordenb.*; *Aanh. op het Woordenb. van* N i e u w e n h u i s , D. II. bl. 390-392; *Biograph. Univ.* T. VI. p. 245; I m m e r z e e l , *Lev. en werk. der Kunstsch.*; K r a m m , *Lev. en werk. der Kunstsch.*

[Frans Bartholomeus Douven]

DOUVEN (FRANS BARTHOLOMEUS) ook D o u w e n genaamd, was de zoon van den voorgaande, werd geboren te Dusseldorf in 1688, en genoot op begeerte van den Keurvorst van den Paltz het onderwijs van den beroemden A d r i a a n v a n d e r W e r f f . Hij werd portretschilder van dien vorst, doch later van den Keurvorst van Keulen. In het paleis te Hessen Cassel is van hem eene *Heilige familie* aanwezig. De tijd van zijn sterven is niet bekend.

Zie d e C h a l m o t , *Biogr. Woordenb.* D. VIII, bl. 344; I m m e r z e e l , *Lev. en werk. der kunstsch.* K r a m m , *Lev. en werk. der kunstsch.*

[A. Douven]

DOUVEN (A.) of D o e v e n , waarschijnlijk een bloedverwant van de beide voorgaanden, was een niet onverdienstelijk

schilder, wiens fraaije stukjes bij de liefhebbers zeer geacht worden.

Zie K r a m m , *Lev. en werk. der kunstsch.*

[Dirk Reiniers van der Douw]

DOUW (DIRK REINIERS VAN DER) was een bekwaam glasschilder, die te Gouda gewoond heeft.

Zie K r a m m , *Lev. en werk. der kunstsch.*

[Jan Pietersz Douw]

DOUW (JAN PIETERSZ). Zie DOU (JAN PIETERSZ).

[Simon Douw]

DOUW (SIMON). Zie DOUWEN (SIMON VAN)

[Willem van Douw]

DOUW (WILLEM VAN) was een voornaam Rotterdamsch beeldhouwer; meer is er van hem niet bekend.

Zie K r a m m , *Lev. en werk. der kunstsch.*

[Douwa]

DOUWA was een Friesch edelman, trotsch en opgeblazen van aard, en steunende zoowel op zijnen rijkdom als op de sterkte van zijn slot of stins tusschen Almenum en Dijkshorne gelegen. Zijne zucht om zich boven anderen te verheffen en den Edelen uit dien omtrek de wet te stellen, gaf in 1133 aanleiding tot eenen binnenlandschen oorlog, die jaren geduurd heeft. Een klein verschil over een reed of opweg over zijne landerijen, waartoe S i c k o D o u w e s G r a t i n g a vermeende regt te hebben, was de oorzaak van het uitbarsten van dien krijg. Laatstgenoemde zond zijn zoon met een hooiwagen derwaarts, waarover D o u w a zoodanig in toorn ontstak, dat hij den jongeling met eigen hand doorboorde. Diens vader roept daarop onmiddellijk zijne naastbestaanden en dienstmannen bijeen, verovert en vernield het slot van D o u w a en brengt hem met vrouw en kinderen om. Eerst na vijftien jaren werd de fakkel des burgerkrijgs gebluscht.

Zie A r e n d , *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. I. bl. 164, hier door ons gevolgd.

[Jancko Douwama]

DOUWAMA (JANCKO), bij anderen D o u m a genoemd, behoorde wel tot laatstgenoemd geslacht, maar de tak van zijne familie schreef zich D o u w a m a . Hij werd geboren op de ouderlijke state te Oldeboorn, omstreeks het jaar 1482. Zijne ouders waren D o u w e D o u w a m a , eigenlijk O e n a m a of U n a m a , en R i e n c k H a e r c k e m a . Hij verkreeg den naam J a n c k o naar zijnen beroemden

oudoom J a n k e of J a n t i e D o u m a , *de Oude*, van wien wij te voren melding maakten. Reeds vroeg zijnen vader verloren hebbende, kwam hij, tegen den wil van zijne moeder, onder de voogdij van zijne beide ooms U l c k e en T j e p k e O e n a m a , die hem ter school bestelden. Waar hij onderwijs ontving, wordt niet gemeld, doch hoogst waarschijnlijk heeft hij dat opgedaan in de scholen der Broeders van het gemeene leven, tot welk vermoeden zijne latere onbekrompene denkwijze in het godsdienstige, zoowel als zijn blijkbare afkeer van een groot deel der geestelijkheid, aanleiding geven. Na den dood van zijne voogden en zijne moeder, werd hij door nieuwe verzorgers reeds

op veertienjarigen leeftijd van de school genomen, en zoo het schijnt aan zijn lot overgelaten.

In 1498 was Hertog Albert van Saksen er door list in geslaagd om zich van het hoogste gezag in Friesland meester te maken, en het misbruik dat daarvan door zijnen zoon Hendrik, die bij het vertrek zijns vaders als plaatsvervanger achterbleeef, gemaakt werd, deed eenen volksopstand ontstaan, waarbij Hendrik in 1500 in Franeker belegerd werd. Ofschoon zelf nog weinig tot de dienst geschikt, was echter zijn persoon belangrijk genoeg om Douwama tot deelneming aan die belegering over te halen. Hij schijnt zich ook daaraan niet onttrokken te hebben, en hij was dan ook dien ten gevolge verpligt om, ten einde de wraakzucht van den overwinnaar te ontvlugten, zich buiten 's lands te begeven. Niet voor 1502 ging hij er toe over, om den Hertog van Saksen als landsheer den eed te doen, en keerde hij dan ook in dat jaar in Friesland terug. Na eene afwezigheid in het volgende jaar, bleef hij nu voortaan bestendig in het land, zich meer met de algemeene belangen ophoudende. In 1504 teekende hij mede den Reversaalbrief en in het volgende jaar vindt men zijn naam onder de, door het Saksische bewind erkende, Edelen van Utingeradeel.

In 1506, of uiterlijk in den beginne van 1507, huwde Jancko Douwama met Teth Luursma, dochter van Rempt Luursma, waarna hij zich op de goederen van zijne vrouw bij Feerwerd, van welk Groninger dorp en het naburige Ezinge zij erfvrouw was, vestigde, en zich te midden van hen, die hem omgaven, gelukkig gevoelde. Hij was de bevorderaar van rust en vrede, de raadgever in moeijelijke omstandigheden, de helper, ook der mingegoeden, in dringenden nood. Weldra waren het zijne vaderlandsliefde en de plaatsgrijpende gebeurtenissen, die hem ontrukten aan dat stille leven, die hem in eenen maalstroom van verschillende bemoeijingen stortten en eindelijk hem in het ongeluk sleepten.

Zoolang de Hertog van Saksen de bepalingen naleefde, waarop hij als landsheer gehuldigd was, was Douwama een voorstander van zijn bewind. Maar toen zijn bestuur door allerlei onwettige handelingen gekenmerkt werd, vervoegde hij zich bij den Hertog van Gelder, stond dezen bij in zijne pogingen tot ontzet van Groningen, hetwelk door de Saksers belegerd werd, en stak overal de banier der vrijheid op, in de hoop van de onafhankelijkheid van Friesland daardoor te bewerkstelligen. Doch hierin bedroog hij zich, daar de aanhang in Friesland van den Hertog van Saksen te groot was, om zoo in eens van heer te kunnen veranderen. Douwama gaf echter den moed niet op en verleende, zoo veel hij kon, krachtige hulp aan de Gelderschen, die het beleg voor Franeker geslagen hadden. Tegenspoed in den krijg en de overtuiging, dat voor alsnog niets

met goed gevolg tegen de Saksers kon ondernomen worden, deden hem in 1515 het land ruimen; doch in 1517, toen voorspoed de Geldersche wapenen volgde, ontmoeten wij hem weder bij de bestorming van Dokkum den 18den Mei van genoemd jaar. Toen in 1519 de Gelderschen van een groot deel van Friesland meester waren, en Hertog Karel van Gelder op den landsdag te Sneek het masker afligtte en als erfheer wilde gehuldigd zijn, verwekte dit bij velen groot misnoegen en verbazing. Douwama en nog twee andere edelen, die met hem de voornaamste begunstigers der Geldersche partij geweest waren, verzetten zich moedig en vervielen daardoor in ongenade bij den Hertog. Nu zocht hij met de zijnen hulp bij den Keizer, Karel V, door wien hij in genade werd opgenomen, en aan wien hij geheel Friesland wilde onderwerpen, waarvan reeds een gedeelte in zijne magt was. Douwama, door den Keizer gemagtigd, riep den 22sten Julij 1522 te Harlingen eenen landdag bijeen, en bragt in persoon de verzoening, door den Keizer den Friezen aangeboden, ter tafel; doch te vergeefs. Zijne goede bedoelingen werden miskend. Men vertrouwde den man niet, die nu voor de derde maal van meester verwisseld was, en zijne beste bedoelingen leden schipbreuk op afgunst en eigenbelang. Met Juw Juwsma trok hij nu op eigen gezag en kosten naar het hof van Brussel, waar zij den staat des lands in geschrifte voor oogen stelden, en de middelen aan de hand deden om Friesland te onderwerpen; doch andere bemoeijingen van de Landvoogdes deden de zaak verschuiven en tegenkanting bij de grooten des Hofs deden het voorstel vervallen.

Uit Brabant teruggekeerd, werd Douwama door de algemeene vergadering te Leeuwarden, met eenige andere aanzienlijke mannen, in datzelfde jaar wederom naar Brussel gezonden om de Landvoogdes, welke haar misnoegen over den landsdag te Harlingen, niet ontveinsd had, eenige voorwaarden aan te bieden. Nu kwam de overeenkomst tot stand, en Karel V werd Erfheer of Erflandvoogd van Friesland. Op den daaropvolgenden landsdag te Leeuwarden, werden de gebreken in de regering opgenomen, vooral tegen het beheer van den Stadhouder George Schenk, Vrijheer van Toutenburg. Men trachtte hem zelfs den voet te ligten, en Jancko Douwama wendde in Brussel pogingen aan om den Graaf van Oost-Friesland aan het bestuur over Friesland te helpen.

De Stadhouder Schenk had inmiddels zijn gedrag te Brussel zoeken te verdedigen, en werd niet alleen vrijgesproken, maar ook in zijn bestuur over Friesland nader bevestigd; en Douwama, die als zijn voornaamsten aanklager was opgetveden, moest nu het slagtoffer worden van zijne vaderlandsliefde en van de wraakzucht des Stadhouders. Te Mechelen gevangen genomen, voerde men hem naar het kasteel van Vil-

voorden, waar hij zeven jaren later, in 1530, overleed. De Friesche geschiedschrijvers getuigen van hem, dat hij een man was van groot verstand, onverwrikten moed, schrander beleid, wijs in voor- en tegenspoed, en niet verdiend had zijn leven op zoodanige wijze te eindigen. Zijne weduwe leefde nog in 1544 en is vermoedelijk in dat jaar op hare goederen in Groningerland overleden. Zij schonk hem vijf kinderen, drie zonen en twee dochters.

De afbeelding van Jancko Douwama wordt nog bewaard op Martena-state te Kornjum.

Gedurende zijne gevangenschap heeft Jancko Douwama de geschiedenis van zijnen tijd op papier gebragt. Deze geschriften zijn door het Friesch Genootschap van geschied-, Oudheid- en taalkunde uitgegeven, onder den algemeenen titel van:

Jancko Douwama's Geschriften, Leeuw. 1849. 4°. Dezelve bevatten: *Boeck der Partijen. Articulen van Foerantwoerding. Instructie an syn Wyff. Tractaet fan syner Rekenscop. Handel sedert* 1520. *In* IV *Quartieren*. Voorafgegaan door *eene Beschryving der Handschriften van Jancko Douwama*; door H. Amersfoordt; *iets over zijne familie*, *afkomst en eerste levensjaren*, door denzelfden, benevens *Geslachtlijsten van de Familiën Douwama en Oenema*, opgemaakt door F.D. Fontein.

Zie Suffridus Petrus, *de Script. Fris.* p. 120; Winscmius, *Chron. van Friesl.* bl. 454; Schotanus, *Friesche Hist.* bl. 561, 563, 608, 611, 617; Gabbema, *Verh. van Leeuw.* bl. 17, 270, 290, 291; *Charterboek van Friesl.* D. II. Voorr. bl. 74, 75, 458; *Tegenw. Staat van Friesl.* D. III. St. II. bl. 476, 477; van Mieris, *Hist. der Ned. Vorst.* D. II. bl. 180; te Water, *Verb. der Edel.* D. II. bl. 346, *noot*; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.* D. VIII. bl. 336-344; Scheltema, *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 296, 298; Arend, *Algem Geschied des Vaderl.* D. II. St. III. bl. 555, 558, 575, 579, 591; *Iets over Jancko Douwama's familie* enz. (boven aangehaald); van der Chijs, *de Munten van Overijss.* bl. 153; Dezelfde, *de Munten van Friesl.* bl. 144; *de vrijc Fries*, D. IV. bl. 225-242.

[Epo Douwama]

DOUWAMA (EPO), geboren in 1542, was de kleinzoon van den voorgaande, en zoon van Goffe van Douwama op Oenema te Terkaple (derde zoon van Jancko Douwama en van Wick of Tietke Abbingha van Huizum). Zijne vrijheidsliefde openbaarde zich reeds in 1566 op de Staatsvergadering, alwaar hij openlijk zijne gezindheid aan den Hertog van Aremberg te kennen gaf. Hij behoorde tot de verbondene Edelen, en werd door Alva gebannen. De tijden gunstiger geworden zijnde, keerde hij in het vaderland weder, ijverde voor de Utrechtsche Unie, en overleed op Hottingastate den 24sten Junij 1602. Hij was gehuwd met Saeck van Burmania, dochter van Jemme van Burmania te

Ferwerdt en verwekte geene kinderen. Gellius Snecanus roemt zijne goedheid en ijver voor de godsdienst. Hij werd in de kerk te Huizum met zijne vrouw begraven, alwaar vóór 1795 hunne grafzerk nog te zien was en tegen den muur een houten gedenkstuk, met hunne acht kwartieren en een Hollandsch en Latijnsch opschrift.

Zie Gellius Snecanus, *Frisia Nobilis.* p. 59; te Water, *Verb. der Edel.* D. II. bl. 140, 261, 346-348, D. III. bl. 462; *Iets over Jancko Douwama's familic* enz. (boven aangehaald) bl. 59.

[Douwe Aukes]

DOUWE AUKES. Zie AUKES (DOUWE).

[Douwe Jansz]

DOUWE JANSZ. Zie JANSZ (DOUWE).

[Simon van Douwen]

DOUWEN (SIMON VAN) ook Simon Dou, Douw of van der Dauwen genaamd, was een schilder, die alleen bekend is door de navolgende stukken:

Een bataille tusschen Turken en Spanjaarden.
Een Paardenmarkt.
Een Bataille stukje.
Een paarden- en beestenmarkt, *vol gewoel van volk*.
Een Rencontre.
Een Bataille.

Hij leefde waarschijnlijk in het laatst der zeventiende en in het begin der achttiende eeuw.

Zie de Chalmot, *Biogr. Woordenb*; Kramm, *Lev. en Werk. der kunstsch.*

[Johannes Franciscus en Frans Bartholomeus Douwen]

DOUWEN (JOHANNES FRANCISCUS en FRANS BARTHOLOMEUS). Zie DOUVEN (JOHANNES FRANCISCUS en FRANS BARTHOLOMEUS).

[Klaas Douwes]

DOUWES (KLAAS), in 1689 te Leeuwarden geboren, was organist te Tjum in Friesland, en schreef een werk, hetwelk getiteld is:

Grondig ondersoek van de Toonen der Muzijk, *waarin van de wijdte of grootheid van Octaven*, *Quinten*, *Quarten en Tertiën*, *heele en halve Toonen*, *onvolmaakte en valsche spetiën*, *geoorloofde 'tzamenvoeging van Octaven*, *Quinten*, *Quarten en Tertiën*, *en van het berekenen*, *stellen en behandelen van Orgels*, *Clavecimbels*, *Fioolen*, *Fluiten*, *Schalmeijen*, *Haubois*, *Trompetten etc. gehandeld wordt*. Franek. 1699. 8°. Tweede druk. Amst. 1773. 8°.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St. I.; Fetis, *Biograph. Univ. des Music.*; Gerber, *Lezio. der Tonkunst*.

[Cornelis Douwes]

DOUWES (CORNELIS) was Mathematicus en Examinator van 's lands zeeofficieren en stuurlieden, en stond aan het hoofd van de in 1747 te Amsterdam opgerigte school voor de zeevaart of zoogenaamd Zeemans collegie. Hij stond in hooge achting bij den vice-Admiraal P i e t e r S c h r i j v e r , in wiens *verbaal* gevonden wordt eene Memorie van D o u w e s , getiteld: *Aanmerkingen over diverse verbeteringen*, *aan de dage-*

lijksche practijk der zeevaert toc te brengen. Hij schreef behalve de 18 in druk verschenen door hem opgestelde artikelen, inhoudende de onderwerpen, over welke in het af te nemen examen zou gehandeld worden, de navolgende geschriften:

Zeemans tafelen en voorbeelden tot het vinden der Breedte buiten den middag, nieuwe verbeterde druk door J. F l o r i j n , Amst. 1789. 8°. herdrukt, Amst. 1802. 8°. Nieuwe uitgave door S w a r t , Amst. 1827. 8°.

Dit werk werd eerst in het eerste deel van de werken der *Hollandsche Maatschappij* geplaatst en meermalen afzonderlijk uitgegeven. Hetzelve werd lang door de zeelieden hier te lande gebruikt en ook op 's lands oorlogschepen gebezigd. De in hetzelve voorkomende tafelen maakten het werk van D o u w e s voornamelijk beroemd, zoodat het in verschillende talen overgezet werd en bijkans bij alle zeevolken in gebruik geraakte. Thans is het door andere werken vervangen, doch, volgens de getuigenis van deskundigen, berusten de berekeningen daarin voorkomende nog altijd op die van den verdienstelijken D o u w e s .

Beschrijving van het Octant, Amst. 1749. 8°.

Houtkopers, *Timmermans en Kuypers Handboekje*, Amst. 1759. 8°.

D o u w e s overleed in 1773. Zijn zoon volgt.

Zie A r r e n b e r g , *Naamreg. van Ned. Boek.;* d e J o n g , *Alphab. Naamlijst van Boek.* en *Supplem.*; d e J o n g e , *Geschied. van het Nederl. Zeewez.* D. V. bl. 271-273, D. VI. St. I. bl. 290.

[Bernardus Douwes]

DOUWES (BERNARDUS), zoon van den voorgaande; ook hij was Mathematicus van het Amsterdamsche Collegie, en vervaardigde in 1780 op last van den Stadhouder twee kaarten van het Nieuwediep, naauwkeurig aanwijzende de peilingen, door hem aldaar verrigt en zijne bevinding omtrent de gesteldheid dier zeehaven. Hij schreef:

Memorie ter volkomene aanwijzing van de watermolens met hellende schepraden, *naar de vinding van de Gebr. Eckhardt*. Met plaat (1808) fol.

Zie d e J o n g e , *Geschied. van het Ned. Zeewez.* D. VI. St. I bl. 290; M u l l e r , *Cat. van Bock. en Kaart. over Neêrl. Waterst.* bl. 13.

[Auke Douwes]

DOUWES (AUKE). Zie AUKES (DOUWE).

[Jan Pieterse Dow]

DOW (JAN PIETERSE). Zie DOU (JAN PIETERSZ.)

[Willem Mac Dowall]

DOWALL (WILLEM MAC). Zie MACDOWALL (WILLEM).

[Sebastiaan Doya]

DOYA (SEBASTIAAN) werd in 1523 te Utrecht geboren en everleed er in 1557. Hij diende als ingenieur onder K a r o l V en F i l i p s II, en teekende met veel naauwkeurigheid de badstoven van D i o c l e t i a n u s af, die, door J e r o n i m u s K o c k te Anterpen, gegraveerd, en in 1558 aldaar in het licht gegeven zijn.

Zie I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der kunstsch.*

[Orck van Doyem]

DOYEM (ORCK VAN), Friesch Edelmam, was gehuwd met P i e r k W a l t a en woonde op Doyem-state. Hij behoorde tot

de verbondene Edelen en was de bijzondere vriend van Sjoerd Beyma en Juwter Wriga, soms ook Dekama genoemd. Van Doyem was ook beoefenaar der wetenschappen en een der gecommitteerden van wegen de Staten van Friesland ter oprigting der Franeker Hoogeschool.

Zie Scheltema, *Geschied- en Letterk. Mengelw.* D. III. St. II. bl. 108, 111.

[Franske van Doyem]

DOYEM (FRANSKE VAN), dochter van Orck van Doyem en Hiltje van Humalda. Zij was eene geleerde Friesche vrouw en ervaren in de dichtkunst, muzijk, Latijnsche, Fransche, Italiaansche en andere talen. Vruchten van haren geest kennen wij niet. De Raadsheer Staackmans, haar landsman, bezong hare talenten in Latijnsche, Fransche, Italiaansche en Hollandsche verzen, waarvan eenigen door van Beverwijck zijn medegedeeld. Zij was gehuwd met den Majoor Sybrant Tjaerts van Walta, die drie dochters bij haar verwekte en haar overleefde tot in 1673. De tijd van haar sterven is onbekend. In de *Frisia Nobilis* komt bl. 96 een Latijnsch gedicht op hunne bruiloft voor.

Zie Joh. van Beverwyck, *van de uitnem. des Vrouw. Geslachts*, bl. 146-158; *de Navorscher*, D. III. bl. 59, *Bijbl.* bl. CXXXII.

[Jacob Doyer]

DOYER (JACOB), geboren te Zwolle en aldaar in 1805 overleden, was een niet onverdienstelijk zededichter, blijkens zijne.

Dichtmatige navolging van uitgezochte zedekundige Spreuken uit het Spreukenboek van Salomo, Zwolle 1797. 8°.

Hij vervaardigde ook verschillende gelegenheidsverzen, terwijl eenige *Geestelijke Liederen* van zijne hand opgenomen zijn in het: *Vervolg van Christelijke gezangen, in gebruik bij de Doopsgezinde gemeente te Zwolle*.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 46, uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Assuerus Doyer]

DOYER (ASSUERUS), zoon van Antonie Doyer, Dz. en Tanneke Schimmelpenning, werd te Zwolle den 13den December 1758 geboren, ontving er het onderwijs op de Latijnsche school en vertrok in 1778 naar Amsterdam, alwaar hij onder den Hoogleeraar Oosterbaan in de Godgeleerdheid aan het Seminarium der Doopsgezinden studeerde. Zucht naar meer wetenschappelijk onderwijs deed hem in 1783 te Halle zijne studiën voortzetten, onder de Hoogleeraren Niemeyer, Semler, Knapp en Wolff en hij promoveerde er tot doctor in de letteren en wijsbegeerte. Te Zwolle teruggekeerd werd hij voor een korten tijd in de onlusten van die dagen gewikkeld, maar vertrok spoedig naar Amsterdam, genoot er nog eenigen tijd het onderwijs van den Hoogleeraar Hesselink, en werd in 1787 tot proponent aangesteld. In hetzelfde jaar nam hij eene beroeping als leeraar te Kleef aan, doch vertrok reeds een jaar daarna als zoodanig naar Crefeld. Ten gevolge van het overlijden van zijne schoonmoeder legde hij in 1793

zijn leeraarsambt neder, en vestigde zich bij zijn schoonvader Matthijs van Maurik, op een klein landgoed buiten Zwolle. Maar reeds in 1794 werd hij aangezocht om den Zwolschen leeraar Menalda in de dienst te willen ondersteunen, en hij werd in November 1795 als leeraar aangesteld, in welk jaar hij wederom in de staatsberoeringen gewikkeld werd, waaraan hij zich evenwel spoedig onttrok, en nu zijn leven geheel aan de getrouwe waarneming van zijn herderlijk ambt en aan de beoefening der wetenschappen toewijdde. Herhaalde ongesteldheden deden hem zijn werk als leeraar in 1836 staken, en hij overleed den 21sten Maart 1838. Hij was in 1787 gehuwd met Catharina van Maurik, die hem elf kinderen schonk, en die in 1804 overleed. In 1805 hertrouwde hij met Magdalena Teune, die hij in 1836 verloor.

Doyer was een man van vaste godsdienstige beginselen, een onvermoeid herder en leeraar van zijne gemeente, een gezellig mensch, een werkzaam geleerde, een liefhebbend echtgenoot, een zorgvuldig vader en een geloovig Christen. Zijne gemeente, die hij ten voorbeeld was, had hem hoogelijk lief en toonde dat, door, hem ten navolging, een getrouw en gezet gebruik te maken van den Bijbel, die hem boven alles dierbaar was, en wiens kennis, tot aan het einde van zijn leven, zijne hoofdstudie bleef. Doyer schreef de volgende werken.

Brieven over de aanbidding van Jezus Christus, Amst. 1813. 8o.

Twee leerredenen over het lijden van onzen Heiland, Zwolle. 1817. 8o.

Vraagboek over de wet der tien geboden, *het gebed des Heeren en de twaalf artikelen des geloofs*. Zwolle. 1822. 8o.

Hulde aan Chrisostomus. Zwolle, 1825. 8o. 3 deelen.

Invallende gedachten, Zwolle. 1825. 8o. 3 stukjes.

Bydragen ter instandhouding en bevordering van godsdienstige plegtigheden bij de Doopsgezinden, Zwolle, 1825. 8o. (Met Ds. J. van Geuns).

Redevoering ter aanwijzing van het begraven der lijken buiten de steden, Zwolle. 1826. 8o.

Vertaling en uitlegging van den eersten brief van Petrus, Zwolle. 1827. 8o.

Verhandeling over den zelfmoord, in *Algem. Vaderl. Letteroef.* D. XXXVII. St. 2. (1827) bl. 345.

Vertaling van den eersten brief van Johannes, *met aanmerkingen*, Zwolle. 1829. 8o.

Schriftuurlyk vraagboek voor kinderen. Zwolle, 1831. 8o. 2de druk. 2 stukjes.

Leerrede ter gelegenheid der gedachtenisviering van het eerste eeuwgetijde der Doopsgezinde kweekschool den 6den *December* 1835 *uitgesproken*. Amst. 1836. 8o. (te gelijk met de Leerrede van Ds. J. Boeke.)

Zie *Algem. Konst- en Letterb.* 1838. D. I. bl. 225; de Jong,

Alph. Naaml. van Boek. en Supplement; B r i n k m a n , *Alph. Naaml. van Ned. Boek.*; H o l t r o p , *Bibl. Medico-Chirurgiea*. p. 81; B l a u p o t t e n C a t e , *Geschied. der Doopsgez. in Gron.* enz. D. I. bl. 175-178, door ons voornamelijk gevolgd.

[Antonie Doyer]

DOYER (ANTONIE) werd den 6den Februarij 1787 te Amsterdam geboren. Zijn vader, T h o m a s D o y e r , was een deftig koopman, en zijne moeder, S a r a F i j n j e , zuster van den bekenden W y b o F i j n j e , eene zeer schrandere en godvruchtige vrouw. Te Zwolle, werwaarts zijne ouders zich niet lang na zijne geboorte hadden nedergezet, ontving hij het eerste onderwijs van den toenmaligen Rector v a n O m m e r e n en van den beroemden T e r P e l k w i j k , in de tijdreken- vooral Bijbelsche tijdrekenkunde, wiskundige aardrijkskunde en geschiedenis.

Zich voor het leeraarsambt bij de Doopsgezinden, tot welke gemeente hij behoorde, bestemmende, vertrok hij in 1805 naar Amsterdam, genoot eerst de lessen aan het Athenaeum, daarna aan de kweekschool der Doopsgezinden aldaar, en werd er in 1810 onder de proponenten der Broederschap opgenomen, waarna hij, bij ontstane behoefte aan eenen leeraar te Nijmegen, derwaarts gezonden en weldra tot leeraar verkozen en aangesteld werd. Als zoodanig vertrok hij in 1818 naar de gemeente te Leiden, waar hij tot aan zijnen dood het Evangelie verkondigde, en zich verheugen mogt in ruimen zegen op zijnen arbeid en in de hoogachting en liefde van allen die met hem in aanraking kwamen.

D o y e r overleed op den 9den October 1853 en was gehuwd met D o r o t h e a v a n H u l s t , van Nijmegen, die hem geene kinderen schonk, en den 16den Julij 1853, nog geene volle drie maanden vóór zijn verscheiden, hem door den dood ontnomen werd. Wij bezitten van D o y e r 's hand:

Proeve over den Willem Tell van Fr. von Schiller.

Proeve eener dichterlijke vertaling in hexameters van het eerste boek der Temóra van Osian, *naar het Engelsch van Macpherson*.

Beide stukken zijn door den druk bekend gemaakt, het eerste is geplaatst in het IXde stuk der *Mnemosyne* van T y d e m a n en v a n K a m p e n ; het tweede in het 1ste deel der *Mnemosyne* van H.W. en B.F. T y d e m a n .

Redevoering over de Iphigenia in Tauris van Euripides en die van Göthe, *met elkander vergeleken*. (Gedrukt in het tweede deel van de *Nieuwe werken der Hollandsche Maatschappij van fraaije kunsten en wetenschappen*.

Doch hetgeen waarmede D o y e r de Nederlandsche letterkunde zeer aan zich verpligtte, was de bewerking van de beroemde *Algemeene Geschiedenis van K.F. Becker*, waarvan de beide eerste deelen door den Hoogleeraar S. M u l d e r te Amsterdam, en de overige negentien door hem bewerkt zijn. Het laatste deel van dit werk werd te Haarlem in 1841 uitgegeven, ter-

wijl Doyer ook van 1837 tot 1840 eene verkorte uitgave van hetzelve aldaar in vijf deelen het licht deed zien.

Behalve het genoemde had Doyer deel aan de uitgave van de *Dichterlijke Nalatenschap* van E.A. Borger (1836) en bezitten wij van zijne hand eenige keurig bewerkte vertalingen uit het Engelsch en Hoogduitsch, waarvan slechts Schiller's Willem Tell, door hem in de voetmaat van het oorspronkelijke overgebragt, zijn naam op den titel draagt.

Het blijkt uit dit alles dat Doyer den naam van letterkundige ten volste verdiende. De Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leiden had dan ook niet alleen een waardig maar ook een zeer werkzaam lid in hem. Ook van andere Genootschappen en Maatschappijen was Doyer lid. In veelvuldige betrekkingen, ook als lid der stedelijke School-Commissie, vooral van het Bestuur der Afdeeling van het Nederlandsche Bijbelgenootschap, betoonde hij zich een man van orde, op wien men rekenen konde, en die met lust en ijver zelfs de moeijelijkste zaken ten einde bragt.

Ofschoon Doyer zich als Godgeleerde niet door geschriften heeft doen kennen, bleef hij echter geen vreemdeling op het theologisch gebied van zijnen tijd. Als herder en leeraar zijner gemeente wist hij zich waardig te handhaven; en heeft hij al geene godsdienstige geschriften het licht doen zien, hij vervulde nogtans de pligten aan zijn ambt verbonden, met naauwkeurigheid, getrouwheid en hartelijkheid. Als mensch en geleerde had Doyer uitmuntende eigenschappen. Schrander van geest, liefderijk van gemoed, edel van ziel, nederig van hart was hij bij allen geliefd, en zijne nagedachtenis zal voorzeker nog lang in zegening blijven in den kring waarin hij geleefd heeft en zijne talenten voor ieder veil had. Met regt heeft Doyer de warme hulde verdiend hem door zijnen vriend, den Hoogleeraar P.O. van der Chijs, toegebragt.

Zie *Hand. der Jaarl. Algem. Vergad. van de Maatsch. van Ned. letterk. te Leid.* 1854; *Levensberigten*, bl. 1-18; *Boekz. der gel. wereld*, 1853. b. bl. 508; Brinkman, *Naaml. van Boek.* bl. 42, 43.

[Dowa van Doyingha]

DOYINGHA (DOWA VAN) werd in 1418 Grietman van Dantumadeel, woonde te Dantumawoude en werd in 1423 opgevolgd door Syds Thiarda.

Zie van Sminia, *Naaml. van Grietm.* bl. 114.

[Louis Dozembrugge]

DOZEMBRUGGE (LOUIS) of D'OZEMBRUGGE, geboren te Mechelen, was een der leden van het Verbond der Edelen. Waarschijnlijk was zijn naam D'oyembrugge, en dan was hij heer van Impde, bij Mechelen gelegen, en gehuwd met Maria Kerremans.

Zie te Water, *Verb. der Edelen.* D. II. bl. 350.

[Pieter Dozenne]

DOZENNE (PIETER) schreef:

Zedenleer van Jezus Christus. Utr. 1737. 8°.

Zie A r r e n b e r g , *Naamreg. van Ned. Bock.*

[François Dozy]

DOZY (FRANÇOIS), geboren te Leiden den 27sten December 1807, was de zoon van Jan Pieter van Klinkenberg Dozy, notaris aldaar, en van Vrouwe Maria Johanna Bodel. Na voorbereidende studiën in de oude en nieuwe talen en de Wiskunde, werd hij aanvankelijk tot Apotheker opgeleid, maar liet zich in 1825 als student aan de Leidsche Hoogeschool inschrijven, waar hij zich met ijver op de studie der Natuur- en der Geneeskunde toelegde; zóó zelfs, dat hem op den 8sten Februarij 1827 de eer der bekrooning te beurt viel van wege de faculteit der Wis- en Natuurkundige wetenschappen, voor zijn ingezonden prijs antwoord over de Stoechiometrie, hetwelk in de *Annales Academicae Lugduno-Batavae* 1826-1827 is opgenomen, onder den titel van: *Responsio ad quaestionem chemicam*: *quaeritur expositio concinna et perspieua elementorum staechiometriae?* Het was echter de kruidkunde bovenal, wier beoefening, als door eene aangeborene zucht, hem het meest uitlokte en waardoor hij zich later eene Europeesche vermaardheid verwierf. Met groote inspanning bestudeerde hij haar, en waren het in het begin van zijn studenten leven de omstreken der stad Leiden, die hem een ruim veld voor zijne geliefkoosde studie aanboden, ook toen hij in 1830 als jager was uitgetrokken, was het de provincie Noord-Brabant, die voor hem hare schatten ontsloot, en met wier planten geheimen hij zich op het affuit van een kaon gemeenzaam maakte Na zijne terugkeer in den herfst van 1831, bij het heerschen der cholera epidemie, wijdde hij zich, eerst te Rotterdam, later te Leiden, waar hem de directie over het aldaar opgerigt cholera hospitaal was opgedragen, geheel aan de behandeling der door die ziekte aangetaste personen. Hij werd voor zijne ijverige bemoeijingen voor de lijdende menschheid, den 28sten November 1832 honoris causa tot Doctor in de geneeskunde bevorderd, gaf later een verslag uit over die epidemie in het *geschiedverhaal van de cholera-epidemie te Leiden*, in 1833 aldaar door de Heeren C. Pruys van der Hoeven, C.W.H. van Kaathoven en G. Salomon uitgegeven, en verwierf zich op den 29sten Junij 1833 den titel van Doctor in de Wisen Natuurkundige wetenschappen, door de verdediging van eene *Dissertatio chemica de terra minerali*. (Lugd. Bat. 1833. 8o).

Dozy zette zich nu als geneesheer te Leiden neder, en verwierf er zich door zijne kunde, ijver en menschlievendheid algemeene achting; maar zwoegende onder de lasten eener groote geneeskundige praktijk, bleef hem de beoefening der plantkunde dierbaar, en wijdde hij daaraan al den tijd die hem van zijne andere bezigheden overig bleef. Hij was een ijverig lid der Vereeniging voor de Flora van Nederland en zijne Oost-Indische bezittingen, die hem veel te danken heeft, en die hem onder anderen de zorg voor haar Herbarium toevertrouwde. Daarenboven had hij een belangrijk aandeel aan de zamenstelling en

de redactie van het *Nederlandsch Kruidkundig Archief*, in vereeniging met de Heeren Molkenboer en de Vriese uitgegeven. Doch bovenal heeft hij in de wetenschappelijke wereld eenen eervollen naam verworven, door de werken die hij of alleen, of gezamenlijk met zijn vriend Dr. J.H. Molkenboer heeft het licht doen zien, en die getiteld zijn:

Novae Fungorum species in Belgio Septentrionali nuper detectae, *cum* 2 *tab.* Lugd. Bat. 1846. gr. 8°.

Musci frondosi Archipelagi Indici et Japoniae inediti, Lugd. Bat. 1846. 4°. cum figurib.

Bryologia Javanica seu descriptio muscorum frondosorum Archipelagi Jndici, *iconibus illustrata*, Lugd. Bat. 1845. 8°. maj. Fasc. I. cum. tab.

Deze werken zijn door Dozy in vereeniging met Dr. Molkenboer bewerkt; ook schreven zij onder andere verhandelingen, eene: *Over de mosvegetatie van Suriname en Venezuela*, geplaatst in de *Werken der Hollandsche Maatschappij van Wetenschappen te Haarlem*.

Voorts zag van hem alleen het licht:

Bydrage tot de Anatomie en Phytographie der Sphagma; *uitgegeven door de Koninklijke Academie van wetenschappen te Amsterdam*. Amst. 1854. 4°. m. pl.

De verdiensten van Dozy werden erkend, eerst door zijne benoeming tot Correspondent van het Koninklijk Nederlandsch Instituut in 1847, en na de opheffing van die instelling, in 1855 tot lid der Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam. Hij was den 9den Mei 1836 gehuwd met Mejufvrouw Wilhelmina Johanna van den Bosch, die hem acht kinderen schonk, waarvan zes nog in leven zijn. Hij overleed den 7den October 1856 te Nieuwied, waar hij met zijne echtgenoote, die aldaar hare opvoeding genoten had, was heengegaan, om het honderd-jarig bestaan van het opvoedings Instituut te gaan vieren, en werd op het kerkhof der Hernhutters aldaar begraven.

Zie W. Vrolik, *Levensbesch. van François Dozy*, *in de Versl. en Mededeel. der Kon. Akadem. van Wetensch. Afdeel. Natuurk.* D. V. bl. 402; Brinkman, *Alph. Lijst van Boek*.; dezelfde, *Alph. Naaml. van Boek. Landk.* enz. over 1846, 1847, 1848, 1849, 1851, 1854; Holtrop, *Bibl. Medico-Chirurg*, p. 81; *Algem. Konst- en Letterb.* 1854, bl. 403, 1855, bl. 70, 175, 1856, bl. 321.

[Hendrik Schreuder van Draag]

DRAAG (HENDRIK SCHREUDER VAN), noemde zich liefhebber der waarheid, Poëet en Mathematicus en vervaardigde een treurspel *Susanna*, een *Lofgedicht op Amstels wijzen Raad* en een *Heldendicht*, allen door Katharina Lescailje vermeld, die van Draag een puik dichter noemt. Genoemde stukken zijn voor als nog nergens gevonden.

Zie van der Aa, *Nieuw woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 46, 47.

[Johan Drage]

DRAGE (JOHAN), geboren te Borgfelt bij Bremen, waar zijn vader G e r h a r d D r a g e predikant was; hij werd in 1760 predikant te Petersbierum en in 1767 te Marrum, alwaar hij in het jaar 1796 overleed, oud 72 jaren en schreef:

Uitbreiding over het zeer nuttig Vraagboek van de drie Predikanten M. Duirsma, *H. Mentes* en *D. Duirsma.*

Zie S t e e n s t r a , *Oudheidk. Aant. van de Dorpen en Kloost. der Grieteny Barradeel*, bl. 51; A r r e n b e r g , *Naamreg. van Ned. Boek.*

[Nicolaas van Zuylen van Drakenborch]

DRAKENBORCH (NICOLAAS VAN ZUYLEN VAN), afkomstig uit het edel en aanzienlijk geslacht D r a k e n b o r c h in de provincie Utrecht te huis behoorende, hetwelk aan de stad van dien naam verscheidene achtenswaardige regenten geschonken heeft. Hij komt in 1579 voor als onderteekenaar voor de stad Utrecht van de vermaarde Unie aldaar gesloten, en was in 1586 Schout van Utrecht; doch niet tot de partij van L e i c e s t e r behoorende, werd hij met anderen in dat jaar de stad uitgezet; doch de Staten van Holland beschermden hem, en hij werd na de omkeer van zaken te Utrecht in 1588 in zijn ambt hersteld. Hij stelde toen tegen den gevangenen Burgemeester van Utrecht P r o u n i n g v a n D e v e n t e r eenen schriftelijken eisch in, die uit vierhonderd artikelen bestond en eindigde met zijnen dood te vorderen, waaraan evenwel geen gevolg gegeven werd.

Zie W a g e n a a r , *Vaderl. Hist.* D. VIII. bl. 166, 167, 169, 301, 303; A r e n d , *Algem. geschied. des Vaderl.* D. II. St. VI. bl. 289.

[Arnoldus Drakenborch]

DRAKENBORCH (ARNOLDUS), geboren te Utrecht den 1sten Januarij 1684, was afkomstig uit hetzelfde geslacht als den voorgaande. Zijn grootvader was A r n o l d u s D r a k e n b o r c h die in het Kapittel der Kanunnikken ten Dom het Schouts-ambt bekleedde, zijn vader E v e r t of E v e r a r d D r a k e n b o r c h , Doctor in de Regten en Secretaris van het Domkapittel, en zijne moeder S u s a n n a d e B a n e . A r n o l d u s was de oudste van elf kinderen en genoot het onderwijs aan de Latijnsche School in zijne geboorteplaats, vertrok daarop naar Lingen, keerde na drie jaren terug en studeerde aan de Utrechtsche Hoogeschool in de Regtsgeleerdheid, daarna ook te Leiden, alwaar hij in 1707 den Doctoralen graad verkreeg, na het verdedigen eener Latijnsche verhandeling *de Officio Praefectorum Praetorio*, die in den *Thesaurus Dissertationum* van O e l r i c h s werd opgenomen, en ook te Utrecht in 1707 in 4° het licht zag. Hij was er evenwel niet toe te brengen om van zijnen graad voor de regtbank gebruik te maken, en besteedde zijne ledige uren tot de vertaling van den Dichter S i l i u s I t a l i c u s , wiens verheven dichtstuk eene naauwkeurige uitgave en opheldering behoefde. Hiermede bezig deed hij eene reize met zijnen vriend en leidsman P e t r u s B u r m a n naar Frankrijk, en verzamelde voor de uitgave van bovengenoemden dichter vele stukken, door de hulp van den geleerden M o n t f a u c o n te Parijs. Teruggekeerd werd hij in B u r m a n 's plants

benoemd tot Hoogleeraar in de welsprekendheid en geschiedenis, en deed in Mei 1716 zijne intree-rede: *de utilitate et fructu, qui ex humanioribus disciplinis in omne genus hominum et doctrinarum redundent.* Als aftredend Rector Magnificus heeft hij in 1722 eene redevoering gehouden over de vraag: *Unde fiat ut studia humaniora tantopere hodie negligantur?* en hij heeft den 27sten Maart 1736 het eerste eeuwfeest der Utrechtsche Academie gevierd, in de Domkerk, met eene *Oratio panegyrica in natalem saecularum Academiae Trajectinae* (Traject. 1736. 4o).

Drakenborch wordt door zijne tijdgenooten genoemd een godsdienstig mensch, zedig, deftig, nederig, openhartig en opregt. Hij was gehuwd met Katharina van de Wall, die hem vier kinderen schonk, welke allen jong zijn gestorven. Hij zelf overleed den 16den Januarij 1748, en zijne nagedachtenis werd gehuldigd door eene Latijnsche lijkrede van zijnen vriend en ambtgenoot Johannes Oosterdijk Schacht, die door den druk is bekend gemaakt (Utr. 1748. 4o). Zijne afbeelding naar J.M. Quinkhard, door Houbraken, ziet het licht.

De werken door Drakenborch of van anderen of van zich zelven uitgegeven zijn getiteld:

De praefectis Urbis, Ultr. 1704. 4o. herdrukt ald. 1752. 8o.

C. Silius Italicus cum notis variorum, Ultr. 1717. 4o.

Lijkreden over F. Burman, den zoon, Utr. 1719. 4o.

Breves positiones, quibus Historia Foederati Belgii illustratur, Ultr. 1737. 8o. (zonder zijn naam).

Titi Livii Historiarum libri cum notis integris doctorum virorum, 7 tomi, Amst. 1738-1746. 4o.

Lijkreden over Prof. H.S. van Alphen, Utr. 1743. 4o.

Aanhangsel op de Kerkelijke Oudheden van Nederland, Utr. 1744. 8o. (zonder zijn naam)

Redevoering gedaan voor den Doorlugtigste Vorst en Heere W.C.H. Friso, Prins van Oranje en Nassauw enz. toen Zijne Hoogheid tot Stadhouder, Capitein en Admiraal Generaal van de Provintie van Utrecht enz. ingehuldigd wierd, op den 27sten July 1747, Utr. 1747. 4o.

Voorts bestaan er van hem korte aanmerkingen op het *Lexicon Atticum* van Thomas Magister, die van zijne Grieksche taalkennis kunnen getuigen, en gevoegd zijn bij de uitgave van dat werk in 1757 te Leiden in 8o. Hij liet onvoltooid achter zijne *Origines Trajectinae*, waarvan het handschrift, 44 bladzijde in 4o, berust op de Bibliotheek der Maatschappij van Nederlandsche letterkunde te Leiden.

Zie *Boekz. der Gel. wereld*, 1716 *a* bl. 581, 1748 *a* bl. 110, 595 604, 610; van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I. III. IV; Ferwerda, *Cat. Univers.* D. I. St. III. bl. 177, St. IV. bl. 169, St. XII, bl. 64; Saxe, *Onom. liter.* T. VI. p. 73, 74; de Chalmot, *Biogr. Woordenb.*; van Kampen, *Geschied. der Ned. lett. en Wetensch.* D. II. bl. 253, 254; Collot D'Escury, *Holl. Roem*, D. IV St. I. *Aant.* bl. 227-229; *Cat. van de*

Bibl. der Mautsch. van Nederl. Letterk. te Leid. D. I. bl. 77, D. II. bl. 41, 1ste verv. bl. 94; M u l l e r , *Cat. van Portr.* bl. 74.

[Drakenburg]

DRAKENBURG, een kunstschilder door d e C h a l m o t , (*Biogr. Woordenb.*) vermeld, doch wiens bestaan wij met den Heer K r a m m in twijfel trekken, en eene verwarring vermeenen te zijn met R i c h a r d B r a k e n b u r g .

[Johannes Drapentier]

DRAPENTIER (JOHANNES) werd te Dordrecht in 1717 tot muntgraveur aangesteld, en vervaardigde een penning op den *Utrechtschen vrede* (1716) en een op het *eerste Eeuwfeest der Utrechtsche Hoogeschool* (1736). Hij verwierf zich echter geen grooten roem als kunstenaar. Misschien is hij de zoon van den volgende, maar dan moet zijn naam D r a p p e n t i e r geschreven worden.

Zie de W a p , *Astrea*, D. IV. bl. 194; K r a m m , *Lev. en Werk. der kunstsch.*

[D. Drappentier]

DRAPPENTIER (D.) was een kunstgraveur die in de tweede helft der zeventiende eeuw, waarschijnlijk te Dordrecht bloeide. Er komt eene door hem vervaardigde *wapenkaart der Regering* dier stad voor, in de *Beschryving van Dordrecht*, door M. B a l e n , bl. 346. Misschien is hij de vader van den voorgaande.

Zie K r a m m , *Lev. en Werk. der kunstsch.*

[Robert Drayer]

DRAYER (ROBERT)) *Junior*, was een verdienstelijk speler in treur- en blijspel onder C o r v e r . Hij vervaardigde ook gedichten, die evenwel van geringe waarde zijn. Van hem is in druk uitgegaan:

Op de verkiezínge van J.A. Scholten van Asschat, *Raed en Oudschepen der stad Amsteldam*, *tot Bewindhebber van de O.I. Maatschappij ter Kamer van dezelfde stad*, *den* 5^{den} *van Sprokkelmaand* 1751. Amst. een blad in plano.

Treurgalm uitgeboezemt door de Nederlandsche Maagd, *over het smertelijk verlies van haar Teergeliefden Erfstadhouder Willem Karel Hendrik Friso*. (In de *Dichtkundige Cypressenbladen*, 1751)

Nieuwjaers-Offer, *aangestoken op het Altaar der Dankbaarheid en toegeweyd aan alle beminnaars van het Nederduytsche Schouw-tooneel*, *ter Intrede des jaars* 1765. klein 8°.

Tyd-vaers op 't leggen van den eersten steen van den Haagschen Nederduytschen Schouwburg, *uitgegeven door G. Corver*, *den* 18 *Sept.* 1766. een half blad in plano.

Zie *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk*, *te Leid.* D. I. bl. 298, *b* bl. 7, 263; v a n H a l m a e l , *Bijdr. tot de geschied. van het tooneel*, bl. 74; v a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 47.

[Thomas Dras]

DRAS (THOMAS) was korporaal van de ruiters van R y h o v e n , en behoorde tot hen die in het turfschip verscholen waren, waarmede in 1590 het kasteel van Brede verrast werd.

Zie *de Nanorscher.* D. VII. bl. 100, noot.

[Anthon Gotfried Dreas]

DREAS (ANTHON GOTFRIED), zoon van P e t r u s D r e a s , werd geboren te Dedesdorp, in Bremerland, den 10^{den} Mei 1710 studeerde te Jena in Saksen, en werd den 2^{den} Mei 1734 bevestigd als Luthersch Predikant op de Rijpe in Oost-Friesland. Van daar beroepen zijnde als tweede leeraar bij die gemeente te Groningen, deed hij er in het begin van 1736 zijne intrede. Kort hierna mengde hij zich in den, toen te Bremen uitgebarsten, twist over de leer der goddelijke genade. Openlijk omhelsde hij te partij van den Lutherschen Predikant T r e v i r a n u s , en werd daarin door een veertig- tal leden van zijne gemeente gevolgd. Anderen daarentegen beschuldigen hem van ontrouwheid aan de onveranderde geloofsbelijdenis van Augsburg, en hielden hem onbevoegd om langer wettig leeraar der gemeente te blijven. Twee leden van den kerkenraad klaagden hem aan bij het Evangelisch Luthersch Consistorie te Amsterdam, of maakten ten minste van deze zaak zulk een gerucht, dat nog in 1736 eene commissie naar Groningen gezonden werd, om, ware het mogelijk, de rust te herstellen. D r e a s bleef ongemoeid, tot dat hij, ten laatste nog meer aanhang verkrijgende, onbewimpeld voor zijne gevoelens uitkwam. Het consistorie te Amsterdam zond in 1739 andermaal afgevaardigden naar Groningen, benevens eene commissie uit daartoe gekozene Predikanten en Ouderlingen van Leeuwarden, Deventer en Zwolle, en door dezen werd D r e a s den 12^{den} Junij van genoemd jaar van zijne bediening ontzet. Hij verliet daarop met zijnen broeder P e t r u s , predikant op de Rijpe in Oost-Friesland, en een aantal van zijne gemeenteleden, het kerkgenootschap, waarin hij geboren en opgevoed was, en gaf bij deze gelegenheid zijne geloofsbelijdenis in het licht, waarvan wij den titel nader mededeelen. Hij verkreeg van de Groningsche Regering een wettig ontslag, daar hij zijne ontzetting wederregtelijk beschouwde en dus geene kracht konde hebben. Een ander verzoek om eene afzonderlijke gemeente te mogen oprigten, en daartoe een der gasthuiskerken in te ruimen, werd hem evenwel om redenen geweigerd, waarvan hij de billijkheid erkende. Nu aarzelde hij en zijne volgelingen geen oogenblik om tot de Groningsche gemeente der Hervormden over te gaan, door welke zij met opene armen ontvangen werden. In datzelfde jaar stelde hem de Regering tot Hoogduitsch Predikant in de Pelster-gasthuis-kerk aan, nadat hij vooraf in eene vergadering van Hoogleeraren in de Godgeleerdheid en van afgevaardigden uit de provinciale Synode de redenen van de verandering zijner geloofsgevoelens had blootgelegd. Met welgevallen werd hij toegelaten, en weldra in 1740 door de Staten van Stad en Lande benoemd tot Provinciaal Hoogduitsch Predikant, ten dienste der Hoogeschool en der vreemdelingen. Acht jaren nam hij, tevens lid zijnde der Classis van Groningen en het Gooregt, dien post tot ongemeene stichting waar, toen hem de Hervormde gemeente

te Eé en Engwierum in Friesland in 1748 tot haren leeraar riep, waar hij den 13^{den} Maart 1766 overleed. Ook had hij in 1742 en 1747 de krijgsmagt van den Staat als leger-predikant gevolgd. Zijn broeder P e t r u s , op zijn verzoek van zijne bediening onslagen, en door de coetus van de Hervormde kerk te Emden onderzocht zijnde, bij wijze van een theologisch gesprek, werd kort daarna in 1743 beroepen bij de Hervormde gemeente van Akkerwoude in Friesland, waar hij tot in 1789 het Evangelie verkondigd heeft, toen hij emeritus werd.

De volgende werken zien van D r e a s het licht:

Geloofs-Belijdenis van de Bezonderheid der Genade Godts in de Verkiezinge, *Verlossing en Roeping tot Zaligheid*, *gelijk ook van de H. Sacramenten*, *Doop en Avondmaal*, *volgens het Goddelyke Woord uit de Symbolische Bocken der Luthersche kerke verdedigt*, *aan Hun Ed. Mog. Heeren Burgemeesteren en Raad der stadt Groningen*, *wegens daarover geschiedde aanklagte*, *den* 24sten *Maart* 1739, *ootmoedigst overgegeven*, *en nu wijder uitgebreidt*. Gron. 1739 8°.

Dit werkje werd door de Hoogleeraren G e r d e s en v a n d e n H o n e r t gunstig aanbevolen, en door H e n r i c u s L a m p e toen leeraar te Gödens, later te Bremen, in het Hoogduitsch vertaald. 1740.

Onderzoek over den kerkelijken vrede tusschen de Protestanten, *en in 't bezonder over het gevoelen van de Algemeenheid der genade Godts*, *zijnde hedenaags 't voornaamste beletsel van dien*. Gron. 1744. 8°.

Naamlijst der Heeren Predikanten, *die onder 't ressort van de E. Classis van Dokkum zedert de Reformatie gedient hebben*, *geschreven door D. Wilhelmus Columba*, *met aanmerkingen vermeerdert en uitgegeven door wijlen D. Anth. Gotfr. Dreas*, Leeuw. 1766. 8°.

Zie die *Naaml.* bl. 11, 90-93; C. A d a m i , *Naaml. der Pred. in de Prov. Gron. en Ommelanden*, bl. 169; *Boekz. der gel. wereld*, 1739, *b.* bl. 377, 1741. *a* bl. 701, 1743. *a.* bl. 106, 342, 1744. *a.* bl. 608, 1747. *a.* bl. 730, 1748. *a.* bl. 499, 628, 748, 1752. *b.* bl, 412, 413, 535; B r u c h e r u s , *Gedenkb. van Stad en Lande*, bl. 22, 284; Y p e y , *Kerk. Geschied. van de* 18*de eeuw*, D. VII. bl. 145-147; Y p e y en D e r m o u t , *Geschied. der Ned. Herv. Kerk.* D. III. bl. 388-393; *Aanteek.* bl. 196-204; G l a s i u s , *Godgel. Nederl.* D. I. bl. 381-383.

[Cornelis Jakobszoon Drebbel]

DREBBEL (CORNELIS JAKOBSZOON) werd in het jaar 1572 te Alkmaar geboren. Hij behoorde tot een eerlijk en deftig geslacht, hetwelk ook Magistraatspersonen heeft opgeleverd. Het berigt dat de vader van D r e b b e l een boer was, schijnt aan 's mans boerachtig voorkomen zijn oorsprong te danken te hebben. Gedurende zijne kindsche jaren werd D r e b b e l de huisgenoot van H u b e r t G o l t z i u s , bij wien hij zich in het plaatsnijden geoefend heeft. Hij legde zich ook op de wijsbegeerte en wiskunde toe, en maakte snelle voortgangen in die

wetenschappen. Of hij aan de Leidsche hoogeschool gestudeerd heeft is niet bewezen. Het schijnt echter dat D r e b b e l geen bepaald ambt heeft uitgeoefend, maar eenige jaren, gehuwd met de zuster van genoemden G o l t z i u s , gewoond heeft te Alkmaar, in het hoekhuis van den Koningsweg, daar de stad Hoorn uithing, en niet van tijdelijke middelen ontbloot was.

Reeds vroeg had D r e b b e l behagen geschept in de beoefening der natuurkunde, voornamelijk het practische gedeelte, hetwelk teregt door de Franschen *Physique amusante* genoemd wordt. Meer vermaak dan nut opleverende, verwierf hij er zich bij onze toenmalige landgenooten weinig roem mede, en dit kan aanleiding gegeven hebben, dat D r e b b e l op het denkbeeld gekomen is zich naar olders te begeven. Hoe dit zij, niet langer dan 1604 bleef hij te Alkmaar, toen hij naar het hof van J a c o b u s I, Koning van Engeland, vertrok, in wiens gunst hij zich aanbeval, en door wien hij met een jaargeld begiftigd werd.

Het gerucht van hetgeen door D r e b b e l aan het Engelsche hof verrigt werd, kwam ter oore van Keizer R u d o l f II, die te Praag zijne hofhouding hield. De lust en het behagen hetwelk deze in de natuur-, wis- en scheikundige wetenschappen had, deed hem D r e b b e l uitnoodigen tot hem te komen, wiens eigenliefde daardoor gestreeld werd en die aan die roeping, met toestemming van Koning J a c o b u s gehoor gaf. De fortuin was hem daar evenwel niet gunstig; althans hij geraakte in de gevangenis. Volgens sommigen viel hem dit lot ten deel door vermoeden van ketterij, volgens anderen uit wraakzucht van den Keizer, aan wien D r e b b e l het geheim van zijne kunst niet wilde mededeelen. Hij herkreeg zijne vrijheid; doch het blijkt niet dat hij bij den vorst of bij de geleerden van zijn land eenige achting genoten heeft. Zeker althans mogen wij stellen dat hij nimmer de leermeester van den zoon van F e r d i n a n d II kan geweest zijn, en dan ook niet met den titel van Raad van dien vorst beschonken geworden is. Zeer zeker is het dat D r e b bel zich, na zijne in vrijheidstelling, weder naar Engeland zal begeven hebben, waar hij in 1619 als wiskunstenaar Koning J a c o b u s diende, en met W i l l e m B o r e e l en C o n s t a n t i j n H u y g e n s gemeenzamen omgang hield. Een jaar daarna was hij, naar aller getuigenis, te Praag, toen die stad door F r e d e r i k V, Keurvorst van den Palts en Koning van Bohemen, werd ingenomen. Zijne goederen werden hem ontnomen, en hij zelf in de gevangenis geworpen, niets anders dan den dood voor oogen hebbende. Door tusschenkomst der Staten, en van den Koning van Engeland, werd hij in vrijheid gesteld. Hij woonde sedert te Londen, alwaar hij in 1634 overleed. Hij bezat eene dochter die met zekeren K u f l a e r of K u f l e r gehuwd was.

Bij de zamenstelling van dit levensberigt hebben wij van

de geloofwaardigste berigten gebruik gemaakt, ofschoon wij niet ontkennen kunnen, dat het verhaal van 's mans leven verre van volledig is. Die zelfde onzekerheid bestaat ook omtrent de uitvindingen, die door D r e b b e l zouden gedaan zijn. Terwijl toch door sommige schrijvers de wonderlijkste verhalen omtrent zijn vernuft gedaan zijn, worden door anderen zijne verdiensten verkleind en ontkend. Even als gewoonlijk zal de waarheid wel in het midden leggen, en zonder ons in te laten met het voor en tegen te melden, zullen wij als den slotsom van ons onderzoek het volgende mededeelen. Vooraf gaat hier de opmerking dat de onzekere berigten die daaromtrent tot ons gekomen zijn, meerendeels aan D r e b b e l zelf te wijten zijn. Het valt toch niet te ontkennen dat hij, zeer met zijne kunst ingenomen zijnde, onwillig was daarover mededeelingen te doen, vreezende dat anderen hem zouden navolgen, en het is hierdoor, dat zoowel wij thans niet in staat zijn om te beoordeelen in hoeverre dezelve op wetenschap gegrond was, als dat de meeste van zijne uitvindingen verloren zijn gegaan.

Allereerst dan hebben wij melding te maken van zijn *Perpetuum mobile* of *Eeuwigdurende beweging*, waarvan door hem zelven breedvoerig gewag is gemaakt. Uit zijne beschrijving, die hij, in het aan te halen werk, daarvan geeft, is evenwel moeijelijk de ware gesteldheid van die uitvinding op te maken. Het schijnt een soort van planetarium geweest te zijn, waarbij eenige werktuigen waren gevoegd, om weêr-licht en andere natuurverschijnselen na te bootsen. Er wordt gemeld dat D r e b b e l zijne uitvinding aan Koning J a c o b u s vereerde, uit dankbaarheid voor zijne verlossing uit den kerker, en daarbij voegde eene *Dedicatie* aan den vorst, die in het werk van D r e b b e l gevonden wordt, dat getiteld is:

Een kort tractaet van de Natuere der Elementen, *ende hoe zy veroorsaeken den Wind*, *Regen*, *Blixem*, *Donder*, *ende waeromme dienstich zijn. Gedaen door Cornelis Drebbel*. Rotterd. 1621. 8°. met een duidelijk afbeeldsel in houtsnede van den schrijver.

De verklaring die D r e b b e l in genoemde *Dedicatie* omtrent zijne uitvinding geeft, is zoo stellig en zoo plegtig tevens, dat wij, om de woorden van den schrijver van *Hollands roem* te gebruiken, den man geen geloof mogen weigeren, zonder zijne nagedachtenis, in eenen zedelijken zin, de grofste beleediging aan te doen. En nogtans wordt de eer der uitvinding hem betwist, door den geschiedschijver B r a n d t, die haar toekent aan P i e t e r J a n s z o o n H o o f t, die, volgens een ander schrijver, met J a c o b d e G r a a f f eene fabriek van Chemicaliën oprigtte en met hem een kunststuk vervaardigde, aan hetwelk zij den naam van *Perpetuum mobile* gaven, dat door J a c o b d e G r a a f f aan D r e b b e l toevertrouwd werd, die er mede naar Engeland trok, en aldaar, zoo al niet zich zelven als den ver-

vaardiger voordoende, evenwel den naam des uitvinders verzweeg; doch niet in staat was om het kunststuk, waarvan een der raderen door de Koningin gekwetst was en daardoor stil stond, te herstellen. Het werktuig, dat bestemd was om eeuwigdurend te loopen, bleef nu voor goed stilstaan, en heeft geene vruchten voor de nakomelingschap opgeleverd.

Eene tweede uitvinding van D r e b b e l was een schip, waarmede men onder water konde doorroeijen en van Westminster naar Greenwich varen, welke twee Duitsche mijlen van elkander verwijderd liggen, ja, tot vijf of zes Duitsche mijlen ver. Was men in dat schip, dan kon men er onder water in lezen en alles duidelijk zien, zonder dat men kaars- of lamplicht noodig had. Dit schip heeft vele jaren daarna op de Theems buiten Londen gelegen. Met hetzelve heeft D r e b b e l eenen dubbelen roem ingeoogst; met de werktuigelijke uitvinding van het schip namelijk, en met het middel te hebben verstrekt om bederf van lucht onder water voor te komen, of wanneer dit zich ontdekte, door nieuwe lucht den dampkring te zuiveren. Engelsche schrijvers hebben hem de eer der werktuigelijke uitvinding zoeken te betwisten, op grond dat M e r s e n n u s hem het eerste denkbeeld daartoe in zijn werk *Hydraulica Pneumatica arsque navigandi* zou hebben aan de hand gedaan; maar deze bewering vervalt, door de opmerking dat M e r s e n n u s werk tien jaren na het overlijden van D r e b b e l te Parijs voor het eerst is uitgegeven.

Ofschoon het thans aangenomen is dat D r e b b e l geene aanspraak kan maken op de uitvinding der Mikroskopen en Verrekijkers, waarvan het overigens wel den schijn heeft dat hij zich die heeft laten aanleunen, kan het echter niet ontkend worden, dat hij de kracht der eersten vergroot heeft en dus als verbeteraar der Mikroskoop kan worden aangezien. Wat de uitvinding van den Thermometer betreft, ofschoon wij die niet aan hem zouden durven toekennen, schijnt hij daarop toch wel eenige aanspraak te maken; zeker althans is het dat hij er velen vervaardigde, en, daarmede bezig zijnde, op de uitvinding der scharlakenverw kwam, door de toevallige vermenging der tinktuur van Cochenille, met eene oplossing van tin in salpeterzuur, en welke kleur lang bekend is geweest onder de benaming van *Color Kufterianus*, of *kleur van Kufter*, naar zijn schoonzoon alzoo genoemd, die toen ter tijd eene lakenfabriek te Leiden had en aan wien D r e b b e l zijne uitvinding schijnt medegedeeld te hebben.

Behalve de genoemde uitvindingen zijn er nog anderen door D r e b b e l gedaan, of die hij voorgaf gedaan te hebben, die wij stilzwijgend voorbijgaan. Van zijn *Muzyk-Instrument;* van zijne brillen, waardoor men bij nacht kon zien; van zijne manier om midden in den zomer eene kamer zoo koud te maken, dat men het er niet kon uithouden; van zijne wijze om zelfs

in den winter eenden- en hoendereijeren kunstmatig te doen uitbroeijen; van zijnen uurwijzer, die in geen vijftig of honderd jaren behoefde opgewonden te worden en van meer andere zijner ontdekkingen of kunsten, is te weinig tot ons gekomen, om hare wetenschappelijke waarde te kunnen beoordeelen. Genoeg zij het aangevoerde evenwel, om D r e b b e l een man te noemen, die niet van verdiensten ontbloot was, en die, al stellen wij hem, met H u y g e n s , niet gelijk met de beroemde wijsgeeren der ouden, of al zeggen wij het den Alkmaarschen kronijkschrijver niet na ‘dat zyn vernuft en scherpzinnig begryp in de gansche Wereld geen gelyk en hadde in de philosophie’, nogtans een allerzeldzaamst vernuft was en geene plaats kan ontzegd worden onder hen wier namen met lof verdienen vermeld te worden.

D r e b b e l was ook beoefenaar der fraaije kunsten, en beoefende de graveerkunst, die hij bij G o l t z i u s geleerd had. Behalve de *zeven vrije kunsten*, door hem naar zijnen leermeester gegraveerd, bestaat er nog eene gravure van hem, *Salomons eerste regt*, naar K a r e l v a n M a n d e r , en *Esther bij Ahasveros*. Behalve daardoor deed hij zich als kunstig graveur kennen, door de *Groote kaart* of *plattegrond der stadt Alkmaar*, met zinnebeeldig bijwerk, voorkomende in E i k e l e n b e r g 's *Alkmaar en zijne geschiedenissen*.

Eene tweede vermeerderde uitgave van het genoemde werk van D r e b b e l , zag het licht onder den titel van:

Grondige oplossinge van de Natuur en Eygenschappen der Elementen, *en hoe sy veroorsaken Donder*, *Blixem*, *Hitte*, *Koude*, *Wind*, *Regen*, *Hagel*, *Sneeuw*, enz., *en waartoe sy dienstig zijn. Alsmede een klare beschryvinge van de quinta Essentia of vyfde wesen. Noch een Dedicatie van 't Primum Mobile. Alles gedaan door den grooten Hollandschen Philosooph Cornelis Drebbel*, *van Alkmar. Den tweeden druk*. Rott. 1701. 12°. Nogmaals herdrukt Amst. 1709, Idem 1732. 12°. Ook in de Latijnsche taal (Hamb. 1621. 12°.) werd dit werkje, kort na de eerste uitgave in het Hollandsch, vertaald en daaruit in de Fransche, Hoogduitsche en Italiaansche talen overgezet.

Zie *Kronijk der stad Alkmaar*, bl. 188-195; v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I; d e C h a l m o t , *Biogr. Woordenb.* D. VIII. bl. 348-351; v a n W i j n , *Bijv. en Aanm. op de Vaderl. Hist. van* W a g e n a a r , D. X. bl. 37, 38; v a n Z u t p h e n , *Ned. Uitv.* enz. bl. 66, 70, 72; J. P. v a n C a p p e l l e , *Bijdr. tot de geschied. der Wetensch. en Lett. in Nederl.* bl. 65-126, met portret; v a n K a m p e n , *Geschied. der Lett. en Wetensch. in Nederl.* D. I. bl. 322, 323, D. III. bl. 112, 113; C o l l o t d'E s c u r y , *Holl. Roem*, D. IV. St. II. bl. 446, D. VI. St. I. bl. 69-76; v a n E n s t K o n i n g , *het Huis te Ilpendam*, bl. 18, 42; A l i C o h e n , *Oude en Middel-Geschied. van de Geneesk.* bl. 408; I m m e r z e e l , *Lev. en werk. der Kunstsch.*; *de Navorscher*, D. III. bl. 196, D. IV. bl. 174, D. V. *Bijbl.* bl. XXXIV, XXXV.

[Johannes Dregt]

DREGT (JOHANNES) geboren te Amsterdam, schilderde land-

schappen en figuren. Op de Stads Teeken-Akademie werd hem den gouden eereprijs toegewezen. De moderne zaal in den Hollandschen schouwburg werd in 1774 door hem geschilderd. Hij was de leermeester in het teekenen van Willem Bilderdijk en overleed in den ouderdom van ruim zeventig jaren te Amsterdam in 1807.

Zie van Eynden en van der Willigen, *Gesch. der Vaderl. Schilderk.* D. II. bl. 260; Immerzeel, *Lev. en werk. der kunstsch.*

[Charles Drelincourt]

DRELINCOURT (CHARLES), derde zoon van Charles Drelincourt, vermaard Fransch godgeleerde, en van Marguerite Boldue, werd te Parijs op den 1sten Februarij 1633 geboren. Hij genoot zijne eerste wetenschappelijke opleiding te Saumur, daarna te Montpellier, waar hij in 1654 tot geneesheer bevorderd werd. Kort hierna werd hij tot opper-geneesmeester in 's Konings leger onder den Maarschalk de Turenne in Vlaanderen verkozen, alwaar hij tot in 1659, en naderhand te Parijs, zijne kunst met goed gevolg uitgeoefend heeft, tot dat hij in 1668 door Curatoren der Leidsche Hoogeschool tot gewoon Hoogleeraar der geneeskunde beroepen werd. Twee jaren later werd hem ook het onderwijs der Ontleedkunde opgedragen. In beide betrekkingen, ook als onderwijzer bij het Collegium Medico-Practicum, heeft hij zich omtrent de Hoogeschool en de wetenschap zeer verdienstelijk gemaakt, en in het bijzonder ook veel tot de vorming van den grooten Boerhaave toegebragt, daar hij de eenige Hoogleeraar was, wiens lessen over de geneeskunde door laatstgenoemde werden bijgewoond. Hij was een zeer geleerd man, die bijzonder ervaren was in de kennis der Grieksche en Latijnsche taal. Groot was zijn roem als geneesheer, zoodat hij meermalen bij de grooten van het land geroepen werd. Bij Willem III en zijne gemalin stond hij in hooge achting, terwijl hij als godvruchtig, vriendelijk en weldoend man bij iedereen bemind was. Hij is te Leiden op den 31sten Mei 1697 overleden en heeft niet gewild dat er eene lijkrede op hem gehouden werd. Zijne afbeelding is in de *Effigies* bij van der Aa. Zijne verspreide geschriften zijn door Boerhaave, met eene Voorrede en eene beschrijving van zijn leven verrijkt, uitgegeven, onder den titel van:

Caroli Drelincurtii *Opuscula medica quae reperiri potuere omnia*, Hagae-Com. 1727. 4o.

Zie Hoogstraten, *Woordenb.*; Saxe, *Onom. Lit.* T. V. p. 11; Sandifort, *Museum Anatom. Introd.* p. IX, X; van Kampen, *Geschied, der Lett. en Wetensch. in Nederl.* D. II. bl. 49, 61, Siegenbeek, *Geschied. der Leidsche Hoogesch.* D. I. bl. 184, 189, 219, 294, D. II. bl. 112, *Toev. en Bijl.*. bl. 140, 141; *Biograph. Univers.* T. VI. p. 253; Ali Cohen, *Oude en Middel-Geschied. der Geneesk*. bl. 511; van der Boon, *over de ontleedk. van den mensch*, bl. 46, 70, 105, 106, 107, 108, 111; Haag, *la France Protest*. in voce.

[W. van Dremmen]

DREMMEN (W. VAN) was schoolmeester te Philippine, die in zijn stuk: *Rouwklagen over het overlijden van zijne Hoog-*

heid Willem Karel Hendrik Friso enz., geplaatst in het *Aanhangsel van de Dichtkundige Cypressenbladen*, niet alleen toonde een zeer slecht dichter te zijn, maar ook een zeer slecht onderwijzer, die zelfs met de taal niet overweg kon.

Zie van der Aa, *Nieuw Woord. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 47.

[Willem van Drenkwaart]

DRENKWAART (WILLEM VAN), afkomstig uit een oud Hollandsch geslacht, dat tot wapen voerde een rood veld beladen met een staande zwaan van zilver, gekwartileerd met dat van Heenvliet. Hij was de zoon van Boudewijn van Drenkwaart en van Maria van Kleiburg. Hij was Heer van Giessenburg en voor de helft van Pietershoek, Raad en Rentmeester Generaal van Zuid-Holland in 1539 en overleed in 1554, gehuwd geweest zijnde met Kornelia van Steenhuizen. Zij hadden twee kinderen, Boudewijn, die volgt, en Adriana, die huwde met Adriaan van Meusienbroek.

Zie van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 938.

[Boudewijn van Drenkwaart]

DRENKWAART (BOUDEWIJN VAN), zoon van den voorgaande, was in 1515 geboren, werd Burgemeester van Dordrecht in 1560 en was Leenman des Konings van Spanje en Raad en Rentmeester-Generaal van Zuid-Holland. Hij behoorde tot de personen, welke in den jare 1567 voor Commissarissen van den Hove zijn gedagvaard en gecompareerd tot aflegging van den gerequireerden eed van trouw aan den Koning. Hij was gehuwd, eerst met Catharina van Hogeland, en daarna met Johanna Suys, zuster van den President Cornelis Suys. Hij overleed in 1578 en verwekte bij de eerste vrouw drie zonen en eene dochter, bij de tweede, een zoon en eene dochter.

Zie van Leeuwen, *Bat. Ill.* p. 938, d'Yvoy van Mijdrecht en Beeldsnijder, *Verb. en Smeekschr. der Nederl. Edel.* bl. 81.

[Johan van Drenkwaart]

DRENKWAART (JOHAN VAN), zoon van den voorgaande en van diens eerste vrouw Catharina van Hogeland. Hij werd in 1543 te Dordrecht geboren en ontving daar het onderwijs aan de Latijnsche school. Spoedig tot Schepen benoemd zijnde, werd hij in 1570 Schout van Dordrecht en maakte zich berucht door zijne strenge en bloedige vervolgingen tegen de Hervormden en zijnen ijver voor de belangen van Spanje. Door de verandering van zaken in 1572 nam hij zijn ontslag en vertrok naar Brussel, waar hij tot thesaurier generaal van 's Konings domeinen in de Nederlanden en Raad van State werd aangesteld. Hij was Ridder van het Guldenvlies en voerde den titel van Baron van Dormale. Hij overleed te Brussel in 1606 en was de laatste afstammeling van zijn geslacht, daar hij bij zijne beide vrouwen, Elisabeth Clerq, dochter van Nikolaas Clerq, Pensionaris van Utrecht, en van Margaretha Bogardt of Bogaert, dochter van Jacob Bogardt of Bogaert, President van Vlaanderen, geene kinderen verwekte. Met laatstgenoemde vrouw ligt hij te Brussel in eene kapel

van de St. Gudulekerk begraven. In het klooster der Dominicanen aldaar is een opschrift hem ter eere. Hij voerde tot zinspreuk *fide et constant* (getrouw en standvastig). Zijne afbeelding door J. de Gheyn en medaillon is zeer zeldzaam.

Zie van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 939; Schotel, *Kerk. Dordr.* D. I. bl. 25, 34, 36-38; Dezelfde, *de Ill. School te Dordr.* bl. 11, 15; *de Navorscher*, D. VII. bl. 120.

[J.N. Dreschlaar]

DRESCHLAAR (J.N.) schreef:

Kort begrip van alle de Keuren van het Hoog-Heemraadschap van Rhynlandt, Haarl. 1761. 8°.

Zie *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Lett. te Leid.* D. II. bl. 119.

[R. Dresselaar]

DRESSELAAR (R.) geboren OOREMANS, gaf met Petronella Moens in het licht:

Stichtelijke gedichten, Haarl. 1789. 8°.

die van den toen reeds aanbrekenden vooruitgang der poëzy getuigenis dragen. Daar de dichtstukjes niet geteekend zijn, is het niet te bepalen welke van haar zijn.

Zie de Jong, *Alphab. Naaml. van Boek.*; van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 47.

[Jan Robertszoon Dreunen]

DREUNEN (JAN ROBERTSZOON) werd, met den Schout Nikolaas van Zuylen van Drakenborch en anderen in 1586, als niet Leicesters gezind zijnde, uit Utrecht gezet, waar hij tot de aanzienlijkste burgers behoorde. Naar Montfoort gevlugt zijnde, namen de Staten van Holland ook hem in hunne bescherming, doch konden, na de verandering der regering aldaar, van Leicester niet verwerven, dat hij en de medegebannenen terug mogten keeren. Hij bleef evenwel onder de hoede der Staten en kreeg zelfs verlof om de schade, die hem mogt worden aangedaan, wettiglijk te verhalen op hen die er oorzaak van waren.

Zie Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. VIII. bl. 166, 169.

[Jacobus Henricus Dreux]

DREUX (JACOBUS HENRICUS) was praeceptor te Arnhem, en werd in 1737 als zoodanig verplaatst naar Rotterdam, waar hij in 1753 tot Rector der Erasmiaansche School werd aangesteld, welke waardigheid hij den 12den Maart van dat jaar aanvaardde met eene oratie:

De Literarum Scientia morum cultrice. Rott. 1753. 4°.

Zie *Boekz. der gel. Wereld*, 1737, *a* bl. 610, 1753. *a* bl. 457.

[Adriaan van Drever]

DREVER (ADRIAAN VAN) was een Hollandsch landschap- en zeeschilder, die omstreeks 1673 bloeide en zich in Engeland ophield.

Zie I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der kunstsch.*

[Willem Drews]

DREWS (WILLEM) was een rijk en vermogend man en een beroemd kunstenaar in het drijven van goud, waarin zeer kostbare stukken door hem vervaardigd zijn. Hij was een voorstander der Hervorming en behoorde in 1566 tot de nieuwe gemeente te Groningen. In 1580 aangeklaagd als hebbende in

1569 onder Graaf Lodewijk van Nassau tegen den Koning van Spanje gediend, werd hij op den 3den Maart 1580 door den Stadhouder van Lalain op het regthuis gevangen gezet, waaruit hij met eenige anderen in 1582 ontvlugtte. Zijne afstammelingen zijn allen regeringsleden te Groningen geweest. Johan Drews, gehuwd met Lubbenia van Julsinga, was Burgemeester te Groningen en Curator der Academie aldaar.

Zie *Boekz. der gel. wereld.* 1757. *b.* bl. 703, 704; Westendorp, *Bijz. uit de geschieden. der Herv.* bl. 17, 37, 47, 56.

[Joannes Drieberge]

DRIEBERGE (JOANNES) werd op den 11den December 1686 te Leiden geboren. Geertruida Oosterbaen, zijne godvruchtige moeder, de dochter van Jan Oosterbaen, koopman te Noordwijk, ontsliep reeds veertien dagen na zijne geboorte. Ter naauwernood vier jaren oud zijnde, verloor hij ook zijn vader, Jan Drieberge [1], een aanzienlijk korenkoopman te Leiden. Hij kwam nu onder voogdijschap van zijne beide ooms, Jan van der Mey en Gerrit Oosterbaen, die hem te Noordwijk ter schole bestelden, alwaar hij vooral aan het onderwijs van Pieter van Oostdam veel te danken had. Men had hem voor den handel bestemd, waarom hij eerlang naar Rotterdam werd gezonden. De vurige en naar wetenschap dorstende jongeling gevoelde hiertoe weinig opgewektheid. Aan zijn verlangen, om zich aan de studie der godgeleerdheid te mogen wijden, werd toegegeven. De predikant der Hervormde gemeente te Rotterdam, Joannes Texelius, nam op zich hem in de Latijnsche, Grieksche en Hebreeuwsche talen te onderwijzen. Op zestienjarigen leeftijd vertrok Drieberge naar de kweekschool der Remonstrantsche broederschap te Amsterdam. Daar hoorde hij de lessen van Limborch en Clericus.

Met allen lof in 1608 tot proponent bevorderd, trad hij eerst eenige malen in de Doopsgezinde gemeente te Monnikendam op, waartoe hij was verzocht. Van daar schijnt hij voor korten tijd naar de gemeente te Nijmegen te zijn vertrokken. Toen in 1711 de Doopsgezinde gemeente te Harlingen (tot nog toe bediend door proponenten uit de Remonstrantsche broederschap, die haar werden toegezonden) zelf een proponent wenschte te beroepen, verzochten zij Drieberge. Kort echter was zijn verblijft aldaar; nog datzelfde jaar werd hij op éénen dag te Zevenhuizen en te Noordwijk beroepen. Drieberge gaf om verschillende redenen aan Noordwijk de voorkeur. Den 31sten October 1718 ontving hij eene roeping naar Utrecht, welke hij volgde. Bij deze gemeente was hij bijzonder geliefd, zoodat hij ook een beroep naar 'sGravenhage van de hand wees. Gedurende zijn verblijf alhier begon hij met de uitgave van belangrijke geschriften. Hij vertolkte de leerredenen van den

1) De grootmoeder van dezen was de dochter van Mr. Paulus Vos, Raadpensionaris van Leiden.

beroemden Engelschen bisschop B e n j a m i n H o a d l y , en andere godsdienstige verhandelingen van verschillende geleerden. Inzonderheid verwierf hij een beroemde naam door de overzetting van het met zoo veel lof bekende werk van H u m f r e y P r i d e a u x : *het Oude en Nieuwe Verbond aanééngeschakeld*. Niet alleen werd deze vertaling door D r i e b e r g e met aanteekeningen en ophelderingen verrijkt, die van zijne veelomvattende en grondige kennis getuigden, maar aan de tweede uitgave (Leiden 1729. 4°.) voegde hij nog een allerbelangrijkst aanhangsel toe. Zoowel zijn leermeester C l e r i c u s als de beroemde V i t r i n g a waren met dezen arbeid hoog ingenomen.

In Februarij 1725 moest Utrecht den geliefden leeraar aan de Rotterdamsche gemeente afstaan, die hem den 27sten December des vorigen jaars beroepen had. Ruim twaalf jaren was hij daar met grooten zegen werkzaam, gedurende welken tijd hij in geschrift een godgeleerden strijd voerde met J o a n v a n d e n H o n e r t over diens werk: *De gratia Dei*, *non universali sed particulari*, welke strijd hem echter moeijelijkheden berokkende. Toen de Hoogleeraar C a t t e n b u r g h , den 14den Mei 1737, wegens hoogen leeftijd zijn ontslag had verzocht, werd D r i e b e r g e , met bijkans eenparige stemmen, tot diens opvolger aan de kweekschool der broederschap benoemd. Ofschoon de Rotterdamsche gemeente noode, voor de vierde maal, om dezelfde reden, een beminden voorganger afstond, zoo scheidde hij van haar, den 3^{den} November, met eene rede over II Corinthe XIII vs. 11.

D r i e b e r g e aanvaarde zijn hoogleeraarsambt den 5^{den} December 1737 met eene redevoering: *De veritatis et pacis studio conjungendo*. Hierin lag zijn karakter, zijne denkwijze en zijn streven geheel uitgedrukt. Hij wilde een onbevooroordeeld onderzoek der waarheid in liefde en eensgezindheid. Hij streed voor de éénheid in Christus en hoopte den dag te zullen aanschouwen, waarin alle scheidsmuren weggevallen en allen één hart en één geest worden zouden. Als bijbelsch en irenisch Godgeleerde was hij een vijand van alle scholastieke spitsvondigheden. In zijne onderzoekingen bewandelde hij den historischen weg. Bij verschil van gevoelen was hij zedig, gematigd en verdraagzaam.

Onvermoeid en ijverig was D r i e b e r g e in zijne studiën. V a n C h r y s o s t o m u s ' werken, en die van andere oude schrijvers, had hij nieuwe uitgaven willen bezorgen, indien hem daartoe niet de genoegzame tijd had ontbroken. Terwijl hij enkele breedvoerig uitgewerkte *loca* der dogmatiek in het licht deed verschijnen, bewerkte hij met de uiterste zorg een godgeleerd systeem, dat hij echter niet voltooide. Toen hij bezig was aan eene verhandeling: *de injuriis condonandis*, als een vervolg op het hoofdstuk: *de pacis studio*, verrastte hem de dood. Behalve in de Godgeleerdheid was hij bijzonder ervaren in de Geschie-

denis, Aardrijks- en Oudheidkunde. Bovendien vonden de Natuur- en Letterkundige wetenschappen in hem een vlijtig beoefenaar.

Als kanselredenaar muntte D r i e b e r g e minder uit door welsprekendheid, dan wel door juiste behandeling en duidelijke voorstelling. De toeloop tot zijne predikatiën was zeer groot Slechts één bundel leerredenen gaf hij bij zijn leven uit.

Niet lang bekleedde hij zijn gewigtig ambt. Door te groote inspanning en zijn zittend leven was zijne overigens krachtige gezondheid ondermijnd. De gevolgen eener pleuris sleepte hem ten grave. Op den laatsten zondag van Januarij en Februarij 1746 sprak hij voor het laatst tot de gemeente over Psalm XXXIX. vs. 4-12. Zes dagen voor zijnen dood hield hij zijne laatste les en beschreef de Curatoren-vergadering. Nog onverwacht ontsliep hij op Zondag morgen, den 1sten Mei ten 7 ure, in den ouderdom van 59 jaren, 4 maanden en 19 dagen, ongehuwd en zonder uitersten wil. Den 6den Mei werd zijn stoffelijk overschot in de Westerkerk te Amsterdam bij de beenderen van E p i s c o p i u s en L i m b o r c h plegtig bijgezet. Op uitnoodiging van den Amsterdamschen kerkeraad werd ter zijner nagedachtenis op den 22sten Mei door den predikant B l i e k eene Nederduitsche en den 23sten door den Hoogleeraar W e t s t e i n eene Latijnsche lijkrede gehouden. De laatste getuigt onder anderen van D r i e b e r g e : 'Hij was rijzig van gestalte, sterk van ligchaam, vlug van geest, doordringend en bondig van oordeel en van een gelukkig geheugen.

Door D r i e b e r g e werden gedurende zijn leven de volgende, geschriften uitgegeven:

De ware weg ten eeuwigen leven volgens het evangelie van Jesus Christus verklaart, *met eene wederlegging van verscheide schadelijke misverstanden*, *in XVIII predikatiën*, *beneffens II predikatiën over de verdeeldheden der christenen*, *en IV over een onzijdig onderzoek van den godsdienst*, *door Benjamin Hoadly*, *bisschop van Bangor* (later van Winchester). Uit het Engelsch vertaald. 8o. Leiden 1719. Tweede druk 1733.

Predicatie over het gedrag van Paulus tegen de Christenen voor zijne bekeering. 8o.

Het Oude en Nieuwe Verbond aanéengeschakeld in de geschiedenissen der Joden en der aengrenzende volkeren sedert het verval der koningrijken van Israel en Juda, *tot op den tijdt van Christus*, *door Humfrey Prideaux*, *doct. der H. godgel*, *en deken van Norwich*, *uit het Engelsch volgens den agtsten druk overgezet*, *en met eenen inhoud van ieder boek en eenige aenteekeningen vermeerdert*. Leiden 1723, 4o. 2 deelen. Van dit boek verscheen spoedig een tweede druk, waarbij eenbelangrijk aanhangsel: *Over de opkomst en voortgang der wijsbegeerte onder de Grieken en Romeinen*.

Aanmerkingen over het voorberigt van den Heer Johan

van den Honert T.H. zoon, *bedienaer des H. Evangeliums te Haarlem*, *voor zijne verhandelingen van Gods niet algemeene maar bijzondere genade*. Te Amsterdam, 1726, 8°.

Vervolg van Aenmerkingen, *waarin het antwoord des Heeren Joan van den Honert*, *T.H. zoon*, *op de voorgaande aenmerkingen word overwogen*. Te Rotterdam 1727. 8°. Van deze strijdschriften verscheen eene tweede uitgave.

Predicatie over 2 *Korinthe* XIII:11, *gedaan tot een afscheid van de gemeente der Remonstranten te Rotterdam*. Rotterd. 1737. 4°.

Zeven Predicatiën over 't Gebed des Heeren, *beneffens vijf predicatiën over Psalm XIX*, *XXIII*, *LXXXII*. Te Amsterdam 1742. 4°. Herdrukt ald. 1746. 8°.

De praedestinatione et gratia. Amst. 1744. 4°. Van dit boek verscheen datzelfde jaar en in 1781 te Amsterdam in 4°. eene Hollandsche vertaling.

Libri duo, *unus de bonis Novi Foederis et futuro hominum statu*, *alter de baptismo et S. Coena*. Amst. 1746. 4°.

Na zijn dood werden nog uitgegeven:

Dertien Predicatiën over uitgelezene texten uit de Psalmen. Amst. 1746. 8°.

Dertien Predicatiën over uitgelezene texten uit het Evangelium van Joannes. Amst. 1747 8°.

Zie J.J. W e t s t e n i i , *Sermo in funere Joannis Driebergii*, Amsteld. 1746, hiervan bestaat eene uitgave uit het Latijn vertaald door P i e t e r A d r i a a n V e r w e r ; *Lijkrede ter gedachtenisse van Joannes Drieberge*, *uitgesproken door Petrus Bliek*. Amst, 1746; v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I. III. IV; A. Y p e y , *Geschied. van de Christ. Kerk in de achttiende eeuw.* D. IX. bl. 224; S a x e , *Onom. Lit.* T. VIII. p. 99, 100; J. T i d e m a n , *de Remonstr. Broedersch.* bl. 19, 54, 93, 257, 357, 370; A. des Am. v. d. H o e v e n , *Gedenkb. van het Semin. der Remonstr.* bl. 177-183; A. v a n C a t t e n b u r g h , *Bibl. script. Remonstr.* p. 52-54; G l a s i u s , *Godgel. Nederl.* D. I. bl. 383; N. C. K i s t , *Synodale Handel. betreffende de zaak en leer der Remonstr.* bl. 276-286 in *Arch. voor Kerk. Geschied.* D. VIII. bl. 276-286.

[Femme Gerbrantsz Drieduym]

DRIEDUYM (FEMME GERBRANTSZ) was onderwijzer te Enkhuizen, en vervaardiger van vrij vloeijende liedekens, die zich door eene loffelijke, zedelijke en godsdienstige strekking onderscheiden. De titel van zijn werkje is:

d' Enchuyser IJbocken, *Bestaende in verscheyden vermakelyke en stichtelyke Gesangen*, *bequaem om van alle oude en jonge Persoonen ghesongen te worden. Gemaekt en in Rijm gesteld door Mr. Femme Gerbrandtsz Drieduym tot Enchuysen*. Enkhuiz. z.j. in 12°. Langw. form. 2de druk Enkhuiz. 1744. kl. 12°.

De zinspreuk van D r i e d u y m was: *Des Hemels eer*, *van als de eer*.

Zie v a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D II. bl.

48-50; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.* 2de *Vervolg.* bl. 39, uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Driehuizen]

DRIEHUIZEN was luitenant te Bergen op Zoom, gedurende het beleg in 1747. Hij had zich onderscheiden door proeven van dapperheid te Doornik en in Staats-Vlaanderen, zoowel als in de belegerde vesting. Hij sneuvelde met 50 man door het springen eener mijn in den nacht van den 12^{den} September.

Zie B o s s c h a , *Neêrl. Held. te Land.* D. II. bl. 633.

[Jacobus Driehuijs]

DRIEHUIJS (JACOBUS), geboren te Gouda, was eerst vijf maanden vast proponent en werd toen beroepen als Predikant bij de Luthersche gemeente te Edam. Hij vertrok van daar naar Enkhuizen in 1752, nadat hij den 29sten Mei het eeuwfeest van het bestaan der gemeente te Edam gevierd had. Hij schreef de volgende werken.

Oratio qua Horatiana expenditur sententia: *Hic murus aeneus esto*, *nil conscire sibi*, *nulla palescare culpâ*, Goud. 1743. 4°.

Eeuwfeest van de uitoefening der religie te Edam, *leerrede over Ps.* LXVIII, vs. 17. 1759.

Bijbelfeest, *ofte inwijding van een Bijbel*. Enkh. 1763. 4°.

Aanspraak en zegenwenschen aan Zijne Doorl. Hoogheid den heere Prins Willem V, *den* 22 *Julius* 1773 *gedaan*. Enkh. 1773. 4°.

Orgelfeest ofte inwijdinge van het nieuwe orgel in de Luthersche kerk te Enkhuizen, *over Gen.* IV:21, Enkh. 1782. 8°.

Zie S c h u l t z J a c o b i en D o m e l a N i e u w e n h u i s , *Bijdr. tot de Geschied. der Evang. Luth. Kerk.* St. V. bl. 66. St. VII. bl. 72, 73.

[Loefft van Driel]

DRIEL (LOEFFT VAN) Zie LOEFSZ. (RUDOLF).

[Pelgrum van Driel]

DRIEL (PELGRUM VAN) was een kunstig goudsmid te 's Hertogenbosch, die in 1443 door A r n o u d , Hertog van Gelder, belast werd met de vervaardiging van een zilveren schip, volgens een hem gegeven model.

Zie *Kron. van het Hist. Gen. te Utr.* D. VII. bl. 97.

[E van Driel]

DRIEL (E VAN). In de *Dichterlijke Handschriften* komen van hem voor twee fragmenten, getiteld *Lof des Huwelijks* en *De During der Liefde*.

Zie v a n d e r A a , *Nieww. Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 50.

[Vincent van Drielenburch]

DRIELENBURCH (VINCENT VAN) was een zouderling man, die gedurende de Remonstrantsche en Contra-Remonstrantsche twisten zeer veel van zich deed spreken. Zeer velen hielden hem voor een die niet wel bij zijn verstand was, en zijne vele schotschriften geven ons althans geen hoogen dunk van zijn oordeel. In elk geval was hij een geestdrijver, van wiens bittere haat en vaardige pen vele Contra-Remonstranten, ter kwader ure, gebruik wisten te maken.

Te Utrecht schijnt hij geboren en van vrij goeden afkomst geweest te zijn. Hij studeerde te Leiden in de regten, met niet meer dan redelijk succes, en werd omstreeks 1610 door de overheid van Utrecht begiftigd met de rentmeesterschappen van de conventen van St. Paulus en de Witte Vrouwen. Inmiddels meende hij allerlei visioenen, revelatiën en openbaringen te hebben, aangaande den Paus van Rome, die hij eerst aan Arminius, daarna aan Uytenbogaert in brieven mededeelde. Zelfs wilde hij door den laatsten toegang tot den Prins erlangen. Omdat Uytenbogaert zich echter weinig met hem wilde inlaten, rigtte hij eerlang tegen dezen verschillende vinnige geschriften.

Weldra mengde Drielenburch zich ook in de godsdienstige geschillen. Hij schold op de Remonstrantsche predikanten, inzonderheid op Taurinus, en laakte openlijk het gedrag der Utrechtsche overheid. Een hatelijk pamflet werd door hem uitgegeven en rondgedeeld onder de velen die verdacht waren van vroegere oproeren te Utrecht in de hand gewerkt te hebben. Hij werd daarom in 1613 van zijne bediening ontzet en als gevangene op het huis Hazenburg geplaatst. Bij het verhoor leverde hij eene schriftelijke remonstrantie over ter verklaring zijner handelwijze, welke later door den druk bekend werd. Op aandrang van vele aanzienlijken sprak Uytenbogaert voor hem bij de Staten, doch kon zijne vrijstelling niet verkrijgen. Den 25sten November 1613 werd Drielenburch door de Staten van Utrecht, uit stad en provincie gebannen, waarna hij zich naar Amsterdam begaf. Daar stelde hij op aanhitsen der predikanten vele schimpschriften tegen Uytenbogaert en andere Remonstranten. Na 1617 verneemt men echter niets meer van hem. Zijne geschriften, voor zoo ver die bekend en bewaard zijn, zijn getiteld:

Corte examen ende sententie Johannes Utenbogaerts enz. t' Amst. 1615. Tweede druk *van nieuws oversien ende verbetert* verscheen in 1616.

Christianus-Mercurius, *'t samensprekinghe* enz. 1615.

Verthooninghe ende openbaringhe van 't groote vasten-avontspel enz. 1615-1616.

Figuerlycke verthooninghe enz. 1618. Wat den inhoud betreft, gelijk aan het voorgaande.

Wtkomste ende verthooninghe van den Utrechtsen martelaer J. Wtenboogaert enz. 1616.

Gheestetycke Klock-luyinghe enz. 1616. Een onbekende schreef hier tegen: *Inleidinghe van een groot faemroover* enz., waarop Drielenburch weder antwoordde in een:

Antwoordt op een onaerdich liechjen ofte pasquil, *van een spotter in sang ghedicht*, *teghen seecker persoon ghenaamt Vincent*, dien hij Schpper Cent noemt. 1616.

Christianus-Mercurius ofte Christelycken bode, enz, 1616.

Ondersoeckinghe, *nae-jaginghe ende eyghen-verstrickinghe D. Conradi Vorstii*, enz. 1616.

Den waren gheestelycken ridder, *campende teghen den ridder ende voorvechter van den vorst des luchts der Remonstranten*, *ghenaamt Caspar Barlaeus*, enz. Amst. 1616.

Corte waerachtige ende grondighe verclaringhe over eenighe pointen ofte manieren van spreken, *vervat in sekere schriften van Vincent van Drielenburch tegen Johan Wtenboogaert* ez. 1616. Achteraan staat: *Beschreven door de penne des schryvers van V.v.D. ghedr. na de copije in Vrieslandt buyten Leeuwaarden*.

Tsamen-sprekinge van Frederyck ende Theodorus over sekere schriften van Vincent van Drielenburch tegen Johan Wtenbogaert enz. *Beschreven door de penne des schrijvers van V.v. Dr. gedr. in Vriesl. buyten Leeuw*. 1616.

Grove lasteren ende beschuldiginghen Johannes Utenboogaerts ghetogen uyt zijn tractaat, *gheintituleerd*: *Verdedigingh van de resolutie der Staten van Hollandt ende West-Vriesland*, enz. Amst. 1616, is eene afzonderlijke afdruk van een gedeelte van het *Corte examen*.

Cort ende klaer contra-Discours enz. 1617.

Ernstighe teghen-spraeck enz. 1617.

Calendier ofte almanak enz. 1617.

Basuyne der waerheyt enz. 1617.

Claere wederlegginghe van de valsche bewysredenen teghens V.v. Dr. enz.

De Mey met Sions opganck. Hallelujah enz. *Geschreven door de penne des schryvers van Vincent van Drielenburch*, (zonder plaats of jaartal).

In *den waren gheestelycken Ridder* geeft D r i e l e n b u r c h zelf aan het einde eene korte lijst zijner geschriften. Behalve de opgegeve noemt hij daarbij nog deze:

Sions-blasoen. - Den singhenden voorlooper over d' ontdeckinghe des naems, *merckteekens ende getals des beeste. - De openbaringe ende ontdeckinghe van den naam*, *merckteeken ende getal des beeste. - 't Liedt van de vrije Nederlandschen Leeuw ende van de vrije Nederlantsche maecht. - 't Liedt daer Gode ende Christo eere ghesongen werdt over syn ghemeynte ende over Syons Vorsten - 't Liedt van de bode ende van den pelgrim. - Twee meylieden over Godes kercke ende over hare dienaren ende beschermheeren. - Antwoordt op een liedt van drie hoofden in een caproen. - Vrede-ghesangh ende liefde-ghesangh van Frederyck ende Dideryck. - Sions lof over des Heeren Avontmale*.

Zie *Clare aenwijsinghe van de gelegentheijt van Vincent van Drielenborgh* enz. door H. P a g i u m . Tot Leyden 1616; B a u d a r t i u s , Memoriën B. VIII bl. 20; U i j t e n b o g a e r t , *Kerck. Hist.* bl. 695; R e g e n b o o g , *Hist. der Remonst.* D. I. bl. 150,

151; Muller, *Bibl. van Pamphl.* No. 1147, 1161, 1162, 1196, 1203, 1204, 1205, 1217, 1322, 1334, 1335, 1336, 1337, 1338.

[Jacob Arnold Drieling]

DRIELING (JACOB ARNOLD) werd op den 7den April 1781 te Utrecht geboren, waar zijn vader Kanunnik van het kapittel van Oud-Munster en Ontvanger der Bisschoppelijke Tienden was. De intogt van het Fransche leger aldaar, deed zijne ouders besluiten de wijk naar Hoorn te nemen, waar hij op de Latijnsche school besteld werd, en zich tot de Hoogeschool voorbereidde, onder den kundigen Rector Martinus Isaäcus de Crane, tot dat hij op den 14den April 1798 naar de Academie te Utrecht bevorderd werd. Hij legde zich daar met buitengewonen ijver op de Regtsgeleerdheid toe, verwierf zich de vriendschap van zijnen uitmuntenden leermeester De Rhoer en verkreeg den graad van Doctor in de beide Regten, na openlijke verdediging van eene goed uitgewerkte Dissertatie, handelende *De eo quid valeant natura et vis coeli ad indolem populorum temparandam criminumque poenas definiendas*.

Kort na zijne promotie werd hem te Utrecht de betrekking van Secretaris van het kapittel van Oud-Munster opgedragen, tot welks waardige vervulling notariële bekwaamheid noodig was. Drieling aarzelde dan ook niet, om, daar die betrekking hem geheel verhinderde zich aan de regtsgeleerde praktijk te wijden, zich die kundigheden eigen te maken, en slaagde hierin zóó wel, dat hij binnen kort ook in staat was om het vereischte examen als notaris af te leggen. Nog binnen het jaar na zijne bevordering tot Doctor in de beide Regten, werd hij door het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van kunsten en wetenschappen tot lid verkozen.

Gedurende de Fransche overheersching, welke de afschaffing der kapittels ten gevolge had, bleef Drieling buiten betrekking, en hield zich op een buitenverblijf te Utrecht op. Na de omwenteling van 1813 wenschte hij mede zijne diensten aan den Staat te wijden, en hij zag zich in 1816 tot commies van staat benoemd, waardoor hij zijne woonplaats naar 's Hage moest verplaatsen. Hij was nu in onderscheidene staats-commissien werkzaam, en bekwam in 1818 den rang van Referendaris van de tweede klasse bij den Raad van State.

In 1823 werd hem door den Koning het lidmaatschap opgedragen der commissie tot liquidatie van den Franschen achterstand, waarbij hij tot de ontbinding dier commissie werkzaam was. Hij zag zich in 1824 ook belast met de direktie van een statistiek-Bureau der Commercie, ingesteld tot het opmaken van naauwkeurige staten van in- uit- en doorvoer, en volvoerde die taak zoo zeer tot genoegen, dat de Koning hem in 1826 tot Referendaris der eerste klasse en in 1828 tot Ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw benoemde.

In de laatste jaren van zijn leven liet zijne zwakke gezondheid niet toe zich met belangrijke staats-commissiën te belasten,

en hield hij zich bezig met de zamenstelling van eene *Geschiedenis van den Nederlandschen handel*, te midden waarvan hij den 13^{den} Januarij 1837 door den dood werd weggenomen. In 1820 kwam door zijn toedoen tot stand de Maatschappij tot Waarborging van Lijftogten, en in 1821 de Waarborg-Maatschappij voor de Nationale Militie in Zuid-Holland; ook was hij voorzitter van de sub-commissie voor de Maatschappij van Weldadigheid te 's Hage, en ging als lid der commissie van Toevoorzigt meermalen de koloniën der Maatschappij in oogenschouw nemen.

Behalve eenige kleine stukjes, onder anderen over de Houtcultuur in Friesland, hetwelk zonder naam van den schrijver, onder den titel van: *Iets over Opsterland*, in den *Vriend des Vaderlands* gedrukt is, bezitten wij van zijne hand een uitmuntend werk, getiteld:

Bijdragen tot een vergelijkend overzigt van Nederlands Zeevaart en Handel, 's Hage en Amst. 1829. 8°.

D r i e l i n g bezat een uitmuntend kabinet van Hoorns en schelpen, hetwelk hij, na eigenaar geworden te zijn van de verzameling mineralen en versteeningen, nagelaten door M e e r m a n , aan het Rijk verkocht, en dat met uitzondering van eenige ontbrekende exemplaren in het Museum van Natuurlijke historie der Leidsche Hoogeschool, aan de Hoogeschool van Luik werd ten geschenke gegeven.

De Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leiden bood hem in 1834 haar lidmaatschap aan.

Zie *Alg. Konst- en Letterb.* 1837. D. II. bl. 34-37; *Hand. der Jaarl. Verg. van de Maatsch. der Ned. Letterk. te Leid.* 1837. bl. 26-30.

[Godefridus Driellius]

DRIELLIUS (GODEFRIDUS), geboren te Nijmegen, was een Godgeleerde die te Mentz woonde en die schreef:

Hyperaspistes sive defensio Rosarii, Wurtzb. 1588. 4°.

Zie S w e e r t i u s , *Ath. Belg.* bl. 291; (v a n H a s s e l t), *Quartierl. Acad. en Apost. school te Nymegen.* bl. 23.

[Egbert van Drielst]

DRIELST (EGBERT VAN) werd in 1746 te Groningen geboren, en genoot het onderwijs in het schilderen in de behangselfabrieken van A u g u s t i n i te Haarlem en van S n i j e r s te Amsterdam, waar hij verscheidene fraaije kunstwerken in dat vak uitvoerde. Meer en meer bekend geworden zijnde, ontving hij van eenige liefhebbers bestellingen op kabinetstukjes en teekeningen, die algemeen voldeden, waardoor hem den weg naar de kabinetten zelven geopend werd, en hij alzoo gelegenheid had om de heerlijke landschappen van W i j n a n d s , H o b b e m a en andere beroemde meesters te bestudeeren. De omstreken van Haarlem en de vlakten en velden in de provincie Drenthe, waarheen hij zich van tijd tot tijd begaf, leverden hem de voorwerpen ter navolging op, waardoor zijne stukken zich steeds door natuurlijkheid onderscheidden. Er

bestaan van hem verscheidene schilderijen, *Drentsche landschappen* en *Gezigten in Drenthe* voorstellende, en er gaat een langwerpig folio plaatwerk van hem in druk uit, naar zijne teekening gegraveerd, door H. S c h w e g m a n , getiteld:

IX *Gezigten in en bij het landschap Drenthe*.

Hij overleed te Amsterdam den 4^{den} Junij 1818 en was lid der vierde klasse van het voormalig Koninklijk Nederlandsch Instituut. Zijn zoon, J a n V u u r i n g v a n D r i e l s t , werd door hem in zijn vak opgeleid, en gaf de schoonste hoop dat hij daarin de voetstappen zijns vaders waardiglijk zou drukken, toen hij den 13^{den} Maart 1813, op den jeugdigen leeftijd van ruim 23 jaren, aan de kunst ontrukt werd, na kort te voren als teekenaar den prijs bij de Maatschappij *Felix Meritis* te Amsterdam behaald te hebben.

Zie *Algem. Konst- en Letterb.* 1818. D. I. bl. 434; I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Jan Driemunt]

DRIEMUNT (JAN), afkomstig van Hoorn, behoorde tot hen die in 1575 in Noord-Holland eenige dorpen afliepen, om, zoo het gerucht ging, op aanstoken van eenige Roomschgezinden brand te stichten en verraad te plegen. Hij werd met anderen gevat, en door den daartoe door S o n o y ingestelden Raad verhoord. Men wilde hem noodzaken om de namen van die burgers te noemen, die hem hadden opgezet. D r i e m u n t wilde niemand verraden. Toen werd hij gepijnigd, en ondanks de vreeselijkste martelingen weigert hij standvastig onschuldigen te bezwaren. Eindelijk bezwijkt hij van pijn en bevestigt de beschuldigingen door de anderen reeds vroeger gedaan. Hij werd ten vure gedoemd, doch ter dood gaande betuigde hij nog onschuldigen genoemd te hebben.

Zie B o r , *Ned. Oorl.* B. VIII. bl. 625 (107); W a g e n a a r , *Vaderl. Hist.* D. VII. bl. 56.

[Johan van den Driesche]

DRIESCHE (JOHAN VAN DEN). Zie DRUSIUS (JOANNES).

[Anthonius Driessen]

DRIESSEN (ANTHONIUS) werd in 1684 te Sittard geboren, studeerde te 's Hertogenbosch, te Franeker en te Leiden. Proponent zijnde, werd hij predikant te Eisden in 1704, te Maastricht in 1709 en te Utrecht in 1711, waar hij den 1sten Februarij van dat jaar werd bevestigd. Hij werd in Mei 1717 tot Hoogleeraar in de Godgeleerdheid te Groningen beroepen, en aanvaardde den 6^{den} Junij daaraanvolgende zijn professoraat, met eene Oratie *de philadelphia*; tevens zag hij zich in hetzelfde jaar tot academie-prediker aangesteld, en overleed te Groningen, op vier en zestig jarigen leeftijd, den 11^{den} November 1748, wordende in de Academie-kerk begraven. Zijne beide zonen volgen.

Er zijn voorzeker weinige geleerden wier leven zoo onrustig daar heen gegaan is als dat van D r i e s s e n . 's Mans al te groote ijver voor kerkelijke regtzinnigheid, en zijn pligtbe-

sef om voor hare instandhouding te waken, waren daarvan de oorzaak. Van daar zijne twisten met de Hoogleeraren Wittichius, Wilhelmius en van den Honert, zijne aanvallen tegen de Hoogleeraren Lampe, Cremeren Venema, en zijnen strijd met de predikanten van Thuynen en Hartman. De kerkelijke geschiedenis van die dagen vermeldt zijn naam op schier elke bladzijde, en wij zouden ruimschoots gelegenheid hebben om hem van twistgierigheid te beschuldigen, ware het niet dat het ook gemeld wordt, dat Driessen naar inwendige overtuiging sprak, en het een heiligen pligt achtte, het rijk der waarheid uit te breiden, en al wat, in zijn oog, daarmede niet overeenkwam, onvermoeid te bestrijden. 's Mans schriften, waarvan wij de voornaamsten zullen opnoemen, zijn de getuigen van zijne geleerdheid niet alleen, maar ook van zijne onvermoeide werkzaamheid. Wij bejammeren het met anderen dat zijne werken, hoeveel schranderheid en kennis daarin ook wordt ten toon gespreid, zoo weinig nut voor de wetenschap hebben opgeleverd, en niet anders schijnen gediend te hebben, dan om bittere vijandschap aan te kweeken, in plaats van liefde en godsdienstzin te bevorderen. Van allen is ons de tijd en plaats van uitgave niet bekend. Zij zijn getiteld:

Epistola ad virum plur. vener. et Clar. T.H.v.d. Honert qua petitur solutio quarumdam difficultatum.

Dissertatio Clar. Wittichii disputationi opposita etc.

Responsionum Wittichianarum refutatio etc.

Evangelische Zedekunde, *of verhandeling van de christelijke deugden*, Utr. 1716, 8°.

In Apocalypsin, Traj. 1717, 4°.

De principiis et legibus theologiae emblematicae, *allegoriae typicae et propheticae*, Traj. 1717, 4°.

Alloquium alterum ad lectorum orthodoxum, *rei gestae narrationem vindicans adversus repraesentationem Cl. Honertsii alterum*.

Responsio ad vindicationem G.V.

Responsio ad J. Wittichii alloquium ad lectorem philosophum

Alloquium ad ecclesiam Belgicam.

Over de wonderwerken van Jezus Christus, Utr. 1717, 4°.

Over de openbaringen van Johannes, Leid. 1718, 4°.

Inweijing Rede over de broederlijke Liefde, Gron. 1718, 4°.

Rede in de Vergadering van de Staten van Stad en Lande, *ter gelegenheid van den Jaarlijkschen Land-dag den* 23sten *Februarij* 1719. (*uit* 1 *Cor.* XII:25, 26.) Gron. 1719, 4°.

Ontwerp over 't aangenomen gevoelen der Kerk en dat van Prof. Roëll, *betreffende de eeuwige geboorte des Zoons uit den Vader*, *met de wederzijtze redenen opgesteld op 't verzoek van 't Hoogw. Christelijk Synode van Stad en Lande*, Gron. 1719, 4°.

Tegenberigt van Anthonius Driessen ter verijdeling eenige verdichte vertellingen, *door welke de Heeren van den*

Honert en Wittichius zijn gedrag trachten verdacht te maken; ook ter wederlegging van dat onwaerachtig uitstrooisel dat hij het gevoelen van den Heer Prof. Roëll in eene openbare kerkrede zoude hebben verdedigd. Gron. 1719, 4°.

Berigt van Anthonius Driessen gegeven aan den Nederlandschen lezer, Gron. 1719, 8°.

Theologiae naturalis delineatio. Gron. 1719, 4°.

Orator Evangelicus, Gron. 1721, 4°.

Meditationes in Genesios IX *capita priora et ejusdem alia* Gron. 1721-1733, 4°. 3 tomi.

Over de profetie van Daniel, Gron. 1722, 4°.

Het Zaligmakende Geloof tegen de verbastering van het Gereformeerd Geloof, Gron. 1722, 4°. (tegen van T h y n e n).

Ad Catechesin Heidelbergense. Gron. 1724, 4°.

Gratia victrix etc. Gron. 1725, 4°.

Lumen et doctrina conscientiae per S. Scripturam illustratae pseudophilosophiae nostri et praeteriti temporis oppositae, Gron. 1728, 8°.

Over de algemeene genade, Gron. 1728, 8°.

Homo vetus et novus redactus in formam systematis practici, vel theologia mystica, pseudomisticae qualicumque oposita. Gron. 1728, 4°.

Vindiciae locorum in Evangelio secundum Johannem, filii Dei naturalem ex patre nativitatem et Spiritus S. naturalem a Patre Filioque processionem directe docentium.

Vindiciae locorum, filii Dei generationem divinam unam modo eamque naturalem etc. *adserentium*, Gron. 1732, 4°.

Jezus nascens, patiens, moriens, resurgens, in coelum adscendens etc. Gron. 1732, 4°.

Leer der bijzondere Genade, Gron. 1732, 4°.

Dissertatio de veris causis et auxilii interpretandi linguam hebraicam biblicam.

Examen sententiae, an in essentia divina sint tria entia, unum increatum et infinitum, duo creata et finita, Gron. 1733 4°.

Hypotheses Arminianizantes H. Venemae detectae et refutatae, Gron. 1733, 4°.

Divina auctoritas Codicis Novi Testamenta vindicata, Gron. 1733. 4°.

Over het Hooglied van Salomon. Gron. 1733. 8°.

Dissertatio de Vindicis Justitiae Divinae et satisfactionis J.C. necessitate, opposita disputationibus B.S. Cremeri etc. Gron. 1734. 4°.

Brief van A. Driessen aan de Hoog Eerw. Christel. Synodus van Stad en Lande, den 10den *Mei* 1734, *wegens de dwaalende Gevoelens die thans inbreuk doen tegen de Grondleer der Geref. Kerk*, Gron. 1734, 4°.

Sapientia hujus mundi, Gron. 1734. 4°.

Over Psalm CI, Gron. 1735, 4°.

Dilucidatio analytica libri Jobi, Gron. 1737. 4°.

Tractatus de Revelationibus, Gron. 1737. 4°.

Oude en nieuwe Mensch, *of zamenstel der Godgeleerdheid* Gron. 1738. 4°.

De ketterij der Apostolische eeuw in het ware licht gesteld, Gron. 1739, 8°.

De gevaarlijke voorspraak, *voor het*, *bij Neêrlands Kerke veroordeelde Quietistisch Boekje*, *Eenzame Ziels-Meditatiën* enz. *aangewezen*, *in Aanmerkingen over eenige Predicatiën van den Prof. C. van Velsen*, *benevens de blindheid en onleerzaamheid der Briefschrijvers*, *voor het laatst aangewezen* enz. Gron. 1740, 8°.

Eerste eenvoudige Grondbeginsels, *gehaalt uit de eigen natuur van Godsdienst en Burgerstaat*, *volgens welke de Deductie der Friesche Doopsgezinden en de schriften voor en tegen dezelve*, *ook de Predicatiën van J. Stinstra over Joh.* XXIII vs. 36, *in opzigt van de Wijsheid des Godsdienst konnen beredeneert worden*. Gron. 1741, 8°.

Vraagstuk voorgesteld aan de Protestantsche Kerk over zekere wijze van Goddelijke Openbaring, *vergezelt met warelijk mirakuleuse omstandigheden*, Gron. 1743, 4°.

Andermalig berigt ter opheldering van 't vraagstuk enz. Gron. 1743, 4°.

Eerste en tweede vertoog over 't wezentlijke der gezigten, *verrukkingen* enz. *van Christina Poniatovia*, Gron. 1743, 4°.

Zie de Jongh, *Naaml. der Pred. van het Geld. Synod.* bl. 291; *Boekz. der gel. wereld*, 1717. *a.* bl. 140, 244, 377, 719, *b.* bl. 529, 1748. *b.* bl. 566-688; van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I. III. V. VI; Ferwerda, *Naaml. van Boek.* D. I. St. I. bl. 146, 147; Dezelfde, *Cat. Univ.* D. I. St. II. bl. 291-293; Arrenberg, *Naamreg. van Ned Boek.*; Saxe, *Onom. lit.* T. VI. p. 692; Brucherus, *Gedenkb. van Stad en Lande*, bl. 23, 322; Ypey, *Geschied. der Krist. kerk in de* 18*de eeuw.* D. VII. bl. 142, 144, 274-280, 287, 305, 351-361, 371-376, 453, D. VIII. bl. 52, 53, 204, 205, 367, 368, 390, 605; Ypey en Dermout, *Geschied. der Ned. Herv. Kerk.* D. III. bl. 205, 221, 224, 249, *Aant.* bl 88, 89, 102, 103; van Kampen, *Geschied. der Ned. Lett.* D. II. bl. 292, 293, Kist en Royaards, *Arch. voor Kerk. Geschied.* D. VIII. bl. 420; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.* D. II. bl. 75, 162; Glasius, *Godgel. Nederl.* D. I. bl. 384-390; Muller, *Cat. van Godgel. Werk.* bl. 103, *Supplem.* bl. 66.

[Johannes Petrus Driessen]

DRIESSEN (JOHANNES PETRUS), oudste zoon van den voorgaande. Van hem is ons niets anders bekend, dan dat hij te Groningen studeerde en als Advocaat promoveerde, benoemd werd tot Raad en Syndicus van de provincie Groningen en Ommelanden, en om zijne kunde en trouw bij de Staten van dat gewest zeer gezien was. Hij beoefende ook de Latijnsche dichtkunst met goed gevolg, en was gehuwd met Anna Chris-

tina Alberthoma, die hem vier zonen en vier dochters schonk, waarvan de eersten verder volgen.

Zie Brucherus, *Gedenkb. van Stad en Lande*, bl. 322; Munniks, *Levensch. van P. Driessen*, bl. 9; van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 158.

[Antonius Driessen]

DRIESSEN (ANTONIUS), broeder van den voorgaande, werd te Groningen geboren in 1732, studeerde in de Regten aldaar en verwierf den 28sten Februarij 1753 den doctoralen graad, na verdediging van eene Dissertatie *de Collatione pecuniae*, *quam pater*, *seu fide jussor*, *pro filio solvit*. Hij oefende vervolgens de praktijk in zijne vaderstad uit, tot dat hem in 1776 het Hoogleeraarsambt te Deventer werd opgedragen, welken post hij aanvaardde met eene *Oratio de scientia juris Romani*, *egregia sapientiae magistra*. Naderhand werd hij benoemd tot Raadsheer in het Hof van Friesland, welke bediening hij tot aan zijnen dood heeft bekleed. Hij was gehuwd met Margaretha Rijpma. Een zoon van hem volgt later.

Zie *Boekz. der gel. wereld*, 1753. *a.* bl. 341; Brucherus, *Gedenkb. van Stad en Lande*, bl. 322, 341; van Eek en Bosscha, *Het tweede Eeuwf. van het Ath. Illustr. te Dev.* bl. 118.

[Albert Pieter Driessen]

DRIESSEN (ALBERT PIETER), oudste zoon van Johannes Petrus Driessen en Anna Christina Alberthoma. Hij werd te Groningen in 1772 Advocaat, na verdediging eener inaugurele Dissertatie *de Retractu praecipuae fori Groningo-Omlandici*, en behaalde als zoodanig door zijne kunde groote roem. Naderhand werd hij Drost van het Westerkwartier en eindelijk Vrederegter van het kanton Zuidhorn, alwaar hij op den 24sten October 1826 overleed. Hij wordt genoemd een man van een vlug verstand en vele kundigheden. Reeds hoog bejaard zijnde gaf hij nog uit:

Verhandeling over het Regt van beklemming of overdragt in de Provincie Groningen, Gron. 1826, 8°.

Zie Mr. H.O. Feith, *Levensch. van Mr. R.K. Driessen*, bl. 4, 15; de Jong, *Alph. Naaml. van Ned. Boek.*

[Antonius Driessen]

DRIESSEN (ANTONIUS), tweede zoon van Johannes Petrus Driessen en Anna Christina Alberthoma, werd geboren te Groningen den 17den April 1752, studeerde aldaar en promoveerde er in 1774 in de Godgeleerdheid met eene *Dissertatio-Philologico Critica*, *exhibens specimen Observationum*, *quibus quaedam veteris Testamenti loca explicantur*, *vindicantur*, *emendantur*. Proponent zijnde, werd hij in 1775 predikant te Rottum, vertrok van daar in 1777 naar Noorddijk, alwaar hij den 7den October 1808 overleed. Hij was gehuwd aan Vrouwe Berta Clara

W i c h e r s , en wordt genoemd een man, die in de Oostersche letterkunde zeer ervaren was en ook de Nederlandsche lier met bevalligheid hanteerde. Hij gaf uit:

Proeve van stichtelijke Gedichten en Mengelingen, Gron. 1785. Hiervan verscheen slechts een stukje. Behalve dat, zijn er hier en daar nog meer verspreide versjes van hem te vinden, die mede niet zonder verdiensten zijn.

Zie *Boekz. der gel. wereld.* 1808. *b.* bl. 610; Brucherus, *Gedenkb. van Stad en Lande*, bl. 34, 133; Mr. H.O. Feith, *Levensch. van Mr. R.K. Driessen*, bl. 4, 16; van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 51.

[Petrus Driessen]

DRIESSEN (PETRUS), derde zoon van Johannes Petrus Driessen, en Anna Christina Alberthoma, werd te Groningen den 30sten Augustus 1753 geboren. Na voorbereidende studiën, vertrok hij reeds op veertienjarigen leeftijd naar de Hoogeschool in zijne vaderstad, en werd er den 20sten Junij 1775 tot doctor in de geneeskunde bevorderd, na verdediging eener *Dissertatio exhibens nervos musculorum abdeminalium et superficiei inguinis*, die te Groningen in dat jaar het licht zag, en met eene, onder het oog van den Hoogleeraar Camper, wel bewerkte plaat versierd is. Genoemde verhandeling levert het bewijs op, dat, ofschoon Driessen meer lust en ingenomenheid voor de natuur- en scheikundige wetenschappen aan den dag legde, hij echter een naauwkeurig waarnemer en fijn anatoom was.

De liefde voor de scheikunde en natuurlijke historie, in welke wetenschappen het onderwijs toen in ons vaderland zeer gebrekkig was, deed Driessen besluiten zich buiten 's lands te begeven. Te Weenen, te Parijs, te Londen, en andere plaatsen bleef door hem niets onderzocht, en overal maakte hij met de beroemdste mannen kennis, door wie hij zich de gelegenheid geopend zag om de rijke schatten der natuur te leeren kennen en in te dringen in de geheimen der wetenschappen.

Met kundigheden overladen, keerde hij in zijne geboorteplaats terug, en de roem van zijne vorderingen in de wetenschappen, die hem reeds vooruit was gegaan, deed Curatoren der Hoogeschool besluiten, om hem het onderwijs in de scheikunde en natuurlijke geschiedenis op te dragen, met den titel van Lector bij de geneeskundige faculteit te Groningen; in welke betrekking hij door den toenmaligen Stadhouder bevestigd werd, bij eenen openen brief van den 26sten Jannarij 1778; terwijl hij zijn onderwijs begon met eene redevoering *over het voordeel*, *dat de beoefening der scheikunde over andere kunsten en wetenschappen aanbrengt*. In 1787 verkreeg hij den post van buitengewoon Hoogleeraar in de geneeskunde, en aanvaardde dien op den 29sten November van dat jaar met eene *Oratio de arte pharmaceutica in magnum Patriae emolumentum*, *ad majus dig. nitatis fastigium evehenda* etc., die te Groningen in 1788, 4°-werd uitgegeven, en ook in het Hollandsch vertaald het licht zag.

De Geldersche Hoogeschool bood in 1791 aan Driessen het gewoon Hoogleeraarsambt aan in de schei- en plantenkunde,

in de kennis der geneesmiddelen en in de natuurlijke historie; doch hij bedankte voor die onderscheiding, even als vier jaren later, toen Curatoren der Utrechtsche Hoogeschool hem derwaarts riepen. Tengevolge van de eerste beroeping, werd ook hij als gewoon Hoogleeraar in genoemde vakken aangesteld, en na de tweede zijn honorarium vermeerderd en zijne wenschen, tot verbetering en uitbreiding van zijn onderwijs dienende, vervuld.

Als zoodanig bleef hij bij voortduring met lust en ijver en onvermoeid werkzaam, en plukte rijke vruchten van zijnen arbeid, toen in 1806, na het afsterven van den Hoogleeraar M u n n i k s , aan hem ook het onderwijs in de plantenkunde en het bestuur over den Plantentuin werd opgedragen. Deze nieuwe betrekking vervulde hij bij zijne andere werkzaamheden met goed gevolg, onder uitbreiding van den tuin, tot aan het jaar 1815, toen hij bij de vernieuwde inrigting van het hooger onderwijs, als gewoon Hoogleeraar bij de wis- en natuurkundige fakulteit bevestigd werd. In 1823 den ouderdom van zeventig jaren bereikt hebbende, verwierf hij eene eervolle rust, doch behield zich voor, ten einde niet werkeloos te blijven, om met de lessen in de Plantenkunde te volharden, en het opzigt over den Botanischen tuin te blijven behouden; in welke betrekking hij dan ook met jeugdigen ijver werkzaam was, tot dat hij op den 11^{den} Januarij 1828, tot groote schade voor de wetenschappen overleed, en door de Hoogeschool, wier sieraad hij was, zoowel als door zijne talrijke leerlingen, diep betreurd werd.

Niet alleen jegens de Hoogeschool, maar ook jegens zijne medeburgers maakte D r i e s s e n zich verdienstelijk. Hij was de vraagbaak en raadgever van velen, de voorstander van alle mogelijke nuttige inrigtingen. Zijne kundigheden bleven niet besloten binnen de wanden van zijn studeervertrek of werkplaats, maar stonden zoowel voor het Gouvernement als voor den minste zijner natuurgenooten ten dienste. Jaren achtereen was hij lid der gewestelijke en stedelijke commissiën van Geneeskundig onderzoek en toevoorzigt, en voorzitter der commissie van den landbouw, en in beiden gaf hij veelvuldige bewijzen van welwillendheid, zorg en oplettendheid voor het welzijn van anderen en voor het heil en voordeel der maatschappij. Niet alleen het Koninklijk Nederlandsch Instituut, maar schier alle andere Maatschappijen en Genootschappen binnen ons vaderland en velen daar buiten, keurden hem het lidmaatschap waardig, terwijl de Koning hem de orde van den Nederlandschen Leeuw schonk, tot erkentenis van zijne veelvuldige diensten.

D r i e s s e n was gehuwd met C o r n e l i a C o n r a d i , die hem twee zonen schonk. Zijne afbeelding en silhouette, naar L u b b e n s door F u c h s , ziet het licht. Hij was een man klein van gestalte en door de natuur met weinig beschonken, dat anderen voor hem innam; maar dat vergoed werd door een schrander verstand, zuiver oordeel, edel hart en deugdzaam gemoed,

die in ruime mate zijn deel waren en waardoor zijne nagedachtenis gezegend blijft.

Behalve de genoemde Verhandelingen en eenige opstellen en mededeelingen in den *Algemeenen Konst- en Letterbode* en in andere tijdschriften, zijn van Driessen's arbeid de volgende geschriften in het licht verschenen:

Scheikundige Verhandeling over de Magnesia alba enz. Amst. 1787. 8°.

Natuur- en scheikundige waarnemingen over onderwerpen der Geneeskunde en oeconomie in ons vaderland, enz. Gron. 1791. 8°.

Brief aan den schrijver van de Konst- en Letterbode, *betreffende een berigt*, *aangaande deszelfs* 1e *stuk der natuur- en scheikundige waarnemingen geplaatst in* n°. 161 *van dat weekblad*, Gron. 1791. 8°.

Oratio de ampliflicato, *in hac academia*, *rerum naturalium studio ad communem civium utilitatem convertendo*, in de *Annales Academiae Groningana* 1817-1818 en in het Hollandsch uitgegeven onder den titel van:

Redevoering over de nieuwe hulpmiddelen ter beoefening der natuurkundige wetenschappen, *bij de Hoogeschool te Groningen daargesteld; uit het Latijn vertaald door J.E. Winter*, *met aanmerkingen*, Gron. 1820. 8°. 1ste stuk. (Niet vervolgd).

Eindelijk moeten wij hier vermelden, dat hij aan de zamenstelling der *Pharmacopoea Batava* in 1799, als lid der daartoe benoemde commissie, een belangrijk deel had, eveneens als aan de *Pharmacopoea Belgica*, welk werk hij op zijnen ouden dag zeer ter harte nam, en waarvoor hem, ofschoon reeds door eene nieuwe vervangen, de dank der nakomelingschap in ruime mate toekomt.

Zie *Algem. Konst- en Letterb.* 1789. D. I. bl. 76, 77, 1791. D. II. bl. 36, 37, 101, 102. 1792, D. I. bl. 123, 1828. D. I. bl. 50, 51; Brucherus, *Gedenkb. van Stad en Lande*, bl. 332; de Jong, *Alph. lijst. van Boek.*; J. Munniks, *Levensch. van den Hoogl. Petrus Driessen*, met de silhouette, (Gron. 1829. 8°.); Holtrop, *Bibl. Medico-Chirurg.* p. 81, 82; Bouman, *Geschied. der Geld. Hoogesch.* D. II. bl. 503, 504; van der Boon, *Geschied. der ontdekk. in de ontleedk. van den mensch.* bl. 238, 239.

[Robertus Keuchenius Driessen]

DRIESSEN (ROBERTUS KEUCHENIUS), vierde zoon van Johannes Petrus Driessen en Anna Christina Alberthoma, werd te Groningen den 7den Mei 1759 geboren. Van moederszijde ontving hij den naam van Keuchenius bij den zijnen, als dragende dien van Robertus Keuchenius sedert 1664 predikant te Groningen, wiens dochter was gehuwd met Petrus Alberthoma, vader van Albertus Alberthoma, die de grootvader was van moeders zijde van Robertus Driessen voornoemd.

Na het onderwijs op de Latijnsche school te Groningen genoten te hebben, werd hij den 22sten September 1773 als stu-

dent aan de Hoogeschool ingeschreven, studeerde er in de Regten, en verkreeg op den 1sten Mei 1782 de Doctorale waardigheid na verdediging van een *Specimen Historico-Juridicum*, *sistens originem et caussas privilegiorum*, *quae liberis utriusque sexus competunt in successione parentum ad art.* XLIX. *Lib.* III. *Juris Omlandici*.

Als advokaat zich nedergezet hebbende, verwierf hij eene zeer uitgebreide praktijk; doch, ofschoon deze hem niet veel tijd voor andere bezigheden overliet, wist hij echter nog eenige vrije uren te vinden, tot beoefening der bij hem geliefkoosde wetenschappen, de geschiedenis en oudheidkunde, en in het bijzonder de kennis van de oude wetgeving, der stad en landregten van de Provincie Groningen, hare oude charters en oorkonden, en al wat daartoe behoort.

Bij de invoering der Fransche wetgeving in 1811 zeide D r i e s s e n de regtsgeleerde praktijk vaarwel, en wijdde zich nu geheel aan de studie der genoemde vakken, waarin hij later zich een ruim veld geopend zag, door zijne benoeming tot Archivaris der Provincie Groningen bij Koninklijk besluit van den 15den Junij 1824.

Niet alleen de Regten en genoemde wetenschappen vonden in D r i e s s e n een ijverig beoefenaar, maar ook in de Natuurkundige wetenschappen, en bepaaldelijk de plant- en delfstofkunde, was hij, benevens in de kennis der insekten en kapellen, zeer ervaren. Zijne verzameling Groninger Steenen en versteeningen, die hij in 1831 aan de Hoogeschool ten geschenke zond, en zijne bijdragen tot het beroemde werk over *de Nederlandsche Insekten* van S e p p en zoon, zijn hiervan voldoende getuigen.

Sedert 1795 tot aan zijnen dood toe was D r i e s s e n Secretaris van de Ommelanden, en sedert 1812 tot 1831 plaatsvervangend Regter in de Groninger Regtbank. Beide betrekkingen werden door hem met ijver en naauwkeurigheid waargenomen en verwierven hem, gelijk zijne overige dengden, aller achting en genegenheid.

D r i e s s e n overleed ongehuwd te Groningen op den 25sten October 1831, en werd op de noorder begraafplaats, buiten zijne geboorteplaats, begraven, waar eene blaauwe zerk, met een toepasselijk opschrift, door een vriendenhand bezorgd, de plaats zijner ruste aanwijst. Hij was corresponderend Lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut, Lid van de Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leiden en van het Genootschap ter bevordering der Natuurlijke Historie te Groningen.

Ofschoon D r i e s s e n vele opstellen gemaakt heeft, over de oude Staatsgesteldheid van Groningen en omliggende landen, en over de oude Vaderlandsche regten, zooals zijne Verhandelingen kunnen aantoonen, die hij in het Groninger genootschap *Pro excolendo jure patrio*, waarvan hij lid was, van 1783 tot 1809

voordroeg, is er nogtans niets anders van hem in het licht gegeven, dan het werk getiteld:

Monumenta Groningana veteri aevi inedita, *of Verzameling van onuitgegeven oude Charters en Stukken betreffende de Provincie Groningen; aanvang nemende met de vroegste tijden*, *en eindigende met het laatste van de XIVde Eeuw; met aanmerkingen en afbeeldingen opgehelderd*. Gron. 1822-1830. 8°. 4 stukken.

Zie *Handel. der jaarl. vergader. van de Maatsch. der Nederl. Letterk. te Leiden*, 1832. bl. 9 en het *Levensber. door* Mr. H.O. F e i t h , in het *Bijv. tot de Handel. van* 1833; *Algem. Konst- en Letterb* 1832. D. I. bl. 163; *Derde Verv. van den Wegwijzer op de Nieuwe begraafpl. te Gron.* bl. 15; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Nederl. letterk.* D. II. bl. 161.

[Jan Constantijn Driessen]

DRIESSEN (JAN CONSTANTIJN), zoon van A n t o n i u s D r i e s s e n boven genoemd en van M a r g a r e t h a R i j p m a , geboren te Deventer den 30sten Junij 1790, studeerde hij te Groningen en werd aldaar den 5den October 1814 met de kap bevorderd tot Doctor in de Wijsbegeerte, na verdediging eener *Dissertatio Chemico-Phijsica inauguralis de Auro Fulminante* (Gron. 1814. 4°) en in 1818 tot Doctor in de Geneeskunde met eene *Disputatio Medica inauguralis de phosphoria et diabete mellito* (Gron. 1819. 4°); beide Academische proefschriften gaven reeds te kennen wat D r i e s s e n eenmaal voor de wetenschappen worden zou. Hem was evenwel geen lang leven beschoren, want reeds op drie en dertigjarigen leeftijd overleed hij te Groningen den 31sten Januarij 1824. Hij was mede Directeur van het Natuur- en Scheikundig Genootschap in zijne geboorteplaats, en zijne uitgegevene geschriften, waarvan wij hier de titels laten volgen, getuigen van zijn helder doorzigt en onvermoeide werkzaamheid.

Brief aan Dr. Deiman, *over de omzichtigheid*, *waarmede men de bereidingwijze der geneesmiddelen moet beoordeelen*, *bijzonder van het oleum Oxygenatum*, Amst. 1808. 8°.

Gemakkelijk en onkostbaar middel om spoedig vuur te maken; geplaatst in het *maandschrift tot Nut van 't Algemeen*, Gron. 1808. bl. 382.

Proefnemingen over het nieuwe donderzilver (*argent detonnant*) in *Algem. Konst- en Letterb.* 1808. D. II. bl. 280.

Commentatio de acidi muriatici praesentia in aere athmospherico. In *Neues journ. f. de Chemie etc. von Schweigger und Meinecke*, *Neue Reihe B.* VI. H. 2. (1822).

Beobachtung von Ausleerungen leuchtenden Urins. In hetzelfde journ. B. VI. H. 2. (1822).

Scheikundig onderzoek van eene soort van Soda, *welke uit den fucus buccinalis in de nabijheid van de Kaap de Goede Hoop wordt bereid*. In *Verh. van de* 1ste *Klasse van het Kon. Inst.* 1823. D. VI. bl. 233.

Abhandlung über den Phosphor etc. in *Ann. der PHys. von Gilbert.* B. 59. S. 255.

Scheikundig onderzoek van de metselkalk der kerk te Rinsmageest in Friesland, geplaatst in de *Vaderl. letteroef.* van 1823. D. II. bl. 469, 522.

Zie *Algem. Konst- en Lett.* 1810. D. II. bl. 300, 1815. D. I. bl. 39, 1820. D. I. bl. 157, 1822. D. I. bl. 249, 1824. D. I. bl. 97, 162; Holtrop, *Bibl. Medico-Chirurg.* p. 81, uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Willem van Drillenburg]

DRILLENBURG (WILLEM VAN) werd omstreeks 1625 te Utrecht geboren, en leerde de kunst voor uitspanning bij Abraham Bloemaart. Vervolgens gaf hij zich geheel aan het landschap schilderen over, vestigde zich in 1668 te Dordrecht en telde Arnold Houtbraken onder zijne leerlingen. Hij volgde den stijl van Both, doch evenaarde hem noch in koloriet, noch in penseelsbehandeling. De tijd van zijn overlijden is onbekend. Men gist dat zulks in 1697 heeft plaats gehad. Een andere Willem Drillenburg, welligt een zoon van hem, bloeide te 's Gravenhage in 1690 als beeldhouwer, doch werd er niet geboren.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Wonder, *Alph. lijst van de geboorte- en sterfjaren der Kunstsch. en Beeldh.;* Kramm, *Lev. en werk. der Kunstsch.*

[E. Drillinger]

DRILLINGER (E.) was Kapitein op het fregat *Hoorn* van 26 stukken, behoorende tot het eskader van den Kapitein-Commandeur Silvester in December 1785 naar Oost-Indië uitgezeild. Drillinger had eerst in Mei 1786 de vaderlandsche haven verlaten, maar de langzame en ongelukkige togt van Silvester was oorzaak dat hij het eskader vooruit was. Hij vertrok met zijn schip onder het bevel van den Commandeur met nog drie andere schepen naar de Westkust van Borneo, met het doel om den Sultan van Mampauwa te straffen; doch het bleek onmogelijk te zijn dien vijand aan te tasten. Derhalve werd Drillinger gelast met eenige ligtere schepen om vier en twintig vaartuigen van Sambar, ter hulpe van Mampauwa gekomen, aan te grijpen. Hij deed dit met veel geluk, beschoot en vernielde ettelijke vijandelijke bentings en vaartuigen, nam bezit van een eilandje en wierp er eene verschansing op, waaruit hij den vijand bleef bestoken. Dit verwekte zulk een schrik onder de vijanden, behalve het opkomen van eene storm, die andere vijandelijke vaartuigen aan stukken sloeg, dat de Sultan zich met zijn land aan de Oost-Indische Compagnie overgaf.

Toen in 1787 Riouw door eene vloot van den Sultan van Silo aan de Compagnie ontnomen was, stevende Silvester met zijn eskader, hoewel zeer verzwakt, ter bescherming van Malakka. Van daar zond hij de Amphitrite, Kapitein Wiertz, en het fregat *Hoorn*, Kapitein Drillinger, naar Riouw met negen gewapende Compagnieschepen. Zonder slag of stoot werd

dit eiland op nieuw hun overgegeven in het begin van 1788. Van daar weder naar Batavia vertrokken, keerde de vloot weder naar het vaderland, behalve het schip van Drillinger en de *Oranje zaal* van Kapitein Rijnbende, die afgekeurd en verkocht werden.

Zie de Jonge, *Geschied. van het Nederl. Zeewez.* D. VI. St. I. bl. 243, 248, 253, 255,

[Remigius Driutius]

DRIUTIUS (REMIGIUS) ook DIRUTIUS, DRUITIUS en DRUTIUS genaamd, werd in 1519 te Volkerinchoven bij Cassel in West-Vlaanderen geboren. Zijn vader was Remigius Drieux en zijne moeder Catharina Fenaerts. Na de voleindiging zijner studiën tot Doctor in de beide Regten bevorderd, werd hij Raadsheer in den Hoogen raad van Mechelen, Requestmeester, Proost der Lieve-Vrouwe Kerk te Brugge en ten laatste, na twaalf jaren als Raadsheer zitting gehad te hebben, bij de oprigting der nieuwe bisdommen in de Nederlanden in 1560, tot Bisschop van Friesland benoemd. Zoowel de Staten als de geestelijkheid in Friesland waren tegen de komst van eenen Bisschop, en beiden verzetten zich zoodanig met kracht daar tegen, dat noch de welsprekendheid van den Stadhouder Toutenburg, noch het verzoek of de raad van Aremberg, van de Gouvernante, zelfs van Granvelle en Viglius, in staat waren om de Friezen tot andere gedachten te brengen. Zij konden den Bisschop niet verwachten en verzochten van hem verschoond te blijven. Op het artikel van Cunerus Petri zagen wij evenwel, dat zij later moesten toegeven. Driutius kon alzoo zijne plegtige intrede niet doen. Uit kracht van zijne aanstelling, woonde hij evenwel in 1565 eene provinciale Synode te Utrecht bij, en werd na den dood van Petrus Curtius tot Bisschop van Brugge verheven, en den 13^{den} November 1569 te Mechelen tot Bisschop gewijd. Als zoodanig ontmoeten wij hem te Gent in 1572, van waar hij met andere Bisschoppen naar Brussel trok, om den Hertog van Alva de onmogelijkheid van het opbrengen van den tienden penning aan te toonen. Hij was hij 1577 onderteekenaar van de Unie van Brussel, ofschoon zijne genegenheid voor den Koning van Spanje en zijn ijver voor de Roomsche kerk daarbij onveranderd bleven. In September van genoemd jaar werd hij door de Staten en den Prins van Oranje, benevens den Heer van Willerval, gedeputeerd naar Don Jan van Oostenrijk te Namen, om daar zekere artikelen voor te dragen, tot wegneming van alle oneenigheden in den lande; welke zending, gelijk bekend is, met geen goeden uitslag werd bekroond.

Driutius deed zich inmiddels als vurig tegenstrever der Hervormden en als beschermer der Jezuiten kennen. Dit veroorzaakte dat hij als aanhanger van den Hertog van Aarschot, bij de onlusten te Gent onder Hembyze en den Heer

van Rijhove, met anderen op den 28sten October 1577 omtrent middernacht door de Gentenaars werd gevangen genomen, nadat hij den vorigen dag aldaar nog de dienst verrigt had. In 1578 te Gent naar het Prinsenhof overgebragt, van dáár den 12den Januarij 1579 naar Dendermonde, doch in Maart weder naar de vorige gevangenis, poogde hij den 16den Junij van genoemd jaar met zijnen medegevangene Martinus Rijthovius, Bisschop van Yperen, te ontvlugten, doch werd met hem reeds des anderen daags terug gebragt en kort daarop op hun verzoek in de stads-gevangenis geplaatst. Hij werd in September 1581 tegen Burchard van Hembyze uitgewisseld, en was daarop nog drie jaren balling buiten zijn Bisdom. Toen evenwel Brugge in 1584 door Parma hernomen en de Katholieke Godsdienst hersteld was, trok hij den 25sten Mei de Bisschopstad weder binnen; herwijdde de St. Dona's kerk den 7den Junij en de St. Salvator den 14den Junij. Hij bereikte verder een hoogen ouderdom en overleed den 12den Mei 1594. Zijne afbeelding ziet het licht. Het Driutius Collegie te Leuven werd door hem opgerigt en was, gelijk ook 's mans bloedverwanten, in bezit van eenige handschriften door hem nagelaten, bevattende *Raadgevingen* en *kanonieke lessen*.

Zie Bor, *Ned. Oorl.* B. I. bl. 27 (19), B. XI. bl. 574 (287); (van Heussen en van Rijn), *Oudh. en Gesticht. van Vriesl.* D. I. bl. 289-291; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. VI. bl. 65; de Jonge, *de Unie van Brussel*, bl. 81, 82; de Kempenaar, *Vlaamsche Kron.* bl. 100, 184; Beaucourt de Noortvelde, *Beschr. van den Proossche* bl. 259 (met zijn portret.) Wiersbitzky, *Tachtigj. Oorl.* D. III. bl. 138, 161, 369; Visscher, *Voorl. over de Geschied. der Roomsch Kath. Kerk.* 2de Voorl. bl. 55; Janssen, *de Kerkh. te Brugge.* D. I. bl. 102, 164, D. II. bl. 50, 51, 53, 223, 248, 249.

[Michel Driutius]

DRIUTIUS (MICHEL), oom van den voorgaande, was kanunnik en Deken der St. Pieterskerk te Leuven en later Officiaal van den Bisschop van Luik. Hij werd door Karel V en den Paus in 1550 tot Inquisiteur aangesteld. Bijzonderheden zijn er verder van hem niet bekend.

Zie Bor, *Ned. Oorl.* B. I. bl. 14. (10); van Groningen, *Kort Verh. van de Inv. der Bisd. in Nederl.* bl. 9; Janssen, *Kerkh. te Brugge*, D. II. bl. 50.

[Frederik Jan Haver Droeze]

DROEZE (FREDERIK JAN HAVER) werd geboren te Dordrecht den 6den Junij 1779. Zijne ouders waren Johannes Droeze, Chirurgijn aldaar, en Catharina Elisabeth Seltsam. Beiden reeds op jeugdigen leeftijd door den dood verloren hebbende, kwam hij onder voogdij van zijnen oom Doctor Regenbogen te Noordwijk en van zijnen grootvader Haver te Leiden, wiens geslachtsnaam hij bij den zijnen voegde. Hij ontving het eerste onderwijs in de Heelkunst van den heelmeester A. Pesant te Strijen, later van zijnen grootvader Haver zelven en

van de Hoogleeraren S a n d i f o r t , D u p u i en O o s t e r d i j k , en werd te Leiden den 21sten September 1799 tot Heelmeester bevorderd.

Na eenigen tijd ter voortzetting zijner studiën te Parijs te hebben doorgebragt, waar hij bijzonder bevriend werd met den beroemden D u p u y t r e n , keerde hij te Leiden weder, deed er den 16den April 1801 zijn examen in de Verloskunde en vestigde er zich als praktiserend Heel- en Vroedmeester.

Niet lang duurde zijn verblijf aldaar, want weldra werd hij in zijne geboorteplaats als Lector in de Ontleed- en Heelkunst beroepen, welke betrekking hij den 21sten Julij 1802 aanvaardde met eene openbare redevoering: *over den weldadigen invloed der bespiegelende en oefenende Heelkunde*, *op de welvaart eener welgeordende Maatschappij*.

Met den grootsten ijver en naauwgezetheid nam D r o e z e zijne pligten als Lector waar, en zijne kunde, die in moeijelijke operatiën schitterend bleek, gevoegd bij zijne overige verdiensten, deeden hem spoedig tot andere betrekkingen in aanmerking komen. Zoo werd hij in 1802 lid van de toenmalige Commissie van geneeskundig bestuur te Dordrecht; in 1803 mede examinator van de candidaten in de Heelkunde aldaar; in 1806 secretaris van de Departementale Commissie van Geneeskundig onderzoek en toevoorzigt; in 1811 Chirurgijn der gevangenissen; in 1815 Chirurgijn Majoor bij de Schutterij te Dordrecht; in 1823 lid van de plaatselijke Commissie van geneeskundig toevoorzigt en in datzelfde jaar Heelmeester van het Sacraments Gasthuis. In 1809 werd hem het professoraat te Franeker aangeboden en later officieus dat aan het Athenaeum Illustre te Amsterdam, voor welke beide aanbiedingen hij evenwel bedankte. Hij zag zijne verdiensten erkend door zijne benoeming tot lid en corresponderend lid van verschillende geleerde Genootschappen, en door de achting en het vertrouwen dat hem van zijne medeburgers ten deel viel.

's Mans drukke beroepsbezigheden en veelvuldige werkzaamheden veroorloofden hem geene of slechts zeer weinige uitspanningen; maar nogtans vond hij den tijd tot beoefening der letterkunde en tot het zamenstellen van eenige tot zijn vak behoorende geschriften. Het aantal verhandelingen, dat door hem van 1816 tot 1832 werd voorgedragen in het letterkundig genootschap *Diversa sed una*, waarvan hij in 1816 mede oprigter was, getuigt voor de eerste, en de volgende geschriften voor de tweede bewering, Deze zijn getiteld:

Verhandeling over de breuksnijding en daartoe uitgedachte werktuigen, Amst. 1805. 8o. Bekroond met goud in 1804 bij het legaat van J o h a n n e s M o n n i k h o f f en in deszelfs *Verhandelingen* opgenomen, D. IV. St. I. (1804).

Waarneming eener verrigte steensnijding, *naar de manier van Langenbeck*. Opgenomen in de *Nieuwe Verhandelingen van*

het Genootschap ter bevordering der Heelkunde te Amsterdam, Amst. 1813. D. II. bl. 34.

Verhandeling over den Kanker; met goud bekroond in 1822 door het Provinciaal Utrechtsch Genootschap en in het 4de deel van deszelfs *Nieuwe Verhandelingen* (Utrecht. 1824. 8o) opgenomen.

Behalve dezen is van zijne hand niets door den druk bekend gemaakt, dan eene *voorrede* vóór *de oordeelkundige beschouwing van de kennis en behandeling der stuipen bij zwangeren en barenden*, door den Heer W.E. Ludeking in 1840 in het licht gegeven.

Droeze overleed den 16den Mei 1850 en zijne plegtige begravenis had den 22sten daaraanvolgende plaats. Hij was den 26sten October 1806 gehuwd met Mejufvrouw Cornelia Gerarda 't Hooft, die hem twaalf kinderen schonk, waarvan hij acht voor zijn dood, in meer of minder gevorderden leeftijd zag ten grave dalen, terwijl zijne gade den 6den Julij 1826 hem mede ontrukt werd; doch te midden van zooveel smartelijk verlies, bleef Droeze de man die hij altijd geweest was, de Christen wijsgeer die zich geduldig onderwierp aan hooger bestuur, en die niet ophield voor anderen nuttig te zijn, voor de wetenschap en de lijdende menschheid te leven.

Zie het *Levensberigt van F.J. Haver Droeze* door B.J. van den Kieboom, in den *Algem. Konst- en Letterb.* 1850, D. II bl. 210-214, 227-232; de Jong, *Alph. Lijst van Boek.;* Holtrop, *Bibl. Medico-Chirurg.* p. 129.

[Marten Drog]

DROG (MARTEN), of DROOGH, was een der Zeeuwsche bevelhebbers die deel hadden aan de overwinning behaald op de vloot van den Vice-Admiraal Adolf van Haemstede in 1574, op de Schelde in de nabijheid van Antwerpen, waar Haemstede zelf gevangen werd. Hij nam met Joos de Moor de veroverde schepen op het sleeptouw en bragt die met 102 bronzen stukken geschut in triumf te Vlissingen op. Hij was waarschijnlijk dezelfde die in 1587 te Vlissingen Equipagemeester was, door Leicester beschuldigd van slechte administratie en nalatigheid in het verschaffen van geld en volk voor de verdediging van Sluis, gedurende zes maanden gevangen gehouden werd, doch na diens vertrek, als onwettig beschuldigd, ontslagen is.

Zie Hooft, *Nederl. Hist.* B. IX. bl. 370; van Meteren, *Ned. Hist.* D. V. bl. 55; Swalue, *de daden der Zeeuwen*, bl. 70.

[Petrus Nehemius Drolshagen]

DROLSHAGEN (PETRUS NEHEMIUS) was Lector in het Fraterhuis te Zwolle. Hij bezorgde de uitgave van Joh. de Garlandia Cornutus.

Zie Delprat, *Verh. over de broederschap van G. Groote*, tweede druk bl. 106.

[Jan Drommelroy]

DROMMELROY (JAN), geboren te Heusden, wordt ver-

meld als zich dapper gedragen hebbende in de verdediging van Bommenede ten jare 1575, doch werd, na het stormenderhand innemen van die plaats door de Spanjaarden, omgebragt.

Zie (van Oudenhoven), *Beschr. van de Stad Heusden*, bl. 215.

[Herbaren of Herbern van Drongelen]

DRONGELEN (HERBAREN of HERBERN VAN), jongste zoon van Willem van Drongelen. Hij was gehuwd met Sophia van Krayenstein, die hem kinderen schonk, onder anderen een zoon, Zeger genaamd. Na den dood zijner vrouw verdeelde hij zijne goederen onder zijne kinderen, en schonk een gedeelte derzelve aan de Duitsche ridders binnen Utrecht, tot wier order hij in 1303 toetrad, en waarvan hij sedert 1312 tot aan zijnen dood in 1325 de zevende Landkommandeur geweest is. Hij was de eerste die een vrolijk maal (Pitancia) aan de ridders der orde geschonken heeft, terwijl het Huis te Middelburg onder zijn bestuur in de stad werd overgebragt, en de grond tot het opbouwen van een ander huis door hem betaald is.

Zie (van Heussen, en van Rijn), *Hist. van 't Utr. Bisd.* D. I. bl. 709; Römer, *Geschiedk. overz. van de kloost. en abd. van Holl. en Zeel.* D. I. bl. 179,

[Johan van Drongelen]

DRONGELEN (JOHAN VAN) waarschijnlijk een bloedverwant van den voorgaande, was de vier en twintigste Landkommandeur der Duitsche orde binnen Utrecht. Onder zijn bestuur beleefde de Balie dagen van welvaart, en werd zij van de schulden, die haar vroeger drukten, ontlast. Hij overleed den 15^{den} Augustus 1492 na een bestuur van drie en twintig jaren.

Zie (van Heussen en van Rijn), *Hist. van 't Utr. Bisd.* bl. 715; Römer, *Geschiedk. overz. van de kloost. en abd. van Holl. en Zeel.* D. I. bl. 470, 472.

[Joost Cornelis Droogsloot]

DROOGSLOOT (JOOST CORNELIS) werd in 1586 geboren, waarschijnlijk te Utrecht, alwaar hij in 1616 als meester in het St. Lukas gilde aangenomen werd en in 1523 en 1624 Deken van hetzelve was. Hij is er in 1638 ook Regent van het Hiob's Gasthuis geweest en waarschijnlijk aldaar in 1642 overleden. Er bestaat van hem een groot aantal schilderijen die onderwerpen uit de gewijde geschiedenis, doch veelal boerenkermissen, zeldzaam voorstellingen in binnenhuizen tot onderwerp hebben. Zijne figuren zijn slordig geteekend, en op zijn koloriet en penseelsbehandeling valt niet veel te roemen.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Wonder, *Alphab. lijst van Kunstsch.*; *Cat. van Schilder. in het Mus.* Boymans *te Rott.* bl. 13; Kramm, *Lev en Werk. der Kunstsch.*

[Nicolaas Droogsloot]

DROOGSLOOT (NICOLAAS), waarschijnlijk een bloedverwant van den voorgaande, werd geboren te Dordrecht in 1650. Hij wordt genoemd een leerling van H e n d r i k M o m m e r s en schilderde dorpsgezigten met volksvereenigingen. De toon zijner

verwen en zijne penseelsbehandeling zijn beter dan van den voorgaande. Hij overleed in 1702.

Zie K r a m m *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[J.J. Droop]

DROOP (J.J.) voerde het bevel op 's lands korvet *Galathé* van 16 stukken, en moet in der tijd een kundig zeeofficier geweest zijn. Hij behoorde met zijn korvet tot de Bataafsche zeemagt onder den Schout bij Nacht S t o r y , die in 1799 door de Engelschen in bezit werd genomen. Ten gevolge van die overgave werd hij door het uitvoerend bewind der Bataafsche Republiek met anderen uit de dienst ter zee gecasseerd, en onbekwaam geoordeeld den lande immer weder te kunnen dienen, met veroordeeling in de kosten.

Zie *Vaderl. Hist. ter Verv. op Wagenaar*, D. XXXVI. bl. 206, D. XLI. bl. 185, D. XLIII. bl. 35, 37; V o n k , *Geschied. der Landing*, enz. D. II. bl. 42; K r a y e n h o f f , *Geschiedk. beschouw. van den Oorl. in* 1799. bl. 40; d e J o n g e , *Geschied van het Ned. Zeewez.* D. VI. St. II. bl. 359.

[Drossaert]

DROSSAERT was een Hollander, die in het midden der zeventiende eeuw leefde, en landschappen met hertenjagten en dergelijke onderwerpen schilderde.

Zie I m m e r z e e l , *Lev. en werk. der Kunstsch.*

[Drost]

DROST, of VAN DROST, ook DEN DROST genoemd, was een Hollandsch schilder uit de zeventiende eeuw en een leerling van R e m b r a n d t . Vervolgens zette hij te Rome zijne studiën voort en werd een goed schilder, van wien evenwel niet veel stukken bekend zijn. Deze zijn:

Herodias ontvangende het hoofd van Johannes den Dooper. (In 's Rijks Museum te Amsterdam).

De Predicatie van Johannes.

Eene verschijning van Christus na zijne opstanding aan Maria Magdalena.

Een Fluitspeelder.

Een naaijend vrouwtje.

Een student in zijne kamer.

Zie I m m e r z e e l , *Lev. en werk. der Kunstsch.;* K r a m m , *Lev. en werk. der Kunstsch.*; D u b o u r c q , *Beschrijv. der Schild. op 's Rijks Museum*, bl. 32.

[Anthonie Drost]

DROST (ANTHONIE) was een verdienstelijk boetseerder, wiens fraai werk meestal straatloopers, uitventers en bedelaars voorstelt. Er bestaan van hem ook teekeningen met vogelen en visschen.

Zie I m m e r z e e l , *Lev. en werk. der Kunstsch.*

[Aarnout Drost]

DROST (AARNOUT), geboren te Amsterdam in 1814, was Candidaat in de Godgeleerdheid en een veelbeloovend dichter, die evenwel reeds den 5^{den} November 1834 in zijne geboorteplaats overleed. Hij onderscheidde zich reeds op jeugdigen leeftijd als voornaam schrijver en dichter, en muntte uit door uitstekende gaven des verstands, die hij paarde aan een edel

hart, groote belezenheid en voorbeeldelooze werkzaamheid. Behalve zijn uitnemend dichtstuk, getiteld: *Gelderland*, geplaatst in het 7de deel bl. 352 van den *Vriend des Vaderlands*, ziet van hem het licht:

Hermingard van de Eikenterpen. Een oorspronkelijk verhaal. Haarl. 1833. 8°.

Herdrukt Amst. 1842. 8°.

Wenken en Meeningen. Haarl. 1834. 8°.

Schetsen en Verhalen. Amst. 1836. 8°.

Behalve dezen leverde hij nog een paar vertellingen en eenige bijdragen in vaderlandsche Tijdschriften, die zich onderscheidden door fijnen smaak, levendigen en bloemrijken stijl en geestig vernuft. Zijne af beelding ziet in steendruk het licht.

Zie *Algem. Konst- en Letterb.* 1834. D. II. bl. 322; van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 51; Brinkman, *Alph. Lijst van Boek.*; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 74.

[Willem Drost]

DROST (WILLEM) was in 1708 Opperhoofd van Japara, en van 1708 tot 1709 Opperhoofd van Samarang. Meer is er van hem niet bekend.

Zie Valentijn, *Oud en Nieuw Oost-Indiën*, nieuwe uitgave, D. III. bl. 277, 280.

[Coenraet Baron Droste]

DROSTE (COENRAET BARON), zoon van Matthijs Droste, Overste in Staatsche dienst, eerst Commandeur tot 1665 en vervolgens Gouverneur der stad Heusden tot zijn overlijden, hetwelk in 1667 plaats had; zijne moeder was eene dochter van den Dordschen Burgemeester Ruysch. Omsteeks 1642 geboren, werd hij tot de krijgsdienst bestemd, en was hij reeds in 1654 vaandrig geworden, doch ontving ook te 's Hertogenbosch het onderwijs in de Grieksche en Latijnsche talen, bij den Rector Villerius, en oefende zich in de Regtsgeleerdheid aan de Leidsche Hoogeschool. Reeds in 1664 verliet hij deze loopbaan, en was in 1665 tegenwoordig bij de belegering en herneming van Lochem, en vervolgens in verscheidene plaatsen in garnizoen. In 1667 woonde hij, als hopman van het krijgsvolk, de onderneming der Hollandsche vloot onder de Ruiter en de Witt op de Teems, en de overwinning bij Chattam bij, en werd in dat jaar tot kapitein bevorderd. Na den vrede van Breda bezocht hij Frankrijk en Engeland, en woonde in 1672 den grooten zeeslag bij, nam deel aan den slag bij Senef, en aan verscheidene gevechten destijds geleverd. Hij verzocht en verkreeg in 1676 zijn ontslag, vergezelde zijn bloedverwant, de Heer van Leeuwen, in 1678 in ambassade naar Engeland, deed voor de tweede maal eene reis naar Frankrijk, en leefde vervolgens van de inkomsten zijner bezittingen ambteloos te 's Hage, zich met de letteroefeningen bezig houdende, waarvan de volgende werken hunnen oorsprong hebben:

De Haegsche Schouburg, *gestoffeert door de Heer Coenraet Droste*, *waerbij syn gevoegt eenige Gedigten van den selfden Autheur*, 's Hage, 1710-1714. 4°. 2 deelen.

Dit werk bevat zestien tooneelstukken, bevorens afzonderlijk door hem uitgegeven.

Het leven van den Profeet en Koning David, Rott. 1716. 4°.

Harderskouten en andere Dichten, Rott. 1717. 4°.

De Odyssea van Homerus berymd, Rott. 1719. 1721. 1722. 4°. 2 deelen.

De Ilias van Homerus berymd, Rott. 1721. 4°. 2 deelen.

Overblijfsels van geheugchenis der bijzonderste levensgevallen van C. D r o s t e *in Veld- en Zeeslagen*, 's Hage. 1723. 4°, aldaar 1728. 4°.

Deze herinneringen loopen van 1654 tot 1722 en zijn in dichtmaat geschreven. D r o s t e schijnt in 1733 of 1734 te 's Hage op hoogen leeftijd overleden te zijn. Althans zijn uitmuntend kabinet van schilderijen werd den 23sten Julij van laatstgenoemd jaar te 's Hage verkocht. Ofschoon op zijne poëzy niet veel valt te roemen, was hij evenwel een zeer geleerd man, die bij zijne geleerde tijdgenooten in achting stond. In de Bibliotheek der Maatschappij van Nederlandsche letterkunde te Leiden berust een belangrijk exemplaar van de *Overblijfsels*, met wit papier doorschoten en met meer dan 2600 geschrevene verzen en een Register door D r o s t e zelf vermeerderd.

Zie *Boekz. der gel. wereld.* 1723. *b* bl. 662; v a n O u d e n h o v e n , *Beschrijv. van de Stadt Heusden*, bl. 212, 213; B a l e n , *Beschrijv. van Dordr.*, bl. 963; *Bibl. Publ. Lugd. Bat.*, p. 495; H u y d e c o p e r , *Proeve*, D. II. bl. 49; v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.;* W i t s e n G e y b e e k , *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 215, 216; *Algem. Konst- en Letterb.* 1840, D. II. bl. 171-175; S c h o t e l , *Lett. en Oudh. Avondst.* bl. 134; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.*, D. I. bl. 94, *b* bl. 84. 85, 1ste *Bijv.* bl. 35, 2de *Bijv.* bl. 17.

[Remigius Druitius]

DRUITIUS (REMIGIUS). Zie DRIUTIUS (REMIGIUS).

[Aarnoudt of Aart Druivestein]

DRUIVESTEIN (AARNOUDT of AART). Zie DRUYVESTEYN (AARNOUDT of AART).

[Gerardus Drunaeus]

DRUNAEUS (GERARDUS), geboren te Drunen in Noord-Brabant, was een geestelijke van de orde der Premonstratensers, kanunnik te Tongerloo, Parochiaan in Noord-Brabant, een uitnemend wiskunstenaar en vervaardiger van onderscheidene werken, die evenwel niet zijn uitgegeven, en welligt thans zijn verloren gegaan. Hij overleed op den 23sten Januarij 1601.

Zie H o o g s t r a t e n , *Woordenb.*

[W.M. Drunaeus]

DRUNAEUS (W.M.). Zie WILLEMS (MATTHIAS).

[Johannes Jacobus van Drunen]

DRUNEN (JOHANNES JACOBUS VAN), geboren te Doveren, waar zijn vader Johannes van Drunen Predikant was. Hij werd in 1692 predikant te Krimpen aan de Lek, in October 1739 emeritus en overleed den 10^{den} October 1743. Hij had zes zonen, die allen predikanten waren. Zijn kleinzoon en naamgenoot volgt. Hij schreef:

De Spiegel der hedendaagsche Voorbeelden en Schaduwe van Zelotes verfoeijelijks en gezuyvert. Dordr. 1715. 8°.

Waarschouwing aan een zondaar. Rott. 1718. 8°.

Zie *Boekz. der gel. wereld*, 1739. *b* bl. 480, 679, 1743, *b* bl. 670, 1744, *a* bl. 199; van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.*, D. I. St. I. III.

[Johannes Jacocus van Drunen]

DRUNEN (JOHANNES JACOCUS VAN), kleinzoon van den voorgaande en zoon van Martinus van Drunen, predikant te Bennebroek. Aldaar werd hij in 1733 geboren, en wijdde zich, even als zoovelen van zijn geslacht, aan het predikambt. Hij werd den 19den Augustus 1757 Proponent, in 1758 Predikant te Nieuwland en St. Joosland, te Haamstede in 1765, te Goes in 1766 en in 1772 te 's Hertogenbosch, alwaar hem den 11den November van dat jaar het Hoogleeraarsambt in de Oostersche talen honoris causa werd opgedragen. Na het overlijden van Daniël Noortberg, Hoogleeraar in de Oostersche talen, werd hij in het daartoe staande tractement gesteld, bij besluit van den Raad van State van den 4den December 1783. Gedurende de belegering der stad, door de Franschen in 1794, behoorde hij onder de weinige leeraars die in de stad gebleven waren, en door woord en voorbeeld de burgerij overhaalden om zich niet aan de Franschen over te geven. Hij werd den 9den December 1802 emeritus en overleed den 3den Junij 1804. Hij was lid van het Zeeuwsch Genootschap der wetenschappen en beoefende de Nederduitsche Dichtkunst blijkens een handschrift door hem nagelaten, groot 300 bladzijden in octavo, waarin onderscheidene geboorte-, bruilofts-, lof- en mengeldichten voorkomen, die hij van 1752 tot 1801 gemaakt heeft. Zijn dichterlijk talent gaat echter niet boven het middelmatige, zooals blijken kan uit den verjaarwensch aan zijnen vader, op zijn zeventigsten verjaardag, gedrukt te Haarlem, 1775. 4°, alsmede uit een vers, waarmede hij de dissertatie van Johan van Heurn (Traj. ad Rhen. 1772. 4°) versierde. Hij schreef:

De gemeente van Israël tot het intreden voor land en kerk opgewekt, Utr. 1774. 8°.

Ernstige waarschuwing aan het publiek wegens het gevoelen van den Eerw. Kleman, *predikant te Voorburg*, 1776. 8°.

De aard des geschrijfs in het nader bericht van Joh. Petsch aan het publiek wegens Irenaeus Philadelphus Staat des geschils enz. *onder 't oog gebracht*, Rott. 1776. 8°.

Zie *Boekz. der gel. Wereld.* 1758. *a* bl. 602. *b.* bl. 250. 1773. *a* bl. 347; *Vaderl. Hist. ten verv. op Wagenaar*, D. XXVII. bl. 201; *Vaderl. Letteroef.* 1776. bl. 207, 484, 1777. bl. 200; Dresselhuis, *Naaml. der Herv. Pred. te Goes*, bl. XXVIII; Hermans, *Geschied. der Ill. en Lat. scholen te 's Hertogenbosch*, bl. 33, 34.

[Robert Drury]

DRURY (ROBERT) was een Engelschman die met de hulptroepen van Koningin Elisabeth hier te lande gekomen was. Als zoodanig was hij in 1588 gouverneur over het belegerde Bergen op Zoom, en maakte zich door uitvallen op den vijand beroemd. Hij streed ook in 1600 bij Nieuwpoort,

Zie B o r , *Ned. Oorl.* B. XXV. bl. 338 (20), 339 (21); *Verz. ber. omtr. de krijgsb. bij Nieuwp.* bl. 9; B o s s c h a , *Neêrl. Held. te land*, D. I. bl. 286, aldaar verkeerdelijk W i l l i a m genoemd.

[Joannes Drusius]

DRUSIUS (JOANNES), geboren te Oudenaarden in Vlaanderen, den 28sten Junij 1550. Zijn vader was C l e m e n s v a n d e n D r i e s c h e en zijne moeder E l i z a b e t h D e c k e r . Na de gewoonte van zijnen tijd veranderde hij later zijnen naam in D r i e s c h i u s , en verzachtte dien vervolgens welluidendheidshalve in D r u s i u s . Door zijne ouders, die toen nog de Roomsche kerkleer beleden, tot den geestelijken stand bestemd, vertrok hij reeds op zijn tiende jaar naar de Latijnsche school te Gent, van waar hij zich in 1563 naar Leuven begaf, om de beginselen der wijsbegeerte te leeren, en in 1567 tot de Hoogeschool dier stad overging, waar hij het onderwijs van C o r n e l i u s V a l o r i u s genoot. Intusschen had zijn vader het Hervormd geloof omhelsd, en was hij bij de komst van A l v a naar Engeland gevlugt, met achterlating van betrekkingen en bezittingen. Zijne vrouw, de oude kerkleer getrouw blijvende, riep haren zoon naar Oudenaarden terug, om hem te Doornik de Fransche taal te doen aannemen, en hem voor de kerk te behouden. Maar de Hervorming had ook hem bereikt, en toen zijn vader hem uit Engeland eenen brief zond, aarzelde hij niet, om, zonder voorkennis van zijne bloedverwanten, zijne geboorteplaats te verlaten, en over Oostende naar Londen te vertrekken, waar hij vóór het einde van 1567 door zijnen vader met open armen ontvangen werd, die, ofschoon door A l v a van het grootste gedeelte zijner middelen beroofd, voor zijne verdere opleiding eerst te Londen en vervolgens te Cambridge zorg droeg, in welke laatste plaats hij, toen reeds bijzondere lust tot de beoefening der Oostersche talen bespeurende, eerst het onderwijs ontving in de Hebreeuwsche taal van den beroemden C h e v a l l i e r , en later zich ook met de borst op de Wijsbegeerte en Grieksche Letterkunde toelegde. Door aanhoudende beoefening der Hebreeuwsche taal en letteren, ook door zich met de Rabbijnsche schrijvers bezig te houden, verkreeg hij zoodanigen roem, dat niet alleen voorname Engelschen, na zijne terugkeer te Londen, van zijne lessen gebruik kwamen maken, maar hij ook, toen hij door den Parijschen moord op den 24sten Augustus 1572 was teruggehouden om naar Frankrijk te gaan ter meerdere beoefening der wijsbegeerte, gelijktijdig eene beroeping als Hoogleeraar in de Hebreeuwsche taal aan de Hoogescholen te Cambridge en Oxford ontving, welke laatste aanbieding hij volgde en aldaar vier jaren de Oostersche talen, en vooral het Hebreeuwsch, niet zonder roem onderwees.

Na de pacificatie van Gent, die aan alle geloofsvervolging een einde zou maken, verliet D r u s i u s , door verlangen naar zijne geboorteplaats, Engeland, waar hij acht jaren lang eene eervolle loopbaan geleid had, keerde naar Vlaanderen weder,

van waar hij zich weldra naar Zeeland begaf, toen hij na eenig verblijf aldaar, door de voorspraak der Staten van Holland, den 20sten Junij 1577 tot Hoogleeraar in de Hebreeuwsche, Chaldeeuwsche en Syrische talen aan de Hoogeschool te Leiden werd aangesteld.

Acht jaren lang mogt Drusius dien post met lof bekleeden, toen hem in 1585 dezelfde waardigheid aan de pas opgerigte Franeker Hoogeschool werd aangeboden. Voordeeliger voorwaarden deden hem die roepstem opvolgen, en ondanks de vermaning van Prins Willem I aan Curatoren, *dat zij zich zulk een man niet moesten laten ontsnappen*, liet men hem tot groote schade der Leidsche Hoogeschool gaan. In Junij 1585 aanvaardde hij zijnen nieuwen post, en heeft dien met luister, een en dertig jaren tot aan zijnen dood, waargenomen. Wel had hij in 1603 om zijn ontslag gevraagd, maar zoo zeer stelde men zijn onderwijs op prijs, dat men niet alleen alles aanwendde om hem van dat voornemen af te brengen, maar hem ook bij het klimmen zijner jaren den vereerenden last opdroeg, om Sixtinus Amama, een hem waardige leerling, op te kweeken en te vormen, om hem op den leerstoel te Franeker op te volgen.

Drusius overleed den 12den Februarij 1616, en werd in de groote kerk te Franeker begraven, terwijl zijn ambtgenoot, Johannes Maccovius, op hem eene lijk- en lofrede hield, die evenwel niet is uitgegeven. Zijne afbeelding is in de *Alma Academia Lugdunensis* en elders uitgegeven. Drusius was den 12den October 1580 gehuwd met Maria van der Varent, uit Roomsche ouders te Gent geboren. Zij begunstigde in het geheim de Hervorming en beleed na haar huwelijk openlijk de gezuiverde leer. Zij overleed te Franeker in 1599 en was een voorbeeld van deugd en weldadigheid, zoodat de armen van Franeker bij haren dood uitriepen: Zij was de moeder der behoeftigen, en aller troost in tegenspoed.' Het huwelijk van Drusius werd met drie kinderen gezegend, een zoon die volgt, en twee dochters, Agneta, geboren in 1582 en gehuwd met Abel Curiander of Heerman, en Johanna, geboren in 1587, en gehuwd met Abraham Valk.

Niet alleen in Friesland, in Nederland, maar schier door geheel Europa was de naam van Drusius beroemd. Zijne kennis der gewijde talen was zoo groot, dat de Noord-Hollandsche Synode hem in 1594 met Petrus Plancius en Ludovicus de Dieu, tot reviseur der aan Marnix opgedragene Bijbelvertaling benoemde. Toen de dood van laatstgenoemde dezen arbeid afbrak legde de Algemeene Staten hem in 1600, tegen toelegging van een jaargeld van 400 guldens, de verpligting op, eenen Commentarius over het Oude Testament zamen te stellen, waarvoor hij gehouden zou zijn om de Chaldeeuwsche, Grieksche en Latijnsche vertalingen van hetzelve met elkander te verge-

lijken. In 1601 verzochten zij de Staten van Friesland, om ten behoeve van dit gewigtig maar veel omvattend werk, D r u s i u s van allen arbeid te ontslaan, die hem zou kunnen belemmeren, waarop hem vrijheid gegeven werd alle Academische verrigtingen na te laten, en verwierf hij een schrijver, zoo lang hij met de hem opgedragene taak bezig zou zijn. Onvermoeid zette hij zijnen arbeid voort, waarvan de door de Dordsche Synode benoemde Bijbelvertalers geen gebruik maakten, daar D r u s i u s hun niet regtzinnig genoeg was. Niettemin zijn er vele geschriften van D r u s i u s zamengesteld, gedeeltelijk door hem, gedeeltelijk door A m a m a , in het licht gegeven, waarvan wij de titels hier zullen laten volgen:

Fragmenta veterum interpretum Graecorum in Psalmos Davidis, Antv. 1581. 4°.

Commentarius ad voces Ebraicas N. Test. Antv. 1582. 4°. et Fran. 1616. 4°.

Quaestionum et Responsionum libri III *ad varia scripturae sacrae loca*, Lugd. Bat. 1583. 8°. Amst. 1598. 8°. Fran. 1599. 8°.

Animadversionum libri duo, Lugd. Bat. 1585. 8°. Fran. 1633. 4°.

Esthera, *ex interpr. S. Pagnini*, *Joh. Drusii in eam annotationes; accedunt Additiones apocryphae*, Lugd. Bat. 1586. 8°.

Historia Ruth, *lat. cum commentario. Eadem Gr. cum Notis. Additur Tractatus*, *an Ruben Mandragoras invenerit*, Fran. 1586. 8°.

Miscellaneorum Locutionum Sacrarum Centuriae duae Fran. 1586. 8°.

Alphabetum Ebraicum vetus; C. Sententiae veterum sapientium, *charactere Hebr. Latino et Graeco, cum Notis*, Fran. 1587. 4°.

Parallela sacra locorum Veteris et Novi Testamenti cum Notis, Fran. 1588 4°.

Notae in Grammaticam Hebraeam Nicalai Clenardi, Lugd. Bat. 1589. 4°.

Proverbiorum Classes duae. Item Sententiae Salomonis et allegoriae, etc. Lugd. Bat. 1590. 4°.

Observationum sacrarum libri XVI *secunda cura meliores*. Lugd. Bat. 1594. 8°.

De Quaesitis per Epistolas, Lugd. Bat. 1595 8°.

Lectiones in Prophetas, *Amos*, *Nahum*, *Habacuc*, *Sophoniam*, *Joëlem*, *Jonam*, *Abdiam. Item in Gr. editionem conjectenea; et Interpr. Vet. Fragmenta*, Lugd. Bat. 1595. 8°. *et curanti S. Amama*. Amst. 1627. 8°.

ΣΟΦΙΑ ΣΕΙΡΑΧ, *sive Ecclesiasticus*, *gr. et lat. cum Notis*, Fran. 1596. 4°. id. 1615. 4°.

Proverbia Ben Sirae, *lat. cum comment. Item Adagiorum Ebr. decuriae aliquot*, Fran. 1597. 4°.

In Proph. Hoseam Lectiones. Item in Gr. edit LXX *Conjectanea et vet. Interpretum Fragmenta*, Fran. 1599. 8°.

De Literis servilibus libri duo. Lugd. Bat. 1599. 8°.

In Proph. Amos Lectiones etc. Fran. 1600. 8°.

Liber Hasmonaerum prior, *Gr. et Lat. cum Notis. Item disputatio Alberici Gentilis*, Fran. 1600. 4°.

Tabulae in Grammaticam Chaldeam, Fran. 1602. 8°.

De Nomine Dei Elohim, Fran. 1603. 8°.

De Hasidaeis in libris Machabaeorum, Fran. 1603. 8°.

Tetragrammaton, Fran. 1604. 4°. Ibid. Amst. 1634. 4°.

De Tribus sectis Judaeorum; *adversus N. Serarium*, Fran. 1605. 8°. *et*, *curante Amama*, Arnh. 1619. 4°.

Ad Minervae Serarii Resp. Fran. 1606. 8°.

Sulpitii severi Historia sacra, *cum emend. et comm.* Fran. 1607. 8°.

Grammatica Linguae sanctae nova, Fran. 1612. 4°.

Apothegmata Ebr. et Arabum, *lat. cum scholiis*. Fran. 1612. 4°.

Annotationum s. Praeteritorum in Nov. Test. libr. X, Fran. 1612, 1616. 4°. 2 volum. Amst. 1632. 4°.

Henoch, Fran. 1615. 4°,

Commentarius ad loca difficiliora Pentateuchi, Fran. 1617. 4°.

Commentarius ad loca Jos. Jud et Sam. Fran. 1618. 4°.

Fragmenta Vet. interpretum Graecorum in totum Vet. Test. cum Notis, Arnh. 1622. 4°.

Commentarius in XII *Proph. minor.* Fran. 1627. 4°.

Commentarius in L. Coheleth, Fran. 1635. 4°.

Commentarius in L. Jobi. Amst. 1636. 4°.

De werken van Drusius zijn bijeen uitgegeven onder den titel van *Joh. Drusii*, *Opera theologica*, *exegetica*, *cet.* Arnh. et Amst. 1622-1636. 10 vol. 4°.

De ongedrukte geschriften van Drusius, vroeger bewaard bij de Hoogeschool te Franeker, zijn, na de opheffing van deze instelling, naar Leeuwarden overgebragt en worden daar bewaard. Waar de 2300 Latijnsche Brieven gebleven zijn, die, behalve de Hebreeuwsche, Grieksche, Fransche, Engelsche en Vlaamsche aan hem geadresseerd waren, is niet bekend. Zij doen ons, met zijne gedrukte werken, een denkbeeld vormen van de werkzaamheid van eenen man, die met naauwgezetten ijver en trouw de pligten aan zijn Hoogleeraarsambt verbonden, waarnam.

Dat zulk een man bij zijne tijdgenooten in hooge achting stond, zoowel om zijne zeldzame geleerdheid als beminnelijke eigenschappen, zal niemand verwonderen. Zoo wel de ververmaarde Marnix van St. Aldegonde als Theodorus Beza, zoowel de Protestantsche Isacus Casaubonus als de Roomschgezinde Richard Simon hebben breed uitgewijd

in zijnen lof; maar ook die man, die bij zijne uitstekende talenten de nederigheid zelve was, werd door anderen, door insgelijks groote geleerden, gedwarsboomd, gehaat, ja gescholden. Hetgeen een R i v e t u s , een S e r a r i u s , een S y b r a n d L u b b e r t u s , een B a i l l e t , maar bovenal een S c a l i g e r , eertijds zijn vriend, tegen hem schreven, is dáár, om het vermelde te staven. En vraagt men nu waarom was dat? dan zal de onpartijdige geschiedschrijver moeten antwoorden, ‘omdat hij de man was die, volgens B r a n d t , geene zaken verwierp, indien de redenen tot hare verwerping hem niet bondig genoeg voorkwamen, en die zich niet schaamde om zijn gevoelen te veranderen en het zijne voor beter vaarwel te zeggen, wanneer de bewijzen ten tegendeele hem gunstig toeschenen; omdat hij voor zich in zijnen godgeleerden arbeid eenige vrijheid vroeg, in het verklaren van den tekst, vooral, ‘waar de uitleggers zoo uiteenloopen, dat men schier niet weet,’ wien te volgen, en eindelijk omdat hij zijnen eigenen, vrijen weg bewandelde en in zijn oordeel onafhankelijk bleef.

Zie A. C u r i a n d e r , *Vitae operumque J. Drusii delineatio*, (Fran. 1616), S w e e r t i u s , *Ath. Belg.* p. 420, 421; B r a n d t , *Hist. der Ref.* D. II. bl. 325; F o p p e n s , *Bibl. Belg.* T. II. p. 632, 633; V r i e m o e t , *Ath. Fris.* p. 49-64; P a q u o t , *Mémoir.* T. V. p. 104-128; S a x e , *Onom. Liter.* T. III. p. 540, 541; v a n K a m p e n , *Geschied. der Ned. Lett. en Wet.* D. I. bl. 283, 292; C o l l o t d'E s c u r y , *Holl. Roem.* D. III. Aant. bl. 374, 375; Y p e y en D e r m o n t , *Geschied. der Ned. Herv. Kerk*, D. II. bl. 305, Aant. bl. 208, 246-248, 351; H e r z o g , *Encycl. für Prot. Theol. und Kirche*; S i e g e n b e e k , *Gesch. der Leidsche Hoogesch.* D. I. bl. 33, 54, 55, 71, D. II. Toev. en Bijl. bl. 57; v a n K a m p e n , *Lev. van beroemde Nederl.* D. II. bl. 1-29; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leiden*, D. I. bl. 103, D. II. bl. 426; G l a s i u s , *Godgel. Nederl.* D. I. bl. 391-395; M u l l e r , *Cat. van Portr.* bl. 74; Dezelfde, *Cat. van Godgel. Werk.* bl. 103; D e l p r a t , *Verh. over de Broed. van G. Groote*, bl. 159, Noot 2; *de Navorscher*, D. VI. bl. 107.

[Joannes Drusius]

DRUSIUS (JOANNES), zoon van den voorgaande, werd den 26sten Junij 1588 te Franeker geboren. Hij ontving van zijnen vader het onderwijs en kon reeds op jeugdigen leeftijd een wonder van geleerdheid genoemd worden. Hij leerde op zijn vijfde jaar met goed gevolg Latijn en Hebreeuwsch, en daarna Grieksch, Chaldeeuwsch en Syrisch. Op zijn zevende jaar kon hij reeds de Psalmen vertalen, tot groote verwondering van eenen jood, die te Leiden onderwijs in het Arabisch gaf. Op zijn twaalfde jaar dichtte hij in het Hebreeuwsch en schreef er zeer gemakkelijk eene menigte van brieven in; twee daarvan aan den beroemden P e t r u s C u n a e u s worden in diens *Epistolae* p. 84-86 gevonden. De Latijnsche en Engelsche talen sprak en schreef hij als zijne moedertaal. Hij schijnt reeds vroeg naar Londen vertrokken te zijn, daar er verhaald wordt dat hij reeds op zijn zeventiende jaar tot al-

gemeene verbazing eene Latijnsche redevoering voor Koning Jakobus I deed. Vier jaren later, in 1609, overleed hij in Engeland aan den steen in het huis van William Thorne, Deken van Chichester, die hem op een jaargeld tot zich geroepen had. Zijn vader getuigt van hem, in zijne *Praefatio Praeteritorum in Novum Testamentum*, dat zijn vernuft vlug was, zijn oordeel boven zijnen leeftijd naauwkeurig en rijp, zijn geheugen sterk, zijn arbeid onvermoeid, zijne zeden beminnelijk en bij allen geliefd, zijn karakter edel en zijne godsvrucht zuiver. Even als Dousa over den zijnen, was de oude Drusius met diepen weemoed vervuld over het verlies van een zoon, die, wanneer hij een rijperen leeftijd had mogen bereiken, een sieraad van zijn geslacht en van zijn vaderland zou geworden zijn, en een der vermaardste uitleggers der H. Schrift, wien zelfs een Scaliger den lof als een der grootste geleerden niet onthouden kon.

Slechts weinig is, behalve de beide genoemde brieven, van den jongen Drusius in het licht verschenen. Alleen een door hem vervaardigd Glossarium op Elias den Leviet, Hebreeuwsch en Grieksch, is onder den titel van *Nomenclator Eliae Levitae* te Franeker 1652 in 8° uitgegeven. Hij liet voorts in handschrift Hebreeuwsche brieven en verzen na, aanteekeningen over de spreuken van Salomo, en was begonnen de reis van Benjamin van Tudela in het Latijn over te brengen.

Zie Vriemoet, *Ath. Fris.* p. 58, 59; Hoogstraten, *Woordenb.*; Collot d'Escury, *Holl. Roem* D. III. Aant. bl. 374, 375; van Kampen, *Lev. van ber. Nederl.* D. II. bl. 28, 29; *De Navorscher*, D. V. bl. 158, 230.

[Nero Claudius Drusus]

DRUSUS (NERO CLAUDIUS), zoon van Tiberius Claudius Nero en Livia werd 38 jaren vóór Christus geboorte geboren. Zijne krijgsbedrijven tegen de Germanen, Sicambren, Bructeren, Friezen en andere volkstammen liggen buiten ons bestek. Tijdens hij in ons vaderland oorlog voerde, zou hij, zoo als thans algemeen wordt aangenomen, den Rijn met den Yssel hebben verbonden, door eene gracht die naar hem de Drusus gracht zou genoemd zijn, en bij ons onder den naam van Nieuwe Yssel bekend is. Met dat al is de zaak niet geheel zonder tegenspraak, en gebrek aan oorkonden uit dien tijd maakt het moeijelijk dezelve te beslissen. Drusus overleed acht of negen jaren vóór Christus geboorte. Volgens Slichtenhorst was hij om zijne krijgsverrigtingen zoo gevreesd, dat van hem de spreekwijs *haal hem de Droes* afkomstig zou zijn. De groote taalkundige Grimm meent echter dat *droes* hier pestziekte beteekent hetgeen ook de bekende paardenziekte waarschijnlijk maakt.

Zie Smetius, *Chron. van Nijm.* bl. 32; Hoogstraten, *Woordenb.;* Picardt, *Antig. van Drenth.* bl. 142, 144, 152, 206, 208, 209; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. I. bl. 56, 57; Kok, *Vaderl. Woor-*

denb. D. XIII. bl. 18, 19; A r e n d , *Algem. geschied*, *des Vaderl.* D. I. bl. 84-91, 239; N i j h o f f , *Bijdr.* D. VII. bl. 289; *De Navorscher*, D. III. bl 31, 290, D. IV. *Bijbl.* bl. XLI, LXII; *Overijss. Alm.* 1852. bl. 74-77.

[Willem en Emmerik van Druten]

DRUTEN (WILLEM en EMMERIK VAN) waren twee broeders, eigenaars van het slot te Leeuwen, een dorp tusschen Maas en Waal, en aanhangers van E d u a r d v a n G e l d e r . De gehechtheid aan laastgenoemden vorst koste aan E m m e r i k v a n D r u t e n in 1354 het leven. Beiden op Paaschdag ter kerke gaande, had W i l l e m buiten de slotpoort het ongeluk den voet te verstuiten, en keerde alzoo terug. E m m e r i k zijnen weg ververvolgende, werd, naauwlijks de kerk binnen getreden zijnde, door eenige aanhangers van R e i n o u d III, broeder van E d u a r d v a n G e l d e r , vervolgd, en op het altaar in de armen van den priester vermoord.

Zie A r e n d , *Algem. geschied. des Vaderl.* D. II. St. II. bl. 266.

[Remigius Drutius]

DRUTIUS (REMIGIUS), Zie DRIUTIUS (REMIGIUS).

[Hendrik Druijf]

DRUIJF (HENDRIK) was van 15 Januarij 1661 tot 1681 Raad in den Hoogen Raad van Holland, Zeeland en West-Friesland, in welk laatstgenoemd jaar hij tot President van dat Collegie benoemd werd, en als zoodanig den 30sten April 1581 den eed deed. Levensberigten zijn van hem niet voorhanden. Een zijner adviezen, in dato Alkmaar 16 Julij 1654, vindt men in de *Hollandsche Consultatien* D. IV. bl. 232.

Zie V r e e d e , *over den Hoogen Raad van Holl. Zeel. en West-Friesl.* in het *Jaarb. van de Regterl. Magt.* 1839, bl. 33, 46, 55.

[Arnoudt of Aart Druyvesteyn]

DRUYVESTEYN (ARNOUDT of AART), uit een oud en aanzienlijk geslacht te Haarlem in 1577 geboren. Hij was de zoon van J a n D r u y v e s t e y n en C l a r a J a c o b s J o o s t e n s z K e y s e r k i n d , en bekleedde, na zijne bevordering tot Advokaat, in zijne geboorteplaats aanzienlijke ambten. Zoo werd hij in 1611 Raad, in 1619 tot 1625 Schepen en Burgermeester; terwijl hij ook in 1624 tot Kolonel der Schutterij benoemd werd. Hij overleed den 5^{den} Augustus 1627 en was gehuwd den 2^{den} April 1606 met A n n a d e W a e l , dochter van J o h a n d e W a e l , Burgermeester van Haarlem, die hem twee zonen schonk; J a c o b die volgt en J o h a n n e s , die ongehuwd in 1683 in Venetië overleed. Zij hertrouwde in 1636 met W i l l e m R e i j e r s z o o n B u y s .

D r u y v e s t e y n was een man van groot vermogen, van veel kunde en vernuft, en beoefende tot uitspanning met goed gevolg de schilderkunst. Hij legde zich voornamenlijk op landschappen en vee toe, die naar het oordeel van kunstregters niet van verdiensten ontbloot zijn.

Zie K o n i n g , *Tafereel der stad Haarl.* D. IV. bl. 150; I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*, uit medegedeelde familieberigten aangevuld.

[Jacob Druyvesteyn]

DRUYVESTEYN (JACOB), zoon van den voorgaande; te

Haarlem in Januarij 1612 geboren, werd hij, na zijne promotie tot Advokaat, den 23sten Augustus 1635 Raad in de Vroedschap te Haarlem, en was van 1637 tot 1646 Schepen en daarna Burgemeester aldaar. Bovendien verkoos men hem in 1647 tot bewindhebber der Oost-Indische Compagnie, in 1657 tot Kolonel der Schutterij en in 1659 tot gecommitteerd Raad. Tot zijn overlijden, hetwelk op den 13den October 1691 te Haarlem plaats had, was hij Hoogbaljuw van Kennemerland. In Januarij 1661 werd hij met de Heeren Amelis van den Bouckhorst, Heer van Wimmenum, de Graeff en Meerman, alle leden der Staten van Holland, naar Kleef afgevaardigd, om de Prinses Douairière van Holland te condoleren, wegens het overlijden van Maria van Engeland, moeder van Willem III. Hij was den 5den Julij 1639 gehuwd met Wilhelmina Coymans en verwekte daarbij negen kinderen. Zijn oudste zoon volgt.

Zie *Hollandsche Mercurius* 1661, bl. 5; uit medegedeelde familieberigten aangevuld.

[Aarnoudt Druyvesteyn]

DRUYVESTEYN (AARNOUDT), zoon van den voorgaande, werd te Haarlem den 6den Februarij 1641 geboren. Even als zijn vader en grootvader werd hij tot Advocaat bevorderd, en bekleedde gedurende zijn geheele leven onderscheidene belangrijke posten, waardoor hij zich jegens de stad zijner inwoning en het vaderland zeer verdienstelijk maakte. Reeds in 1664 werd hij Secretaris zijner geboortestad, in 1679 Schepen en lid van den Raad, in 1685 tot 1694 gecommitteerde ter Staten Generaal, in 1688 en sedert meermalen Burgemeester van Haarlem, en in 1690 Kolonel van de schutterij aldaar. Hij huwde eerst den 14den Augustus 1668 met Maria Wouters, dochter van François Wouters en van Maria de Haan, daarna in 1675 met Jacoba Sophia Huydecoper, dochter van Mr. Joan Huydecoper en van Maria Coymans, en weduwe van Guillielmo Bartolotti van den Heuvel. Hij overleed te Haarlem den 14den Augustus 1698; uit zijn eerste huwelijk verwekte hij drie zonen, de eerste waarvan, Mr. François Druyvesteyn, Raad en Schepen te Haarlem, gehuwd was met Maria Dickx, dochter van Mr. Diederik Dickx, vroeger genoemd, en van Catharina de Neufville. Hun zoon, François Aarnoudt, was stedelijk ambtenaar te Haarlem, gecommitteerde Raad van 1747 tot zijn overlijden op den 8sten April 1748, en gehuwd met Henriette Jacoba Gerlings. Hun kleinzoon volgt; de tweede zoon van Mr. Aarnoudt Druyvesteyn, Jan genaamd, was Raad in de Vroedschap te Haarlem en overleed ongehuwd den 10den Mei 1728; de derde zoon Jacob overleed ongehuwd.

Uit medegedeelde familieberigten bijeengebragt.

[Jan Willem Druyvesteyn]

DRUYVESTEYN (JAN WILLEM), zoon van Mr. François Constantijn Druyvesteyn en van Cornelia Anna van Royen, en kleinzoon van François Aarnoudt Druyvesteyn en van Henriette Jacoba Gerlings, werd geboren te Haarlem den 20sten November 1759. Hij was Raad in de Vroedschap te Haarlem in 1785, Schepen en in 1787 Kolonel der schutterij. In 1788 van alle betrekkingen ontslagen, werd hij door de burgerij na 1795 weder in allen hersteld, en bewees hij, als Kolonel en Chef van de burgerwapening in het departement van Texel, vele goede diensten, tijdens de landing der Engelschen in Noord-Holland. Hij werd in 1796 Hoogheemraad van Rijnland en onder zijn bestuur zijn de sluizen te Katwijk gebouwd. In 1803 zag hij zich benoemd tot lid van den Raad, in 1805 tot vice President wethouder, en een jaar daarna tot President, welke betrekking hij nog vervulde bij zijn overlijden den 16den Julij 1806. Hij was een man van een beminnelijk karakter, van groote opregtheid en braafheid, waardoor hij te Haarlem steeds in groot aanzien stond bij de burgerij.

Hij was den 12den September 1784 gehuwd met Cornelia Reessen, weduwe van Mr. Willem Philip Barnaart, en verwekte bij haar 12 kinderen, waaronder 5 zonen, die den lande in onderscheidene betrekkingen eervol hebben gediend.

Uit medegedeelde familieberigten bijeengebragt.

[François Constantijn Willem Druyvesteyn]

DRUYVESTEYN (François Constantijn Willem), zoon van François David Constantijn Druyvesteyn en van Johanna Maria van Vladeracken, werd geboren te Alkmaar den 28sten December 1782, was Thesaurier dier stad en in 1838 Burgemeester aldaar. Hij werd benoemd tot lid van de Staten van Holland, en in 1833 tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Hij was Ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, en gehuwd eerst den 28sten October 1804 met Margaretha Petronella de Lange, daarna den 10den Mei 1810 met Maartje de Wit.

Uit medegedeelde familieberigten bijeengebragt.

[Abraham Jakob Drijfhout]

DRIJFHOUT (ABRAHAM JAKOB) werd waarschijnlijk in 1733 te Deventer geboren, was de zoon van Franciscus Drijfhout, destijds Predikant aldaar, vroeger te Wageningen, en van eene dochter van Johannes d'Outrein, Predikant te Amsterdam. Zijn vader op vijfjarigen ouderdom verloren hebbende, werd hij door zijne voortreffelijke moeder tot de predikdienst opgeleid, en te Utrecht ter Hoogeschool gezonden. Niet alleen legde hij zich daar op de Godgeleerdheid maar ook op de Wijsbegeerte toe, van welke laatstgenoemde wetenschap hij reeds vroegtijdig veel werk maakte, zoo als blijkt uit zijn ten jare 1753 onder den Hoogleeraar Joannes Castillione verdedigd *Specimen de rationis in philosophia usu et abusu*. Twee jaren later werd hij niet alleen tot Doctor in de Wijs-

begeerte bevorderd, na verdediging zijner *Dissertatio de moralitate actionum hum. cum recentiorum quorundam principiis non consistente*, maar ook tot proponent, waarna hij in 1756 te Zuilen als predikant beroepen en den 28sten Maart bevestigd werd. Te midden van de getrouwe waarneming zijner bediening vergat hij de wetenschappen niet, ten gevolge waarvan hij zich in 1763 te Harderwijk als Hoogleeraar in de Wijsbegeerte, Wis- en Sterrekunde beroepen zag.

Op den 14den Junij van dat jaar aanvaardde hij zijne betrekking met eene *Oratio Inauguralis de summa Philosophiae hoc nostro tempore necessitate*, die te Harderwijk in 1764 in 4o. het licht zag, en zijn onderwijs was zoodanig, dat zijne talenten aan de Hoogeschool en de wetenschappen ongemeene voordeelen beloofden. Jammer maar dat zijn levensdraad zoo spoedig werd afgesneden. Hij overleed den 11den Maart 1765, en was gehuwd den 28sten Maart 1756 met M a r i a B r o u w e r, dochter van B r o ë r i u s B r o u w e r, Predikant te Amsterdam.

Behalve zijne genoemde oratie en dissertatie, de laatste ook opgenomen in T y d e m a n 's *Syntagma dissertationum ad Philosophiam Moralem pertinentium* (Traj. ad Rhen. 1777. 4o.) pag. 133, zijn er geene geschriften van hem uitgegeven.

Zie C r o e s e, *Kerk. Regist. der Pred. te Amst.* bl. 230; *Boekz. der gel. wereld.* 1756, *a.* bl. 269, 662; B o u m a n, *Geschied. der Geld. Hoogesch.* D. II bl. 292, 298-303, 392; G l a s i u s, *Godgel. Nederl.* D. I. bl. 390, 391.

[J.F. Drijfhout]

DRIJFHOUT (J.F.) is de schrijver van:

Brief over het luchtverschijnsel, den 18 *October* 1753 *door hem waargenomen, gedrukt in de Verhandelingen*, *uitgegeven door de Holl. Maatsch. der Wetensch. te Haarl*. 2de deel (1755). Dat luchtverschijnsel is daarbij met kleuren afgebeeld.

Beschouwing van een Hoos en onderzoek hoe dezelven geboren worden en werken, Haarl. 1756, 8o. m. 2 pl.

Nadere Aanmerkingen over de oorzaak en werkinge der Waterberoeringe van den eersten Nov. 1755. Haarl. 1763. 8o. met kaart.

Zie *Boekz. der gel. Wereld*, 1756. *b.* bl. 177; M u l l e r, *Cat van Boek. en Kaart. over Neêrl. waterst.* bl. 13.

[Ane Drijfhout]

DRIJFHOUT (ANE), geboren te Heerenveen in 1742, promoveerde als Doctor in de Godgeleerdheid, Wijsbegeerte en Natuurkunde, en werd predikant te Weidum den 2den Julij 1769, vertrok van daar in 1771 naar IJsselmonde, in 1779 naar Vlissingen, in 1781 naar Middelburg, waar hij emeritus werd in Mei 1822 en den 10den Mei 1827 overleed. Hij was een zeer geleerd man, van wien de volgende werken zijn uitgegeven

De providentia Dei speciali, Traj. ad Rhen. 1768. 8o.

De Cartesiana demonstratione existentiae divinae a priori ex notione Entis perfectissimi et necessarii; met goud bekroond en

te vinden in de *Verh. van het Stolpiaansch Legaat*, *over de Nat. Godgel*. Leid. 1788. 8°.

Leerredenen, Middelburg. 1788. 8°.

Lofrede ter nagedachtenis van J. Winkelman, Middelb. 1797. 8°.

Zie Brans, *Kerk. Reg. der pred. van Zuid-Holl.* bl. 96; de Jong, *Alph. Naaml. van Boek. op Drijfhout* en bl. 638; J. de Fremerij, *Naaml. der pred. te Middelb.* bl. 28; Kist en Royaards, *Arch. voor Kerk. gesch.* D. V. bl. 251; Muller, *Cat. van Godgel. Boek.* bl. 103.

[Johanna Petronella Drijfhout]

DRIJFHOUT (JOHANNA PETRONELLA) was eene verdienstelijke dichteres, die in het begin der negentiende eeuw nu en dan een stichtelijk lied vervaardigde. Het eenige dat van haar bekend is, is het fraaije 86sten gezang uit den bundel Evangelische Gezangen, bij de Hervormde Gemeente in gebruik.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 51; *de Navorscher*, D. II. bl. 53.

[S. van Drijven]

DRIJVEN (S. VAN) was een verdienstelijk portretschilder, die waarschijnlijk in de tweede helft der zeventiende eeuw heeft gebloeid. Meer is er van hem niet bekend.

Zie Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Nicolaas de Drijvere]

DRIJVERE (NICOLAAS DE) werd in 1586 door den Graaf van Leicester naar Gouda gezonden om aldaar tegen de zoogenaamde *Lorrendraaijers*, zoo noemde men degenen die, tegen de plakkaten, den vijand goederen toegevoerd hadden, te waken en hen te ontdekken. Hij verzocht daartoe den bijstand des Baljuws. Doch daar hij weigerde zijne instructie te vertoonen en eenen eed van getrouwheid te doen, deden Burgemeesters hem de stad en de Staten de provincie Holland ruimen.

Zie Bor, *Ned. Oorl.* B. XXI. bl. 757 (57); Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. VIII. bl. 158, 159.

[Francisca Duarte]

DUARTE (FRANCISCA) werd door Hooft de Fransche Nachtegaal genoemd. Zij bevond zich, tijdens het leven van Hooft, op het Muiderslot, en was welligt verwant met Jacob Duarte, schrijver van een tooneelstuk, getiteld: *Weerdigen Gunsteling*, *vertoont op 't Antwerps schouborgh*.

Zie *Hooft's Brieven*, No. 291; Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 116; Koning, *Geschied. van het slot te Muiden*, bl. 66, 80.

[Wijbrand Dubbeldekop]

DUBBELDEKOP (WIJBRAND) was van 1676 tot 1677, toen hij overleed, Gouverneur van Macasser. J a c o b W i l l e m D u b b e l d e k o p , van 1729 tot 1723 Opperhoofd van Samarang, was waarschijnlijk zijn bloedverwant.

Zie *de Navorscher*, D. VII. bl. 24; V a l e n t i j n , *Oud en nieuw Oost-Indiën*, D. III. bl. 278.

[Pieter Dubbels]

DUBBELS (PIETER) is de schrijver en rijmer van de volgende werkjes, die weinig waarde hebben.

Helikon, *bestaande in Zangen*, *Kusjes en Mengel-rijm*, Amst. 1645. 8°.

Beesige uuren in allerley Geestelyke Gedigten, 8°.

De krooning van Darius, *treurspel*, Amst. 1651. 4°. laatste druk, Amst. 1666. 8°.

d' Hoogmoedige Prins, *of gelukkige Staat-zugt*, *blyeyndend treurspel*, Amst. 1655. 8°.

Kristus lyden, *uit het Latijn.* Amst. 1661. 8°.

De verraderyen van Arbiran, *treurspel*, Amst. 1668, 8°.

Tooneelspel zonder Tooneelspel, Amst. 1671. 8°.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. III. Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 116, 117; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Nederl. Letterk. te Leiden*, D. I. *b.* bl. 82; *tweede verv.* bl. 48.

[Hendrik Dubbels]

DUBBELS (HENDRIK) was een verdienstelijk schilder van zee- en riviergezigten, somtijds ook van bevrozen binnenwateren met schaatsenrijders en andere stoffaadje; op 's Rijks Museum te Amsterdam komt van hem voor *Een stil water met eenige vaartuigen en deinzige lucht*. In het Museum van der Hoop, geplaatst in de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten te Amsterdam, treft men een zijner beste werken aan, zijnde *Een woelend water met een havenhoofd en onderscheiden vaartuigen*. Levensbijzonderheden van dezen schilder schijnen er niet bekend te zijn. Hij leefde waarschijnlijk in het midden der achttiende eeuw. Dirk en Jan Dubbels, die bij anderen als zeeschilders voorkomen, zullen wel dezelfden als Hendrik Dubbels zijn.

Zie *Aanw. der Schild. op 's Rijks Museum.* bl. 17, aldaar Hermanus genoemd; Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Dubourcq, *Beschrijv. der Schild. op 's Rijks Museum*, bl. 32,

[Tescaert Dubiez]

DUBIEZ (TESCAERT) was muntgraveur ten tijde van Filips de Goede.

Zie van der Chijs, *de Munten van Brabant en Limburg*, bl. 148.

[Nicolaas Dubleworst]

DUBLEWORST (NICOLAAS) vervaardigde een schilderij, voorstellende de *Drie Koningen*, hetwelk hij in 1636 aan het St. Hiob's gasthuis te Utrecht schonk.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Anna Susanna Dublijn]

DUBLIJN (ANNA SUSANNA), gehuwd met Jean de Court Francoysz, was eene dichteres, wier zinspreuk was: *De waarheid op tafel*. Van haar komt onder anderen een gedicht voor, vóór de *Mengeldichten* van Badon en Ghijben, Dordr. 1756. 4°.

Zie Scholte, *Letter- en Oudheidk. Avondst.* bl. 165.

[Dubois]

DUBOIS. Zie personen van dien naam op BOIS (DU).

[J. Dubordieu]

DUBORDIEU (J.) schreef:

Gebruik der Christelijke Deugden. Gron. 1725. 8°.

Zie A r r e n b e r g , *Naamreg. van Ned. Boek.*

[Pierre Thomines Sieur Dubosc]

DUBOSC (PIERRE THOMINES Sieur). Zie BOSC (PIERRE THOMINES Sieur DU).

[Louis Fabritius Dubourg]

DUBOURG (LOUIS FABRITIUS). Zie BOURG (LOUIS FABRITIUS DU).

[Jean Tronchin Dubreuil]

DUBREUIL (JEAN TRONCHIN). Zie TRONCHIN DU BREUIL (JEAN).

[Leonard Dubus de Ghisignies]

DUBUS DE GHISIGNIES (LEONARD). Zie BUS DE GHISIGNIES (LEONARD DU).

[Isaac le Duc]

DUC (ISAAC LE), of LE DUCQ, Fransch schoolmeester te Dordrecht, vervaardigde verzen voor de werken zijner tijdgenooten en ook Fransche gedichten. Onder anderen komen er van hem gedichten voor vóór B a l e n 's *Beschrijv. van Dordrecht*. Er ziet ook van hem een gedicht het licht, getiteld:

Jaartermijnen. 8°.

Hij leefde in het midden der zeventiende eeuw, en zette de *Cijferkonst* van D a v i d C o o k of K o c k van Enkhuizen, in het Fransch over, Amst. 1652, 1661, 1662.

Zie v a n A b k o u d e, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I; v a n d e r A a, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 53; S c h o t e l, *Illust. school te Dordr.* bl. 125.

[Pierre Auguste Brahain Ducange]

DUCANGE (PIERRE AUGUSTE BRAHAIN) was in 1783 Secretaris van de Fransche ambassade in ons land. Op het laatst van zijn leven van zijn geheele vermogen beroofd, was hij te Parijs als corrector aan de drukkerij van A l e x i s E y m e r y werkzaam, doch werd ook nog als schrijver bij den ambassadeur van Spanje gebruikt. Hij overleed te Parijs in 1833. Wij vermelden hem hier omdat hij gedurende zijn verblijf in Holland geruimen tijd met goed gevolg redacteur was van de *Gazette de Leyde*. Zijn zoon volgt:

Zie *Biogr. Univ.* T. VI. p. 275.

[Victor Henri Joseph Brahain Ducange]

DUCANGE (VIOTOR HENRI JOSEPH BRAHAIN), zoon van den voorgaande, werd te 's Gravenhage den 25sten November 1783 geboren. Na zijne studiën te Parijs volbragt en zijne opvoeding door buitenlandsche reizen voltooid te hebben, keerde hij in 1805 in Frankrijk weder en werd achtereenvolgens gebruikt bij de administratie van het kadaster en bij het Ministerie van koophandel. Na de opheffing van laatstgenoemd departement was D u c a n g e zonder ambt; doch reeds schrijver zijnde van een paar geestige stukjes, legde hij zich nader op de letteren toe. Ten gevolge zijner geschriften, waarin hij de regering aanviel, geraakte hij in proees en werd veroordeeld. Het eerste proces dat hij zich op den hals haalde was door zijn roman getiteld *Valentine*, *ou le Pasteur d'Uzés*, Parijs 1821, in welke hij onder verbloemde tafereelen de moorden schetste die in 1815 het midden van Frankrijk deden bloeden.

Hij werd den 20sten Junij 1821 veroordeeld tot zes maanden gevangenisstraf en 500 fraucs boete. In 1822 gaf hij een klein maar hevig opposiet dagblad uit, *le Diable rose* genaamd, en werd beschuldigd van in een zijner artikels de Fransche Aka-

demie beleedigd te hebben; ten gevolge waarvan hij den 27sten Augustus 1822 tot boete en 40 dagen gevangenisstraf veroordeeld werd. Toen echter den 27sten Januarij 1824 een zijner romans *Thélène ou l'amour et la guerre* aangeklaagd werd wegens zekere zinsneden beleedigend voor het publiek en de goede zeden, wachtte D u c h a n g e zijne veroordeeling niet af, maar vlugtte naar België, van waar hij niet dan in 1825 wederkeerde. Met frisschen moed hervatte hij toen den arbeid tot aan zijnen dood, die te Parijs den 15den October 1833 plaats had.

D u c a n g e was een vruchtbaar tooneelschrijver; ongeveer dertig tooneelstukken zagen van zijne hand het licht, die meest allen met bijval vertoond werden en nog worden. Behalve de genoemden schreef hij de volgende romans:

Agatha, *ou le Petit Vieillard de Calais*, Paris, 1819.
Albert, *ou les Amants misssionaires*, Paris, 1820.
Léonide, *ou la Vieille de Surène*, Paris, 1825.
La Luthérienne, *ou la Famille morave*, Paris, 1825. 6 vol.
Le Médicin confesseur, *ou la jeune émigrée*, Paris, 1825.
Les trois filles de la veuve, Paris, 1826.
L'Artiste et le Soldat, *ou les Fils de maitre Jacques*, Paris, 1827.
Isaurine et Jean Pohl, *ou les Revolutions du chateau de Gite au Diable*, Paris, 1830.
Ludovica, *ou le Testament de Waterloo*, Paris, 1831. 6 vol.
Joasine, *ou la Fille du prêtre*, Paris, 1833.
Les Moeurs, Paris, 1834.

Zie *Biograph. Univ.* T. VI. p. 275, 276, door ons hier gevolgd.

[Izaak Ducart]

DUCART (IZAAK), geboren te Amsterdam in 1630, maakte zich beroemd door zijne kunst om bloemen op satijn te schilderen, die bijzonder fraai en natuurlijk waren. In Engeland, waar hij zich lang had opgehouden, had hij daarin onderwijs gehad en werd door zijne huisvrouw in zijn werk bijgestaan. Zijne werken onderscheiden zich door fijne penseelsbehandeling en zijn altijd goed afgewerkt. Zij vonden goeden aftrek en zijn thans zeldzaam. D u c a r t overleed in 1694 of 1697.

Zie W a g e n a a r , *Beschrijv. van Amsterdam*, (8o. uitgav.) D. XI. bl. 423;
I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; *Biogr. Univ.* T. VI. p. 276.

[T.A. Ducens]

DUCENS (T.A.) wiens spreuk was *Springt niet of dwingt yet*, vervaardigde minne- en drinkliederen in de *Haerlemsche Somerbloempjes* (1646), waarvan zelfs de beste ongelezen moeten blijven, wegens haren dartelen en wellustigen inhoud.

Zie v a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 54.

[Johannes Ducherius]

DUCHERIUS (JOHANNES). Zie DOUCHER (JEAN).

[Simon Duchesne]

DUCHESNE (SIMON), geboren te Dole in Franchecomté in het midden der zestiende eeuw. De Hervormde leer belijdende had hij waarschijnlijk daarom zijn vaderland verlaten en

zich te Delft nedergezet, waar hij onderwijs gaf in de Wiskunde en omstreeks 1600 overleed. Hij meende de quadratuur van den cirkel gevonden te hebben, en schreef daarover een werkje dat hij aan Prins W i l l e m I opdroeg. Het was getiteld:

Qaadrature du Cercle, *ou manière de trouver un quarré égual au cercle donné*, *et au contraire un cercle égual au quarré proposé*, *avec la raison de la circonférence du diamétre*, Delft 1584. 4°.

Zie H a a g , *la France Protest.* T. IV. p. 363; P a q u o t , *Mem.* T. VII. p. 35; *Biogr. Univ.* T. VI. p. 279.

[A. Duck]

DUCK (A.) is de vervaardiger van eenige schilderijen die in de galerijen te Weenen en te Dresden voorkomen, en zijn naam duidelijk te lezen geven. Hij kan dus niet dezelfde zijn met J a n l e D u c q , die volgt. De tijd wanneer hij leefde is ons onbekend.

Zie K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Jacob Duck]

DUCK (JACOB) werd in 1626 als meester in het Schildersgild te Utrecht aangenomen, en schijnt aldaar onafgebroken gewoond te hebben, daar zijn naam in 1646 aldaar nog voorkomt. Volgens het algemeen gevoelen zou hij de vader zijn van J a n l e D u c q , die volgt, maar dit wordt door den Heer K r a m m , niet zonder grond, in twijfel getrokken. Hij was een niet onverdienstelijk schilder, van wien evenwel thans geen werk meer bekend is.

Zie I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der Kunstsch.;* K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Isaac le Ducq]

DUCQ (ISAAC LE). Zie DUC (ISAAC LE).

[Jan le Ducq]

DUCQ (JAN LE) werd te 's Hage in 1636 geboren, en ontving het onderwijs in de schilderkunst van den beroemden P a u l u s P o t t e r . Hij begaf zich echter in de krijgsdienst, en klom op tot kapitein. Weldra keerde hij tot de kunst terug en werd benoemd tot Directeur der Akademie te 's Hage, waar hij in 1671 overleed. Hij was een waardig leerling van zijnen meester, doch tevens een vlijtig bestudeerder der natuur. Hij schilderde eerst dierenstukken, later binnenhuizen, wachtkamers en ook landschappen, waarin hij eene aanzienlijke hoogte bereikt heeft. Even als zijne schilderijen, die in ordonnantie, teekening, uitdrukking, koloriet, licht en bruin uitmunten, worden zijne teekeningen zeer gezocht, doch zijn zeldzaam. Ook als etser was hij zeer bedreven. Volgens andere berigten leefde hij nog in 1672, in welk jaar hij zich andermaal in de krijgsdienst begaf, en zou in 1692 of 1693 overleden zijn.

In het Museum B o y m a n s te Rotterdam is van hem:

Een binnenplaats van een Italiaansch gebouw, op den voorgrond een man bij twee muilezels: verder eene kudde rundvee die naar binnen wordt gedreven.

Een kaartspelend gezelschap.

's Rijks Museum te Amsterdam bezit van hem een schilderij voorstellende:

Een paardenstal waarin eenige krijgslieden, twee vrouwen en een getuigd paard. Op den voorgrond liggen vaandels en velerlei wapentuig. Bij de, door eene in het blaauw gekleurde vrouw, geopende deur, staat eene lang krijgsman, geheel in het grijs gekleed, met breeden hoed op en een lange wandelstok in de hand; eene gele hazewindhond staat bij hem. Op den tweeden grond hecht een soldaat zijnen schoen vast, zit eene vrouw te slapen, kijkt een ander krijgsman naar het paard, en ziet een derde naar den aanschouwer. Buiten de deur staan pieken en lansen.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; *Biograph. Univ.* T. VI. p. 284; *Cat. van het Museum Boymans te Rott.* bl. 13; Dubourcq, *Beschrijv. der Schild. op 's Rijks Museum*, bl. 82.

[Jan Duden]

DUDEN (JAN), in Friesland geboren, was Vaandrig en behoorde tot de weinige overgeblevene aanvoerders der beide Hollandsche regimenten, die op den 12^{den} Junij 1672 aan Lodewijk XIV den overtogt over den Rijn betwist hebben. Hij werd met de anderen gevangen genomen en naar Emmerik gevoerd, waar zij zich langer dan twee maanden met water en brood hebben moeten behelpen.

Zie Heldring in Nijhoff, *Bijdr. voor Vaderl. Geschied. en Oudheidk.* D. I. bl. 101; Eekhoff, *Geschied. van Friesl.*, bl. 269.

[Robert Dudley]

DUDLEY (ROBERT), Graaf van Leicester, werd omstreeks het jaar 1531 uit een oud adellijk geslacht geboren. Zijn grootvader Edmund Dudley stond in hooge achting en aanzien bij Koning Hendrik VII, en Hendrik VIII liet hem openlijk onthoofden. Zijn vader John Dudley, Hertog van Northumberland, genoot de gunst van Hendrik VIII en Eduard VI, doch onderging in Augustus 1553 met zijnen oudsten zoon Guilford hetzelfde lot. Robert Dudley, op jeugdigen leeftijd door Eduard tot Ridder geslagen, werd mede in hechtenis genomen, doch verkreeg niet alleen in 1554 zijne vrijheid weder, maar zag zich ook in zijne burgerregten hersteld en aangesteld, door de gunst van Koningin Maria, tot Grootmeester der artillerij. Zijn aanzien nam toe bij de komst van Koningin Elisabeth tot den troon, en hij werd haren verklaarden gunsteling, waartoe zijne uiterlijke hoedanigheden, zijne fraaije houding en hoffelijk voorkomen, uitmuntend geschikt waren. Hij wist zich zoodanig bij haar in te dringen, dat de hoogste waardigheden door hem verkregen werden. Zij verhief hem tot Graaf van Leicester, Baron van Denbigh, Opperstalmeester, lid van den Geheimen raad, ridder van den Kouseband, Opperbestuurder van de Hoogeschool van Cambridge, en schonk hem heerlijkheden, landgoederen en kasteelen.

Toen na den dood van Willem I 's lands Staten de opper-

heerschappij over de Nederlanden aan Koningin E l i s a b e t h aanboden, wees deze zulks, ja zelfs het voortdurende beschermheerschap, van de hand; doch zij beloofde haren bijstand te toonen door het geven van geld en zenden van hulptroepen. De laatsten werden gesteld onder het bevel van L e i c e s t e r , die, als Luitenant Generaal over het Engelsche leger in de Nederlanden, door zijne vorstin tot Douvres uitgeleide gedaan werd, den 19^{den} December 1584 te Vlissingen voet aan land zette, en in alle steden waar hij doortrok met luister en groote vertooning van achting ontvangen werd. Op den 1sten Februarij 1585 verscheen hij in de Vergadering der Algemeene Staten, en ofschoon de Staten van Holland in November 1585 Prins M a u r i t s tot Stadhouder van Holland en Zeeland hadden aangesteld, werd L e i c e s t e r in Februarij 1586 tot Algemeen Landvoogd aangenomen. Toen L e i c e s t e r van des eerstens benoeming kennis kreeg, vroeg hij teregt ‘wat hij dan in de Nederlanden moest doen, wanneer een ander als Stadhouder over Holland en Zeeland gesteld werd.’

De vroegere geschiedschrijvers van ons vaderland hebben zonder uitzondering het bestuur van L e i e e s t e r ten eenenmale afgekeurd, en eerst in onze dagen is men er toe gekomen om meer onpartijdig 's mans handelingen te beoordeelen, en heeft men getracht zijn gedrag te vergoêlijken door de gezindheid na te gaan, waarmede de Staten van Holland en O l d e n b a r n e v e l t , L e i c e s t e r s grootste tegenstander, hem bij zijne komst in de Nederlanden hebben verwelkomd. Wist men vroeger niet anders te spreken dan van den man, die zelfs naar het oordeel van de beroemdste geschiedschrijvers van zijn land, wellustig, schijnheilig, ongodsdienstig, geldzuchtig, trotsch, weinig bedreven in den oorlog, slecht staatkundig, maar alleen bekwaam was in veinzerij, en van den schranderen O l d e n b a r n e v e l t , die zijne slechte bedoelingen geraden, zijne pogingen, om tot de opperheerschappij te geraken, verijdeld en zijne heerschzucht gefnuikt had; later heeft men teregt de vraag geopperd, of diezelfde O l d e n b a r n e v e l t en de Staten, zelfs vóór zijne komst, hem niet hebben gewantrouwd, hem de reeds moeijelijke taak nog niet zwaarder hebben gemaakt en, door vooringenomenheid geleid, zijne goede bedoelingen niet hebben tegengewerkt? Wel heeft dat verwerpen van het sedert jaren aangenomen geschiedverhaal, tegenspraak uitgelokt, maar de onpartijdige geschiedschrijver is er door opmerkzaam gemaakt om niet blindelings meer het oude te volgen, zonder het daarom geheel te verwerpen. Bij zooveel verschil in het beschouwen van een der belangrijkste tijdvakken uit de geschiedenis des vaderlands, zullen wij, bij de beperkte ruimte die ons plan toelaat, het niet wagen een geschilstuk te onderzoeken, waartoe meer bladzijden noodig zouden zijn, dan wij er regels aan zouden kunnen toewijden; veel minder om, zonder aanvoering van geldende

bewijzen, ons te scharen aan voor- of tegenstanders. Letten wij evenwel op de uitkomsten van Leicester's bestuur, dan zien wij het land ten prooi aan verdeeldheid, terwijl een magtige vijand daarbuiten daarvan partij trekt om het verlorene te herwinnen; dan zien wij aan de eene zijde Leicester, ongeschikt voor de regering des lands en onbekend met zeden en gewoonten, bedacht op uitbreiding van gezag, onverschillig, door welke middelen ook, en aan de andere zijde de Staten, die door de verheffing van Maurits hem reeds den voet hadden dwars gezet, die hem niet behoorlijk ondersteunden met geld en met hunne meerdere bekendheid van datgene wat 's lands welzijn vorderde; en die, hoe meer de Graaf jegens hen verbitterd werd, krachtiger voortgingen om hem tegen te werken. Zeer gewenscht was dus in November 1586 het bevel van de Koningin, waarbij zij Leicester naar Engeland terug riep, en teleurstellend voorzeker was het voor de meesten hier te lande, toen hij na een wijl andermaal wederkeerde, niettegenstaande de Staten hem door een plegtig gezantschap bij Elisabeth hadden aangeklaagd. Door zijne afwezigheid was de rust niet hersteld, en het vuur der tweedragt ontvonkte op nieuw, en nu met te meer kracht, bij zijne komst. Ellendig was de toestand des lands; regeringloosheid, gebrek aan overeenstemming, wederzijdsch streven naar magt, haat en nijd tusschen burgers van één vaderland, werkten maar al te zeer de bedoelingen der Spanjaarden in de hand, en, wij zeggen het Scheltema na, het middel gekozen, om de kwaal te genezen, was erger dan deze. Eindelijk klom Leicester's driestheid ten top. Hij beproefde eene poging om Oldenbarnevelt, prins Maurits en anderen gevangen te nemen en naar Engeland te voeren. Meer en meer lekten zijne kwade bedoelingen uit, en het mistrouwen tegen hem werd hoe langer hoe grooter. Eene zamenzwering tot zijn voordeel te Leiden ondernomen werd ontdekt, en Leicester begon vrees voor zijn leven te koesteren. Na eerst Noord-Holland bezocht te hebben, kwam hij in Utrecht, doch achtte er zich niet veilig. Hij vertrok in November 1587 naar Vlissingen, en kort daarop naar Engeland, waar hij door Elisabeth in genade werd aangenomen, en den 17^{den} December op haren last de landvoogdij over de Nederlanden nederlag. Wel was er na de vernieling der zoogenaamde Onoverwinnelijke vloot, gedurende welke Leicester het bevel had over een leger hetwelk de hoofdstad tegen eenen mogelijken aanval der Spanjaarden moest beschermen, sprake, om hem ten derde male naar Nederland te zenden, doch hiervan kwam niets, en eene ongesteldheid, die hem op zijne reis naar het kasteel Kenilworth, te Cornbury in het Graafschap Oxford, overviel, en die hem den 14^{den} September 1588 uit het leven rukte, verhinderde de uitvoering van dit besluit.

De afbeelding van *Leicester* ziet het licht. Het zegel dat hij hier te lande gebruikte was dat der Staten-Generaal, met den beer in de borst van den leeuw. Voor zijn eerste vertrek liet hij een gouden gedenkpenning slaan, waarop aan de eene zijde zijn borstbeeld met omschrift, en aan de andere zijde eene grazende kudde schapen en voor dezelve een Engelsche dog of waakhond, welke naar hem opzag met het randschrift: *Non gregem*, *sedingratos* en onder den hond de daaraansluitende woorden: *invitus desero*. Na zijn vertrek werd het munten van deze gedenkpenningen door de Staten verboden. Over zijne huwelijken en het vergeven zijner vrouwen of bijzitten, waarvan hij beschuldigd wordt, wijdden wij niet uit, omdat wij hem, als geen Nederlander zijnde, alleen als Gouverneur en Kapitein Generaal der vereenigde Nederlanden te vermelden hadden.

Zie, behalve de Nederlandsche geschiedschrijvers over het tijdvak van zijn bestuur, Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XIII. bl. 20-24; Scheltema, *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 298-300; *Biograph. Univ.* T. VI. p. 287, 288; van der Monde, *Tijdschr. voor Geschied. Oudh. en Statist. van Utr.* D. II. bl. 153; Nijhoff, *Bijdr. voor Vaderl. Gesch. en Oudheidk.* D. VI. *Aank. en Ber.* bl. 88-100, D. VII. bl. 106, D. VIII. *Aank. en Ber.* bl. 88-91; Schotel, *Geschied.- Letter- en Oudheidk. Uitsp.* bl. 170-193; Engelberts Gerrits, *Biogr. Handwoordenb.* D. II. bl. 183, 184; Groen van Prinsterer, *Arch. de la Maison d'Orange-Nassau*, T. VI. p. 239, 409, T. VIII. p. 62, 63, 123, 193; Schotel, *Philips Sydney* in *Algem. Konst- en Letterb.* 1845, No. 52, 53; A.L.G. Toussaint, *De Graaf van Leicester in Nederland*, Amst. 1846, 3 deelen; Dezelfde, *Gideon Florensz*. Amst. 1856.; Ds. Mensinga, *in Recensent ook der Recensenten*, 1846. No. 7, 8, 9; Mr. Hugo Beijerman, *Met wat hart hebben de Staten van Holland en Oldenbarneveld de Graaf van Leicester in* 1585 *uit Engeland verwelkomd?* geplaatst in het *Mengelw. der Vaderl. Letteroef*. Maart 1846; *Brief van Matthys Siegenbeek aan Mr. Hugo Beijerman*, *betreffende zijn onderzoek: Met wat hart enz.* Leid. 1847, 8°. Mr. H. Beijerman, *Oldenbarneveld*, *de Staten van Holland en Leicester in* 1585 en 1586. enz. Dev. 1847. 8°; Dr. P. Scheltema, *de Graaf van Leicester te Amsterdam*, *in de Jaren* 1586 en 1587. enz. Amst. 1851, 8°. *de Navorscher*, D. V. bl. 97, D. VI. bl. 3, 124, D. VII. bl. 72, 73.

[Johan van Dueren]

DUEREN (JOHAN VAN), geneesheer, is de vertaler uit het Engelsch van een werkje getiteld: *Vertoog der Ongelukkige Regeeringe van de Ses Engelsche Koningen*, Amst. 1696. 8°.

Zie Rabus, *Boekz. van Europa*, 1697. D. I. bl. 172; van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. St I.

[Anthonius Duetus]

DUETUS (ANTHONIUS), geboren in Henegouwen, was Rector te Amsterdam en overleed aldaar den 30sten Augustus 1567. Hij schreef:

Carmen de natali Jesu, Antv. 1559.
Paraenesis ad liberalium artium studiosos, Antv. 1560.
Paraphrasis VI Psalmorum.
Vita Tobiae majoris, *versu Elegiaco*.

Descriptio Ninives.
Eclogae tres, Lugd. Bat. 1565.
Expostulatio de temporum calamilatibus.
Querela paupertatis.
Zie S w e e r t i u s , *Ath. Belg.* p. 131.

[Nathanael Duez]

DUEZ (NATHANAEL), geboren in Holland in het begin der zeventiende eeuw, was een bekwaam onderwijzer van talen, die ter bevordering van de kennis derzelven de volgende werken geschreven heeft:

Nova nomenclatura quatuor linguarum, *gallicae*, *germanicae*, *italicae et latinae*, Lugd. Bat. 1640, 1652, 8°.

Epitome dictionum quarumdam aequivocarum et ambiguarum in lingua gallica, Lugd. Bat. 1651. 12°.

Eclaircissements de quelques différends en la lange italienne, Lugd. Bat. 1655. 12°.

Grammatica germanico-gallica, Han. 1659. 8°.

Dictionnaire français-allemand-latin et allemand-françaislatin, Genèv. 1660. 8°; ibid. 1663. 8°. 2 vol. Amst. 1664. 4°. 2 vol.

Dictionnaire italien-français et italien, Leide, 1660. 4°, Venise, 1664. 4°, Genèv. 1678. 8°. 2 vol.

Compendium grammaticae germanicae, Amst. 1668. 8°.

Le vrai et parfait Guidon de la langue française, Amst. 1669. 8°.

Voorts gaf hij in 1661 de *Janua Linguarum* van C o m e n i u s uit met bijvoegselen en eene Fransche en Italiaansche vertaling.

Zie *Biograph. Univers.* T. VI. p. 289; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leiden*, *eerste vervolg*, bl. 120.

[Jan Magchielse Duffel]

DUFFEL (JAN MAGCHIELSE). De naam van dezen man vindt men uitgehouwen met vischnet en kaakmes, op eene nog voorhanden zijnde grafzerk binnen de kerk van het dorp Ouddorp. De overlevering zegt dat hij het eerst aan die van Ouddorp leerde de haring te kaken.

Zie B o e r s , *Beschr. van Goedereede en Overvlakk*. bl. 117.

[Pierre Dufour]

DUFOUR (PIERRE), een soldaat die door de leden van den Raad te Brussel werd overgehaald om Prins M a u r i t s te vermoorden. Als een koopman verkleed kwam hij uit Brussel, doch werd bij Lillo gegrepen, en daar hij alles bekende, den 17den November 1594 te Bergen op Zoom eerst gewurgd en vervolgens gevierendeeld.

Zie B o r , *Nederl. Oorl.* B. XXXI. bl. 882 (81).

[van Dugteren]

DUGTEREN (VAN) wiens voornaam onbekend is en schrijver was van een werk getiteld:

Nuttige aanmerkingen, Amst. 1738. 8°.
Zie v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek*. D. I. St. I.

[Joannes Duif]

DUIF (JOANNES). Zie DUVIUS (JOANNES).

[Huibert Duifhuis]

DUIFHUIS (HUIBERT) werd geboren te Rotterdam den 27sten October 1531. Zijne ouders waren J a c o b D u i f h u i s

Simonszoon en Lijsbetje Gijsberts dochter, beiden uit aanzienlijke Rotterdamsche geslachten gesproten, wier huwelijk met nog veertien andere kinderen gezegend was. Tot den geestelijken stand bestemd, werd hij na het volbrengen zijner studiën tot Pastoor der Groote of St. Laurenskerk beroepen, en gaf als zoodanig blijken van groote verdraagzaamheid en milden zin in zijne leer.

Het kon niet anders of zijne gevoelens moesten hem, in den tijd waarin hij leefde, groote onaangenaamheden bezorgen; vooral de geestelijkheid was zeer op hem gebeten, om de meerdere achting en liefde, welke de gemeente hem boven anderen hunner toedroeg; ook was bij het toenmalig zedebederf der geestelijken de meer vromen wandel van Duifhuis hun eene ergernis, ofschoon ook hij, bij zijne huishoudster Krijntje Peters, verscheidene kinderen verwekte, doch welke vrouw hij niet als zijne bijzit wilde beschouwd hebben, omdat hij haar, zoo als het verhaal luidt, in het geheim gehuwd had.

Het duurde niet lang of Duifhuis, van ketterij verdacht, was genoodzaakt te vlugten, waarin hij door zijnen broeder, Leendert Duifhuis, destijds Burgemeester van Rotterdam, werd bijgestaan. Met zijne vrouw en kinderen vertrok hij naar Keulen, doch geraakte daar in dringenden nood, waaruit hij door de edelmoedigheid van eenen hem toegenegen koopman gelukkiglijk gered werd. Hij zag daar zijn kroost vermeerderd, maar ook zijne vrouw werd hem daar den 26sten Julij 1574 ontnomen, wier stoffelijk overschot, blijkens zijn grafschrift, hij later naar Utrecht schijnt te hebben doen overbrengen. Toen na zijn vertrek de Spanjaarden te Rotterdam kwamen, werden zijne goederen verbeurd verklaard.

Kort na den dood zijner vrouw schijnt hij gelegenheid gehad te hebben zich met de kerk te verzoenen; althans wij ontmoeten hem nog voor het sluiten der Pacificatie van Gent, in het jaar 1576, als Pastoor der St. Jacobskerk te Utrecht. Als zoodanig voldeed hij ongemeen, en nam hij zijne pligten naar de Roomsche kerkleer behoorlijk waar. Omstreeks 1577 begon hij in zijne predikatiën meer en meer Hervormde gevoelens bloot te leggen. Hij toonde zich daarbij een vredelievend en verlicht prediker; en terwijl hij, ofschoon met bescheidenheid, verscheidene misbruiken der Roomsche kerk aanwees, bestreed en afschafte, werd hij door een groot aantal der aanzienlijkste burgers van Utrecht ondersteund en kwam hij er toe, om in 1578 aan de regering rondelijk te verklaren dat de Roomsche leeringen hem tegen den borst stooten en aan haar te verzoeken voortaan op eene andere wijze te mogen leeren en prediken. De Regering, destijds nog Katholiek, doch welligt in het geheim de Hervorming toegedaan, gaf hem hare goedkeuring te kennen, door een raadsbesluit van den 7^{den} Februarij 1578, Hij omhelsde echter evenmin de leer van Luther of die van

K a l v i j n , en bleef, zonder zich met de Kalvinisten te verstaan, of met de Katholieken te breken, naar het plan van zijnen grooten stadgenoot E r a s m u s , de kerk in de kerk hervormen, gesteund door de regering, die hem zijne jaarwedde verzekerde, bemind en gezien door eene steeds toenemende gemeente en bij de aanzienlijksten van het land.

De Dekenen der vijf kapittelen te Utrecht dachten er echter anders over; zij bleven waken tegen nieuwigheden in de Katholieke godsdienst, en bragten de zaak in hooger beroep. De Regering nu, niet durvende voortgaan, zocht tijd te winnen en zij stond daarom aan D u i f h u i s toe, voor eenigen tijd de stad te verlaten, met behoud zijner parochie, waarop deze in stilte des avonds van den 25sten Junij 1578 de stad verliet, zich begevende naar Rotterdam.

Gedurende dezen tijd hield D u i f h u i s eene hoogst belangrijke briefwisseling met J a c o b B u y c k , den vroegeren Pastoor van de St. Nicolaas kerk te Amsterdam. Wij hopen dat deze briefwisseling, die voor het nageslacht in handschrift is bewaard gebleven, en waarvan reeds een en ander bekend werd, eerlang in het geheel het licht zal zien.

Het vertrek van D u i f h u i s bekend geworden zijnde, verwekte niet alleen groot misnoegen, maar daar men de Minderbroeders er van de schuld gaf, eischte men ook hunne uitzetting. Deze had kort daarop plaats, doch de rust was er niet door hersteld. Verdere uitbarstingen waren er te vreezen, en de Regering was van gevoelen dat de terugkeer van D u i f h u i s daaraan een einde zou kunnen maken. A e r t D i r k z . v a n L e i d e n , eerste Burgemeester, en Mr. G i j s b e r t T h i n , Secretaris, werden den 30sten Junij naar Rotterdam gezonden om den geliefden leeraar te halen. Deze weigerde echter naar Utrecht te komen, indien men hem niet tegen alle vervolging in bescherming nam. De commissie handelde hierover met de Staten en andermaal met de kapittelen, doch te vergeefs. Laatstgenoemden zonden nu ook Mr. J a c o b C u y n r e t o r f naar den Prins om hunne zaak voor te staan, met last om zelfs bij den Aartshertog M a t t h i a s , bij den Raad van State en de Staten-Generaal regt te zoeken.

Zonder zich verder om iemand te bekommeren nam de regering eerlang D u i f h u i s in bescherming, verleende hem vrijheid om het woord Gods te prediken, zoo als hij het voor God verantwoorden wilde, en vond goed hem de door zijn vertrek geledene schade en gemaakte kosten bij accoord te vergoeden. D u i f h u i s hervatte hierop in Augustus 1578 zijne taak.

Weldra daagde er nieuwe vijanden tegen hem op. De predikanten der Hervormden te Utrecht, hevige voorstanders der Geneefsche begrippen en kerkorde, hadden meermalen pogingen aangewend om D u i f h u i s met hen in leer te doen overeenstemmen en tot eene gelijke bediening van Doop en Avondmaal over te brengen. De waardige en vredelievende W e r n e -

rus Helmichius had reeds in 1578 eene zamensmelting beproefd; doch te vergeefs. Toen evenwel Nicolaas Sopingius te Utrecht kwam, en deze met behulp van Arnoldus Cornelius en Helmichius andermaal pogingen aanwendde, om Duifhuis tot hun gevoelen over te halen, en nu ook onverrigter zake moest wederkeeren, was de scheuring tusschen hem en de Hervormden openlijk.

De vele verdrietelijkheden hierdoor hem veroorzaakt drongen hem om in Januarij 1580 zijn ontslag te verzoeken. De regering der stad, reeds in zoovele moeijelijkheden ter zake van de godsdienst gewikkeld, kon en wilde dit verzoek niet inwilligen. Men bad en smeekte hem om te blijven en de stad aan geene nieuwe onheilen bloot te stellen, hem belovende tegen allen overlast te beschermen. Duifhuis gaf daaraan gehoor, en bleef nu zijnen eigenen weg bewandelen, zonder van iemand gemoeid te worden. De liefderijke man, die volgens eenigen een Papist, volgens anderen een vrijgeest, en, weder volgens anderen, een wolf in schaapskleederen genoemd werd, zette zijn bekeeringswerk in stilte voort, had het genoegen dat vele jonge geestelijken zijne begrippen omhelsden, doch leefde niet lang genoeg om de door hem gewenschte hervorming, waartoe zelfs het genie van eenen Erasmus was te kort geschoten, tot stand te brengen. De dood maakte op den 3^{den} April 1581 een einde aan zijn nuttig leven, en zijn stoffelijk overschot werd bij zijne huisvrouw in de St. Jacobskerk te Utrecht bijgezet, in het middelpad voor het groote orgel, noordzijde, in een graf, door een zerk met een opschrift voorzien, gesloten; welk graf vier en zestig jaren daarna door kerkmeesters aan Duifhuis kleinzoon werd geschonken, als eene erkentenis van des grootvaders diensten, en welke grafsteen en opschrift door bemiddeling van Jacobus Scheltema later hersteld en vernieuwd werd.

Vooral als prediker is Duifhuis groot geweest. Belangrijke invloed heeft hij door zijne Sermoenen uitgeoefend, welke nog jaren na zijnen dood werd gevoeld. Wij verheugen ons dat die Sermoenen niet geheel verloren zijn geraakt, en hebben allen grond te verwachten dat hiervan eerlang meer bekend zal worden.

Duifhuis verwekte drie kinderen, Abraham, Jacob en Gijsbrecht, van wien alleen in de vrouwelijke linie een talrijk geslacht is overgebleven. Zijne bet-achterkleindochter, Huibertje Duifhuis van Overveld geheeten, maakte zich vermaard door weldadigheid, in de geschiedenis der Rijnsburgsche collegianten. Zijne afbeelding ziet het licht; de dichter Brandt voegde er het volgende bijschrift aan toe, hetwelk Duifhuis geheel weêrgeeft:

> Dit 's Duifhuis, 't rechte huis van Jesus duif en geest,
> Wat is hij Kerk en Staat en Vrijheit nut geweest!

De beste Leeraar, dien Prins Wilhems ooren hoorden,
Dees vrije siel wiert nooit verstrikt met menschenkoorden,
Het consistoriejuk viel voor sijn hals te swaer.
Van 't duister sweeg hij stil, en sprak alleen van 't klaer.
Hij leerde niet te hoog van 't kiesen en 't verstooten,
Hij liet aan 's Heeren disch de kleenen en de grooten
Op eigen proeve toe. Hij sneê geen leden af.
Vermanen was syn ban, hij kon geen andro straf.
Hij sagh het kettervier en bloedt met droevig' oogen,
Die onmedoogentheid kon Hubrecht niet gedoogen,
Dat woeden deê hem wee. Een Christe Magistraat,
Die Staet en Kerk besorgt, was Duifhuis kerkenraedt,
Sijn Catechismus was 't beschreven woort van boven,
Hij eischt in kinderdoop beloven, noch verloven.
Een ieder moest zich zelf een toom syn en een spoor,
Met woorden wees hij 't pad, met werken ging hij voor.

Zie Bor, *Ned. Oorl.* B. XIV. bl. 166 (185), B. XXI. bl. 831 (206), 832 (207), 836 (110); Uitenbogaert, *Kerk. Geschied.* bl. 194-220; Brandt *Hist. der Reform.* D. I. bl. 614-617, 671, 716; Wagenaar, *Vaderl. Hist.*, D. VII. bl. 375, D. VIII. bl. 150-153, D. X. bl. 15; *Vaderl. Letteroefen.*, 1797, bl. 287-298; Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XXIII. bl. 24-26; Scheltema, *Geschied.- en Letterk. Mengelw.* D. I. St. II. bl. 124-180; Mr. van Oordt, *Iets over Hubertus Duifhuis*, Rott. 1841. 8°, grootendeels naar Scheltema gevolgd; Ypey en Dermout, *Geschied. der Ned. Herv. Kerk.* D. II. bl. 68-73, *Aant.* bl. 37, 39; van Kampen, *Karakterk.* D. I. bl. 426; 427; Nieuwenhuis, *Woordenb.* D. II. II. bl. 423-426; Schulz Jacobi en Domela Nieuwenhuis, *Bijdr. tot de geschied. der Ev. Luth. Kerk.* St. I. bl. 79; Kist en Royaards, *Ned. Arch. voor Kerk. Geschied.* D. VI. bl. 156-190, 255-268, D. VII. bl. 277, 278; Glasius, *Godgel. Nederl.* D I. bl. 395-403; A. J. de Bull, *Een beeld der Toekomst* enz. 's Hage 1849. 8°.; *Kalend. voor de protest in Nederl.* Jaarg. 1857. bl. 199-227; Muller, *Cal. van Portr.*; Visscher, *Voorl. over de Geschied. der R. K. Kerk.* D. I. 4de *voorl.* bl. 37-57.

[Sigbrits Duifje]

DUIFJE, Sigbrits dochter. Zie DYVEKE.

[Duik]

DUIK. Zie de personen van dien naam op DUYK.

[Johannes Duikerius]

DUIKERIUS (JOHANNES). Zie DUYKERIUS (JOHANNES).

[Jacob Duim]

DUIM (JACOB). Zie DUYM (JACOB).

[Frederik Duim]

DUIM (FREDERIK), wiens naam ook wel D u y m gespeld wordt en die welligt een afstammeling van J a c o b D u y m kan geweest zijn. Levensbijzonderheden van hem komen er niet voor. Hij is te Amsterdam in 1674 geboren. Waarschijnlijk was hij de vader van den volgende. Indien dat zoo is, dan heeft hij niet alleen voor het tooneel geschreven, maar ook zelf daarop gespeeld, en als den *Gierigen Geraerd* in het blijspel van dien naam uitgemunt. Hij was een dier veelrijmers, wier werken men, zoo als W i t s e n G e i j s b e e k zegt, nu en dan eens in handen neemt, om te zien hoe men niet dichten moet. De man had bovendien zulk een hoogen dunk van zich zelven, dat hij de houding aannam als of hij V o l t a i r e naar de kroon wilde steken. De tijd van zijn overlijden is niet bekend. Zijne

afbeelding, op 77jarigen leeftijd gemaakt, ziet het licht. Hij gaf in druk uit de volgende tooneelspelen, waarvan er echter geene op den Amsterdamschen Schouwburg zijn vertoond geworden.

De Gemartelde Deugt binnen Thorn, *treursp*. Amst. 1728. 8°.

De Vlugt van Huig de Groot uit het Slot te Loevestein, *blijsp*. Amst. 1742. 8°, 2de druk ald. 1760. 8°.

De dry deelen van Huig de Groot; behelzende 's Mans Levens-Gevallen, *na zijne vlugt uit het slot te Loevestein*, *tot en na zijnen Doot*, Amst. 1742. 8°, *het* 1*ste deel blijsp. het* 2*de en* 3*de treurspelen*. 2de druk, Amst. 1760. 8°.

Menalippe, *of de Bevechter van zich zelve*, *treursp*. Amst. 1743. 8°.

De Siciliaansche Vespers, *of gestrenge wraakoeffeninge*, *wegens 't onthalzen van Konradijn*, *en Frederik*, *Koning der beide Siciliën*, *Aerts-Hertog van Oostenrijk*, *treursp*. Amst. 1743. 8°.

Juba en Silene, *of bedwonge Minne en Wraake*, *treursp*. Amst. 1744. 8°.

De Broedermoort van Kornelis en Joan de Wit, *treursp.* Amst. 1744. 8°.

Het Rechtsgeding van Johan van Oldenbarnevelt, *Rombout*, *Hogerbeets en Huig de Groot*, *treursp*. Amst. 1745. 8°, 2de druk, Amst. 1760. 8°.

De beraamde Moort op Maurits, *Prins van Oranje*, *door de zoonen van Johan van Oldenbarnevelt*, *met de strafoeffeninge der Medepligtigen*, *treursp*. Amst. 1745. 8°, 2de druk, Amst. 1760. 8°.

Het Leven verwekt in den Doode, *blijsp*. Amst. 1745. 8°, ald. 1752. 8°.

De Doodt van Achilles, *treursp*. Amst, 1745. 8°.

De Kwijnende Vrijheit herstelt in het eilant Vrijekeur, *zinnesp*. Amst. 1749. 8°.

Alexander en Artemize, *treursp*. Amst. 1751. 8°.

Zaire, *bekeerde Turkinne*, *treursp*. Amst. z.j. 8°.

Behalve deze kwamen nog van hem uit:

Eeuwgetijde van den Heere Johan van Oldenbarnevelt, *Advokaat van Holland en West-Friesland onthooft*, Amst. 1719. 8°.

Tijdkorting der jeugd, *gevonden in verschijde Minnezangen*, 1ste deel. Amst. 1712. 8°.

Honderdjaarige Jubilée wegens het stichten van den Amsterdamschen Schouburg, Amst. (1738) 8°.

De Psalmen van David, *gevolgt de Fransche Dichtmaate van Cl. Marot en Th. Beza. En den toon van P. Dathenus op dens leutel van Corn. de Leeuw. Thans in dichtmaat gebragt*, *na het richtig taalbestek der nieuwe overzetting. Met de liederen althans gezongen in de Gereformeerde Kerke*, Amst. 1747. 8°.

Treur- en Vreuchde-zang, *over de doot van Frizo*, *Prins van Oranje*, *verdronken den* 14 *Julij* 1711, *en de geboorte van*

Willem Karel Hendrik Frizo, *Prins van Oranje*, *geboren* 1 *Sept.* 1711, *Herderszang*, Amst. 1747. 8°, 2de druk.

Triomfwagen, *opvoerende in zegepraal Zijne Doorluchtige Hoogheid W.K.H. Frizo*, enz. Amst. 1747. 8°.

Heilwensch ter verjaringe van Z.D.H. Amst. 1747. 8°.

De Ontwaakte Leeuw, Amst. 1747. 8°.

Zinspelinge wegens de doot en wederopstandinge van een Christelijk krijgsman, *in Bergen op Zoom*, Amst. 1747. 8°.

Regelen voor den bidder om wél te bidden, *in deze tegenwoordige bedestonden*, Amst. 1747. 8°.

De redenérende Hollantsche Maagt met hare zes verëenigde Vriendinnen, *in dezen tegenwoordigen tijd; met aanteek.* Amst. 1747. 8°.

Het 100*jarige Jubilé*, *of de herstelde Hollantsche Vrijheit*, *na eenen* 80*jarigen Oorlog*, Amst. 1748. 8°.

Jacob de Aartsvader in dichtmaat uitgebreid, Amst. 1752. 8°.

De Christelijke Zedespiegel, *behelzende gedichten op het lijden*, *den dood en de opstanding van den Zaligmaker*, Amst. 8°.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I. V; van Iperen, *Hist. van het Psalmgez.* D. I. bl. 245; Collot d'Escury, *Holl. Roem*, D. IV. St. 2. *Aant.* bl. 511; Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 217-220; van Halmael, *Bijdr. tot de geschied. van het Tooneel*, bl. 30; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.* D. I. bl. 174, 249, *b.* bl. 82, 83; Fred. Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 74; Dezelfde, *Cat. van Godgel. Boek. Supplem.* bl. 17.

[Izaak Duim]

DUIM (IZAAK), misschien wel een zoon van Frederik Duim voornoemd, was een zeer beroemd tooneelspeler in het begin der achttiende eeuw. Hij muntte zoowel in het blij- als in het treurspel uit, speelde vóór dat Punt aan het tooneel kwam in het laatstgemelde alle de eerste rollen, en bleef in sommige jonge partijen Punt steeds overtreffen, zoo als in den *Xiphares* en in Racine's treurspel *Mithridates*. Hij was uitgever van de Toneelstukken, welke onder het privilegie des Schouwburgs gedrukt werden, en beoefende ook, hoewel minder gelukkig, de dichtkunst; hij was in de zamenleving zeer gezien, en werd voor een wel bemiddeld man gehouden, bij wien de voornaamste dichters van zijnen tijd dagelijks op den middag gewoon waren bij een te komen. Ook in vreemde landen was zijn naam loffelijk bekend. Op zijn een en dertigste jaar, in 1727, had hij voor het eerst het tooneel betreden, in de rol van *Juba* in het treurspel *Cato* naar het Engelsch van Addison, en hij heeft tot omtrent in eenen tachtigjarigen ouderdom gespeeld. Hij verliet het tooneel in 1776 met de rol van *Cato* in het zoo even gemeld treurspel, en overleed te Amsterdam in 1782. De tooneelspeelster Duim, 'wier zuivere toon en stem klem aan de vaerzen gaf,' was welligt zijne zuster.

Zie Collot d'Escury, *Holl. Roem*, D. IV. St. II. *Aant.* bl. 605; van Wijk, *Alg. Wetensch. Woordenb.* bl. 115; van Kam-

p e n , *Gesch. der Ned. lett.* D. II. bl. 175; v a n H a l m a e l , *Bijdr. tot de Geschied. van het tooneel*, bl. 30, 32, 33, 38; *Algem. Konst- en Letterb.* 1848, D. I. bl. 91.

[Gosuinus van Duin]

DUIN (GOSUINUS VAN) bezong het huwelijk van den dichter C. v a n O v e r s t e g e met Mejufvrouw E. l e P e t i t .

Zie v a n O v e r s t e g e , *Poëzy*, (Dordr. 1661), bl. 100.

[van der Duin]

DUIN (VAN DER). Zie de personen van dien naam op DUYN (VAN DER).

[Johannes Duinen]

DUINEN (JOHANNES). Zie DUYVE (JAN).

[Tonnis van Duinen]

DUINEN (TONNIS VAN), geboren te Groningen den 21sten Februarij 1817, was de zoon van S i c c o J a c o b u s v a n D u i n e n , commies voor de militaire zaken en schutterijen der provinciale griffie, en van T r i j n t j e v a n D u i n e n . Voor den geestelijken stand bestemd, had hij naauwelijks een jaar de godgeleerde lessen aan de Hoogeschool in zijne geboorteplaats bijgewoond, of hij werd reeds in October 1837 door de godgeleerde faculteit aldaar met een loffelijk getuigschrift vereerd, voor een antwoord op eene door haar uitgeschrevene prijsvraag. Tot de Heilige dienst bevorderd, begon hij den 14^{den} November 1841 zijn werk te Surhuisterveen, vertrok in 1847 naar Wijnjeterp, Duurswoude en Bakkeveen, in 1848 naar Oudeschoot c.a., in 1851 naar Vledder, in 1854 naar Mantgum en Schillaard, waar hij den 9^{den} Mei 1857 overleed, eene weduwe met twee kinderen nalatende. Hij was een helderdenkend godgeleerde en een naauwkeurig opmerker van de menschelijke karakters en handelingen, die hij zeer juist wist voor te stellen in de door hem uitgegevene geschriften, welke, behalve eenige kleine stukjes in de godsdienstige tijdschriften en jaarboekjes, zijn getiteld:

Tweetal eenvoudige leerredenen, Gron. 1842. 8°.

Leerrede ter bevestiging van R. Bennink Janssonius, *Theol. Doct. en Predikant te Rhoderwolde*, Gron. 1842. 8°.

Letter en geest. Eenvoudige verklaring en ontwikkeling van eenige bijbelplaatsen, *die dikwijls*, *vooral in dezen tijd*, *worden misbruikt*, Gron. 1843. 8°.

De Bijbelgids, *uitlegkundig Handboek voor Christenen*, Gron. 1847-1849. 8°.

Ons Dorp. Schetsen en Teekeningen, Gron, 1846. 8°. herdrukt met *Nog een paar schetsen uit ons dorp*, Gron. 1848, 8°.

Reunie en Academiefeest. Schetsen en mededeelingen. Gron. 1851. 8°.

De Kiezer en nog drie andere verhalen, Gron. 1857. De drie laatstgenoemden onder den naam van T h i n e u s).

Na zijnen dood zagen nog het licht:

Zestal nagelatene leerredenen. Gron. 1857. 8°.

Teekeningen en Schetsen uit de nalatenschap van Thineus, Gron. 1857. 8°.
Van Duinen werd in 1855 benoemd tot lid van de Maat-

schappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden, en zijn vriend, Ds. R. B e n n i n k J a n s s o n i u s , mede lid dier Maatschappij, bragt in een kort levensberigt hulde aan zijne verdiensten.

Zie dat Levensberigt in de *Handel. der Jaarl. vergad. van de Maatsch. der Ned. Letterk. te Leid.* 1857. bl. 156-161, uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Jacob Duinglo]

DUINGLO (JACOB) wiens zinspreuk was: *compesce te ipsum* of *Dwinght u selven*, vervaardigde een zinnespel getiteld:

De geholpen Weesen, *vertoont bij de Roode Roosen*, 1604.

Zie W i t s e n G e y s b e e k , *Woordenb. van Ned. Dicht.*; *Algem. Konst- en Letterb.* 1846. D. I. bl. 357.

[Guilelmus Duircant]

DUIRCANT (GUILELMUS) woonde te Dordrecht en was een niet onverdienstelijk beoefenaar der Latijnsche poëzij, blijkens de hieronder aangehaalde werken.

Zie v a n d e n B r o u c k e , *Poemata*, p. 107, 110; D a v . H o o g s t r a t e n , *Poem.* p. 282; H o e u f f t , *Parn. Lat. Belg.* p. 213.

[Aernout Duircant]

DUIRCANT (AERNOUT) werd in Maart 1760 Predikant te IJsselmuiden en in 1795 met zilver bekroond voor eene verhandeling over M a t t h . XXV. vs. 46, ingezonden op eene prijsvraag door het Haagsch Genootschap tot verdediging van de Christelijke Godsdienst. Hij overleed te Deventer den 20sten September 1803 in den ouderdom van ruim 68 jaren. Van hem ziet ook het licht:

Redevoering over de achtbaarheid, *oudheid en nuttigheid van kerkelijke vergaderingen*, Haarl. 1790. 8°.

Aanmerkingen op eene verhandeling, *getiteld: Aan mijne Protestantsche mede-christenen in Frankrijk*, Haarl. 1793. 8°.

Zie *Boekz. der gel. wereld*, 1760. *a* bl. 242, 520, 1803. *b*. bl. 523; *Nieuwe Alg. Konst- en Lelterb.* 1795, 4de deel, bl. 154; d e J o n g h , *Alph. lijst van Boek*.

[Andries Duirkant]

DUIRKANT (ANDRIES) schreef:

Sistiliaen, *bly-eyndigh-spel vertoont op de Brabandsche Camer*, *wt Levender Jonst*, 1628. Amst. 1628. 4°.

Violense, *droef-eyndigh-spel*, 1632.

Lichthartig Joosje, 1632.

's Gravensandt vertrouwt aan zijn hoogheid, 's Gravenhage 1639. fol.

Men vindt zijn naam ook D u e r k a n t en D u y r c a n t gespeld, de laatste onder eenige verzen, getiteld *Treurversen over het droevig ongeluck overkomen Zijne*

Con. Maj. van Bohemen, voorafgegaan van andere verzen als *Practiicke van den Spaenschen Aesjack aangewezen op de veroveringe en victorie van den loffelijcken Voorsienighen Manlyckhertighen Heer Generaal Pieter Pietersz. Heyn*, 's Hage 1629. 4°.

Behalve de genoemden schreef hij ook een paar rijmpjes, getiteld: *Grietjes keur* en *Doodt woelende Hyena*.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. II. III.; Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.; Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.* D. I. *b*. 84; uit medegedeelde aanteekeningen aangevuld.

[P.A. Duirkant]

DUIRKANT (P.A.) of DUYRKANT, schreef:

Gereduceerde Tafelen van Intrest, Rott. 1624. 4°.

Tafelen van Intrest, Rott. 1638. 4°.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek*. D. I. St. III.

[Martinus Duirsma]

DUIRSMA (MARTINUS), zoon van Jacobus Duirsma, predikant te Dragten en aldaar geboren, werd in 1704 predikant te Gerkesklooster, in 1706 te Oostermeer, in 1709 te Dragten, waar hij den 20sten Julij 1740 overleed in den ouderdom van 61 jaren. Hij schreef met drie andere predikanten een werkje, getiteld:

Kort ontwerp van de leere der waarheid, *die na de Godzaligheid is*, Dokk. 1718. 8°.

Zie Columba en Dreas, *Naaml. der Pred. in de Class. van Dokk.* bl. 103; Laurman, *Naaml. der Pred. in de Class. van Leeuw.* bl. 114; Diest Lorgion, *de Nederd. Herv. in Friesl. bl*. 224.

[Christiaan Duisart]

DUISART (CHRISTIAAN) was een goed landschapschilder, ook in miniatuur, wiens geboorteplaats onbekend is, en wiens naam in 1665 op het Haagsche gildeboek voorkomt, alwaar hij in goeden ouderdom overleden is.

Zie Kramm, *Lev. en werk. der Kunstsch*.

[Jan van Duisberg]

DUISBERG (JAN VAN), boekverkooper te Amsterdam en tevens een niet onverdienstelijk dichter. Er komen van hem eenige zoetvloeijende liedjes voor in de bundels van zijnen tijd; zoo als onder anderen in de *Caliope*, *of vermakelijke zang-godin*, door hem in 1655 uitgegeven: ook bestaat er van hem eene verzameling van den *Persiaanschen Rozengaerd van Schach Saadi*, te Amsterdam, 1654. 12°.

Van Duisberg behoorde tot de Luthersche gemeente en was verwant aan Maynardus Hoppe, Luthersch predikant te Rotterdam. Hij beproefde zijne krachten tot de berijming der Psalmen en gaf die uit onder den titel van:

LXXXV *nieu gerijmde Psalmen Davids*, *alle welcke in haere oude rijmen*, *in de meeste Nederlandsche kercken van de Augsburgsche Belijdenis*, *om d' onkunde der sang-wijsen*, *niet gewoonelijck werden gesongen*, *met musijk*, Amst. 1680. 8°. meermalen herdrukt.

Hij bood in 1687 zijnen arbeid aan het consistorie zijner kerk aan, met verzoek om approbatie tot het drukken, uitgeven en invoeren daarvan, waarop den 28sten November 1688 de goedkeuring en aanbeveling van zijn boek van den predikstoel werd voorgelezen.

Zie v a n I p e r e n . *Hist. van het Psalmgezang*, D. I. bl. 225, D. II. *Voorr.* bl. XXXV;
v a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van*

Nederl. Dicht. D. II. bl. 54, 55; Schultz Jacobi en Domela Nieuwenhuis, *Bijdr. tot de geschied. der Luth. kerk*, St. IV. bl. 70-77; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.* D. I. bl. 168, 172; Schultz Jacobi, *Geschied. der Luth. Gem. te Rott.* bl. 162.

[Albertus Jacobus Duimaer van Twist]

DUIMAER VAN TWIST (ALBERTUS JACOBUS). Zie TWIST (ALBERTUS JACOBUS DUYMAER VAN).

[Duist]

DUIST. Zie de personen van dien naam op DUYST.

[J.J. Duister]

DUISTER (J.J.) is de schrijver van:

Verhandelingen over de pompmolens (met W. Bijen) *uitgegeven met aanmerkingen van A.F. Goudriaan*, Amst. 1801. 4°. met 5 platen.

Beschrijving van een werktuig, dienende tot het daarstellen eener rondgaande beweging bij een stoommachine van een dubbel vermogen. Amst. 1803. 4°. m. pl.

Zie Muller, *Cat. van Boek. en Kaart.* bl. 10, 13.

[Jan Duive]

DUIVE (JAN). Zie DUYVE (JAN).

[Dirk Duivel]

DUIVEL (DIRK) was een der dapperste voorvechters onzer vrijheid tegen Spanje. Van Amsterdam afkomstig behoorde hij tot hen, die, op last van Oranje, onder Lodewijk van Nassau eenige schepen hadden uitgerust, om daarmede ter kaapvaart te varen; ten gevolge waarvan hij bij vonnis van den 3den Julij 1572 gebannen werd en zijne goederen verbeurd verklaard. Hij had zich daarop naar Engeland begeven, en nam niet alleen een belangrijk aandeel aan de verovering van den Briel, maar bragt er ook veel toe bij om Lumey, die de stad voor onhoudbaar hield en met de behaalde buit vertrekken wilde, over te halen, dezelve voor den Prins te bezetten, haar in staat van verdediging te stellen en te verdedigen, waarin hij hem getrouw en dapper ter zijde stond. Met hem verder Holland ingedrongen, behoorde hij in 1573 tot de bevelhebbers van Alkmaar, en verwierf hij zich in de verdediging van die stad onsterfelijken roem. Hij geraakte, na het vertrek van de Spanjaarden, hierdoor evenwel in moeijelijkheden, omdat hij met anderen bij het naderen van den vijand, oordeelende de stad niet te kunnen houden, in bedenking had gegeven haar te ontruimen. In de gevangenis geworpen werd zijne zaak onderzocht, en ofschoon zelfs de Gouverneur der stad, Jakob Cabeljau, hem beschuldigde, werden er echter door burgers en soldaten zulke beste getuigenissen van hem ingebragt, dat hij niet alleen den 4den December 1573 uit zijne gevangenis ontslagen, maar ook in zijne eer en waardigheden hersteld werd. Na dien tijd wordt zijn naam in de geschiedenis niet vermeld. Misschien was

hij dezelfde met den krijgscommissaris D u v e l , die in 1581 op last van O r a n j e gecommitteerd werd om vier vendelen van het volk des Oversten I J s s e l s t e i n in Doetinchem te brengen.

Zie B o r , *Ned. Oorl.* D. VI. bl. 457 (337); E i k e l e n b e r g , *Alkmaar en zijne geschiedenissen*, bl. 197, 210, 225, 235, 243, 245, 267,

270, 280, 323-325; Marcus, *Sent. van den Hert. van Alva*, bl. 245; Wagenaar, *Beschrijv. van Amst.* (8° uitgav.) D. III. bl. 300, 317, 320, 346; van Hasselt, *Stukk. voor de Vaderl. Hist.* D. IV. bl. 300; van Groningen, *Geschied. der Watergeuz*. bl. 200, 201.

[Pieter Duivelaar]

DUIVELAAR (PIETER) Oud-Burgemeester van Middelburg, werd in 1674 door de Staten met anderen afgevaardigd naar Engeland, om een verdrag van Zeevaart te sluiten.

Zie Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. XIV. bl. 338.

[C.J. van Duiveland]

DUIVELAND (C.J. VAN) is de vervaardiger van een grafschrift op Petrus Hofstede, Predikant te Rotterdam, hetwelk voorkomt in den door Scharp verzamelden bundel *Lijk-Gezangen* ter nagedachtenis van dezen.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 55.

[Andreas van Duivelandt]

DUIVELANDT (ANDREAS VAN) schreef:

De seven Boetpsalmen Davids, *en andere Stichtelijke stoffe in Rijm*, Rott. 1719. 8°.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I; Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.*

[Jan Duiven]

DUIVEN (JAN). Zie DUYVE (JAN).

[Willem Cornelisz Duivenbode]

DUIVENBODE (WILLEM CORNELISZ). Zie CORNELISZ. (WILLEM).

[Petrus Jezaïas Duivené]

DUIVENÉ (PETRUS JEZAÏAS) werd in April 1760 te Amsterdam geboren en overleed er in Januarij 1801. Hij was niet alleen een bekwaam architect, maar ook een geletterd man, van wien eene vertaling in 4 deelen bestaat, van het bouwkundig werk van Sebastiaan Le Clerc, die hij te Amsterdam in 4° in 1781 het licht deed zien, met 182 platen, die hij zelf graveerde. Ook heeft hij een *Handboek voor kunsten en ambachten* te Dordrecht uitgegeven.

Zie Immorzeel, *Lev. en werk. der kunstsch.*

[Duivenvoorde]

DUIVENVOORDE. Zie de personen van dien naam op DUVENVOORDE.

[Jan van Duivenvoorde]

DUIVENVOORDE (JAN VAN) wordt genoemd een beroemd waterbouwkundige, die belangrijke diensten bewees aan den Aartshertog Albertus in het beleg van Oostende. Indien hij behoorde tot het edele geslacht van van Duvenvoorde, dan was hij de eenige onder hen die zijne diensten aan Spanje leende.

Zie Wiersbitzky, *Tachtigj. Oorl.* D.V. bl. 161.

[Karel Dujardin]

DUJARDIN (KAREL). Zie JARDIN (KAREL DU).

[François Dujon]

DUJON (FRANÇOIS). Zie JUNIUS (FRANCISCUS).

[Carolus Andreas Duker]

DUKER (CAROLUS ANDREAS) werd in 1670 te Unna in het Graafschap Mark geboren en opgevoed te Ham; hij studeerde, denkelijk door den naam van Schulting derwaarts gelokt,

aan de Harderwijksche Hoogeschool, waar hij den 15den September 1691 als student werd ingeschreven, en van waar hij in 1694 vertrok naar de Franeker Hoogeschool, toen zijn leermeester aldaar beroepen was. Hier woonde hij ook de lessen van Röell en Perizonius bij, hechtte zich vooral aan den laatsten met bijzondere genegenheid, en erkende naderhand veel aan dien voortreffelijken geleerde verschuldigd te zijn.

Tot Doctor in de Regten bevorderd zijnde, werd hij in 1700 onderwijzer in de geschiedenis en welsprekendheid te Herborn in het Nassausche, verwisselde in 1704 zijne betrekking aldaar met die van Conrector te 's Gravenhage en vertrok in 1716 naar Utrecht als Hoogleeraar in de geschiedenis en welsprekendheid. Op zijn vier en zestigste jaar zwak en ziekelijk geworden zijnde, legde hij in April 1734 zijne dienst neder, woonde nog achttien jaren te IJsselstein en te Vianen en overleed te Mijdrecht in 1752, den roem nalatende van een arbeidzaam, schrander en oordeelkundig geleerde. Zijn leermeester Perizonius liet hem den Pomponius Mela ter verdere bewerking na, doch hiervan is niets gekomen, daar hij alleen het door dezen afgewerkte gedeelte met eene inleiding aan D'Orville heeft in het licht gegeven. Hij had begeerd dat bij zijn overlijden geene lijkrede, als naar gewoonte, over hem zou gehouden worden, doch de Hoogleeraaar Saxe heeft bij het nederleggen van zijn Rectoraat in 1778 gemeend aan dat zedig verlangen geen gevolg te moeten geven.

Niet alleen als regtsgeleerde, maar bovenal als uitgever van eenige Grieksche en Romeinsche schrijvers, had Duker groote verdiensten. Wij bezitten van hem eene voortreffelijke uitgave van *Florus*, Leiden, 1722. 8°. herdrukt 1744. 8°. en van *Thucidides*, Amst. 1731. fol. Voorts schreef hij aanmerkingen op den Livius van Drakenborch (Leiden 1738. 4°.) op de *leges atticae* van Petitus (Leiden 1742. fol.), op Servius in den Virgilius van Burman (Amst. 1746. 4°.), op den Suetonius van Oudendorp (Leiden 1751. 8°.) op Aristophanes (Leiden, 1760. 4°.) en op meer andere schrijvers. Bovendien gaf hij uit:

Opuscula varia de Latinitate Jurisconsultorum Veterum, Lugd. Bat. 1711. 8°. idem 1761. 8°.

Oratio de difficultatibus quibusdam interpretationis grammaticae veterum Scriptorum Graecorum et Latinorum, Traj. ad Rhen. 1716. 4°.

Zie *Boekz. der gel. wereld*, 1734. *a*. bl. 486; Saxe, *Laudatio C.A. Dukeri* (Traj. ad Rhen. 1788. 8°.); Dezelfde, *Onom. Liter.* T. VI. p. 267, 268; *Naaml. van de Profess. te Utr.* bl. 84; van Kampen, *Geschied. der Ned. Lett.* D. II. bl. 254, 255; de Jong, *Alph. lijst van Boek.*; Collot d'Escury, *Holl. roem.* D. IV. St. I. *Aant.* bl. 229, 230; Bouman, *Geschied. der Geld. Hoogesch.* D. I. bl. 366, D. II. bl. 604.

[François Duliz]

DULIZ (FRANÇOIS), zoon van een Franschen jood die in

Engeland was rijk geworden, zette zich in Holland neder en bragt daar zijn reeds aanzienlijk vermogen, door gelukkige handelsondernemingen, tot eene ontzaggelijke hoogte, zoodat hij voor een der rijkste mannen van ons land werd geschat. Zijne zucht naar het tooneelspel, en vooral ook naar de actrices, kostte hem groote sommen, en bragt hem somtijds in groote moeijelijkheden. Wij gaan zijne avonturen stilzwijgend voorbij. Hij werd in 1731 door het Fransche geregtshof bij verstek veroordeeld om opgehangen te worden, doch hij wachtte zich wel in Parijs terug te keeren. Hij rigtte vervolgens te 's Hage op zijne kosten eene comedie op, maar deze ging te niet, en de man die zich aan het hoofd gesteld had, men meent zekere D e s f o r g e r s , vertrok naar Duitschland, waar hij een werkje uitgaf, getiteld: *Memoires et anecdotes pour servir à l'histoire de M. Duliz*, Londr. 1739.

Zie *Biograph. Univ.* T. VI. p. 309.

[Gerrit Dulken]

DULKEN (GERRIT) maakte zich als dichter bekend door:

Don Diego, *treursp*. Amst. 1714. 8°.

De Meid, *Kapitein*, *Schutter en Tamboer*, Amst. 1714. 8°.

Het gereinigt Herte door 't Geloof, Amst. 1715. 8°. m. pl. herdrukt ald. 1739. 8°.

Zie v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Boek.* D. I. St. I; A r r e n b e r g , *Naamreg. van Ned. Boek*.; W i t s e n G e y s b e e k , *Woordenb. van Nederl. Dicht*; *Cat. van de bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.* D. I. bl. 250, *b*. bl. 84.

[J.G.H. Dulken]

DULKEN (J.G.H.) schreef:

Schrift en Regtmatig Advys van Ahasuerus Fritschius, *nopens de Hekelzugt van onvoorzigtige Predikanten*, *bestaande in XVIII Vraagen nevens de oplossinge* enz. Amst. 8°.

Zie v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. V.

[Jan Lodewijk Dulken]

DULKEN (JAN LODEWIJK), geboren te Amsterdam den 5den Augustus 1761, leerde aldaar en naderhand te Parijs, onder de leiding zijns vaders, de kunst om klavieren, piano-fortes en andere instrumenten te maken. In 1781 deed de keurvorst van Beijeren hem te Munchen komen, waar hij de beroemde klavierspeelster S o p h i a L e B r u n trouwde, en waar hij zich nog in 1812 bevond. De instrumenten, die hij vervaardigde, bezitten eenen zoo hoogen graad van volkomenheid, wat de toon en het zuivere mechanisme betreft, dat zij niet alleen door geheel Duitschland, maar zelfs in Zwitserland en Italië vespreid zijn geworden en er zeer gezocht waren.

Zie F e t i s , *Biogr. Univ. der musiciens*.

[Kornelis van Dulkenraad]

DULKENRAAD (KORNELIS VAN) deed zich kennen als een wel geen verheven of kunstig maar vloeijend dichter door:

Het verdrukte en verloste Haarlem, *Lierzang met aanteekeningen*, Haarl. 1777. 8°.

Joachim, *of de Zegepralende Ouderliefde*, *tooneelsp*. Rott. 1778. 8°.

Zie Arrenberg, *Naamreg. van Ned. Boek*.; Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht*.; *Cat. van de bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.* D. I. *b* bl. 84.

[Joan Dullaart]

DULLAART (JOAN) bloeide in de laatste helft der zeventiende eeuw en rijmde de volgende tooneelstukken als:

Karel Stuart, *of Rampzalige Majesteit*, *treursp*. Amst. 1652. 4°. ald. 1653, 1662, 1706, 8°.

Jan van Leiden en Barent Knipperdoling, enz. *treursp*. Amst. 1653. 4°. ald. 1662 en 1669. 8°.

Alexander de Medicis, *of 't Bedrooge Betrouwen*, *treurspel*, Amst. 1661. 8°. 2de druk.

De Regeerkunst, *of wijze Leermeester*, *staatspel*, Amst. 1667, 8°.

De standvastige Princes of bedrogen Stiefmoeder, *treursp*. Amst. 1669. 8°.

Oratijn en Maskariljas, *of den Ontijdigen Loskop*, *blijsp*. naar het Fransch, Amst. 1672. 8°. m. pl. ald. 1767. 8°.

Flavio en Juliette, *of de Getemde Dartelheit*, *treursp*. naar het Fransch, Leeuw. 1679. 8°.

Mitridates, *Koningk van Pontus*, *treursp*. naar het Fransch, Leeuw. 1679. 8°. m. pl.

Ifiginie in Aulis, *treursp*. naar het Fransch, Amst. 1679. 8°. m. pl.

Voorts gaf hij eene zeer slechte prozavertaling van *Tasso's Verlost Jeruzalem*, die hij in 1656 te Rotterdam in het licht gaf, en eene *Historie van Hendrik de Groote*, Haarl. 1678. 8°. m. pl.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I; Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht*.; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid*., D. I. *b* bl. 84.

[Heiman Dullaert]

DULLAERT (HEIMAN), waarschijnlijk een bloedverwant van den voorgaande, werd te Rotterdam den 6den Februarij 1636 geboren. Zijn vader heette Kornelis Michielsz Dullaert, korenhandelaar, en zijne moeder Sophia Melisdijk, deftige en vermogende lieden, die hunnen zoon eene goede opleiding gaven, en, bij hem groote lust tot de schilderkunst bespeurende, hem naar Amsterdam zonden, om het onderrigt in de kunst te ontvangen van den beroemden Rembrandt, waarin hij zulke vorderingen maakte, dat eene door hem vervaardigde copie van een van zijns meesters stukken, zijnde een *Geharnaste Mars*, voor een origineel van Rembrandt te Amsterdam verkocht werd. Daar hij echter een man van middelen was, en een ziekelijk gestel had, beoefende hij de kunst minder om van te leven, dan wel uit liefhebberij. Desniettegenstaande bestaat er een niet

onaanmerkelijk getal door hem geschilderde portretten, figuren en binnenhuizen.
Bij de schil-

derkunst beoefende hij de muziek niet zonder vrucht, en zijne gedichten munten uit door kracht, beeldrijkheid en schilderachtige tafereelen. Zij zijn door David van Hoogstraten in 1719 te Amsterdam in 8° gedrukt, en die bundel bevat 1°. *Geestelijke Gedichten*, 2°. *Lofdichten op uitgegevene boeken*, 3°. *Lijk- en Grafdichten*, 4°. *Mengeldichten*. Niet alleen met de broeders François en Samuel van Hoogstraten, maar ook met Oudaan, Vollenhove, Antonides en Moonen, was Dullaert zeer bevriend en stond bij hen in hooge achting, even als bij zijne stadgenooten, die hem om zijn stil en ingetogen leven beminden, en hem in 1672 de eer waardig keurden van tot Raad in de vroedschap benoemd te worden, voor welke onderscheiding Dullaert evenwel bedankte; mogelijk wel wegens het toenemen zijner zwakheid en ziekte, waaraan hij den 6den Mei 1684 bezweek. Zijn vriend Philip de Koning, die zijn medeleerling bij Rembrandt geweest was, schilderde zijn portret, dat fraai door Houbraken gegraveerd is, en door David van Hoogstraten voorzien werd met het volgende bijschrift:

De houding, kolorijt, en schaduwen, en licht,
Verschieten, en wat meer 't penseel heeft aan te merken,
Vertoonde ons Dullaert in zijn uitgelezen werken.
De zelve deugt bezielt zijn zuiver maet gedicht,
Dat vrij van zwelling, vrij van laffe en laege toonen.
Hem ons verbeelt als een van Febus waerdste zoonen.

Zie D. van Hoogstraten, *Kort Bericht wegens het leven van H. Dullaert*, vóór diens *gedichten*; van Kampen, *Geschied. der Ned. Letteren*, D. I. bl. 362; Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.;* Immerzeel, *Lev. en werk. der Kunstsch*; Kramm, *Lev. en werk. der Kunstsch.*; Muller, *Catalogus van Portrett*.

[J. Dumar]

DUMAR (J.) was een bekwaam schilder en graveur, blijkens een portret van Dionijs van Nijmegen, door hem in 1775 geschilderd en fraai in het koper gebragt.

Zie Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Gerhard Dumbar]

DUMBAR (GERHARD) behoorde tot een Schotsch geslacht waarvan zich een tak in de Nederlanden heeft nedergezet, waarschijnlijk reeds ten tijde dat Koningin Elisabeth onder Norits hulptroepen zond; hij werd te Deventer in 1681 geboren, verkreeg den graad van doctor in de beide Begten en de wijsbegeerte, en bekleedde gedurende geruimen tijd het ambt van secretaris in zijne geboorteplaats tot aan zijn overlijden, hetwelk te Deventer den 6den April 1744 plaats had. Zijne afbeelding, door Palthe geschilderd en door Houbraken gegraveerd, ziet met een Latijnsch bijschrift van P. de Vlaming het licht vóór zijne beschrijving van Deventer, en zijne bibliotheek, waarvan de catalogus onder den titel van *Bibliotheca Dumbariana* het licht zag, werd kort na zij-

nen dood verkocht. Zij muntte uit door hoogst zeldzame handschriften, waarvan eenigen in de bibliotheek der Leidsche Hoogeschool weder te vinden zijn. D u m b a r maakte zich door twee werken zeer verdienstelijk jegens de geschiedenis der latere middeleeuwen en van zijne geboorteplaats. Zij zijn getiteld:

Analecta, *seu vetera aliquot scripta inedita*, Dav. 1719-1722. 8°. 3 vol.

Het kerkelyk en wereldlijk Deventer, Dev. 1732. fol. 1ste deel, m. pl. herdrukt Arnhem, 1752. fol. m. pl. Het tweede deel zag aldaar het licht, door de zorg van zijnen kleinzoon die volgt, in 1788, m. pl. fol.

Zie het *voorberigt* vóór het 2de deel van laatstgenoemd werk; S a x e , *Onom. Liter.* T. VI. p. 143; K o k , *Vaderl. Woordenb.*; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.* D. II. bl. 158, 1ste *vervolg* bl. 45; *Overijss. Alm.* 1852. bl. 258; M u l l e r , *Cat. van Portrett*.

[Gerhard Dumbar]

DUMBAR (GERHARD), kleinzoon van den voorgaande en zoon van D e r k D u m b a r , griffier der staten van Overijssel, en G e r h a r d i n a A n t o n i a H a g e d o o r n , werd te Deventer den 2den September 1743 geboren. Hij genoot eene geleerde opvoeding, werd student aan het Athenaeum in zijne geboorteplaats den 28sten Januarij 1759, en te Utrecht den 30sten Junij 1764 tot Meester in de Regten bevorderd. Te Deventer teruggekeerd, behoorde hij mede tot de letterkundige vrienden van S i m o n d e V r i e s , en het was het onderrigt en den omgang van en met dezen waaraan D u m b a r later zijnen roem als staatkundig regtsgeleerde, letterkundige en geschiedschrijver te danken heeft.

Tot secretaris van Deventer aangesteld bewees hij die stad en het geheele gewest belangrijke diensten. Toen in 1784 het geschil uitbrak in Overijssel wegens de overstemming, was hij een krachtig voorstander van het regt der Overijsselsche steden, en schreef hij op haren last eene *Verhandeling over het regt van Overstemming ter staatsvergadering van Overijssel*, *en uitgegeven volgens Resolutiën van de drie steden Deventer*, *Kampen en Zwolle*, die te Deventer in 1783 8°. het licht zag. In 1785, toen te Utrecht groote oneenigheid tusschen de regering en de burgerij was ontstaan, werd D u m b a r met nog vijf anderen door de vergadering der Vaderlandsche Regenten derwaarts gezonden, om, ware het mogelijk, de partijen tot eenheid te brengen, hetgeen toen evenwel mislukte. Hem werd in 1786 den rang van kolonel opgedragen over eene nieuwe bende krijgsvolk, te Deventer opgerigt, ter beveiliging der stad. Met hart en ziel was hij met volle overtuiging de partij der Patriotten toegedaan, en het was alzoo niet te verwonderen, dat hij, bij de omwenteling van September 1787, van zijnen post als secretaris werd ontslagen. Hij leefde nu in letterkundige werkzaamheid, tot dat de verandering van zaken hem in

1795 tot nieuwe betrekkingen riep. Na door den dood van den heer B o r g e r i n k tot oudsten secretaris aangesteld te zijn, werd hij den 5den Februarij van dat jaar tot waarnemend griffier der provisionele Repraesentanten van Overijssel, en den 31sten Maart tot werkelijk griffier der provincie benoemd, en gaf hij al dadelijk een bewijs van zijne kunde in het door hem gegeven verslag namens de provincie Overijssel, over het plan eener Nationale Conventie. In 1796 werd hij tot lid van die vergadering benoemd, doch bedankte daarvoor, omdat hij de verlangde verklaring als zoodanig niet kon afleggen. Hij bleef in zijnen post tot in Februarij 1798 toen hij zijn ontslag nam, omdat hij ook toen zwarigheid maakte den, door het bestuur van dien tijd, gevorderden eed af te leggen. Naauwelijks in zijn huis teruggekeerd, werd hij aldaar den 8sten dier maand gearresteerd, en den volgenden dag eerst naar 's Gravenhage en vervolgens naar het huis te Hondsholredijk gevoerd, alwaar reeds andere regeringsleden van dezelfde denkwijze in hechtenis waren. De vrees die zijne vrienden koesterden, dat men geweldige maatregelen tegen hem zou nemen, verdween bij de tegenomwenteling van Julij in datzelfde jaar, den 14^{den} van welke maand hij ontslagen werd. Hij zag zich in 1801 tot lid der Wetgevende Vergadering benoemd, en bekleedde dien post tot aan zijnen dood, die den 6^{den} Augustus 1802 te 's Gravenhage plaats had. Hij was gehuwd met G e e r t r u i d E e c k h o u t en liet kinderen na.

Niet alleen dat D u m b a r als staatsman en regent door doorzigt, ervarenheid, helderheid van oordeel en gemakkelijkheid van uitdrukking uitmuntte, en wegens zijne beminnelijke en zachte zeden en gematigdheid bij velen geëerd was, ook als geleerde maakte hij zich beroemd door zijne uitgebreide kundigheden en vooral door zijne bedrevenheid in de geschiedenis van vroegeren en lateren tijd. Wij bezitten van zijne hand behalve het genoemde, de volgende werken:

Tegenwoordige staat van Overijssel, Amst. 1781-1803. 8°. m. pl. 4 deelen, zonder zijn naam uitgegeven. Het laatste stuk is nimmer verschenen, daar de dood hem belette dat stuk af te maken. 's Mans kleinzoon, Mr. G e r h a r d D u m b a r te Deventer, is evenwel in het bezit der door hem verzamelde bouwstoffen tot voltooijing van zijn plan.

Historie van het Jagtrecht in de Provintie Overijssel, Dev. 1783. 8°.

Vertoog over de algemeene grondregels, *welke bij het invoeren van 's lands schattingen zijn in acht te nemen*, Kampen 1785. 8°. idem, Zwolle 1790. 8°.

Het kerkelijk en wereldlijk Deventer, 2de deel. Deventer, 1788. fol.

De Oude en Nieuwe Constitutie der Vereenigde Staten van

Amerika, *uit de beste schriften ontvouwd*, Amst. 1796. 8°. 3 deelen.

Verslag van onuitgegeven stukken, *betrekkelijk tot de historie van Overijssel;* geplaatst in de *Verhandelingen van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden*, D. II. St. II. Leid. 1818. 8°.

Dit verslag is na zijn dood door de Maatschappij uitgegeven, terwijl eene andere verhandeling aan haar ingezonden ongedrukt bleef. Zij handelde *Over het Verval der letterkundige genootschappen en de beste middelen tot derzelver herstelling*.

Voorts wordt nog genoemd als door D u m b a r uitgegeven, behalve eenige politieke vertogen, eene *Aardrijkskunde in dichtmaat*, opgesteld ten gebruike zijner kinderen, terwijl hij in het Hollandsch overzette, en met ophelderende aanteekeningen voorzag, *Chappe's Reize door Siberiën*, (Dev. 1771. 8°. 2 deelen) en *Wendeborn's Staat van Godsdienst*, *Geleerdheid en Konsten in Groot-Brittanje*. Eindelijk herinneren wij hier nog aan D u m b a r ' s bijdragen tot het *Biographisch Woordenboek der Nederlanden* van d e C h a l m o t , en aan zijne bemoeijingen tot bevordering van het ontworpen Algemeen Nederlandsch Woordenboek, door de Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde uit te geven; welke Maatschappij hulde deed aan zijne veelzijdige verdiensten, door hem tot haar medelid te kiezen; eene onderscheiding die hem ook ten deel viel van wege het Provinciaal Utrechtsch Genootschap, en dat van Groningen *Pro excolendo jure patrio*.

Zie *Aanspraak van Jona Willem te Water* in de *Jaarl. Algem. Vergad. van de Maatsch. der Ned. Letterk. te Leid.* 1803. bl. 16-20; *Algem. Konst- en Letterb*. 1802. D. II. bl. 114; S a x e , *Onom. Lit.* T. VIII. p. 437, 438; *Vaderl. Hist. ten verv op Wagenaar*, D-IX. bl. 56, 65, D. XI. bl. 21, D. XIII. bl. 77, D. XXXIV. bl. 33, 92, D. XXXV bl. 394-396; A r r e n b e r g , *Naamreg. van Ned. Boek.*; d e J o n g , *Alph. Lijstvan Boek.*; S c h e l t e m a , *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 300-302, D. II. bl. 578; v a n E e k en B o s s c h a , *Tweede Eeuwf. van het Ath. te Dev.* bl. 48, 77-79; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Nederl. Letterk. te Leid.* D. I. bl. 66, D. II. bl. 202; *Overijsselsche Alm. voor Oudh. en Lett.* 1851. bl. 154. 1852, bl. 257-263, 1853, bl. 241-260.

[Jean Baptiste Dumonceau]

DUMONCEAU (JEAN BAPTISTE). Zie MONCEAU (JEAN BAPTISTE DU).

[Gabriel Dumont]

DUMONT (GABRIEL), zoon van O n é s i n e D u m o n t , geboren te Crest in Dauphiné den 10den Augustus 1680; eerst werd hij Predikant der Waalsche gemeente te Leipzig, en vertrok van daar in dezelfde hoedanigheid ten jare 1720 naar Rotterdam. Later, in April 1728, was hij eenigen tijd gezantschapsprediker te Parijs, ook werd hij te Rotterdam Hoogleeraar in de Kerkelijke Historie en Oostersche talen aan de Illustreschool aldaar. Hij werd in April 1747 emeritus en overleed te Rotterdam den 1sten Januarij 1748.

Dumont was een man van groote geleerdheid, onvermoeid in de beoefening der wetenschappen, een schrander oordeelkundige en een groot kenner der Oostersche talen. Behalve eenige verhandelingen opgenomen in de *discours sur la bible* van Saurin en in de *histoire critique de la republique des lettres* van Masson, ziet van hem het licht een bundel *Sermons*, na zijnen dood door zijnen ambtgenoot D. de Superville te Rotterdam in 1749 in 8° uitgegeven. In het archief van de Waalsche gemeente te Leiden bestaat van hem nog in handschrift eene *Memoire sur la lecture publique de l'ecriture sainte*. Zijne afbeelding, door P. Tanjé gegraveerd, versierd dezen bundel.

Zie Paquot, *Memoires*; Haag, *la France Protest*. T. IV. p. 409; *Boekz. der Gel. Wereld*, 1747. *a* bl. 464, 1748. *a* bl. 121; van Harderwijk, *Naaml. en levensbijz. der Pred. te Rott.* bl. 134.

[Dumoulin]

DUMOULIN. Zie de personen van dien naam op MOULIN (DU).

[Joan Duncan]

DUNCAN (JOAN) was Raad en Requestmeester van Prins Willem IV, wiens vertrouwen hij in hooge mate genoot, en Raad en Rekenmeester der Domeinen. Hij werd in 1732 met de Heeren van Lijnden en van Aylva naar Berlijn gezonden om het verdrag te sluiten ter vereffening der nalatenschap van Koning Willem III, en overleed in 1753. Hij beoefende met goed gevolg de dichtkunst. Zijne verzameling pamfletten in 400 deelen berust op de Koninklijke Bibliotheek te 's Gravenhage en wordt naar hem de *Bibliotheca Duncaniana* genoemd.

Zie Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. XIX. bl. 94; van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.*; Muller, *Bibl. van Pamfl.* voorberigt bl. 2.

[Andreas Johan Duncan]

DUNCAN (ANDREAS JOHAN) werd te Amsterdam geboren, was een verdienstelijk stadsgezigt- en landschapschilder. Hij zette zich te Gent neder, waar hij ook een zeer werkzaam lid was van de Maatschappij van Rhetorica en van het Taal- en Letterkundig Genootschap, onder de zinspreuk: *Regat prudentia vires*. Hij overleed te Gent den 13den Augustus 1834. Hij beoefende ook de dichtkunst en leverde onder anderen eene vertaling van het treurspel *Artaxerxes*, naar het Fransch van Delrieu. Men heeft van hem de navolgende schilderstukken:

Inkomst in de stad Montfoort.
Gezigt op Leerdam.
Een maneschijn.
Landschappen met figuren en beesten.
Brand van het entrepôt te Antwerpen.
Gezigt van de Waal en van een gedeelte der stad Nijmegen.

Zie Immerzeel, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; van der As, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.*

[Martinus Duncanus]

DUNCANUS (MARTINUS), of DUNCK, een der vruchtbaarste bestrijders der jeugdige hervorming in de landtaal, zag den 11^{den} November 1505 in het Keulsche stadje Kempen het levenslicht. Zijn vader H e n d r i k D u n c k verdiende met zijne verschillende betrekkingen van notaris, landmeter, tolk, enz. weinig geld en bemoeide, veelal aan den drank verslaafd, zich weinig met de opleiding zijns zoons, zoodat deze alleen door zijne vrome moeder F i j t j e n op het pad der deugd geleid werd. Het was dan ook met hare toestemming, dat de twaalfjarige M a a r t e n buiten weten zijns vaders naar Nijmegen trok, om aldaar in het fraterhuis der broeders van het gemeeneleven de letteren te beoefenen. Hier, even als te Leuven, moest hij zich buitengemeen behelpen, om de kosten voor zijn levensonderhoud te vinden, tot dat zijn noeste vlijt door den kanselier der Hoogeschool, den later zoo vermaarden R u w a e r t T a p p e r, werd opgemerkt, en deze hem eene beurs aan het Collegie van Standonck bezorgde, waar hij zoo gunstig zich onderscheidde, dat hij, terstond na zijne bevordering tot Meester in de vrije kunsten, tot Regent van dit Collegie werd aangesteld. Nadat hij deze instelling geheel tot de oude orde en tucht had teruggebragt, werd hij in dezelfde betrekking bij het Collegie van gelijken naam te Mechelen overgeplaatst, om van daar weder in zijne oude betrekking naar Leuven terugtekeeren, nadat hij inmiddels in 1535 de priesterwijding had ontvangen en zijne vaderstad nog eenmaal had bezocht. Gedurende zijn tweede verblijf in Leuven legde D u n c a n u s zich hoofdzakelijk op de studie der godgeleerdheid toe, en behaalde daarin den graad van bacealaureus, terwijl alleen de groote kosten hem van het verkrijgen der hoogere titels terughielden. Hoezeer men echter zijne theologische kennis waardeerde blijkt daaruit, dat hij in 1541 tot Pastoor en Rector der School te Wormer werd aangesteld, met het doel om de toen in Waterland zoo talrijke Herdoopers te bestrijden, van welke taak hij zich, zoo door het uitgeven van schriften als door het opvoeden der jeugd, naar zijn beste vermogen kweet. Zeventien jaren verbleef D u n c a n u s in dit toen zooveel belangrijker dorp dan thans, terwijl hij in 1553 voor eene beroeping naar zijne vaderstad bedankt had; maar door de landsregering daartoe aangespoord, kon hij in 1558 de betrekking als Pastoor te Delft niet afslaan. Ook hier ijverde hij met woorden en geschriften tegen de van de Roomsche kerk afgevallen Lutherschen, Zwinglianen, Calvinisten en Davidjoristen, en waakte als Censor librorum zooveel mogelijk tegen de uitgave van kettersche geschriften, door welk een en ander hij zich bij de andersdenkenden zoo gehaat maakte, dat zij in 1566 een aanslag op zijn leven beproefden, waaraan hij echter, bij tijds gewaarschuwd, gelukkig ontsnapte. In 1572, toen zijn vriend en geestverwant W i l h e l m u s L i n d a n u s tot Bisschop van Roermond werd benoemd, stelde de regering D u n c a n u s in

diens plaats tot Deken van het paleis in den Haag en lid van het Hof van Holland aan; maar hij bekleedde die betrekking slechts zeven weken, daar hij wegens de zegepraal der hervorming genoodzaakt was eerst naar Rotterdam en van daar naar Utrecht te vlugten, tot hij den 23sten December tot Pastoor aan de Nieuwe kerk te Amsterdam werd beroepen. Ook in deze stad was Duncanus een steunpilaar voor het oude geloof, en mag met Jacobus Buyck, Pastoor der Oude kerk en broeder van den bekenden Amsterdamschen Schout Joost Buyck, onder de voornaamsten gerekend worden, die de invoering der Hervorming aldaar tegengingen. Duncanus ried echter de regering aan met den Prins van Oranje in Februarij 1578 de bekende Satisfactie te sluiten, en geraakte daardoor in den hevigsten onmin met den meer Spaanschgezinden Buyck, die zeer goed inzag, dat hiermede de deur voor de hervorming werd opengezet, en Duncanus beschuldigde, dat zijne huishoudster en bijzit, Margaretha, de hoofdoorzaak van zijn wangedrag was. Desniettemin moest ook deze, bij de zegepraal der hervorming, in Mei Amsterdam verlaten en hij begaf zich nu naar Amersfoort, waar hij bij de overgang dier stad aan den Prins van Oranje in 1579 gevangen genomen werd. Onder borgtogt ontslagen verkoos hij op zijn hoogen leeftijd niet verder te trekken, maar bleef met Frans Peterz Silverschoen, gewezen pastoor der Mariakerk te Hoorn, zijn intrek houden in het Agnieten-klooster. Met dezen in 1581 beschuldigd, dat zij Hoorn aan de Spanjaarden hadden willen verraden, werd hij den 23sten December opgeligt, maar na zes dagen wegens gebrek aan bewijs ontslagen, waarop hij het overige van zijn leven aan de studie en ascetische oefeningen wijdde, tot dat hij den 16den April 1590 in den hoogen ouderdom van vier en tachtig jaren ontsliep en op het koor van het Agnietenklooster begraven werd.

Behalve de reeds genoemde Tapper en Lindanus, telde hij Nicolaus a Terra Nova, Bisschop van Haarlem, en Levinus Torrentius, Bisschop van Antwerpen, nevens veleandere invloedrijke geestelijken onder zijne vrienden en begunstigers, terwijl het groot aantal zijner leerlingen, die zich later min of meer in de Nederlandsche Katholieke kerk onderscheidden, voor de deugdzaamheid van zijn onderwijs pleit; wij noemen slechts de beide beroemdsten: Michael Bajus, den bekenden Leuvenschen Godgeleerde en Sasbout Vosmeer, eersten Aartsbisschop van Utrecht na de hervorming.

Zijne geschriften, bijna alle aan de bestrijding der hervorming of aan de verdediging van het Roomsch Katholieke geloof gewijd, zijn:

Praetextatae Latine loquendi rationes per colloquiorum formulas. Antv.

Anabaptisticae haereseos confutatio et vere Christiani baptis-

matis assertio contra Mennonis Simonis Frisii anabaptisticas blasphemias, Antv. 1540. kl. 8°.

Van die warachtighe ghemeynte Christi, *dwelck is die heylighe kerck oft d' Ecclesie Godts*, Antw. 1567. kl. 8°.

Van 't rechte Euangelische Avontmael Christi Jesu, Antv. 1567. kl. 8°.

Een cort onderscheyt tusschen Godlyke ende afgodische beelden. *Het tweede boecxken van de Heylighen in den hemel*, *dwelck syn levendige beelden Gods*, Antw. 1567. kl. 8°.

Van die verghiffenisse der sonden ende van die rechtvaerdichmakinghe, Antw. 1568. kl. 8°.

De Paedobaptismo. 1569.

Van die kinderdoop. Het eerste boeck sprekende van die erfzonde, Antw. 1569. kl. 8°.

Van die kinderdoop. Het tweede boeck sprekende van die cracht ende vrucht des doops ende van die nyeuwe gheboorte, Antw. 1572. kl. 8°.

Van die kinderdoop. Het derde boeck verclarende dat men die kinderen moet doopen. Antw. 1591. kl. 8°.

Corte confutatie ende wederlegghinghe van een fenynich boeck des Byencorf der H. Roomscher kercken, (zonder plaats) 1578. kl. 8°.

Catholijcke Catechismus met wederlegghinghe van den Heydelbergsche of ghereformeerde Catechismus, Antw. 1594. kl. 8°.

Bovendien liet Duncanus, volgens zijne levensbeschrijvers Jacobus Hezius en Henricus Vuestrenus, nog verscheidene werken in handschrift na, van welke het ons niet gebleken is, dat zij ooit in het licht gegeven zijn.

Zie in de eerste plaats de door beide bovengenoemde Antwerpsche priesters opgestelde: *Corte beschrijvinghe van 't leven ende sterven van den weerdighen Heer Meester Martinus Duncanus* (Antw. 1594. kl, 8°.) en vergelijk verder Foppens, *Bibl. Belg.*; Van Bemmel, *Beschrijv. van Amersf.* D. I. bl. 244; Schotel, *Kerk. Dordr.* D. I. bl. 409, 538, 773; Blaupot ten Cate, *Geschied. der Doopsgez. in Holland*, enz. D. I. bl. 28 en 69; *Cat. van de Bibl. der stad Amst.* D. I. bl. 114; Römer, *de Kloost. en Abd. van Holl. en Zeel.* D. I. bl. 337, 449, 586; Visscher, *Voorl. over de Geschied. der Kath. Kerk*, 2de Voorl. bl. II; J. Wiarda, *Huibert Duifhuis*, *de Prediker van St. Jacob*, bl. 157-159, welk voortreffelijk Academisch proefschrift nog niet was uitgegeven, toen wij het artikel van Duifhuis bewerkten.

[Cornelius Dunganus]

DUNGANUS (CORNELIUS) of van Dongen, heeft zich gedurende de Remonstrantsche twisten door verschillende geschriften bekend gemaakt. Hij was eerst predikant te Jutphaas, doch werd in 1612 door de staten van Utrecht, wegens zijne onrustigheid, afgezet. Vervolgens werd hij predikant in datzelfde jaar te Oost- en West-Zaandam, te Arnhem in 1716, en van 1619 tot aan zijn dood in 1636 stond hij aan het hoofd der Utrechtsche gemeente. Hij schreef de volgende werken:

Pacificatie der ont-ruster gemoederen. Over het droevigh dispuyt der kercken onzes landts, enz. Arnh. 1618.

Den vreedsamen Christen, *voor-ghestelt in een christelycke en de zedige Aensprake aen den Remonstranten*, *over haren Vrijen godsdienst*, Utr. 1628.

Redenen van consideratiën, *dienende om de gereformeerde ghemeynten bij den anderen te houden*, *ende sooveel doenlyck*, *allerhande scheuringe onder dezelve te verhoeden*, Utr.

Salvatiën van 't geschrift onlangs uyt-gegeven tegen de Remonstrantsche af-gesonderde vergaderingen geïntituleert: *Redenen van consideratiën*, enz. Utr. 1626.

Zie B r a n d t , *Hist. der Reform.* D. II. bl. 176, 687; d e J o n g h *Naaml. der Pred. beh. tot de Geldersche Synode*, bl. 292; M u l l e r , *Bibl. van Pamflet.* St. IV. bl. 272, 284.

[Cornelis Dunius]

DUNIUS (CORNELIS) was een Amsterdamsch Regtsgeleerde, advokaat voor den Hove van Holland en een zeer geleerd man. Hij was in onderhandeling over de uitgave van een door hem vervaardigd werk: *de Alluvionibus*, doch de dood heeft hem daarin verhinderd.

Zie H o o g s t r a t e n , *Woordenb*.

[Jacobus Dunius]

DUNIUS (JACOBUS), of VERDUIN, zoon van A n t h o n i s V e r d u i n , werd te Hoorn geboren, beoefende met goed gevolg de Latijnsche Dichtkunst, en zou het voorzeker daarin tot eene aanzienlijke hoogte gebragt hebben, indien zijn jeugdig leven niet te vroeg geëindigd ware, ten gevolge van zijne losse zeden en verslaafdheid aan den sterken drank. Hij overleed in 1572 of 1573.

Zie V e l i u s , *Chron. van Hoorn*, bl. 641; H o o g s t r a t e n , *Woordenb*.

[Gabriël Dupac de Bellegarde]

DUPAC DE BELLEGARDE (GABRIËL). Zie BELLEGARDE (GABRIËL DUPAC DE).

[Nicolaas Dupré]

DUPRÉ (NICOLAAS) werd te Utrecht geboren in 1734 en is aldaar in 1786 overleden. Hij heeft landschappen, vogels, portretten en meer geschilderd.

Zie I m m e r z e e l , *Lev en Werk. der Kunstsch*.

[Daniel Dupré]

DUPRÉ (DANIEL) werd in 1752 te Amsterdam geboren en ontving zijne opleiding in de kunst van de schilders J. v a n D r e g t en J u r r i a a n A n d r i e s s e n . Na eene vijfjarige reis door Zwitserland, langs den Rijn, in Duitschland en Italië, keerde hij met kundigheden voorzien in zijne geboorteplaats weder en schilderde en teekende daar landschappen, die de goedkeuring van kenners wegdroegen. Hij hanteerde ook de graveernaald. Hij was lid van de 4de klasse van het voormalig Koninklijk

Nederlandsch Instituut, van verscheidene buitenlandsche Teeken-Academiën, en overleed te Amsterdam den 4den Junij 1817. Zijne afbeelding, door H.W. C a s p a r i geteekend en J.S. M a r c u s gegraveerd, ziet het licht.

Zie I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; *Jaarb. van het Kon. Ned. Instit. voor* 1848, bl. XXVI; K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Pieter Durant]

DURANT (PIETER) was van 1698 tot 1700 Opperhoofd van Java. In het laatst van 1699 nam hij deel aan eenen maaltijd, die M a n g a n o n e , een magtig Rijksraad en Temanggong van Pati, aan eenige Hollanders gaf, waarbij allen vergiftigd werden en D u r a n t dien ten gevolge kort daarna stierf.

Zie V a l e n t i j n , *Oud en Nieuw Oost-Indiën*, nieuwe uitgave, D. III. bl. 280, 315.

[Adam van Duren]

DUREN (ADAM VAN), een onbekend Nederlandsch bouwmeester, was in 1513 de hersteller van de hoofdkerk van Lund in Schonen. Hij werkte er in 1527 nog aan en verloor er in 1520 zijne vrouw B r i g i t t a A d a m s en kind.

Zie *Algem. Konst- en Letterb.* 1840. D. I. bl. 165-170.

[P. van Duren]

DUREN (P. VAN), een schilder van landschappen, omtrent wien geene levensbijzonderheden bekend zijn.

Zie K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Hieronymus Durer]

DURER (HIERONYMUS) was van 1674 tot 1684 Luthersch predikant te Haarlem en schreef:

Leer- en Troostrijke Stervens-Gedagten, Amst. 8°.

Christelijke Bedenkingen, 4°.

Zie v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St III; A r r e n b e r g , *Naamreg. van Ned. Boek*.; P a a u w , *Europa's Lutherdom*, bl. 383.

[Frans Claeszen Durgerdam]

DURGERDAM (FRANS CLAESZEN). Zie CLAESZEN (FRANS).

[Job Durieu]

DURIEU (JOB). Zie RIEU (JOB DU).

[A. Durlen]

DURLEN (A.) was een kunstgraveur van middelmatige verdiensten, die leefde omstreeks het jaar 1760.

Zie K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Olivier van Durren]

DURREN (OLIVIER VAN) wordt genoemd een portret- en historieschilder, doch er zijn noch levensbijzonderheden, noch stukken van hem bekend.

Zie K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Arnoldus Durtenius]

DURTENIUS (ARNOLDUS), opzigter van de scholen te Gouda, schreef:

Carmen Scholasticum de Nativitate D. Joannis Baptistae.

Zie W a l v i s , *Beschrijv. van Gouda*, D. I. bl. 278.

[Dirk van Durven]

DURVEN (DIRK VAN), geboren te Delft, was aldaar Advokaat en vertrok in 1706 als Raad van Justitie naar Batavia. Hij werd in 1720 buitengewoon, en in 1724 gewoon Raad van Indië. Op den 1sten Junij 1729 werd hij Gouverneur-Generaal. Niet langer dan tot 1732 bekleedde hij dien post, toen hij den 28sten Julij van dat jaar ontslagen werd en in October daaraanvolgende de reis naar het vaderland aannam. Ofschoon hij zorgde dat de vloten der Maatschappij jaarlijks met rijke ladingen naar het vaderland werden afgezonden, was het bestuur

van van Durven niet van misslagen vrij te pleiten. Hij zelf wordt als een zedeloos mensch afgeschilderd, die de zaken geheel aan zijnen seeretaris overliet. Als een der voornaamste grieven tegen hem wordt aangevoerd, dat hij de Chinezen te Batavia met ondragelijke lasten bezwaarde, hen, verdiend of niet verdiend, door de verschrikkelijkste straffen verbitterde, en alzoo den grond legde van de rampen, die dat volk en Batavia eenige jaren later getroffen hebben. Zijne afbeelding ziet het licht.

Zie Kok, *Vaderl. Woordenb.*; van Kampen, *Gesch. der Nederl. buiten Europa*, D. III. bl. 17, 18; Muller, *Cat. van Portrett*.

[Joan Dusart]

DUSART (JOAN) was een organist te Haarlem die ten tijde van Hooft leefde, en op het Muider slot zijne kunst meermalen deed hooren. Hij wordt genoemd *de fenix der Maatzangeren*, *gadeloos op alle speeltuigen*. Hij was tevens componist en zeer vele zangwijzen zijn door hem vervaardigd.

Zie Koning, *Geschied. van het slot Muiden*, bl. 132; Schotel, *Letter- en Oudheidk. Avondst.* bl. 75, 116.

[Catharina van Dusart]

DUSART (CATHARINA VAN) schreef een blijspel getiteld: *Spaensche Heydin*, Amst. 1644, 8°. idem 1657, 8°., hetwelk meermalen op den Amsterdamschen schouwburg gespeeld is.

Zie Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.*; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.* D. I. bl. 85.

[Isaak Dusart]

DUSART (ISAAK) gaf uit:

Gezangen, Amst. 1731. 8°.

Worstelende en Dankzeggende Zielzangen, Amst. 1731. 8°.

Uytnementheid der kennisse Jesu Christi, Amst. 1735. 4°.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek*. D. I. St. I. III; Witsen Geijsbeek, *Biogr. Woordenb. van Ned. Dicht.*

[A. Dusart]

DUSART (A.) vervaardigde een dichtstuk:

Ter gedachtgenis van Mr. J. Clifford, Utrecht, 1786.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht*.

[C. Dusart]

DUSART (C.), welligt de vader of oom van den volgende, door den Heer K r a m m voor het eerst vermeld als een portretschilder, die op de helft der zeventiende eeuw waarschijnlijk te Leiden bloeide.

Zie K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Cornelis Dusart]

DUSART (CORNELIS), zoon of neef van den voorgaande, werd te Haarlem geboren in 1665, genoot het onderwijs van A d r i a a n v a n O s t a d e , wiens beste leerling hij was en wiens stijl hij volgde in het schilderen van kermisfeesten, drinkgelagen, twistende boeren en dergelijke onderwerpen. In hooge mate bezat hij de gaaf om de menschelijke hartstogten op het doek uit te drukken en naar waarheid weder te geven. Bevalligheid van vormen bezat hij niet, maar zijn koloriet was daarentegen schoon en transparant, en zijne figuren bezaten eene treffende natuurlijkheid. Hij vervaardigde ook fraaije teekeningen met sapverw,

en met zwart en rood krijt. Hij heeft ook de ets- en graveerkunst, in mezzo-tinto uitmuntend beoefend, en verscheidene prenten komen aldus van hem voor. Het Rijks-Museum te Amsterdam bezit van hem drie stukken voorstellende:

De Dorpsspeellieden.

De Vischmarkt.

De Boerenherberg.

Behalve dezen komen nog vele stukken in dat genre van hem voor, die op verkoopingen hooge prijzen golden.

D u s a r t bezat een zwak en ziekelijk ligchaam en overleed plotseling te Haarlem in 1704.

Zie d e K o n i n g , *Tafereel der Stad Haarl*. D. IV. bl. 194, 195; I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der Kunstsch.;* D u b o u r q , *beschrijv. der Schild. op 's Rijks-Museum te Amst.* bl. 33, 34.

[Petrus Johannes Valentinus Dusseau]

DUSSEAU (PETRUS JOHANNES VALENTINUS) werd den 13^{den} April 1807 te Culenborg geboren. Reeds vroeg openbaarde zich bij hem een groote lust tot de beoefening der wetenschappen, en ofschoon eerst tot Apotheker opgeleid veranderde hij na eenigen tijd van plan, meerder lust in letterkundigen arbeid en bovenal in theologische studiën hebbende. Op de Latijnsche school geplaatst, maakte hij weldra snelle vordeningen, zoodat hij reeds op zijn zeventiende jaar als student aan het Evangelisch Luthersch Seminarium werd ingeschreven. Met lof legde hij zich op de Godgeleerdheid toe, en droeg de goedkeuring van al zijne leermeesters in ruime mate weg. In 1832 tot kandidaat in de Theologie en daarna tot proponent bij de Evangelisch Luthersche gemeente bevorderd, aanvaardde hij in Maart 1836 de herderlijke bediening te Winschoten. Drie jaren later kreeg hij een beroep naar Schiedam, alwaar hij op den 8sten September 1839 zijne intrede hield. Veertien jaren lang verkondigde hij daar het Evangelie, tot dat eene hevige ziekte hem den 30sten September 1853 aan zijne hem liefhebbende gemeente en betrekkingen in weinige uren ontrukte.

Van zijne bevordering tot proponent tot aan zijne beroeping te Winschoten dagteekenen de meeste losse geschriftjes en gedichten, in onderscheidene jaarboekjes geplaatst, die hij in 1836 in een bundel vereenigde, en als een aandenken aan zijne vrienden schonk bij zijn vertrek herwaarts; doch die niet in den handel verscheen. Eerst later ging hij er toe over om meer bepaald de vruchten van zijnen geest door den druk bekend te maken. Zijn dichterlijk talent, zuivere spraak, grondige kennis van onderscheidene talen, kwamen hem daarbij goed te stade, en zoo bezitten wij van zijne hand de volgende werkjes:

Gedichtjes voor de beschaafde jeugd, Winschoten, 1835. 8°.

Leerrede over 2 *Kron.* VII:15 en 16, *gehouden ter inwijding van het nieuwe kerkgebouw voor de Evangelische Luthersche gemeente te Winschoten*, *den* 20sten *November* 1836. Winschoten, 1837. 8°.

Dichterlijke Mengelingen, Winsch. 1838. 8°.

Gelegenheids-Gedichtjes voor kinderen, Amst. en Schiedam, 1838. 8°.

De Boekdrukkunst en derzelver uitvinder Laurens Jansz. Koster, Amst. 1840. 8°. m. pl. en portr.

Spiegel der deugd. Kleine gedichten en verhalen voor jonge lieden. Schied. 1846. 8°.

Feestzang op het 50-*jarig bestaan van het departement Schiedam der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen*, Schiedam, 1847 8°.

Kort begrip der kerkelijke geschiedenis in vragen en antwoorden, Schied. 1847. 8°. 2de druk ald. 1848. 8°.

Voorjaarsbloempjes, Schied. 1848. 24°.

Najaarsbloempjes, Schied. 1848. 24°.

Rozenknopjes, Amst. 1851. 12°. m. pl.

Behalve door deze werkjes maakte D u s s e a u zich verdienstelijk vooral als kinderdichter, door zijne medewerking aan *De Almanak voor kinderen in miniatuur* en door de bewerking van het poëtisch gedeelte van *De Leidsman der jeugd*. Zoo wist de gemoedelijke en brave prediker nuttig te zijn voor het kindergeslacht, terwijl hij zelf tot viermalen toe jeugdige telgen ten grave moest brengen. Zoo wist de werkzame man den tijd, hem van zijnen arbeid als prediker overgebleven, nuttig te besteden, en zou voorzeker nog veel goeds tot stand hebben gebragt, indien hij niet in de kracht zijns levens ware weggerukt. Eene proeve, en wel eene uitmuntende proeve, van zijnen preêktrant vinden wij in het *Zestal leerredenen* na zijnen dood te Amsterdam 1855 in 8°. uitgegeven.

Zie *Boekzaal der gel. wereld*, 1853, D. II. bl. 505-507; *Jaarb. voor de Stad en het Kanton Schiedam*, 1854, bl. 43, in welk jaarboekje D u s s c a u herhaalde malen zijne dichterlijke voorbrengselen plaatsen liet; B r i n k m a n , *Alph Lijst van boek.*, bl. 15, 180.

[Franciscus Dusseldorp]

DUSSELDORP (FRANCISCUS), uit een aanzienlijk geslacht te Leiden in de eerste helft der zestiende eeuw geboren, werd licentiaat in de Regten, en zette zich te 's Gravenhage als advokaat voor den Hove van Holland neder. Hij verwisselde die betrekking met den priesterstand der Roomsche kerk, werd in 1608 kanunnik van Oud-Munster te Utrecht, was verscheidene jaren algemeen Vikaris aldaar, en betoonde zich een ijverig boetprediker. Vreezende voor den haat der Protestanten, begaf hij zich naar Emmerik, waar hij door zijne welsprekendheid veel opgang maakte. Hij vestigde zich vervolgens te Keulen, waar hij den 21sten Maart 1630 overleed.

Hij liet eenige handschriften na en schreef een werkje, hetwelk na zijn dood werd uitgegeven onder den titel van:

Tractatus de matrimonio non ineundo cum his, qui extra ecclesiam sunt, Antv. 1636.

Zie (van Heussen en van Rijn), *Oudh. en gesticht. van Rhijnl.*, bl. 258, 259; Dezelfde, *Hist. van 't Utr. Bisdom*, D. I. bl. 73 75; Glasius, *Godgel. Nederl.*

[Jan van der Dussen]

DUSSEN (JAN VAN DER). Het geslacht van van der Dussen behoort tot de oudste en aanzienlijkste der Nederlandsche geslachten. Sedert het midden der dertiende eeuw ontmoeten wij leden er van, die zich op eene of andere wijze verdienstelijk hebben gemaakt en met aanzienlijke ambten bekleed zijn geworden. Zij voerden tot wapen een veld, de bovenste helft van goud en de onderste van sabel, beladen met een St. Andries-kruis, geschakeerd van zilver en keel.

Jan van der Dussen, die men als den stamvader zou kunnen aanzien, was ridder, en nam voor Hertog Jan I van Brabant in 1288 deel aan den slag voor Woeringen. Zijne vrouw was Elisabeth van Polanen, die hem twee zonen schonk, waarvan de afstammelingen hier mede volgen.

Zie van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 944; Balen, *Beschr. van Dordr.*, D. II. bl. 1053; Kok, *Vad. Woordenb.*; Hoogstraten, *Woordenb.* op het woord, en D. X. aanh. bl. 126.

[Jan van der Dussen]

DUSSEN (JAN VAN DER), zoon van den voorgaande, was Ridder, Heer van Dussen en Aartswaarde, en werd in 1305 onder den adel van Holland gesteld, blijkens een gezegeld handvest van Graaf Willem III. Nevens andere ridders stond hij ten jare 1325 als scheidsman over een geschil tusschen Dordrecht en eenige andere steden van Holland, over het stapelregt in eerstgenoemde plaats. Hij was tweemaal gehuwd. Eerst met Jacoba van Drongelen, daarna met Agnes van den Boukhorst, die hem beide kinderen schonken. Zijn kleinzoon, uit zijn zoon Nicolaas, volgt.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.*, bl. 944; Hoogstraten, *Woordenb.*; Kok, *Vaderl. Woordenb.*

[Arend van der Dussen]

DUSSEN (AREND VAN DER), zoon van Nicolaas van der Dussen en kleinzoon van den voorgaande. De naam zijner moeder is onbekend. Hij was Ridder, Heer van het huis van Dussen en van den Ambachte van Aartswaarde, en werd den 11^{den} October 1356 verleid met de heerlijkheid Hage, bij brieven van Johanna, Hertogin van Brabant. Hij trok in 1371 met den Heer van Brederode en andere Ridders tot hulp van Wenceslaus van Bohemen, Hertog van Brabant en Luxemburg, tegen Willem, Hertog van Gulik, en nam den 21sten Augustus van dat jaar deel aan den slag bij Baswijler, daar Wenceslaus werd gevangen genomen. Hij was voorts in 1387, 1392 en 1410 Baljuw van Zuid-Holland. Met toestemming van Hertog Albrecht van Beijeren, maakte hij in 1387 het huis te Dussen tot een kasteel, en was in 1396 met zijn zoon Florens en tien mannen, op eigene kosten uitgerust, tegenwoordig bij den togt van genoemden vorst tegen de Frie-

zen. Hij was gehuwd met Aleyd van Overeyn, die hem vier zonen schonk, waarvan de jongste hier volgt.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.*, bl. 944; Hoogstraten, *Woordenb.*; Kok, *Vaderl. Woordenb*.

[Florens van der Dussen]

DUSSEN (FLORENS VAN DER), jongste zoon van den voorgaande, bekleedde verscheidene aanzienlijke ambten te Dordrecht, zoo als Raad, Schepen en Schout aldaar. Hij werd in 1444 Drossaard van den lande van Arkel en in 1445, door overgifte van zijn broeder Jan, Heer van Dussen en Aartswaarde; hij was van 1445 tot 1450 slotvoogd van Loevestein, en werd in eerstgenoemd jaar ook benoemd tot Baljuw van Zuidholland. Hij stond bij Hertog Filips van Bourgondië in hooge achting en deze stelde hem tot zijn Raad aan. Hij was te voren in de krijgsdienst geweest, en had in 1420 deelgenomen aan de belegering van Geertruidenberg, in 1427 aan die van Zevenbergen. Hij stierf in 1456, nalatende vier zonen en was gehuwd 1° met Catharina van Uden, 2° met Anna van Arkel en 3° met Elisabeth van Varick.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.*, bl. 944; Balen, *beschrijv. van Dordr.*, D. I. bl. 8, D. II. bl. 1054; Hoogstraten, *Woordenb*; Kok, *Vaderl. Woordenb.*; *Geschiedk. Aanteek. betrekk. Loevestein*, Bijl. bl. 28.

[Nicolaas van der Dussen]

DUSSEN (NICOLAAS VAN DER), tweede zoon van den voorgaande, was in 1439 Ridder van de Duitsche orde, in 1462 land-commandeur van de Oldenbiezen te Maastricht, en werd in 1467 twee-en-twintigste land-commandeur van de balye der Duitsche Ridders te Utrecht, welke waardigheid hij drie en een half jaar bekleedde. Hij was een wijs man en bij de aanzienlijken zeer gezien. Prins Karel van Oostenrijk en de Bisschop van Luik benoemden hem tot hunnen raadsman. Hij stierf zonder kinderen na te laten in 1476 en ligt te Maastricht begraven. Zijn broeder Jan Jakob van der Dussen, gehuwd met Ida van Kijfhoek, verloor, in den bekenden Elisabethvloed in 1421, door overstrooming zijne meeste goederen, en begaf zich met der woon naar Delft, alwaar hij in 1478 Raad werd en zijne afstammelingen, die wij nu gaan behandelen, de aanzienlijkste ambten bekleed hebben.

Zie Balen, *Beschrijv. van Dordr.* D. II. bl. 1054, 1055; Hoogstraten, *Woordenb.*; Kok, *Vaderl. Woordenb*.

[Jan van der Dussen]

DUSSEN (JAN VAN DER) was de zoon van Bruno van der Dussen, Burgemeester van Delft, en van Magteld van Groenewegen. Hij huwde in 1570 met Aafje Kruiser en sneuveldo in 1573, met eenige burgers van Delft en andere Hollandsche steden uitgetrokken zijnde tot ontzet van Haarlem.

Zie Kok, *Vaderl. Woordenb*.

[Jakob van der Dussen]

DUSSEN (JAKOB VAN DER), oudste zoon van Hugo van der Dussen, Burgemeester van Delft, en van Margaretha

Sasbout. Hij werd in 1579 Raad der stad Delft, en bekleedde daar ook meermalen de waardigheid van Schepen en Burgemeester. Tevens was hij in 1598 Hoogheemraad van Delftland en bezat de heerlijkheden Haringkarspel, Kalvendijk, Dirkshorn, Uitjeshorn en Sijbekarspel. Hij werd in 1599 tot 1601 afgevaardigde ter Staten-Generaal benoemd en behoorde tot de gedeputeerden te velde, die te Oostende in grooten angst den uitslag van den slag bij Nieuwpoort in 1600 verbeidden. Hij was eerst gehuwd met Geertruid van Heemskerk, die hem negen kinderen schonk, daarna met Sophia van Santen. Hij overleed den 22sten December 1622. In de oude kerk te Delft wijst een gedenkstuk in het koor, benevens zijne grafzerk, de plaats aan, waar hij met zijne afstammelingen begraven is.

Zie Hoogstraten, *Woordenb.*; Kok, *Vaderl. Woordenb*; Timareten, *Verz. van Gedenkstukk* D. I. bl. 17; *Verz. berigt. omtr. de krijgsbevelh. bij Nieuwpoort*, bl. 73, 74.

[Ewout van der Dussen]

DUSSEN (EWOUT VAN DER), zoon van Jacob van der Dussen, Burgemeester van Delft, en van Alida van Hogenhouck. Hij werd geboren te Delft den 31sten Julij 1574, en nam zeer vele stads- en staats-commissiën waar, tot aan 1618, toen hij door prins Maurits, met anderen buiten bewind gesteld werd. In 1623 werd bij op nieuw gekozen. Sedert dien tijd was hij herhaalde malen Burgemeester zijner geboorteplaats, Lid van de Staten van Holland en West-Friesland, afgevaardigde ter Staten-Generaal en in 1629 afgevaardigde der Staten bij het leger voor 's Hertogenbosch onder Frederik Hendrik. Nadat hij in 1618 als buitengewoon Ambassadeur aan Jakobus I, koning van Engeland, reeds blijken van bekwaamheid gegeven had, werd hij in 1630 door de Staten-Generaal gesteld aan het hoofd van een gezantschap naar Friesland en Zeeland. Zijne handelingen verwierven hem grooten lof van trouw en ervaring. Op zeventigjarigen leeftijd verzocht en verkreeg hij een eervol ontslag uit zijne betrekkingen, behoudende die van Vroedschap te Delft. Hij was in 1619 gehuwd met Katharina van der Hoeff, dochter van Pieter van der Hoeff, Burgemeester van Delft, bij wie hij zes kinderen verwekte. Hij overleed te Delft den 16den Mei 1653 en zijne vrouw den 10den December 1666. Beiden liggen te Delft op het koor in de Oude Kerk begraven.

Zie Balen, *Beschr. van Dordr.* D. II. bl. 1058; Hoogstraten, *Woordenb.*; Timareten, *Verz. van Gedenkstukk.* D. I. bl. 35; Kok, *Vaderl. Woordenb.*; Scheltema, *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 304, D. II. bl. 578.

[Ewout van der Dussen]

DUSSEN (EWOUT VAN DER), zoon van Mr. Nicolaas van der Dussen, lid van de regering te Dordrecht, en van Lidia van Beveren. Hij werd den 1sten Januarij 1669 geboren, werd Meester in Regten en bezat de heerlijkheden Sou-

teveen, Oost-Barendregt en Middelharnis. Meermalen was hij Raad en Burgemeester der stad Delft, en werd medeafgevaardigd ter Staten-Generaal. Hij was ook Baljuw en Dijkgraaf van het land van Strijen, en gehuwd in 1704 met Catharina Maria Vallensis, bij wie hij vijf kinderen verwekte. Hij overleed den 17den October 1729 en zij den 16den Januarij 1745. Beiden liggen te Delft op het koor in de Oude Kerk begraven.

Zie Balen, *Beschrijv. van Dordr.* D II. bl. 1060; Timareten, *Verz. van Gedenkstukk*. D. I. bl. 39; Kok, *Vaderl. Woordenb*.

[Jacob van der Dussen]

DUSSEN (JACOB VAN DER), broeder van den voorgaande, werd den 14den Maart 1670 te Dordrecht geboren, was Heer van Oost-Barendrecht. Na volbragte studiën tot Meester in de beide Regten bevorderd, deed hij eene reize door Engeland, Duitschland en Italië, en zette zich daarna in zijne geboorteplaats als Advocaat neder. Allengs klom hij op tot de hoogste waardigheden, zooals in 1714 tot Burgemeester der stad en in 1717 tot super-intendent van het stapelregt. Hij werd in 1714 namens de Staten van Holland gecommitteerd om George I, Koning van Engeland, op zijne reis derwaarts, hier te ontvangen en uitgeleide te doen, en zag zich in 1718 gedeputeerd in de Staten:Generaal. Hij overleed ongehuwd den 1sten November 1728 op zijne hofstede Zuyderveld in Delftsland bij het dorp Watering, en werd te Dordrecht den 9den November daaraanvolgende plegtig in de St. Apollonia-kapel der Groote Kerk begraven. De beschrijving van zijne lijkstatie, waarbij ongeveer 3000 menschen tegenwoordig waren, ziet het licht.

Zie Balen, *Beschrijv. van Dordr.* bl. 1060; Hoogstraten, *Woordenb*. D. X. bl. 128; Schotel, *Begrafen. van een President Burgemeester te Dordr. in de* XVIIIde *eeuw;* dezelfde, *Een stadhoudelijk bezoek in de Groote kerk te Dordr.*; Smits en Schotel, *Beschr. der Stad Dordr.* D. II. St. I. bl. 23, noot.

[Adriaan van der Dussen]

DUSSEN (ADRIAAN VAN DER), zoon van Jakob van der Dussen en Cornelia Duyst van Santen, maakte zich bij onderscheidene gelegenheden jegens het vaderland zeer verdienstelijk. Hij nam in 1607 deel aan den togt van Pieter Willemsz. Verhoeven naar Oost-Indië, handelde met de Bandanezen over den vrede, en werd in 1609 tot Gouverneur en Opper-koopman van de veroverde vesting Barneveld voor twee jaren aangesteld. In 1613 vertrok hij met Pieter van den Broecke andermaal naar Oost-Indië en overlaadde zich met roem, door het onder zijn bevel stormenderhand veroveren van het eiland Poelo Ay in April 1615. Zijn verder levenslot is ons onbekend. Door Hoogstraten wordt vermeld een Adriaan Jakobsz. van der Dussen, die van 1632 tot 1636 Schepen te Rotterdam was en ‘hoog presiderend Raad in Brasil.’ Welligt was deze dezelfde met bovengenoemde.

Zie Hoogstraten, *Woordenb*. D. IV. bl. 220; *Nederl. Reizen*, D. VI. bl. 82, 91, D. VII. bl. 14; Teenstra, *Beschr. van de Ned. Overz. bezitt*. bl. 581, 603; Valentijn, *Oud- en nieuw Oost-Indië*. (Nicuwe uitgave) D. I. bl. 390, D. III. bl. 76-78.

[Adriaan van der Dussen]

DUSSEN (ADRIAAN VAN DER), zoon van Arend van der Dussen en Margaretha van Wijk, werd den 18^{den} Mei 1586 geboren en was gehuwd in 1620 met Johanna van Oldenbarnevelt, Weduwe van Willem Bisschop, dochter van Elias van Oldenbarnevelt. Pensionaris van Rotterdam en broeder des Advoeaats. Hij nam in 1622 deel aan den aanslag der zonen van Oldenbarnevelt op het leven van Prins Maurits. Met den heer van Stoutenburg ontkwam hij het gevaar, en bereikte met behulp van Spaansche krijgsknechten de stad Brussel, alwaar de Aartshertogin Isabella hem in hare bescherming nam. Hij werd bij verstek veroordeeld tot eeuwigdurende verbanning. Eerlang begaf hij zich van Brussel naar Duitschland, werwaarts zijne vrouw, die hem vier kinderen schonk, hem volgde. Hij werd in 1640 kolonel en krijgs-commissaris in keizerlijke dienst en overleed in 1653. Hij was Heer van Outinghuysen in Westfalen. Zijn zoon, Adriaan Jakob van der Dussen, was in 1672 kornet in staatsche dienst en stierf ongehuwd in 1673 te Brugge.

Zie Hoogstraten, *Woordenb*. D. X. bl. 129; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. X bl. 451, 465, 467; *Kron. van het Hist. Gen.* D. V. bl. 434, D. X. bl. 129; Vollenhoven en Schotel, *Brieven van Maria van Reigersbergh*, op het Regist.

[Gerard van der Dussen]

DUSSEN (GERARD VAN DER), zoon van Bruno van der Dussen, Burgemeester te Schiedam, en van Elisabeth van Veen. Hij werd te Schiedam den 10^{den} November 1636 geboren, aangesteld tot Kapitein van eene compagnie voetknechten en in 1675 ter zee. In 1682 was hij Raad, in 1685 Burgemeester van Schiedam en in 1690 gecommitteerde Raad van Holland. Wij ontmoeten hem in 1688 als Commandeur en tijdelijk verheven tot Schout-bij-Nacht, deelnemende aan den togt van Willem III naar Engeland. In 1693 werd aan hem het bevel opgedragen over het eskader van de Noordzee, bij afwezigheid van den Schout-bij-Nacht Hidde de Vries. In hetzelfde jaar had hij het bevel over de door Engeland en het gemeenebest uitgeruste Oostzee-vloot, bestemd om den handel aldaar te beschermen. Reeds in 1694 werd hij benoemd tot Schout-bij-Nacht, nam als zoodanig deel aan de verrigtingen der bondgenootschappelijke zeemagt, hielp Bareelona ontzetten en woonde de geheele kruistogt in de Middellandsche zee bij. Hij werd in 1709 Vice-Admiraal van Holland en West-Friesland ter Admiraliteit van Amsterdam, en bewees als zoodanig den lande gewigtige diensten, tot dat hij den 17^{den} Julij 1711 overleed. Den 25sten October 1672 was hij ge-

huwd met Anna Crook, die den 15den September 1686 stierf, nalatende twee dochters.

Zie Hoogstraten, *Woordenb.*; Luiscius, *Woordenb.;* Kok, *Vaderl. Woordenb.*; de Jonge, *Geschied. van het Ned. Zeewez.* D. III. St. II. bl. 454, D. IV. St. I. bl. 441, 443, 522. St. II. bl. 489, 490, alwaar een zeer ongunstig oordeel over hem, van den Admiraal Schrijver, te lezen is.

[Paulus van der Dussen]

DUSSEN (PAULUS VAN DER), geboren den 5den September 1658, was de zoon van Arent van der Dussen, Raad en Pensionaris der stad Delft, en van Cornelia Briel. Vroeg in de zeedienst getreden, werd hij eerst tot Adelborst, vervolgens tot Luitenant en daarna in 1683 tot kapitein bij de Admiraliteit van Amsterdam benoemd. Koning Willem III bevorderde hem in 1700 tot Schout-bij-Nacht, welke waardigheid hij tot zijnen dood bekleed heeft, die den 8sten October 1707 te 's Gravenhage onverwachts plaats had. Zijne begrafenis had aldaar op eene plegtige wijze plaats; drie leden en de Advocaat-Fiscaal der Admiraliteit van de Maas werden afgevaardigd om hem de laatste eer te bewijzen; terwijl de stempelsnijkunst zijn naam heeft vereeuwigd.

Gedurende zijne loopbaan heeft van der Dussen aan het vaderland belangrijke diensten bewezen. Hij was een zeer kundig, ijverig en moedig zeeofficier, die daarvan bij onderscheidene gelegenheden onmiskenbare bewijzen gegeven heeft. Als Commandeur over drie Amsterdamsche fregatten leverde hij in 1689 een scherp gevecht aan vier Fransche schepen, niet verre van Texel, waarvan de uitslag onbeslist bleef. In 1697 voerde hij het bevel over een smaldeel door de Amsterdamsche Admiraliteit uitgezonden ter beveiliging van den handel tegen de Duinkerkers. In 1703 werd hij andermaal naar de Noordzee gezonden om den handel te beschermen en de Duinkerkers te bevechten. Als Schout-bij-Nacht hielp hij met zijn eskader in 1704 Gibraltar innemen, en werkte tweemalen mede om die vesting te ontzetten. Op het laatst van zijn leven was hij meermalen in de Noordzee om handel en scheepvaart tegen den overlast des vijands te beschermen. Voorts was hij tegenwoordig geweest bij de overwinning van La Hogue, bij het bombardement van Kopenhagen en onder zijn bevel werd het eskader van Pointis vernield. Groot was het verlies dat het vaderland leed door zijnen dood, en zulks te meer, omdat hij nog zoo veel goeds voor hetzelve had kunnen verrigten, indien hij eenen hoogeren leeftijd dan die van 49 jaren had mogen bereiken.

Zie Hoogstraten, *Woordenb.*; de Jonge, *Geschied. van het Nederl. Zeewez.* D. IV. St. I. bl. 182, St. II. bl. 140, 237, 244. 279, 309, 355, 399, 455, 562.

[Bruno van der Dussen]

DUSSEN (BRUNO VAN DER), oudste zoon van Jacob van

der Dussen, Burgemeester van Gouda, en van Adriana Cincq, werd te Gouda den 9den Augustus 1660 geboren en aldaar door zijnen oom van moederszijde, den beroemden staatsman Hieronymus van Beverningh, opgevoed. Op diens last studeerde hij te Leiden en vertoefde daarna bij hem op zijn huis Teylingen, waar hij hem met de geheimen der staatkunde bekend maakte. Zijne afkomst en verdiensten bleven niet onopgemerkt, en weldra zag hij zich in 1688 tot Pensionaris zijner geboorteplaats aangesteld; eene bediening die hij tot aan zijnen dood heeft waargenomen. In 1702 aldaar ook tot Raad, Schepen en Burgemeester verkozen, heeft hij tot 1720 bij afwisseling dit laatste ambt bekleed. Bovendien was hij in 1699 reeds benoemd tot Hoog-Heemraad van Schieland en in 1704 tot Dijkgraaf van den Krimpener-waard, terwijl hem in 1715 bij afwisseling tot 1723 de betrekking van Gecommitteerde Raad van de Staten van Holland en West-Friesland mede was opgedragen.

Grooten roem behaalde van der Dussen als staatsman. In 1704 gaf hij de eerste proeve van zijne bekwaamheid, toen hij met anderen geroepen werd om de felle twisten in Gelderland ontstaan, ten gevolge van de Magistraats verandering na den dood van Willem III, bij te leggen. Tijdens den Spaanschen successie oorlog, werd aan hem door Frankrijk de eerste aanvraag gedaan om tot eene geheime vredehandeling te geraken, en later was hij met Buys de man die, op last der Staten, de meermalen afgebrokene onderhandelingen over den vrede hervatte. Groote schranderheid, gevatheid, eerlijkheid, onpartijdigheid, opregtheid en onomkoopbaarheid waren eigenschapen die hij daarbij ten toon spreidde, en die hem door binnen- en buitenlandsche schrijvers niet worden betwist. Ter goeder trouw begeerde hij den vrede en hoezeer moet het den braven staatsman niet gehinderd hebben, toen hij de overtuiging kreeg, dat men van de zijde van Frankrijk ter kwader trouw te werk ging. Hij schroomde dan ook niet dit den Franschen te verwijten, en zoo zeer gloeide hij van edele verontwaardiging, dat hij zich liet vervoeren om den Franschen onderhandelaar, den abt de Polignac, op een der bijeenkomsten bij den borst te grijpen, waarbij echter de meer bedaarde Buys, met de hand en treffende woorden tusschen beiden vallende, verdere handdadigheid voorkwam.

De vredehandeling te Geertruidenberg in 1710 vruchteloos afgeloopen zijnde, waarbij echter de uitmuntende bekwaamheden van van der Dussen overvloedig gebleken waren, werd hij tot die van Utrecht afgevaardigd, die eindelijk, hoewel voor ons land minder voordeelig, aan het geschokte Europa eene gewenschte rust schonk. Het traktaat van Barrière, een gevolg van dien vrede, werd ook door van der Dussen in 1716 gesloten. Na dien tijd werd hij in geene openlijke betrekkingen, behalve als Pensionaris van Gouda, meer gebruikt; maar hij

bleef toch grooten invloed op het bestuur van 's lands zaken uitoefenen, en liet geene pogingen onbeproefd om op de hoogte van zijnen tijd en bekend te blijven met alles wat er aan de buitenlandsche hoven omging, waartoe hij eene uitgebreide briefwisseling moest onderhouden, die echter meerendeels is verloren gegaan. De avond van zijn leven bragt van der Dussen op zijn buitenverblijf in de nabijheid van Bodegraven door, waar hij in 1742 overleed. Hij was in 1682 gehuwd met Maria, dochter van Nicolaas Gerbrantsz. Pancras, Burgemeester en Raad der stad Amsterdam, met wie hij 1732 zijn gouden bruiloft vierde, bij welke gelegenheid er gouden en zilveren penningen werden uitgedeeld. Dit huwelijk werd met drie zonen en eene dochter, die jong overleed, gezegend; Jacob, later Secretaris van Amsterdam, Hieronymus, Ontvanger-Generaal van de Grafelijke en Wassenaars 's tollen te Gouda, en Nicolaas. De afbeelding van van der Dussen is, naar de oorspronkelijke schilderij door Houbraken, in het koper gebragt, en geplaatst in den nieuwen druk der *Vaderlandsche Historie* van Wagenaar, D. XVII. bl. 289. De dichter Silvius plaatste er het volgende bijschrift onder:

> Zoo ciert de vrede-olijf het hoofd van van der Dussen,
> Geboren voor den Staat om 't oorlogsvuur te blusschen.
> 't Gelukkigste verstand der Goudsche Guldemond,
> Baart zegen in den schoot van 't schoonste op 't wereldrond.
> Geen lauwerier of goud is voor die deugd van noden,
> Maar dankbaarheid met lof, een offer aan vergoden.

Bij een der maaltijden ter gelegenheid van den vredehandel te Utrecht, nam de Graaf D'Acunha, Minister van Portugal, een keurigen oranje-appel van een schotel, en zeide ‘zulke heerlijke vruchten worden op mijne landgoederen tweemaal rijp in een jaar.’ Van der Dussen nam hierop een stolksche kaas en hernam: ‘en zulke heerlijke vruchten op mijne landgoederen tweemaal op eenen dag’. De zinspreuk van van der Dussen was *Nec temere nec timide*. (Noch vermetel, noch vreesachtig).

Zie Hoogstraten, *Woordenb.;* Luiscius, *Woordenb.;* Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. XVII. bl. 240, 289, 329-334, 358, 372, 427, D. XVIII. bl. 47; van Wijn, *Bijv. op de Vaderl. Hist. van Wagenaar*, D. XVII. bl. 82, 87, 91; Dezelfde, *Nalezingen*, enz. D. II. bl. 332; Scheltema, *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 302, 303; Collot d'Escury, *Holl. Roem*, D. II. bl. 121, 122, *Aant.* bl. 403, 404; van Kampen, *Karakterk*. D. II. St. II. bl. 465, 466; (Griffioen van Waerder) *Mijne herinner. van Gouda*, bl. 68; Schotel, *Iets over H. van Beverninhgh en Bruno van der Dussen*, bl. 71-143; Muller, *Cat. van Portrett*.

[Arend van der Dussen]

DUSSEN (AREND VAN DER), zoon van Bruno van der Dussen, secretaris der stad Delft, en van Maria Graswinkel, geboren den 6^{den} September 1683, was Advocaat en Raad van

de stad Delft in 1712, Schepen van 1717 tot 1724 en Burgemeester in 1726. Hij was ook bewindhebber der Oost-Indische Compagnie en werd den 15^{den} September 1730 Curator der Leidsche Hoogeschool, welke betrekking hij bekleedde tot aan zijnen dood, welke in Julij 1742 voorviel.

Zie H o o g s t r a t e n , *Woordenb*. D. IV. bl. 221, D. X. bl. 131; S i e g e n b e e k , *Geschied. der Leidsche Hoogesch*. D. II. *Toev. en Bijl.* bl. 21.

[Arend Hendrik van der Dussen]

DUSSEN (AREND HENDRIK VAN DER) was in 1721 Raad der stad Delft, en bekleedde aldaar menigmaal de Burgemeesterlijke waardigheid. Hij werd in 1747 door den Prins met den Baron v a n W a s s e n a a r naar Rotterdam afgevaardigd, om namens hem de afgeperste bewilliging tot het verkoopen der ampten te verklaren voor nietig en van geene waarde, en te gelijk alle burgers te verbieden de Overheid of Regenten over hen gesteld, met woorden of daden op eenigerhande wijze te beleedigen enz. De rust werd te Rotterdam hersteld en deze zending had ook een belangrijke invloed op de overige steden.

Tien jaren later werd hij met den zelfden Baron v a n W a s s e n a a r door de Gouvernante gekozen tot onderzoek over een geschil, dat te Haarlem over het stuk der verkiezingen van Vroedschapsleden ontstaan was.

Zie H o o g s t r a t e n , *Woordenb*. D. IV. bl. 225; W a g e n a a r , *Vaderl. Hist.* D. XX. bl. 132; S t u a r t , *Vaderl. Hist.* D. I. bl. 370.

[Aegidius van der Dussen]

DUSSEN (AEGIDIUS VAN DER) schreef:

Verdediging tegen de beschuldigingen hem ten laste gelegd, *door O.Z. van Haren*, 's Hage, 1762. fol.

Zie M u l l e r , *Cat. van Regtsgel. werk*. bl. 41.

[Joannes van der Dussen]

DUSSEN (JOANNES VAN DER), Regtsgeleerde, werd beroepen als Hoogleeraar in de Regten aan het Illustre Gymnasium te Zutphen, welke waardigheid hij den 31sten Augustus 1775 aanvaardde met eene rede *de praeclara veterum Jurisconsultorum in excolendis studiis industria*. Levensbijzonderheden zijn ons verder van hem niet bekend; hij schreef ook:

Comm. hist. jurid. ad Diplomata quaedam Batava adhuc anecdota, Traj. ad Rhen. 1785. 8°.

Zie *Boekz. der gel. wereld*. 1775, *b* bl. 375; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leiden*. D. II. bl. 20.

[Jacob van der Dussen]

DUSSEN (JACOB VAN DER), omstreeks 1765 geboren, was een verdienstelijk dichter en letterkundige die in 1820 overleed en zelfs door B i l d e r d i j k geprezen werd.

In de *Mnemosyne* van de Heeren T y d e m a n en v a n K a m p e n (1819) D. VII. bl. 293-300 komt zijn dichtstuk *het Geluk* voor. Hij gaf verder uit zonder naam:

Het Hoogste Goed, Leerdicht, Amst. 1791. 8°.

Proeve over den Mensch na het Engelsch van Pope. z. pl. 1797. 8°. Herdrukt met zijnen naam onder den titel van:

Proeve van Overzetting uit het Engelsch, 's Hertogenbosch, 1820. 8°.

Zie v a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 58, 59; *Cat. van de Bibl. der Maatschappij van Ned. Letterk. te Leid.* D. I. bl. 278.

[Johan Jacob Dusterhoop]

DUSTERHOOP (JOHAN JACOB) woonde waarschijnlijk te Utrecht en is de vertaler of vervaardiger der volgende stukken:

Amor en Psyche, *een zangspel op het koninklyk tooneel te Berlijn*, enz. Utr. 1767. 8°.

Belisarius, *helden-blijspel*, *uit het Fransch vertaald*, Utr. 1769. m. pl. 8°.

Hij maakte ook wel eens een Latijnsch vers, onder anderen onder het, door T a n j é in 1747 gegraveerde, portret van den Griffier F r a n ç o i s F a g e l .

Zie W i t s e n G e i j s b e e k , *Woordenb. van Ned. Dicht.*; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid*. D I. *b*. bl. 85.

[Robbert Duval]

DUVAL (ROBBERT), bij buitenlandsche schrijvers verkeerdelijk N i c o l a a s geheeten, werd in 1644 te 's Gravenhage geboren, en genoot het onderwijs van den historieschilder N i c o l a a s W i e l i n g . Hij vertrok ter verdere beoefening der kunst naar Rome en bezocht Venetië. In zijn vaderland teruggekeerd, werd hij door Koning W i l l e m III belast met het opzigt over het vorstelijk schilderijen kabinet op het Loo, en naar Londen gezonden om op Hampton-Court de kartons van Raphaël in beteren staat te brengen en te plaatsen. Hij was meermalen Deken van de Haagsche kunstkamer, en bestuurder der Academie aldaar. Zijne betrekking liet hem weinig tijd om te schilderen, maar een plafond in de kunstkamer op het Loo getuigde van zijn ongemeen talent. Hij is in 1732 overleden. Zijne afbeelding ziet het licht. Zijn zoon S a m u e l , in 1697 te 's Gravenhage geboren, ontving van hem het onderwijs in de kunst, bezocht ook Italië, en overleed na zijne terugkomst, op zes-en-dertig-jarigen leeftijd in 1733.

Zie I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der Kunstsch*; K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[J.J.Th. Duval]

DUVAL (J.J. TH.) is de schrijver van een werk getiteld:

De vera mente foederis Trajectini circa Gubernatores Hollandiae et Zeelandiae, Lugd. Bat. 1789. 4°. In het Hollandsch vertaald en uitgegeven onder den titel van:

Geschied- en staatkundige verhandeling van het recht verband der Unie van Utrecht, *met betrekking tot de stadhouders van Holland en Zeeland*, Utr. 1790. 8°.

Zie *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Nederl. Letterk. te Leid.* D. II. bl. 53; N i j h o f f , *Trois. cat. de Livr.* (1855) p. 13.

[Duveke]

DUVEKE. Zie DYVEKE.

[Pieter Duvelaar]

DUVELAAR (PIETER), of DUYVELAAR afkomstig uit het aanzienlijke Zweedsch geslacht van dien naam, was een zoon van J o o s t

Duvelaar en van Tanneke Willeboorts. Hij was in 1641 Burgemeester van Middelburg, en werd in 1674 met andere staatsmannen naar Engeland gezonden, om over een verdrag van zeevaart te handelen. Hij was tweemalen gehuwd; eerst met N. Kribbe bij wie hij verwekte een zoon Joost, die mede Burgemeester van Middelburg is geweest en bewindhebber der Oost-Indische Compagnie, en daarna met Johanna van de Putte, die hem een zoon Petrus schonk, die volgt.

Zie Hoogstraten, *Woordenb*. D. IV. bl. 221, 222; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. XIV. bl. 338.

[Petrus Duvelaar]

DUVELAAR (PETRUS), of DUYVELAAR, was een zoon van Pieter Joosten Duvelaar, in 1641 Burgemeester van Middelburg, en van diens tweede vrouw Johanna van de Putte. Hij was eerst Predikant te Oostkapelle, van waar hij in 1654 te Middelburg beroepen werd, waar hij overleed in 1670. Abraham Duvelaar in 1710 overleden als Predikant te Vere was waarschijnlijk een zoon van hem bij Catharina Grenier, even als Petrus Duvelaar, die later secretaris van de Staten van Zeeland was. Petrus Duvelaar de oude schreef:

Paraenesis, *of trouwe Opweckinge tot eenige zeer noodige plichten in deeze verwarde tijden* enz. Middelburg, 1669. 8°.

Zie de la Rue, *Gelett. Zeel.* 2de druk bl. 55, 56; Hoogstraten, *Woordenb*. D. IV. bl. 222; Renier, *Naaml. der Pred. te Vere*, bl. 10, 46.

[Arent van Duvenvoorde]

DUVENVOORDE (AREND VAN). Het adelijk geslacht van Duvenvoorde, ook van Duivenvoorde genaamd, had zijnen oorsprong uit dat van Wassenaar, door dat Philips van Wassenaar omstreeks 1225 voor zijn erfgoed de landen van Duvenvoorde en Polanen ontving en eerstgenoemden naam voor den zijnen aannam.

Arent van Duvenvoorde, de eerste die wij van dit geslacht moeten vermelden, was ridder, zoon van Arent van Duvenvoorde, en van Sophia Bugge. Hij werd door Hertog Albrecht van Beijeren beleend in het jaar 1391 en door Filips van Wassenaar in 1423. In 1392 nam hij mede deel aan den moord aan vrouwe Aleid van Poelgeest, de bijzit van Hertog Albrecht, en vlugtte dientengevolge uit Holland. Later heeft hij zich evenwel weder met den Hertog verzoend. Hij was gehuwd met Elburg van Kralingen en verwekte bij haar twee zonen en eene dochter.

Zie van Leeuwen, *Bat. Ill.* p. 1153, 1154; Hoogstraten, *Woordenb*. D X. bl. 145; te Water, *Hist. van het Verb. der Edel.* D. II. bl. 334 noot.

[Dirk van Duvenvoorde]

DUVENVOORDE (DIRK VAN), kleinzoon van Arent van Duvenvoorde, de vader van den voorgaande, en zoon van Dirk van Duvenvoorde en Barta van Roon. Hij behoorde tot de verbondene Edelen, en week, ten tijde der be-

roerten, het land uit. Later teruggekeerd, werd hij in 1583 Baljuw van den Briel en Dijkgraaf van Voorne, in welke hoedanigheid hij in 1593 overleed. Hij was tegenwoordig bij de begrafenis van Willem I, en gehuwd met Agnes van Seraarts, die hem geene kinderen schonk.

Zie Bor, *Ned. Oorl.* B XVIII. bl 57; Hoogstraten, *Woordenb*. D. X. *Aanh.* bl. 145; te Water, *Hist. van het Verb. der Edel.* D. II. bl. 358, 359.

[Arent Duvenvoorde]

DUVENVOORDE (AREND), of volgens zijn grafschrift Arnoud, afstammeling van Jan, oudste zoon van Arent van Duvenvoorde, en bastaardzoon van Adriaan van Duvenvoorde, Deken van de collegiale kerk te Dordrecht in 1560. Daar er meerdere personen, Arent genaamd, in zijn geslacht voorkomen, valt het moeijelijk hunne lotgevallen en daden uit een te houden. Bij gissing alleen vermelden wij dat hij die Arent van Duvenvoorde was, die in 1578 de belegering van Kampen bijwoonde en die, negen jaren later, in 1587 naar Medemblik afgezonden, doch door de oneenigheden der Staten met Sonoy, door diens luitenant werd afgewezen. Zeker is het dat hij vóór 1593 kommandant van Zutphen was en in dat jaar werd aangesteld tot luitenant kolonel van Prins Frederik Hendrik en tot kommandant van Geertruidenberg en van Schenkenschans, toen eerstgenoemde plaats door Maurits was ingenomen, en Frederik Hendrik, toen 9 jaren oud, tot gouverneur er van was aangesteld. Hij woonde in 1602 de belegering van Oostende bij en stierf aan de pest op den 4^{den} Junij van dat jaar. Hij werd in de Oude Kerk te Delft begraven en zijn graf op het koor met een blaauwen zerk gedekt, waarop een uitvoerig grafschrift is uitgehouwen, waaruit blijkt dat hij een man was rijk in deugd en zeldzaam in dapperheid, voor wien het eene eere was voor Christus te leven en te sterven.

Zie Bor, *Ned. Oorl.* B. XXX. bl. 679 (8); van Lcouwen, *Bat. Ill.* p. 1155, 1156; Bleyswijck, *Beschr. van Delft*, D. I. bl. 186, 187; Hoogstraten, *Woordenb*. D. X. bl. 148; Timareten, *Verz. van Gedenkst*. D. I. bl. 12, 13; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. VIII. bl. 209; van Nuyssenberg, *Beschrijv. van Geertruidenb*. bl. 182; te Water, *Hist. van het Verb. der Edel.* D. II. bl. 357, D. III. bl. 522; *Geschiek. aant. omtr. het bel. van Gron.* in 1594, bl. 6, 31, 32.

[Arent van Duvenvoorde]

DUVENVOORDE (AREND VAN), Ridder, Heer van Duvenvoorde, Noordwijkerhout, het Woud en Sterrenburg, was de zoon van Jan van Duvenvoorde en van Hadewich van Renesse van Wulven. Hij werd in 1528 geboren en werd in 1545 door Keizer Karel V met de drie laatstgenoemde heerlijkheden verleid. De nieuwe leer met ijver toegedaan zijnde, werd hij door Alva, bij vonnis van den 29sten April 1568, gebannen. Hij had het verbond der Edelen geteekend, en zich

bij Brederode's vlugt, aan wiens dienst hij verbonden was, mede buiten het vaderland begeven. Met Lumey verwant, vergezelde hij dezen op zijnen togt naar den Briel, welke stad hij in 1572 hielp vermeesteren. Hij werd kort daarop met krijgsvolk naar Woerden gezonden, en verscheen met volmagt van Lumey op de eerste vergadering der Staten van Holland te Dordrecht. In het volgende jaar werd hij tot krijgskommissaris aangesteld en verkreeg zitting in de Ridderschap van Holland. Als zoodanig wendde hij zijne diensten aan tot verlossing van het belegerde Leiden en was tegenwoordig bij de inwijding der Leidsche Hoogeschool. Hij was een man van veel gewigt en invloed, aan wien het vaderland groote verpligting heeft, die het eerst van de Edelen den eed van getrouwheid aan Filips opzegde en Oranje trouw zwoer. In 1576 werkte hij aan eene nadere vereeniging tegen Spanje, en was in 1580 een ijverig voorstander om aan Prins Willem I de souvereiniteit op te dragen. Hij maakte op den 4^{den} December 1589 zijn testament, en overleed waarschijnlijk in 1600, toen zijn zoon Jan, die den naam van Wassenaar weder aannam, beleend werd met de goederen, hem door zijns vaders dood aangekomen. Behalve deze zoon verwekte hij bij zijne gemalin Theodora van Scherpenzeel, dochter van Willem, drossaard van de Veluwe, eene dochter, Theodora genaamd, die met Albert van Schagen, Heer van Burghoorn, gehuwd was.

Zie Bor, *Ned. Oorl.* B. XV. bl. 197; van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 1156; Hoogstraten, *Woordenb.* D. X. *Aanh.* bl. 146; Wagenaar, *Vaderl. Hist.*, D. VI. bl. 185, 215, 377, 387; Marcus, *Sent. van den Hert. van Alva.* bl. 48-50, 308; Kok, *Vaderl. Woordenb.*; te Water, *Hist. van het Verb. der Edel.* D. II. bl. 351-358, D. III. bl. 522, D. IV. bl. 173 174; Scheltema, *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 304; van Groningen, *Geschied. der Watergeuzen*, bl. 201-204, 446; Arend, *Algem. geschied. des Vaderl.* D. II. St. IV. bl. 324, 437, D. V. bl. 171, 198.

[Gijsbert van Duvenvoorde]

DUVENVOORDE (GIJSBERT VAN), afstammeling van Gijsbert van Duvenvoorde, tweede zoon van Arent van Duvenvoorde, en zoon van Jakob van Duvenvoorde en Geertruid van Liere. Hij werd in 1440 geboren, was Heer van Obdam en Hensbroek, en behoorde tot de verbondene Edelen. In 1567 uit Nederland geweken, werd hij door Alva gebannen den 21sten Mei 1568. Hij bleef echter een ijverig voorstander der Hervorming en een getrouw aanhanger van den Prins, dien hij op zijnen eersten veldtogt vergezelde. Hij bekleedde vervolgens gewigtige betrekkingen. Als lid der Staten van Holland was hij, op last van Lumey Graaf van der Mark, in 1572 een der Regters die Cornelis Musius ter dood veroordeelden. Toen Lumey zelf in hechtenis geraakte, trok hij bijzonder partij voor de belangen van dien Graaf,

en bragt zich eenigzints in moeijelijkheden door het dragen van gouden boeitjes, ter gedachtenis van diens gevangenneming. In 1575 werd hij door den Prins afgezonden om de zoogenaamde regtspleging tegen Jeroen Jeroenszoon en anderen ten einde te brengen, en in 1576 naar Woerden afgevaardigd, nadat het langdurig beleg opgebroken was, om te beraadslagen, welke schansen, nu door den vijand verlaten, behoorden nedergeworpen, of versterkt te worden. In 1577 was hij Burgemeester te Haarlem, in 1579 Commissaris Generaal van de Monstering en in 1580 Bevelhebber en Kastelein van Woerden. Ter laatstgemelde plaatse beschermde hij den Gereformeerden predikant Nicolaas Symonsz. tegen de belijders der Augsburgsche Confessie, en is aldaar in datzelfde jaar overleden. Hij was gehuwd met Maria van Hoxwier of Hoexvier, bij wie hij een zoon Jacob verwekte, die den naam van Wassenaar weder aannam, als Admiraal van Holland zich verdienstelijk maakte en als zoodanig later zal vermeld worden. De afbeelding van Gijsbert van Duvenvoorde ziet het licht.

Zie van Leeuwen, *Bat. Ill.*, bl. 1157; Bor, *Nederl. Oorl.*, B. VIII. bl. 637 (115), B. XIII. bl. 34 (96), B. XIV. bl. 147 (172); Wagenaar, *Vaderl. Hist.*, D. VI. bl. 126; Te Water, *Hist. van het Verb. der Edel.* D. II. bl. 359-361, D. III. bl. 199 523; Scheltema, *Staatk. Nederl* D. I bl. 305, D. II. bl. 578; d'Yvoy van Mijdrecht. *Verb. en smeeksch. der Edelen*, bl. 73; Visscher, *Voorl. over de Geschied. der R. C. Kerk*, 2de *voorlez*. bl. 74; Muller, *Cat. van Portr.* bl. 323; Arend, *Algem. geschied. des Vaderl*. D. II. St. IV, bl. 453, St. V. bl. 288.

[Jacob van Duvenvoorde]

DUVENVOORDE (JACOB VAN). Zie WASSENAAR (JACOB VAN), Heer van Duvenvoorde.

[Jacob van Duvenvoorde]

DUVENVOORDE (JACOB VAN), afstammeling van Jan van Duvenvoorde, derde zoon van Arent van Duvenvoorde, en zoon van Jan van Duvenvoorde en Maria van Matenesse, Vrouwe van Warmond. Hij werd in 1509 geboren en was Ridder, Heer van Warmond, Woude en Alkemade. Hij behoorde tot de verbondene Edelen en hield geheime briefwisseling met Willem I, tot wiens vertrouwdste volgelingen hij behoorde, en die hem raadpleegde over belangrijke aangelegenheden. Nadat Woerden de partij van den Prins gekozen had, werd hij door dezen derwaarts gezonden om de zaken aldaar te regelen. Ook teekende hij de Unie van Holland en Zeeland in 1576. Hij was sedert 1573 Raad in het Hof van Holland, welken post hij bekleedde tot aan zijnen dood, die ten jare 1577 te Leiden voorviel. Hij was gehuwd met Hendrika van Egmond van Merestein, die in 1606 overleed en hem negen kinderen schonk, drie zonen, waarvan er een later volgt, en zes dochters.

Zie van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 957, 1159; Hoogstraten, *Woordenb*. D. X. *Aanh.* bl. 350; te Water, *Hist. van het Verb.*

der Edel. D. II bl. 361, 363, D. III. bl. 523, 524; d'Yvoy van Mijdrecht, *Verb. en smeekschr. der Ned. Edel.* bl. 55; Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. V. bl. 161.

[Jan van Duvenvoorde]

DUVENVOORDE (JAN VAN), broeder van den voorgaande, werd in 1518 geboren. Hij was Burgemeester van Haarlem en Kolonel der Schutterij gedurende het beleg in 1572 en 1573, in welke laatste betrekkingen hij zich dapper gedroeg in het afweren van den vijand. Na de overgave der stad in Julij 1573 werd hij gevangen gezet, en is volgens den een van kommer en gebrek in zijne gevangenis gestorven, of volgens anderen te Schoten, even buiten Haarlem, onthalsd. In de familiegrafkelder op het koor der Groote kerk te Haarlem werd zijn lijk bijgezet. Hij was in 1557 gehuwd met Magdalena van Foreest, weduwe van Jan van Ruyven, bij wie hij, behalve eene dochter, verwekte een zoon, Jan genaamd, die op den overhaasten togt van Hohenlo naar Zwolle, tot ontzet van Groningen, op de Hardinger heide in 1580 van dorst omkwam in den ouderdom van 22 jaren. Hij was volgens Hooft een schoon edelman en van moedige jeugd.

Zie van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 1159; Bor, *Ned. Oorl.* B. XV. bl. 207 (215); Hoogstraten, *Woordenb.* D. X. Aant. bl. 150; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. VI. bl. 431; d'Yvoy van Mijdrecht, *Verb. en smeekschr. der Ned. Edel.* bl. 59; van Groningen, *Gesch. der Watergeuz.* bl. 447; Wolff, *Beschrijv. van de Groote kerk te Haarl.* bl. 120, 121.

[Jan van Duvenvoorde]

DUVENVOORDE (JAN VAN), Heer van Warmond, Woude, Esselikerwoude en Alkemade, was de oudste zoon van Jacob van Duvenvoorde voornoemd en van Henrika van Egmond van Merestein, en werd in 1547 geboren. Zijn naam komt op de lijsten der verbondene Edelen voor; doch nadat hij met zijn vader het land had verlaten, diende hij op de vloot der Watergeuzen en nam onder anderen mede deel aan de inneming van den Briel in 1572. Hij was in 1574 Kapitein der Vrijbuiters en hielp in dat jaar gedurende Leidens beleg de Boshuizensche Schans op de Spanjaarden veroveren. Den 20sten Januarij 1576 aangesteld tot Admiraal van de Haarlemsche en Leidsche Meeren, werd hij nog in datzelfde jaar, in Treslong's plaats, Admiraal van Holland, en was als zoodanig verpligt in 1577 de klokken uit den toren van Spaarnwoude tot geschut te doen gieten, wegens de treurige toestand van zijne vloot en van 's lands geldmiddelen. In 1580 wendde hij mede pogingen aan tot ontzet van Delfzijl en in 1581 hielp hij Steenwijk en de Kuinder verlossen.

Niet alleen als krijgsman maar ook als staatsman maakte hij zich verdienstelijk. Zijne bekwaamheden als zoodanig bleeken in 1579 toen men hem tot het Collegie der nadere Unie afvaardigde. Na den dood van Willem I werd hij namens de Staten aan den Graaf van Hohenlo gezonden, om hem

tot trouw en moed aan te sporen, nam hij ook deel aan de pogingen tot ontzet van Antwerpen, en was hij tegenwoordig bij verschillende gevechten op de Schelde, vooral bij den hevigen strijd op den Kouwensteinschen dijk. Hij was in 1587 een der gecommitteerden der Staten van Holland tot het regtsgeding over de aanhangers van L e i c e s t e r te Leiden, en in 1588 werd hem een gezantschap naar Denemarken opgedragen, om F r e d e r i k II over zijns vaders dood rouw te beklagen, oude verbonden met hem te vernieuwen en hem tot eene nadere vereeniging van al de Hervormde mogendheden van Europa over te halen. Bij de komst van Spanje's zoogenaamde onoverwinnelijke vloot, ontving hij met J u s t i n u s v a n N a s s a u, Admiraal van Zeeland, den last om schepen uit te rusten, en bezette met hem en zijne vloot de haven van Duinkerken, waardoor P a r m a gedwongen werd binnen te blijven en de Spanjaarden niet kon te hulp komen. Na nog eenigen tijd het bevel op de vloot gevoerd te hebben, kwam hij aan land, huwde in 1590 met O d i l i a V a l c k e n a e r, eene Geldersche jonkvrouw, woonde op zijn prachtig herbouwd slot te Warmond, dat in het beleg van Leiden verwoest was, nam ook dat jaar den geslachtsnaam W a s s e n a a r aan, en wijdde zich geheel aan de zaken der regering en aan de pligten aan zijn ambt van Houtvester van Holland verbonden. Ook was hij sedert 1581 lid van de Ridderschap van Holland.

In 1594 andermaal naar Denemarken, aan het hoofd van een aanzienlijk gezantschap, gezonden, vernieuwde hij de vroeger geslotene overeenkomsten met C h r i s t i a a n IV en verwierf de goedkeuring der Staten over zijne handelingen aldaar. Niet minder belangrijk waren zijne verrigtingen toen hij in 1596 aan het hoofd stond van het Hollandsche Esquader, gevoegd bij die Engelsche vloot, welke onder den Graaf v a n E s s e x de stad en sterkte Cadix nam; en hij had op dien dag het genoegen, de banier van v a n D u v e n v o o r d e en de Hollandsche vlag het eerste op de Puntalen geplaatst te zien. Hij werd door Koningin E l i z a b e t h, wegens zijne op dien togt betoonde dapperheid en wijs beleid, met eenen brief bedankt, en door E s s e x tot Ridder geslagen. In het volgende jaar liep hij andermaal met eene vloot uit, vereenigde zich met E s s e x, doch hevige stormen verhinderden hunne plannen. In 1598 stond hij aan het hoofd van een gezantschap naar Engeland, om Koningin E l i z a b e t h tot voortzetting van den oorlog tegen Spanje te bewegen, en hij slaagde naar wensch. Een jaar daarna werd hij door M a u r i t s, die inzonderheid groot vertrouwen in hem stelde, tot Generaal van het geschut aangesteld, en trad kort daarna nog eens als vlootvoogd op, bij M a u r i t s inval in Vlaanderen, kort voor den slag bij Nieuwpoort. Hij voerde toen het bevel over de schepen met mondbehoeften voor het leger, en met geschut en krijgsammunitie geladen. Een deel

dezer schepen, door S p i n o l a ' s galeijen genomen, werd door hem terug veroverd, de vijandelijke magt verslagen, een deel der Spaansche galeijen genomen en met zijne eigene schepen, veilig binnen Oostende gebragt. Hiermede eindigt het krijgsmans leven van den dapperen v a n D u v e n v o o r d e ; doch andere diensten werden van hem gevorderd. In 1610 werd hij aan het hoofd gesteld van een aanzienlijk gezantschap naar Engeland, om verschillende belangrijke redenen derwaarts gezonden, doch hij mogt zijne goede diensten niet meer aan den lande bewijzen. Vóór de afreize werd hij ziek en overleed te 's Gravenhage den 15^{den} April 1610. Hij was voornamelijk aan het hoofd der Ambassade gesteld, om daaraan meer uiterlijk aanzien bij te zetten, waartoe zijne groote rijkdommen hem bijzonder geschikt maakten.

Veertig jaren lang had v a n D u v e n v o o r d e zijne beste krachten veil gehad voor de vrijheid. Zoowel ter zee als te land had hij zijn vaderland gediend. Hij was getuige geweest van de opkomst der Republiek te midden van het bangst gevaar, en had hare grootheid gezien, toen de magtigste vijand voor hare wapenen onderdeed. Een groot deel der bewerking daarvan komt aan v a n D u v e n v o o r d e toe. Wél verdiend was alzoo de achting, die hij van zijne vorsten, van de Staten en van zijne landgenooten mogt ondervinden; en zijn naam zal steeds met eere prijken op de breede lijst dergenen, aan wien Nederland zijn bestaan en zijne grootheid te danken heeft.

Bij zijne genoemde gemalin verwekte hij zeven kinderen, die allen den naam van W a s s e n a a r gevoerd hebben. Zijne afbeelding ziet het licht.

Zie B o r , *Ned. Oorl.*, B. XXI. bl. 757 (56), B. XXIV. bl. 296 (107), B. XXXI. bl. 826 (38), B. XXXIII. bl. 232 (58), 233 (59), 235 (56), B. XXXVII. bl. 650 (39); v a n L e e u w e n , *Bat. Ill.*, bl. 1159; v a n M e t e r e n , *Ned. Hist.*, D. VI. bl. 305, 535; H o o g s t r a t e n , *Woordenb.*, D. IV. bl. 210, D. X. *Aanh.* bl. 150; W a g e n a a r , *Vaderl. Hist.*, D. VI. bl. 328, D. VIII. bl. 286, 439, 476, 494, D. IX. bl. 178, D. X. bl. 282; v a n W i j n , *Aanm. en Bijv. op de Vad. Hist. van Wagenaar* D. VIII. bl. 39, 41, 76, D. X; bl. 25, door beide laatstgenoemden in de Registers verkeerdelijk J a K o b genaamd; t e W a t e r , *Hist. van het Verb. der Edel.* D. III. bl. 524; S c h e l t o m a , *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 306, 307; C o l l o t d ' E s c u r y , *Holl. Roem*, D. II. bl. 68, 69, Aant. bl. 193-197; v a n K a m p e n , *Karakterk.* D. II. St. I. bl. 105, 106; B o s s c h a , *Neêrl. Held. te Land*, D. I. bl. 343, 371; v a n d e r A a , *Herin. uit het Gebied der Geschied.* D. II. bl. 157-159; d e J o n g e , *Geschied. van het Nederl. Zeewez.* D. I. bl. 208; N i j h o f f , *Bijdr. voor Vaderl. Geschied. en Oudheidk.* D. III. bl. 3; S c h o t e l , *Avondstond.* bl. 13; v a n G r o n i n g e n , *Geschied. der Watergeuz.* bl. 205-212; M u l l e r , *Cat. van Portr.* bl. 323; *Kron. van het Hist. Gen. te Utr.* D. VII. bl. 17: A r e n d , *Alg. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. V. bl. 384, St. VI. bl. 384.

[Philips van Duvenvoorde]

DUVENVOORDE (PHILIPS VAN), zoon van J a n v a n D u -

venvoorde, Heer van Polanen. De naam zijner moeder is onbekend. Hij maakte zich in de geschiedenis bekend door zijn aandeel in den strijd van de Utrechtsche misnoegden tegen Bisschop Willem in het jaar 1301, waarbij laatstgenoemde sneuvelde. Berucht is zijn naam door zijne pogingen op het laatst der dertiende eeuw, om zich in het bezit te stellen van eenig kloosterland, behoorende aan de Abdij van Loosduinen, hetwelk hij met zulk een ijver dreef, dat een pauselijke banvloek noodig was om de Abdij bij hare bezittingen te handhaven. De tijd van zijn sterven is niet bekend. Hij was gehuwd met Elisabeth van Vianen die hem twee zonen schonk, waarvan de jongste hier volgt.

Zie (van Heussen en van Rijn), *Oudh. van Delfland*, bl. 447-449; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. III. bl. 152; te Water, *Hist. van het Verb. der Edel.* D. IV. bl. 344, 345; Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. I. bl. 412; Römer, *de Kloost. en Abd. in Holl. en Zeel.* D. I. bl. 126.

[Willem van Duvenvoorde]

DUVENVOORDE (WILLEM VAN) Heer van Oosterhout en Donge, was de zoon van Filips van Duvenvoorde en Elisabeth van Vianen voornoemd. Ten onregte wordt hij bij sommige schrijvers een bastaardzoon van Arend van Duvenvoorde genoemd. Hij was een schrander man, schatmeester en kamerling van Graaf Willem III, die dezen vorst dapper ter zijde stond in zijnen strijd tegen de Utrechtschen en Vlamingen, en die een der magtigste en rijkste grondbezitters van dien tijd was, wiens schatten door Junius een oceaan van rijkdommen genoemd werden, en voor wien het geene moeite was om aan Eduard, koning van Engeland, de voor dien tijd verbazende som van tweemaal honderd duizend ponden te leenen, waarvoor hij zich groote handelsvoorregten in dat rijk bedong.

Gedurende zijn leven heeft Willem van Duvenvoorde belangrijke stichtingen gedaan. Nadat hij in 1319 van Graaf Willem III het burggraafschap van Geertruidenberg verkregen, en in die streken aanzienlijke bezittingen had aangekocht, stichtte hij nabij die stad, aan de overzijde van de Donge, onder Raamsdonk, in 1331 het *Hollandsche Huis*, terwijl reeds vroeger het Brusselsche Klarissen klooster zijn ontstaan aan hem verschuldigd was. Hij voorzag zijne nieuwe stichting van ruime inkomsten en bevorderde haren bloei zoodanig, dat zij na een veertigjarig bestaan reeds aanzienlijke aankoopen kon bewerkstelligen. Voorts stichtte hij op den 1sten October 1336 het St. Anthonie's Gasthuis, in de kapel ten Houte onder Oosterhout, liet het huis of kasteel Develstein bouwen en versterkte de stad Geertruidenberg door de daarstelling van wallen en een kasteel, het *Steenen Huis* geheeten, weinig vermoedende dat dit kasteel bijna honderd jaren na de daarstelling, in 1420 door den dapperen Dirk van

de Merwede tegen Jan van Beijeren verdedigd, strekken zou om dien vorst, den tegenstander der Hoekschen, in zijne overwinnende vaart te stuiten.

Tijdens de Hoeksche en Kabeljaauwsche twisten was van Duvenvoorde een der hoofden van de eersten, en zijne onveranderlijke gehechtheid aan de partij van Margaretha veroorzaakte dat zijne goederen omstreeks 1351 werden verbeurd verklaard en zijn hof te 's Hage tot den grond toe geslecht werd. Hij overleefde dit niet lang, want zijn dood had plaats op den 12^{den} Augustus 1353. Zijn lijk werd in het Klarissen klooster te Brussel begraven. Hij was gehuwd met Heylwig of Hadewig van Vianen, die hem een zoon en eene dochter schonk, die vóór hunne ouders overleden zijn. Hij bezat een natuurlijke zoon, Willem genaamd, die in 1329 gewettigd werd, die hem als heer van Geertruidenberg opvolgde, kamerling was van de hertogen Willem en Albrecht van Beijeren, en wiens bezittingen overgingen aan zijnen neef Jan van Polanen, daar hij van zijne gemalin Halewina of Heilwich van Wassenaar gescheiden leefde, omdat deze kort na de sluiting van hun huwelijk berouw getoond had, dat zij zich aan eenen bastaard verbonden had.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 1154; van Goor, *Beschrijv. van Breda*, bl. 22, 23; Hoogstraten, *Woordenb.* D. IV. bl. 211; D. X. *Aanh.* bl. 152; Nuyssenberg, *Beschrijv. van Geertruid.* bl. 174, 175; te Water, *Hist. van het Verb. der Edel.* D. II. bl. 356, D. III. bl. 521, D. IV. bl. 344-347; Wagenaar, *Vad. Hist.* D. III. bl. 224; M. Verbrugge, *de Ondergang van het Steenen Huis van Heer Willem van Duvenvoorde in* 1420, geplaatst in den *Vriend des Vaderlands*; Schotel, *Uitspann.* bl. 56, 57, 100; Arend, *Algem. Gesch. des Vaderl.* D. II. St. II. bl. 65, 69, 70, St. VI. bl. 542; Römer, *de Kloost. en Abd. in Holl. en Zeel.* D. I. bl, 194.

[Johannes Duvignon]

DUVIGNON (JOHANNES). Zie VIGNON (JOHANNES DU).

[Joannes Duvius]

DUVIUS (JOANNES), of Duif, werd geboren te Amsterdam in 1543. Voor de geneeskunde opgeleid, studeerde hij aan de destijds vooral in de geneeskunde beroemde Hoogeschool te Padua, waar hij met andere Hollanders, die later mede naam gemaakt hebben, de lessen van de vermaardste geneeskundigen bijwoonde en den doctoralen graad ontving. Alhier teruggekeerd zette hij zich te Amsterdam als geneesheer neder, en werd er tot Raad en Schepen in 1574, 1576 en 1578 aangesteld; doch met de meeste Regenten in het laatstgemelde jaar uit de stad gevoerd, vestigde hij zich te Haarlem, oefende aldaar met grooten lof de praktijk uit en overleed er den 17^{den} October 1618. Zijne afbeelding ziet het licht. Er zijn geene werken van hem in druk uitgekomen, hoewel hij bij zijn sterven verscheidene handschriften met aanmerkingen over velerlei ziekten naliet.

Zie Burman, *Traj. Erud.* p. 134; *De Navorscher*, D. V. bl. 248, D. VI. bl. 29.

[Joannes Duyf]

DUYF (JOANNES) schreef:

De nederlaag van Xerxes, *Koning van Persië*, treursp. Amst. 1717. 8°.

Zie Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dichl.*, *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.* D. I. *b.* bl. 82.

[Hubertus Duyfhuis]

DUYFHUIS (HUBERTUS). Zie DUIFHUIS (HUBERTUS).

[Duyfhuisen]

DUYFHUISEN, waarschijnlijk een kunstliefhebber, die de kunst zelve niet onverdienstelijk beoefend heeft. Er komt evenwel weinig van hem voor. Zijn naam wordt ook wel Duifhuis gespeld. Zijn voornaam is onbekend.

Zie Kramm, *Lev. en werk. der Kunstsch*.

[Anthonis Duyk]

DUYK (ANTHONIS), of Duyck, afkomstig van het oude en edele geslacht van dien naam, te Dordrecht te huis behoorende, waarvan reeds in de dertiende eeuw leden voorkwamen en dat tot wapen voerde een veld van goud, beladen met drie duiken van sabel en een zuil van keel. Hij was de zoon van Gijsbert Duyk, Heer van Oud-Karspel en schout te Hoorn in 1580, en van Soete Persijn. Na het eindigen zijner regtsgeleerde studie den graad van Meester verkregen hebbende, schijnt hij al spoedig in verschillende betrekkingen den lande gediend te hebben. In 1595 ontmoeten wij hem als Fiscaal van oorlog bij het leger te velde, verder als Advocaat-Fiscaal van de generaliteit en den 2^{den} Junij 1602 aangesteld als Griffier van den Hove van Holland. In 1618 werd hij benoemd tot het onderzoek der zaak van Oldenbarnevelt, Hogerbeets en de Groot. Hij zocht zich hiervan te verschoonen, doch te vergeefs; vroeger had hij zijne gevoelens doen kennen, door met anderen te verklaren de predikatiën van Uitenbogaert niet meer te kunnen aanhooren zonder hun geweten geweld aan te doen. Later werd hij, met Laurens Sylla en Pieter van Leeuwen, Fiscaal bij de gedelegeerde regters, welke over die heeren moesten vonnissen. Hoe zijn gedrag in dezen is geweest is moeijelijk op te maken; bekend evenwel is het dat hij er aan dacht en pogingen in het werk stellen wilde om het leven van den advocaat te redden. Na afloop dezer taak werd hij Raadsheer in den Hoogen Raad van Holland Zeeland en West-Friesland, en deed als zoodanig den eed den 1sten Januarij 1620. Hij nam afscheid van die vergadering den 9^{den} Februarij 1621, nadat hij den 22sten Januarij van dat jaar tot Raadpensionaris van Holland bevorderd was, welk ambt nu het advocaatschap van Holland verving en hetwelk hij tot aan zijn dood, op den 29sten September 1629 plaats hebbende, bekleedde. Hij was gehuwd cerst aan Elisabeth de Michely, die hem drie dochters schonk, daarna aan Elisabeth Copier van Kalslagen.

De betrekking die Duyk in vroegere dagen bij het leger bekleedde, gaf hem aanleiding om hetgeen hij zag en bijwoonde

te boek te stellen. Die gedenkschriften, getiteld: *Journael van 't gene daegelyckx gepasseert is in den oorloge der Staten-Generael tegen de Spangiaerden*, enz. 1591-1602, zijn door de geschiedschrijvers Bor en van Meteren bij de zamenstelling van hunne werken gebruikt, zoo als dit door hen dankbaar erkend wordt. Geheel is het handschrift nooit in druk gegeven. Hetzelve kwam voor op den *Catalogus der Bibliotheek van Joan de Witt*, Dordr. 1702. No. 124 der Handschriften in 4°. is, ofschoon incompleet nog voorhanden, en ten onregte heeft men in onzen tijd gemeend dat Adriaan Duyck, die volgt, er de schrijver van zou geweest zijn.

Zie Bor, *Ned. Oorl.* B. XXXII. p. 42 (32), 46 (35), B. XXXV. bl. 482 (48). B. XXXVI. bl. 555 (42); Balen, *Beschrijv. van Dordr.* D. II. bl. 1051; van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 940; Pars, *Index. Batav.* bl. 263; Hoogstraten, *Woordenb.* D. IV. bl. 222; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. X. bl. 150, 288, 296, 409, XI. bl. 112; van Wijn, *Nalez. op de Vaderl. Hist.* D. II. bl. 49, 50; Scheltema, *Staalk. Ned.* D. I. bl. 308, 309, D. II. bl. 579, alwaar de namen van zijne ouders verkeerdelijk worden opgegeven; Vollenhoven, *broeders Gevangenisse*, bl. 140; Vreede, *De Hooge Raad van Hol.* enz. in het *Jaarb. van de Regterl. Magt in Nederl.* 1839, bl. 42, 43; *De Navorscher*, D. III. bl. 259, D. IV. bl. 218, 219, D. V. *Bijbl.* bl. XXV, CXXVII.

[Adriaan Duyk]

DUYK (ADRIAAN), of Duyck, was Heer van Oud-Karspel en Koedijk en de zoon van Johan Duyk, wiens vrouw onbekend is. Hij was tot aan zijn dood secretaris van de Staten van Holland, en betoonde zich een man van groote bekwaamheid en gematigdheid; waarschijnlijk is het getuigenis omtrent de verdiensten van Oldenbarnevelt, op den 13den Mei 1619 in de Notulen van Holland gevoegd, en dat door Wagenaar wordt medegedeeld, van zijne hand, als hebbende hij volgens van Wijn de gewoonte gehad om zijne gedachten on wenschen meermalen bij het gedeelte der Notulen te voegen, hetwelk niet gedrukt werd. Hij stierf den 5den December 1620. Hij was gehuwd eerst aan Anna de Rechteren, daarna aan Maria van Paffenrade, eindelijk aan Maria van Dorp, en liet bij allen kinderen na. Hij ligt in de Groote Kerk te 's Gravenhage, op het koor aan de zuidzijde met zijne eerste vrouw, begraven.

Zie Balen, *Beschrijv. van Dordr.* D. II. bl. 1050; van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 940; Hoogstraten, *Woordenb.* D. IV. bl. 222; Timareten, *Verz. van Gedenkst.* D. II. bl. 60; Wagegenaar, *Vaderl. Hist.* D. X. bl. 369; van Wijn, *Bijv. op de Vaderl. Hist. van Wagenaar*, D. X. bl. 101; Scheltema, *Staatk. Ned.* D. I. bl. 307, 308, D. II. bl. 579, alwaar de namen zijner ouders verkeerderlijk worden opgegeven.

[Adriaan Duyk]

DUYK (ADRIAAN), of Duyck, was de zoon van Adriaan Duyck, president van de Rekenkamer van Holland en eerste meesterknaap, en van Maria van Leeuwen van Gouda. Hij

was in 1572 kastelein en Dijkgraaf der stad en land van Woerden, en maakte zich jegens het vaderland verdienstelijk door Woerden aan de zijde van Oranje te brengen. Na den goeden uitslag dezer zaak, werd D u y k ter belooning zijner bewezene diensten tot Rekenmeester van Holland aangesteld. Waarschijnlijk is hij in 1628 overleden. Hij was gehuwd eerst met B a r b a r a de H e y n e, gezegd P a r a s y s, daarna met A n n a d e H e r t o g e, eindelijk met K l a r a v a n B e r c h e m. Bij de eerste en derde vrouw verwekte hij kinderen. A d r i a a n D u y k, een zijner zonen uit het eerste huwelijk, was Luitenant Kolonel in staatsche dienst, en deed zich kennen door het behendiglijk werpen van krijgsknechten binnen Enkhuizen in 1653, alwaar tusschen den schout J o a n M o o k en de wethouderschap geweldige beroerten ontstaan waren.

Zie B o r, *Ned. Oorl.* B. VI. bl. 406 (296), 408 (297); B a l e n, *Beschr. van Dordr.* bl. 1051; v a n L e e u w e n, *Bat. Ill.* bl. 940; H o o g s t r a t e n, *Woordenb.* D. IV. bl. 223; W a g e n a a r, *Vaderl. Hist.* D. XII. bl. 294.

[Johannes Duykerius]

DUYKERIUS (JOHANNES) of H u i k e r i u s, ook H u k e r genaamd. Wij hebben hem reeds vermeld op het artikel van W i l l e m H e u r h o f f, als hebbende het eerst zich verzet tegen diens godsdienstige gevoelens. Hij was toen volgens H o o g s t r a t e n nog proponent. Denkelijk was hij dezelfde met J o h a n n e s W i l h e l m u s D u k e r u s, die in 1689 predikant werd te Gils en Reyen, in 1690 aan de Leur, in 1700 te Berkel en aldaar den 27sten September 1733 overleed. Van hem zien het licht de volgende werken:

Regtzinnige Harpstoffen in gezangen en versen over de Heidelburgsche Catechismus, *versiert met uitgezogte en sinrijke sententiën van de beroemdste oudvaderen*, Amst. 1685. 8°.

Korte verhandeling der Algemeene Kerkelijke Geschiedenis van Christus Hemelvaart tot op den jaare 1686. Amst. 1686. 12°. 2 deelen, m. pl.

Schouwburgh der Needer-Duytsche Letter- spel- en leeskonst, Amst. 1696. 8°.

Voorbeeldsels van ouden wijzen, Amst. 1700. 8°. herdrukt ald. 1714, 1724, 1765, 8°.

Zie *Boekz. der gel. wereld.* 1733, *b.* bl. 493, 1734, *a.* bl. 97; S o e r m a n s, *Kerkreg. der Pred. van Zuidh.* bl. 39, 157, 158; v a n A b k o u d e, *Naamreg. van Ned. boek.* D. I. St. I. III; H o o g s t r a t e n, *Woordenb.* D. IV. bl. 76; A r r e n b e r g, *Naamr. van Ned. Boek.*; v a n d e r A a, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 59, *Cat. van de bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.* D. I. bl. 126, 245; M u l l e r, *Cat. van Godgel. werk.* bl. 104, Dit *Woordenb.* D. IV. bl. 136.

[A. Duym]

DUYM (A.) schreef:

Instructie wegens de Gronden van 't Scheeps Boekhouden met het Journaal en Grootboek, Amst. fol.

Zie v a n A b k o u d e, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I.

[Jonkheer Jacob Duym]

DUYM (Jonkheer J a c o b), geboren te Leuven in of omtrent 1574, begaf zich van jongs af in de krijgsdienst, klom op tot Kapitein van een vendel voetknechten onder Prins W i l l e m I. en werd, nadat hij in 1584 de sterkte Lillo dapper verdedigd had, in een gevecht op den Kouwensteinschen dijk bij Antwerpen door de Spanjaarden gevangen genomen, en op bevel van M o n d r a g o n , twee en twintig maanden op het kasteel van Namen vastgehouden. Eindelijk, onder betaling van een zeer zwaar losgeld, ontslagen zijnde, was hij uithoofde van ligchaamsongesteldheid genoodzaakt de dienst te verlaten, ook waren zijne beenen, door het langdurig zitten, zoo aangedaan, dat hij vervolgens achttien jaren kwalijk ging. Hij zette zich te Leiden neder, waar hij zich met de letteroefeningen bezig hield en tot Keizer van de Vlaamsche Kamer van Retorica benoemd werd. De tijd van zijn overlijden is onbekend. Hij was gehuwd met jonkvrouw E l i z a b e t h O r a e c h s , uit welk huwelijk geene kinderen gesproten zijn. Zijne afbeelding door J. d e G h e y n ziet het licht. Zijne zinspreuk was *Reden verwint*.

Van hem ziet het licht:

Een Spiegelboek inhoudende ses spiegels, *waerin veel deuchden claer aen te mercken zijn. Speelwijs in dicht ghestelt*, Leid. 1600. 4°.

Dit boek bevat zes spiegels elk onder eenen afzonderlijken titel als: *de spiegel der Eerbaerheyt - der liefde - der Rechtvoordering - der Getrouwicheyt - der Reynicheyt en des Hoochmoets*.

Een Ghedenckboeck het welck ons leert aen al het quaet en den grooten moetwil van de Spaingnaerden en haren aenhanck ons aenghedaen te ghedencken: ende de groote liefde ende trou, *van de Prinsen uyt den Huyse van Nassau*, *aen ons betoont*, *eeuwelick te onthouden: speelwijs in dicht ghestelt*, Leid. 1606. 4°. met eene opdragt aan Prins M a u r i t s v a n N a s s a u .

Dit boek bevat zes tooneelstukken: 1 *Een Nassauschen Perseus*, *verlosser van Andromeda*, *oft Nederlandsche Maeght*. 2. *Het Moorddadich stuck van Balthasar Gerards aen den persoon van den Prins van Oraingien*. 3. *De nauwe belegheringhe ende wonderbaerlyck ontset der stad Leyden*. 4. *De belegheringhe ende het overgaen der stadt van Antwerpen*. 5. *De cloeckmoedighe ende stoute daet*, *van het innemen des Casteels van Breda*, *en Verlossinghe der stad*. 6. *Bewijs dat beter is eenen goeden Crygh*, *dan eenen geveynsden Peys*.

Voor ieder van deze stukken is een afzonderlijke titel en voor de meesten, behalve de reeds gemelde algemeene, ook eene bijzondere opdragt gesteld. N°. 5, met een gezigt op het kasteel, droeg de schrijver op aan de stedelijke regering van Breda, bij een brief gedagteekend Leiden 6 Maart 1606, en werd daarvoor uit de stadskas beschonken met zes en dertig Rijnguldens.

In de opdragt aan Prins M a u r i t s zegt hij dat ‘hij deze

stukken schreef, niet van hooren zegghen, maer als meestendeel met mijn ooghen ghesien en met mijn ooren ghehoort hebbende en als een die den Spaenschen haet soo in Crychshandel, soo in ghevanghenis, als in verlies van mijne goederen ghenoech beproeft hebbe'. Zijn dichttrant, ondanks de hoogklinkende lofdichten vóór zijn werk van Bonaventura Vulcanius, Daniel Heinsius, Karel van Mander en van anderen, is weinig beter dan die zijner tijdgenooten, en zijne dichterlijke verdiensten zijn inderdaad zeer gering, ofschoon zijne taal vrij zuiver van basterdwoorden is. Het werk is evenwel merkwaardig door de vele bijzonderheden uit de tijden der Spaansche beroerten, en zijn stukje over de inneming van Breda kan met vrucht worden geraadpleegd, bij eene kritische beschrijving van deze beroemde krijgslist.

Wij bezitten ook nog van Duym:

Corte historische beschrijvinge der Nederlandscher Oorloghen: van den beginne ende aanvangh aff der beroerten tot het twaelffjarich bestandt toe, met de letters D.J.J.D. (Door Jonkheer Jacob Duym), Arnh. 1612, 4°, aldaar 1614. 8°, Amst. 1646. 8°, allen gedrukt achter het werkje van Petrus Scriverius, *Beschrijv. van Oud Bataviën* enz. Hetzelfde werkje van Duym kwam ook daarmede uit onder den titel van: *Saxo Grammaticus*, (*Scriverius*) *Oudt Bataviën* enz. *Mitsgaders des Lands Oude Graven en Nieuwe Gouverneurs ten tijde van de teghenswoordighe troublen. Beschreven door Jacob Duym*, Leid. 1606. 8°.

Zie *Leven van Scriverius* vóór zijne *Gedicht.* Amst. 1738. 4°. bl. 16; Willems, *Verhand. over de Ned. Taal- en Letterk.* D. II. bl. 45-57; Kantelaar en Siegenbeek, *Euterpe*, St. I. bl. 107-111; Witsen Geijsbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl 227-228; de Wind, *Bibl. der Ned. Geschiedsch.* D. I. bl. 376, 580-582; Hermans, *Bijdr. over Noordbrab.* D. I. bl. 213, 263-265; *Algem. Konst- en Letterb.* 1846. D. I. bl. 357; Muller, *Cat. van Portr.* bl. 75; *de Navorscher*, D. VI. bl. 326, D. VIII. bl. 167, 168, 237; Nijhoff, *Cat. van Boek.* St. III. bl. 13.

[Frederik Duym]

DUYM (FREDERIK). Zie DUIM (FREDERIK).

[Albertus Jacobus Duymaer van Twist]

DUYMAER VAN TWIST (ALBERTUS JACOBUS). Zie TWIST (ALBERTUS JACOBUS DUYMAER VAN).

[Nicolaas Duyn]

DUYN (NICOLAAS) is de schrijver van de volgende werkjes:

Reyze rondom de vaste kusten des Aardrijks, Haarl. 1740, 8°. 2 deelen.

Historische Aanmerkingen van drie strenge winters, *als die van* 1708-9, 1732-40, *en der wintermaand* 1742, *nevens aanteekeningen en* 30 *tafelen*, *behelzende alle waarnemingen van de gesteldheid der lucht*, *het weder enz. en het jaarlijksche sterfgetal der menschen in sommige steden*, Haarl. 1743, 8°. ald. 1746, 8°.

Nutte en nodige oeffening, *of kort Vertoog dat de Natuur-*

en Sterrekunde en andere Wetenschappen, *den mensch opleyden en aanzetten tot de kennisse Godts en zijnen dienst*, Haarl. 1743, 8°. met pl. ald. 1746, 8°.

Aanwijzer van alle de steden, *Bergen*, *Rivieren*, *Beeken* enz. *die in de Heilige Schrift gemeld worden*, *met de voornaamste Geschiedenissen in en omtrent dezelve voorgevallen*, Haarlem, 1748, 8°.

Zie van Abkoude, *Naamr. van Ned. Boek.* D. I. St. I. III. IV; Muller, *Cat. van Boek. en Kaart. over Neêrl. Waterst. Verv.* bl. 83.

[A. van Duyn]

DUYN (A. VAN) schreef:

Oudewaters moord, *of Verhandeling van de belegering*, *het innemen en verwoesten dier stad*, Amst. 1669, 4°. ald. 1743 4°. m. pl.

Zie Bodel Nijenhuis, *Opgave van Stedenbeschr.* in *den Vriend des Vaderl.* D. V. no. 3. bl. 211. D. VIII. no. 9. bl. 880.

[Hendrik Duyn]

DUYN (HENDRIK) was een man die gedurende de omwenteling van 1795 eene vrij belangrijke rol speelde. Hij behoorde te Zaandam te huis en was uitgeweken; later was hij Adjudant bij Daendels en kwam met de omwenteling met Krayenhoff te Amsterdam. Hij stelde zich in dien tijd nog al op den voorgrond, werd door velen als een man van gewigt beschouwd en gaf zich ook geene moeite om het tegendeel te doen beweren. Door zijn toedoen bleef de Zaan van troepen-inlegering bevrijd, en werd de omwenteling te Krommenie persoonlijk door hem den 5den Februarij 1795 tot stand gebragt. Toen in laatstgenoemde plaats eenige onlusten uitbraken, trok Duyn aan het hoofd van 40 man Franschen in den nacht van den 4den Maart het dorp in, ligtte de grootste belhamels van hunne bedden, bragt die in verzekering en herstelde overigens de rust.

Zie Honig, *Geschied. der Zaanl.* D. II. bl. 247, 248, 252, 256.

[Wolfert van der Duyn]

DUYN (WOLFERT VAN DER). Het adellijk en aanzienlijk geslacht van der Duyn heeft deszelfs oorsprong uit dat van Brederode. Diederik, tweede zoon van Alphert van Brederode, trouwde met Machteld van Duyn, dochter van Jan van Duyn of Dun, Heer van Bauligneux, groot stalmeester en bevelhebber der troepen van Prins Thomas van Savoye, en van Alyd van Guines, dochter van Graaf Arnoud van Genève en van Beatrix, Gravin van Bourbourg. Bij dat huwelijk werd bepaald dat Diederik van Brederode den naam van van der Duyn zou aannemen, doch het wapen van Brederode behouden, hetwelk de leden uit het geslacht van der Duyn tot op heden nog voeren, zijnde een roode leeuw met blaauwe tong en nagelen, en een blaauwen lambel op de borst, staande op een veld van goud.

Wolfert van der Duyn, achterkleinzoon van genoemden Diederik van der Duyn, en zoon van Jan van der Duyn, gehuwd met eene dochter uit het huis van Swieten, was een wakker krijgsheld, die zich, de partij kiezende van Willem van Beijeren, Graaf van Holland, zeer verdienstelijk maakte in de Arkelsche en andere oorlogen. Hij werd door zijnen vorst in 1414 verlijd met de helft der visscherij in de Oude Rotte, en door den Burggraaf van Leiden, met de zwanendrift van Schieland. Hij omhelsde in 1417 de partij der Hoekschen en moest, toen de Kabeljaauwschen de overhand kregen, het land ruimen. Filips van Bourgondië sloeg zijne goederen aan, doch toen hij zich met dezen vorst later verzoende, kwam hij weder in het bezit daarvan. Hij overleed in 1429 en werd in den Haag begraven. Hij was gehuwd met eene dochter uit het huis van der Werve en verwekte daarbij een zoon Pieter, die hem in zijne ballingschap vergezelde, en die in 1434 overleed.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 941, 942; Hoogstraten, *Woordenb.* D. IV. bl. 223; Luiscius, *Woordenb.* D. IV. bl. 229, 230; Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XIII. bl. 29.

[Adam van der Duyn]

DUYN (ADAM VAN DER), vierde of jongste zoon van Willem van der Duyn en Ida van Egmond, en broeder van Jan van der Duyn, die de vader van den voorgaande was. Hij was in 1405 hoogheemraad van Schieland en nam deel aan de zamenzwering tegen Aleid van Poelgeest, die in 1392 vermoord werd. Hij moest daarvoor veel uitstaan, doch verzoende zich in 1399 weder met hertog Albrecht van Beijeren en stierf in 1417. Hij was gehuwd met Christina van Wielesteyn, vrouwe van Sprang, die hem, behalve eene dochter, Margaretha, twee zonen schonk, Jakob en Jan, waarvan de eerste hier volgt.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 942; Hoogstraten, *Woordenb.* D. IV. bl. 223; Luiscius, *Woordenb.* D. IV. bl. 229; Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XIII. bl. 30, die zich, even als Luiscius, in den naam zijner vrouw vergist en daardoor eene verwarring in de generatie veroorzaakt.

[Jacob van der Duyn]

DUYN (JACOB VAN DER) Heer van Sprang, oudste zoon van den voorgaande, was een der aanzienlijkste en vermogendste ridders van zijnen tijd en een dapper krijgsman. Hertog Willem van Beijeren, Graaf van Holland, nog Graaf van Oostervant zijnde, stelde hem tot kastelein van het slot Altena aan, hetwelk hij tegen Hertog Albrecht van Beijeren verdedigde, toen deze hetzelve belegerde, omdat de Edelen, die zijne bijzit Aleid van Poelgeest vermoord hadden, hierin gevlugt waren. Voor de verdediging van dat slot, werd hij door Hertog Willem met een stuk land, bij zijne heerlijkheid Sprang gelegen, begiftigd. Later was hij, tijdens den Arkelschen oorlog, Gouverneur van Loevestein, en gaf meer-

malen blijken van zijne groote rijkdommen, door het verlcenen van belangrijke sommen gelds, waarvan de teruggave wel eens achterbleef. Ook bij den watervloed in 1421 verloor hij vele van zijne bezittingen. Hij overleed in 1439 en ligt te Sprang begraven. Zijne vrouw Aleyd van der Mye schonk hem een zoon, Adam, die volgt, en vijf dochters.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 942; Hoogstraten, *Woordenb.* D. IV. bl. 223; Luiscius, *Woordenb.* D. IV. bl. 229, 230; Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XIII. bl. 30; Scheltema, *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 309, D. II. bl. 579, die zich even als Luiscius en Kok in den naam zijner vrouw vergist.

[Adam van der Duyn]

DUYN (ADAM VAN DER), zoon van den voorgaande, was Heer van Sprang en Hoogheemraad van Schieland in 1441. Hij was gehuwd met Elisabeth de Rovere, en overleed in 1455. Hij verwekte drie zonen, waarvan de oudste hier volgt, en twee dochters. Zijne weduwe hertrouwde met Zweder van Vianen, daar zij geene kinderen bij won, en overleed in 1469. Zij werd op het koor in de kerk te Sprang bij haren eersten man begraven.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 942.

[Jacob van der Duyn]

DUYN (JACOB VAN DER), oudste zoon van den voorgaande, was Heer van Sprang, in 1476 Baljuw en Dijkgraaf van Schieland, en in 1487 Hoogheemraad. Hij was de Hoeksche partij toegedaan en moest, toen deze het onderspit delfde, het land verlaten. Hij keerde in 1494 op zijn huis en goederen te Zevenhuizen terug, en trouwde in 1503 met Margaretha de Jonge. Hij overleed den 1sten December 1506 en werd te Rotterdam in de groote kerk op het koor begraven. Zijn eenige zoon volgt.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 942; Hoogstraten, *Woordenb.* D. IV. bl. 223; Luiscius, *Woordenb.* D. IV. bl. 229; Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XIII. bl. 31.

[Adam van der Duyn]

DUYN (ADAM VAN DER), zoon van den voorgaande, geboren den 25sten Februarij 1504, was Heer van Sprang en werd in 1527 Lid der Edelen en Ridderschap van Holland, in 1528 Ruwaard en Baljuw van Putten, en 1532 Hoogheemraad van Schieland. Hij was te 's Gravenhage met Hadewy Pijnssen van der Aa gehuwd, en overleed den 1sten Januarij 1548. Zijne vrouw stierf den 13^{den} Junij 1581. Zij hadden verwekt zes zonen, waarvan er vier volgen, en eene dochter.

Zie van Leeuwen, *Bat. Illustr.* bl. 942, 943; Hoogstraten, *Woordenb.* D. IV. bl. 223, 224; Luiscius, *Woordenb.* D. IV. bl. 229; Kok, *Vaderl. Woorderb.* D. XIII. bl. 31.

[Jacob van der Duyn]

DUYN (JACOB VAN DER), oudste zoon van den voorgaande, geboren in 1527, was Regtsgeleerde, Heer van Sprang, in 1552 Hoogheemraad van Schieland, en in het volgende jaar opgenomen in de Ridderschap van Holland en ter dagvaart beschreven.

Hij was gehuwd met Maria, dochter van Jan Hoofs, Burgemeester van Mechelen, en van Philipote van den Dorpe. Hij was in 1555 een der vier Edelen, die, wegens de Ridderschap van gansch Holland, tegenwoordig waren, bij den afstand van Keizer Karel V te Brussel, terwijl hij gerekend werd te behooren tot de voornaamste Edelen en Vasallen in Holland, die men gewoon was tot alle dagvaarten te beschrijven. De Hoogleeraar te Water vermoedde dat hij, of zijn broeder Adam, tot de verbondene Edelen behoort heeft. Dit is zoo niet. Beiden behoorden tot hen die in 1567 voor Commissarissen van den Hove zijn gedagvaard tot aflegging van den gerequireerden eed van trouw aan den koning. Jakob van der Duyn is gecompareerd, en heeft bovendien schriftelijk geantwoord tot geene confederatie te behooren en den koning getrouw te zullen blijven. Men vindt dan ook niet dat hij of zijn genoemde broeder uit het land geweken, door Alva vervolgd, of van de Roomsche kerkleer afgevallen is. Jacob van der Duyn overleed in October 1580. Zijne vrouw was reeds in 1554 gestorven. Zij schonk hem twee zonen en drie dochters.

Zie van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 943; Hoogstraten, *Woordenb.* D. IV bl. 224; Luiscius, *Woordenb.* D. IV. bl. 229, 232, 233; Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XIII. bl. 31; te Water, *Hist. van het Verb. der Edelen*, D. II. bl. 350, 351; d'Yvoy van Mijdrecht en Beeldsnijder, *Verb. en Smeekschr. der Ned. Edel.* bl. 36, 53, in welk werkje het faesimilé van zijne handteekeuing gevonden wordt.

[Nicolaas van der Duyn]

DUYN (NICOLAAS VAN DER), broeder van den voorgaande, geboren in 1530, was Baljuw en Dijkgraaf van Schieland, Houtvester van Holland en Kastelein op den huize Teijlingen. Hij overleed den 1sten of den 4^{den} October 1564 en was gehuwd met Alyd, dochter van Aalbregt Albout van Avesaat en van Maria van Assendelft. Hij verwekte een zoon, Adam van der Duyn, Heer van 's Gravemoer, wiens afstammelingen later volgen, en eene dochter.

Zie van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 943; Hoogstraten, *Woordenb.* D. IV. bl. 224; Luiscius, *Woordenb.* D. IV. bl. 229; Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XIII. bl. 32.

[Reinier van der Duyn]

DUYN (REINIER VAN DER), Ridder, Heer van Zaanen, broeder van den voorgaande, werd te Dordrecht den 12^{den} Februarij 1531 geboren. Hij genoot het eerste onderwijs te 's Hage, vervolgens te Diest en eindelijk te Leiden. Hij studeerde vervolgens aan de Hoogeschool te Leiden, deed ter aanleering der Spaansche taal eene reis naar Spanje, studeerde vier jaren daarop in de Regten te Salamanca, waar hij honderd moeijelijke Theses liet drukken, met eene opdragt aan zijnen oudsten broeder Jakob, waardoor hij, en door zijne fraaije latijnsche verzen, bij de Spaansche grooten veel roem verwierf. In Mei 1552 begaf hij zich met zijn jongsten broeder Adam naar

Genua en vervolgens naar Boulogne, in welke laatste plaats hij in 1553 tot meester in de beide Regten bevorderd werd. Na met zijn broeder een groot gedeelte van Italië te hebben bereisd, gaf hij te Dole gedurende een half jaar openbare lessen in de Regtsgeleerdheid. Hij keerde na eene afwezigheid van negen jaren in het vaderland weder, waar de roem van zijne geleerdheid hem reeds vooruit gegaan was en hem eene aanstelling van Raad in het hof van Holland deed verwerven. Bij de beroerten, die weldra in de Nederlanden ontstonden, betoonde hij zich ongemeen gematigd, omzigtig en wijs, doch bleef de Roomsche kerkleer en den koning van Spanje getrouw. In 1567 werd hij mede voor Commissarissen van den hove gedagvaard, tot aflegging van den gerequireerden eed van trouw aan den koning. Hij compareerde en betuigde schriftelijk zijne gehechtheid aan den vorst. Kort te voren was hij in belangrijke bezendingen te Alkmaar en te Amsterdam gebruikt. Zijn ijver voor de belangen van Filips II was daar evenzeer als zijne belangeloosheid en gematigdheid jegens de zoogenaamde ketters gebleken.

Niet lang daarna werd hij aangesteld tot Raad van den Leenhove en Leenkamer van Holland, en ook terzelfder tijd tot Raad van de Admiraliteit van die provincie. Hoewel hij in al die betrekkingen zich onberispelijk gedroeg, haalde hij zich door zijne gematigdheid omtrent de zoogenaamde ketters den haat van den bloedraad op den hals, en verkeerde hij met anderen van gelijke gezindheid in voortdurende vrees van zijn leven te zullen moeten verliezen. In zijne voornoemde betrekking van Raad van den Leenhove en Leenkamer van Holland, maakte hij zich zeer verdienstelijk, daar door hem in 1572 de vervoering van vele Charters van Holland naar Utrecht werd bezorgd, die later in 1578 in goede orde terug kwamen, en wij hebben alzoo aan zijnezorg het bewaren van zoovele belangrijke gedenkstukken te danken. Hij bleef daarbij zijne betrekkingen te Utrecht waarnemen, en werd gedurende zijn verblijf aldaar in vele belangrijke verrigtingen gebruikt. Ook zag hij zich te dezer tijd tot Hoogheemraad van Delfland aangesteld. In 1577 zich te Brussel ophoudende, om aan het hof de achterstallige soldij der Raden van het hof te verkrijgen, werd hij op voorstel en aanbeveling van Don Jan van Oostenrijk tot opperste Raad in het hooge Kamergerigt te Spiers aangesteld, in welke aanzienlijke en eervolle betrekking hij zijnen verkregen roem, door ijverige pligtsbetrachting staande hield tot aan zijnen dood, die den 9^{den} Januarij 1593 plaats had, nadat hij door Filips II bij opene brieven tot Ridder verheven was.

Reinier van der Duyn stierf ongehuwd. Hij was verloofd geweest aan Josina van Raaphorst, uit het aanzienlijk geslacht van dien naam, doch de tijds-omstandigheden verhinderden de voltrekking van dit huwelijk, hetwelk eerlang

geheel verviel, daar de jonkvrouw het ongeluk had bij Dordrecht te verdrinken. Bij uitersten wil bevel van der Duyn te Zevenhuizen een huis voor zes oude mannen te stichten, terwijl nog andere bepalingen getuigden van zijne weldadigheid. De Domkerk te Spiers bewaart zijn stoffelijk overschot onder eene grafzerk, waarop zijne acht kwartieren en een uitvoerig Latijnsch grafschrift zijn uitgehouwen.

Zie Bor, *Ned. Oorl.* B. II. bl. 103 (73), B. IV. bl. 230 (163); van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 943; Hoogstraten, *Woordenb.* D. IV. bl. 46, 224; Luiscius, *Woordenb.* D. IV. bl. 230-232; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. VI. bl. 195; Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XIII. bl. 33; Scheltema, *Staatk. Ned.* D. I. bl. 310, 311, D. II. bl. 579; d'Yvoy van Mijdrecht en Beeldsnijder, *Verb. en Smeekschr. der Ned. Edel.* bl. 37, 72, in welk werkje ook het facsimilé van zijne handteekening gevonden wordt; Arend, *Algem. Geschied. des Vaderl.* D. II. St. IV. bl. 351.

[Adam van der Duyn]

DUYN (ADAM VAN DER), Heer van Zaanen, broeder van den voorgaande, woonde buiten Alkmaar op het huis te Cranenburg, en was met zijn broeder langen tijd buiten het land. Wij lezen evenwel niet dat hij eenen graad aan de door hen bezochte hoogescholen verwierf. Hij behoorde in 1567 tot de personen die voor Commissarissen van den Hove zijn gedagvaard tot aflegging van den gerequireerden eed van trouw aan den koning. Ook hij compareerde en bevestigde zijne gehechtheid aan zijnen vorst nader door eene schriftelijke verklaring, van gelijke inhoud als die van zijnen broeder. Hij behoorde alzoo niet tot het verbond der Edelen, en werd in 1575 Hoogheemraad van Rijnland. Hij was gehuwd met Clara van der Myle, die hem twee zonen en twee dochters schonk. Hij overleed den 22sten Julij 1602, en werd in het Middenkoor der Groote of St. Jakobskerk te 's Hage begraven.

Zie van Leeuwen, *Bat. Ill.*, bl. 943, Hoogstraten, *Woordenb.*, D. IV. bl. 224; Luiscius, *Woordenb.*, D. IV. bl. 229, 231; Kok, *Vaderl. Woordenb.*, D. XIII. bl. 33; te Water, *Hist. van 't verb. der Edel.* D. II. bl. 251; Timareten, *Verz. van Gedenkst.*, D. II. bl. 42; d'Yvoy van Mijdrecht en Beeldsnijder, *Verb. en Smeekschr. der Ned. Edel.*, bl. 38, 72, in welk werkje het faesimilé van zijne handteekening mede gevonden wordt.

[Adam van der Duyn]

DUYN (ADAM VAN DER), Heer van 's Gravemoer, was achterkleinzoon in regte linie van Nicolaas van der Duyn, bovengenoemd, en zoon van Nicolaas van der Duyn, Heer van Rijswijk, 's Gravemoer, de Mije, den Burgt enz., en van diens tweede vrouw Beatrix van den Bouchorst, Hij was in 1639 geboren, werd van Roomsch- Hervormdgezind, en was, als Kolonel en Kwartiermeester-Generaal van de ruiterij, een der onderhandelaars bij de capitulatie die, op den 28sten October 1674, de overgave der stad Grave ten gevolge had. Hij onderscheidde zich bijzonder in den slag bij Neer-

winden, en was aan het hoofd der Nederlandsche ruiterij die den gevaarlijken overtogt over de Boyne volbragt, gelijk hij met den meesten lof deel nam aan al de veldtogten van Willem III. Deze vorst benoemde hem tot opperjagermeester. Hij was voorts Luitenant-Generaal, Commandeur van Geertruidenberg, Gouverneur van Bergen op Zoom, Meesterknaap van Holland en Hoogheemraad van Delftland. Hij was gehuwd met Geertruid Pieterson, die hem drie zonen schonk, die volgen, eene dochter, die ongehuwd overleed, en eene andere, Geertruid Johanna Quirina, die gehuwd was met Arnold Joost van Keppel, graaf van Albemarle enz. Adam van der Duyn overleed den 18^{den} December 1693.

Zie van Leeuwen, *Bat. Ill.* bl. 943; Hoogstraten, *Woordenb.* D. IV. bl. 47, 224, die zich beiden in de opgave van zijne kinderen vergissen; Luiscius, *Woordenb.* D. IV. bl. 229; Kok, *Vaderl. wovrdenb.* D. XIII. bl. 35; Ferwerda, *Adellijk en aanzienlijk wapenb. van de* 7 *prov.*; Bosscha, *Neërl. Held. te Land*, D. II. bl. 191, 220, 255, 587, *Bijl.* bl. 2. 9.

[Nicolaas van der Duyn]

DUYN (NICOLAAS VAN DER), oudste zoon van den voorgaande, werd geboren in 1678, was mede kwartiermeester-Generaal, Generaal-Majoor van de kavallerie en Kolonel van een regiment te paard. In den slag bij Ramelies werd hij, in een oogenblik van verwarring, krijgsgevangen gemaakt. Bij Anthonia Jacquelina Hesselt van Dinter was hij vader van twee zonen, beiden op het veld van eer gestorven; als Jacob Hendrik van der Duyn, Heer van 's Gravemoer, gesneuveld als kornet van de garde in den slag bij Rocoux den 11den October 1746, en Willem Adam van der Duyn, als Luitenant-Kolonel van het regiment garde dragonders gebleven in den slag bij Lafeld den 2den Julij 1747.

Behalve dezen verwekte hij drie dochters, waarvan twee ongehuwd overleden en de derde, Maria Wilhelmina, echtgenoot was van Mr. Mattheus Lestevenon, Heer van Berkenrode en Strijen, Ambassadeur in Frankrijk. Nicolaas van der Duyn overleed den 29sten Mei 1728, en zijne weduwe hertrouwde met den Luitenant-Generaal Joan Carel Smissaert.

Zie *Europ. Mercurius*, Julij 1747, bl. 50; Luiscius, *Woordenb.* D. IV. bl. 229; Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XIII. bl. 35; Bosscha, *Neerl. Held. te Land.* D. II. bl. 612, aldaar verkeerdelijk Arnold Joost genaamd, en 587, uit medegedeelde familieberigten aangevuld.

[Adam Adriaan van der Duyn]

DUYN (ADAM ADRIAAN VAN DER), Heer van 's Gravemoer en Benthorn, tweede zoon van Adam van der Duyn en Geertruid Pieterson, was Kolonel en Gouverneur van Willemstad, de Klundert en onderhoorige forten; voorts gecommitteerde Raad, Luitenant-houtvester van Holland, Groot zegelbewaarder en Stadhouder van de leenen. Hij werd in

1734 lid van den Raad van State, was van 1721 tot 1740 Hoogheemraad van Delftland en werd den 15den November 1724 beschreven in de Ridderschap en Edelen van Holland. Door zijn huwlijk met Anna Maria van Dorp, erfdochter van Karel Philips van Dorp, Heer van Maasdam, kwam die heerlijkheid in het geslacht van van der Duyn. Hij verwekte bij haar twee zonen die later volgen. Hij overleed den 22sten November 1753, en na zijn dood werd op hem eene lijkrede gehouden, door Johannes Balthazar Bennet, die met regt aangehaald wordt als een voorbeeld van kanselontluistering in de achttiende eeuw.

Zie Luiscius, *Woordenb.* D. IV. bl. 229; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. XVIII bl. 297; Kok, *Vaderl. woordenb.* D. XII. bl. 36; Bosscha, *Neerl. Held. te Land*, D. II. bl. 587; Collot d'Escury, *Holl. Roem*, D. IV. St. II. bl. 748-750 en een uittreksel uit de bewuste lijkrede in het 2de deel, bl. 316-317 van dit *Woordenboek*.

[Philip van der Duyn]

DUYN (PHILIP VAN DER), jongste zoon van Adam van der Duyn en Geertruid Pieterson, geboren in 1687, werd den 9den Maart 1725 Kolonel van de dragonders, den 11den Maart 1727 Brigadier, den 12den Julij 1737 Kolonel van de garde, in 1754 Gouverneur van Breda, voorts Commandeur van Venlo en Luitenant-Generaal der kavallerie. Hij verdedigde in 1746 de stad Brussel tegen de Franschen, werd, ondanks zijne kloekmoedige tegenstand, daarover zeer miskend, doch in latere dagen van alle smaad ontheven en zijne verdiensten op regten prijs gesteld. Hij is den 26sten Mei 1756 ongehuwd overleden.

Zie Kok, *Vaderl. woordenb.* D. XIII, bl. 37; van Wijn, *Bijv. en Aant. op Wagenaar*, D. XX. bl 17; Bosscha, *Neerl. Held. te Land.* D. II. bl. 586-592, *Bijv en Verb* bl. 28, 29, uit medegedeelde berigten aangevuld.

[Adam Philips van der Duyn]

DUYN (ADAM PHILIPS VAN DER), Heer van 's Gravenmoer en Maasdam, oudste zoon van Adam Adriaan van der Duyn, voornoemd, en Anna Maria van Dorp, werd den 15den Junij 1716 geboren, den 12den Augustus 1734 aangesteld tot Luitenant-Kolonel bij de gardes te paard, en in 1737 tot Hoogheemraad van Rijnland. Slechts weinige weken was hij gehuwd geweest met Geertruid Schepers, wier vader Burgemeester van Rotterdam was, toen hij te Voorschoten den 10den Augustus 1739 overleed. Zijne weduwe hertrouwde met Jacob van Utenhove, Heer van Bottensteyn en Ameliswaard, beschreven in de Ridderschap van Utrecht.

Zie Kok, *Vaderl. woordenb.* D. XIII. bl. 36, uit medegedoelde familieberigten aangevuld.

[Aarnoud Joost van der Duyn]

DUYN (AARNOUD JOOST VAN DER), Heer van 's Gravemoer, Maasdam, Inklenoort en Benthorn, broeder van den voorgaande,

geboren den 18den Januarij 1718, werd den 2den November 1748 Luitenant-Generaal van de kavallerie, den 10den Mei 1771 Generaal, en was van dat jaar tot 1785 Gouverneur van Breda. Voorts was hij in 1751 beschreven in de Ridderschap en Edelen van Holland en later benoemd tot Luitenant-houtvester en meestersknaap van Holland. Hij huwde in 1742 Anna Margaretha van Aerssen van Sommelsdijk, dochter van François, Heer van Sommelsdijk en van Maria van Aerssen van Wernhout, en weduwe van Philippe de Joncourt, Marquis de Villarnoue. Hij stierf te Breda den 28sten September 1785 en verwekte drie zonen, die volgen, en twee dochters, waarvan eene, genaamd Anne, trouwde met Alexander, Graaf van Bylandt, en de andere, Cornelia Anna Margaretha, echtgenoote was van Gerard Arnout Baron Taets van Amerongen, Heer van Schalkwijk.

Zie Kok, *Vaderl. Woordenb.* D. XIII. bl. 36, 37, uit medegedeelde familieberigten bijeengebragt.

[Adam François van der Duyn]

DUYN (ADAM FRANÇOIS VAN DER), Heer van 's Gravemoer, Maasdam, Benthorn en Inklenoort, oudste zoon van den voorgaande, geboren te 's Hage den 16den Augustus 1745, was Hoogheemraad van Delftland, en nam als Generaal-Majoor een belangrijk aandeel aan den Posten-oorlog in Vlaanderen in 1793. Onder anderen werd hij in den slag bij Menen met eene belangrijke zending belast, doch werd daarbij zwaar gekwetst en gevangen genomen, en stierf hij, aan de gevolgen zijner bekomene wonden, te Rijssel in November 1793.

Zie Bosscha, *Neerl. Ileld. te Land.* D. II. bl. 49, 57, 61, 67, 77, uit medegedeelde familieberigten aangevuld.

[Willem van der Duyn]

DUYN (WILLEM VAN DER), Heer van 's Gravemoer en Maasdam, broeder van den voorgaande, geboren den 7den November 1750, was Hoogheemraad van Rijnland, verliet in 1795 de dienst als Generaal-Majoor, werd Kamerheer van Prins Willem V en trad in 1800 in Engelsche dienst als Generaal-Majoor en later als Luitenant-Generaal. Hij was in 1770 gehuwd met Magdalena Elisabeth Baronnesse van Lijnden, dochter van Casper van Lijnden, Heer van de Park, en van Elisabeth Baronnesse van den Boetzelaar. Hij was grootkruis van den Beijerschen Leeuw, en stierf te 's Gravenhage in September 1813. Zijn oudste zoon volgt later.

Uit medegedeelde familieberigten bijeengebragt.

[Willem Hendrik van der Duyn]

DUYN (WILLEM HENDRIK VAN DER), broeder van de beide voorgaanden, geboren den 2den Augustus 1755, was Kamerheer van den Prins van Oranje. Hij werd den 24sten Maart 1778 Kolonel van de Kavallerie en den 18den Julij 1793 Generaal-Majoor. In laatstgenoemd jaar nam hij een belangrijk aandeel aan den Posten-oorlog in

Vlaanderen, en verwierf zich eenen onsterfelijken roem door de dappere verdediging van Sluis in

Vlaanderen in 1795. Na Neêrlands herstelling werd hij den 27sten October 1814 benoemd tot Luitenant-Generaal en Provincialen Kommandant te Luik. Hij werd, bij besluit van den 28sten Augustus 1814, geadmitteerd in de Ridderschap van Holland, en was in 1789 gehuwd met Susanna Jacoba Josina Gravin van Bylandt, dochter van Hendrik Willem van Bylandt, Heer van Spaldorp, en van Anna Cornelia van Neck. Hij overleed te 's Hage in Augustus 1832.

Zie de Jonge, *Geschied. van het Nederl. Zeewez.* D. VI. St. I. bl. 489; Bosscha, *Neêrl. Held. te land*, D. III. bl. 59, 106-112; uit medegedeelde familieberigten aangevuld.

[Adam François Jules Armand Graaf van der Duyn van Maasdam]

DUYN VAN MAASDAM (ADAM FRANÇOIS JULES ARMAND Graaf VAN DER), zoon van Willem Baron van der Duyn voornoemd en van Magdalena Elisabeth Baronnesse van Lijnden, werd op den 13den April 1771 te Deventer, waar zijn vader, die anders gewoonlijk te 's Hage woonde, toen in garnizoen was, geboren. Hij trad op jeugdigen leeftijd in de krijgsdienst, en was reeds op zeventienjarigen leeftijd Vaandrig bij het regement Hollandsche gardes. In 1789 werd hij lid der Ridderschap van Holland, in wier vergaderingen hij, hoe jong ook, soms groote blijken van zelfstandigheid gaf.

Een tegenzin in de krijgsdienst hebbende, begaf van der Duyn zich op twintigjarigen ouderdom naar de Leidsche Hoogeschool, waar hij reeds den 23sten Julij 1791 den graad van Doctor in de beide Regten verkreeg, na de verdediging van een proefschrift: *de Foederibus Batavorum bellicis* (Lugd. Bat. 1791. 4o.). Hij vestigde zich hierop te 's Gravenhage, werd Baljuw en Dijkgraaf van Woudrichem en in 1793 geplaatst bij het Hof van Mevrouw de Erfprinses van Oranje. In die betrekking bleef hij tot aan de omwenteling van 1795, toen het vorstelijk gezin genoodzaakt was naar Engeland te vlugten. Van der Duyn bleef in het vaderland, maar vestigde zich te Utrecht, en woonde daar ambteloos tot 1812, toen familieaangelegenheden oorzaak waren dat hij zijne woonplaats op nieuw te 's Gravenhage vestigde.

Toen in 1813 de omwenteling aanbrak, en tegelijk de morgen onzer vernieuwde vrijheid, was van der Duyn een der eersten die zich in die hagchelijke dagen aan het bestuur stelde. Met van Hogendorp en den Graaf van Limburg Stirum vormde hij toen het edele Driemanschap, dat goed en bloed voor de bevrijding des vaderlands in de waagschaal stelde, en de terugroeping van den Prins van Oranje bewerkstelligde. Vóór diens komst hadden zij twee vergaderingen der Staten-Generaal bijeengeroepen, die evenwel uiteen gingen, zonder een werkelijk deel aan de omwenteling te willen nemen. Hierop namen zij zelven den last van het bewind, in naam des Prinsen van Oranje, op hunne schouders, en kondigden den 21sten November eene Proclamatie af, om het volk met hun besluit bekend

te maken. Het is in weinige regels niet te vermelden wat v a n d e r D u y n in die dagen heeft tot stand gebragt. Nederland, zoo innig aan het geliefd vorstenhuis verbonden, kan nooit genoeg op prijs stellen wat toen door hem is verrigt, en dat vorstenhuis zelf zal het steeds moeten erkennen, dat, gelijk Koning W i l l e m I eens sprak, v a n d e r D u y n een van het edel Driemanschap was aan hetwelk het te danken heeft op Nederlandschen grond te staan en te gebieden over een Natie, die het hoogacht en lief heeft.

Toen de Prins van Oranje de regering aanvaard had, werd v a n d e r D u y n tot lid van den Raad van State benoemd. Kort hierop nam hij, bij afwezigheid van v a n H o g e n d o r p , de betrekking van Secretaris voor de buitenlandsche zaken waar, en vertrok daarna met eene diplomatieke zending naar Londen, alwaar hij in het laatst van Maart 1814 plegtig ten hove ontvangen werd. In 1815, tijdens onze vereeniging met Belgie, maakte hij deel uit van de Commissie tot de herziening van de grondwet voor de Vereenigde Nederlanden, en woonde als lid van de dubbele Kamer der Staten-Generaal, voor Holland, de beraadslagingen bij, die over die grondwet te Brussel gehouden werden, Na hare aanneming werd hij in zijnen post van lid van den Raad van State bevestigd, in September van Baron tot den Gravenstand verheven, en tot belooning zijner veelzijdige diensten tot grootkruis der Orde van den Nederlandschen Leeuw benoemd.

Bij de herstelling der Leidsche Hoogeschool in het laatst van 1815, werd aan v a n d e r D u y n 's liefde voor de wetenschappen eene waardige hulde toegebragt. Hij werd tot Curator dier Hoogeschool en tevens tot Voorzitter van het collegie van Curatoren verkozen. Op den 4^{den} December 1817 werd hij benoemd tot Gouverneur van Zuid-Holland, nam gedurende ruim zes en twintig jaren die hooge waardigheid met onvermoeiden ijver waar, en zag zich, bij gelegenheid van de vijf en twintigjarige gedachtenisviering van de aanvaarding dier betrekking, vereerd door de Staten van Zuidholland, die hem door eene commissie plegtig hunne deelneming en erkentelijkheid deden betuigen, en hem eenen zilveren beker en eenen gouden gedenkpenning deden ter hand stellen. Niet lang daarna, in Februarij 1844, vroeg en ontving v a n d e r D u y n zijn eervol ontslag, nadat het den Koning behaagd had, hem, eenige dagen te voren, tot Opperhofmaarschalk te benoemen.

Nog eenmaal, en wel toen hij reeds in ziekelijken toestand verkeerde, werd v a n d e r D u y n tot eene belangrijke taak geroepen. Hij toch stond reeds voor lang bekend als den man, die eene ruime herziening der grondwet wenschelijk achtte. Na de belangrijke gebeurtenissen in 1848 kwam hij voor dat gevoelen openlijk uit, en bood de regering aan om haar daarbij te ondersteunen. Hij zag zich ten gevolge daarvan tot lid van

de Eerste Kamer der Staten-Generaal benoemd, en schonk zijne stem aan de wetten die tot herziening der grondwet strekken moesten. Na den afloop daarvan onthield hij zich verder van alle aangelegenheden, behalve dat hij nog eenmaal in de vergadering der Ridderschap van Zuidholland het Voorzitterschap bekleedde. Kort daarop werd hij door eene hevige ziekte aangetast, die een einde aan zijn nuttig en werkzaam leven maakte. Hij overleed op den 19^{den} December 1848 te 's Hage, en terwijl Ds. Ruitenschild, in eenvoudige maar roerende taal, hulde deed aan zijne verdiensten, gaf eene onafzienbare menigte, die daarbij tegenwoordig was, luide hare droefheid te kennen over het verlies van een man, aan wien Nederland, naast God, voor een goed deel zijne onafhankelijkheid te danken heeft,

Van der Duyn was den 7^{den} Julij 1799 gehuwd met Frederica Maria Isabella Benjamina Baronnesse van der Capellen, dochter van Alexander Philip Baron van der Capellen, Heer van Berkenwoude, en Maria Taets van Amerongen. Zij schonk hem vier kinderen. De afbeelding van van der Duyn ziet het licht. Zijne *Gedenkschriften* zijn met die van zijn schoonbroeder, boezemvriend en geestverwant, Godard Alexander Gerard Philip Baron van der Capellen bijeenverzameld, gerangschikt en uitgegeven door den Baron C.F. Sirtema van Grovestins ('s Hage, 1857. 8°). Behalve de genoemde onderscheidingen was van der Duyn Ridder grootkruis van de Wurtembergsche Kroon en van de St. Alexander Newsky's orde, terwijl de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden er prijs op stelde hem, den voorstander en begunstiger der wetenschappen, onder hare leden te mogen tellen, en het Genootschap: *Kunstliefde spaart geen vlijt* (later de 's Gravenhaagsche Afdeeling der Hollandsche Maatschappij van Fraaije Kunsten en Wetenschappen) hem tot honorair lid verkoos.

Zie H. Bosscha, *Geschiedenis der Staatsomwenteling*, D. I. bl. 142-159, met portret; Konijnenburg, *Nationaal Gedenkb.* bl. 123, 128, 130, met portret; van der Palm, *Gedenkschrift van Nederlands herstelling*, bl. 102, 103; Siegenbeek, *Geschied. der Leidsche Hoogesch.* D. I. bl. 400, 419, *Toev. en Bijl.* bl. 37; van der Aa, *Herinner.* D. II. bl. 235; *Onze Tijd*, D. II. bl. 320-326, met portret; Mr. J.C. de Jonge, in *Hand. der jaarl. Algem. Vergad. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leiden*, 1849, bl. 80-88; Muller, *Cat. van Portrett.* bl. 75; uit medegedeelde familieberigten aangevuld.

[G. van Duynen]

DUYNEN (G. VAN), lid van de Haagsche Confrerie-kamer van Pictura, was waarschijnlijk een liefhebber in de kunst en is te 's Hage vóór 1673 overleden.

Zie Kramm, *Lev. en werk. der Kunstsch.*

[Isaac van Duynen]

DUYNEN (ISAAC VAN), welligt een zoon van den voorgaande, werd volgens sommigen te Antwerpen, volgens anderen te Dordrecht geboren. Hij was een verdienstelijk schilder van stillevens met zee- en riviervisschen, en zijne stukken werden

goed betaald en door de liefhebbers, om het fraai geschilderde en natuurlijke der afbeelding, zeer gezocht. In 1664 woonde hij te 's Gravenhage, daar hij toen als medelid in de kamer van Pictura aldaar voorkomt. Men meent dat hij daar in 1688 of 1689 overleden is.

Zie I m m e r z e e l , *Lev. en werk. der Kunstsch.*; K r a m m , *Lev. en werk. der Kunstsch*.

[Andries Duyrcant]

DUYRCANT (ANDRIES). Zie DUIRKANT (ANDRIES).

[P.A. Duyrkant]

DUYRKANT (P.A.). Zie DUIRKANT (P.A.)

[R.B. Duyschot]

DUYSCHOT (R.B.) was een beroemd orgelmaker. Hij vervaardigde in 1666 een derde klavier met dertien registers voor het groote orgel in de Nieuwe kerk te Amsterdam, hetwelk daardoor 43 registers, 3 manualen en pedaal heeft. Van 1683 tot 1686 bouwde hij het geheele voortreffelijke werk in de Wester kerk, aldaar met 38 registers, 3 manualen en pedaal met 8 blaasbalgen. Zijn zoon volgt:

Zie G e r b e r , *Lexicon der Tonkunst*.

[Jan Duyschot]

DUYSCHOT (JAN), zoon van den voorgaande, was mede een beroemd orgelmaker, die in Holland woonde en vervaardigde:

Een achtvoets-werk van 18 registers, 2 manualen en pedaal, in de Fransche kerk te Delft, 1696.

Een zestien-voets-werk van 35 registers, 3 manualen en aangehangen pedaal, in de Nieuwe kerk te 's Gravenhage, 1702.

Een nieuw rugpositief van 11 registers, te 's Hage in de Fransche kerk, 1711.

Een achtvoets-werk van 13 registers, 2 manualen en aangehangen pedaal, in de Hervormde kerk te Zaandam, 1712.

Zie G e r b e r , *Lexicon der Tonkunst*.

[Theodorus Duysel]

DUYSEL (THEODORUS) was een vermaard kunstliefhebber te Amsterdam, die aldaar in 1784 overleed. Zijne afbeelding ziet het licht.

Zie M u l l e r , *Cat. van Portrett*. bl. 75.

[Godefridus Duysendpond]

DUYSENDPOND (GODEFRIDUS) is de vervaardiger van eenige onuitgegevene Rijmwerken, waarvan de tegenwoordige bezitter onbekend is.

Zie v a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van Ned. Dichters*, D. II. bl. 60.

[Henricus Duysendpond]

DUYSENDPOND (HENRICUS), predikant te Ooster- en Westerblokker, was een broeder van den voorgaande en tevens dichter, blijkens zijne:

Blocker's speel-uren, *zijnde een korte Uytbreydinge over eenige uytgeleezene Bijbelstoffen*, *in Nederduytsche zangmaat nedergesteld*. Enkh. 1752, 4°. 2de druk.

Ook schreef hij:

Eerste predicatiën der Bethlemitische Herderen. 12°.

Zie *Boekz. der gel. wereld*, 1752, *b.* bl. 487; v a n A b k o n d e , *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. III. V; v a n d o r A a , *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 59.

[Cornelis Claeszoon Duysent]

DUYSENT (CORNELIS CLAESZOON) was een kunstgraveur, die in de eerste helft der zeventiende eeuw bloeide. Er is slechts zeer weinig van zijn werk bekend. Zijn naam wordt ook D u y s e n d of D u s e n d gespeld gevonden.

Zie K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Dirck Jansse Duysent]

DUYSENT (DIRCK JANSSE) was een koopvaardij-kapitein die in 1665 het bevel voerde over het schip *de Drie Koningen* van 30 stukken met 110 man, om de Engelschen in de Middelandsche zee afbreuk te doen. Hij lag met J a c o b P i e t e r s e T w i s k , die het bevel had op den *Grooten St. Joris*, in de haven van Puerto de Santa Maria, eene stad gelegen in Andalusië tegenover Cadix. Op het berigt dat een Engelsch schip van oorlog, *de Kroon* genaamd, met 48 stukken en 250 man, van Tanger komende, de haven naderde, besloten zij, ofschoon veel minder sterk dan den vijand, uit te loopen, den Brit op te zoeken en te bevechten. Maar T w i s k het Engelsche schip den pas willende afsnijden, vervalt op eene klip en raakt vast, waardoor aan D u y s e n t alleen de keus overblijft, of om schandelijk te vlugten, of moedig den overmagtigen vijand aan te tasten. Hij besluit tot het laatste, en heeft het geluk den vijandigen bodem zoodanig te beschieten, dat deszelfs bevelhebber in het holle van den nacht een stilstand van wapenen vraagt, en in plaats van het gevecht te hervatten, schandelijk de vlugt neemt. De eer van den staat werd door het dapper gedrag van D u y s e n t gehandhaafd, doch ten koste van zijn leven, daar hij met zijnen luitenant en ettelijke onderofficieren en matrozen gedurende het gevecht sneuvelde. De zich te Cadix bevindende Nederlanders schonken aan zijne dochter eenen gouden keten, als eene hulde aan de nagedachtenis van haren vader en tot vereeuwiging van zijn moedig bedrijf.

Zie d e J o n g e , *Geschied. van het Ned. Zeew.* D. II. St. II. bl. 241. 242.

[Nicolaas Duysentdaelders]

DUYSENTDAELDERS (NICOLAAS), Amsterdamsch Regtsgeleerde, die de keuren en costuimen van Amsterdam voor het eerst rangschikte en uitgaf; hij was voorvader van B i l d e r d i j k , wiens moeder D u y s e n t a e l d e r s heette. Hij schreef:

Observationes ad Leges, *Statuta Consuetudinesque Amstelodamenses*, Amst. 1662. 4°.

Noten op de ordonnantie en manier van procederen voor het Gerecht van Amsterdam, Amst. 1659. 8°.

Zie v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. III; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.* D. II. bl. 135.

[Claas Duyst]

DUYST (CLAAS), I J s b r a n d s zoon, was in 1431 Schepen der stad Delft, toen er nog van geene Burgemeesters op de Regeringslijsten aldaar sprake was.

Hij schijnt door bekwaamheid te hebben uitgemunt; wij vinden vermeld dat hij in 1441 naar Koppenhagen gezonden werd om een bestand te sluiten. Bij Filips van Bourgondië stond hij in groot vertrouwen en achting.

Zie Scheltema, *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 311.

[Adriaan Duyst]

DUYST (ADRIAAN) werd in 1575 met andere staatsmannen aangesteld tot lid van den toen ingestelden Landraad over Holland.

Zie Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. VII. bl. 23.

[Hendrik Duyst]

DUYST (HENDRIK), woonde te Delft, was Leenman van den Koning van Spanje en behoorde tot hen die in 1567 voor Commissarissen van den Hove zijn gedagvaard en gecompareerd tot aflegging van den gerequireerden Eed van trouw aan den Koning. Hij werd in 1572 benoemd tot lid van den Raad, die nevens den Prins van Oranje de zaken van Staat en Oorlog besturen zou. In 1575 werd hem met anderen door den Staat den vereerende last opgedragen, om eene nieuwe regeling op de regering van Holland te ontwerpen, en hij zag zich in dat zelfde jaar vereerd met het lidmaatschap van den toen ingestelden landraad over Holland. Hij was gehuwd met Margaretha Uitenbroek. Hun zoon volgt.

Zie Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. VI. bl. 399, D. VII. bl. 16, 23; d'Yvoy van Mijdrecht, *Verb. en Smeekschr. der Edel.* bl. 58.

[Jan Duyst van Voorhout]

DUYST VAN VOORHOUT (JAN), zoon van den voorgaande, geboren te Delft in 1582. In den jare 1614 tot lid der vroedschap van zijne geboorteplaats gekozen, moest hij bij de verandering in 1618 zijne plaats verlaten, en zag zich met nog dertien anderen door Maurits ontslagen. Hij werd in 1626 op nieuw ingekozen en behartigde steeds met ijver en trouw de belangen der stad. In 1650 was hij Burgermeester van Delft en lid van gecommitteerde Raden. Als zoodanig had hij zich den haat van Prins Willem II op den hals gehaald, omdat hij, bij de beruchte zending aan de Hollandsche steden, te Delft niet naar zijn genoegen ontvangen was. Het gevolg hiervan was, dat hij, met nog vijf andere leden der Staatsvergadering, op den 30sten Julij van genoemd jaar voor den Prins werd ontboden, in zijn paleis gevangen genomen en den volgenden dag naar Loevenstein vervoerd werd. Hier bleef hij gevangen tot den 15^{den} Augustus en werd toen op rekwest ontslagen, onder voorwaarde en belofte dat hij zich verder van de regering onthouden zou. De dood van den Prins ontsloeg hem weldra van die belofte, en hij werd in zijne waardigheid hersteld. Zijne mederegenten staafden zijne eer door eene openlijke verklaring. Tot 1652 bleef hij in de regering en overleed in 1666, na verschillende andere ambten met groote bekwaamheid en trouw bediend te hebben. Hij was gehuwd met Geertruida van der Burch.

Zie *Lev. van Willem den II*, D. II. bl. 616, 633, 693, 694; W a g e n a a r , *Vaderl. Hist.* D. XII. bl. 90, 92, 109, 127, 194; v a n W i j n , *Nalezingen*, D. I. Bijl. B. bl. 20; S c h e l t e m a , *Staatk. Nederl.* D. I. bl. 311, 312, D. II. bl. 579; *Kron. van het Hist. Genootsch. te Utr.* D. VIII. bl. 430.

[Maria Duyst van Voorhout]

DUYST VAN VOORHOUT (MARIA), geboren te Delft op den 22sten Januarij 1662, dochter van H e n d r i k J o h a n s z . D u y s t v a n V o o r h o u t , veertig-raad en Burgemeester van Delft. Tweemaal was zij gehuwd; eerst in 1681 tot 1683 met Mr. D i r k v a n H o o g e v e e n , veertig-raad van Delft, en daarna, in 1685, met F r e d e r i k A d r i a a n Baron v a n R e e d e vrijheer van Renswoude en Emmikhuizen. Deze werd bijna tachtig jaren oud, en stelde zijne vrouw als erfgename van al zijne bezittingen aan. Daar zij geene kinderen had, kon zij het plan ten uitvoer brengen, waartoe naar hare eigene getuigenis de studie van wis- en natuurkunde aanleiding had gegeven, welker beoefening door eene briefwisseling met den beroemden L e e u w e n h o e k werd levendig gehouden.

Na legaten aan hare betrekkingen en andere personen, ook aan de Waalsche kerk, armen en vooral aan de armenscholen te Delft te hebben gemaakt, stelde zij als de laatste van haar geslacht tot hare eenige en algemeene erfgenamen aan het ambachtskinderhuis te Utrecht, en de weeshuizen te Delft en in den Haag, ieder voor een derde gedeelte, beloopende elk derde gedeelte ruim vijf tonnen gouds, welke beschikking door haren dood in 92jarigen ouderdom op den 26sten April 1754 bekrachtigd is.

De voorwaarde, waaronder deze making geschiedde, was het wetenschappelijk opleiden van uitstekende jongelieden uit de genoemde stichtingen in afzonderlijke gebouwen en onder een afzonderlijk beheer, en voornamelijk om, zoo als het testament luidde, hen aan te sporen, hetzij in de mathesis, teekenen of schilderkunst, beeldhouwen of beeldsnijden, oefeningen in zware dijkagiën tot behouding van ons land tegen zware overstroomingen van het water, of dergelijke libre kunsten. Tot dat einde werd eerlang te Utrecht naast het ambachts-kinderhuis een deftig gebouw opgetrokken, en de stichting der vrouwe van Renswoude, waaraan zoo menig genie zijne ontwikkeling te danken had, was daar.

Honderd jaren na de daarstelling van deze inrigting, eenig in haar soort, werd op den 23sten Mei 1856 het eerste eeuwfeest te Utrecht gevierd, en bij die gelegenheid, op last van heeren Regenten, eenen grooten gedenkpenning geslagen, door den graveur D. v a n d e r K e l l e n vervaardigd, die aan de voorzijde vertoont het borstbeeld, en face, der stichteres, binnen dit randschrift: MARIA DUYST VAN VOORHOUT, DOUAIRE VAN REEDE VAN RENSWOUDE, GEB. 22 JAN. 1662, OVERL. 26 APRIL 1754. De keerzijde vertoont een schild op een sierlijk voetstuk met bloemkransen getooid en door drie naakte kinder-

tjes gehouden, welke de wapenschilden van Utrecht, Delft en 's Gravenhage dragen. Op het schild leest men: OP HET EERSTE EEUWFEEST DER FUNDATIE VAN RENSWOUDE, GEVIERD TE UTRECHT 23 MEI 1856.

Voor het fundatiehuis te Delft zijn te lezen de volgende regels:

Hier leeft M a r i a D u y s t onsterfelijk d o o r haar sterven;
Dees stichting was haar wil; zij heeft een schat doen erven.
Waar uyt de nijvre Wees, om vlug verstand geëerd,
Hier afgezondert leeft en vrije kunsten leerd.
Dus doet zij langs het spoor der wiskunst de armoê streeven
Naar 't merg der wetenschap, om tot 's lands nut te leeven.

Zie T i m a r e t e n , *Verz. van Gedenkst.* D. I. bl. 115; S t u a r t , *Vaderl. Hist.* D. I. bl. 148-150, met haar portret door P. v a n S e n u s ; *Algem. Konst. en Letterb.* 1857. bl. 273, 315.

[W.C. Duyster]

DUYSTER (W.C.) was een verdienstelijk portretschilder, van wien evenwel weinig bekend is, en wiens naam op onderscheidene wijzen, zoo als D e u s t e r en D e y s t e r gespeld wordt gevonden.

Zie K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch.* D. II. bl. 336, 387.

[Abraham Duysterloo]

DUYSTERLOO (ABRAHAM) schreef:

Texten der Heylige Schrift, *ten dienste die begeerig zijn om belijdenisse des geloofs te doen*, Amst. 8°.

Kort onderwijs in de geloofsleer der Hervormde kerk, *voor aankomende ledematen*, *geschikt na de order der Heidelbergsche Catechismus*, Amst. 1748. 8°. 2de druk ald. 1755. 4°.

Schets der heilige godgeleerdheid, Amst. 1748. 8°.

Catechismus, *of onderwijs in de christelijke leere met bijgevoegde texten der Heilige schrift*, Amst. 1748. 8°.

Hij vervaardigde ook eene *Rouwklaqt op het voor gansch Nederland smertelijk overlijden van Zijne Doorluchtige Hoogheyd Willem Carel Hendrik Friso*, geplaatst in het *Aanhangsel op de dichtkundige Cypressenbladen*.

Zie v a n A b k o u d e , *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I. IV. VI.; v a n d e r A a , *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 60.

[J. van Duystern]

DUYSTERN (J. VAN) was een zeer goed landschapschilder die omstreeks het midden der zeventiende eeuw leefde, doch van wien verder niets bekend is.

Zie K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Christiaan Salomon Duytsch]

DUYTSCH (CHRISTIAAN SALOMON) was een Hongaarsche Jood, geboren in 1734, die door zeer opmerkelijke wegen tot de erkentenis van Christus gebragt en naderhand in 1777 predikant geworden is te Mijdrecht. Van dezen gemoedelijken en ijverigen man, wiens afbeelding het licht ziet, en wiens zoon G i j s b e r t A l b e r t D u y t s c h in 1797 predikant werd te Moerkapelle en in 1798 te Zoeterwoude, zijn de volgende werken in druk uitgegeven.

Jehovah verheerlijkt door de erkenning van den waren Messias, Amst. 1767. 8°.

De wonderlijke leidinge Gods, *omtrent eenen blinden leidsman der blinden*, *op wegen en paden die hij niet kende*, *door C.S. Duytsch*, *gewezen Joodsch Rabbi*, Amst. 1768. 8°. en *Vervolg der wonderlijke leidinge*, Amst. 1769. 8°.

De Verlossinge Israëls en hunne eeuwige behoudenis, *voorgesteld tot opwekking van het verstrooid Israël*, Amst. 1769. 8°. 2 deelen. Herdrukt en vermeerderd Amst. 1793. 8°. 3 stukken.

Drie Leerredenen, Amst. 1780. 8°.

Hij overleed den 7den November 1795.

Zie A r r e n b e r g , *Naamreg. van Ned. Boek.;* d e J o n g , *Naaml. van Ned. Boek*.; B r a n s , *Kerkreg. der Pred. van Zuidholl.* bl. 63. 93; K o e n e n , *Geschied. der Joden in Nederl.* bl. 268, 269; K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch.* D. II. bl. 387.

[F.E. Duytsch]

DUYTSCH (F.E.) was een teekenaar en graveur, die op het laatst der achttiende eeuw bloeide. Hij vervaardigde ter eere van zijnen vader of bloedverwant, in het vorige artikel genoemd, een grafmonument, als een sarcophaag afgebeeld, met zinnebeeldig bijwerk, waar boven het Alziend Oog.

Zie K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Jan Duyve]

DUYVE (JAN), ook D u i v e , D u i v e n , D u i n e n en D u y f genaamd, werd te Gouda in 1600 geboren, en in het weeshuis aldaar opgevoed. Hij bezocht waarschijnlijk Italie en genoot het onderwijs in de schilderkunst van den kleinzoon van W o u t e r C r a b e t h , mede alzoo geheeten. Hij muntte bijzonder in het schilderen van portretten uit en verdiende daarmede veel geld. Hij overleed plotseling te Gouda in 1649.

Zie W a l v i s , *Beschrijv. van Gouda*, D. I. bl. 334, 335; K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Dirk Duyvel]

DUYVEL (DIRK). Zie DUIVEL (DIRK).

[Jacobus Duyvelandt]

DUYVELANDT (JACOBUS) was een schilder te 's Hage woonachtig, die in 1656 mede oprigter was van de *Nieuwe Kamer van Pictura* aldaar. Hij is in 1660 overleden, doch er is van zijnen arbeid niets bekend.

Zie K r a m m , *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Frans van Duyven]

DUYVEN (FRANS VAN) behoorde in 1566 tot de verbondene Edelen. Er is omtrent hem of zijn geslacht niets met zekerheid bekend.

Zie t e W a t e r , *Verb. der Edel.* D. II. bl. 351, D. IV. bl. 435

[Augustinus Hendrik Duyvensz]

DUYVENSZ (AUGUSTINUS HENDRIK) was in 1782 Burgemeester en Raad te Enkhuizen, en verhief met kracht zijne stem tegen den vrede met Engeland, willende dat de afgevaardigden, die over dien vrede moesten handelen, de vredesvoorslagen eerst aan de goedkeuring van het Fransche Hof zouden onder-

werpen. Zijn voorstel bij den raad niet aangenomen wordende, verzocht hij daarvan aanteekening in de Notulen. Maar ook dit werd hem geweigerd, waarop hij verklaarde een zoodanig gebruik te maken van zijn voorstel, als hij meende noodig te zijn. Eerlang zag dit dan ook in druk het licht, en is in zijn geheel te vinden, met andere stukken daartoe betrekkelijk, in de *Nieuwe Nederlandsche Jaarboeken*, 1782, bl. 428, 587, 855.

In hetzelfde jaar kwam mede door zijn toedoen te Enkhuizen het zoogenaamde Patriottisch Genootschap tot stand, hetwelk zich ten doel stelde om de vervallene vischvangst, koopvaart en handel te Enkhuizen te verbeteren, en hij werd tot voorstander en beschermer van dat Genootschap benoemd. Later, in 1787, wachtte hem eene belangrijker taak, toen hij met anderen verkozen werd tot de commissie, belast met de opstelling van eene Instructie voor den Stadbouder. Deze instructie draagt blijken van kunde, gematigdheid en oplettendheid, en is, ofschoon dezelve door de daarop gevolgde omwenteling buiten gebruik bleef, door den druk bekend gemaakt.

Zie *Vaderl. Hist. ten verv. op Wagenaar*. D. V. bl. 238, 239, 328, D. XV. bl. 280 en volg.

[Duyvenvoorde]

DUYVENVOORDE. Zie de personen van dien naam op DUIVENVOORDE en DUVENVOORDE.

[Bernardus Dwinglo]

DWINGLO (BERNARDUS). Van zijn geboortejaar en zijne ouders schijnt voor alsnog niets bekend te zijn. Waarschijnlijk werd hij in Delft geboren. Daar althans woonde zijn vader in 1620, wiens huis toen werd doorzocht in de hoop er den zoon te vinden. Hij wijdde zich als jongeling aan de godgeleerdheid en volbragt zijne studiën te Leiden, waar hij zich vooral aan Arminius aansloot. In 1608 werd hij predikant te Berkel. Te Leiden, waar men tot verdraagzaamheid neigde, werd hij in Junij 1615, nevens den Contra-Remonstrant Hermannus Cuchlinus van Edam, een zwager van Hommius, als Remonstrant beroepen. Als zoodanig was hij reeds bekend door de medeonderteekening der Remonstrantie van 1610. De bekende Festus Hommius schreef en onderteekende zijn beroepsbrief. Als predikant te Leiden betoonde Dwinglo zich een ijverig voorstander zijner partij, en stelde hij twist- en verdedigingsschriften tegen Smout, Trigland en andere hevige Contra-Remonstranten. Toen de vooruitzigten voor de zijnen al donkerder werden, ging hij met Episcopius en van den Borre (7 Aug. 1618) naar Oldenbarnevelt, die echter weinig raad en hoop kon geven. Zijne positie werd nog moeijelijker sedert de regering te Leiden was veranderd (23 Oct. 1618). Hij onderteekende mede de vertogen der Remonstranten, over het houden der Synode in 1618 bij de Staten ingediend, en nam deel aan de Remonstrantsche Vergadering van den 11^{den} November te Leiden.

Met zijn ambtgenoot en geestverwant Corvinus werd

Dwinglo geciteerd voor de Dordsche Synode. Hij verscheen en stond de anderen, inzonderheid Episcopius, trouw ter zijde in de verdediging hunner zaak. In de 25ste zitting (10 Dec. 1618) las hij het protest der geciteerden voor. Hij onderteekende mede de bedenkingen der Heidelbergsche Catechismus, die in de 39ste zitting werd overgeleverd. Tijdens zijn verblijf te Dordrecht zond hij met Corvinus een vertoog aan den Magistraat van Leiden, om vrijheid voor de broederen te verkrijgen, tot het houden hunner vergaderingen. Op den 2den Paaschdag (1 April 1619) predikte hij voor de Remonstranten te Dordrecht en doopte tevens een kind van Sapma, waarbij Episcopius en Poppius getuigen waren.

Door de Synode veroordeeld beklaagde hij zich in brieven over de onregtvaardige handelwijze der tegenpartij, en later in verschillende geschriften, die voor de kennis van het op de Synode verhandelde van veel belang zijn. Met de andere veroordeelden werd hij den 6den Julij naar Waalwijk vervoerd. Volgens de bekende spotprent: *d' Arminiaensche uytvaert*, zat hij met Pijnakker, Corvinus en Sapma op de tweede wagen. Van de eerste vergadering der gebannenen te Waalwijk was hij Scriba. Spoedig keerde hij heimelijk in het vaderland terug om de broederen te dienen. Dit kon echter niet dan met groot gevaar geschieden. Den 29sten December te Leiden predikende ontkwam hij met groote moeite aan de handen van den ijverigen Schout Mr. Willem de Bont, aan wien hij door een Gentenaar, den bekenden verklikker Jacques de Hecke, was verraden. Opzettelijk stelde hij een vlugschrift om alle Remonstranten voor dien verspieder te waarschuwen. Was het hem weinig vergund de gemeente te Leiden te kunnen bezoeken, in het volgende jaar sprak hij haar schriftelijk toe op den gedenkdag van Leidens ontzet. Ofschoon hij in 1621 niet tot Directeur was verkozen, omdat men zijne weigering vreesde, zoo was hij de directie toch in alles behulpzaam en gedroeg hij zich wakker voor de broederen. Nadat het reeds tweemaal was mislukt wist hij in Julij 1621, met behulp van Blansaert en Parthy, Welsing uit de gevangenis te 's Hage te verlossen. Terwijl hij vaak op onderscheidene plaatsen predikte werden er vele pogingen aangewend om hem in handen te krijgen. Zoo ontkwam hij in Julij 1622 ter naauwernood te Haarlem, waar hij zich in 't geheim bij zijne vrouw bevond, en al zijne boeken en papieren in beslag werden genomen.

Toen in 1623 de noodlottige zamenzwering tegen Maurits werd gesmeed, trachtten zijn zwager David Coorenwinder en Willem van Oldenbarnevelt, Heer van Stoutenburg, hem voor zich te winnen. Dwinglo was echter van alle maatregelen van verzet of oproer ten eenemale afkeerig. Van de plannen der zamenzweerders werd hem dan ook niet de minste opening gedaan, en hij was alzoo niet in staat om den

bedreigden vorst te waarschuwen. Ten onregle wordt hem door den Heer G l a s i u s eenige nalatigheid in deze zaak als misdrijf aangerekend. Doch hoewel onkundig van alles en onschuldig, werd er toch tegen hem, als zijnde in de zaak betrokken geweest, door het hof van Holland eene publicatie uitgevaardigd (11 April 1623), waarbij, behalve de 500 gulden op iederen predikant gesteld, nog 500 gulden werden uitgeloofd aan ieder die hem levend zou vangen. D w i n g l o nam hierop de vlugt; schreef den 30sten October eene korte verklaring zijner onschuld, waarin hij zegt: ‘dat van de conspiratie (hem) noyt de alderminste openinge van iemant ter werelt, door woorden, brieven, teikenen, oft eenigh ander middel en is gedaen, nochte eenigh het minste vermoeden oft nadenken van sulks bij (hem) is geweest,’ en deed in het volgend jaar eene breedvoerige verantwoording in het licht verschijnen.

Na eenigen tijd in Antwerpen vertoefd te hebben ging D w i n g l o naar Holstein. In Mei 1630 poogden de Directeuren hem als predikant te Frederikstadt te vestigen; dit mislukte evenwel, omdat de Stadhouder niet tot hem en hij tot het beroep niet gezind was. De Koning van Denemarken had intusschen vroeger aan de Remonstranten in Glüekstadt en Staden vrije uitoefening van godsdienst aangeboden, en daar in eerstgenoemde stad zich velen zijner geloofsgenooten bevonden, begaf D w i n g l o zich derwaarts en bleef er van 1631-1637. Toen keerde hij, met eene loffelijke getuigenis van de regering dier stad, naar zijn vaderland terug, zette zich gerust te Haarlem neder en verzocht aan de Societeit vrijdom van huishuur. Algemeen geacht, en door niemand ooit vervolgd als deelgenoot aan de beruchte conspiratie, leefde hij hier rustig tot zijnen dood. Naar het schijnt heeft hij nog enkele malen den kansel beklommen. In 1650 verzocht de Vergadering der Broederschap hem R y c k e w a e r t s vervolg op U y t e n b o g a e r t s *Kerckelycke historie* voort te zetten. Zijn sterfjaar is nog onbekend. Eenigen tijd vóór 1660 schijnt hij reeds niet meer in leven geweest te zijn. Hij beoefende de latijnsche dichtkunst blijkens een door hem vervaardigd Latijnsch gedicht ter eere van E p i s c o p i u s, hetwelk gedrukt voorhanden is op de boekerij der Broederschap te Amsterdam,

Van zijne hand zijn de onderstaande geschriften, waarvan de titels naar de voorhanden zijnde exemplaren zijn afgeschreven:

Chrystalynen bril, *tot versterckinge van t' schemerende ghesicht der eenvoudighen*, *die in de huydendaechsche verschillen der religie met onverstant yveren; waerdoor zy claerlick aenschouwen moghen het wederschriftelycke en landverderffelycke ghevoelen Adriani Smoutii*, *en synder medestanderen*, *van dat men de voorstanders en dryvers der vyf articulen*, *mitsgaders die de selfde oordeelen met de waerheyt des christelicken gheloofs*, *en salicheyt der zielen wel te connen bestaen*, *behoort na de wet Mosis met*

de doot te straffen (Prov: XII. 6. Jerem: V. 30, 31.) *Ghedruckt* 1613. 4°.

Protest des autheurs van den Christalynen bril, tegens den gepretendeerden Polyststeen, met ernstighe vermaninghe aen den polyster om voor den dach te komen, en volgens syne aenbiedinghe naer openbaringhe syns naems behoorlyck te verifieren 'tgeen hy den autheur van den Christalynen Bril te laste leydt. (Prov, XXVI. 4. 5). *Tot Rotterdam* 1614. 4°.

Voorbode van de antwoort op seker boecxken, gheintituleert Ontrouwe des valschen waerschouwers, etc., binnen weynich daghen tot Amsterdam wtghegeven. Tot Leyden. 1616. 4°.

(Die *Ontrouwe* enz. was van T r i g l a n d).

Monster van de leere der Amsterdamsche predicanten over de voornaemste poincten, die huydendaechs ghedisputeert werden tusschen de oude rechtgesinde die men Remonstranten ende de nieuwghesinde, die men Contra-Remonstranten noemt, vervat in CLXXIX articulen, ende getrocken wt hare ende bysonder wt Jacobi Triglandii schriften teghen den eerw. Joannem Wtenbogaert, den onpartydighen tot een proeve voorghestelt. Waer by noch syn gevoecht eenige andere nieuwicheden Festi Hommii ende Joannis Polyandri, mede ghetrocken uyt hare schriften; ten dienste van M.J. Brandt, boeckverk: tot Amst:, om by hem behandicht te werden aan den autheur van de mancke ende twistrockenende Staet der voornaemste quaestien enz., onlangs voor hem ghedruckt. Tot Leiden. 1616. 4°.

(Van dien *Staet* enz. werd door sommigen de Leidsche Hoogleeraar P o l y a n d e r als auteur gehouden, ofschoon dit niet bewezen is.)

Nulliteijten, mishandelinghen ende onbillycke proceduren des nationalen Synodi, ghehouden binnen Dordrecht in 1618, 1619. *In 't korte ende rouwe afgheworpen ten dienste ende onderrechtinghe van alle de ware christelycke, doch nu bedruckte ghemeynten, als oock van alle andere goede ende waerheydtlievende ingheseten deser vereenichde Nederlanden.* (Micha VII. 3-6.) *Ghedruckt* 1619. 4°.

Aenspraecke van Bernardus Dwinglo aen de Remonstrans-gesinde ghemeynte ende burgherye der stadt Leyden, over het ontzet derzelfder stede, gedaen op den 3 Oct. 1620. Dienende tot onderwysinghe, vermaninghe ende vertroostinge derselfder, ende alle andere gemeynten in Nederlant, die om belydenisse der waerheyt vervolcht werden. Gedruckt 1620. 4°.

Noodighe ende getrouwe waerschuwinghe aen de Remonstrantsche predicanten, voor de valsche ende bedrieghelycke handelinghe van Jaques van Hecke, ende andere verspieders tot haer ghesonden. (Judas VI. 11). *Int. jaer* 1620. 4°.

Grouwel der verwoestinghe staende in de heylighe plaetse: Dat is, claer ende warachtich verhael van de voornaemste mis-

handelinghen, onbillycke procedueren ende nulliteyten des nationalen Synodi, ghehouden linnen Dordrecht, in 1618, 1619. (Luc. XIX. 4°.) *Ghedruckt MDCXXII*. (Twee deelen.) 4°.

Historisch verhael van 'tghene sich toeghedraeghen heeft binnen Dordrecht, *in de jaeren* 1618 *ende* 1619 enz..... *Gedruckt* 1623. f°.

Burman, *Traj. Erud.*, Foppens, *Bibl. belg.* en anderen schrijven de zamenstelling van dit geschrift alleen aan Uytenbogaert toe. Leydekker, *Eere van de nat. Syn. voorgestaan* enz. vermeldt eene tweede uitgave in 1648 op naam van B (ern.) D (winglo), en Cattenburgh geeft het onder de werken van beiden op. Dwinglo mag Uytenbogaert in de zamenstelling zeer behulpzaam zijn geweest, maar voornamelijk is het toch het werk van den laatsten.

Verantwoordinghe van Bernardus Dwinglo, *ghewesen predicant tot Leyden*, *teghens de publicatie van den raet provinciael in Hollant*, *teghens hem ghedaen op den* 11 *Aprilis* 1623. *Daerin klaerlyck wederleyt wert de valsche beschuldinghe aengaende het beleyden ende aenwenden van verscheyden conspiratien teghen den staet ende regheringhe van Hollant. T' Hantwerpen*. 1624. 4°.

Tweede deel der verantwoordinghe enz. (als het voorg.). *En met eenen beantwoort alles wat diesaengaende in de sententien ende confessien der gheexecuteerde tot synen laste wert ghestelt. T'Hantw.* 1624. 4°.

Predikatie ende meditatie by forme van bid- en danksermoen over den eeuwigduirende vrede, *gepubliceert op den* 5 *Junii* 1648. *Te Amsterdam*. 1649. 4°.

Zie G. Brandt. *Hist. der ref.* D. II. bl. 288, 820, 916; D. III. 45, 136, 161, 196, 201, 211, 245, 246, 250, 279, 548, 696, 714-716, D. IV. 95, 380, 414, 476, 762, 763, 818, 903-906, 1054-1057, 1109; J. Regenboog, *Hist. der Rem.* D. I. bl. 348, D. II. bl. 350, 361; A. à Cattenburgh, *Bibl. Rem.* p. 55-57; *Brieven v. versch. verm. en gel. mannen dezer eeuwe* (Amst. 1662.) D. II. bl. 75; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. X. bl. 412, 451, 472; Kok, *Vaderl. Woordenb.; Archief voor Kerk. geschied. enz. van Nederl.* D. III. bl. 511, 512, 571; van der Hoeven, *tweede Eeuwfeest van het Seminar. der Remonstr.* bl. 89; J. Tideman, *Remonstr. broedersch.* bl. 78, 79, 82, 231, 322, 348; Dezelfde, *Frederikstad en hare Holl. gem.* bl. 4, 35, 36; Muller, *Cat. van Godgel. werk. Supplem.* bl. 67, Dezelfde; *Bibl. van Pamfl.* St. IV. bl. 219, 221, 244, 253, 261.

[van Dijck]

DIJCK (VAN), wiens voornaam onbekend is, doch die door den Heer Kramm vermeld wordt als een kunstgraveur blijkens een door hem gegraveerd portret van Abraham van Brienen, priester te Utrecht. Misschien was hij zelf een Utrechtsch geestelijke, mogelijk wel Adrianus van Dijck, die in 1695 te Delftshaven overleed.

Zie (van Heussen en van Rijn) *Hist. van 't Utr. Bisdom.* D. II. bl. 396; Kramm, *Lev. en werk. der Kunstsch*.

[Abraham van Dijck]

DIJCK (ABRAHAM VAN), ook wel de Alkmaarsche of Hol-

landsche van Dijck genoemd, ter onderscheiding van zijnen naamgenoot Anthonie, die onder de Belgische Kunstenaars te huis behoort, was een bekwaam figuurschilder, wiens werken in de laatste helft der achttiende eeuw, goede prijzen opbragten. Hij bragt zijn leven meestal in Engeland door, en het zal daardoor zijn dat hier te lande zoo weinig werk van hem gevonden wordt, zijne levensbijzonderheden onbekend zijn en hij met andere schilders van dien naam meestal verward is. Van hem zijn de volgende stukken bekend.

Een biddend gezelschap.
De H. Maagd met de H. Joseph en St. Jan.
Een dronke bedelaar.
Een deftig gekleed man in een wijnkelder.
Zie Kramm, *Lev. en werk. der Kunstsch*.

[Agnita van Dijck]

DIJCK (AGNITA VAN) van wie geene levensbijzonderheden bekend zijn, doch die te Rotterdam in het laatst der voorgaande eeuw leefde en eenige zeer verdienstelijke dichtstukken, onder anderen een lierzang *Ter gedachtenis van Abraham Arent van der Meersch*, vervaardigde.

Zie *Lauwerbl. voor de Zonen der Vrijheid*. D. II. bl. 66; Witsen Geysbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 229-231; van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 60, 61.

[Charles van Dijck]

DIJCK (CHARLES VAN), vroeger Majoor van een regiment voetvolk, dat in dienst was der West-Indische Compagnie en in Brazilië gelegen had. In de lente van 1645 werd hij door Dominico Condulmiere, wegens de Republiek van Venetië, aangezocht om krijgsvolk te werven. Hij nam aan 2000 man te leveren, die hij uit verschillende natiën, grootendeels to Amsterdam bijeenbragt. Met dit krijgsvolk trok hij, onder bevel van een Venetiaansch edelman, Niccolo Cornaro geheeten, naar Kandia. Aldaar geraakte hij met de Turken slaags, doch behield de overhand. Door wanbetaling der Venetianen, duurte, gebrek aan levensmiddelen en door de pest, geraakte zijn volk in treurigen toestand, zoodat een groot deel van hetzelve naar den vijand overliep. Dit voorbeeld werd door den kolonel van Dijck met eenige officieren en een zeventigtal der overgeblevene soldaten gevolgd. Op last van den Sultan werden zij naar Constantinopel gevoerd, met onderscheiding en minzaam ontvangen, en gingen, daartoe uitgenoodigd, tot de Mahomedaansche godsdienst over, hoewel van Dijck zulks in den beginne volstandig geweigerd had, doch ook ten laatste voor de verzoeking bezweek. Van zijn verder wedervaren is niets bekend.

Zie de Jonge, *Nederl. en Venet.* bl. 230-232.

[Floris van Dijck]

DIJCK (FLORIS VAN) werd te Haarlem geboren omstreeks 1577, vertoefde vele jaren in Italië, en begaf zich daarna

naar zijne geboorteplaats, waar hij in 1648 overleed. Hij muntte uit in het schilderen van bloemen, fruit en gevogelte.

Zie *Biograph. Univ.* T. VI. p. 372; Kramm, *Lev. en werk. der Kunstsch.* D. II. bl. 407, 808.

[Jacob van Dijck]

DIJCK (JACOB VAN) werd te Haarlem in 1567 geboren. Hij was de zoon van Nicolaas van Dijck, vele jaren kapitein in Nederlandsche dienst en in 1619 als kommandant van de sterkte Crevecoeur overleden. Na tot doctor in de Regten bevorderd te zijn, en te 's Hage een geruimen tijd als advocaat gepraktiseerd te hebben, werd van Dijck door eenige personen naar Zweden gezonden, om hunne belangen aldaar te behartigen. Hij maakte zich daar zoo aangenaam en gezien, dat hij tot hofraad en vervolgens als Zweedsch gezant bij de Staten werd aangesteld. Als zoodanig bewees hij aan Zweden de gewigtigste diensten, en had het geluk in 1614 tusschen Nederland en Zweden een verbond van vriendschap en koophandel te sluiten, waartoe hij in het vorige jaar door zijnen vorst was afgevaardigd. Zijn huis te 's Hage, hetwelk stond in het zuiden van de stad bij het inkomen van Delft; werd onder de rijkste en sierlijkste gebouwen geteld. Hij werd in 1620 door Gustaaf Adolf, Koning van Zweden, tot Ridder verheven en tot Burggraaf van Gothenburg benoemd, alwaar hij in groot aanzien overleden is. De tijd van zijn sterven is niet bekend. Zijne afbeelding, eene teekening in kleuren, kwam voor in de verzameling van portretten van den Heer Frederik Muller.

Van Dijck was een man van uitmuntende eigenschappen, vol liefde tot de wetenschappen en, volgens Braudt, 'een groot lief hebber en recht waardeerder der geleertheyt.' Hij liet zich veel gelegen leggen aan den opbouw der Nederduitsche taal, gelijk blijkt uit de door Petrus Scriverius, zoowel in proza als poëzij, geschrevene voorreden voor de *Nederduitsche Gedichten* van Daniël Heinsius, waarmede hij het werk aan van Dijck opdroeg, en hem daar noemt 'een voedsterheer ende vader der gheleertheyt, om wiens loff ende eer te verbreyden alle kloecke verstanden strijden en 't samenspannen moeten.'

Met Hugo de Groot, Daniël Heinsius, Vondel, Rutgersius en andere beroemde mannen van zijnen tijd leefde hij in vriendschap, en eerstgenoemde wijdde hem een Latijnsch dichtstuk toe. Inzonderheid was de reeds genoemde Scriverius zijn vriend, wien hij met zijnen raad in moeijelijke zaken bijstond, en uitnoodigde om de geschiedenis van de boekdrukkunst nader te onderzoeken en aan het licht te brengen, aan welke uitnoodiging wij Scriverius' *Laurekrans voor Laurens Koster* te danken hebben.

Zie Ampzing; *Beschrijv. der stad Haarl.* bl. 112, 113; Schrevelius, *Beschrijv. van Haarl.* (1754. 4°.) bl. 399; *Gedicht. van Petr. Scriverius*, bl. 29, en diens *Leven* er vóór bl. 17;

Grotius, *Poëmat.* (Lugd. Bat. 1717. 8°.) p. 377; Wagenaar *Vaderl. Hist.* D. X. bl. 66; Koning, *Tafereel der stad Haarl.* D. IV. bl. 21, die verkeerdelijk den sterfdag van van Dijcks vader als den zijnen opgeeft; Vreede, *Nederl. en Zweden*, bl. 29, 45, 76, 111, 180; Lodewijk de Geer, *Eene Bijdr. tot de Handelsgeschied. van Amst.* bl. 21, 129; *de Navorscher*, D. II. bl. 190; Muller, *Cat. van Portrett.; Kron. van het Hist. Gen. te Utr.* D. VIII. bl. 284.

[Jan van Dijck]

DIJCK (JAN VAN), geboren te Utrecht, was een zeer bekwaam beeldhouwer, die op de helft der zestiende eeuw in Belgic bloeide. Hij vervaardigde in 1545 het Okzaal voor de kerk der abdij van Tongerloo in de Kempen.

Zie Kramm. *Lev. en Werk. der Kunstsch.*

[Margaretha of Grietje van Dijck]

DIJCK (MARGARETHA of GRIETJE VAN), geboren te 's Gravenhage, en opgevoed in het weeshuis der Waalsche gemeente te Leiden, maakte zich berugt door hare godsdienstige gevoelens. Zij werd met den bekenden Jacob Verschoor, het hoofd der zoogenaamde Antimonianen, Verschooristen of Hebreeuwen, uit laatstgenoemde stad gebannen, en zette zich te Middelburg neder, alwaar zij in 1697 tegenwoordig was en deel nam aan een openbaar twistgesprek tusschen Nicolaas Schorer en Jacobus Fruytier ter eener, en zij, benevens Jacob Verschoor ter andere zijde. Het blijkt dat reeds vóór 1700 eene scheuring onder hen was ontstaan, en er twee partijen waren aan eene van welke zij aan het hoofd als leeraresse stond, en de vroeger genoemde jufvrouw Dina bij de andere. Zij vertoefde in 1708 te Leiden, en was toen meer met het opkomend Hattemisme ingenomen, en zij viel in het punt der Godheid van Christus de Socinianen bij. Van haar verder levenslot is niet veel bekend. Zij leefde in 1719 te Rotterdam en was tot de Remonstranten overgegaan. Zij schreef:

Korte aanmerkingen over den Brief aan de Galaten, Amst. 1710. 8°.

Huishouding Gods, vergeleken met de huishouding van den aartsvader Abraham, 1716. 3°.

Zelfsbedriegelijkheid. 8°.

Aanmerkingen over 't Evangelium Johannes Cap. 1 *tot* 7. Amst, 1717. 4°. Leiden 1741. 4°.

Zie van Abkoude, *Naamreg. van Ned. Boek.* D. I. St. I. III; Hoogstraten, *Woordenb.;* Ypey, *Geschied. van de Krist. Kerk.* D. VII. bl. 292; Ypey en Dermout, *Geschied. der Herv. Kerk in Nederl.* D. III. *Aant.* bl. 70. 71; Kist en Royaards, *Ned. Arch. voor Kerk. geschied.* D. I. bl. 274, 275, 294, D. VIII. bl. 76, 77, 85.

[Philip van Dijck]

DIJCK (PHILIP VAN). Zie DIJK (PHILIP VAN).

[Coenraedt van Dijcke]

DIJCKE (COENRAEDT VAN) was een weinig beduidend dichter, van wien in druk is uitgegeven:

Victory-toorts aangesteken op de gheluckige overwinninge der stercke stadt Breda: met Godes hulpe verkregen door syne

Doorl. Hoocheydt den Prince van Orangiën den 7 October 1637, 's Hage 1637. plano.

Zie H e r m a n s , *Bijdr. over Noord-Braband*, D. I. bl. 221, 287.

[Herman Jacob Dijckmeester]

DIJCKMEESTER (HERMAN JACOB) werd den 1sten Februarij 1771 te Tiel geboren. Zijn vader was Mr. H e r m a n D i j c k m e e s t e r , destijds president Burgemeester aldaar, en zijne moeder heette C a t h a r i n a P e t r o n e l l a v a n S u c h t e l e n . Hij genoot eene zorgvuldige opvoeding, en werd, na de Latijnsche scholen in zijne vaderstad afgeloopen te hebben, op den 2den April 1788 te Leiden als student in de regten ingeschreven. Na openbare verdediging van zijne *Dissertatio*, *continens quaedam specimina memorabilia*, *in quibus homicidium non praesumitur dolo commissum*, verkreeg hij op den 28sten Junij 1793 den graad van Doctor in de beide Regten, en zette zich nu, ter uitoefening der Regtsgeleerde praktijk, te Nijmegen neder. Weldra werd hij door de plaatshebbende politieke gebeurtenissen genoopt om naar Tiel terug te keeren, waar hij weldra tot Schepen en Raad, en eerlang ook tot gecommitteerde op de land- en quartierdagen van het quartier van Nijmegen verkozen werd, namens welk quartier hij ook afgevaardigd werd naar de vergadering van de Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden, in welke vergadering hij meermalen geroepen werd den voorzittersstoel te bekleeden. In 1796, toen hij door eene toevallige omstandigheid niet herkozen werd als Raadslid, verloor hij tevens het regt van zitting ter staatsvergadering, doch zag zich ter vergoeding daarvan benoemd tot lid van het Committé tot de zaken der Marine, en wel tot deszelfs commissaris te Vlissingen. Hij bleef in laatstgenoemde plaats die betrekking waarnemen tot 1798, toen hij door de omkeering van zaken buiten openbare bediening geraakte, naar Tiel terugkeerde en aldaar de praktijk weder opvatte, waaraan hij zich tot aan het jaar 1802 bleef toewijden.

In dat jaar werd hij op nieuw tot eenen openbaren post geroepen, en wel door het departementaal bestuur van Gelderland, tot Regter en Dijkgraaf van Tiel en Zandwijk, welke betrekking, geheel naar zijne smaak zijnde, hij met lof waarnam. In 1805 werd hij door den Raadpensionaris van het Bataafsche Gemeenebest aangesteld tot lid der commissie van landbouw in Gelderland, en zag zich onder het bestuur van Koning L o d e w i j k tot het bekleeden van meer dan eene tijdelijk opgedragene waardigheid geroepen. Bij de inlijving in het Fransche keizerrijk verloor hij wel niet zijnen post van Dijkgraaf, maar dien van Regter in Tiel en Zandwijk, in plaats waarvan hij tot Regter van Instructie in de Regtbank van het Arrondissement Tiel werd aangesteld; bovendien werd hij lid van den Municipalen Raad, President de cantons-vergadering in het canton Tiel, en lid van den departementalen Raad van den Boven-IJssel.

Door Napoleon's val, en de komst van Willem I tot den troon, ondergingen zijne betrekkingen groote verandering. In plaats van Regter van instructie, werd hij Officier van justitie bij de Regtbank van eersten aanleg in het arrondissement Tiel. Straks werd hij mede gekozen tot lid der algemeene vergadering van Notabelen, in welke hij, op den 28sten Maart 1814, zijne stem voor de nieuwe Grondwet van Nederland uitbragt. In het volgend jaar werd hij aangesteld tot lid van den Raad der stad Tiel, uit dat ligchaam in 1817 tot lid der Provinciale Staten van Gelderland, en bijna gelijktijdig geroepen tot het lidmaatschap van het collegie van Hoofd-Ingelanden in het ambt van Neder-Betuwe.

Doch belangrijker taak wachtte hem in 1821, toen hij, door de Provinciale Staten van Gelderland, tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal verkozen werd. Als zoodanig heeft Dijckmeester gedurende een en twintig jaren zijne beste krachten gewijd aan de belangen des vaderlands, ook toen hem van 1835 tot 1836 de eer te beurt viel het voorzitterschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal te bekleeden. Hij weigerde daarna het hem door den Koning aangeboden lidmaatschap van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, omdat hij het karakter van volks-vertegenwoordiger op hoogen prijs stelde. De Koning, die hem hoogachtte, benoemde hem toen tot kommandeur der orde van den Nederlandschen Leeuw, van welke orde hem het ridderkruis reeds in 1825 geschonken was.

In al zijne betrekkingen, ook als lid der in 1824 ingestelde commissie tot redactie der Nederlandsche wetgeving, deed Dijckmeester zich kennen als een kundig regtsgeleerde en als een man van gematigde en regtschapene beginselen, wiens bescheidenheid en nederigheid hem tot sieraad verstrekten. Tot weinige dagen voor zijnen dood muntte hij uit door werkzaamheid, en vervulde hij zijne menigvuldige pligten met lust en met ijver, tot dat op den 16den Junij 1850 een verval van krachten een einde maakte aan zijn nuttig leven, en zijne geboorteplaats hem op den 20sten Junij daaraanvolgende zag ten grave dalen, voor welke hij, gelijk voor het geheele gewest en het geheele land, een hoogst nuttig en merkwaardig burger was, wiens verdiensten steeds op hoogen prijs moeten worden gesteld.

Dijckmeester was in 1799 gehuwd aan vrouwe Anna Elsabé van Omphal, die hij in 1826 verloor, en die hem elf kinderen schonk, waarvan zijn derde zoon, Mr. Johannes Dijckmeester, Advocaat-Generaal bij het Provinciaal Geregtshof te Arnhem, slechts vijf dagen vóór zijn sterven, te 's Hage overleed.

Behalve eenige opstellen in Tijdschriften, met of zonder bijvoeging van zijnen naam, zijn slechts de volgende geschriften van hem door den druk bekend gemaakt.

Onderzoek naar den zin en de wettigheid van het decreet van 24 *Januarij* 1812, *betrekkelijk de instandhouding der substitutie van den premier appelé*, Tiel, 1819. 8°.

Iets over het bestaan van de Regtsmagt der Dijkstoelen en Heemraadschappen, Tiel, 1836. 8°.

Handhaving van de zelfstandigheid en onafhankelijkheid der Regterlijke Magt, *tegen daarmede strijdende uitleggingen van art*. 160 *der Grondwet*, geplaatst in de *Nederl. Jaarb. voor Regtsgel. en wetgeving*, VIIIste deel, 2de stuk, bl. 281. (1846. 8°.)

Iets tegen de voorgestelde suppressie der Arrondissements-Regtbanken en instelling van den Hoogen Raad, *tot een hof van appèl in burgelijke zaken*, Tiel, 1849. 8°.

Voorts waren onderwerpen van godsdienst en bijbelkennis, van oudheid en geschiedenis, genealogie en andere wetenschappen, het veld van zijne studie en onderzoekingen, en de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde deed geene onwaardige keuze, toen zij D i j c k m e e s t e r in 1828 tot haar medelid verkoos. Na 's mans dood bragt de Hoogleeraar N.C. K i s t , in een belangrijk levensberigt, hulde aan zijne verdiensten, en het is naar aanleiding daarvan dat wij bovenstaande regels over hem ter nederstelden.

Zie dat levensberigt in de *Handel. der Jaarl. Algem. Vergad. der Maatschappij van Nederl. Letterk. te Leid.* 1850. bl. 156-167.

[Guilelmus Dijemenus]

DIJEMENUS (GUILELMUS). Zie DIEMEN (WILLEM VAN).

[Adriaan Adriaanszoon van Dijk]

DIJK (ADRIAAN ADRIAANSZOON VAN) was vroeger secretaris van Bleiswijk en in 1623 een der voornaamste aanleggers van het plan om Prins M a u r i t s te vermoorden. Hij kocht daartoe de gebroeders J a n en A b r a h a m B l a n s a e r t om, door wien hij, en door zekeren W i l l e m P a r t h y , die mede in het complot was opgenomen, bedrogen werd, door dat zij hem, om hem nog meer geld te doen schieten, diets maakten nog vijf andere gasten tot hun voornemen te hebben overgehaald. Na het ontdekken van den aanslag vlugtte hij naar Bleiswijk, en vervolgens in boerenkleederen naar Hazerswoude, waar hij ten huize van zekeren v a n T o l l , gewezen secretaris van die plaats, zich eenigen tijd schuil hield. Hij werd evenwel ontdekt en gevangen genomen. Daar hij terstond de geheele aanslag beleden had werd hij niet gepijnigd, maar bij sententie tot het zwaard verwezen, welk vonnis op den 29sten Maart 1623 te 's Hage werd uitgesproken en uitgevoerd, nadat te voren vier van de pistolen, die hij tot den aanslag had uitgedeeld, voor zijne oogen, op een blok, aan stukken geslagen waren. Zijn ligchaam werd gevierendeeld en zijn hoofd op een staak gezet.

Zie *Sentent. bij den Hove van Holl. ghearresteerd jegens* R e y n i e r v a n O l d e n b a r n e v e l t , A d r i a a n A d r i a a n s z . v a n D i j c k , enz. *Gepron. ende gheexec. in 's Graven hage* 1623. ald. 1623

4°.; Wagenaar, *Vaderl. Hist.* D. X. bl. 451, 453, 456, 459, 463, 474, 475; van der Aa, *Herinner*. D. I. bl. 238; Muller, *Bibl. van Pamflet*. St. IV. bl. 252; Lodewijk Mulder, *Jan Faessen*, *Hist. roman*, Arnh. 1856. 2 deelen, vooral de aanteeken.

[Aldert Sierts Dijk]

DIJK (ALDERT SIERTS), geboren in 1699, werd den 16den Augustus 1733 aangesteld tot gewoon leeraar bij de oude Vlamingen te Groningen. Hoewel hij niet tot Opziener of Oudste werd verkozen, had hij nogtans op de beraadslagingen der Doopsgezinde Societeit dikwijls grooten invloed. Hij was een man ernstig en gestreng van denkwijze, zacht in de uitvoering van genomene maatregelen en wegens zijne braafheid algemeen geacht. Hij overleed den 6den December 1779 en schreef, behalve eene voorrede bij de door de Societeit in 1755 uitgegevene belijdenis, de volgende werken:

Heilbegerige jongeling, *onderwezen in de nodigste vereischtens eens Doopelings*, enz. Gron. 1732. 8°.

Nutte Bijbel-oeffening over gewigtige waarheden en toestanden des Christendoms, Gron. 1738. 8°.

Kleyne Catechismus ofte Beginsel van onderwijzing voor Kinderen, *in waarheden en historiën des Bijbels*, Gron. 1742. 8°.

Na-erinnering eener Redevoering over 't slot van den Bijbel, Gron. 1744. 4°.

Het leven en sterven van een Christen door de genade Jezu en in de vereeniging met Hem; uit der geloovigen voorbeeld, (Rom. XIV, vs. 8) *voorgesteld*, enz. Gron. 4°.

Catechetise behandeling over de geloofs-belijdenis der Doopsgezinde, *d'Oude Vlamingen genaamt*, Gron. 1773.

Zie Blaupot ten Cate, *Gesch. der Doopsgez. in Gron.* enz. D. I. bl. 137, 139; 162, 163, 195.

[C. van Dijk]

DIJK (C. VAN) schreef:

Osteologia, *of geraamte beschrijving van verscheyde dieren*, Amst. 1680, 8°. met pl.

Zie Nijhoff, *Deuxième Cat. de Livr.* p. 29.

[Jakob van Dijk]

DIJK (JAKOB VAN), geboren te Roermond in 1575, behoorde tot de Jezuiten te Gent, alwaar hij den 21sten Mei 1635 overleed. Hij zette uit het Spaansch over:

Praxis vitae spiritualis Ignatii, *Ludovico de Palma auctore*.

Tijd en plaats van uitgave zijn ons onbekend.

Zie Valer. Andreas, *Bibl. Belgica*.

[Jacob van Dijk]

DIJK (JACOB VAN) werd te Vlaardingen den 25sten Januarij 1745 geboren, en was de zoon van Leendert van Dijk en Adriaantje Sanders, geringe lieden,

die tot den boerenstand behoorden. Ofschoon vroeg ter school bestemd, moest hij reeds op zijn tiende jaar die verlaten, daar, door zijns vaders dood, de schoolgelden niet meer betaald konden worden, en hij tot voortzetting der bouwerij noodig was. Verlies van vee dompelde het huisgezin weldra in diepe armoede, en onze v a n D i j k was verpligt om door turfdragen, baggeren en bier-

kruijen te Vlaardingen voor zich en zijne moeder den kost te winnen.

Te midden van dien weinig poëtischen arbeid zette hij zijne schooloefeningen voort, en legde zich geruimen tijd op de rekenkunde en algebra toe. Deze studie verschafte hem evenmin brood als zijne verzen, die hij toen reeds bij onderscheidene gelegenheden vervaardigde. Door de laatsten werd hij evenwel in het land bekend, en weldra geraakte hij in kennis met den heer S w a l m i u s , opziener van het zegel en de collectieve middelen te Schiedam en omliggende plaatsen, door wiens invloed, geholpen door eenige vrienden, v a n D i j k in 1783 eene aanstelling erlangde van Gaarder van 's lands gemeene middelen te Nieuwerkerk aan den IJssel. Sedert dien tijd legde hij zich meer en meer op de dichtkunst toe, en bragt het daarin tot eene niet onaanzienlijke hoogte, ten blijke waarvan hij meermalen bij dichterlijke Maatschappijen, onder anderen bij de Haagsche, *Kunstliefde spaart geen vlijt*, den gouden, en bij het Leidsche dichtlievende kunstgenootschap, den zilveren eereprijs behaalde. Bij het verschil tusschen de Staats- en Stadhoudersgezinden hier te lande, koos v a n D i j k steeds de partij der eersten, en het is niet onwaarschijnlijk dat, ten gevolge daarvan, hij minder gelukkig was in het verwerven eener betrekking, die hem een beter bestaan voor zijn gezin verzekerde. Ten jare 1795 zag hij zich evenwel niet alleen als volksvertegenwoordiger bij de provisionele regering van Holland benoemd, maar werden ook in 1801 zijne huisselijke omstandigheden verbeterd, door zijne verplaatsing als Gaarder op het naburig dorp Kralingen. In 1806 onderging deze bediening eene voor hem nadeelige verandering, en in 1810 werd zij onder het Fransche bestuur vernietigd. Wel beloofde men hem pensioen, maar bij die belofte bleef het. Sedert leefde hij in bekrompen toestand. Zijne gade, M a a r t j e v a n K e m p e n , mede te Vlaardingen geboren, ontviel hem in 1812; geliefde kinderen waren voor haar ten grave gedaald, en zijn jongste zoon was door de maritieme conscriptie van zijn vaderhart afgerukt.

Bij de gelukkige verandering van zaken in November 1813 ging v a n D i j k ook beter dagen te gemoet. Hij ontving eene aanstelling tot Ontvanger der directe belastingen te Kralingen, later tevens die van den impost op de turf, totdat hij eindelijk in 1817 werd gepensioneerd.

Of dit pensioen voldoende geweest is om in zijn onderhoud te voorzien, betwijfelen wij; althans zijne uiterlijke omstandigheden waren verre van schitterend. Hij leidde als een vergeten burger een geheel afgezonderd en sober leven, nam zijne huishouding meerendeels alleen waar, was armoedig, gansch niet zindelijk gekleed en zijne zonderlinge manieren verwijderden alleen van hem. Een langzaam verval van krachten maakte

een einde aan zijnen treurigen toestand, en hij ontsliep te Kralingen op den 10den Mei 1828 in den ouderdom van drie en tachtig jaren.

Als dichter was van Dijk niet van verdiensten ontbloot. Het is er evenwel verre af, dat wij hem, zoo als sommigen doen, met den grooten landman Poot zouden willen gelijk stellen of vergelijken. Volgens bevoegde kunstregters, bezat hij de betooverende losheid, naïviteit en bevalligheid van dezen in geenen deele. Wij erkennen echter dat, ware hem eene betere opvoeding en een aangenamer levenslot te beurt gevallen, hij het tot eene aanzienlijke hoogte op den Nederlandschen zangberg zou gebragt hebben. Met dat al had van Dijk wezenlijk, echt dichterlijke verdiensten, die hem van velen zijner meer beschaafde tijdgenooten voordeelig onderscheidden. Zijne afbeelding ziet het licht; zijne voornaamste gedichten, die door den druk bekend gemaakt zijn, zijn getiteld:

Zedige Bespiegelingen en vele andere Mengeldichten, Amst. 1773. 8o.
De Verheerlijking van Christus op den berg.
voor dit dichtstuk behaalde hij bij het genoemde Haagsche Dichtgenootschap in 1784 den gouden eereprijs. Hetzelve werd in Deel X bl. 10 van de *Proeven van Poëtische Mengelstoffen* van dat genootschap opgenomen, in welk deel, bl. 159, zijne vermaarde *Wiskundige droom* mede voorkomt.

De welberaaden Stap voor 't Vaderland, *gedaan door de stad Haarlem*, *op den* 30sten *Jan.* 1787, Haarl. z.j. 8o.

De vrijheid der Drukpers, Dordr. 1787. 8o.

Gedichten, met portr. Haarl. 1789. 8o.

De Verlossinge van Israël uit Egipte, Haarl. 1791. 8o.

Nagelatene Schriften, Amst. 1832-1834. 2 deelen, 8o.

Dit laatstgenoemde gedeelte van den arbeid van van Dijk, door de zorg van den heer van den Honaart uitgekomen, bevat onder anderen in het eerste deel eene *verhandeling over den oorsprong*, *voortgang en tegenwoordigen staat der Nederduitsche Dichtkunst*. Voorts zegt men dat van Dijk de schrijver was van het werkje getiteld. *Vlaardings Zangverschil*, het welk onder de letters E.D.G.Z., tijdens het verschil over den langen en korten zang te Vlaardingen, het licht zag.

Zie Arrenberg, *Naamr. van Ned. Boek*.; *Algem. Konst- en Letterb*. D. IV. bl. 99, D. IX. bl. 140-142, 1828, D. II. bl. 211, 212; de Jong, *Alphab. Lijst van Ned. Boek*.; van Kampen, *Geschied. der Lett. en Wetensch.*, D. II. bl. 402-405; Witsen Geysbeck, *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 231-253; van der Aa, *Herinner.* D. I. bl. 25; *Aanh. op het Woordenb. van Nieuwenhuis*, D. II. bl. 344, 345; Sprenger van Eijk, *Geschied. der stad Vlaard.* bl. 176-205. met portr.; Brinkman, *Naaml. van Boek*.; Muller, *Cat. van Portr.* bl. 75; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leiden* 2de verv. bl. 27.

[Jacob van Dijk]

DIJK (JACOB VAN), geboren te Gouda den 17den September

1788, was de zoon van Hendrik van Dijk en Maria Boesbergen. In zijne geboorteplaats genoot hij het eerste schoolonderwijs, en toonde reeds van zijne vroegste jeugd een werkzamen aard en een grooten lust voor onderzoek en studie. Na het verlaten der school kwam hij als klerk op de plaatselijke secretarie van de gemeente Sluipwijk, en was daar, even als altijd, ijverig en naauwkeurig in het hem opgedragen werk, terwijl hij zijnen overigen tijd besteedde aan de beoefening der natuur- en sterrekunde, in welke wetenschappen hij het, zonder bepaald onderrigt genoten te hebben, tot eene aanmerkelijke hoogte bragt.

Na zijn vertrek van Sluipwijk werd van Dijk op het kantoor van den Rijks-Ontvanger te Gouda geplaatst, en hem, toen hij eerst den leeftijd van negeutien jaar bereikt had, bij afwezigheid van den Ontvanger, zelfs de geheele waarneming van dat kantoor opgedragen, onder vooruitzigt van later de betrekking van Rijks-Ontvanger te Gouda te zullen erlangen, waaraan evenwel niet werd voldaan, maar hij als Ambtenaar bij de Convoijen en Licenten, eerst te Leiden, vervolgens te Groot-Zundert en eindelijk te Schiedam werd aangesteld. Deze betrekking verwisselde hij weldra met die ten kantore van particuliere kooplieden te Schiedam, en was hij ook gedurende eenigen tijd als brander aldaar geassocieerd. Ten gevolge van verschillende sterfgevallen buiten betrekking geraakt, leidde van Dijk een ambteloos leven, doch werd in 1852 als Magazijnmeester van het toen te Schiedam gevestigde Algemeen Rijks- of Handels-Entrepôt benoemd, welken post hij met ijver en naauwgezetheid waarnam, tot aan zijne ziekte, die hem in 1855 overviel en den 1sten Julij 1857 een einde aan zijn nuttig en werkzaam leven maakte. Hij was den 10^{den} April 1823 gehuwd met Mejufvrouw Alexandrina Huijser, van Gouda, die hem, behalve eene dochter, welke vroegtijdig overleed, twee zonen schonk, die beiden nog te Schiedam woonachtig zijn.

Behalve eene groote vaardigheid, vooral in de Fransche, Engelsche en Hoogduitsche talen, was van Dijk bekend met het Latijn en Italiaansch. Van zijne bekwaamheid in de teekenen schilderkunst zijn nog belangrijke proeven bij zijne familie aanwezig, en door zijne oefening in de muziek bragt hij het zoover, dat hem het Adjunct- Kapelmeesterschap bij de Schutterij werd opgedragen.

Als Sterre- en Weerkundige bezat van Dijk groote verdiensten; gedurende eene reeks van jaren, sedert 1815 tot aan zijne ziekte, hield hij aanteekening van zijne weerkundige waarnemingen, die driemaal daags met de grootste naauwgezetheid door hem werden gedaan. In de daartoe bestemde boeken was eene kolom afgezonderd voor de aanteekening van belangrijke gebeurtenissen, het vaderland en de stad zijner inwoning betreffende. Uittreksels dier aanteekeningen zijn onder den titel van:

Kronijkje van Schiedam of korte aanteekeningen van voorvallen in en bij die stad, (beginnende met 1814) geplaatst in het *Jaarboekje voor de stad en het kanton Schiedam* sedert 1847 tot 1858. Zijne weerkundige waarnemingen zijn voor een gedeelte opgenomen in het *Jaarboekje*, *uitgegeven op last van Z.M. den Koning*, onder den titel van: *Gemiddelde Barometer en Thermometers hoogten benevens weerkundige opmerkingen*, *waargenomen en opgemaakt te Schiedam door J. van Dijk*, over tien jaren 1817-1826, en voorts jaarlijks tot over 1841, het laatst in het jaarboekje voor 1843, en dus gedurende eene reeks van vijf en twintig jaren.

V a n D i j k was een groot liefhebber en kenner der wapenkunde; nog zijn van hem aanwezig de afbeeldingen van de wapens der leden van de vroedschap van Gouda, uiterst keurig geteekend en met kleuren afgezet. In 1828 opende hij te Schiedam, ten behoeve der armen van Gouda, eene inteekening op dat werk, dat getiteld zijn zou: *Wapens van de Heeren Raden in de Vroedschap der Stad Gouda sedert* 1618 *tot* 1795 *verzameld door Jacob van Dijk* in 1825; maar deze onderneming is bij gebrek aan een genoegzaam getal inteekenaren niet doorgegaan. Hij had ook vervaardigd: *Wapens van de Heeren Raden in de Vroedschap der stad Schiedam*, *sedert de benoeming door Keizer Karel V den* 14^{den} *Januarij* 1527 *tot* 1795, *alsmede die der Pensionarissen en Secretarissen*, *verzameld door Jacob van Dijk in* 1828.

Als penningkundige was v a n D i j k zoowel binnen als buiten 's lands bekend. Zijne keurige verzameling, vooral rijk aan Nederlandsche legpenningen, muntte uit door eene orde en wijze waarop de penningen bewaard werden, die zeldzaam zóó werd aangetroffen. Sedert jaren was hij werkzaam aan een plan dat hij echter door zijne ziekte en dood niet verwezentlijkt zag. Daaraan had hij zijne beste krachten gewijd en geene moeite noch kosten gespaard; en dat plan bestond in (zoo luidt de titel van zijn handschrift): *Afbeeldingen van Nederlandsche Legpenningen*, *welke niet*, *of anders voorkomen in de penningwerken van van Mieris*, *van Loon en Bizot*, *gerangschikt volgens de Naamlijst in twee deelen van G. van Orden; verzameld of naar de Penningen geteekend door Jacob van Dijk*, 1840 - 18 .. Gevolgd door een: *Aanhangsel van Penningafbeeldingen niet voorkomende in de Penningwerken van van Mieris*, *van Loon en Bizot*, *en ook niet beschreven in de Handleiding van G. van Orden*, *met aanwijzing bij sommigen*, *waar derzelver vermelding gevonden wordt; verzameld of naar ae Penningen geteekend door Jacob van Dijk*, 1840-18 ..

Toen v a n D i j k in 1850 dit zijn werk tot eene aanzienlijke hoogte gebragt had, meerendeels door de afteekening op uitstekende wijze van honderde legpenningen, hem daartoe uit verzamelingen van meest alle Nederlandsche verzamelaars welwillend afgestaan, maakte

hij in den *Konst- en Letterbode* voor 1850 n°. 10 zijn voornemen nader bekend; het gevolg hiervan was, dat hem niet alleen in ons land nog nieuwe bronnen ter aanvulling van zijn werk geopend werden, maar ook in België enkele liefhebbers, hoog met zijn plan ingenomen, hem de behulpzame hand boden. Veel bragt daartoe bij de Hoogleeraar S e r r u r e te Gent, die bovengenoemd berigt uit den *Konst- en Letterbode*, in de Fransche taal, deed plaatsen in de *Revue de la Numismatique Belge*, 2e Serie, tome 1^{r}, p. 214 en daarbij een voor v a n D i j k vereerend schrijven voegde. Al de opgenoemde werken bevinden zich thans nog in het bezit van de nagelatene betrekkingen van v a n D i j k te Schiedam, en te verwachten is het dat van 's mans jaren langen arbeid eenmaal een nuttig gebruik zal worden gemaakt.

Voor de stad zijner inwoning was v a n D i j k een hoogst verdienstelijk en werkzaam burger. Verschillende inrigtingen daar bestaande hebben aan hem of hun bestaan of hun voortdurenden bloei te danken; onvermoeid was hij werkzaam en verdiende alzoo ten volle de drie zilveren medailles, die hem bij onderscheidene gelegenheden als eene dankbare hulde vereerd werden. Toen de stads Teekenschool, waarvan v a n D i j k de grondlegger, Vice- President en Directeur was, in 1845 haar 25 jarig feest vierde, vervaardigde de Hoofd-onderwijzer der school, de Heer J a c o b d e M e y e r J r., van Rotterdam, zijn welgelijkend portret, hetwelk thans nog bij zijne weduwe berust.

V a n D i j k, nederig daarheen gaande, was een edel mensch, een liefhebbend echtgenoot en vader, een werkzaam geleerde een hartelijk en deelnemend vriend en een geloovig Christen!

Zie v a n H a r d e r w i j k, *Iets over Jacob van Dijk* in het *Jaarboekje voor de Stad en het Kanton Schiedam*, 1858 bl. 17-22, welk stukje uit familieberigten is zamengesteld.

[Jan van Dijk]

DIJK (JAN VAN) is de vervaardiger van eene zinnebeeldige ordonnantie, door A. v a n B u y s s e n in 1737 gegraveerd. Hij is ook de schrijver van:

Kunst- en Historie-kundige Beschrijving van alle de Schilderijen op het Stadhuis van Amsterdam, met beoordeelingen en aanmerkingen over de stukken en korte levensbeschrijvingen van derzelver Schilders, Amst. 1756. 8°, herdrukt aldaar 1790. 8°.

Beschrijving der Schilderijen in de Oranjezaal van het huis in 't Bosch, 's Hage, 8°.

Uit het eerste der genoemde werkjes blijkt, dat v a n D i j k de schilderkunst beoefende en ook portretschilder was. Hij hield te Amsterdam met vergunning der regering eene doorloopende Tentoonstelling.

Zie A r r e n b e r g, *Naamreg van Ned. Boek.*; K r a m m, *Lev. en werk. der Kunstsch.*

[Johannes van Dijk]

DIJK (JOHANNES VAN), geboren te 's Gravenhage, werd eerst beroepen te Namen en aldaar den 28sten Mei 1749 bevestigd.

Hij vertrok in 1757 naar Maastricht, waar hij ook tot Hoogleeraar in de Godgeleerdheid werd aangesteld. In 1771 emeritus geworden, is hij te 's Gravenhage overleden in October 1798, oud ruim 80 jaren. Blijkens een door hem vervaardigd vers op den dood van Jan Frederik van Goor, predikant te Maastricht, beoefende hij de Latijnsche dichtkunst. Hij deed zich ook als een Hollandsch dichter kennen door:

Euphemia of de triomf van den Godsdienst, *tooneeldicht*, *naar het Fransch*, Maastr. 1769. 8°.

De klaagliederen van Jeremia; vertaald na de gezangen van de Heer d' Arnaud, Maastr. 1770. 8°.

De rampzalige Gelieven, *of de Graaf van Comminge*, *tooneeldicht*, *naar het Fransch*, Maastr. 1773, 8°.

Zie *Boekz. der gel. wereld*, 1749. *a*. bl. 704, 705, 1756. *a*. bl. 253, 1757, *b* bl. 367, 1759. *a*. bl. 86; Witsen Geijsbeek, *Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 253, 254; *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Nederl. Letterk. te Leid.* D. I. bl. 261. *b*. bl. 83.

[Maria van Dijk]

DIJK (MARIA VAN) gaf in het *Aanhangsel op de dichtkundige Cypressenbladen* een *Lijkzang*, die haar den naam van dichteres onwaardig doet zijn.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dickt*.

[P. van Dijk]

DIJK (P. VAN) is de schrijver van:

Nieuwe en nooit bevorens geziene onderwijzinge in het bastert Engels of Neeger Engels, *zoo als hetzelve in de Hollandsche Colonien gebruikt word*, enz. Amst. (1740) 8°.

Zie *Cat. van de Bibl. der Maatsch. van Ned. Letterk. te Leid.* D. I. bl. 441; Nijhoff, *Derde Cat. van Boek.* (1855) bl. 72.

[Philip van Dijk]

DIJK (PHILIP VAN) werd te Amsterdam den 10den Januarij 1680 geboren, en genoot het onderwijs in de schilderkunst van Arnold Boonen. Als portretschilder onderscheidde hij zich door de vervaardiging van een aanzienlijk getal portretten, waaronder van vorstelijke personen. Hij vertoefde daardoor zoo te Amsterdam, 's Hage en Middelburg, als vervolgens te Cassel in de vereerende betrekking van hofschilder des landgraven van Hessen. Bovendien verwief van Dijk zich een welverdienden naam door zijne keurige kabinetstukjes, die evenwel zeldzaam, vooral in ons land, worden aangetroffen. Voor zoover bekend is, zijn de volgende nog voorhanden:

In het koninklijk Museum te 's Gravenhage:

Eene dame op de citer spelende.

Eene dame voor haar toilet.

Judith met het hoofd van Holophernes.

Een man zijne pen versnijdende.

In het koninklijk Museum te Berlijn:
Eene dame die aan een jongen knaap onderrigt in het teekenen geeft.
Een meisje een renunkel afplukkende voor een kleiner meisje,

die er de hand naar strekt, *waarbij een jongeling op de luit spelende*.

Van Dijk dreef een voordeeligen handel in schilderijen, en het kabinet, door hem nagelaten, is te 's Hage in 1753 verkocht, nadat hij aldaar den 2^{den} Februarij van dat jaar, of volgens anderen, reeds in 1752, overleden was. Zijne afbeelding, door hem zelven geschilderd, ziet het licht.

Zie *Notitie der schild. van het kon. kabin. te 's Hage*, bl. 7; Immerzeel, *Lev. en werk. der Kunstsch.*; *Woordenb. der Zamenlev.*; *Biograph. Univers*; Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch.*; Muller, *Cat. van Portr.* bl. 76.

[Philip van Dijk]

DIJK (PHILIP VAN), *de jonge*, waarschijnlijk een zoon van den voorgaande, wordt genoemd een bekwaam landschap- en zeeschilder, die in de tweede helft der achttiende eeuw bloeide.

Zie Kramm, *Lev. en werk. der Kunstsch*.

[Philip van de Linden van Dijk]

DIJK (PHILIP VAN DE LINDEN VAN), geboren te 's Hage, was een neef van Philip van Dijk, de vader. Hij schilderde portretten, doch met weinig verdienste. Hij vertrok naar Engeland en leefde daar nog in 1776.

Zie Kramm, *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

[Siardus van Dijk]

DIJK (SIARDUS VAN), geboren te Tongerloo, was pastoor te Tilburg en beoefende de kerkelijke geschiedenis, blijkens door hem nagelatene handschriften. Hij overleed in 1830.

Zie Hermans, *Conspect. Onom. Liter.* p. 28.

[Ary Dijkhuizen]

DIJKHUIZEN (ARY) was een der drie moedige visscherslisden te Scheveningen woonachtig, die in 1781 het kloek besluit namen om, met een zeer klein bootje, uit Engeland, waar zij, met hunne vischpink, vijandelijk in beslag waren genomen, te ontvlugten, en die stoute onderneming, onder het uitstaan echter van groote gevaren, onverschrokken en gelukkig volvoerden, zooals dit een en ander, in een echt dichterlijk tafereel, voortreffelijk is geschetst door den heer C. Gébel in 1830, ter gelegenheid der vijftigste verjaring van die gebeurtenis. De beide andere zeelieden waren Michel Pronk en Cornelis Spaans, waarvan de laatste op den 7^{den} Maart 1835, in den ouderdom van ruim 81 jaren, te Scheveningen overleed, en aldaar den 12^{den} daaraanvolgende plegtig begraven is.

Zie *'s Gravenh. Stads Alm. voor* 1835, bl. 25* 26*.

[Everhard van Weede Heer van Dijkveld]

DIJKVELD (EVERHARD VAN WEEDE Heer van) Zie WEEDE (EVERHARD VAN).

[Mr. Lucas Dijl]

DIJL (Mr. LUCAS), Raad in de Vroedschap en Schepen te Alkmaar, maakte zich als een weinig beduidend rijmelaar bekend, door een zang *ter bruilofte van den Heer Johan van Hoogstraten en Mejufvrouw Sara Elisabeth van Well*, en eene *Alleenspraak van Hypermnestra*; deze laatste geplaatst in de *Poëlische Mengelstoffen* van het Genootschap *Kunstliefde*

spaart geen vlijt, D. IV. bl. 165. Ook van hem ziet het licht:

Aanspraak aan Alkmaars Schutterye ter gelegenheid van de overgifte der geschenken aan dezelve, *op den* 8sten *van Wiedemaand*, 1785. 8o.

Zie van der Aa, *Nieuw Woordenb. van Ned. Dicht.* D. II. bl. 61; *Cat. van de Bibl. van Nederl. Letterk. te Leiden.* D. I. bl. 297.

[Daniel Dijlius]

DIJLIUS (DANIEL) werd in 1777 geboren, studeerde in de Geneeskunde aan de Leidsche Hoogeschool, alwaar hij in 1798 bevorderd werd tot Doctor, na verdediging van een *Specimen Medicum de Claudicatione* (Lugd. Bat. 1798. 4o.) Hij zette zich te Amsterdam als geneesheer neder, werd in 1816 beroepen tot Hoogleeraar in de Geneeskunde aan de Utrechtsche Hoogeschool, en aanvaardde die waardigheid met eene *Oratio*, *de raro medicorum principum proventu*, *ad ampliftcandam tamen medicinam sufftciente*, welke in de *Annales* der Academie (Utr. 1816-1817) is opgenomen. Niet lang had de Hoogeschool genot van zijne geleerdheid en beminnelijke eigenschappen, daar hij ten gevolge van herhaalde bloedspuwing den 9den Maart 1817 te Utrecht overleed, en den 13den daaraanvolgende plegtig werd ter aarde besteld, op het nabij gelegene dorp de Bildt. Van hem ziet ook het licht:

Verzameling van waarnemingen over de borstwonden; (In de *Verh. van het Gen. ter bevord. der Heelk. te Amst.* 1801, D. IV. bl. 1.

Waarnemingen en aanmerkingen aangaande het door Deiman aangepreezen vermogen van het geoxygeneerde Zeezoutzuur tegen huidziekten. (In *Algem. Konst- en Letterb*. 1801, D. II. bl. 51.)

Zie *Algem. Konst- en Letterb.* 1817. D. I. bl. 163, 193; Holtrop *Bibl. Medico-Ohirurg*. bl. 85.

[Guilelmus Dijmeneus]

DIJMENEUS (GUILELMUS). Zie DIEMEN (WILLEM VAN).

[Dyveke]

DYVEKE, Duveke of Duifje, was de dochter van Sigbrit Wijlnis, fruitverkoopster te Amsterdam, en werd aldaar in 1488 geboren. Zij muntte door hare schoonheid uit, en vertrok met hare moeder naar Bergen in Noorwegen, waar deze eene herberg ging houden, en waar Christiaan II, toen nog kroonprins en landvoogd van Denemarken, haar in 1507 leerde kennen. Zij wist het hart van den jeugdigen vorst zoodanig te boeijen, dat, toen deze in 1513 den troon bestegen had, hij vrouw Sigbrit met hare dochter naar Koppenhagen ontbood, en, niettegenstaande zijn huwelijk met Isabella, zuster van Karel V, zijne misdadige betrekking met Dyveke voortzette, terwijl hare moeder door haar verstand en geest den vorst geheel beheerschte, en het bestuur des rijks geheel in handen kreeg. De Deensche adel over het gedrag van den Koning zeer verstoord, wreekte zich op het voorwerp van zijne liefde, ofschoon deze zich met de regeringszaken

volstrekt niet inliet. D y v e k e overleed in 1516, en niet ongegrond is het vermoeden, dat zij door vergiftigde kersen, welke haar door den slotbewaarder T o r b e n O x e zouden toegediend zijn, op eene onnatuurlijke wijze aan haar einde kwam. De geschiedenis van haar leven is door de Deensche dichters bezongen. Een treurspel naar haar genoemd, werd, door den Deenschen dichter S a m s o ë , tegen het einde der achttiende eeuw vervaardigd, en te Koppenhagen meermalen ten tooneele gevoerd. Als roman-heldin komt zij menigmaal voor. Hare moeder, behield, na den dood van hare dochter, haren invloed, en besteedde die op eene heilzame wijze, ten nutte, onder anderen van het openbaar onderwijs, en ter bevordering van handel en nijverheid.

Zie F a l c k , *Verh. over den invl. en beschav. van de Nederl. natie op de verl. van de Noordsche volk.* voorkomende in het 1ste deel van de *Verh. van de* 3*de klasse van het Instit*. bl. 251 en volg.; M e e r m a n , *Verh. over Christiaan II*, in het 1ste deel van de *Verh. der* 2*de klasse van het Instit.;* C o l l o t d'E s c u r y *Holl. Roem.* D. III. bl. 124; E n g e l b e r t s G e r r i t s , *Biogr. Handwoordenb*. D. I. bl. 441; A r e n d , *Algem. geschied. des Vaderl*. D. II. St. III. bl. 297.

[Pieter Arnout Dijxhoorn]

DIJXHOORN (PIETER ARNOUT) werd op den 15den Maart 1810 te Rotterdam uit deftige ouders geboren. Na voorbereidende oefening in de teekenkunst, kwam hij als leerling bij den zeeschilder M. S c h o u m a n te Dordrecht, en genoot ook verder opleiding van den beroemden S c h o t e l . Dat hij met vrucht het onderwijs van den laatstgenoemde gevolgd had, getuigen zijne uitmuntende stukken, watergezigten voorstellende; en ware hem een langer leven vergund, dan zou hij zeker zijnen voortreffelijken meester op zijde gestreefd zijn. Maar hij overleed den 14^{den} September 1839 te Groningen, waar hij tot herstel van zijne wankelende gezondheid zich begeven had, tot groote schade der kunst en tot droefheid van zijne betrekkingen en vrienden, die hem om zijn beminnelijk karakterliefhadden en beminden.

Zie *Algem. Konst- en Letterb*. D. II. bl. 210; I m m e r z e e l , *Lev. en Werk. der Kunstsch*.

EINDE VAN HET VIERDE DEEL.

Aanwijzing der personen in dit deel vermeld.

	Blz.
Daalberg (Bruno)	1.
Daalen (Jan van)	-
- (August van)	-
Daalmans (Aegidius)	-
Daam (Hopman)	2.
Daamen (Adam)	-
Daams (Johannes)	3.
Daane (Johannes)	-
Daatselaer (Abraham)	-
Dabenis (Quirijn)	4.
Da Costa (Uriel). Zie Costa.	
Dadelbeek	5.
Daemen (Adam). Zie Daamen.	
Daendels (Herman Willem)	5.
Daetselaer (Abraham). Zie Daatselaer.	
Dagobert I	11.
Dahmen (Wilhelm)	14.
- (Hermanus)	-
- (Jacob)	15.
- (Pieter)	-
- (Johannes Arnoldus)	-
- (Arnoldus)	16.
- (Wilhelm) de Zoon	17.
- (Willem Hendrik)	18.
Dahmen (Johannes Cornelis)	19.
- (Johannes Arnoldus). Arnolds zoon	-
- (Hubertus)	20.
Daine (Nicolaas)	22.
Daiwalle (Jean Augustin)	23.
Dalantus (Gerardus)	24.
Dale (François de la)	-
- (Antonius van)	-
- (Lambertus van)	26.

- (Nicolaas van) -
- (Jan van den) 27.
Dalem (Adriaan van) -
- (Leonard van) -
- (Pieter Manteau van) -
Dalen (Cornelis) -
- (A. van) 28.
- (Jacob van). Zie Cornelisz.
- (Cornelis van) -
- (E. van) 29.
- (Martinus van) -
- (Livinus van) -
Dalens (Dirk) -
- (Dirk), de Zoon -
Dalenus (Jacobus) -
Dall (Didericus ten) -
Dam (Bernardus ten) -
- (Anthony van) -

	Blz.
Dam (Daniël van)	31.
- (Floris van)	-
- (Gijsbert van)	32.
- (Hendrik van)	-
- (Jan van)	-
- (Jan Alberts zoon van)	-
- (Johan van)	33.
- (Johannes van)	34.
- (Mr. Nicolaes van)	-
- (Dirk van)	-
- (P. van)	-
- (Philip Gebhart van)	-
- (Mr. Willem van)	-
- (Mr. Pieter van)	37.
- (Wouter van)	-
- (Jan van den)	-
Damast (Claes Cornelisz van)	38.
Damen (Johannes Nicolaas)	-
- (Adam). Zie Daamen).	-
- (Christiaan Hendrik)	-
- (H.)	39.
Damers (Jan)	-
Dames (Johannes)	-
- (Lukas)	-
Damhouder (Joost)	-
Damius (Matthias)	41.
Damissen (Lukas). Zie Dames.	
Damman (Adriaan)	42.
- (Cornelis)	44.
- (Sebastiaan)	-
Damme (Cornelis van)	45.
- (Mr. Dan. van)	-
- (Dominique Joseph van)	-
- (Hendrik van)	47.

- (Isaäcus van) -
- (Pieter van) -
Dammius (Nicolaas en Theodorus). Zie Dam.
Damsté (Dominicus) 48.
Danaeus (Lambertus) 48.
Danckaerts (Jasper) 50.
Danckelman (Sylvester Jacob von) -
Danckers (Cornelis) 51.
Danckerts (Bartholomeus) 52.
- (Casparus) -
- (Cornelis). de oude -
- (Cornelis). de jonge 53.
- (Pieter) 54.
- (Johannes) -
- (Hendrik) -
- (Danker) 55.
- (Ghislain of Ghiselinus) -
- (Jan) -
- (Justus) 56.
- (Symon Jacobsz) -
Dandelot. Zie Andelot.
Daneau (Lambert). Zie Danaeus.
Dankaarts (Sebastiaan) -
Dankerts (Jan) 57.
Danks (Frans) -
Dans (Adolph van) -
- (Johannes van) 58.
Danser (Simon de) -
Dapper (Olfert) 59.
Dapperen (Dirk van) -
Dare (Jurjen von). Zie Aportanus.
Dassa (Jakob) 60.
Dassen (Michiel) -
Dassevael (Steven) 62.
Dasveldt (Jan) 63.
Dathenus (Petrus) -

- (Petrus). Dichter 68.
Dau (Gerard). Zie Dou.
Dauber (Jan Henryk) 69.
Daule (Engelbert van) -
Daun (Ulrich von) -
Dautun (Daniël Hendrik) 70.
Dauwe (Simon van der). Zie Douwen.

	Blz.
Davelaar (Carnelis van)	70.
Davenport (Jan)	-
Davent (Leonard)	-
Daventria (Johannes de). Zie Deventer.	
Daventriensis (Jacobus). Zie Deventer.	
- (Petri). Zie Petri.	
Daverhoult (Jan Anthony)	71
Daverveld (Jacob Ferdinand van)	-
David van Bourgondië	-
David Jorisz. Zie Jorisz.	
David (Jacobus de)	75.
Davids (Leonardus)	76.
Davila (Sanchio). Zie Avila.	
Davré (Hector de)	77.
Debois (Gualterus)	-
Debrie (G.F.L.)	-
Decama. Zie Dekama.	
Decanus (Bernardus)	-
Decker (Adolf)	-
- (Coenraet)	78.
- (Cornelis Willem)	-
- (Frans)	-
- (Karel)	-
- (Pieter Claesse)	79.
- (Willem)	-
- (Abraham de)	-
- (Jeremias de)	80.
Deckers (Fredericus)	81.
Dedel (Nicolaas)	82.
- (Johan)	-
- (Willem)	-
- (Mr. Willem Gerrit)	-
- (Mr. Pieter Samuel)	84.
- (Salomon)	-

- (Salomon Baron)	85.
- (Mr. Jacob Willem)	86.
- (Jan Hudde)	-
- (Gerrit)	-
Dedel (Jacob Willemsz.)	-
Dedem (Coenraad Willem Baron van)	87.
- (F.G. Graaf van)	89.
- (Anton Boudewijn Gijsbert Baron van)	-
- (Willem Jan Baron van)	90.
Deelen (Wouter)	-
- (Pieter)	92.
- (Dirk van)	93.
Degelenkamp	-
Degerman (Olaus Nicolai)	-
Degner (Jan Hartmann)	-
Deil (Samuel van)	94.
Deiman (Johan Diederich)	-
- (Johan Rudolph)	95.
- (Jan Diederich)	96.
- (Albertus Joachim)	97.
Deinse (Bernardus van) Heer van Hertzelaar	-
- (Bernardus van)	-
- (Adrianus van)	98.
- (Antonius van)	-
Dejocarus (Zacharias)	99.
Dekama (Juw Jarichs)	-
- (Frans)	-
- (Juw of Jarich Hettes)	-
- (Hette)	100.
- (Sytse of Sixtus)	-
- (Hette) zoon van Juw Hettes	-
- (Juw)	101.
- (Hette van) Juws zoon	102.
- (Jarich van)	-
- (Sicke of Sixtus van)	103.
- (Pieter van)	-

- (Rienk van) -
- (Sicke van) de zoon 104.
Deken (Agatha) 105.
Deketh (Albartus) 106.

	Blz.
Dekker (Coenraat). Zie Decker.	
- (Jan)	107.
- (J.)	108.
- (Jan) Schipper	-
- (Simon)	-
- (Ezechiel de)	109.
Deknatel (Johan)	-
Delabaer (Jan). Zie Barra.	
Delacourt. Zie Court.	
Delaenus (Gualtherus en Petrus). Zie Deelen.	
Delcourt. Schilder	-
- Dichter	110.
- (Antonie)	-
Delden (Johannes van). Zie Scatius.	
Deleen (Wouter en Pieter). Zie Deelen.	
Delen (Dirk van). Zie Deelen.	
- (Steven Baron van)	-
- (Leonard Albrecht Carel Baron van)	-
Delenius (Gualtherus en Petrus). Zie Deelen.	
Delff (Jacob Willemszen)	111.
- (Cornelis Jacobsz)	112.
- (Nicolaas Cornelisz)	-
- (Rochus Jacobsz)	-
- (Willem Jacobsz)	-
- (Jacob)	-
Delfos (Abraham)	113.
Delft (Barthelomeus Bodegemius van)	-
- (Dirk van)	-
- (Gillis van)	-
- (Gerrit Janszoon van)	114.
- (Johan van)	-
Delien (M. van der)	-
- (Nicolaas Anthony van der)	-

Delmanhorst (Hendrik van) 115.
Delmanhorst (S. van) 115.
Delorme (A.) Zie Lorme. -
Delphicus (Christophorus). Zie Dhona.
Delphius (Aegidius). Zie Delft.
Delphius (Johannes). Zie Delft.
Delprat (Daniël) -
Delsing (J.) 116.
- (Johannes Franciscus) -
Delvos (Kapitein) -
Demaets (Carolus). Zie Maets.
- Carolus Ludovicus). Zie Maets.
Demarcay (Mark Jean Baron) 117.
Dematius (Carolus Ludovicus). Zie Maets.
Demetrius (Andreas) 118.
- (Emanuel). Zie Meteren.
Demmer (Gerard) -
Demoulin (Jan) 119.
Deneyn (Pieter Pietersz) 120.
Dennetieres (Arnold) -
- (Lodewijk) -
- (Nicolaas) -
Densz (Adriaan) -
Denys (Hendrik) -
- (Jacobus) 121.
Denijssen (Dionysius) -
- (Daniël) -
Derdein (Jean) -
Derks (Alle) 122.
Dermout (Jacob) -
Dersjant (Nardus) 123.
Desaguliers (H.) 124.
- (Johannes Theophilus) 125.
Descartes (René) -
Descommunes (J.) 128.
Desfontaines (Jehan) 129.

Deshoecks (Jacob van). Zie Dishoeke.

	Blz.
Desjardins (Martin). Zie Verhof.	
Deslins (Johannes)	129.
Des-marets (Samuel). Zie Maresius.	
Desmazures (Jacques Jean)	130.
Despauterius (Johannes)	-
Desroches (Jan)	-
Dessenius van Cronenburg. (Bernard). Zie Cronenburg.	
Dessin (Joachim)	131.
Deswatijn (Johan)	132.
Detmers (Hendrik)	-
- (Kapitein)	-
Detringh (J.)	133.
Deugt (Jan)	-
Deur (Abram)	134.
Deure (Pieter van der)	-
Deuren (Otto van)	135.
Deurhoff (Willem)	-
Deusing (Antonius)	137.
- (Hermannus)	139.
Deutechem. Zie Doetechum.	
Deutecom (Jochem Roelofszoon). Zie Roelofszoon.	
Deutekom (Antonius)	140.
Deutel (Jan Janszoon)	141.
Deutichem (Willem van)	-
Deuts (Mr. Jacob)	-
- (Gideon Salomon)	142.
- (Gerard)	-
- (Mr. Jean)	-
Deventer (Jacob Roelof, Gerard en Jacob Prouning van). Zie Prouning van Deventer.	
- (Hendrik van)	143.
- (Johannes van)	144.

- (Matthijs van) -
- (Wijnand Augustijnsz. van)
Dexter (Ralph) -
Deynoot (Willem) 144.
Dezius (Zacharias) 145.
Dhona (Diederik Graaf van) -
- (Christiaan Albert Graaf van) 146.
- (Christophorus Delphicus Graaf van) -
- (Frederik Graaf van) 147.
- (Johan Frederik Graaf van) -
Diamant (Jan de) 148.
Dibbaldus Segon -
Dibbets (Hendrik) 149.
- (Johannes) -
- (Henricus) -
- (Johannes) 150.
- (Henricus) Johanneszoon 151.
- (Johan) -
- (Hendrik Albert) -
- (Dirk of Derk) 152.
- (K.) 153.
- (R.) -
- (Bernardus Johannes Cornelis Baron) -
- (Johannes Henricus) 154.
- (Hermanus Maurits) -
- (Anton Hendrik) 155.
Dibbets (Lambertus) -
Dick (Jan Janszoon) 157.
Dickx (Mr. Diederik) -
Didymus (Jacobus) 158.
Dieben (H.J.) -
Dieden (Otto van Gent, Heer van). Zie Gent.
Diedenhoven (J.) 158.
Diederik -
- Bavo. Zie Dirk Bavo.
Diederik I en II. Zie Theodoricus I en II.

	Blz.
Dielen (Mr. Adriaan Jacob Willem van)	158.
Dielens (Lucas)	159.
Diemen (Anthony van)	-
- (C. van)	161.
- (Willem van)	-
Diemerbroeck (Gerardus van)	162.
- (Ysbrand van)	-
Diemerbroek (Cornelis)	163.
Diepenbeek (A.)	-
- (Abraham van)	-
- (Jan Adriaansz)	164.
Diepenbroek (C. van)	-
Diepenhuysen (J. van)	-
Diepholt (Coenraad van)	-
- (Rudolf van). Zie Rudolf van Diepholt.	
Diepraam (Abraham)	165.
Dier (Rudolf)	-
Diercx (Herman Pelgroms)	-
Diericx (Cornelis). Zie Dirkszoon (Cornelis).	
Dierklaauw (Erich)	-
Diermen (Anthonie Lubertus van)	-
Diert (Nicolaas)	166.
Diersen (Anna)	-
Dies Bona. Zie Goedendagh.	
Dieshoeke (Jacob van). Zie Dishoeke.	
Diest (Jan van). Zie Jan van Diest.	
- (Cornelis van)	-
- (Willem van)	-
- (Jeronimus van)	-
- (Adriaan van)	-
- (Henrick van)	167.
- (Samuel van)	168.
Dieu (Lodewijk de)	169.
- (Daniël de)	170.

Dieu (Lodewijk de). Daniël's zoon 171.
- (Daniël de). Lodewijk's zoon 172.
Dieven (Pieter van). Zie Divaeus.
Dignumsz (Jan) 173.
Dik (Jan Janszoon). Zie Dick.
Dilken (van) 174.
Dillen (Wilhelm) -
- (Johannes). Geb. te Maastricht -
- (Johannes). Geb. te Capelle -
Dilsen (Maria van) -
Dimmer (Mr. Erick) -
Diena (Jufvrouw) 175.
Dinant (Petrus) -
Dingemans (J.J.) -
- (Martinus) 176.
- (Adam) 177.
Dinsen (Willem van) -
Dinter (Edmond van) -
- (Ambrosius van) 178.
- (Andries Hesselt van) -
- (Gerhardus van) 179.
Dinteren (Jan van) -
Diokarus Segon -
Dionysius Carthusianus 180.
Dirckinck (Arnold Christiaan Leopold van) 183.
Dirk 1 185.
- II -
- III 186.
- IV 187.
- V 188.
- VI 189.
- VII 190.
Dirk Barends, Zie Barendsen.
Dirk Bavo. Zie Adelboldus.
- van Haarlem. Zie Stuerbout.
- Jacobsz. Zie Jacobsz.

	Blz.
Dirk Joosten	191.
- van Kleef. Zie Kleef.	
- van Leuven. Zie Leuven.	
- de Snijder	192.
Dircksen (Abraham). Zie Bierens.	
Dirks (Alle). Zie Derks.	
Dirkse (Filips). Zie Dirksz.	
Dirksen (Andries). Zie Castricum.	
- (Willem)	193.
Dirksz (Abraham). Zie Bierens.	
- (Ary)	-
- (Barend)	-
- (Cornelis). Zie Dirkszoon.	
- (Filips)	-
- (Frans)	194.
- (Gerbrand en Pieter)	-
- (Oom Jacob)	-
- (Pieter)	-
Dirkszoon (Cornelis)	195.
- (Feicke)	196.
- (Hendrik)	-
- (Pieter)	197.
- (Quirijn)	-
Dirriks (Daniël)	198.
Dirutius (Remigius). Zie Drutius.	
Diry (Leonard). Zie Davent.	
Dishoeke (Jacob van)	199.
Disselburg (Dirk Adriaanse van)	-
Distelbloem (Robertus)	-
Ditford (Bernard van)	-
Divaeus (Petrus)	200.
Divitis	-
Dix (Arnold)	-
Dobbe (van)	201.

- (Pieter van) -
Dobbels (Hendrik) -
Dobbrauski (Ferdinand) -
Doble (Abraham) -
Doccomiensis (Hermannus en Johannes). Zie Dockem.
Dochter. (W.F.) 201.
Dockem (Hermanus van) -
- (Johannes van) 202.
Dockum (Hermanus en Johan van). Zie Dockem.
- (Reinier van). Zie Bogerman.
Dodinga (Thidard) -
- (Dirk) -
Dodo (Augustinus) -
Dodonaeus (Rembertus) -
Dodt (Johannes Jocobus) 206.
Doedes (Albert) 208.
- Star (Enno). Zie Star.
Doedeszoon (Mr. Adriaan). Zie Anthoniszoon.
Doedyns (Willem) -
Doeff (Hendrik) -
Doekes (Simon) 209.
- (Sjuck) 210.
Doelen (J.H. van) -
Does (Jan Pietersz de) -
- (Maurijn van der) -
- (Jakob van der) 211.
- (Dirk van der) -
- (Heynrich van der) 212.
- (Pieter van der) -
- (Adriaan van der) 213.
- (Werner of Wernaert van der) 214.
- (Johan van der) -
- (Johan van der). de Jonge 219.
- (George van der) 221.
- (Steven van der) 222.

- (Frans van der) 223.
- (Dirk van der) 224.
- (Wigbold van der) 225.
- (Steven van der). Overleden 1694 -
- (Wigbold van der) Overleden 1725 -

	Blz.
Does (Steven van der). Overleden 1732	225.
- (Wigbold Jan Theodoor van der)	226.
- (Gerlach Jan Doys van der)	-
- (Anthonie van der)	227.
- (Adriaan van der)	-
- (Frank van der)	-
- (H. van der)	-
- (Jacob van der). Dichter	-
- (Jacob van der). Schilder	228.
- (Simon van der)	229.
- (Jacob van der). de Zoon	-
- (Johan van der). Dichter	230.
- (Johannes van der)	-
- (Simon van der). Burgemeester	-
- (Simon van der). Raad van Amsterdam	-
- (Willem van der)	231.
Doesburg (Johan van)	-
- (Johannes van)	-
- (Joannes van)	-
- (van)	232.
Doesburgh (Willem van)	-
- (T.)	-
Doesjan (Adriaan)	-
Doetechum (Joannes van)	233.
- (Baptista van)	-
- (Johannes). de Jonge	-
Doetlegger	-
Doeveren (Wolther of Gualtherus van)	-
- (Antonie Jacob van)	235.
- (Hermanus François van)	236
Doeijinga (Louw van)	237.
Dögen (Matthijs of Matthias)	-
- (Lodewijk)	238.
Dögen (Pieter)	238.

Dohna. Zie Dhona.

Doihain (Johan Hinkaart, Heer van). Zie Hinkaart.

Doitsma (Curtius Nording) 239.

- (Jacobus) -

Dokkum (Herman en Johan van). Zie Dockem.

Doleman (Thomas). Zie Dolman.

Dolendo (Bartholomeus) -

- (Zacharias) 240.

Dolendorp (Henrik) -

Dolhain (Adriaan van Bergues, Heer van). Zie Bergues.

Doll Egges (Catharina Maria). Zie Egges.

Dolleman (Bartholomeus) -

Dolman (Thomas) -

Domberg (A.) 241.

Domburg (Jan van) -

- (Cornelis) -

Domer (Jaques) 242.

Dominicus (Theodorus) -

Domis (Guiljam Toussaint) -

- (H.J.) -

Domissen (Jan) 243.

Domna (Henricus) -

- (Henricus). de kleinzoon 244.

Domselaar (Tobias van) -

Dona (Christophorus Delphicus, Graaf van). Zie Dhona.

Donck -

- (G.) 245.

- (Adriaan van der) -

Donckanus (Martinus). Zie Duncanus.

Doncker (Dirk) -

- (Hendrik) -

Donckum (Gerardus) -

	Blz.
Donellus (Hugo)	246.
Dongen (Dirk van)	247.
- (van)	248.
- (Dionijs van)	-
- (Jan Hendrik van)	-
Dongjuma (Wijtse Foppes)	-
Donia (Agge)	249.
- (Haring van)	250.
- (Hotte van)	251.
- (Benedikt van)	-
- (Kempo van)	-
- (Tjerk, Sierk of Sirk van)	-
- (Sierk van). de Zoon	252.
- (Sierk van). de Kleinzoon	-
- (Sierk van). de Achterkleinzoon	-
- (Louw van)	-
- (Binnert van)	-
- (Sixtus of Sijds van)	253.
- (Kempo of Keimpe van)	-
- (Frans van)	254.
- (Ernst van)	255.
Donius (Bartholomeus)	-
Donk (Adriaan van der). Donck.	
- (Adriaan Hubertus van der)	-
Donkans (J.)	-
Donkelaar (Andries)	-
Donker (Jacob)	256.
- (J. de)	257.
- (Jan)	-
- (Pieter)	-
- (Dirk)	-
- Curtius (Hendrik Herman)	258.
- Curtius van Tienhoven (Willem Boudewijn)	260.

- (Boudewijn) 261.
Donkers (Laurens) 216.
Donnadieu (Carel Frederik) -
Donnerville (de Heer van) 262.
Donnellus (Hugo). Zie Donellus.
Donteclock (Reynier) 263.
Donyues. Zie Ongnyes.
Dood (Jan Janszoon de) 265.
Dooitzes (Foeke) 266.
Doom -
Doomer (Jaques). Zie Domer.
Dooregeest (Engel Arendsz. van) -
Dooreslaer. Zie Doreslaer.
Doorn (Wolter van) 268.
- van West-Capelle (Hendrik Jacob Baron van) -
Doornbosch (B.) 270.
- Beeldhouwer. -
- (J.) -
Doorne (Jacobus Johannes van) 271.
Doorner (J.) -
Doornick (Jonkheer Willem van) -
Doornik (Jan van) -
- (Jan Gerard) 272.
Doorninck (Martinus van) 273.
Doornschot (Hendrik) -
Doorslag (Jacob Hendrik van den) -
Doort (Everhard) 274.
- (Pieter van) -
Doos (J. van der) -
Dop (Moesman) -
Dopf -
Dordoigno (Pedro) 275.
Dordrecht (Matthaeus van) -
Doren (Jenneke van), -
Doreslaer (Abraham) 576.
- (Samuel) -

- (Isaac) 277.
Dorhout (Ambrosius) 278.

	Blz.
Dorland (A.)	278.
Dorp (Maarten). Zie Dorpius.	
- (Filips van)	279.
- (Jan van)	-
- (Kornelis van)	-
- (Joost van)	280.
- (Arend van)	-
- (Frederik van)	283.
- (Willem van)	284.
- (Pieter van)	-
- (Tertulliaan van)	285.
- (Filips van). Zoon van Frederik	-
- (Frederik van). Heer van Maasdam	286.
- (Karel Filips van)	287.
- (Petrus van)	288.
- (Bartholomeus Chistiaan van)	-
Dorpe (Hieronymus van den)	289.
Dorper (Engelbertus)	-
- (Engelbert Marinus)	
Dorpius (Martinus)	290.
Dorre (Johan)	291.
- Wildschut (Huig van)	292.
Dorregeest (Engel Arendsz). Zie Dooregeest.	
Dorrevelt (Kapitein)	-
Dorrië (Anthonius Johannes)	-
Dorrius (Johannes). Zie Dorre.	-
Dorschen (Willem van)	-
Dorsman (Adriaan)	293.
- Schilder	-
Dorst (G.)	-
Dorsten (Jacobus Cornelisz van)	-
- (Adriaan)	-
Dort (A. van)	-
- (Mattheus van). Zie Dordrecht.	

- (Adriaan Janszoon van)	294.
Dorth (Seyno van)	294.
- (Johan van)	-
- (Seyno). Zoon van Johan.	295.
- (Johan Adolf Baron van)	-
- (Johannes van) tot Holdhuizen	-
- (Johanna Magdalena Catharina Judith van).	
Dortoge (Jan van)	216.
Dortoman (Nicolaas)	-
Dorville (M.H.)	-
- (Jacobus Philippus). Zie Orville.	
- (W.)	-
Dotinchem (Jan van)	-
Dotingh (J.)	297.
Dou (Gerard)	-
- (Jan Pieterz.)	299.
Doubleth (George)	300.
Doucher (Jean)	-
Doedyns (H.)	301.
- (Willem). Zie Doedyns.	
Douëspe (Samuel de la)	-
Douglas (Abraham)	-
Douma (Janke of Jantie). de Oude.	302.
- (Epo)	-
- (Erasmus)	303.
- (Foppe en Idzart)	-
- (Epo)	304.
- (Barthold)	-
- (Johan Edzard)	-
- (Janko). Zie Douwama.	
Dounam	-
Dourman (Casimir)	-
Dousa (Janus). Zie Does.	
Douven (Johannes Franciscus)	305.
- (Frans Bartholomeus)	-
- (A.)	-

Douw (Dirk Reiniers van der) 306.

	Blz.
Douw (Jan Pietersz). Zie Dou.	
- (Simon). Zie Douwen.	
- Willem van)	306.
Douwa	-
Douwama (Jancko)	-
- (Epo)	309.
Douwe Aukes. Zie Aukes.	
- Jansz. Zie Jansz,	
Douwen (Simon van)	310.
- (Johannes Franciscus en Frans Bartholomeus). Zie Douven.	
Douwes (Klaas)	-
- (Cornelis)	-
- (Bernardus)	311.
- (Auke). Zie Aukes).	
Dow (Jan Pieterse). Zie Don.	
Dowall (Willem Mac). Zie Macdowall.	
Doya (Sebastiaan)	-
Doyem (Orck van)	-
- (Franske van)	312.
Doyer (Jacob)	-
- (Assuerus)	-
- (Antonie)	314.
Doyingha (Dowa van)	315.
Dozembrugge (Louis)	-
Dozenne (Pieter)	-
Dozy (François)	316.
Draag (Hendrik Schreuder van)	317.
Drage (Johan)	318.
Drakenborch (Nicolaas van Zuylen van)	-
- (Arnoldus)	-
Drakenburg (Schilder)	320.
Drapentier (Johannes)	-
Drappentier (D)	-
Drayer (Robert)	-

Dras (Thomas) -
Dreas (Anthon Gotfried) 321.
Drebbel (Cornelis Jakobszoon) 322.
Dregt (Johannes) 326.
Drelincourt (Charles) 327.
Dremmen (W. van) -
Drenkwaar(tWillem van) 328.
- (Boudewijn van) -
- (Johan van) -
Dreschlaar (J.N.) 329.
Dresselaar (R.) -
Dreunen (Jan Robertszoon) -
Dreux (Jacobus Henricus) -
Drever (Adriaan van) -
Drews (Willem) -
Drieberge (Joannes) 330.
Drieduym (Femme Gerbrantsz) 333.
Driehuizen (Luitenant) 334.
Driehuys (Jacobus) -
Driel (Loefft van). Zie Loefsz.
- (Pelgrum van) -
- (E. van) -
Drielenburch (Vincent van) -
Drieling (Jacob Arnold) 327.
Driellius (Godefridus) 338.
Drielst (Egbert van) -
Driemunt (Jan) 339.
Driesche (Johan van den). Zie Drusius.
Driessen (Anthonius) -
- (Johannes Petrus) 342.
- (Antonius). de Zoon 343.
- (Albertus Pieter)
- (Antonius). Zoon van Johannes Petrus -
- (Petrus) 344.
- (Robertus Keuchenius) 346.
- (Jan Constantijn) 348.
Drillenburg (Willem van) 349.

Drillinger (E.) -

	Blz.
Driutius (Remigius)	350.
- (Michel)	351.
Droeze (Frederik Jan Haver)	-
Drog (Marten)	353.
Drolshage (Petrus Nehemius)	-
Drommelroy (Jan)	-
Drongelen (Herbaren of Herbern van)	354.
- (Johan van)	-
Droogsloot (Joost Cornelis)	-
- (Nicolaas)	-
Droop (J.J.)	355.
Drossaert (Schilder)	-
Drost (Schilder)	-
- (Anthonie)	-
- (Aarnout)	-
- (Willem)	356.
Droste (Coenraat Baron)	-
Druitius (Remigius). Zie Driutius.	
Druivestein (Aarnoudt of Aart), Zie Druyvesteyn.	
Drunaeus (Gerardus)	357.
- (W.M.) Zie Willems.	
Drunen (Johannes Jacobus van)	-
- (Johannes Jacobus van). de Kleinzoon	358.
Drury (Robert)	-
Drusius (Johannes)	359.
- (Johannes). de Zoon	363.
Drusus (Nero Claudius)	364.
Druten (Willem en Emmerik van)	365.
Drutius (Remigius). Zie Driutius.	
Druyf (Hendrik)	-
Druyvesteyn (Arnoudt of Aart)	-
- (Jacob)	-
- (Aarnoudt)	366.
- (Jan Willem)	-

Druyvesteyn (François Constantijn Willem)	367.
Drijfhout (Abraham Jakob)	-
- (J.F.)	368.
- (Ane)	-
- (Johanna Petronella)	369.
Drijven (S. van)	-
Drijvere (Nicolaas de)	-
Duarte (Francisca)	-
Dubbeldekop (Wijbrand)	-
Dubbels (Pieter)	-
- (Hendrik)	370.
Dubiez (Tescaert)	-
Dubleworst (Nicolaas)	-
Dublijn (Anna Susanna)	-
Dubois. Zie Bois.	
Dubordieu (J.)	-
Dubosc (Pierre Thomines Sieur). Zie Bosc.	
Dubourg (Louis Fabritius). Zie Bourg.	
Dubreuil (Jean Tronchin) Zie Tronchin.	
Dubus de Ghisignies (Leonard). Zie Bus.	
Duc (Isaac le)	371.
Ducange (Pierre Auguste Brahain)	-
- (Victor Henri Joseph Brahain)	-
Ducart (Izaak)	372.
Ducens (T.A.)	-
Ducherius (Johannes). Zie Doucher.	
Duchesne (Simon)	-
Duck (A)	373.
- (Jacob)	-
Ducq (Isaac le). Zie Duc.	
- (Jan le)	-
Duden (Jan)	374.
Dudley (Robert)	-
Dueren (Johan van)	377.
Duetus (Anthonius)	-

Duez (Nathanaël)	378.
Duffel (Jan Magchielse)	-
Dufour (Pierre)	-

	Blz.
Dugteren (van)	378.
Duif (Joannes). Zie Duvius.	
Duifhuis (Huibert)	-
Duifje. Zie Dyveke.	
Duik. Zie Duyk.	
Duikerius (Johannes). Zie Duykerius.	
Duim (Jacob. Zie Duym.	
- (Frederik)	382.
- Izaak)	384.
Duin (Gosuinus van)	385.
- (van der). Zie Duyn.	
Duinen (Johannes). Zie Duyve.	
- (Tonnes van)	-
Duinglo (Jacob)	386.
Duircant (Gulielmus)	-
- (Aernout)	-
Duirkant (Andries)	-
- (P.A.)	387.
Duirsma (Martinus)	-
Duisart (Christiaan)	-
Duisberg (Jan van)	-
Duimaer van Twist (Albertus Jacobus). Zie Twist.	
Duist. Zie Duyst.	
Duister (J.J.)	388
Duive (Jan). Zie Duyve.	
Duivel (Dirk)	-
Duivelaar (Pieter)	389.
Duiveland (C.J. van)	-
Duivelandt (Andreas van)	-
Duyven (Jan). Zie Duive.	
Duivenbode (Willem Cornelisz.) Zie Cornelisz.	
Duivené (Petrus Jezaïas)	-
Duivenvoorde. Zie Duvenvoorde.	

- (Jan van)	-
Dujardin (Karel). Zie Jardin.	
Dujon (François). Zie Junius.	
Duker (Carolus Andreas)	-
Duliz (François)	390.
Dulken (Gerrit)	-
- (J.G.H.)	-
Dulken (Jan Lodewijk)	391.
Dulkenraad (Kornelisvan)	-
Dullaart (Joan)	392.
Dullaert (Heiman)	-
Dumar (J.)	393.
Dumbar (Gerhard)	-
- (Gerhard). de Kleinzoon	394.
Dumonceau (Jean Baptiste). Zie Monceau.	
Dumont (Gabriel)	396.
Dumoulin. Zie Moulin.	
Duncan (Joan)	397.
- (Andreas Johan)	-
Duncanus (Martinus)	398.
Dunganus (Cornelis)	400.
Dunius (Cornelis)	401.
- (Jacobus)	-
Dupac de Bellegarde (Gabriël). Zie Bellegarde.	
Dupré (Nicolaas)	-
- (Daniël)	-
Durant (Pieter)	402.
Duren (Adam van)	-
- (P. van)	-
Durer (Hieronymus)	-
Durgerdam (Frans Claeszen). Zie Claeszen).	
Durieu (Job). Zie Rieu.	
Durlen (A.)	-
Durren (Olivier van)	-
Durtenius (Arnoldus)	-

Durven (Dirk van)	-
Dusart (Johan)	403.
- (Catharina van)	-
- (Isaak)	-
- (A)	-
- (C.)	-
- (Cornelis)	-
Dusseau (Petrus Johannes Valentinus)	404.
Dusseldorp (Franciscus)	405.
Dussen (Jan van der)	406.
- (Jan van der). de Zoon	406.
- Arend van der)	-
- (Florens van der)	407.

	Blz.
Dussen (Nicolaas van der)	-
- (Jan van der). Overleden 1573	-
- (Jacob van der). Overleden 1622	-
- (Ewout van der). Overleden 1653	408.
- (Ewout van der). Overleden 1729	-
- (Jacob van der). Overleden 1728	409.
- (Adriaan van der)	-
- (Adriaan van der). Arendzoon	410.
- (Gerard van der)	-
- (Paulus van der)	411.
- (Bruno van der)	-
- (Arend van der). Overleden 1742	413.
- (Arend Hendrik van der)	414.
- (Aegidius van der)	-
- (Joannes van der)	-
- (Jacob van der).	
Dichter	-
Dusterhoop (Johan Jacob)	415.
Duval (Robbert	-
- (J.J.Th.)	-
Duveke. Zie Dyveke.	
Duvelaar (Pieter)	-
- (Petrus)	416.
Duvenvoorde (Arent van)	-
- (Dirk van)	-
- (Arent van). Overleden 1602	417.
- (Arent van). Overleden 1600	-
- (Gijsbert van)	418.
- (Jacob van). Zie Wassenaar.	
- (Jacob van)	419.
- (Jan van). Overleden 1573	420.
- (Jan van). Overleden 1610	422.
- (Philipsvan)	-
Duvenvoorde (Willem van)	423.

Duvignon (Johannes). Zie Vignon.
Duvius (Joannes) 424.
Duyf (Joannes) 425.
Duyfhuis (Hubertus). Zie Duifhuis.
Duyfhuisen -
Duyk (Anthonis) -
- (Adriaan) 426.
- (Adriaan). Overleden 1628 427.
Duykerius (Johannes) -
Duym (A.) -
- (Jonkheer Jacob) 428.
- (Frederik). Zie Duim.
Duymaer van Twist (Albertus Jacobus). Zie Twist.
Duym (Nicolaas) 429.
- (A. van) 430.
- (Hendrik) -
Duyn (Wolfert van der) -
- (Adam van der). Overleden 1417 431.
- (Jacob van der). Overleden 1439 -
- (Adam van der). Overleden 1455 432.
- (Jacob van der). Overleden 1506 -
- (Adam van der). Overleden 1548 -
- (Jacob van der). Overleden 1580
- (Nicolaas van der) 433.
- (Reinier van der) -
- (Adam van der). Overleden 1602 435.
- (Adam van der). Overleden 1693 -
- (Nicolaas van der). Overleden 1728 436.
- (Adam Adriaan van der) 436.
- (Philip van der) 437.

	Blz.
Duyn (Adam Philips van der)	437.
- (Aarnoud Joost van der)	
- (Adam François van der)	438.
- (Willem van der)	-
- (Willem Hendrik. van der)	-
- van Maasdam (Adam François Jules Armand Graaf van der)	439.
Duynen (G. van)	441.
- (Isaac van)	-
Duyrcant (Andries). Zie Duirkant (Andries).	
Duyrkant (P.A.) Zie Duirkant (P.A.)	
Duyschot (R.B.)	442.
- (Jan)	-
Duysel (Theodorus)	-
Duysendpon (Godefridus)	-
- (Henricus)	-
Duysent (Cornelis Claeszoon)	443.
- (Dirck Jansse)	-
Duysentdaelders (Nicolaas)	-
Duyst (Claas)	-
- (Adriaan)	444.
- (Hendrik)	-
- van Voorhout (Jan)	-
- van Voorhout (Maria)	445.
Duyster (W.C.)	446.
Duysterloo (Abraham)	-
Duystern (J. van)	-
Duytsch (Cristiaan Salomon)	-
- (F.É.)	447.
Duyve (Jan)	-
Duyvel (Dirk). Zie Duivel.	
Duyvelandt (Jacobus)	-
Duyven (Frans van)	447
Duyvensz (Augustinus Hendrik)	-

Duyvenvoorde. Zie Duivenvoorde en Duvenvoorde.
Dwinglo (Bernardus) 448.
Dijck (van) 452.
- (Abraham van) -
- (Agnita van) 453.
- (Charles van) -
- (Floris van) -
- (Jacob van) 454.
- (Jan van) 455.
- (Margaretha of Grietje van) -
- (Philip van). Zie Dijk.
Dijcke (Coenraadt van) -
Dijckmeester (Herman Jacob) 456.
Dijemenus (Guilelmus). Zie Diemen.
Dijk (Adriaan Adriaanszoon van) 458.
- (Albert Sierts) 459.
- (C. van) -
- (Jacob van). Overleden 1635 -
- (Jacob van). Dichter -
- (Jacob van). Penningkundige 461.
- (Jan van) 464.
- (Johannes van) -
- (Maria van) 465.
- (P. van) -
- (Philip van) -
- (Philipvan). de jonge 466.
- (Philip van de Linden van) -
- (Siardus van) -
Dijkhuizen (Ary) -
Dijkveld (Everhard van Weede, Heer van). Zie Weede.
Dijl (Mr. Lucas van) 466.
Dijlius (Daniël) 467.
Dijmeneus (Guilelmus). Zie Diemen.
Dyveke -
Dijxhoorn (Pieter Arnout) 468.